

Trib. Suprem
Col. Militar

Dos. 215/954 Vol. 8.

40005

DOSAR

Ancheta

Declarațiile
martorilor în legătură cu

Luca Vasile

1532122

P 000148, Vol. 8

Data

Urmează Vol. Nr. 9

INDEX ALFABETIC

=====

cuprinzînd declarațiile martorilor în
legătură cu LUCA VASILE

1. ALBERT IOSIF	pag. 4-7.....
2. ANANIU GHEORGHE	pag. 8-22....
3. ANTAL ALOIS	pag. 23-26....
4. BALAGH EDGAR	pag. 27-38....
5. BADULESCU VIRGIL	pag. 39.....
6. BARDUT TEODOR	pag. 40.....
7. BIRSAN DOMINIC	pag. 41.....
8. BIRSAN SIMION	pag. 42.....
9. BIRSAN IOAN	pag. 43.....
10. BECSEI SAVEL	pag. 44-45....
11. BLEJDESCU NICOLAE	pag. 46.....
12. BODEANU IOAN	pag. 47.....
13. BOGDAN ALEXANDRU	pag. 48.....
14. BURTUS NICOLAE	pag. 49.....
15. BREINER PARASCHIVA	pag. 50-53....
16. BULENIC ROBERT	pag. 54-59....
17. BEER BENIAMIN	pag. 60-69....
18. CALIN MARIA	pag. 70-71....
19. CERNEA LAURA	pag. 72-75....
20. CHERECHES BELA	pag. 76-78....
21. CICHI ZAMFIRA	pag. 79-81....
22. COVACI DIONISIE	pag. 82-84....
23. CRISAN MIHAI	pag. 85-91....
24. CSAKANY BELLA	pag. 92-99....
25. CSIBI MARIA	pag. 100-104....
26. CSUGUR LUDOVIC	pag. 105-112....
27. MARGARETA CUDA	pag. 113-114....
28. CULCER IOAN	pag. 115-117....

29. DEMETER IOAN	pag. 118-148...
30. DOBRIȘ GHEORGHE	pag. 149-153... <i>coop</i>
31. DUDAS IOSIF	pag. 154-161...
32. DASCALESCU AURELIA	pag. 162.....
33. DASCALESCU CTIN.	pag. 163.....
34. DENES LADILSAU	pag. 164-174...
35. EIDLITZ ZOLTAN	pag. 175-213...
36. FAUR GHEORGHE	pag. 214-219...
37. GEIGER ARTUR	pag. 220-223...
38. GEIGER LIDIA	pag. 224-227...
39. GYORGY ALEXANDRU	pag. 228-241...
40. GRUIA MARCEIA	pag. 242-245...
41. HENTEL IOSIF	pag. 246.....
42. HORVATH NICOLAE	pag. 247-248...
43. HAVADTHAI ALEX.	pag. 249-255...
44. HOTINEANU ROMULUS	pag. 256-277...
45. ILIES VARVARA	pag. 278-289...
46. IAKAB IOAN	pag. 290-293...
47. IANOS POMPILIU	pag. 294-295...
48. IONESCU MARIN	pag. 296-298...
49. IVANUS ELENA	pag. 299.....
50. JUSCA CTIN.	pag. 300-308...
51. IVANCEANU VICTOR	pag. 309-311... <i>Ref</i>
52. JZSAK EMERIC	pag. 312-315...
53. JIANU MARIN	pag. 316-319...
54. KEDVES IOSIF	pag. 320-322...
55. KORPARICH EDUARD	pag. 323-329...
56. KOVACS FERENC	pag. 330-334...
57. KURKO GYARFAS	pag. 335-338...
58. KISGYORGY TOMAS	pag. 340-347...
59. KWEILLER AVRAM	pag. 339.....
60. KOVASZNAY GAVRIL	pag. 348.....
61. LUCA ELISABETA	pag. 384-400...
62. IASCAR SARAGA	pag. 349-355...
63. LAZAROVICI LUFU	pag. 356-374...
64. LÖVI IOANA	pag. 375-380...
65. LUKACS JANOS	pag. 407-410...
66. MARGULIS SAMUEL	pag. 414-425...
67. MATYNS ADALBERT	pag. 426-430...

68. MATYAS GRIGORE	pag. 431-434..
69. MAXIM MIHAI	pag. 435-440..
70. MIHAILEANU ALEXANDRU	pag. 441-442..
71. MIU STEFAN	pag. 443-447..
72. MULLER KOLOMAN	pag. 449-457..
73. MUNTEANU NICOLAE	pag. 458-465..
74. MANDEA CONSTANTIN	pag. 468.....
75. MITICA DOREANU	pag.
76. NAGY ANNA	pag. 476-479..
77. NAGY PAUL	pag. 480-482..
78. NAGY VICTOR	pag. 483.....
79. NAGY IOSIF	pag. 484-486..

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul ALBERT IOSIF, născut la 15 februarie 1909, în Sibiu Regiunea Stalin, fiul lui Albert și Iuliana, cu domiciliul în orașul Stalin str. Lupeni nr.5.-

17 august 1954, orașul Stalin.

Interogatoriul a început la ora 11,00

" s-a terminat " 13,15

Intrebare:

Ce cunoști d-ta despre acțiunile dușmănoase ale lui LUCA VASILE și familia acestuia?

Răspuns:

În anul 1946, am fost numit secretar de plasă la Tg. Secu-esc unde am funcționat pînă în anul 1948.-

Tot în acest timp LUCA VASILE venea regulat în fiecare lună de vre-o cîteva ori în această plasă trăgînd la familia sa din comuna Lemnea.-

Caracteristic acestor vizite pe care LUCA VASILE le făcea cu scopul de a "pescui sau vîna" este faptul că niciodată organele de stat sau de partid nu erau puse în cunoștință de cauză și astfel au fost puși în situația ca să fie acostat pe stradă de către CONYA BLAZIU, fost fabricant de oțet, TOROK ANDREI fost mare depozitar de spirt și alcool și alții de teapa acestora, spuîndu-mi în gura mar- ca să iau măsuri întrucît LUCA VASILE va veni la vînat.-

Menționez că elementele cele mai apropiate de LUCA VASILE ori de cîte ori acesta venea la vînat sau pescuit erau foști moșieri și fabricanți ca: PETERFI ZOLTAN, fost mare fabricant de postav în comuna Covasna, frații BETASY foști mari moșieri din comuna Dalnic, care în timpul războiului făceau toți parte din partidul imredist.-

Vreau să mai arăt că în timp ce LUCA VASILE era înconjurat de aceste elemente dușmănoase, ~~re~~spingea cu cea mai mare hotărîre să primească și să asculte pe tovarășii muncitori ce vroiau să stea de vorbă cu el în anumite probleme.- Dealtfel, o serie de chiaburi care erau în anturajul lui VASILE LUCA au fost trecuți în rîndul țărani- lor mijlocași care ulterior au fost introduși în GAC-uri unde au dus o politică dușmănoasă de compromiterea GAC-urilor, culminînd

cu rebeliunea chiaburească din 1950 în fostul județ Trei Scaune.-

Această linie politică dușmănoasă de sprijinire a elementelor dușmănoase chiaburești, VASILE LUCA a aplicat-o prin fratele său TOPH GEZA, care era în acel timp secretarul județenei de partid Trei Scaune care a introdus chiaburi în GAG.-

VASILE LUCA a dus o acțiune dușmănoasă și în problema financiară care s-a resimțit într-o mare măsură și în regiunea Stalin.- Astfel, în lunile octombrie, noiembrie și decembrie 1951, secția financiară a orașului Stalin, a primit instrucțiuni de inter-sificarea încasărilor impozitelor de tot felul.-

În acel moment, cei mai mulți debitori au fost chiaburi care nu vroiau să-și plătească impozitele.-

Ministerul de Finanțe pentru a îndeplini aceste instrucțiuni l-a trimis în control la Reg. Stalin pe fostul ministru adjunct VIJOLI AUREL care constatînd că în această regiune instrucțiunile au fost îndeplinite întocmai, impozitele fiind încasate la zi, a rămas foarte satisfăcut.-

Deși comitetul executiv al Sfatului Popular al reg. Stalin înainte de cea de a doua raionare, a întocmit bugetul pe anii 1951-1952, pe baze reale, totuși Ministerul de Finanțe nu a aprobat decît o parte din acest buget fără a da explicație, fapt care a dus la desequilibrarea bugetului al Sfatului Regional.-

Mai vreau să arăt că în întreaga regiune oficiile CEC au fost deschise pînă în ultima zi, adică pînă în ziua cînd s-a comunicat oficial la radio dispozițiile și normele reformei bănești.-

Deasemeni vreau să arăt că o parte integrantă din politica financiară dușmănoasă a fostei conduceri a M.F. și faptul că muncitorii dela întreprinderile "Steagul Roșu", "Tractorul" și CFR, au primit salariile în lei vechi chiar și în ziua preschimbării banilor.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvînt cu cuvînt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Albert Iosif

ANCHETATORI

LT. MAJOR Gh. Diță

LT. MAJOR W. Mahler

6

Proces-Verbal de interogatoriu

~~Arestat~~ Martor Albert Jorif, născut la 15. febr. 1909
în Sibiu, șez. Hălciu, fiul lui Albert și Feliciano,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu domiciliul în oronul Hălciu, Str. Lupeni nr. 5.

17 - August 1954
Orașul Hălciu - -

Interogatoriul a început la ora 11 și min.
" s'a terminat " " 13⁴⁵ " " 15

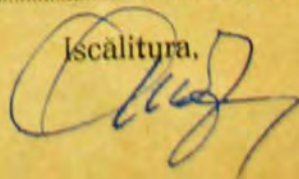
Intrebare: Be cunosti d-ta despre actiunile
dusmanesci ale lui Luca Vorile si familia
acestuia ?

Răspuns: În anul 1946 am fost
numit secretar de floră la Șrg. Secur
unde am funcționat până în anul 1948.

În tot acest timp Luca Vorile
venea regulat în fiecare lună de
măa citirea ori în această floră trăgând
la familia sa din cam. Lună.

Caracteristică acestor vizite pe care
Luca Vorile le făcea cu regulă
de a "pescui sau vîna" este faptul
că nici odată organele de stat
sau de partid nu erau puse în
cunostință de cauză și astfel au
fost puși în situația ca să fie
ocrotiți pe strada de către banya

Iscașitura,

Imagine: Blaziu fost fabricant de otet,
vărul Andrei fost mare depozitar
de spirit și alcool și alții de treaba
acestora spunându-mi în gura mare
că să iau măsură să trec la
vanile va veni la vinet.

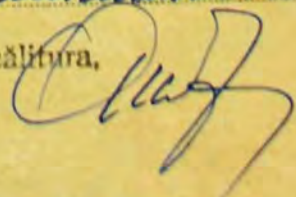
Murtimez că elementele cele
mai apreciate de Luca Voile, ori
de cîte ori acesta venea la vinet
sau pe cînt erau fete monești
fabricante ca Lăterji Zoltan fost
mare fabricant de țoster în com.
Covasna, pasău Betary fete mari
monești din căm. salve care în
timpul războiului feceră țosturi
din portul. Juredit.

Veau să mai avăt că în
timp ce Luca Voile erau încurajat
de aceste elemente dumanose, impingea
cu cea mai mare hotărîre și
primăria și să asculte pe țovarii
muncitori ce vroiau să stea de vorbă
cu el în succinate probleme.

Dealtfel o serie de chiburi care
erau în anturajul lui Voile Luca au
fost trecuți în rîndul țovarilor supleși
care ulterior au fost introdusi în
sospetivile agricole colectiva unde au
dus o politică dumanosă de comprimarea
S.A.C. culminînd cu rețeluna chiburilor
din 1950. în portul județ Srei Scaune.

Această linie politică dumanosă de

Iscălitura,

Urmare: Sprijinire a elementelor din manopera
 chibzurosti, vorile Luca a aplicat prin
 puterile sale Seth zeza care era
 in acel timp secretar judetului de Sorbi
 Drii scaun care a introdus chibzuri
 in S.A.C. -

Vorile Luca a dus o actiune dusma-
 noasa si in problema financiara care
 sa aruncat inta man manna in
 in regiunea Stalin.

Atfel in lunile Octombrie, noiembrie
 si decembrie 1951 actiunea financiara
 a orosului Stalin a primit instructiuni
 de intarzierea incasarilor impozitelor
 de tot felul.

In acel moment cei mai multi
 debitori au fost chibzuri care nu
 voiau sa-si plateasca impozitele.

Ministerul de Finante pentru indeplinirea
 acestor instructiuni la Trivnia in control
 la Reg. Stalin pe partul ministru adjunct
 Vizel Aurel care constatand ca in
 aceasta regiune instructiunile au put
 indeplinite intacumai impozitele fiind
 incasate la zi a ramas parte
 retinut.

Si comitetul Executiv al
 Statului Popular al Regiunii Stalin, inainta
 de cea dea doua varianta, a intocmit
 bugetul pe ani 1951-1952 pe baze
 reale, Totusi ministerul de Finante nu
 a aprobat decit o parte din acest buget

Signature

8

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ANANIU D.GHEORGHE, născut la 13 Februarie 1888 în comuna Hirişeu-Curţi, Jud.Dorohoi, fost comisar în P.P.C., cu ultimul domiciliu în Bucuresti, str. Virgiliu Nr. 37.

18 Decembrie 1952

Oraşul Bucuresti

Interogatoriul a început la ora 24 şi ...min.
" s'a terminat la " 2 şi 45 "

Intrebare

Ce funcţie ai îndeplinit Dta în cadrul Siguranţei din 1928 până în 1940 ?

Răspuns

În 1928 am lucrat la Circumscripţia de poliţie Nr. 14 în Capitală, după care în acelaş an am fost mutat la Prefectura Poliţiei Capitalei la Secţia Judiciară, iar în anul 1930 când s'a înfiinţat Poliţia Socială am fost trecut acolo în calitate de Comisar cl.III-a, unde am funcţionat până în anul 1940 la 23 August, când am fost mutat de VINTILA IONESCU la Oraviţa pentru neactivitate în serviciu, însă nu m'am dus deoarece eram bolnav şi astfel am rămas la Direcţia Generală la Brigada III-a, şef fiindu-mi TAFLARU ION. La Direcţia Generală am funcţionat până în Aprilie sau Mai 1945 când am cerut dreptul la pensie, lucru ce mi-a fost aprobat la 1 Noembrie 1945.

Intrebare

Ce persoane mai importante din mişcarea muncitorească au fost arestate în acest timp ?

Răspuns

În timp ce funcţionam la Prefectura Poliţiei Capitalei au fost arestaţi următorii:

LUCRETIU PATRASCANU în anul 1931-1932, VASILE BAGU în anul 1934 sau 1935, GHEORGHE HORVATH în 1934 sau 1935-36, avocatul PETRE GROZEA în anul 1935 sau 1936,

VASILE LUCA în 1934 sau 1935, Inginer MILITINEANU în 1942-1943.

Intrebare

Din ordinul cui și în ce împrejurări a fost arestat VASILE BAGU și VASILE LUCA ?

Răspuns

În 1931 sau 1932 Siguranța Generală l-a trimis pe VASILE BAGU la Prefectura Poliției Capitalei cu ordinul de a fi plasat la domiciliu. Mai târziu, după evenimentele dela Grivița din 1933, Direcțiunea Generală a Poliției a cerut printr'o adresă de a se face o percheziție domiciliară la VASILE BAGU, iar el ridicat și înaintat Direcției Generale.

VASILE LUCA, pe atunci LUCA LASZLO a fost arestat de către Siguranța Generală și nu de Prefectura Poliției Capitalei. La Prefectura Poliției Capitalei, VASILE LUCA a fost trimis cu scopul de a i se face unele cercetări suplimentare în legătură cu arestarea fratelui său, al cărui nume nu-l știu, care a făcut mărturisiri în legătură cu tipografia găsită pe str. Occidentului sau Orientului de către Circa V-a de Poliție, că materialul găsit acolo a fost procurat de către fratele său LUCA LASZLO, care în acel timp nu a fost gășibil în Capitală și nici nu s'a știut unde a dispărut.

Atunci LUCA VASILE a fost pus în urmărire iar după câțiva ani a fost arestat de către organele Siguranței Generale care l-a înaintat la P.P.C. pentru completarea cercetărilor în legătură cu fratele său care era de mult trimis în fața Justiției, -rezultatul procesului nu-mi este cunoscut.

Intrebare

Cum se face că mai era necesar facerea unor cercetări suplimentare asupra unui fapt consumat și judecat cu câțiva ani în urmă ?

Răspuns

Din moment ce VASILE LUCA era urmărit pentru aceste fapte și fiind gășit a fost cercetat și trimis în judecată, însă a fost pus în libertate deoarece delictul a fost comis în urmă cu cinci ani și nu mai putea fi condamnat.

Punerea lui în libertate nu a putut fi făcută de Poliție, ci numai de instanțele de judecată. Deși nu am urmărit soluția dată de instanță, totuși am aflat că VASILE LUCA a fost pus în libertate, dela cineva, fie din Siguranța Generală, fie din personalul P.P.C.-ului.

Intrebare

Cum a fost dusă cercetarea cu VASILE LUCA și cine l-a cercetat ?

Răspuns

Cercetarea lui VASILE LUCA a fost făcută de mine. I-am luat o declarație și i-am făcut un proces verbal și chiar în ziua aceea l-am trimis cu un gardian la instanța unde a fost judecat mai înainte fratele său.

Cu acea ocazie VASILE LUCA nu a fost încarcerat în arestul P.P.C-ului deloc, ci în aceeași zi i-am încheiat lucrarea și l-am trimis în judecată.

Intrebare

Când, unde și cu cine ai discutat Dta despre cazul lui VASILE LUCA ?

Răspuns

Eu nu am discutat niciodată cu nimeni despre cazul lui VASILE LUCA, însă s'ar putea ca să fi vorbit la telefon cu TURCU NICOLAE care să mă fi întrebat ce am făcut cu persoana pe care mi-au trimis-o, la care eu probabil i-am răspuns, că a fost deferită Justiției.

Intrebare

Care a fost atitudinea lui VASILE LUCA în timpul cercetărilor făcute de Dta ?

Răspuns

In timpul cercetărilor făcute de mine VASILE LUCA a avut o comportare calmă și a mărturisit că el este acela care i-a procurat fratelui său materialele pentru tipărit, după cât îmi amintesc.

Intrebare

Ce mai ai de adăugat la prezentul proces verbal de interogatoriu ?

Răspuns

Nu mai am nimic de adăugat la cele declarate de mine în procesul verbal de interogatoriu.

Prezentul proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit și am văzut că, corespunde celor declarate de mine îl semnez,

ss. Gh. Ananiu

LT DE SECURITATE

Mahler W.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Aurimu D. Gheorghe născut la 13 Februarie 1888 în comuna Glivicea - Cărlă, jud. Covboi, fost comisar în P.P.C. cu ultimul domiciliu în București st. Virgilii nr. 37. -

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

18 Decembrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 24. și - min.
„ s'a terminat la „ 2 și 45 „

Intrebare: Ce funcție vi îndeplăniți ob. în cadrul Securității din 1948 până în 1940?

Răspuns: În 1938 am lucrat la circumscripția de poliție nr. 14 în Capitală, după care în 1939 am fost mutat la Prefectura Poliției Capitalei la Secția Judiciară, iar în anul 1930 când s'a înființat Poliția Socialistă am fost trecut acolo în calitate de comisar ch. m. a., unde am funcționat până în anul 1940 la 23 August, când am fost mutat de Tâmbăla Jovanu la Dravla pentru ne-activitate în serviciu, după ce mi-am dus deosebit mare bănuș în diferite am rămas la Direcția Generală la Buzăda în a def. fiindcă mi' Toflaru Ioan - la Direcția Generală am funcționat până în Capitală sau Mai 1945 - când am cept dreptul la penință, lucru ce mi' a fost aporlat la 1 Noembrie 1945 -

Intrebare: ce persoane voi importante

Semnătura, D. Gheorghe

Urmare: din mirarea unimitoroasă ce fost ascultată
în acest timp?

Răspuns: În timpul ce funcționam la Prefectura
Politiei Capitalei au fost ascultate următorii:

Sucroșii Pătânceanu în anul 1931-1932, Fante
Băgu în anul 1934 sau 1935., Gheorghe Florvath în
1934 sau 1935-36, orozatul Petre Gruzca în anul
1935 sau 1936, Fante Luca în 1934 sau 1935, Eugenia
Militinceanu în 1942-1943.

Intrebare: Din ordinea cui și în ce împrejurări
a fost ascultat Fante Băgu? și Fante Luca?

Răspuns: În 1931 sau 1932 Siguranța
Generală la Turmeș pe Fante Băgu la Prefectura
Politiei Capitalei cu ordinul de a fi plasat la
domiciliu. - Mai târziu după evenimentele dela
Giuleta din 1933. Direcțiunea Generală a Politiei a
scut puterile adesea de a se face o percheziție
domiciliară la Fante Băgu și el ridicat
și înaintat Direcției Generale.

Fante Luca, pe atunci Luca Lăzăr a
fost ascultat de către Siguranța Generală și nu
de Prefectura Politiei Capitalei. - În Prefectura
Politiei Capitalei; Fante Luca a fost trimis cu
scopul de a se face unele cercetări suplimen-
tare în legătură cu ascultarea fratelui său și
câini mamei sale și să se facă investigații
în legătură cu tipografia printă pe st. Occident
pe care erau inventurile de către circa 10-12 de
Politiei, să materialul printă se poate a fost pro-
curat de către fratele său Luca Lăzăr, care
în acest timp nu a fost găsit în Capitală

Semnătura,

L. Ciomara

Urmare: *si mica nu sta stant unde a dispusit. -*
 atunci Luca Faurle a fost pus in urmasire
 in deplină calina omi, a fost ascutit de către
 organele Sigurantei Securitate care l'a trasatit la
 P.P.C. pentru completarea cercetării in lepa-
 tura cu fratela său care era de mult timp
 in fuga justitiei, rezultatul percheziției nu mi' este
 cunoscut -

Intrebare: Cum se face că moi' eu uscam
 fireca mea cercetări amplimentare asupra meu
 fapt cunoscut și judecat cu calina omi in
 urmasi?

Răspuns: Din moment ce Faurle Luca era
 membru pentru secție forțe si foros pait
 a fost cercetat si trimis in judecată iar a
 fost pus in libertate deoarece delictul a fost
 comis in urma cu cinci ani si nu moi' putea
 fi condus in judecată. - Pentru lui in libertate nu a
 putat fi prezentă de Politie si urmasi de instantele
 de judecată. - Dar nu am urmasit solutiile date
 de instantele Totuși omi oflat că Faurle Luca
 a fost pus in libertate dela cince si doi ani
 pentru Securitate si din parvoalele P.P.C.ului -

Intrebare: Cum a fost clară cercetarea
 cu Faurle Luca si cine l'a cercetat?

Răspuns: Cercetarea lui Faurle Luca a fost
 făcută de mine. - I am luat o declaratie si
 si am făcut un proces verbal si chise in ziua
 aceea l'am trimis cu un pașion la instantele
 unde a fost judecat moi' urmasi fratela său -
 Cu aceea ocazie Faurle Luca mi' a fost

Semnătura,

L. Curian

Urmare: incearcă să scutiți P.P.C. ului, de la,
ce în vremea și i-am încheiat lucrarea și
l'am trimis la judecătoarea.

Intrebare: Când, unde și cu cine ai discutat
tot de la depeșă cozul lui Făile Luca?

Răspuns: Eu mi-am devenit micșorată
cu mine depeșă cozul lui Făile Luca, însă
mai putea ca să fi vorbit la telefon cu Traian
Nicolaie care să mă fi înțeles că am fost cu
persoana pe care mi-au trimis, la care
eu probabil i-am răspuns că a fost depeșă
justă.

Intrebare: Care a fost situația lui Făile
Luca în timpul cercetărilor făcute de el?

Răspuns: În timpul cercetărilor făcute de
mine Făile Luca a avut o comportare calmă
și a menținut că el este acolo care i-a
primit telefonul sau materialul pentru
tranzit, după cât timp se amintesc.

Intrebare: Ce mai ai de adăugat la
prezentul proces verbal de interpretare?

Răspuns: Nu mai am nimic de adăugat
la cele declarate de mine în procesul verbal
de interpretare.

Prezentul proces verbal de interpretare
după ce l-am citit și am văzut că, conștient
celui declarate de mine îl revin.

St. Chiriac
St. Chiriac

St. Chiriac

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ANANIU GHEORGHE, născut la 13 Februarie 1888 în comuna Nirîșen-Curți, Raionul Dorohoi, regiunea Suceava, fost Comisar în P.P.C., cu ultimul domiciliu în București str. Virgiliu Nr. 37.

23 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 21 și 30 min.

" s'a terminat la " - și - "

Intrebare

În ce împrejurări a fost adus VASILE LUCA la Prefectura Poliției Capitalei ?

Răspuns

În luna Octombrie 1933, căzând tipografia C.G.S.U. din str. Viespari Nr. 43 din București, au fost arestați TOTH ANTON și alții doi, care au fost găsiți acolo. În cercetări TOTH ANTON a declarat, că toată tehnica tipografiei i-a fost predată de fratele său LUCA VASILE, care a lucrat înainte cu ea. Tot fratele său, LUCA VASILE, îi plătea și chiria locuinței din str. Viespari până la arestarea lui.

Nu-mi amintesc absolut deloc împrejurările în care a fost adus VASILE LUCA la P.P.C., însă într'una din zile venind la serviciu l-am găsit pe VASILE LUCA în sala de raport a agenților.

Intrebare

Pentru ce a fost adus VASILE LUCA la P.P.C. ?

Răspuns

A fost adus pentru cercetare și confruntare cu fratele său TOTH ANTON.

Intrebare

Când a fost adus VASILE LUCA la P.P.C. și cât timp a fost ținut pentru cercetări ?

Răspuns

Nu mă ajută memoria și nu-mi amintesc absolut deloc când a fost adus și cât timp a stat VASILE LUCA la P.P.C. pentru cercetări.

Intrebare

De cine a fost cercetat VASILE LUCA și care a fost rezultatul cercetărilor ?

Răspuns

A fost cercetat de mine fără să-i iau declarație scrisă, deoarece a refuzat să semneze. În procesul verbal pe care l-am făcut am menționat că VASILE LUCA a declarat verbal că recunoaște tot ceea ce a declarat fratele său TOTH ANTON, deasemenea arătându-i-se dosarul cu manifestele găsite la parecheziție, a recunoscut că trei manuscrise sunt ale lui.

Intrebare

Dece n'a semnat VASILE LUCA declarația dată de el ?

Răspuns

Nu știu de ce a refuzat să semneze declarația dată de el.

Intrebare

Care a fost atitudinea lui VASILE LUCA în cercetări ?

Răspuns

A fost foarte tacit, nu a răspuns decât la întrebările puse de mine în care a recunoscut tot ceea ce a declarat fratele său.

Intrebare

La cercetările asupra căderii tipografiei C.G.S.U. s'au făcut confruntări ?

Răspuns

Nu s'au făcut confruntări deoarece n'au fost nepotriviri în declarațiile inculpaților.

Intrebare

La aceste cercetări VASILE LUCA a fost confruntat ?

Răspuns

N'a fost confruntat.

Intrebare

Care a fost motivul pentru care n'a fost confruntat VASILE LUCA ?

Răspuns

Nu a fost nici o nepotrivire între declarațiile lui TOTH ANTON și VASILE LUCA și deci nu a mai fost nevoie de confruntare.

Intrebare

Cu cine a mai stat de vorbă VASILE LUCA în timpul cât a stat la Prefectura Poliției Capitalei ?

Răspuns

Nu știu cu cine a mai stat de vorbă VASILE LUCA în timpul cât a stat la P.P.C.

Intrebare

Ce s'a făcut cu VASILE LUCA după terminarea cercetărilor ?

Răspuns

După cercetarea lui VASILE LUCA, a fost predat de mine secretarului TOMA NICULESCU, care l-a predat comisarului de serviciu dela Poliția Judiciară.

Intrebare

Din ordinul cui ai cercetat Dta pe VASILE LUCA ?

Răspuns

Din ordinul șefului de serviciu a Poliției Sociale, inspectorul PARIZIANU.

Intrebare

Ce ai făcut Dta cu rezultatul cercetărilor asupra lui VASILE LUCA ?

Răspuns

După ce am terminat cercetarea lui VASILE LUCA, referatul cu rezultatul cercetărilor l-am dat inspectorului PARIZIANU, care mi l-a înapoiat cu rezoluția să fie trimis Justiției.

Intrebare

Corespunde adevărului cele declarate de Dta în prezentul proces verbal ?

Răspuns

Absolut tot ceea ce am declarat în prezentul proces verbal corespunde adevărului.

- 4 -

17

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu
cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pen-
tru care semnez.

ss. Ananiu Gh.

SIT DE SECURITATE

Moraru I.

Proces-Verbal de interogator

Arestat al Avram Gheorghe, născut la 13 Februarie 1908
în comuna Nisipeni-bunți, raionul Corohoi regiunea Suceava,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
post-comisar în P.P.C., cu ultimul domiciliu în București, Str. Virgiliei Nr. 37.

23 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 21 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 24 și 00 „

Intrebare: Ținând seama de împrejurări a fost adus Vasile luca la Prefectura Politiei capitalei ?

Răspuns: În luna Octombrie 1933, căzând tipografie G. J. S. U. din Str. Hiespori Nr. 43 din București, au fost arestați Toth Anton și alții doi, cari au fost găsiți acolo. În cercetări, Toth Anton a declarat că toate tehnicile tipografiei i-a fost predată de fratele său luca Vasile, care a lucrat înainte cu ea. Tot fratele său luca Vasile îi plătea și chiriea locuinței din Str. Hiespori până la arestarea lui.

Au mi amintire absolut deloc împrejurările în care a fost adus Vasile luca la P.P.C., înră întruna din zile venind la serviciu, l-am găsit pe Vasile luca în sala de raport a agentilor.

Intrebare: Pentru ce a fost adus Vasile luca la P.P.C. ?

Răspuns: A fost adus pentru cercetare și confruntare cu fratele său Toth Anton.

Intrebare: bând a fost adus Vasile luca la P.P.C. și

Semnătura,
L. Cucu

Urmare: cât timp a fost ținut pentru cercetări?

Răspuns: Nu mă ajută memoria și nu-mi amintesc absolut deloc când a fost adus și cât timp a stat Vasile huce la P.P.6. pentru cercetări.

Întrebare: de cine a fost cercetat Vasile huce și care a fost rezultatul cercetărilor?

Răspuns: A fost cercetat de mine, fără să-i iau declarație scrisă deoarece a refuzat să semneze. În procesul-verbal pe care l-am făcut am menționat că Vasile huce a declarat verbal că recunoaște tot ceea ce a declarat fratele său Toth Anton, deosebite arătându-se dosarul cu manifestele găsite la perchezitiile, a recunoscut că trei manuscrise sunt ale lui.

Întrebare: de ce nu a semnat Vasile huce declarația dată de el?

Răspuns: Nu știu de ce a refuzat să semneze declarația dată de el.

Întrebare: care a fost atitudinea lui Vasile huce în cercetări?

Răspuns: A fost foarte tacit, nu a răspuns decât la întrebările puse de mine în care a recunoscut tot ceea ce a declarat fratele său.

Întrebare: la cercetările asupra săderii tipografiei C.G.S.U. s-au făcut confruntări?

Răspuns: Nu s-au făcut confruntări, deoarece nu au fost nepotriviri în declarațiile inculpaților.

Întrebare: la aceste cercetări Vasile huce a fost confruntat?

Răspuns: Nu a fost confruntat.

Întrebare: care a fost motivul pentru care nu a fost confruntat Vasile huce?

Semnătura,

L. Cuamur

Urmare: Răspuns: Nu a fost nici o ne potrivire între declarațiile lui Toth Anton și băile luca și deci nu a mai fost necesar de confruntare.

Intrebare: Cu cine a mai stat de vorbă băile luca, în timpul cât a stat la Prefectura Politiei Capitalei?

Răspuns: Nu știu cu cine a mai stat de vorbă băile luca în timpul cât a stat la P.P.B.-

Intrebare: Ce sa făcut cu băile luca după terminarea cercetărilor?

Răspuns: După cercetarea lui băile luca, a fost predat de mine secretarului Toma Niculescu care l-a predat comisarului de serviciu dela Politia Judiciara.

Intrebare: Din ordinul cui ai cercetat d-ta pe băile luca?

Răspuns: Din ordinul șefului de serviciu a Politiei Sociale, inspectoul Parisianu.

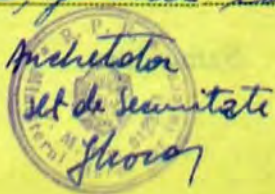
Intrebare: Ce ai făcut d-ta cu rezultatul cercetărilor asupra lui băile luca?

Răspuns: După ce am terminat cercetarea lui băile luca, referatul cu rezultatul cercetărilor l-am dat inspectoului Parisianu, care mi l-a însoțit cu rezoluția sa fic trimis justitiei.

Intrebare: Corespunde adevarului cele declarate de d-ta în prezentul proces-verbal?

Răspuns: Absolut, tot ceoce am declarat în prezentul proces-verbal corespunde adevarului.

Prezentul proces-verbal l-am citit curânt cu curânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pentru care semnez.

L. Curanuy

20

12

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ANANIU GHEORGHE, născut la 13 Februarie 1888, în comuna Hilișeu - Curt jud. Dorohoi, fiul lui Dumitru și Olimpia, cu ultimul domiciliu în București str. Virgiliu nr. 37.-

18 Februarie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 12,30

" s'a terminat " 14,00

Intrebare:

Vi se prezintă o semnătură. O cunoașteți?

Răspuns:

Da o cunosc, este semnătura mea.-

Intrebare:

Această semnătură a d-tale este pe un act oficial?

Răspuns:

Da, este pusă pe un act oficial ce reprezintă un proces-verbal de deținere în arestul Prefecturii Poliției Capitalei, a numitului LUCA IASZLO.-

Intrebare:

Arată când și în ce împrejurări ai dat d-ta această semnătură?

Răspuns:

LUCA IASZLO a fost adus de către organele Prefecturii Poliției Capitalei dela închisoarea Jilava, unde era deținut, fiind condamnat în contumacie la 20 ani, în procesul ceferiștilor din Februarie 1933, pentru a fi cercetat în legătură cu căderea tipografiei C.G.S.U., lucrare ce a fost trimisă de Comisariatul Circumscripției a V-a Poliției.-

Din această lucrare a făcut parte și fratele lui LUCA IASZLO anume TOTH ANTON, ce a fost arestat odată cu ridicarea tipografiei.-

La cercetările făcute de mine asupra lui TOTH ANTON, a declarat că fratele său LUCA IASZLO a fost condamnat în lipsă la 20 ani și se află la Inchiisoarea Militară Jilava, în urma căruia LUCA IASZLO a fost adus la Prefectura Poliției Capitalei și cercetat de mine.-

ss. Ananiu Gheorghe

21

La interogatoriu LUCA LASZLO a recunoscut tot ceace a declarat fratele său TOTH ANTON, însă a refuzat să semneze declarația scrisă.-

După complectarea cercetărilor, LUCA LASZLO a fost înapoiat Inchisorii Militare Jilava în ziua de 22 Octombrie 1933, deoarece aparținea Consiliului de Războinal Corpului II Armată, urmând ca dela Jilava să fie chemat în fața instanțelor de judecată civile, când va fi fixat termenul de judecare a grupului ce au fost arestați în căderea tipografiei C.G.S.U.-

Intrebare:

Care a fost rezultatul cercetărilor efectuate de d-ta asupra lui LUCA V. LASZLO?

Răspuns:

Rezultatul cercetărilor a fost înaintat justiției și nu m'am mai ocupat de acest caz, pentru a urmări sentința pe care a primit-o.-

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine.-

ss. Ananiu Gheorghe

ANCHETATOR:
IT. DE SECURITATE

Moraru Ion

CM/5 ex.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Ananin Gheorghe, născut la 13 Februarie 1888 în
com. Hălășeu-bart jud. Botoșani, fiul lui Dumitru și Olimpia,
cu ultimul domiciliu în București: Nr. Fingilin Nr. 37.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

18 Februarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 12 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 14 și „

Intrebare: Vi se prezintă o semnătură. Cum o știți?

Răspuns: Da o cunosc, este semnătura mea.

Intrebare: Acastă semnătură s-a dat pe un
act oficial?

Răspuns: Da, este pusă pe un act oficial ce
reprezintă un proces-verbal de deținere în arestul
Prefecturii Politice Capitalei, a numitului luca hoșlo.

Intrebare: Arată când și în ce împrejurări
ai dat d-ta această semnătură?

Răspuns: Luca hoșlo a fost adus de către organele
Prefecturii Politice Capitalei, dela închisoarea Jilove unde
era deținut, fiind condamnat în contumacie la 10 ani,
în procesul C.F.R. vtilor din Februarie 1933, pentru a fi
cercetat în legătură cu căderea tipografiei C.G.S.U.,
lucrare ce a fost permisă de Comisarariatul Circumscripției
s. v. c. Politice.

Din această lucrare a făcut parte și fotole lui luca
hoșlo, nume Toth Anton, ce a fost arestat, odată cu

Semnătura,

G. Cuamun

Urmare: ridicarea tipografiei.

La cercetările făcute de mine asupra lui Toth Anton, a declarat că fratele său hucsa heszlo a fost condamnat în lipsă la 20 ani și a oprit la închisoarea militară Jilova, în urma căruia hucsa heszlo a fost adus la Prefectura Politiei Capitalei și cercetat de mine.

La interogatoriul, hucsa heszlo a recunoscut tot cece a declarat fratele său Toth Anton, însă a refuzat să semneze declarația scrisă.

După completarea cercetărilor, hucsa heszlo a fost însoțit în închisoarea militară Jilova în ziua de 22 Octombrie 1933, deoarece aparține Comitetului de Război al Corpului 2 Armate, urmând ca de la Jilova să fie chemat în fața instanțelor de judecătorească civilă, când va fi fixat termenul de judecare a grupului care au fost arestați în căderea tipografiei C. G. S. U.

Întrebare: care a fost rezultatul cercetărilor efectuate de d-ta asupra lui hucsa heszlo?

Răspuns: Rezultatul cercetărilor sa fost înaintat justiției și nu am mai ocupat de acest caz, pentru a urmări sentimenta pe care a primit-o.

Prezentul proces-verbal l-am citit curvânt cu curvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine.

Anchetator
Lt. de Securitate
24.10.33
[Stampa: Securitate]

S. Ananay

Semnătura,

Nu

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul **ANTAL VAIOS**, născut la 15 noembrie 1895, în Odorhei, fiul lui Ludovic și Iuliana, tipograf, cu domiciliul în Or. Stalin str. Pavlov nr. 67.-

31 mai 1954, Or. Stalin.

Interogatoriul a început la ora 17,00
" s-a terminat " 20,00

Intrebare:

Cînd l-ai cunoscut pe LUCA VASILE?

Răspuns:

Pe LUCA VASILE l-am cunoscut în anul 1920, în timp ce lucrea la fabrica "Schiell" azi "Strungul". În timpul acela eu am activat în mișcarea muncitorească și pe LUCA l-am cunoscut la întruniri muncitorești.-

Intrebare:

Ce cunoști despre activitatea lui LUCA VASILE în cadrul mișcării muncitorești?

Răspuns:

Nu am avut muncă comună cu LUCA VASILE și astfel nu-i cunosc activitatea lui mai de aproape. Totuși am avut odată contact cu el în cadrul mișcării cu care ocazie LUCA m-a trădat. Acest lucru s-a întîmplat în următoarele împrejurări:

După ce în anul 1922 sau 1923 a avut loc o grevă în fabrica "Schiell", LUCA a fost dat afară din fabrică, pentru motivul că a difuzat manifeste comuniste. După această dată LUCA VASILE a fost angajat la Banca de Credit din Brașov ca om de serviciu.- În acest timp eu fiind de meserie tipograf și am lucrat împreună cu cei trei frați ai mei, la firma "Frații Antal", al cărui patron erau doi din frații mei, iar eu și cu fratele meu ANTAL ADAIBERT am lucrat acolo ca muncitori.- Tot în perioada aceea em primit dela ILIES IOSIF prin soția sa VARVARA manuscrite pentru tipărirea unor manifeste precum și instrucțiuni, cui anume trebuie să le dau.-

././.

Printre cei care au primit manifeste dela mine era și LUCA VASILE care a fost arestat însă nu știu în ce împrejurări. Știu însă că după arestarea lui LUCA VASILE, au mai fost arestați KAHANA ERNEST, FORIS și ILIES IOSIF despre care LUCA VASILE știa că sunt în conducerea mișcării. Cert este că deoarece alte persoane nu puteau cunoaște că cei de mai sus fac parte din conducere decât VASILE LUCA - el a fost acela care i-a trădat pe aceștia.-

Tot atunci am fost și eu arestat de către siguranță, unde am fost confruntat cu LUCA VASILE. Arestarea mea sa datorat trădării lui LUCA VASILE întrucât nimeni în afară de el nu știa că i-am dat manifeste.-

La confruntare, organul care a făcut confruntarea l-a întrebat pe LUCA VASILE dacă mă cunoaște. Atunci eu numai așteptînd să răspundă el, m-am grăbit să răspund eu în locul lui și de altfel m-am răstit la el spunîndu-i lui LUCA VASILE: "Pe mine tu mă cunoști?" "Nu te-am văzut niciodată, pe viața mea că nu te-am văzut văzut niciodată".-

Atunci comisarul de siguranță s-a adresat lui LUCA VASILE, spunîndu-i: "dacă-l cunoști spune-i în față".-

LUCA VASILE atunci - după ce l-am amenințat că-l belese - a spus că nu este sigur dacă sunt eu sau nu întrucât atunci cînd a primit manifestele era întuneric și n-a putut distinge fața exactă.-

După această confruntare eu am fost pus în libertate cu condiția ca să nu părăsesc orașul pînă această problemă nu va fi clarificată.- După aceasta în această chestiune nu am mai fost audiat niciodată.-

In afară de cele ce am declarat mai sus nu cunosc despre LUCA VASILE, nimic.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că cele consemnate sunt întocmai conform celor declarate de mine.-

ss. Antal Alois

ANCHETATORI:
M A I O R Gh. Mezei
LT. MAJOR W. Mahler

Proces-Verbal de interogator

Marțonel Antal Alnis, născut la 15 Nov. 1925
în Odolheiu, fiul lui Audone și Juliana, tipograf,
cu domiciliu în Or. Stăliu nr. Poșkov 67. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

zi: mei 195 4

Orașul Stăliu

Interogatoriul a început la ora 17 și - min.

„ s'a terminat la ora 20 și - min.

Intrebare: Când l-oi cunoaște pe dnea Șanile?

Răspuns: Pe dnea Șanile l-am cunoscut
în anul 1920, în timp ce lucram la fabrica
Schill și „Strungul”. - În timpul acelu
eu am activat în mișcarea muncitor
rească și pe dnea l-am cunoscut la
intervenții muncitorești. -

Intrebare: Ce cunoști despre acti-
vitatea lui dnea Șanile în cadrul mișcării
muncitorești?

Răspuns: Nu am avut nicicând
conexiuni cu dnea Șanile, și astfel nu
cunosc activitatea lui nici deapropo, -
Totuși am avut odată contact cu el
în cadrul mișcării cu care ocazie dnea
m-a trădat. - Acest lucru se întâmplat
în următoarele împrejurări:

După ce în anul 1928 sau 1929

Semnătura,
Antal Alnis

Urmare: a avut loc o grevă în fabrica Schill,
Luca a fost dat afară din fabrică, pentru
motivul că a defuzat manifeste comuniste. -
După această dată Luca Banile a fost
angajat la Banca de Credit din Buzov,
ca om de serviciu. -

În acest timp eu fiind de
meserie tipograf și am lucrat împreună
cu cei trei frați ai mei, la firma "Fratii
Avtal" al cărei patron erau doi din
frații mei: iar eu și cu frațele meu Avtal
Adalbert am lucrat acolo ca muncitori. -

Tot în perioada aceea am primit
de la Ilyeș Gorj prin rația sa Harvan
muncă pentru tipărirea unor muni-
ferte precum și instrucțiuni, cui sume
trebuie să le dau. -

Pînă la cei care au primit
manifeste de la mine eu și Luca Banile,
care a fost arestat în ziua în care
am ieșit din țară. - Săci ținem că după
arestarea lui Luca Banile, am avut foarte
multă grijă. Iulian Ernest, Foris și Ilyeș
Gorj deșpre care Luca Banile și-a căsătorit
în conducerea muncii. - Cei care
deosebiți alte persoane nu puteau să vină
că cei de noi nu fac parte din conducere
decît Luca Banile - el a fost acela care
i-a înrolat pe ceilalți. -

Tot atunci am fost și eu
arestat de către siguranță, unde am

Semnătura,

Ornela Buzov

Urmare: fost conferențier cu Ducea Ștefănescu. - 26

Amintirea mea se datorează tradiției
lui Ducea Ștefănescu întrecut mine în
afacerea de el nu știu că i-am dat ma-
nifeste. -

La conferință, segeșul care
a făcut conferința l-a înțeles pe
Ducea Ștefănescu dacă nu cumva - atunci
cu nemăsurat că el nu răspunde
m-am grăbit să răspund eu în locul
lui și de altfel m-am răstos la el opu-
nându-mi în lui Ducea Ștefănescu: "Te mișcă tu ma-
nifeste? Nu te-am văzut niciodată, pe
noiă mea că nu te-am văzut nici-
odată. -"

Atunci comisarul de siguranță
se adresă lui Ducea Ștefănescu spunându-i
"dacă-l cunoști spune-i în față". -

Ducea Ștefănescu atunci - după ce
l-am amenințat că-l belese - a
spus că nu este sigur dacă sunt
cu sau nu întrecut atunci când a
primul manifestele eu întrecut și
m-a putut distinge față exactă; -

După aceeași conferință eu
am fost pus în libertate cu condiția
ca să nu mă gândesc nouă probleme
problemă: nu va fi clarificată. După
aceasta în aceeași chestiune eu am
mai fost audiat niciodată. -

În afacerea de cele ce am spus.

Semnătura,

Adolphe Blay

Urmare: locul meu nu mi este deosebit de mare
Luca Hăuile. mima. -

După ce am citit prezentul
proces verbal de interogatoriu și am
constatat că cele consemnate sunt întocmite
conform celor declarate de mine. -

Arhivată:
Căpitan
de marș

Semnătura
Dăscăluș

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Condamnatul BALOGH EDGAR, născut la 7 septembrie 1906, în Timișoara, fiul lui Ludovic și Marizeta, de profesie profesor universitar, cu ultimul domiciliu în Cluj str. Pateur nr. 14.-

20 august 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 16,00

" s-a terminat " 19,30

Intrebare:

Ce funcții ai avut d-ta în conducerea Uniunii Populare Maghiare (U.P.M.)?

Răspuns:

În perioada 1945-1949 am fost membru în C.C.U.P.M. responsabil cultural iar în perioada 1945-1947 am fost și subpreședinte al U.P.M. În afară de aceasta în perioada 1945-1947 am fost și redactor responsabil al ziarului "Villegosag" ziar al U.P.M.-

Intrebare:

Cu cine ai avut legături pe linie politică în cadrul activității d-tale din U.P.M.?

Răspuns:

Am avut legături cu președintele U.P.M. KURKO GYARFAS și vice-președintele BANYAI LADISLAU, IUHASZ LUDOVIC, REVI ILEANA, TAKACS LUDOVIC din C.C. al U.P.M., CZIKO FERDINAND, CSAKANY BELA, care au făcut parte din comitetul executiv. Din partea partidului am avut legături cu VASILE IUCA, care prin KURKO GYARFAS ne îndruma în activitatea noastră. În mod direct am avut legături cu BOGDAN IOSIF, din cadrul C.C. al P.C.R., care se ocupa cu secția maghiară.-

Intrebare:

De când îl cunoști pe VASILE IUCA și ce relații ai avut cu el?

Răspuns:

În 1945, VASILE IUCA a venit la Cluj la congresul U.P.M. din Cluj. Cu această ocazie i-am fost prezentat lui împreună cu conducerea U.P.M. Cu el direct nu aveam legături ci îmi trasa directive prin KURKO GYARFAS, până în iunie 1947. Când VASILE IUCA nu a mai răspuns de problema națională.-

Intrebare:

Care a fost linia trasată de VASILE LUCA în legătură cu U.P.M.?

Răspuns:

Linia trasată de VASILE LUCA în acțiunea U.P.M. sub pretextul lărgirii U.P.M. cu linia oportunistă și naționalistă, prin faptul că a revocat la conducere elemente burgheze și clericale, reactivizate care nu au avut de fapt un rol conducător. Astfel a fost revocat prin inițiativa proprie a lui VASILE LUCA, BALASZ moșierul din Alba Iulia, la conducerea așa zisei "Menge", deși aceasta nu a funcționat deja cam doi ani.-

Acest lucru l-am aflat dela KURKO GYARFAS care a fost prezent la episcopia din Alba Iulia când a fost prezent și VASILE LUCA, ca oaspe al lui ARON MARTON episcopul catolic al Alba Iuliei.-

Acolo a luat parte și SZASZ PALL și fiind luată această hotărîre noi ne-am supus.-

Astfel, organizația Menge a fost refăcută și care apoi a mers în colaborare cu U.P.M. Această organizație era o organizație care era condusă de chiaburi și moșieri, conform liniei politice date de VASILE LUCA în primăvara anului 1946. Prin aceasta el propovăduia așa cum s-a întîmplat stingerea luptei de clasă.-

În problema Ardealului de Nord, linia trasată de VASILE LUCA înaintea unui congres care s-a ținut la Tr. Mureș în toamna anului 1945, a fost linie oportunistă și nesinceră pentru că a vrut să facă un echilibru fără principii între două curente care se contraziceau, adică curentul lui BANYAI LADISIAU care susținea hotărît realipirea Ardealului de Nord în România democrată și între curentul fracțiunii al lui SIMO IULTU și a exponenților burghezi, care nu vroiau ca U.P.M. să ia vre-o hotărîre ajutînd așa în mod obiectiv revendicările teritoriale revizioniste prin ministru NAGY FRANCISC din Budapesta, VASILE LUCA și după pacea dela Paris, la o conferință ținută de el în sala C.C.U.P.M. din Cluj, a dezarmat din nou acești conducători care în ziarul "Scînteia" au spus că este just realipirea Ardealului de Nord la România democrată, spunînd că nu are adevăruri. La această conferință am fost și eu printre KURKO GYARFAS și alții din conducerea U.P.M. din Cluj.-

În perioada alegerilor din 1946, VASILE LUCA l-a sprijinit pe KURKO GYARFAS ca acesta să-și consolideze un cerc de deputați din prietenii săi, elemente burgheze, mic burgheze și cleri-

cale, - în vederea așa zisei lărgiri a U.P.M. Astfel am fost trecuți pe lista de candidați ca: CONIA IOSIF fabricant de mezeluri din or. Stalin, preotul BARABAS NICOLAE din jud. Alba; IULIUS SECHELI fost fascist, TAMAS GASPARG, un ziarist cu un trecut dubios. Aceste elemente au fost înainte demodate și strinse din partea conite-tului de alegeri dirijat de BOGDAN IOSIF și condus de mine. -

Totuși au fost aleși în alegeri elemente mic burgheze și chiaburi, cum au fost secretarul lui ARON MARFON cu numele de SENE MICLOSI FRANCISC, a fost ales un chiabur, element neserios cu numele de KERREKES, av. SOIOMOS care ulterior a fost făcut profesor universitar apoi șef la Ministerul de Finanțe. Toate acestea le cunosc atât din spusese lui SOIOMOS cât și din ce auzeam vorbin-du-se. -

În 1945, VASILE LUCA a făcut prefect la Trei Scaune pe GAUDI IOSIF, deși l-am anunțat în scris că acesta a fost dat afară din partid și Mados în anul 1939 ca fiind un element reac-tionar naționalist. - Totuși VASILE LUCA l-a susținut pe acesta pînă în 1948, cînd a fost dat afară din partid. -

În perioada 1946 după alegeri pînă în iulie 1947, VASILE LUCA a preluat direct și personal direct dirijarea deputaților din U.P.M. în care timp KURKO GYARFAS s-a întors împotriva partidului sub pretext că acolo VASILE LUCA ar fi izolat și predomină fracțiu-nea lui PATRASCANU. Toate acestea mi le-a declarat KURKO GYARFAS în locuința lui MELIUSZ IOSIF din Cluj în primăvara 1947. -

În iunie 1947 a apărut în ziar articolul lui VASILE LUCA cu titlul "Unitate națională fără principii", unde el critica această linie a U.P.M. pe care el însuși o dăduse, dar fără să concretizeze cu nume cine este vinovat. - Atunci eu am crezut că VASILE LUCA a făcut bine că a făcut critică lui KURKO și a menținut pe mai departe linia oportunistă. Acum însă îmi dau seama că VASILE LUCA prin așa zisa critică de atunci a pus un paravan în fața activi-tății lui și cu scopul ca KURKO să-și ducă mai departe activitatea oportunistă. -

Intrebare:

Care a fost rezultatul practic al politicii aplicate de VASILE LUCA?

Răspuns:

Prin inițiativa și prin dirijarea sa personală, U.P.M. în loc să fie o mișcare luptătoare pentru democrația populară, a devenit o unitate națională împiedicînd colaborarea maselor lucrătoare maghiare cu poporul român, dînd posibilitatea burgheziei să-și susțină organizațiile lor burgheze și să propovăduiască

șovinismul și naționalismul în masele largi.

Acste greșeli au fost refăcute după ce MIRON CONSTANTINESCU a reluat problema națională și prin izolarea din conducerea politică a lui KURKO GYARFAS.- Deasemeni mai rezultă că VASILE LUCA cînd burghezia era în plin atac împotriva regimului democrat popular VASILE LUCA a împiedicat linia partidului prin U.P.M. și a dat posibilități burgheziei maghiare să se susțină în rezervă. Acest lucru l-am constatat personal în urma celor întîmplute.- Așa de pildă prin politica lui VASILE LUCA s-a susținut pînă în 1948 centre cooperatiste maghiare conduse de moșierul HORTIS EDUARD, KORPARICH. Poate acestea le-am constatat în cadrul ședințelor unde CZIKO FERDINAND ținea unele referate.-

Toate acestea VASILE LUCA le-a făcut prin faptul că a împiedicat viața organizată de partid din cadrul U.P.M.-ului, neavînd voie la nici o organizație de bază și dirijîndu-i în mod dictator prin GYARFAS KURKO, care a activat în conducerea U.P.M. din partea lui un fel de dictatură personală, bazîndu-se pe VASILE LUCA. În toate cazurile cînd KURKO s-a ciocnit cu partidul, VASILE LUCA i-a dat lui KURKO dreptate și ru elementelor din U.P.M. care au vrut să colaboreze cu partidul.- Așa de pildă în chestiunea tineretului și a femeilor maghiare, VASILE LUCA a acceptat năzuința lui KURKO de a separa aceste organizații de organizațiile comune tineretului sau femeilor fără deosebire de naționalitate.- VASILE LUCA a acceptat dorința lui KURKO ca în provincie organizațiile respective și activitatea U.P.M. să nu primească nici o directivă direct dela partid, decît prin KURKO care la rîndul său le va primi direct dela VASILE LUCA. Acest lucru s-a stabilit în cadrul unei ședințe active în București unde a participat toți conducătorii din U.P.M.-

Intrebare:

D-ta personal ai primit directive dela VASILE LUCA?

Răspuns:

Am fost prezent la activale ce s-au dat de VASILE LUCA și am fost cu el de acord însă mie personal nu mi-a dat directive.-

Intrebare:

Cine au fost persoanele prin care VASILE LUCA a aplicat linia sa politică în U.P.M.?

Răspuns:

În primul rînd a fost KURKO GYARFAS și cred că și TAKACS LUDOVIC subsecretar de Stat la Ministerul Naționalităților, KSACANI BELLA care a fost numit director la Banca Națională, SOLYMOS IVAN care era în legătură personală cu el și CZIKO FERDINAND.-

, care a fost

direct în legătură cu centrul cooperăției maghiare. Acestea le cunosc din cele ce de fapt am arătat precum și din cele ce se afla în cadrul ședințelor.-

Intrebare:

Care a fost deci în acest timp linia partidului?

Răspuns:

În acea perioadă linia partidului în problema națională a fost atitudinea clară împotriva revizionismului lui NAGY FRANCISC, colaborarea populară româno-maghiară de jos pînă sus și lărgirea U.P.M.-ului în rîndul maselor nu așa cum a făcut VASILE LUCA.-

În ce privește linia politică pe care a exercitat-o asupra organizației de partid din Cluj nu o cunosc.-

Intrebare:

Ce cunoști despre linia politică și măsurile practice întreprinse de VASILE LUCA în legătură cu creierea gospodăriilor agricole în secuime?

Răspuns:

Am luat parte la o conferință ținută de VASILE LUCA în București în 1948, la sediul U.P.M., în București în cartierul Jianu, unde VASILE LUCA a vorbit despre chestiunea agrară în care a criticat organele de partid că iau măsuri prea severe împotriva chiaburilor neprecizînd cine poate fi chiabur, lăsînd să se înțeleagă că în rîndul secuimii nu prea sunt chiaburi. Altceva nu mai cunosc în legătură cu această problemă.-

Intrebare:

Cu cine ai discutat despre linia politică a lui VASILE LUCA și ce concluzii ați tras?

Răspuns:

Niciodată nu am discutat privitor la linia politică a lui VASILE LUCA știînd că vin din partea partidului. Totuși am observat că există o deosebire între linia partidului și linia dată de KURKO primită de la VASILE LUCA.-

BOGDAN IOSIF exponentul secției maghiare din cadrul C.C. al P.C.R. a dat caz la caz directive mie personal care nu au fost acceptate de KURKO. Exemplu respingerile elementelor din timpul alegerilor și altele.-

Intrebare:

Ce cunoști despre activitatea politică a lui VASILE LUCA în fruntea F.N.D.-ului?

Răspuns: Nu cunosc felul cum VASILE LUCA a lucrat în

perioada cît era în fruntea F.N.D.-

Intrebare:

Care a fost raportul U.P.M. față de partid?

Răspuns:

Prin devierea naționalistă și oportunistă, U.P.M.-ul condus de KURKO și dirijat de VASILE LUCA, a împiedicat preluarea liniei adevărate a partidului prin masele maghiare chiar și în rândul comuniștilor maghiari în provincie, în sate și orașe, s-a creiat o situație neplăcută pentru că comuniștii maghiari în diferite cazuri în loc să reprezinte partidul în U.P.M. din contră au început să reprezinte U.P.M.-ul în partid. - Deci, a dat naștere fracționismului în mijlocul comuniștilor. -

Intrebare:

Ce mai ai de arătat despre VASILE LUCA?

Răspuns:

Din discuțiile avute cu SIMO IULIU înaintea plecării lui în Ungaria, în 1947, mi-a spus că el pleacă în Ungaria cu voia lui VASILE LUCA pentru că nu suportă în România regimul. - Astfel a plecat în vara anului 1947 după cele întâmplate cu demascarea lui KURKO. - Alteceva nu mai am de arătat. -

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că el corespunde cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

ss. Balogh Edgar

ANCHETATOR
LOCOTINENT

T. Gudină

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Accuzatul BALOGH EDGAR, născut 7 sept. 1906
Arestat
 în căminul său din Budapesta nr. 10 și soția sa
 prof. Univ. în ultimul domiciliu
 în Cluj Str. Pasteur Nr. 14.

20 August 1954.

Orășul București.

Interogatoriul a început la ora 16 și min. 00

„ s'a terminat „ „ 19 „ 30

Intrebare:

Ce funcții ai avut în
 conducerea Uniunii Populare Boghiore
 (U.P.M.) ?

Răspuns: În perioada 1945-1949 am
 fost membru în C.C. U.P.M. responsabil
 cultural iar în perioada 1945-1947
 am fost și secretar-adj. al U.P.M.
 În afară de acestea în perioada
 1945-1947 am fost și redactor responsabil
 ziarului „VILAGOSSAG” și or al
 U.P.M.

Intrebare: Cu cine ai avut legături
 pe linie politică în cadrul organiza-
 ției și ale U.P.M. ?

Răspuns: Am avut legături
 cu membrii U.P.M. KURKO
 GYARFAS și vicepreședintele BANYOI
 LADISLAU. IUBAS LAJOS și REVI ILGANA

Iscălitura,

Balogh Edgar

Urmare: TOCANI LUDOVIC din @ e al UPM.

TICO FERDINANDU, CSAKANY BELD. care
au fost parte din comitetul executiv.
Din partea partidelor au avut legatură
cu boala Lucea care prin KURKO
GYARFAS ne vedem în activitatea
noastră. În mod direct au avut
legatură cu BOGDAN ROSU din
Eaduel @ e al P.R. care de ceia
cu destie maghiară.

Intrebare:

Si caid il cunosti pe
boala Lucea si ce relatii ai avut cu
el?

Răspuns: În 1945 boala Lucea a
venit la Cluj la congresul UPM
din Cluj si eu deocamdata ocazie
i-am fost prezentat lui si prezenta
eu conducerea U.P.M. Cu el direct
nu aveam legatură si nu tinea direct
tre prin KURKO GYARFAS până în
Iunie 1947 când boala Lucea nu a mai
răspuns de problema natională.

Intrebare:

Care a fost linia noastă de
boala Lucea în legatură cu U.P.M.?

Răspuns: Linia noastă de boala Lucea
în activitatea U.P.M. este pe textul
Bogin U.P.M. eu linia oportunistă
si nationalistă prin faptul că a
se poate lo conduce cu elemente
socialiste si clasice, si activitate

Iscălitura,

Balogh Idgát

Urmare: ³⁹ care nu au avut de fapt un rol
conducător. Astfel a fost revocat
prin invitația sa proprie a lui Leonida
PAL SĂȘI, membrul din Olbia la conducerea
cercii orașului MEMGE, deși acesta
nu a funcționat de-a lungul timpului.
Acest lucru s-a constatat din partea
GRATIAS care a fost prezent la episcopia
din Olbia. Totuși, acesta a fost prezent în
biserica Lucea în cerșă din partea
Măntăuș episcopului Catolic de Olbia. Totuși,
acesta a luat parte în SĂȘI PAL în
fiind multă vreme în viața sa
supra.

Astfel organizația MEMGE a fost
definitiv în care apar și membrii celei
ceare în RM. Această organizație
era o organizație care era condusă
de chișinău în membru. Conform liniei
politice date de Leonida Lucea în
primăvara anului 1946. Prin aceasta el
propune o nouă ordine care să interzică
stingerea luptei de clasă.

În problema ardealului de Nord, linia
stabilită de Leonida Lucea înaintea
conferinței care s-a ținut la Tr. Lucea
în toamna 1945 a fost linia oportu-
nă în vederea pentru a veni la
scopul său echilibrat și să principii
întru din cauza curentului care se continge
cau odicioșii curentul lui BĂNȚOI

Semnătura,

Balogh Răzvan

Urmare: LAJOS LAU care sustinea hotarat realipi-
na ordoalului de Nor in Romania
dusserat si inite curentul socialist
a lui SIMON IULIU si a expozentilor
berghizi care nu vazau eo UPM si
sa ne-o haldrone ajutand asa si
mad obiecti revindcozile 'antonaie
revizuite pui revizute MAGY FRAN-
cisa din Budapesta. Unile Luca si
dupo pocco dulo porir lo o conferin-
tia si mule de el in sala de UPM
din Cluj a desemnat din nou
oceti conducatori care in ziua
secutera au spus co ate jiu realipina
ordealului de Nor lo Romania dwo-
erat sumand eo nu ore aducozoni.
La ocazoe conferinta au fut si
cu piriute KURKO GYARFAS, si alti din
conducerea UPM din Cluj.

In perioada de alegender din 1946
unile Luca lo spizimut pe KURKO
GYARFAS ca oceti sa si canalideze
nu cere de deputati din pietro
si, el munte berghize, nu berghize
si clericale in vederea sa jiu
lorgi si a UPM. Astfel au fut tucuti
pe lista de candidati unde au fut
sterni de partid ca; COMIA IOSIF
Johi ocaz de mezechii din B. Stalin,
meatul BARABAS NICOLAE din jud
Alba; IULIUS SECHELI fet socialist

Semnatura,

Baloghdrigas

Urmare: TOMAS GASPAR nu ziarist cu meritul
dubios. Aceste elemente au fost invocate
demonstrate si stimate din partea
comunitatii de algeri auzat de
Boedau Jany si condus de mine.

Pater au fost aleri in alger
elemente nice bezlye si elibonui
cum au fost Co Secretoral lui Oran
Kortou cu numele de SENT MILOSI
FRANCIS. A fost aler un eliberat elment
venitor cu numele de KERKES^{nu} SOIOMOS
care ulterior a fost facut profesor
university orator opai def la universitat
de pivaute. Toate aceste se amare
abot din spure lui saimon eut si
din de ce ameam ucrindure.

In 1945 Konle Luca a facut profet
lo Trei Scourne pe GADAI IOSIF, din
laun amutat si sevis ed aceto a
fost dat ofor din partid si
Kados in anul 1939 ca fiind un
element reactiavor nationalist.

Pater Konle Luca lo sustinut
pegecito pair in 1948 caid a
fost dat ofor prin partid.

In perioada 1940 dupa alger
pair in Iulie 1947 Konle Luca
a preluat direct si personal
directiunea deputatilor din
ROM in care timp KURKO
GARFAS ha intors in patria sau

Semnatura,

Balogh Digei

Urmare:

partidului s-a putut să oculte
dumnealui Lucea și să izătat și pedani
prezidenții în Patrioșeani. Partea oculto
nu le-a declarat KURKO GYARFAS
în locuința lui MELIUS IOSIF din
Cluj în primăvara 1947.

În Iunie 1947 a apărut în ziar
orticalul lui Ionel Lucea cu titlul
Unitate națională și o principiu
unde el critica foarte rău UPM
pe care el vedea a doborâ, și și
dar fără să conștientizeze că nume
cine este înconștient. Atunci cu care
avea cu Ionel Lucea a făcut timp
ed a făcut entree în KURKO și o
menționat pe mai departe în viața
aperturistă. Oamenii și în dau
scama cu Ionel Lucea și în
și o entree de atunci a pus un
porocau în fața activității lui
și eu seapă cu KURKO și în
dă o mai departe activitatea
aperturistă.

Interogare:

Care a fost rezultatul poeziei
a partidei opoziției de Ionel Lucea?

Răspuns: Prin inițiativa și
prin dizgrație și a personalității UPM
în loc să fie o mișcare luptătoare
pentru democrația populară și
dăruirea și unitate națională.

Semnătura,

Balogh Időse

38

Urmare: impiedicand colaborarea noastra
lucratorei noastra sau poporul roman
dand posibilitatea bregheului sa si
sustina organizatiile lor breghele si
sa se poarta noastra si seriosismul
si unitarismul in toate locurile.
Odata guvernul au fost refuzate dupa
ce Mircea Ciobanu a fost arestat
problema nationala si punzatoarea
de conducere patitrea a lui
KURKO GYARFAS. Doctorei mai reguto
ei toate lucra ca si breghele era
si prin atoe impiedicand organizatiile
populare democratice, toate lucra
a impiedicat linia partidului
si U.P.M. si a dat posibilitati
bregheului noastra sa se sustina
in regerare. Acest lucru si are existenta
cu perscrutarea in unca celor intampinate
Ata de puldosi si patitrea lui
toate lucra sau sustinut parca in
1947 Centru cooperatista noastra
conducere de monerul Hortis EDUARD
Corporici Faceti toate la care existenta
in codul sedintelor unde TICO
FERDINAND tinea unca referate.
Faceti toate toate lucra la care faceti
si faptul ei a impiedicat unca
organizatiile de partid in codul
U.P.M. unde dand unca la care se
organizatiile de breghele si dirijand in

Semnatura,

Balogh Edgár

Urmare: n.d. dictatoro pui GYARFAS
KURKO care a creiat in condu-
cerea UPM din partea lui
nu fel de dictatoro personalo
bazat din pe Honi. Luca.

In toate cazurile caid KURKO sa
ei oenit cu partidul Honi. Luca
ii do lu KURKO dreptate si nu
elementelor din UPM care au
vunt sa colaboreze cu partidul.

Ac. de pibla in chestiunea trimentului
si a femeilor noaptea Honi. Luca
a. (act) acceptat roguinta lui
KURKO ca o separe aceste organizati
de organizati comune trimentului
sau femeilor fara discriminare de natia-
nalitate. Honi. Luca a acceptat
dorinta lui KURKO ca in provincia
organizatiile respective si actiunile
UPM sa nu pimeni nici o directie
direct de la partide creat pui KURKO
care lo sa indul le nu pimeni direct
de la Honi. Luca. Acat luam
sa stonit in cadrul unui sedinta
actiune in bucuranti unde a puteriat
tati concucerator UPM.

Intrebare:

Este personal ai pimeni
directiune de la Honi. Luca?

Raspuns:

Cu fat prezent la actiune ce

Semnatura,

Balogh Rigo

Urmare

sau dat de Honile Luceo n' auu ³⁷
fot eu cu de acord rind rui
persoanel rui rui a dat.

Intrebare:

Ciu au fot persoanele pui
con Honile Luceo a optiout li rui
so putiesed in U.P.M.?

Raspuns:

In puiurul ruid a fot KURKO
GYARFAS cred eo n' TOCADI LUDOVIC
Subsecretor de stat lo rui sistemul
natiqnalitatilor. CASMI BELO care
a fot ruit director lo Banca
Autonala Scrimos Ioan care era
in legatius personal es el
n' TICO FERDINAND care a fot
direct in legatius eu centulu
cooperatiue Maghiaro. Acuto le
emore cui ele es de fot care ordit
pucune n' cui ele se ce opto in codul
secunditor.

Intrebare: Care a fot crei in acot
tiup li rui partidului?

Raspuns: In acota pericodlo li rui
partidului in problema natiqnalit
a fot cetitadineo eloro impatiuo
romizantionului lui NOBY Franose
coloborece populuo Roman Maghiaro
de fos puii saru lorigireo U.P.M.
in ruidul morilor nu ceo cum
a fotent ruit Luceo.

Semnatura,

Baloghridgat

Urmare: In ce privinta liniei politice pe care
a exercitat-o dupa caz de partid
din Chy nu amuse

Intrebare:

Cu aceasta despre linia politica
si noiaile noastre intrunirea de
voile noastre in legatura cu crearea
(organizatorilor) gospodariilor agricole
si securitate?

Raspuns:

Cu toate acestea la o conferinta
tinuta de noi la Bucuresti in
1948 la sediul UPM din Bucuresti in
conturul ziarii, unde noi la
ca vorbit despre electiunile agricole
in care a avut loc o organizare de
partid ca in noiaile noastre pentru
impunerea electiunilor repunzand
cuin pacete si electiunilor, lasand
sa se inteleaga ca in cadrul
securitatii nu sunt electiunilor.
Altfel nu ne amuse in
legatura cu aceasta problema.

Intrebare:

Cu cine se discutata despre
linia politica a noi la noi la
si ca cauzati ati lasa?

Raspuns: Niciodata nu am discu-
tat privitor la linia politica
la noi la noi la noi la noi la
partea partidului statului sau altfel

Semnatura,

Balogh Radu

Urmare: ce exista o deosebire intre linia 31
partidului si linia data de KURKO
privind dilea lonile Lucea.

Bogdan Janif expauentul factiei
maghiare din cadrul C.C. al P.C.R.
a dat ocaz la ocaz directie ruc
persoanal care nu au fost acceptate
de KURKO. orplui respungcile ebventulu
din timpul aligavelor. si altele.

Tutu sari:

Ce emucati dequa octrutates
publice o lui Lonile Lucea in fruntea F.M.D.?

Raspuns: Nu emuore filul emu Lonile
Lucea a lucrat in perioada e ail
era in fruntea F.M.D.

Tutu sari:

Core a fat raportul URM jeta
de partid?

Raspuns: Prime deniereo natraanalste
si oportunitate URM evidend de
KURKO si dirigato de lonile Lucea
a impiedecat publicarea liniei
dedehorate a partidului prin
morele maghiore. Chiar si in
randul comunistilor maghior
in prouineii in sate si oroce sa
erelat o situati neplacuta, pentu
ce comunisti maghiu in difenta
eoguni in loc sa se repugute partidul
in URM. din cauto a inceput
se repugute URM in partid, dei

Semnatura,

Balogh Radu

Urmare: a fost vertax procesului in
nizlocul comunistilor.

Intrebari Ce vici ai de notat despre
bonita Lucea?

Raspuns Lui disentiile multe eu SIMO
inca inainte de plecarea lui in Ungaria in
1947 mi-a spus ca el pleca in
Ungaria cu viciu lui Bonita Lucea

pentru ca un suportu in Romania regional.

Astfel a plecat in viciu anului 1947
dupa ce s'au implati cu domeniul
lui KURKO. Altcare nu viciu eu
de notat.

Se pare ca au existat anumite
anumite prezentul proces viciu
si au constatul ed el corespunde
cu cele declarate, si suntii n'
semnatez —

St. J. J. J. J. J.

Balogh R. J. J.

Semnatura,

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Bădulescu C. Virgil, născut la 31 octombrie 1890 în
București, fiul lui Constantin și Elena, de prof. fost politician, subdirector
la ser. personalului din D. S. C. cu ultimul dom. Str. Căminului nr. 24.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
București.

22. Iunie 1953.
Orașul Făgăraș.

Interogatoriul a început la ora 16 și 35 min.
„ s'a terminat la „ 17 și 05 „

Intrebare: Când ai intrat în politică și cu ce grad?

Răspuns: În politică am intrat în anul 1913 cu gradul de
agent special.

Intrebare: În ce localități ai funcționat și cu ce grad
ai erit din politică?

Răspuns: Înt timpul am funcționat în București
D. S. C. și am fost destituit în anul 1945 având gradul
de subdirector al personalului.

Intrebare: În activitatea d-tale în politică ai cunoscut
un oarecare Marin Jis Cămin ce făcea parte din cadrele
politice?

Răspuns: Da, l-am cunoscut.

Intrebare: Care este numele și pronunțarea lui Marin
Jis Cămin și datorită căruia se da denumirea
de Cămin?

Răspuns: Numele sursului meu este de Marin Ioan
și denumirea de „Cămin” a căpătâio prin faptul că
avea o defirmată la nas.

Semnătura
V. [Signature]

Urmare: Intrebare: Arata functiunea in deplinita de Marin
Joan zis Cainu, in D.G.P.?

Raspuns: Marin Joan zis Cainu a fost sefer in D.G.P.

Intrebare: De la ce data si pana cand a functionat
Marin Joan in D.G.P.?

Raspuns: Cred ca Marin Joan a intrat in serviciul
politiei in anul 1924 ori 1925 si a functionat si dupa
23 August 1944

Intrebare: Se a cui matimi era ^{sefer} Marin Joan zis Cainu
in anul 1938?

Raspuns: In anul 1938 Marin Joan zis Cainu era
sefer pe mana lui Viintila Ionescu fost sefer al
corpului detectiv la d-ii D.G.P.

Intrebare: A mai avut Viintila Ionescu si alt sefer in
anul 1938 in afara de Marin Joan zis Cainu?

Raspuns: Nu a avut alt sefer, Marin Joan era
seferul permanent si personal a lui Viintila Ionescu.

Dupa ce am citit prezentul proces verbal de inter-
rogatoriu curant cu curant si am constatat ca el intrade-
ris contine intru totul cele declarate de mine susinut
semper.

Ofiter anchetator

Stroj de securitate

Chertan

(Marton George)

V. Ionescu

Semnatura,

~~16~~
40

SUPLIMENT DE INTEROGATORIU

Interogator luat inculpat Bărduț Teodor astăzi 6
la data Nov. anul 1953 a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
liberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

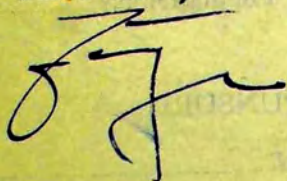
- Nume și Pronumele Bărduț Teodor
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților
- Anul, luna, ziua nașterii
- Locul nașterii
- Domiciliul
- Cetățenia
- Apartenența socială sau ocupația
- Starea civilă (căsătorit, necăsătorit, nr. copiilor)
- Averele ce posedă
- Avera soției
- Situația militară
- C. M. căruia aparține în prezent
- Antecedente penale (instanța, faptul, data)

- Apărător
- Pregătire școlară
- Ocupația și averea părinților
- Ești învinuit pentru faptul că:

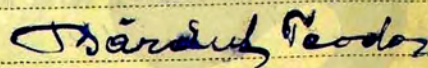
-2-

- Declar: Eu n'am fost arestat în anul 1948 când a fost arestat un lot din comuna noastră. Stiu atât că acest lot a fost arestat pentru crime de război, însă după ce au venit acasă s'a vorbit în întreaga comună că acest lot a scăpat datorită intervenției făcute de către Vasile Luca, Kurko Ghiarfaș și Oziko Nandor. Cine anume a intervenit pe lângă Luca Vasile, nu știu.

PROCUROR,

Mentin și semnez,

Procuror,
Anchetator penal,

I s'a citit, stărute și semnează

12
41

SUPLIMENT DE INTEROGATORIU

Interogator luat inculpat Bârsan Dominic astăzi 6
la Nov. anul 1953 a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
liberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

Bârsan Dominic

- Numele și Pronumele
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților
- Anul, luna, ziua nașterii
- Locul nașterii
- Domiciliul
- Cetățenia
- Apartenența socială sau ocupația
- Starea civilă (căsătorit, ne-căsătorit, nr. copiilor)
- Averea ce posedă
- Averea soției
- Situația militară
- C. M. căruia aparține în prezent
- Antecedente penale (instanța, faptele, data)
- Apărător
- Pregătire școlară
- Ocupația și averea părinților
- Ești vinovat pentru faptul că:

- Declar: Eu am fost arestat în Martie 1948 împreună cu alți 23 de locuitori din com. Aita Seacă, bănuți pentru comitere de crime de război. Din com. Aita Seacă am fost duși la Sf. Gheorghe unde am stat 2 zile iar după 2 zile, am fost puși în libertate fără nici o cercetare. Noi atunci am auzit că am fost puși în libertate la intervenția lui Vasile Luca, care chiar în ziua de 15 Martie 1948, a fost la Sf. Gheorghe. Cine anume a intervenit pe lângă Vasile Luca, nu știu. Mai arăt că în ziua de 15 Martie dimineața, eram gata de drum pentru a fi duși la Cluj. Intre timp a venit însă un ordin să fim puși în libertate.-

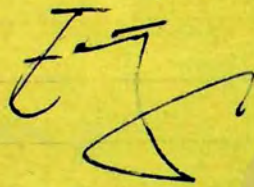
Stiu că cineva a ținut o vorbire în fața primăriei din com. Aita Seacă, că trebuie să mulțumim lui Vasile Luca pentru că el a fost acela care ne-a ajutat, ca să scăpăm de la închisoare.-

De față a fost mai multă lume adunată dintre populația din comună și care au fost curioși să audă cum am scăpat.-

Me nțin și semnez,

Bărsan St. Dominic.

PROCUROR,

Procuror,
Anchetator penal,

I s'a citit, stărule și semneaz

42-19

Dosar Nr.

INTEROGATOR

Interogator luat inculpat BARSAN M. SIMION astăzi 6
la Nov. anul 1953 a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
liberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

- Numele și Pronumele Bârsan M. Simion
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților
- Anul, luna, ziua nașterii
- Locul nașterii
- Domiciliul
- Cetățenia
- Apartenența socială sau ocupația
- Starea civilă (căsătorit, necăsătorit, nr. copiilor)
- Averea ce posedă
- Averea soției
- Situația militară
- C. M. căruia aparține în prezent
- Antecedente penale (instanța, fapta, data)
- Apărător
- Pregătire școlară
- Ocupația și averea părinților
- Ești invinuit pentru faptul că:

- Declar:

În anul 1948 sau 1949 în luna Aprilie am fost citat la Trib. Militar S Sibiu în calitate de martor, într'un proces în care au fost acuzați Naggy Daniel, Naggy K. Victor și Incze Iuliu.

Acuzația ce i s'a adus acestora, era că în anul 1944 luna Septembrie, au făcut parte (erau capii acelor bande) care au atacat trupele eliberatoare române, în urma cărui atac au fost uciși mai mulți ostași români. - Președintele Tribunalului a dispus arestarea acestora, însă la proces au venit din partea autorităților următorii :

- Deputatul Toth Geza, Czișor Mandor și prefectul Noggy Victor. Mai arăt că era prezent și unul cu numele de Elefant care era șeful poliției Sft. Gheorghe. Noi am fost transportați la Sibiu cu o mașină ce era a C.A.M.-ului, iar cei menționați mai sus, au venit cu mașina lor. -

Când Președintele Tribunalului a dispus arestarea acuzaților atunci deputatul Toth Geza, a venit pe coridor unde erau martorii și a spus nouă să nu plecăm, fiindcă și acuzații vor veni acasă și să nu plece mașina.

Intr'adevăr acuzații arătați mai sus au fost puși în libertate și ei ne-au spus că deputatul Toth Geza a vorbit cu Vasile Luca și acesta a intervenit pentru punerea lor în libertate. -

Despre faptul că Toth Geza a vorbit prin telefon cu Vasile Luca, mai știu: Incze Iuliu, Noggy Daniel și Noggy K. Victor, Kovaci Alexandru, Bârsan T. Petru și Henter Rozalia.

Procuror,
Anchetator penal,

1 s'a citit, stărute și semnea

Bârsan T. Petru

43 18

Dosar Nr.

SUPLIMENT INTEROGATOR

Interogator luat inculpat Bârsan E. Ioan astăzi 6 Nov. 1953

na anul 195... a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
liberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

- Nume și Pronumele Bârsan E. Ioan
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților
- Anul, luna, ziua nașterii
- Locul nașterii
- Domiciliul
- Cetățenia
- Apartenența socială sau ocupația
- Starea civilă (căsătorit, necăsătorit, nr. copiilor)
- Avea ce posedă
- Avea soției
- Situația militară
- C. M. căruia aparține în prezent
- Antecedente penale (instanța, faptul, data)
- Apărător
- Pregătire școlară
- Ocupația și averea părinților
- Ești invinuit pentru faptul că:

..//.

- Declar: Mențin cele declarate la data de 15 Decembrie 1952
în fața organelor de Procuratură și precizez că la 15 Martie
1948 am fost arestat. Împreună cu mine au mai fost arestați
alți 23 locuitori din comuna Aita Seacă bănuți pentru crime de
război.-

La Sf. Gheorghe am stat numai 3 zile arestați, de unde
am fost puși în libertate la intervenția personală a lui Vasile
Luca. Acest lucru îl știu fiindcă și eu am fost acolo arestat
și la data de 15 Martie 1948, Vasile Luca a fost în orașul Sf.
Gheorghe.- Șeful Securității din Sf. Gheorghe din acel timp, era
fratele vitreg al lui Vasile Luca anume Varga Dionisie.-

Cei care au tras asupra trupelor eliberatoare române
au mai fost cercetați în mai multe rânduri iar unii dintre ei
au ajuns chiar și în fața Trib. Militar din Sibiu, însă la inter-
venția personală a prefectului din Sf. Gheorghe, cât și la inter-
venția lui Cziko Nandor, au fost puși în libertate.- Prefectul
din Sf. Gheorghe a și fost în ziua procesului, la Sibiu.-

Despre faptul că Vasile Luca a intervenit pentru
criminalii de război care au tras în trupele eliberatoare române,
mai știu și următorii: Eghedi Rudolf, Szabo Stefan, Bârsan Simion,
Hentel Iosif, Bârsan Dominic, Bogdan Alexandru și alții ale căror
nume nu mi le mai reamintesc.-

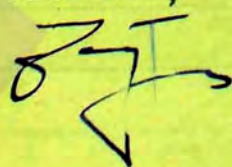
Mai arăt că după ce am fost eliberați, de la Sf. Gheorghe
ne-am dus toți și ne-am fotografiat. Fotografia se poate găsi în
Procuror, I s'a citit, s'arule și semnează
Anchetator penal,

comuna Aita Seacă.- Când am ajuns în fața primăriei din Aita Seacă,
ne-a vorbit Szabo Stefan, spunându-ne că mulțumită lui Vasile Luca
și lui Cziko Nandor, am scăpat și de astă dată.-

La această vorbire ținută de Szabo Stefan, a asistat și i
o mulțime din locuitorii din Aita Seacă. Cum s'au întâmplat lucrurile
vă poate confirma Eghedi Rudolf și alții care au fost arestați și cei
care au fost de față la vorbire.-

Mențin și semnez,

PROCUROR,

Bârsan E Ioan

Proces-Verbal de interogator

^{Arestat} Incidentul Becei Pavel u. la 8 sept 1910 in Com.
Valasle la Pres. fud lui Ladislau si Yana de pres. grafoman
A Contabil la la R.C.C. cu dom in Sf. George ^(Date de stare civilă, ultimul domiciliu) Restinasi 5

Zil. Zornicie 1953

Oraşul Tg. Jiuvesc

Interogatoriul a inceput la ora 13 si 10 min.

„ s'a terminat la „ 15 si „

Intrebare: Eu ce retine va este grait cu hostul lui in stia
Vosile Luca?

Rosp: Cu Vosile Luca nu am avut nici un
fel de retatine si nu am avut om din
vedere.

In in 1946-1948 am fost presedintele org. judiciale
P.M.D. din Trei Scouri, dupa care am fugit
cu PCR. si am devenit membru al Comit.
fund. al P.M.D.

La intimplat cand am participat in 1948. la
a inaugurare a sedintei P.M.D. in Sf. George
cand fund intalnit de Vosile Luca am
 fost arestat, adica cu mine nu a
olut nimeni poti cu celvati. Acest lucru
Ma unai raportat la inaugurarea C.D.C.
din Iernia in 1950.-

Intrebat: Ce amostati din activitatea lui
Vosile Luca?

Semnatura,

Becei -

Urmare: Rasp: Stiu ca Hoba Albert a fost
propus ca deputat cu ocazia alegerilor
din 1946 - si 1948. Ocazia aceasta nu a fost
propus in 1948 de catre Comitetul Judetean
al partidului nici de organizatiile de masă,
pentru faptul ca Hoba Albert a avut
solicitari de gradul III din partea
partidului fiind elacinat si in fata Comunei
de central al partidului la Buzanesti.
Cu ocazia alegerilor din 1948 nu a fost
propus nici Nagj Victor tot cu solicitari
si totusi un mica lui a figurat intr-un
un mica celor candidati si a fost ales
deputat.

Cu ocazia data Hoba Albert nu a
desolat nici si partenerii. Cu ocazia
Lati Boci (Hocile Luca) nu or fi
intervent nu or fi ajuns nici unul
deputat.

Nici pe repera atat la Nagj Victor cat
si la Tatu Gese -

mai stiu ca Fosile Luca din spusele
prestatului raportat respectiv cu 100 jug
pomenit Horodtoi Alexandru din
Com. Covasna, ca Hocile Luca ia
dat concurs la fel prestatului tot
cu un mica Alexandru dupa ce a
terminat teologia raportata din
Cluj a obtinut pasaport in Elvetia
sa poasa continua studiile teologice
la Bözell.

- Semnatura,

Hocile -

Urmare: Tat Havardoi mi a spus ca
 Von la Luce, s'a asigurat ca dupa
 terminarea studiilor din va si
 to over acasa nu va avea nici-a ne-
 ploare. Gutentun lui Havardoi de asi
 trimente furl in strainatate a fost ca
 acesta intorcondu-se acasa sa angajeze
 profesor de Teologie la Chij.

Yutun timp insa s'a raspandit si a
 mis furlu sa nu se vada intocim deosece
 pestin nu sunt in siguranta si este
 suspect orice in fata autoritatilor ce-a sa
 este previne din Apus.

Yutun. Cine credeti ca poate de reteti precum
 din activitatea lui Gobile Luce?

Rosp. Cel mai micorit este Goba Albert Jucali
 acesta a avut legaturu intima de pretami si
 la servit pava rezerve.

alul este Sathaler Carol sumnat din Gobile
 Luce si fost consilier la Planificore in
 Bucuroti.

- Kovosi Ioan sefer la intreprinderea
 Reomela si Yuril din Sf. Gheorghe -
- Kim Ladulau comerciant ambaldu, in proiect
 lucrareza la Cooperativa, 'I Mai'
- Gochi Francisc profesor la liceul de
 bestii din Sf. Gheorghe -

Dupa ce am avut praxorul verbal de intalzu-
 toru si am constatat ca continu numai cele
 declarate de mine il sustin si sluzu -

Omul de tita
 Lt. [Signature]

Semnatura,
 [Signature]

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Blujdescu D. Nicolae nascut la 2. XII 1903 in com. Foiana - Campina, fiul lui Dumitru si Elena, de profesie fost politist, cu ultimul domiciliu in Bucuresti Nr. Bucuresti nr. 150 (Date de stare civila, ultimul domiciliu) raei: 1. Mai.

22. Iunie 1953.

Oraşul Făgăraş.

Interogatoriul a început la ora 15. și 36. min.

„ s'a terminat la „ 16 și 15 „

Intrebare: Când ai intrat in politie si cu ce grad?

Răspuns: In politie am intrat la 1. Martie 1933. cu gradul de comisar.

Intrebare: Până la ce data ai functionat in politie si in ce localitati a nume?

Răspuns: In politie am functionat tot timpul in D.G.P. până in anul 1948 când am si fost arestat.

Intrebare: In perioada activității d-tale in politie ai cunoscut pe Hirtelă Ionescu?

Răspuns: Da d. am cunoscut ca ref al corpului detectivilor din D.G.P. iar eu fiindu-i subaltern.

Intrebare: Prata in prejurările in care l-ai cunoscut si cat timp ai functionat ca subaltern al său.

Răspuns: Pe Hirtelă Ionescu l-am cunoscut in anul 1933 odata cu numirea mea in grupa II. anti-comuniste a era subordinea sa si am functionat ca subaltern al său până in luna August 1938 când a fost mutat la prefectura politiei capitalei.

Semnătura,

N. Blujdescu

Urmare: Intrebare: Brata cine a fost soferul lui Hirtilei
Ionescu in anul 1938?

Raspuns: Nu pot preciza anii in care a functionat
insoi cel mai vechi sofer a lui Hirtilei Ionescu
si aproape in permanenta a fost un oarecare Marin
Diu Cairnu, membru sãn de familie nu mi-a mai
reamintit.

Intrebare: Duce in raspunsul anterior d-ta declarã
cã Marin Diu Cairnu a fost aproape in permanentã
soferul lui Hirtilei Ionescu. Ori d-ta umosti ori alt
sofer pe care lã avut Hirtilei Ionescu?

Raspuns: Nu cunosc alt sofer a lui Hirtilei Ionescu
insoi era cazul cãnd il mai schimbã pe Marin
Diu Cairnu ^{cu alt sofer} fã cã acesta mergea in concediu fã
cã era bolnav.

Intrebare: Denumirea fizionomia lui Marin Diu Cairnu?

Raspuns: Marin Diu Cairnu era de staturã mijlocie
gras, sãten, pãrul castaniu, pușta mustãtã si ușorul
il avea puțin ridicat.

Intrebare: Duce lui Marin i-i mai spunea si Cairnu?

Raspuns: Din cauza diformaticii pe care o avea la
nas.

Intrebare: Ce știa despre Marin Diu Cairnu înainte de
anosterea ducãrii?

Raspuns: Nu am mai auzit nimic d'nici in stin
daca dupã 23 Aug. 1944 a mai rãmas in serviciu.

Dupã ce am citit prepeșutul proces-verbal de
interogatoriã curãnt eu curãnt si am constatat cã el
intãrãdeã contine nitã tãtul ile declarãte de mine
sustin si temez.

Ofiter anchetator
Maj. de securitate

(Martian George)

Semnãtura,

M. D. Ionescu

Dosar Nr.

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi 16, luna Ianuarie, anul una mie nouă sute cincizeci și patru

Not, Procuror S. ZEIGER, constatăm că înaintea noastră
~~Anchetator penal~~

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește

BODEANU I. IOAN, de ani 35, născut în com. Fetindia Raionul Zalău Reg. Cluj

domiciliat în orașul Stalin str. Spartacus nr. 46
de profesie militie, că nu există între el și parte nicio dușmănie

că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

In anul 1948 am fost ajutor de șef de Post în comuna Aita Seacă unde am stat până în luna Aprilie 1952.-

Când m'am dus la Postul de Jandarmi din comuna Aita-Seacă era o liniște așa zis în comună - cel puțin deshhis nu se manifestau nici locuitorii români și nici cei maghiar, dar se mai plângeau unii locuitori atât din partea românilor cât și din partea maghiarilor că în perioada anilor 1940 - imediat după intrarea trupelor hortyste, locuitorii maghiari s'au purtat urât față de locuitorii români și că în anul 1944, atât populația maghiară cât și cea română au făcut acte de răsbunare unul contra celuilalt.

Aceste plângeri erau mai mult discuții pe care le aveam cu unii dintre locuitori, nu erau sesizări directe.-

In anul 1949 însă, au fost trimiși în judecată Incze Iuliu, Nagy Dănilă și Nagy K. Victor pentru faptul că au tras în trupele eliberatoare române în anul 1944 luna Septembrie. Cei arătați mai sus, au fost achitați și puși în libertate, iar la scurt timp după achitare, a venit Generalul Bratu însoțit de mai mulți ofițeri și alte organe, unde a prelucrat sentința Tribunalului Sibiu în localul Sfatului Popular din comuna Aita-Seacă, arătând oamenilor că deși Tribunalul Poporului i-a găsit vinovați pe cei arătați mai sus, i-a achitat ca să se facă odată o împăcare între națiunile conlocuitoare.-

Cred și susțin din datele culese în acele timpuri din rândurile populației, că această sentință și mai ales prelucrarea ei în fața populației din comuna Aita-Seacă, a fost o greșeală mare.

Procuror,

...//...

Martor,

~~Anchetator penal~~

Motivul pentru care arăt că a fost o greșeală, a fost următorul:

Populația română cât și cea maghiară în urma acestei întâmplări, a început să se frământă. Pe de o parte locuitorii de naționalitate română erau foarte nemulțumiți, pe de altă parte locuitorii de naționalitate maghiară s'au încurajat în urma acestei prelucrări și la scurt timp s'a și făcut în comună o manifestare șovină din partea tineretului maghiar - aceștia când au venit dela recrutare cu panglicide tricolor maghiar ce aveau pe căruțe - s'au dus în cartierul unde locuiau locuitorii de naționalitate română, începând din nou să-i amenințe pe aceștia.-

Eu în calitate de șef de post, am și făcut raport organelor mele superioare, în care am arătat că prelucrarea acelei sentințe, a produs o înrăire în relațiile ce exista anterior de prelucrarea sentinței între cele două naționalități.-

Menționez că eu am avut ordin ca în 48 ore după prelucrarea sentinței, să raportez organelor mele superioare starea de spirit a populației, lucru ce am și făcut, arătând starea de spirit ce s'a format în urma acelei prelucrări - că era aceia pe care am arătat-o mai sus.-

Stăruie și semnează
Martor

Boos

PROCUROR

[Signature]

11
48

Dosar Nr.

SUPLIMENT DE INTEROGATORIU

Interogator luat inculpat Bogdan Alexandru astăzi 6
la Nov anul 1953 a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
liberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

BOGDAN ALEXANDRU

- Nume și Pronumele
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților
- Anul, luna, ziua nașterii
- Locul nașterii
- Domiciliul
- Cetățenia
- Apartenența socială sau ocupația
- Starea civilă (căsătorit, necăsătorit, nr. copiilor)
- Averele ce posedă
- Ave soției
- Situația militară
- C. M. căruia aparține în prezent
- Antecedente penale (instanța, fapta, data)

- Apărător
- Pregătire școlară
- Ocupația și averea părinților
- Ești învinuit pentru faptul că:

•//•

- Declar: In anul 1948 am fost arestat împreună cu alți locuitori din comuna Aita Seacă fiind bănuți de săvârșirea de crime de război.- Din comuna Aita Seacă, am fost duși la Sf. Gheorghe. De la Sf. Gheorghe trebuia să ne ducem la Cluj, la Trib. Poporului însă la data de 15 Martie 1948, adică la două zile după arestarea noastră, am fost puși în libertate fără să fi fost cercetat vreunul din noi. Noi am rămas foarte mirați că la două zile, fără să fi fost cercetați, am fost puși în libertate, însă am auzit că punerea noastră în libertate, se datorește intervenției făcute de Vasile Luca care la 15 Martie a fost chiar la Sf. Gheorghe fiind o serbare acolo. Eu personal nu l-am văzut acolo pe Vasile Luca, însă acest lucru îl știu că s'a vorbit deschis în comună. După cum îmi amintesc, chiar tatăl arestatului Groza Wilhelm și încă unul al cărui nume nu-l cunosc, au fost personal la București ca să facă diferitele intervenții.- Am auzit că în fața primăriei, după sosirea noastră s'a ținut un discurs în care s'a arătat că punerea noastră în libertate se datorește lui Vasile Luca și alții al căror nume nu le știu. Eu când am sosit acasă, n'am stat nici o secundă în fața primăriei.-

PROCUROR,

Procuror,
Anchetator penal,

Mențin și semnez,

I s'a citit, stărute și semnează

Proces-Verbal de interogator

Arestat el Brutus C. Nicolae născut la 9 februarie 1903 în
București fiul lui Cicerone și Horaia, de prof. fost poli. test.
cu ultimul domiciliu în București Str. Trunzei N. 96. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

22. Iunie 1953.

Orașul Găgăras.

Interogatoriul a început la ora 17 și 10 min.
„ s'a terminat la „ 17 și 30 „

Intrebare: Când ai intrat în politică și ce funcțiuni
ai îndeplinit?

Răspuns: Am intrat în politică în luna Iunie 1921
fiind tot timpul șofer.

Intrebare: În timpul activității d-tale în politică ai
cunoscut pe un oarecare Marin Ioan fiu Cărmu?

Răspuns: Da, l-am cunoscut.

Intrebare: Ce funcțiuni a îndeplinit în politică
Marin Ioan Cărmu?

Răspuns: Marin Ioan Cărmu a îndeplinit funcția
de șofer.

Intrebare: În anul 1938 pe a cui mașină era
șofer Marin Ioan fiu Cărmu?

Răspuns: Nu știu.

Intrebare: Dar când a fost acesta șofer pe mași-
na lui Viștilă Ionescu?

Răspuns: Știu că a fost șoferul lui Viștilă Ionescu
dar nu mai știu perioada de timp.

Semnătura,

Brutus C. Nicolae

Urmare: Intrebare: După 23 Aug. 1944 Maria Ioan și
cârmă o pămas pe mai departe în politică?

Răspuns: Da a pămas.

Intrebare: Ce funcțiuni a îndeplinit sau unul
după 23 Aug. 1944 și cât timp a funcționat?

Răspuns: După 23 Aug. 1944 Maria Ioan și cârmă
a continuat să pămăna și pe mai departe în
politică ca șofer fiind luat pe lângă cabrioletul fostului
ministru Teohari Georgescu ca șofer făcând parte din escortă.

În această calitate a funcționat până în 14 Noem-
brie 1957 când a fost destituit din cadrele militare
și nu știu prin ce împrejurări și cu ajutorul cui
a intrat ca șofer în serviciul Direcției Generale a
Penitenciarelor, având gradul de sergent major.

Intrebare: De unde ai cunoaștința de faptele mai
sus relatate?

Răspuns: Până în anul 1957 luna Noembrie am făcut
parte și eu din cadrele Militare și zilnic mă întâl-
neam cu Maria Ioan. În Noembrie 1957 după îndepăr-
tarea mea din Militare a fost și el îndepărtat în
mai târziu m'am întâlnit cu el și mi-a spus că
face parte din Direcția Generală a Penitenciarelor.

După ce am citit prezenta proces-verbal de
interogatoriu curănt cu curănt și am constatat că
el intrădevor conține mitm tatul cele declarate de
mine susțin și semnez.

Of. ter. anchetator

Ștefan Leucătoiu

(Ștefan Georghe).

București E. Nicolae

Semnătura,

D E C L A R A T I E

=====

Subsemnata BREINER PARASCHIVA, născută la 5.V.1905, în Satul Nou Regiunea Mureș, Reg. Autonomă Maghiară, fiica lui Henrich și Ghizela Abraham, cu domiciliul în București str. Porumbaru nr.2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Cunosc pe LUCA VASILE din anul 1928, când el a adus la întâlnirea stabilită materialul de multiplicat la aparatul C.C. U.T.C-ului unde am lucrat eu.- Am revăzut pe el în 1929 la Congresul Sindicatelor Unitare unde el avea rolul conducător.- El în discuțiile avute cu tineretul, atunci a caracterizat situația politică în țara noastră, ca revoluționară, că clasa muncitoare în frunte cu Partidul ar putea să cucerească puterea dacă ar avea bani destui.- În felul acesta el a băgat în capul tineretului că principala sarcină care stă în fața noastră este să procurăm bani. Consider că această linie ca consecințe a analizei lui, a domnit și în timpul congresului, felul cum a decurs, unde din cele 3 zile de lucru 2 erau ocupate cu aplauze, -sau scoaterea tablourilor și plimbare cu ocazia fiecărei mese dădea posibilitate de provocare.- La înmormântarea lui FONAGHI în acelaș timp nu au fost luate toate măsurile ca, căminul muncitoresc să nu rămâne fără masa de muncitori, fapt ce a contribuit ca, căminul să fie înconjurat fără nici o apărare de către armată, care în felul acesta a putut să tragă în cei câțiva tov. delegați care se aflau în cămin. Stiu că noul consiliu ales de Congres se afla în cămin și ei discutau și luau hotărâri, ce poziție să fie a acelor care se aflau în cămin, cât îmi amintesc ei au hotărât că rezistența trebuie încetată, nu-mi amintesc dacă a existat tratative între comandantul trupelor și consiliul condus de LUCA.-

Am revăzut cu el în 1940 când FORIS a făcut legătura cu el pentru a stabili cum să fie înmormântat tov. meu. Înaintea acestei date am fost cu el la Cluj la conferința regiunii de partid, unde a fost prelucrat și luat hotărâri în urmă expunerii lui LUCA, de eșire din breslele și reînființarea sindicatelor ilegale. Când am povestit acest lucru tovarășului meu el a pus întrebarea dacă e just această politică a partidului.-

După dictatul dela Viena, C.C.m-a trimis în U.S. pentru a preda adresa și parola Partidului Maghiar, pentru a face legătura în organizațiile din Ardealul de Nord și P.C.M. Fiind la

- 2 -

Comintern cînd am fost la tov.DIMITROV și tov.PICH,ei au vorbit într-un fel batjocoritor, desaproba poziția lui LUCA, care a fost arestat în Czerdsovitz, cînd trecea dela noi în U.S.și după eliberarea sa de către armata sovietică în loc să se înapoieze în țară el a rămas acolo, a lăsat să fie popularizat și ales ca primarul orașului.-

Intrucît eu nu lucram cu el numai ocazional, acestea sunt lucrurile ce-mi amintesc asupra lui.-

Aceasta este declarația pe care o dau și o semnez.-

ss.Breiner Paraschiva

17.VII.1954.

CM/3 ex.

Declarație

Data în fata noastră
azi 954
H. 1929
52
M. 1929
interog

Subsemnata Breiner Parascheva nascută la data 5. 7 1905 în satul nou regiune Mures. Rep. Autonomia Kaplana, fiica lui Heinrich și Ghizela Abraham cu domiciliu în București Str. Pombaru 2. Asupra celor întrebate declar următoarele: Cunos pe Luca Vasile din anul 1928. când el a adus la îndeplinire stabilite materialul de multiplicat la aparatul C.C. U.T.C. ului unde am lucrat eu. Am pevesit pe el 1929 la congresul Sindicatelor Unitare unde el avea postul conducător. El în discuțiile avute cu tineretului atunci a caracterizat situația politică în țara noastră, ca revoluționară, că clasa muncitoare în frunte cu Partidul ar putea se succesească putere dacă ar avea bani destul. În felul aceasta el a bagat în capul tineretului că principala sarcină care stau în fața noastră este de procurare bani. Consider că acest lucru ca consecință al auxiliului lui, a domnit și în timpul congresului felul cum a decurs, unde din cele 3 zile de lucru 2 era ocupat cu aplauze. Sau scutere talonilor și plimbare cu ocazie ficării mese dedea posibilitate de procurare. La în urmărirea lui Tonaz în aceleasi timp nu a fost luat toate măsurile ca camionul Muncitoresc se nu pămână fără masa de muncitori, fapt ce a se a contribuit ca camionul se fie înșurpat fără nici o apărare de către armată, care în felul aceasta a potut se trapă în cele câteva for delegat care se afla la Camion. Știu că unul Consiliu ales de Congres se afla în camion și ei discutau și lua hotărâri Parascheva Breiner.

ce pozitii se fie acelora care se afla in camera
 cat mi amintesc si a hotarit ca ^{J3} resis
 tenta trebuie incetata, nu mi amintesc
 daca a existat tratativa intre comandau-
 tul trupelor si Consiliu condus de Luca

Au petrecut pe el in 1940 cand
 Foris a facut legatura pe el pt a stabili
 cum se fie inmovimentat Toaresul meu.
 Inainte acestui date au fost pe el la
 Cluj la conferinta regionala de Partid unde
 a fost preluat si luat hotariri in urma
 expunerii lui Luca de esire din Presedintele
 si inaintare sindicatelor ilegale. Cand
 au povestit acest lucru Toaresului meu
 el a pus intrebare daca e just aceasta politi-
 ca al Partidului.

Dupa dictatul dela Vienna C.C. ma
 trimes in U.S pt a preda adresa si pars-
 la Partidului haphar pt a face legatura
 in organizatiile din Ardealul de nord si
 P.C. h. Fina la Cominteru cand am fost la For.
 Dimitrov si For. Pick si a vorbit intre noi fel
 batjocoritor, desaproba pozitia lui Luca
 care a fost arestat in Cernovitz cand trecea
 dela noi in U.S. si dupa pliberare sa de catre
 armata sovietica in loc se inapriase in tara
 el a ramas acolo, a lasat se fie popularizat
 si ales ca primarul orasului.

Intru cat eu nu lucram cu el
 numai ocazional astazi sunt lucrurile ce
 amintesc asupra lui.

aceasta este declarate pe care dau
 si o sumes.

17 VII. 54.

Paraschiva Breiu.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul BUBENIC ROBERT, născut la 29 martie 1910, în Cernăuți, fiul lui Francisc și Francisca, funcționar, cu domiciliul în București str. Stirbei Vodă nr. 16.-

4 iunie 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 9,00
" s-a terminat " 13,20

Intrebare:

Unde ai domiciliat între anii 1939-1942?

Răspuns:

În anul 1939 pînă în ziua de 29 iunie 1940, am locuit în București str. Nicușor nr. 11 azi în Raionul Lenin. În ziua de 29 sau 30 iunie 1940, după ce Basarabia și Bucovina de Nord au fost eliberate de către armatele sovietice, am plecat împreună cu soția mea la Cernăuți, unde am sosit în jurul lui 1 sau 2 iulie 1940, stabilindu-mă în str. Mihai Kogălniceanu nr. 23. Aci am locuit cînd m-am evacuat în interiorul Uniunii Sovietice unde am stat pînă la 20 aprilie 1946.-

Intrebare:

Care era situația d-tale politică după sosirea la Cernăuți în iunie 1940?

Răspuns:

În acel timp eu eram membru al Partidului Comunist din România, din anul 1933 și cum exista o hotărîre a C.C. al P.C.R. "că toți acei născuți în teritoriul eliberat se pot întoarce în localitățile unde s-au născut"; am plecat și eu, avînd deslegare - la cererea mea - a legăturii mele pe linie de partid ARDELEANU IOSIF, care astăzi se găsește în București și lucrează la Ministerul Culturii. Pe vremea aceea el se numea ADLER DEMO.

După sosirea mea la Cernăuți am luat legătură cu alți membri ai P.C.R. care au venit tot în acel timp și ei la Cernăuți, plus și o serie de alții care se găseau acolo, pentru a ne clarifica situația noastră pe linie de partid.-

Situația mea de partid atunci nu a fost clarificată, nici pînă în 1940, deși în 1940 au fost făcute demersurile necesare pentru încadrarea în P.C.(b).-

Odată cu începerea războiului aceste demersuri au încetat a se mai face.-

Intrebare:

Pe cine ai cunoscut d-ta la Cernăuți dintre fruntașii P.C.R.?

Răspuns:

Dintre conducătorii de atunci ai P.C.R. ce se aflau în acel timp la Cernăuți am cunoscut pe LUCA VASILE, ZIGHELBOIM STRUL, SARA GRUMBERG și alții.-

Intrebare:

In ce împrejurări l-ai cunoscut pe LUCA VASILE?

Răspuns:

Prima dată pe LUCA VASILE l-am văzut și stat de vorbă cu el în iunie sau iulie 1933, la Malmezon din Calea Plevnei. De aci eu am fost pus în libertate provizoriu pînă la judecarea procesului meu. Atunci LUCA VASILE mi-a spus ca să anunț pe tovarășii din mișcare pe care eu îi cunosc, că el (LUCA) se află acolo arestat, fără să-mi precizeze cui anume să-i spun cele de mai sus.-

Il cunosc mai bine din toamna anului 1933 cînd după condamnarea mea am fost închis la Jilava, unde era și el. La Jilava am stat cu el împreună în aceeași celulă circa două luni de zile.-

După aceasta am stat cu LUCA VASILE și în 1934 vara în celula "trecători" la Văcărești. Aci am stat împreună pînă la transferarea mea la Doftana.-

Stiu că LUCA VASILE a venit la Doftana în iarna anului 1935-1936, însă eu nu l-am văzut.-

Dela întîlnirea mea cu VASILE LUCA la Văcărești, nu m-am mai văzut cu el, pînă în 1940 la Cernăuți.-Menționez că în țară n-am lucrat niciodată pe linia mișcării cu LUCA VASILE, nici direct și nici prin alte persoane.-

Intrebare:

Arată d-ta tot ce cunoști despre activitatea sau poziția lui LUCA VASILE dela Cernăuți?

Răspuns:

Cu ocazia unei ședințe ce s-a ținut la Cernăuți în 1940, la care au participat activiștii de partid sovietici

precum și cei veniți din România, a luat cuvîntul în limba romină și LUCA VASILE care a spus printre altele: "mulțumim tovarășilor sovietici că ei ne-au adus libertatea, însă socialismul îl vom construi noi (adică localnicii) așa cum îl înțelegem noi".-

Discursul său a fost tradus de ZIGHELBOIM STRUL, care probabil (eu nu cunoșteam atunci limba rusă) nu a tradus adevăratul sens al acestei fraze șoviniste.-

Despre acest lucru mai are cunoștință ESANU SABINA, BUBI GEILIGER sau LIDIA GELYGON care în prezent sunt la Timișoara. Discuția cu aceștia despre această expresie a lui LUCA VASILE, am avut-o la Cernăuți între anii 1944-1946 în locuința lui GRUMBERG IOSIF.-

LUCA VASILE în timp ce era la Cernăuți, în calitate de vice-președinte al sovietului orășenesc și deputat în sovietul suprem, s-a înconjurat cu o serie de elemente burghaze, așa zisi "simpatizanți ai mișcării ilegale", care erau localnici.-

Nu pot da concret nimica despre natura acestor legături însă cred că aceștia făceau diferite intervenții la LUCA VASILE, pentru obținerea anumitor avantagii ca numiri în posturi, etc.-

Concret pot să spun că eu însumi am fost repartizat la muncă dîndu-mi-se un post de administrator de clădire de către VASILE LUCA.-

Intrebare:

Ce cunoști despre legăturile lui LUCA VASILE cu un oarecare dr. VITNER dela Cernăuți?

Răspuns:

Stiu că la Cernăuți au fost doi frați gemeni de origine burgheză cu situația materială bună și care se numeau VITNER. In anul 1940 am fost frapat de faptul că unul din ei sau amîndoi, au fost considerați membrii ai P.C.R. Tot în anul 1940 a apărut la Cernăuți, adică am cunoscut pe o femeie VITNER care era mi se pare soția unuia dintre aceștia și care avea legăturile mai dese cu LUCA VASILE, decît însăși ceilalți doi.-

Aceasta lucra undeva în Jucica (suburbia Cernăuțului) la fabrica de zahăr.-

In afară de cele ce am arătat mai sus, altceva nu mai cunosc despre LUCA VASILE.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că cele declarate de mine sunt consemnate întocmai, îl susțin și semnez.-

ss. Bubenio Robert

IM. MAJOR

W. Mahler

Urechio, spum...

Probabil L. V. a intru- dus.

57

Proces-Verbal de interogator

Montomel Bubenie Robert, născut la 29.03.1910
în Cecăuți; fiul lui Francisc și Franciska, funcționar,
cu domiciliu în București str. Știrbei Vodă Nr. 16. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

4. iunie

1954

Orașul

București. -

Interogatoriul a început la ora 9 și min.

„ s'a terminat la ora 13 și 20 min.

Intrebare: Unde ai domiciliat între anii 1939-
1942?

Răspuns: În anul 1939 până în ziua
de 29 iunie 1940 am locuit în București str.
Vicior Nr. 11 azi în Reionul Lenin. - În ziua
de 29 sau 30 iunie 1940, după ce Pravoslav și
Bucovina de Nord au fost eliberate de
câte armatele sovietice, am plecat îm-
preună cu soția mea la Cecăuți, unde
am venit în județul lui în ziua 2 iulie 1940,
stăbilind-ne - unu în str. Mihai Logolniceanu
Nr. 23. - Aici am locuit până în ziua
datei de 1 iulie 1941 când m-am evocant
în interiorul Uniunii Sovietice unde am
stat până la 20 aprilie 1945. -

Intrebare: Care au circumstanțele
politice după venirea la Cecăuți în
iunie 1940?

Semnătura,

Bubenie Robert

Urmare: Răspuns: În acel timp eu eram membru al Partidului Comunist din România, din anul 1933, și cum exista o luptă între C. C. al P. C. R. și totuși ocazi născuți în țară eliberat "pat întreg" în localitățile noastre sau născuți, și au plecat și eu, având deosebite - la cererea mea - a legăturii mele pe linie de partid Adelașcu Șerif, care actizi se găsește în București și lucra pe lângă la Ministerul Culturii. Pe vremea aceea el se numea Odler Demó. -

După revirirea mea la Ceaușescu, am fost legătură cu alți membri ai P. C. R. care au venit tot în acel timp și ei la Ceaușescu, plus și o serie de alții care se găseau acolo, pentru a ne clarifica situația noastră pe linie de partid. -

Situația mea de partid atunci nu a fost clarificată, nici până în 1945, dar în 1940 am fost sursă de necesitate pentru încadrarea în P. C. (B). -

Odată cu începerea războiului acesta devenisem un tânăr și se amestecă în. -

Intrebare: De ce și cum au venit ei la Ceaușescu dintr-o jumătate P. C. R. ?

Răspuns: Dintre conducătorii de atunci ai P. C. R. ce se aflau în acel

Semnătura
Antonie Robert.

17

Urmare: timp la Cenuați. am cunoscut
pe Luca Boile, Zigelbrin Stuel, Sara
Grünberg, și alții. -

Gutierbas: Tu ce impresii
l-ai cunoscut pe Luca Boile?

Răspuns: Prima dată pe Luca Boile
l-am văzut și stat de vorbă cu el în jurul
anului 1933 la Malmezou din Calea
Plevnei. - De ori: eu am fost pus în
libertate prinzând pășuni la judecarea
prezidențială mea. - Atunci Luca Boile
mi-a spus că răsunat pe teritoriul
celui micșor pe care eu îi cunosc, și
el (Luca) se află acolo oarecând, fiind
răsunat și precizând că deosebiți
sunt cele de mine. -

El cunoscându-mi bine din tramvai
anului 1933 când după condamnarea
mea am fost închis la Filora, unde
era și el. - La Filora am stat cu el
împreună în aceeași celulă circa două
luni de zile. -

După scurta am stat cu Luca
Boile și în 1934 mai în celula "Trecători"
la Băncărești, - Ori am stat împreună
până la transferarea mea la
Jostava. -

Știu că Luca Boile a venit la
Jostava, în ianuarie anului 1935/1936,
și eu am văzut. -

De la întoarcerea mea în Boile
Luca la Băncărești, eu mi-am văzut

Semnătura.

Antonie Robert

Urmare: Cu el până în 1940 la Ceaușeni. -

Ucătiașy că în țară se-au
lucrat micșorată pe linia micșorării cu
duca Șaile, micșorând și micșorând
alte persoane. -

Yutrebau: Oată de-ta tot ce
ceurorți deșpe acțiunea sau poziția
lui ducă Șaile de la Ceaușeni!

Război: Cu ocazia unei
pedințe ce au făcut la Ceaușeni în
1940, la care au participat acțiunile
de poezie sanctii precum și cei veniți
din România, a fost curiutul în
canta română și ducă Șaile care a
opus pînă altel: "Măltreșii țării
lor roșitii că ei se-au adus li-
tatea, șurii, socialismul și vau
corturii noi, (adica localnicii) are cum
il înțelegem noi." -

Discursul rân a fost tradus
de Zigeltriu Șub, care probabil (cu
un curiutul atunci lină rân) nu a
tradus adeveritul seus el acateri jude
șurii. -

Deșpe acest lucru mai are
ceurorțitor Erasm Șabiu, Bubi Geilger
sau didia Geilger care în prezent sunt
la Timișoara. Discursul cu acateri deșpe
acateri expone a lui ducă Șaile, au
erut. r la Ceaușeni între anii 1944-1945
în locușia lui Giusberg Șurii. -

duca Șaile în timp ce au la

Semnătura,

Bubii Roket

JP

Urmare: Cernăuți în calitate de vice președinte al societății ocrotitoare și deputat în societatea română, se încadrează cu o serie de elemente bulgareze, așa zis "nacionalizanti și mincinoși ilegali", - care erau localnici...

Nu pot da conștient simțirea deprețurii acestor legături: înșiși erau ca aceluia făcându-se diferite intervenții la Ducea Școlii, pentru obținerea anumitor avantaje ca numiri în posturi etc. -

Conștient pot să spun că era în numărul meu fost raportat la Muzeul de Științe și Arte sau post de administrație de clădire de către Ducea Școlii. -

Intrebari: Ce cunoști despre legăturile lui Ducea Școlii cu un vicesecretar al Vitruvius de la Cernăuți?

Răspuns: Știu că la Cernăuți erau foarte doi frați germani de origine bulgareze cu nițel de materială bună, și care se numeau Vitruvius. - În anul 1940 se știe foarte puțin de faptul că unul din ei sau amândoi au fost comunisti membri ai P.C.R., Tot în anul 1940 s-a opărit la Cernăuți, adică se cunoștea pe o femeie Vitruvius care era mi se pare că era unuia dintre aceluia și care avea legăturile unei dăruiri cu Ducea Școlii, deși în rîndurile cercetării. -

Accoasta luca unuia în Gheșica (suburbia Cernăuților) la fabrica de Zahăr. -

Semnătura.

Președintele Robert.

Urmare: In specie de cele ce am aratat
mai sus altera un mai curios dege
Luca Bonle. -

Dupa ce am scutit procentul
proas verbal de interogatiun, si am
cautatul ca cele declarate de mine
sunt consemnate intocmai si sem-
naz si il scriu. -

Semnatura: Prubeus Robert.

Luca Bonle

[Handwritten signature]

C

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul BEER BENIAMIN, născut la 13.I.1912, în Dorohoi, fiul lui Faibiș și Etti, domiciliat în București str. Sft. Ilie nr. 3.-

26 Iunie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 22,00
" s'a terminat " 24.00

Intrebare:

În declarația d-tale din 16 Iunie 1953, dată despre DASCALU ANGHIEL, ai arătat că instructorii sioniști NIDERMAYER (MENU) ELIEZER și ADAM RABINOVICI, au desfășurat o activitate de spionaj în țară.-

Concretizează d-ta de unde rezultă acest fapt, pe ce te bazezi în această afirmație și cine mai cunoaște acest lucru?

Răspuns:

Faptul că ELIEZER NIDERMAYER (MENU) în timpul șederii sale în țară, a desfășurat o activitate de spionaj, am aflat de la LUPU HAIMSOHN, fost conducător al "Mișmarului", care mi-a cerut să-i furnizez informații de spionaj, confirmându-mi că aceste informații la rândul său îi sunt cerute și predate lui ELIEZER NIDERMAYER superiorul lui LUPU HAIMSOHN în această activitate.-

Eu personal în această problemă cu ELIEZER NIDERMAYER nu am avut nici o legătură directă și nici nu am discutat ceva cu el în legătură cu activitatea de spionaj, dar din discuțiile purtate de mine cu LUPU HAIMSOHN a rezultat clar că NIDERMAYER știa că eu sunt omul care colaborez cu LUPU HAIMSOHN, pe linie de spionaj.-

Cât privește calitatea de spion a lui ADAM RABINOVICI, acest lucru îmi este cunoscut în mod direct întrucât după venirea lui în țară i-am fost recomandat de LUPU HAIMSOHN ca unul care-î furnizez informații și pe acest considerent am început să colaborez în continuare cu ADAM RABINOVICI, furnizându-i informații în mod direct.-

Inainte de plecarea lui din țară, ADAM RABINOVICI m'a predat direct lui ELIEZER HALSVI atașat al Legăției Izraelului cu scopul de a continua cu acesta aceeaș activitate, respectiv de a-i furniza informații.-

Din spusele lui LUPU HAIMSOHN, rezulta că ing. GHELLER JOJI, secretarul "Mișmarului" cunoștea faptul că eu îi furnizez informații lui HAIMSOHN și ulterior lui ADAM RABINOVICI și că aceste informații sunt centralizate de NIDERMAYER iar după plecarea lui de ADAM RABINOVICI.-

Nu mi-a confirmat însă LUPU HAIMSOHN faptul că la rândul său GHELLER ar furniza și el informații, însă ținând cont de faptul că a avea cunoștință de o activitate de spionaj este identic cu aceea de a desfășura o asemenea activitate, este evident că și GHELLER a avut aceeaș participare ca toți cei de mai sus.-

Intrebare:

Cine mai cunoștea activitatea d-tale de spionaj și legăturile de această natură cu ADAM RABINOVICI, ELIEZER NIDERMAYER, ELIEZER HALSVI și LUPU HAIMSOHN?

Răspuns:

Despre aceste legături mai are cunoștință HIRSCH ZOLTAN, întrucât LUPU HAIMSOHN înainte de plecarea sa din țară a avut câteva întrevederi cu ZOLTAN HIRSCH care cu această ocazie l-a pus la curent pe LUPU HAIMSOHN despre ancheta din timpul arestării sale.-

Cu această ocazie LUPU HAIMSOHN i-a spus lui ZOLTAN HIRSCH că eu rămân să duc mai departe activitatea în locul său. Ulterior în toamna anului 1951, ZOLTAN HIRSCH mi-a comunicat că datorită ultimelor arestări care s'au făcut să nu mai mergem pela Legăție un timp, dându-i lui informațiile iar partea financiară o va rezolva tot el din fondurile ce i-au fost puse la dispoziție de Legăția Izraelului.-

Din cele expuse mai sus rezultă deci că pe lângă propria sa activitate de spionaj HIRSCH ZOLTAN cunoștea activitatea mea similară și în mod implicit legăturile mele în această privință cu instructorii sioniști.-

Intrebare:

Afară de acești instructori sioniști, cu ce alți palestinieni a mai avut legătură DASCALU ANGHEL și de ce natură au fost aceste legături?

Răspuns:

Stiu că DASCALU ANGHEL a avut relații strânse cu ARON KOHEN, fruntaș al Partidului "Hașomer Hațair" din Palestina, cu care s'a întâlnit în anul 1947 cu ocazia venirii acestuia în țară.-

Menționez că lui LUPU HAIMSOHN cu care ulterior am intrat în legături de spionaj furnizându-i informații, i-am fost prezentat de ARON KOHEN în 1947 când se afla în țară.-

Intrebare:

Există vre-o legătură între faptul că ARON KOHEN te-a prezentat lui HAIMSOHN și ulterior intrii cu acesta din urmă în legături de spionaj?

Răspuns:

Cred că nu întâmplător mi-a cerut LUPU HAIMSOHN să colaborez cu el pe linie de spionaj la scurt timp după ce i-am fost prezentat de ARON KOHEN și nu întâmplător am avut o ascensiune vertiginoasă în cadrul "Mișmarului", unde în decurs de un an de zile din simplu membru a ajuns în comitetul executiv și toate acestea după ce îi sunt prezentat lui LUPU HAIMSOHN de către ARON KOHEN.- Din toate acestea rezultă că ARON KOHEN m'a pontat și recomandat lui LUPU HAIMSOHN ca pe un element corespunzător și pe linia activității de spionaj și astfel fiind și ARON KOHEN a desfășurat o activitate de spionaj.- Dealtfel în timpul șederii sale în țară în 1947, ARON KOHEN mi-a cerut să stau de vorbă cu PAUL GOLDSTEIN, un fost conducător al organizației "Hașomer Hațair" din Iași în prezent domiciliat în București și să-l întreb dacă ar vrea să plece imediat în Palestina, deoarece el are posibilitatea să-l scoată din țară imediat pe cale ilegală fără nici o greutate.- Eu am stat de vorbă cu PAUL GOLDSTEIN care a refuzat însă în modul cel mai categoric.-

Intrebare:

Cu ce personalități politice din țară a avut legătură ARON KOHEN în timpul vizitei sale din 1947?

Răspuns:

Stiu că ARON KOHEN a avut mai multe întrevederi cu personalități politice fără să cunosc în mod concret cu cine anume.- Acest lucru îi este cunoscut lui DASCALU ANGHEL și MILTON LEHRER.-

Intrebare:

Cu ce alți palestinieni a mai avut legături DASCALU ANGHEL?

Răspuns:

Dintre instructori a avut relații mai strânse și cu RICU(MENDELSON) LUPESCU.- Afară de aceasta, a avut întrevederi cu toți fruntașii sioniști sosiți în vizită în țară și anume cu: MEIR IAARI, BARZILAI, MOSE SNEE, LEVI GRUMBLATT, care a fost conducătorul biroului european al Partidului "Hașomer Hațair" dela Praga unde se centralizau informațiile culese de instructorii sioniști ELIEZER NIDERMAYER și ADAM RABINOVICI.-

Deasemenea DASCALU ANGHEL avea legături mai strânse și cu OREN MORDECHAI care a vizitat țara la începutul anului 1949.- Acesta a fost conducătorul centrului de spionaj sionist pentru Apusul Europei cu sediul la Paris, iar după ce ADAM RABINOVICI a plecat din țară la începutul anului 1949, și a fost ridicat în funcție, a luat locul lui OREN la Paris.-

Intrebare:

Ai afirmat că biroul european dela Praga a centralizat informațiile de spionaj culese în țară de ELIEZER NIDERMAYER și ADAM RABINOVICI.-

De unde cunoști acest lucru și pe ce cale au fost transmise aceste informații la Praga?

Răspuns:

Acest lucru îl știu din afirmația lui ADAM RABINOVICI care mi-a spus că informațiile culese se centralizează la Praga la biroul european al organizației "Hașomer Hațair", condus de LEVI GRUMBLAT și IACOV MARIUS.-

Transmiterea informațiilor se făcea prin mesagii trimise prin oameni care plecau clandestin, prin corespondență cifrată în limba ebraică trimisă prin poștă și uneori telefonic.-

Dealtfel chiar eu am auzit când ADAM RABINOVICI vorbea la telefon cu IACOV MARIUS din Praga și pentru a nu fi înțeles și interceptat, se servea de limba arabă.- Acest lucru poate să-l confirme și ZOLTAN HIRSCH.-

Apoi la intervale relativ mici, veneau în țară emisarii Partidului ca ARON KOHEN, BARZILAI, MOSE SNEE și LEVI GRUMBLATT, cărora ELIEZER NIDERMAYER și ADAM RABINOVICI le transmiteau direct rapoarte detaliate despre situația din țară și alte informații.-

64 32

Intrebare:

Ce cunoști despre legăturile lui DASCALU ANGHEL cu diverse personalități politice din țară?

Răspuns:

Stiu că avea relații cordiale cu VASILE LUCA, cu care a participat împreună la conferința interparlamentară dela Cairo și cu care ocazie au vizitat și Palestina.-Stiu că DASCALU ANGHEL afirma des în fața frunțașilor "Mișmarului" că VASILE LUCA are o atitudine favorabilă față de mișcarea sionistă și aceasta s'ar datora în parte influenței personale a lui DASCALU asupra lui VASILE LUCA.- Stiu că se mai vorbea în cercurile sioniste că punerea în libertate a celor trei frunțași sioniști, ITCAR, ROZENHAPT și ENCIU KOHN, s'ar datora intervenției directe a lui DASCALU pe lângă VASILE LUCA.-

D e altfel mai știu chiar dela diplomatul izraelian LOCHER că Legăția Izraelului contând pe legăturile și influența lui DASCALU ANGHEL asupra lui VASILE LUCA în Ianuarie 1952, a vrut să-l folosească în scopul unei intervenții pe lângă VASILE LUCA, în vederea eliberării conducătorilor sioniști arestați.-

În această problemă chiar eu am fost însărcinat de Legăția Izraelului, respectiv de diplomații NIV sau LOCHER, să mă interesez dacă DASCALU este liber și este dispus să stea de vorbă cu mine.- E-am chemat la telefon pe DASCALU ANGHEL întrebându-l când pot să-l văd.- El mi-a spus că în orele după serviciu să-l caut la telefon și o să-mi spună când putem să stăm de vorbă.-

N'am mai putut sta de vorbă cu DASCALU ANGHEL întrucât la câteva zile eu am fost arestat.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit din cuvânt în cuvânt și am constatat că el corespunde întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss. Beer Beniammin

ANCHETATOR:
CAPITAN DE SECURITATE

Gh. Mezei

CM/5 ex.-

34
65

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Beer Benjamin, născut la 13-1-1912
în Borohai fiu lui Faibus și Etti, domiciliat
în București Str. Șt. Ilie nr. 3 (D. te de stare civilă, ultimul domiciliu)

26 Junie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 22 și min.

s'a terminat „ „ 24 „ „

Intrebare: În declarația D. I. I. din 16 Junie
1953 dată despre Davidele Anghel și arătat
că instructorii zionisti Widermaier (Henri)
Bliezer și Adam Rabinovici au desfășu-
rat o activitate de spionaj în țară.

Concretizează D. I. I. de unde rezultă
acest fapt, pe ce te bazezi în această
afirmație și cine mai cunoaște acest lucru?

Răspuns:

Faptul că Bliezer Widermaier (Henri)
în timpul sederii sale în țară, a desfășu-
rat o activitate de spionaj, au aflat
de la Lupu Haiman - fost conducător
al „Mis marului” care mica cerut să-i
furnizeze informații de spionaj, confirmă-
ndu-mi că aceste informații la rându-l
său îi sunt cerute și preoate lui Bliezer
Widermaier superiorul lui Lupu Haiman

Îscălitura,

Beer

Urmare: in ocaasta oclirnitati.

Eu personal in ocaasta problema cu Eliasa Wisdemsare nu am avut nici o legatura directa si nici nu am discutat cerea cu el in legatura cu oclirnitata de spionaj, dar din discu-tili purtate de mine cu Lupu Haim-zeu a rezultat clar ca Wisdemsare sta ca eu sunt omul care colaborez cu Lupu Haimzeu pe linii de spionaj.

Cat primeste colitarea de spion a lui Adam Rahinovic, acest lucru imi este cunoscut in mod direct intrucat dupa venirea lui in tara i-am fost recomandat de Lupu Haimzeu ca unul carei furnizez informatii si pe acest considerent am inceput sa colaborez in continuare cu Adam Rahinovic furnizandu-i informatii in mod direct.

Inainte de plecarea lui din tara Adam Rahinovic ma predat direct lui Eliasa Haleni stasat al Legati Israelului cu scopul de a continua cu ocaasta oclirnitati, respectiv de a furniza informatii.

Din spusele lui Lupu Haimzeu rezulta ca Gyp. Gheler G. si secretarul "M. M. M." cunosc faptul ca eu ii furnizez informatii lui Haimzeu si ulterior si ulterior lui Adam Rahinovic si ca aceste informatii sunt centralizate de Wisdemsare iar dupa plecarea lui de

Isclitura,

Urmare: Adam Robinsonici

66 ~~79~~

Au mia confirmat iura Lupu
Haimzon faptul ca la raudul sau Gheler
ar furniza si el informatii, iura tinand
scut de faptul ca a avea cunoastinta
de o activitate de spionaj este identica
cu a cea de a desfășura o asemenea
activitate, este evident ca si Gheler a
putut ocerios participa ca tot ce de
mai sus.

Intrebare:

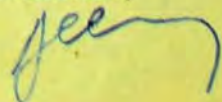
Cine mai cunoaste activitatea D. Toth
de spionaj si legaturile de aceasta natura
cu Adam Robinsonici, Eliezer Videmair,
Eliezer Holeri si Lupu Haimzon?

Raspuns:

Despre aceste legaturi mai se cunoaste
nta Hirs Foltan intorc Lupu Haimzon
inainte de plecarea sa din tara a
o mult catena intermedieri cu Foltan
Hirs care cu ocazia ocazii la fus
la carent pe Lupu Haimzon des pe
ancheta din timpul ocazii sale.

Cu ocazia ocazii Lupu Haimzon ia
spus lui Foltan Hirs ca eu raman
la dus mai departe activitatea in locul
sau. Ulterior in toamna anului
1951 Hirs Foltan mia comunicat ca
datorita ultimilor ocazii care sau
făcut sa nu mai mergem pe la
Legatia un timp, dându-i lui informatiile

Semnătura,

Urmare: iar partea financiară s-a rezolvat
tot el din fondurile ce i-au fost puse
la dispoziție de Legatia Ierusalimului.

Din cele expuse mai sus rezultă
deci că pe lângă propria sa activitate
de spionaj Hers Foltan cunoștea acti-
vitatea mea și mi-a în mod
implicit legăturile mele în această
primitivă cu instructorii sionisti.

Intrebare:

Oferă de acești instructorii sion-
isti cu ce alți paleștinezi a mai
avut legătură Dascălu Aughel și de
ce natură au fost aceste legături?

Răspuns:

Știu că Dascălu Aughel a avut
relații struse cu Aron Kohen fruntas
al partidului Hosome Hatai din
Palestina cu care s-a întâlnit în anul
1947 în scopul venirii acestuia în țară.

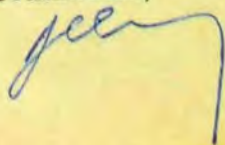
Chenți auș că lui Lupu Hsințon
cu care ulterior am intrat în legături de
spionaj furnizându-i informații, i-au fost
prezentat de Aron Kohen în 1947 când
se afla în țară

Intrebare:

Există mea legătură între faptul că
Aron Kohen te-a prezentat lui Lupu Hsințon
și ulterior intră din această din urmă în
legături de spionaj?

Răspuns:

Semnătura,

Urmare: Cred că nu întâmplător mi-a cerut Lupu Haimzon să colaborez cu el pe linia de spionaj la scurt timp după ce i-au fost prezentat de Aron Kohen și nu întâmplător am avut o asemenea vertiginosă în cadrul Mismarului unde în decurs de un an de zile din simplu membru am ajuns în comitetul executiv și toate acestea după ce îi sunt prezentat lui Lupu Haimzon de către Aron Kohen. Din toate acestea rezultă că Aron Kohen m-a pontat și recomandat lui Lupu Haimzon ca pe un element corespunzător și pe linia activității de spionaj și astfel fiind și Aron Kohen a desfășurat o activitate de spionaj. De altfel în timpul sederi sale în țară în 1947 Aron Kohen mi-a cerut să mă întâlnesc cu Paul Goldstein un fost un fost conducător al organizației „Hosomer Hatan” din Tora în 1928 în prezent domiciliat în București și să-l iertez dacă ar vrea să plece imediat în Palestina deoarece el are posibilitatea să-l reoată din țară imediat pe cale ilegală fără nicio greutate. Eu am stat de vorbă cu Paul Goldstein care a refuzat însă în modul cel mai categoric.

Întrebare:

Cu ce personalități politice din țară a avut legături Aron Kohen în timpul vizitei sale din 1947?

Iscălitura,
Jee

Urmare:

Răspuns:

Știu că Aron Kohen a avut mai multe întrebări cu personalități politice fără să cunosc în mod concret cu cine anume. Acest lucru îi este cunoscut lui Dorința Oughel și Milton Lehrer.

Întrebare:

Cu ce alți polonezi a mai avut legături Dorința Oughel?

Răspuns:

Printre instructori a avut relații mai strânse și cu Rieu Lupescu (Mendelzon), Afara de ocazie, a avut întrebări cu toți funtarii și cuisti roșiți în vizită în țară și anume cu: Mier Șoan, Barzilai, More Snee, Levi Zimmblat care a fost conducătorul biroului european al partidului "Hosomen Holain" de la Praga unde se centralizau informațiile culese de instructori și cuisti, Bliezer, Wolermarie și Adam Rohinowici.

De asemenea Dorința Oughel are legături mai strânse și cu Oren Mordechei care a vizitat țara la începutul anului 1949. Ocazia a fost conducătorul comitetului de spionaj și cuisti pentru apusul Europei cu sediul la Paris, iar după ce Adam Rohinowici a plecat din țară la începutul anului 1949 și a fost ridicat în funcție, a luat locul lui Oren la Paris.

Îscălitura,

ger

68 44

Urmare: Intrebari:

Ai afirmat că biroul european de la Praga a centralizat informațiile de spionaj culese în țară de Eliezer Wlademore și Odan Rohinovic.

De unde cunoști acest lucru și pe ce cale au fost transmise aceste informații la Praga?

Răspuns:

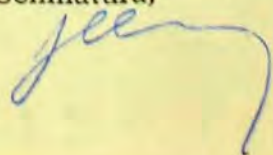
Acest lucru îl știu din afirmația lui Odan Rohinovic care mi-a spus că informațiile culese se centralizează la Praga la biroul european al siguranței "Hozmes Hotai" condus de Serii Giumblat și Socou Mairus.

Transmiterea informațiilor se făcea prin mesaje trimise prin oameni care plecau clandestin, prin corespondență cifrată în limba ebraică trimisă prin poștă și uneori telefonic.

Dealtfel, chiar eu am auzit când Odan Rohinovic vorbea la telefon cu Socou Mairus din Praga și pentru a nu fi interceptat, se vorbea de limba Arăbă. Acest lucru poate să-l confirme și Eoltan Hirsch.

Apoi la intervale regulate misi, venea în țară emisarii partidului ca Aron Kopel, Barziloi, Moșe Inee și Serii Giumblat către Eliezer Wlademore și Odan Rohinovic le transmiteau direct rapoarte detaliate

Semnătura,

Urmare: despre situația din țară și alți
infarmați.

Intrebare:

Ce cunoști despre legăturile lui
Doscălu Oughel cu diverse personalități
politice din țară?

Răspuns:

Știu că avea relații cordiale cu
Vosile Luca cu care a participat im-
pună la conferința iulie-poclovană și
de la Cairo și cu care se ocupă de
Egipt și Palestina. Știu că Doscălu
afirma des în fața fruntarilor „Miș-
moului” că Vosile Luca are o
atitudine favorabilă față de mișcarea
sionistă și ocazia săi de a se afla în poziție
influenței personale a lui Doscălu asupra
lui Vosile Luca. Știu că se mai vorbea
în cercurile sioniste că punerea în libertate
a celor trei fruntari sionisti: Stcar, Rosen-
haupt și Enciuțon s-ar deatora intervenției
directe a lui Doscălu pe lângă Vosil Luca.

De altfel mai știu chiar de la diplomații
egrailean Locher că Legatia Israelului, cațuș
pe legăturile și influența lui Doscălu
Oughel asupra lui Vosil Luca, în Ierusalim
1952 a put să-l folosească în scopul unei
intervenții pe lângă Vosile Luca în vederea
eliberării conducătorilor sionisti oțetați.

În ocazia problemei chiar eu am
fost însoțit de Legatia Israelului respectivă

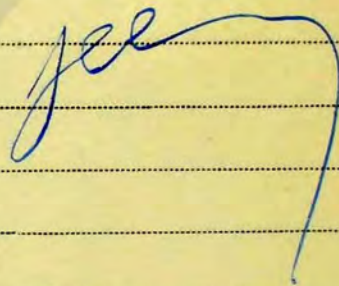
Semnătura

Urmare: de diplomatii Niu sau Locher să mă
mă interesez dacă Dascălu este liber
și este dispus să stea de vorbă cu
mine. L. eu chemat la telefon pe Dascălu
Cuphel intrându-l când pot să-l văd.
el mi-a spus că în orele după servicii
să-l caut la telefon și să-mi
spună când putem sta de vorbă.

N-am mai putut sta de vorbă
cu Dascălu Cuphel întrucât la
cetara zile eu am fost orestat.

Prezentul proces verbal după ce
l-am citit din curiozitate în curiozitate
și pu constatat că el corespunde
întocmai cu cele declarate de mine
il sustin și semnez.

Ofiter Cuphel etc.
Capitan de securitate
Meseș

Declarația originală
se află la dosarul
de justiție a lui Eidlitz
Zoltan.
Lt. Nagy K. K. K.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martor- MARIA CALIN, născută la 4 decembrie 1900 în București, fiica lui SAMOI și EPTI, de profesie funcționară, cu domiciliul în București Str. Morilor No. 9.

11 iunie 1954- București.

Interogatoriul a început la ora 8,05.

" s-a terminat la ora 11,30.

Intrebare: Cu ce v-ați ocupat în perioada 1947-1949

Răspuns: În perioada 1947 și până la 11 iunie 1948, am fost funcționară la Uzinele Textile Sft. Gheorghe, când am fost concediată din dispoziția lui SCHNEIDER SOLOMON, care atunci era administrator unic al Uzinelor Textile Sft. Gheorghe. Această măsură a luat-o împotriva mea ca represali, că am sesizat partidul de fraudele săvârșite de el împreună cu Dr. RATZ și cu alți complici a lor dela Uzinele Textile Sft. Gheorghe.

Intrebare: Ce funcții ați avut la Uzinele Textile la Sft. Gheorghe?

Răspuns: La început am lucrat ca steno-dactilografă corespondentă de limbi străine, pe urmă am avansat și am ajuns șefa serviciului de aprovizionare cu materii prime și combustibil și tot în acel timp am fost și secretara Org. de Bază din București a Uzinelor Textile Sft. Gheorghe.

Intrebare: Cine făcea parte din conducerea Uzinei Textile din acel timp?

Răspuns: Directorul general al Uzinelor Textile Sft. Gheorghe a fost Dr. RATZ, care efectiv a stat în București, iar directorul fabricii care conducea fabrica și care a stat efectiv în Sft. Gheorghe a fost SCHNEIDER SOLOMON.

Intrebare: Mai sus ați arătat că în 1948 ați fost concediată de SCHNEIDER SOLOMON pentru faptul că ați sesizat Partidul de fraudele săvârșite de el (SCHNEIDER SOLOMON) și Dr. RATZ la Uzinele Textile Sft. Gheorghe. Arătați fraudele comise de SCHNEIDER SOLOMON și Dr. RATZ?

Răspuns: Am sustras din bumbacul primit de stat pentru prelucrare o mare cantitate, care a fost transformată în pînseturi și care a luat drumul bursei negre.

Oficiul de inspecție financiară
autorizația de a plăti taxele de circulație asupra
bilor prin stampilare (în loc de timbre) în complicitate cu
unele organe fiscale de la Sft. Gheorghe, s-au sustras de la plata
acestora, aplicând stampile de plată fictive - și fraudând în
modul acesta statul cu multe miliarde.

3. Au dus o contabilitate fictivă pentru autorități care
nu oglindea beneficiile reale ale fabricii, sustrăgându-se de la plata
impozitelor și au ținut și o contabilitate reală secretă care arăta
beneficiile efective realizate. Această contabilitate neagră era
ținută în limba germană. În luna aprilie 1948, Procuratura Generală
R.P.R. prin tov. procuror general adjunct ROȘAN ALEXANDRU și procuror
anchetator RUDOLF ROȘAN au început în urma dispozițiilor Partidului
cercetări la Uzinele Textile Sft. Gheorghe atât la Centrala din Bucu-
rești cât și la Uzina din orașul Sft. Gheorghe. Tot în același timp din
dispoziția Partidului s-a început o verificare scriptică a contabili-
tății Uzinelor Textile atât în București cât și în Sft. Gheorghe.
Ancheta a fost dusă de un grup de nouă inspectori financiari sub con-
ducerea inspectorului general VASILE TAUTU.

La cererea tov. Procuror RUDOLF ROȘAN, care a făcut mai
multe descinderi la Uzinele Textile din București de a-i ajuta în
calitatea mea de secretară a Org. de Bază, să facă lumină în aceste
vaste fraude, prin care statul a fost păgubit cu sume de miliarde
lei stabilizați, subsemnata căutând prin biroul Dr. RATZ, am desco-
perit niște registre în limba germană, pe care le-am predat tov.
RUDOLF. Am aflat apoi de la TAUTU Vasile și tov. ROȘAN că era vorba de
contabilitatea secretă al uzinelor textile ținute în limba germană
pentru uzul acțiunilor din Elveția și America.

La Uzinele Textile Sft. Gheorghe s-au mai comis - după cite
mi-a spus inspectorul financiar VASILE TAUTU - și alte fraude consta-
tate de organele fiscale ale Ministerului de Finanțe.

C.C. P.R. în urma plîngerilor primite din partea munci-
torilor de la Uzinele Textile Sft. Gheorghe cari au arătat, că în timp
ce SCHNEIDER și RATZ se lăfăie în cel mai mare belșug, ei nu au nici
un car o cantină și sunt terorizați și concediați de SCHNEIDER, acesta
a fost exclus din partid încă în 1947. Totuși nici Ministerul de Finan-
țe și nici autoritățile locale nu s-au sesizat de măsura luată de
partid, care l-a exclus pe SCHNEIDER și l-au menținut pe mai departe
ca director al Uzinei Textile Sft. Gheorghe.

Intrebare: Cum s-a ajuns la descoperirea acestor fraude?

Răspuns: În ianuarie 1948 am sesizat Partidul prin Secția
economică unde aflaser că lucrează Tov. VASILESCU ALBU, că se petrec
la Uzinele Textile Sft. Gheorghe, fraude comise de către Dr. RATZ și
SCHNEIDER, care ar trebui cercetate iar fabrica trecută în patrimoniul

statului. (nu avusese încă loc naționalizarea).

78 -

În urma sesizărilor mele a avut loc controlul financiar și controlul fiscal arătat mai sus.

Întrebare; Cei de mai sus au fost trași la răspundere pentru fraudele săvârșite?

Răspuns; Dr. RATZ a fugit peste graniță iar SCHNEIDER nu a fost tras la răspundere întrucât aceste fraude au fost mușamalizate.

Întrebare; Datorită cărui fapt SCHNEIDER nu a fost tras la răspundere pentru fraudele săvârșite la uzinele Textile Sft. Gheorghe?

Răspuns; Deoarece cu toate constatările la care au ajuns anchetele organelor judiciare și fiscale, SCHNEIDER și complicii săi nu au fost trimiși în judecată s-a vorbit și s-a propus că SCHNEIDER ar fi protejat de sotul consilier Ministerial EIDLITZ pe care îl chema la telefon din birou când venea în București și de un oarecare VARGA care era în poliția Sft. Gheorghe și pe care nu l-am văzut nicodată. Amănunte mai detaliate asupra cauzelor care au dus la sistarea anchetei privind fraudele dela Uzinele Textile Sft. Gheorghe, tov. BERMAN ALEX., și RUDOLF ROSSMAN care au fost procurori generali și procuror anchetator în acea vreme.

Întrebare; Ce legături a existat între SCHNEIDER și EIDLITZ ZOITAN?

Răspuns; Între SCHNEIDER și EIDLITZ ZOITAN nu a existat legături de prietenie.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că întocmai corespunde cu cele declarate susțin și semnez.

Anchetator,
Slt. W. Nagy

ss. MARIA CALIN

3 ex./E.M.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martora CERNEA LAURA, născută la 18 octombrie 1898, în București, fiica lui Sari și Gheorghe, cu domiciliul în București str. Dumbrava Roșie nr. 19.-

2 iunie 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 9
" s-a terminat " 13

Intrebare:

Ce muncă și însărcinări ați avut în cadrul mișcării muncitorești în perioada 1927-1932?

Răspuns:

În anii 1927 și 1928, am activat în C.C. al M.O.P.R. În martie 1929, cu aprobarea partidului am plecat la Berlin, la fostul meu soț FORIS STEFAN care în timpul acela lucra ca reprezentant al P.C.R. în Biroul de Vest al Cominternului.-

În timpul de un an de zile cât am stat la Berlin nu am avut însărcinări pe linie de partid și după plecarea lui FORIS STEFAN în țară eu am preluat unele însărcinări tehnice.-

Am stat la Berlin până în martie 1931, când am colaborat la agenția de presă sovietică TAS.-

Intrebare:

În timpul ce ați lucrat pe linia M.O.P.R.-ului cu cine ați avut legături din partea C.C. al P.C.R.?

Răspuns:

În acel timp legătura între C.C. al P.C.R. și M.O.P.R. se făcea prin LUCA VASILE, DORY GOLDSTEIN și NICOLSCHI.-

Intrebare:

Ce directive v-a trasat în această perioadă LUCA VASILE cu privire la activitatea M.O.P.R.-ului?

Răspuns:

LUCA VASILE cerea conducerii M.O.P.R.-ului ca activitatea acesteia să fie cu totul subordonată din punct de vedere material și ca activitate, partidului.- Deși aceasta era o directivă firească, totuși LUCA VASILE trasa asemenea directive în mod dictatorial fără a explica esența și scopul acestora, cerând doar o supunere oarbă.-

Intrebare:

In această perioadă când d-ta activa la M.O.P.R.se conturaseră deja cele două grupări fracționiste în conducerea partidului?

Răspuns:

Până la plecarea mea la Berlin în martie 1929, nu am avut cunoștință și nici nu am simțit că ar exista o fracțiune în C.C.al P.C.R.-

Intrebare:

Ce cunoașteți despre însărcinările lui LUCA VASILE, de a antrena M.O.P.R-ul în luptele fracționiste alături de gruparea din care făcea el parte?-

Răspuns:

Nu cunosc în mod concret nimic cu privire la această problemă, întrucât în timpul luptelor fracționiste eu mă aflam la Berlin.-

Am plecat în martie 1929 când luptele fracționiste încă nu începuseră și m-am întors în martie 1931, când ele au fost deja lichidate.-

In orice caz, precum am arătat mai sus, în timp ce aveam contact cu LUCA VASILE pe linia M.O.P.R-ului, el căuta să subordoneze fără condiții această organizație Comitetului Central în numele căruia vorbea.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că el corespunde în totul cu ceea ce am declarat, pentru care semnez și susțin.-

ss.Cernea Laura

ANCHEATOR
LT.MAJOR

W.Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogator

~~_____~~ Martin Cernea Laura, născută la 19 Oct. 1898 în București; fiica lui Savi și Gheorghiu, cu domiciliul în București, str. Dumbrava Roșie nr. 19. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

2 iunie 1954
Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 9 și min.
„ s'a terminat la ora 13 și min.

Intrebare: Ce nume și înscăpări au avut în cadrul mișcării muncitorești în perioada 1927 - 1932?

Răspuns: În anii 1927 și 1928 am activat în C.C. al M.O.P.R.ului. - În luna 1929 cu aprobarea partidului am plecat la Berlin, la fostul meu sot, Foris Stefan care în timpul acela lucra ca reprezentant P.C.R. în Biroul de Vest al Cominternului. -

În timpul de un an ce zile cât am stat la Berlin nu am avut înscăpări pe linie de partid și după plecarea lui Foris Stefan în țară eu am prezentat unele înscăpări tehnice. -

Cu stat la Berlin până în luna 1931 când am călătorit la agentia de presă sovietică T.A.S. -

Semnătura,
Cernea Laura

Urmare:

Intrebare: In timpul ce ati lucrat pe linia MOPR-ului; cu cine ati avut legaturile din partea C.C. al P.C.R.?

Raspuns: In acel timp legaturile intre C.C. al P.C.R. si MOPR se facea prin Luca Goale, Dory Goldstein si Nicolae.

Intrebare: Ce directive va transmit in aceasta privinta Luca Goale cu privire la activitatea MOPR-ului?

Raspuns: Luca Goale cerea ca activitatea acestuia sa fie cu totul subordonata din punct de vedere material si ca activitate, partidului. — Dar cerea sa a directivei financiare, totusi Luca Goale trimis mereu directive in mod dictatorial fara a explica esenta si scopul acestora, — cerusem din a pune pe seama.

Intrebare: In aceasta privinta care s-a la activitate la MOPR se contu- rarea de seja cele două grupuri fide- litate in conduserea Partidului?

Raspuns: Păi: la plecarea mea la Berlin in noaptea 1948, nu am avut cunoasterea si nici nu am realizat ca si existenta si fructificarea in C.C. al P.C.R.

Intrebare: Ce cunoasteti despre miscarile lui Luca Goale de a

Semnatura,

Cernea Laura

75

Urmare: autheca UOPR. ul în luptele frac-
ționiste stături: de propoziția din care
facea se parte?

Răspuns: Nu cunosc în mod
concret nimic cu privire la existența
problemelor, întinse în timpul lupt-
elor fracționiste cu noi oflora în
Berlin. -

Am plecat în martie 1929 când
luptele fracționiste încă erau în curs
și în un anumit fel în martie
1931 când ele au fost deja lichidate.

În orice caz niciunul din cele
nuși nu în timp și eram conștient
ce avea vaila pe lăina UOPR. ului
el căuta să reintroduce în
conștientă această organizație,
Comitetului. Central în numele
coșnișă Uolea. -

După ce am călătorit prin
vulul de întreprindere și am conștientizat
că el corectându-se în total cu ceea
ce se declară, pentru care semnez
și astfel. -

Cernea Laura

Authecatu

Hurij Uolea

76

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul CHERECHES BELA, născut la 16 Ianuarie 1894 în comuna Ciuc, fiul lui Mihai și Amalia, domiciliat în Petroșani str. Gheorghiu Dej Nr. 11.

21 Decembrie 1952
Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 9 și - min.
" s'a terminat la " 11 și - "

Intrebare

Ce ști Dta despre greva dela Lupeni din 4-6 August 1929 ?

Răspuns

Stiu că înainte de 1 August 1929 s'a ținut o conferință la Dealul Deja Mică în Petroșani, care a fost ținută de către VASILE LUCA, unde a luat parte KEDVES IOSIF, VLAD SIMION, CICHI și alții pe care nu mi-i amintesc.

Intrebare

Unde te aflai Dta în timpul conferinței și cine ți-a spus despre această conferință ?

Răspuns

În timpul când s'a ținut această conferință eu mă aflam la închisoarea Deva, iar când m'am eliberat după câțva timp, cam pe la sfârșitul lunii August a venit la mine CICHI IOAN și mi-a spus despre această conferință, că a fost condusă de VASILE LUCA și că a dat instrucțiuni ca să se facă greve și manifestări de stradă. Menționez că la această conferință au luat parte delegați dela Lupeni, Vulcan, Aninoasa și Petrila.

Intrebare

După discuțiile pe care le-ai avut cu CICHI ce ați făcut ?

.//.

Răspuns

După aceste discuții pe care le-am avut cu CICHI și în urma instrucțiunilor primite dela București, s'a organizat ajutorarea familiilor văduve și gravi răniți, care au rămas în urma grevei dela Lupeni.

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt cu cuvânt și am văzut că corespunde întocmai cu cele declarate de mine, susțiu și semnez.

ss. KEREKES BELA

Anchetator
LT MAJ DE SECURITATE

Năstase I.

Proces-Verbal de interogator

Mustar Chereches Bela născut la 16 Ianuarie 1894 în comuna Cine fiul lui Mihai și Amalia, domiciliat în Petroșani (Date de stare civilă, ultimul domiciliu) Str. George Dăscălescu nr. 11

21 Decembrie 1952

Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 9 și min.

„ s'a terminat la „ 11 „ și „ „

Intrebare: Ce ști ^{ști} despre greva de la Dupeni din 4-6. Aug. 1929.

Răspuns: Știu că înainte de 1. Aug. 1929 sa ținut conferință la dealul Dega mică în Petroșani, care a fost ținută de către Varile Duca, unde a luat parte, Kedres, Tosi, Vlad Simion, Cichi, și alții pe care nu miie amintesc.

Intrebare: Unde te aflai ^{sta} în timpul conferinței, și cine ți-a spus despre această conferință?

Răspuns: În timpul când sa ținut această conferință eu mă aflam la închirarea Dega i. or când mam eliberat după cât-va timp. cam pe la sfârșitul lunii Aug. sa venit la mine Cichi Dăscălescu și mi-a spus despre această conferință, că a fost condusă de Varile Duca, și că a dat instrucțiuni

Semnătura,

Chereches Bela

Urmare: să se facă greve și manifestări de stradă, menționez că la această Conferință a luat parte delegați dela Lupeni, Vilean, Aninoasa și Petrița,

Intrebare. După dicuțiile pe care le-ai avut cu Cichii, ce a-ti făcut?

Răspuns. După aceste discuții pe care le-am avut cu Cichii, și în urma instrucțiunilor primite dela București, s-a organizat ajutoarea familiilor văduve și gravii răniți, care au rămas în urma grevei dela Lupeni,

După ce am citit prezentul Proces-Verbal curânt cu curânt, și am văzut că corespunde în toamă cu cele declarate de mine, motiv și

semn.

Anchetator
H. H. H.

Kerekes Bela

7P

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martora CICHI ZAMFIRA fostă SEBA, născută la 1 August 1896 în comuna Bucium-Alba, fiica lui Serban și al Elenei, de profesie casnică, domiciliată în Petroșani str. Aurel Vlaicu Nr. 13.

12 Decembrie 1952

Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 11 și 15 min.
" s'a terminat la " 13 și - "

Intrebare

Când și prin cine ai luat legătură prima dată cu VASILE LUCA ?

Răspuns

În anul 1929, luna Iulie-August CICHI IOAN mi-a spus că LUCA VASILE vine la Deva, iar eu să-l aștept la gară pentru a-l lua la mine acasă până și-o continua drumul la Valea Jiului. Atunci eu m'am dus la gară și l-am întâlnit, după care l-am condus la mine acasă.

Intrebare

Care a fost semnul de recunoaștere pentru întâlnirea cu VASILE LUCA ?

Răspuns

Înainte de a veni VASILE LUCA la Deva s'a întâlnit cu CICHI la București și i-a spus că eu sunt cu o basma roșie în cap și fără dantură, iar eu l-am cunoscut după tăetura după față.

Intrebare

Cât timp a stat VASILE LUCA la Dta și cine l-a vizitat în acel timp.

Răspuns

La mine a stat 48 de ore și în acest timp nu a luat legătură cu nimeni, dar știu că până ce eu am gătit, timp cam de 2 ore, a eșit prin centru dar nu mi-a spus dacă s'a găsit cu cineva sau nu.

.//.

Intrebare

Când a plecat dela Dta VASILE LUCA, ți-a spus unde pleacă și cu cine se întâlnește ?

Răspuns

Când a plecat LUCA dela mine a plecat singur la gară spunându-mi că pleacă în Valea Jiului, fără să-mi spuie cu cine se întâlnește.

Intrebare

Dela această dată te.ai mai întâlnit cu VASILE LUCA ?

Răspuns

Dela această dată eu nu m'am mai întâlnit cu VASILE LUCA niciodată, nici la Deva și nici la Petroșani.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact celor declarate.

ss. CICHI ZAMFIRA fostă SZEBA

Anchetator

LT MAJ DE SECURITATE

Năstase I.

81

Proces-Verbal de interogator

~~Muraru~~ ^{Ardelean} Cichii Zamfira fost, seba - născut la 1 Aug
1896. în com. Bucim-Alba. fiica lui Serban și al
Eleni. de profesie casnică domiciliată în Petrosani ^(Date de stare civilă, ultimul domiciliu) Hălucel Clac.

12 Decembrie 1952.

Orașul Petrosani

Interogatoriul a început la ora 11. și 15 min.

„ s'a terminat la „ 13. și — „

Intrebare: Când și prin cine ați luat legătura
primară cu Vasile Luca.

Răspuns. În anul 1929 luna Iulie - August
Cichii Zam. mi-a spus că Luca Vasile vine
la Deva, iar eu săl aștept la Goră pentru
al. lui la mine acasă. Ziua și-a continuat
drumul la Valea Jiului, atunci eu mam
dus la gară și l-am întâlnit după care
l-am condus la mine acasă.

Intrebare. Care a fost semnul de recunoaștere
pentru întâlnirea cu Vasile Luca.

Răspuns. Înainte de a veni Vasile Luca la
Deva și-a întâlnit cu Cichii la București
și i-a spus că eu sunt eu a boala rarie
în cap, și fără dantură, iar eu l-am cunoscut
după fețura după fată.

Intrebare. Cât timp a stat Vasile Luca
la D.T.A. și cine l-a vizitat în acel timp.

Semnătura,

Cichii Zamfira fost Seba

Urmare: Răspuns. La mine a stat 48 de ore, și în acest timp nu a luat legătura cu nimeni, dar știu că până ce eu am găsit timp ca să de ~~2~~ ore a erit prin centru, dar nu mi-a spus dacă sa găsit cu cineva sau nu.

Întrebare. Când a plecat dela ~~De~~ Varile Luca, te-a spus unde pleacă și cu cine se întâlnește?

Răspuns. Când a plecat Luca dela mine a plecat singur la gară, spunându-mi că pleacă în Valea Jiului, fără să-mi spună cu cine se întâlnește.

Întrebare. Dela această dată te-ai mai întâlnit cu Varile Luca.

Răspuns. De la această dată eu nu mai eram întâlnit cu Varile Luca nici adică, nici la Deves și nici la Petrosani, Prezentul proces-verbal l-am citit curant cu curant și corespunde exact cele declarate.

Archiator.
Migellu

Esipei Teodora fost Ghebe

Semnătura,

82

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul COVACI DIONISIE, născut la 27 Septembrie 1898 în comuna Cristur-Odorhei, fiul lui Imbrea și Ana, domiciliat în Petroșani, str. Staon Alex. 55.

21 Decembrie 1952

Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 17 și 30 min.
" s'a terminat la " 19 și 30 "

Intrebare

Când și cu ce ocazie l-ai cunoscut pe LUCA VASILE ?

Răspuns

Pe LUCA VASILE l-am cunoscut în luna Iulie 1929 când mi-a fost adus la mine acasă de CICHI IOAN pentru a-l găzdui.

Intrebare

Cât timp l-ai găzduit pe LUCA VASILE și de cine a fost vizitat în acest timp ?

Răspuns

LUCA VASILE a dormit la mine timp de 4 nopți, ziua stând la pădure. Cât timp a dormit la mine nu a fost vizitat de nimeni.

Intrebare

Ce persoane mai știau că LUCA VASILE dormea la Dta ?

Răspuns

Au știut că doarme la mine LUCA următoarele persoane: KEVES IOSIF, STIBER IOAN, LUCA PANFIL, KEREKES ADALBERT și MUJIC STEFAN.

Intrebare

La ce ședințe ai luat parte unde a fost și LUCA VASILE

Răspuns

Nu am luat parte niciodată la nici o ședință unde a fost LUCA VASILE.

83

- 2 -

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt
cu cuvânt și am văzut că corespunde întocmai cu cele
declaratate de mine, susțiu și semnez.

ss. Kovacs Dionisie

Anchetator
LT MAJ DE SECURITATE
Năstase I.

Proces-Verbal de interogator

Marta Kovaci Dionisie, născută la 27 Sept 1898
în Comuna Cristur, Adorhei, fiul lui Imbrea
și Ana, domiciliat în Petrosani Str. Staion Ale 155
(Date de stare civilă ultimul domiciliu)

21 Decembrie 1952

Orașul Petrosani

Interogatoriul a început la ora 17⁰⁰ și 30 min.
„ s'a terminat la „ 19 și 30 „

Intrebare: Când și cum a văzut pe Luca Varile?

Răspuns: Pe Luca Varile l-am cunoscut în luna Iulie 1929, când m-a fost adus la mine acasă de Cichi Ioan pentru a-l găzdui.

Intrebare: Cât timp l-a găzduit pe Luca Varile, și de cine a fost vizitat în acest timp?

Răspuns: Luca Varile a dormit la mine timp de 4 nopți, și-a stat la pădure, cât timp a dormit la mine nu a fost vizitat de nimeni.

Intrebare: Ce persoane mai știe că Luca Varile doarme la Ota?

Răspuns: A știut că doarme la mine Luca următoarele persoane, Keres Larif, Stiber Ion, Luca Panfil, Keres Adorhei.

Semnătura,
Kovaci Dionisie

Urmare: si lui Stefan,

Intrebare, La ce sedinta ai luat parte unde a fost si Luca Varile.

Raspuns, chi am luat parte nici o data la nici o sedinta unde a fost Luca Varile.

Dupa ce am citit prezentul proces-Verbal curvant cu curvant, si am vazut ca corespunde in toamai cu cele declarate de mine sustin si semnez.

Kovacs Dionisie

Arhetator
H. Kovacs

Semnatura,

85

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Martorul CRISAN MIHAI, născut la 12 septembrie 1893, în Arad, fiul lui MIHAI și EMILIA, cu domiciliul în Arad, Str. Ceapaev Nr.38, Cartierul Segă.-

27 august 1954

Localitatea Arad.

Interogatoriul a început la ora 10

" s-a terminat la ora 14

Intrebare: Unde ați lucrat în perioada anilor 1928 - 1931 ?

Răspuns: În această perioadă am lucrat la ASTRA - ROMANA, azi FLAMURA ROSIE - Arad.-

Intrebare: În ce calitate ați lucrat acolo ?

Răspuns: Am lucrat ca lăcătuș mecanic, la secția scolarie.-

Intrebare: Dacă ați avut legături cu mișcarea muncitorească?

Răspuns: Am avut legături cu mișcarea muncitorească și am fost membru în P.C.R. din anul 1924.-

Intrebare: În această perioadă, ați avut ceva funcție în Partid ?

Răspuns: Nu am avut nici o funcție. Am fost simplu membru.-

Intrebare: Cine conducea organizația de Partid în vremea aceea la Arad ?

Răspuns: Conducătorul organizației de Partid din acea vreme la Arad, era VASUTA BELA.-

Intrebare: Singur o conducea ?

Răspuns: Da, o conducea singur pentru că el dădea directive.-

Intrebare: Unde se țineau ședințele de Partid ?

Răspuns: Ședințele de Partid se țineau la VASUTA BELA acasă

Intrebare: Cine participa la aceste ședințe ?

Răspuns: La aceste ședințe au participat FAZECAS care în prezent cred că este în R.P.Ungaria, cred că era și STERN ZOLTAN din Arad, ERAMER și DEAK STEFAN, ambii sunt plecați din țară.-

Intrebare: Numai în casă la VASUTA se țineau ședințele ?

Răspuns: Am ținut o ședință și în pădurea dela Glogorăț - Regiunea Arad.-

Intrebare: În Arad au mai fost și alte comitete de Partid în afară de cel condus de VASUTA BELA ?

Răspuns: Nu cunosc.-

././.

Intrebare: Dacă ai auzit de existența unui alt comitet.

Răspuns: Nu m-am interesat.-

Intrebare: Dacă îl cunoști pe ULLICI LAZAR ?

Răspuns: Da, îl cunosc. Am activat cu el împreună la Sibiu, iar în perioada 1928 - 1930 am lucrat împreună la ASTRA ROMANA, azi FLAMURA ROSIE - Arad.-

Intrebare: Cu ce se ocupa ULLICI LAZAR la Sibiu ?

Răspuns: ULLICI LAZAR la Sibiu a fost președintele Comisiei Locale Sindicale, iar eu președintele Sindicatului Metalurgic.-

Intrebare: Ce rol a avut ULLICI LAZAR pe linie politică în Arad ?

Răspuns: Nu știu ce rol a avut ULLICI LAZAR pe linie politică în Arad.-

Intrebare: Dacă ULLICI LAZAR avea legătură cu mișcarea muncitorească din Arad ?

Răspuns: Nu știu dacă avea legături cu mișcarea muncitorească în Arad.-

Intrebare: Care era atitudinea lui ULLICI LAZAR față de mișcarea muncitorească din Arad ?

Răspuns: Nu știu deoarece tot timpul cât am lucrat împreună și nici după aceea n-am discutat nimic cu ULLICI LAZAR.-

Intrebare: Dacă ULLICI LAZAR a participat la vre-o ședință împreună cu dta. și alții ?

Răspuns: Da, a participat la o ședință care s-a ținut în anul 1949, sau 1930, în groapa de nisip dela fabrica de cărămizi a lui BRAUN.-

Intrebare: Cum explici faptul că ULLICI LAZAR a participat la acea ședință, deoarece dta. ai arătat mai sus că nu cunoști dacă acesta a avut legături cu mișcarea muncitorească din Arad ?

Răspuns: Eu nu am cunoscut ce legături avea ULLICI LAZAR cu mișcarea muncitorească din Arad.-

Intrebare: În cadrul organizației de Partid din Arad a existat fracționism ?

Răspuns: Nu cunosc să fi existat vre-o luptă fracționistă în cadrul organizației de partid din Arad.-

Intrebare: Dacă în acea perioadă a venit cineva din partea C.C. al P.C.R. la Arad ?

Răspuns: În perioada anului 1929 - 1930 a venit la Arad LUCA VASILE, cu care am ținut o ședință la un restaurant, dar nu mai știu unde este situat.-

La acea ședință s-a discutat problema procurării banilor pentru pregătirea campaniei electorale.-

Intrebare: Cine a mai participat la acea ședință ?

Răspuns: La acea ședință a mai fost VASTINAR GHEORGHE, iar de ceilalți participanți nu-mi aduc aminte.-

Intrebare: Cu cine ținea legătura LUCA VASILE când a venit la Arad ?

Răspuns: In anul 1952 sau 1953, am aflat dela MEHES că în timpurile acelea LUCA VASILE ori de câte ori venea la Arad, ținea legătura cu KALI IOAN, care locuia la el în casă.-

Intrebare: LUCA VASILE v-a vorbit vre-odată de existența în sinul C.C. al P.C.R. a unei lupte fracționiste ?

Răspuns: Nu ne-a vorbit niciodată.-

Intrebare: Când l-ai mai văzut pe LUCA VASILE în afară de data arătată mai sus ?

Răspuns: Menționez că pe LUCA VASILE l-am văzut în timpul congresului Sindicatelor Unitare dela Timișoara, în aprilie 1929 însă atunci nu am vorbit cu el.-

Apoi l-am mai întâlnit odată prin luna august sau septembrie 1931 pe stradă în Arad, după care m-am dus cu el pe malul Mureșului unde am discutat cu el despre problema șomerilor.-

Atunci LUCA VASILE și-a dat părerea ca în problema lichidării șomajului ar fi bine să organizăm o acțiune - demonstrație cu șomerii în fața Primăriei.-

Intrebare: Ce cunoști deta. despre linia dușmănoasă introdusă de LUCA VASILE în sindicate cu ocazia Congresului Sindicatelor din aprilie 1929, ce s-a ținut la Timișoara?

Răspuns: Eu am fost delegat la Congresul Sindicatelor Unitare din 1929 la Timișoara, unde am ascultat discursul ținut de LUCA VASILE, care printre altele a spus că trebuie să forțăm ritmul muncii în acord, adică să intensificăm munca în acord.-

Atunci eu am judecat că cele arătate de LUCA VASILE în discursul său, este direct contrar cu linia partidului de atunci, pentru că linia partidului a fost ca să luptăm pentru desființarea muncii în acord.-

Astfel LUCA VASILE a dovedit încă atunci că este de partea burgheziei și mână apa la moara acesteia.-

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că cele declarate de mine sunt trecute întocmai, îl semnez și îl susțin.-3

ANCHETATOR

Lt.Mej.MAHLER V.

SEMNATURA

ss) CRISAN MIHAI

Proces-Verbal de interogatoriu

Martianul Crisan Mihai născut la
12 Septembrie 1893 în Oradea, fiul lui Mihai și
Emilia, ce locuiește în Orașul str. Ceapacel nr 38
(D. de stare civilă, ultimul domiciliu)
cartierul Sege. -

27 August 1954

Orașul Oradea

Interogatoriul a început la ora 10 și min.

" s'a terminat " " 14 " "

Intrebare: Unde alți lucrați în perioada
anilor 1928-1934?

Răspuns: Am lucrat în perioada
aceasta la Astia - Română azi
Flacura Romie - Oradea.

Intrebare: În ce calitate alți
lucrați acolo?

Răspuns: Am lucrat ca
lăcătuș mecanic la Astia pe
Romie.

Intrebare: Dacă alți. Au
legături cu mișcarea comunistă
reședință?

Răspuns: Am avut legături
cu mișcarea comunistă și
am fost membru în P.C.R. din
anul 1924. -

Intrebare: Am ocazii pe

Iscălitura,
Crisan Mihai

Întrebare: Ureda alii avut con funcții
în partid?

Răspuns: Nu au avut nici-o
funcție, au fost simpli membri.

Întrebare: Cine conduce
organizația de partid în vremea
acesta la noi?

Răspuns: Comitetul
organizației de partid din vremea
noastră la noi era Vamta Bala.

Întrebare: Singur o conduce
ea?

Răspuns: Da, o conduce
singur pentru că el dădea
directive.

Întrebare: Unde se ținau
sedințele de partid?

Răspuns: Sedințele de partid
se ținau la Vamta Bala acasă.

Întrebare: Cine participa
la aceste sedințe?

Răspuns: În aceste sedințe
au participat, făcându-se că în pre-
zență erau în afară în R.P. Ungaria,
acel era un mare Zoltan din Arad,
Kriemer și Deak Ștefan au fost
plecați din țară.

Întrebare: Numai în casa la
Vamta se ținau sedințele?

Răspuns: Aici sunt o se-
dințe și în pădurea de la Gogaș,
Regimul Arad; -

Iscălitura,

Crizov Clitai

Urmare: Yuticore: Tu Arad au mai fost
si alte comitate de politie in ofara
de cel cunoscut de Sanctu Bela?

Raspuns: Nu cunosc. -

Yuticore: Daca ai auzit de exis-
tenta unui alt comitat?

Raspuns: Nu m-am interesat. -

Yuticore: Dora il cunosti
pe Ulici Dazai?

Raspuns: Da il cunosc. - Am
activat cu el timpuriu la
fiu, iar in perioada 1928-1930
am lucrat timpuriu la Asta-
noscina ori Floarea Rosie
Arad. -

Yuticore: Ce se ocupa
Ulici Dazai la fiu?

Raspuns: Ulici Dazai la fiu
a fost presedintele Comitetului
nucleolar sau presedintele sindi-
catului metalurgist. -

Yuticore: Ce rol a avut
Ulici Dazai pe linie politica in
Arad?

Raspuns: Nu stiu ce rol a avut
Ulici Dazai pe linie politica in Arad. -

Yuticore: Daca Ulici Dazai
avea legitima cu miscarea Ulici-
Dazai din Arad?

Raspuns: Nu stiu daca avea
legitima cu miscarea Ulici-
Dazai in Arad. -

Semnatura
Grişor Ulici

Urmare: Intrebare: Care era obiectivul lui Ulici Dozari fata de muncitorii din Arad?

Raspuns: Nu stiu de vreme tot timpul cat am lucrat impreuna n' am mai discutat ceea ce am discutat numai cu Ulici Dozari.

Intrebare: Dacii Ulici Dozari a participat la vreo sedinta împreuna cu d-ta si alti?

Raspuns: Da, a participat la o sedinta care sa fiint in anul 1929 sau 1930 in grupa de muncitori de la fabrica de canoanizi a lui Braun.

Intrebare: Cum explici faptul ca Ulici Dozari a participat la ceea ce sedinta de vreme d-ta si canta si ai mai sau ca nu erau legitimi dacii aceasta a avut legitimitate cu muncitorii muncitorii din Arad?

Raspuns: Cu nu am avut ce legitimitate avea Ulici Dozari cu muncitorii muncitorii din Arad.

Intrebare: In cadrul organizatiei de partid din Arad a existat fractiunism?

Raspuns: Nu cucerse sa fi existat vreo lupta fractiunista in cadrul organizatiei de partid din Arad.

Semnatura,
Cristian Ulichai

Urmas: Intrebare: Dacă în aceea perioadă a venit cineva din partea C.C. al P.C.R. la Acad?

Răspuns: În perioada anului 1949-1950 a venit la Acad dnea Șteie cu care am ținut o sedință la un restaurant, dar un număr stii unde este situat. -

De aceea sedință nu discutăm problema promovării lui pentru pregătirea campaniei electorale. -

Intrebare: Cine a avut participat la aceea sedință?

Răspuns: De aceea sedință a avut fost Octavian Gheorghiu în calitate participant, un - unii alții aminte. -

Intrebare: Cu cine ținea legătura dnea Șteie când a venit la Acad?

Răspuns: În anul 1952 sau 1953 am aflat de la Măeș că în timpurile acele dnea Șteie ori de câte ori ocazia la Acad ținea legătura cu Koli Ivan care locuia la el în casă. -

Intrebare: Dnea Șteie va vorbi oportunită de existența în rândul C.C. al P.C.R. a unei lupte funcționare?

Răspuns: Nu ne-a vorbit niciodată. -

Intrebare: Când l-ai cunoscut pe dnea Șteie din afara de data anterioară sau nu?

Semnătura
Cristian Clibor

Urmas:

Răspuns: Menționez că pe Duce
Banile l-am văzut și în timpul con-
gresului Sindicatatelor Unite ale
Timișoara în Aprilie 1929, însă atunci
nu am vorbit cu el. -

April l-am văzut întâi
odată prin luna August sau
Septembrie 1931 pe strada în Arad,
după care m-am dus cu el pe
scara Mureșului. El mi-a
discutat cu el oare problema
raucilor. -

Atunci Duce Banile și-a dat
seama că în problema lichidării
raucilor și fi bine să organizez
o activitate - deconștientă cu raucii
în fața primăriei. -

Intrebare: Ce cercări ați
decepe lăsa de urmări în
de Duce Banile în relație cu
ziua Congresului Sindicatatelor din
Aprilie 1929 ce raucii la Timișoara?

Răspuns: Eu am fost delegat
la Congresul Sindicatatelor Unite din
1929 la Timișoara, și de atunci
discuțăm și sunt de Duce Banile, care
până atunci a spus că trebuie să
făcăm o activitate raucii în acord,
adică să interzicem raucii în
acord. -

Atunci eu am fost că
cele afirmate de Duce Banile în

Semnătura,
Gheorghe Aliloi

91

Urmare: Olicurme sau este direct continut
cu linia partidului de atunci, pen-
tucă linia partidului a fost ca
sa luptam pentru desfiintarea
unecii in acord. -

Antel duca toate a dandit inca
atunci ca site de portea benglozia
si mania era la urma secretei. -

Dupa ce au cetit proiectul
proces verbal si au constatat ca
cale delectate de mine sunt
trece teutocmai il renuez si il
suntii. -

Semnatura
Crisian elikari

H. Major

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Martorul CSAKANY BELLA, născut în anul 1911, în orașul Stalin, fiul lui BLAZIU și VILMA, căsătorit, profesor universitar cu domiciliul în Cluj, Str.Kartezius Nr.34.-

19 august 1954

Orașul Cluj.

Interogatoriul a început la ora 14,20'

" s-a terminat la ora 20,30'

Intrebare: Ce funcții ai deținut dta. în U.P.M. și când ?

Răspuns: În cadrul U.P.M. am deținut funcția de membru în Comitetul Executiv Central din anul 1944, până în anul 1947, când înființându-se în cadrul Comitetului Executiv un secretariat politic, am devenit membru al acestuia și am funcționat în această calitate până în anul 1948.-

Intrebare: Cu cine ai avut legături pe linie politică în cadrul activității dta. în U.P.M. ?

Răspuns: În cadrul acestor funcții pe care le-am deținut am avut legături politice cu următorii : KURKA GHIARFAS, BANEAI LADISLAU, PICA FERDINAND, BALODG EDGAR, DEMETER ION, LUCA VASILE și alții.-

Intrebare: Ai arătat mai sus că în cadrul activității dta. în U.P.M. ai avut legături și cu LUCA VASILE. Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe acesta ?

Răspuns: Pe LUCA VASILE l-am cunoscut în aprilie sau mai 1945, când împreună cu alți membri ai comitetului executiv al U.P.M. am fost chemați la C.C.-P.C.R. la București, unde am participat la o ședință condusă de LUCA VASILE.-

Intrebare: Care a fost linia politică trasată de LUCA VASILE în cadrul U.P.M. ?

Răspuns: Din constatările mele personale pot arăta că LUCA VASILE ca responsabil al activității politice a U.P.M. prin oamenii săi, a introdus în această organizație, o linie politică șovină, naționalistă.-

Intrebare: Care au fost oamenii prin care LUCA VASILE a introdus linia sa naționalistă și prin ce s-a concretizat această linie ?

Răspunsi Oamenii prin care LUCA VASILE a introdus această linie naționalistă au fost în primul rând KURKA GHIARFAS, BOLODG EDGAR, DEMETER ION și alții.-

În toamna anului 1945, cu ocazia conferinței din Tg. Mureș a U.P.M. urma ca U.P.M. să facă o declarație în chestiunea Ardealului, în sensul ca acest teritoriu aparține României.-

BOLODG EDGAR și DEMETER, umeltele lui LUCA VASILE, s-au opus luării unei atitudini clare pe motivul că ar turbura masele din Ardeal și că nu este nevoie de a discuta această chestiune deoarece ea se va hotărî la Conferința de Pace.-

Nu cunosc concret influența lui VASILE LUCA în această chestiune, însă intrucît aceștia erau oamenii lui, cred că au lucrat sub influența lui.-

- KURKA, BOLODG și DEMETER, au avut o atitudine anti-partinică și în legătură cu congresul U.P.M. din 1946, ce s-a ținut la Odorhei. În această chestiune KURKA a dat dispoziții lui DEMETER ca să redacteze un proiect de statut al naționalităților care să fie adoptat de către congresul din Odorhei și prezentat guvernului pentru a înlocui statutul de atunci.-

În această privință eu am susținut în mod categoric că problema statutului, înainte de a fi discutată la Congres și de a deveni publică, să fie supusă verificării partidului.-

Cu toate acestea KURKA și-a impus punctul de vedere și statutul a fost redactat de către DEMETER și votat de congres. Nu știu dacă proiectul de statut a fost supus verificării Partidului însă găsesc imposibil ca KURKA să-l fi prezentat congresului fără să-l fi cunoscut LUCA VASILE.-

În ceea ce privește locul unde urma să se țină congresul, din partea Partidului - nu-mi aduc aminte concret cine anume - s-a ridicat obiecțiunea ca congresul să nu se țină la Odorhei, după cum propunea KURKA și să se țină în altă parte, deoarece în această localitate erau puternice curente șovine.-

Cu toate acestea congresul s-a ținut la Odorhei și într-adevăr au avut loc provocări huliganice fasciste și după congres a fost omorât chiar și un luptător democratic.-

Din toate aceste fapte rezultă că KURKA și ceilalți n-ar fi avut îndrăzneala să-și impună linia lor antipartinică, dacă nu ar fi fost susținuți de LUCA VASILE.-

Influența lui LUCA VASILE s-a manifestat și în alte ocazii Astfel, cu ocazia alegerilor din toamna anului 1946, în întreaga propagandă electorală desfășurată de către U.P.M. sub îndrumarea

lui KURKA, exista lozincă unității naționale maghiare, fără diferențiere de clasă, iar această propunadă avea drept țintă scoaterea în evidență a persoanei lui KURKA, și a oamenilor săi, care în fond nu erau altceva decât elemente govine burgheze.

Chiar și lista deputaților era astfel întocmită de KURKA, ca printre deputați să intre cât mai multe asemenea elemente, cu ajutorul cărora să poată realiza mai ușor politica lor naționalistă.-

Din spuselor tov. BANDY știu că lista deputaților chiar înainte de a fi pusă în discuția U.P.M. a fost discutată de KURKA cu MARTON ARON, episcopul catolic cu care știu că și LUCA VASILE lua contact direct. În orice caz, candidaturile nu puteau fi definitive fără aprobarea lui LUCA.-

Deci dacă LUCA era împotriva candidaturii acestor elemente putea să nu le admită și tocmai prin admiterea lor se vedește că KURKA lucra după indicațiile lui LUCA.-

Ca urmare a tolerării și susținerii din partea lui LUCA VASILE a acestui curent naționalist, KURKA a încercat să-l traducă în fapt și în problema cooperăției.-

În această privință KURKA s-a împotrivit cu înverșunare integrării organizațiilor cooperatiste așa zise maghiare la încadrarea lor în organizațiile cooperatiste generale ale țării, însă pînă la urmă cu toată împotrivirea lui KURKA și a oamenilor săi, această integrare s-a făcut conform liniei partidului.-

Asemenea manifestării naționaliste s-au mai existat și în alte probleme ca : reforma agrară, bunurile administrate de CASBI și în chestiuni organizatorice.-

De exemplu KURKA a luptat hotărît ca centrala U.P.M. să fie mutată de la Cluj la București, împotriva liniei Partidului.-

Toate aceste acțiuni erau posibile deoarece LUCA VASILE susținea întru totul activitatea lui KURKA, conținea un contact cu el, lucru recunoscut chiar și de LUCA VASILE cu ocazia ședinței care s-a ținut la sfîrșitul lunii mai 1947, la C.C. al P.C.R. cînd și-a recunoscut ca o greșeală a lui faptul că contactul cu U.P.M. l-a ținut numai prin KURKA.-

Față de acest curent naționalist, introdus și susținut de KURKA, s-a pus problema înlocuirii lui KURKA de la președinția U.P.M. care urma să se facă la congresul din Timișoara, la sfîrșitul anului 1947.-

Înlocuirea lui KURKA însă nu era sigură nici chiar în proecja congresului.-

95

La ultima sedință a secretariatului politic al U.P.M. ținută la Timișoara în ajunul deschiderii congresului aveam tinerii că dacă KURKA își va face o autocritică formală va fi menținut și mai departe de IUGA VASILE, tenere că mi-a fost inspirată de poziția lui IUGA VASILE ce a avut-o în această sedință, pronunțându-se pentru schimbarea lui KURKA numai în ultimul moment.-

Acestea sunt faptele cele mai importante pe baza cărora am convingerea că IUGA VASILE era acela care prin elementele dușmane, naționaliste, contrarevoluționare arătate mai sus, introducea în U.P.M. linia sa naționalistă șovină.-

În calitate de președinte al F.R.D. precum se vede din cele relatate de mine, IUGA VASILE căuta ca organizațiile politice de masă să fie izolate de partid, pentru a putea să introducă în sinul acestora linia sa antipartinică, așa cum am arătat că a procedat cu U.P.M.-

Intrebare: Ce rezultat a avut introducerea de către IUGA a acestei linii naționaliste ?

Răspuns: Introducerea acestei linii naționaliste a îngreunat lupta împotriva șovinismului, a îngreunat procesul democratizării maselor mghiare și deci traducerea în viață mai devreme a liniei Partidului.-

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvînt în cuvînt și am constatat că el corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss) SEMNATURA
GEAKANY BELLA

ANCHETATOR,
Lt. GH. Pușcoci.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Martorul CSAKANY BELLA nascut in anul 1911
in Orasul Galin, fiul Blaziu & Vilma, casatorit, profesor
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
universitar cu domiciliu in Cluj str. Martei nr. 34.

19 august 1954

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 14 și 20 min.
„ s'a terminat la ora 20 și 30 min.

Intrebare: De funcții ai deținut d-ta în U.P.M. în capod?

Răspuns:

În cadrul U.P.M. am deținut funcția de membru
în Comitetul Executiv Central din anul 1944, până în
anul 1947, când înființându-se în cadrul comit.
executiv un secretariat politic, am devenit membru
al acestuia și am funcționat în această calitate
până în anul 1948.

Intrebare:

De cine ai avut legături pe linie politică
în cadrul organizației d-tale în U.P.M.?

Răspuns:

În cadrul acestei organizații pe care le-am
deținut, am avut legături politice cu următorii:
Morka Ghizdop, Baneai Ladislav, Tica Ferdinand
Baladz Edgar, Leuștei Zau, Luca Vasile &
alții.

Intrebare: Ai avut mai sus ca un

Semnătura,
Justitiar Lita

Urmare: in cadrul activitatii S'le in U.P.M. ai avut legaturi
si cu luca Vasile-

Cand si in ce imprejurari l-ai cunoscut pe acesta?

Raspuns:

- Pe luca Vasile l-am cunoscut in epuile sau
mai t'ru, cand impreuna cu alti membri ai comitetului
executiv al U.P.M. am fost chemati la C.C. P.C.R. la
Bucuresti, unde am participat la o sedinta comunisti
de luca Vasile.

Intebare:

- Care a fost linia politica trasata de luca
Vasile in cadrul U.P.M.?

Raspuns:

- Din constatante mele personale pot arata
ca luca Vasile ca responsabil al activitatii politice
a U.P.M., prin oamenii sai, a intradus in aceasta
organizatie, o linie politica sovina nationalista.

Intebare:

- Care au fost oamenii prin care luca
Vasile a intradus linia sa nationalista si prin ce
sa canalizat aceasta linie?

Raspuns:

Oamenii prin care luca Vasile a intradus
aceasta linie nationalista au fost in primul rand
MURKA GHIDUAS, BOLOGG EDGAR, DEMETER ION
si alti.

- In toamna anului 1945 in cadrul conferin-
tei din ir. Mures a U.P.M. urma ca U.P.M. sa faca o
declaratie in chestiunea ardeleni, in sensul ca acest
teritoriu apartine Romaniei.

Bolodg Edgar si Demeter, unelte ale lui

Semnatura,
Stolidy

97

Urmare: Luca Vanite, sau opus luarii unei atitudini
clare pe motivul ca este turbura masele din ardial
si ca nu este nevoie de a discuta aceasta chestiune
deoarece ea se va hotara la conferinta de Pace.
Nu cunosc cauzet influenta lui Luca
in aceasta chestiune, insa intucum acestea erau
oamenii lui, cred ca au lucrat sub influenta
lui -

= Hurka, Balady si Deweler, au avut a
atitudine antipartinică si ni legatură cu congresul
UPM. lui din 1946 ce s'a tinut la Odorhei. In
aceasta chestiune Hurka a dat dispozitiți lui Deweler
ca sa redacteze un proiect de statut al nationali-
tăților care să fie adoptat de către congresul
din Odorhei si prezentat Guvernului pentru a
rubrica statutul de atunci.

In aceasta privinta ea au sustinut in
word categoric ca problema statutului, inainte de
a fi discutată la congres si de a deveni publică,
sa fie supusa verificării Partidului -

Cu toate acestea Hurka n'a impus
punctul de vedere, si statutul a fost redactat
de către Deweler si votat de congres. Nu stiu
daca proiectul de statut a fost supus verificării
Partidului insa găsesc incredibil ca Hurka
săl fi prezentat congresului fără să l
fi cunoscut Luca Vanite.

In ceea ce priveste locul unde urma
să se țină congresul, din partea Partidului
cunoscut nu mi aduc aminte vre unu, (cine) sta
indicat obiecțiunea ca congresul să nu se

Semnătura,
J. M. M. M. M. M.

-4-

Urmare: linia la Odorhei dupa cum propunea Thurka, si sa se tina in alte parte deoarece in aceste localitate erau puternice ursele sovietice.

Cu toate acestea congresul s'a tinut la Odorhei si intradevar au avut loc provocari bulgare fasciste si dupa congres a fost amanat chiar si un leptor democratic.

Lin toate aceste fapte rezultă ca Thurka si ceilalti nati si avut indrazneala sa si impuna linia lor antipolitica daca nu ar fi fost sustinuti de luca Vasile.

Influenta lui luca Vasile s'a manifestat si in alte cazuri: astfel, cu referinta alegurilor din toamna anului 1946, in intrega propaganda electorala desfasurata de catre U.R.M. sub indrumarea lui Thurka, exista deficiente unitatii nationale maghiere fata defunctiilor de clasa. In aceste propagande avea drepti tuta scoaterea in evidenta a persoaneli lui Thurka si a acuzatorilor sai care in fond nu erau altceva decat elemente sovietice burgheze.

Chiar si lista deputatilor era astfel intocmita de Thurka, ca printre deputati si intre cel mai multe asezarea elemente cu ajutorul carora si poate realiza un usor politica lor nationalistă.

Alina spusese tov. Bandy stia ca lista deputatilor, chiar inainte de a fi pusă

Semnatura,

[Signature]

98

Urmare: in discutia U.P.M., a fost discutata de
Kurka cu Marlon Aron, episcopul catolic,
cu care stia ca s. Luca Iontu lua contact
direct, si du orice caz candidaturile nu puteau
fi definitive fara aprobarea lui Luca.

Deci daca Luca era impotriva candidaturii
rester elemente, putea sa nu le admita si totuasi
prin adunarea lor se dovedeste ca Kurka
luca dupa indicatiunile lui Luca.

= Ca urmare a tolerarii si sustinerii din
partea lui Luca Iontu a restei curent nationalist,
Kurka a incercat sa-l conducă in fapt si
in problema cooperatiei.

Da restei priinita Kurka sa impotivir
ce intervenat integrarii organizatiilor coopera-
tiste asa zise maghiare, la includerea lor
in organizatiile cooperatiste generale ale
siinii, insa pina la urma cu tacta
impotivirea lui Kurka s-a omenilor sau
ocesto integrare sa fost uniform
liniei Partidului.

Omenirea manifestati nationaliste
sau mai existat si in alte probleme ca:
reforma agrara, bunurile administrate de
C.N.B.I. si in chestiuni organizatorice.

De exemplu Kurka a luptat hotarot
ca centrul U.P.M. sa fie mutata de la Boly
la Bucuresti, impotriva liniei Partidului.

Daak reste obini erau posibile, deoarece
Luca Iontu sustinea istu totul stivutoka
lui Kurka, mentinea un contact cu el,

Semnatura,
Molnary Lida

Urmare: erau recunoscut chiar si de luca satle
cu nazia sediatei care sta linul la
sfirsitul lunii mai 1947 la C.C. al
P.C.R., cind ea si-a recunoscut ca a
gusolii a lui, faptul ca cartutul cu
U.P.M. la linul unucai pira Thurka.

Fapti de rest curent nationalist, cathe-
des si sustinut de Thurka, sta pus problema
schimbării lui Thurka dela presedintia
U.P.M. care urma sa se faca la congresul
din Timisoara la sfirsitul anului 1947.

Schimbarea lui Thurka insa, nu era
figura nici chiar in preajma congresului.

La ultima sedinta a secretariatului
politic al U.P.M. tinuta la Timisoara in
april dischideti congresului oream
planura ca daca Thurka isi va face
a auto-critici formali va fi mentinut
si mai departe de luca satle, temere
care ne-a fost inspirata de politica lui luca
satle ce a ovuta in aceasta sedinta
proundandu-se pentru schimbarea lui
Thurka numai in ultimul moment.

Ocestea sunt faptele cele mai importante
pe baza carora am convingerea ca luca
satle era orela care pira elementele
de sumone, nationaliste, caution-revolutionare
arabete mai sus, intraducea in U.P.M.
linia sa nationalista sovietica.

De colitole de periodice al I.N.D.
prezum se vede dui cele relatate de mine

Semnatura,

Stalin

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martora CSIBI MARIA, născută la 27 oct. 1921, în comuna Ditrău Regiunea Autonomă Maghiară, din părinții Carol și Iuliana, cu domiciliul în București str. Stefan cel Mare nr. 87 Raionul 1 Mai.-

18 august 1954, Sf. Gheorghe.

Interogatoriul a început la ora 11,00

" s-a terminat " 14,00

Intrebare:

Cu ce te ocupai d-ta în anul 1949-1950?

Răspuns:

În anul 1949, am fost activistă la județeană P.M.R. Trei Scaune, cu sediul în orașul Sf. Gheorghe.-

Intrebare:

Ce cunoști d-ta despre linia dușmănoasă introdusă de LUCA VASILE în viața politică a fostului județ Trei Scaune?

Răspuns:

Înainte de a trece la expunerea anumitor fapte introduse în viața politică a fostului județ Trei Scaune, trebuie să arăt că încă înainte de numirea mea în biroul județean P.M.R., a existat aici o clică formată din SCHUSLER CAROL și TOTH GEZA, care propriuzis au mangalizat munca biroului.-

Menționez că SCHUSLER CAROL este cumnat cu LUCA VASILE, iar TOTH GEZA este frate cu LUCA VASILE.-

Acești doi ce ocupau în acel timp funcția de secretari ai comitetului județean încă de la începutul venirii mele m-au considerat ca dușman al lor în care scop m-au izolat de la munca politică a județului.-

Intrucât eu am fost numită în funcția de responsabilă a secției administrative mi s-a cerut să mă ocup numai de această muncă iar cu ocazia unei discuții pe care am avut-o cu TOTH GEZA acesta mi-a spus că obligația pe care o am eu în birou este să mă îngrijesc ca să fie întotdeauna mașină la dispoziție.-

În timpul activității mele, LUCA VASILE a venit de mai multe ori (aproape în fiecare săptămână) în localitate fără însă a veni vreodată pe la partid ci mergea direct la locuința fratelui său TOTH GEZA unde împreună cu SCHUSLER CAROL duceau

lungi discuții.-

În anul 1950, a fost organizată Gospodăria Agricolă Colectivă din comuna Leț iar înainte de inaugurarea acesteia în biroul județean P.M.R.s-a discutat problema că cine anume să fie președinte deoarece TOTH GEZA contrar liniei partidului susținea să numească pe chiaburul FAZAKAS STEFAN.-

Întregul birou a fost împotriva ca acest chiabur să fie președintele GAC-ului.-

Atunci TOTH GEZA a afirmat în fața ^Biroului că voi întreba pe nenea VASILE (este vorba de LUCA VASILE).-

După aceasta TOTH GEZA a vorbit cu LUCA VASILE în urma cărui fapt chiaburul FAZAKAS STEFAN a fost numit ca președinte al GAC din comuna Leț.-

Vreau să mai arăt că ulterior după numirea acestui chiabur ca președinte, FAZAKAS STEFAN a devenit unul din instigatorii rebeliunii chiaburești din comuna Leț pentru care fapt a și fost arestat.-

În afară de acest fapt concret pe care l-am arătat mai sus știu că în urma liniei ostile partidului introdusă de LUCA VASILE în problema organizării GAC-ului, au pătruns o serie de elemente dușmănoase, chiaburi, în GAC.-

Metodele de constrângere prin care au fost terorizați anumiți țărani muncitori de a intra în GAC, au fost aplicate de TOTH GEZA și VARGA GAVRIL, care au arestat și maltratată pe unii țărani mijlocași pentru a se înscrie în GAC.-

O altă metodă introdusă de aceștia în organizarea GAC, a constat în faptul că au trimis acasă din școli să-și convingă părinții să intre în GAC, atrăgându-le atenția că, în caz că părinții acestora nu se vor înscrie în GAC, vor fi eliminați din școli.-

Despre politica dușmănoasă de organizarea GAC introdusă în acest județ de LUCA VASILE prin frații lui TOTH GEZA și VARGA GAVRIL, mai cunoaște: ISTVAN BANDI, NAGY FRANCISC, NAGY MIHAI, care în prezent se găsește la Dir.Regională CFR orașul Stalin, PASCU LADI LAU lucrează la DAC Sf.Gheorghe, DIMINI BELA lucrează la CFR, MARIN MIHAI activist, GALL EUGEN, NEHEL DIONISIE, KOVACI FRANCISC, președintele Uniunii Cooperativelor, PICLER MARFA Întreprindere "11 Iunie", OLACH IOSIF, Uniunea Cooperativelor, MATYAS GHEORGHE, PETER GYULA, activist, VESCA LUDOVIC, președintele ARLUS, SZEKELY ADALBERT, președintele GAC Arcuș, BENI GHIZELA și NEMET IOSIF, lucrează la Ciuc.-

102

TOTH GEZA și SCHUSLER CAROL au introdus și au folosit în comitetul județean P.M.R. pe BECSEI PAVEL fost membru în partidul pro-fascist maghiar Ardelean și ulterior președintele P.S.D. din județ care în anul 1945-1946, ducea propagandă împotriva P.C.R. îndemnând țărani să nu se înscrie în PCR ci în PSD, întrucât acesta din urmă este singurul care vada pământ țăranilor.-

În anul 1950 același BECSEI PAVEL a fost trimis de către TOTH GEZA în comuna Ghitfalău pentru a organiza GAC unde țărani muncitori l-au demascat spunându-i: "Înainte ne-ai spus că PSD ne va da pământ și să nu ne înscriem în PCR, iar acum tot tu vii să ne îndrumi să facem GAC-uri".-

✓ Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez după ce în prealabil am citit-o cuvânt cu cuvânt.-

ss. Csibi Maria

ANCHETATORI:

LT. MAJOR : Gh. Diță

LT. MAJOR : W. Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

~~Arestat~~ Martora Csibi Maria, nascuta la 27 Oct. 1921
in com. Sitran - Reg. Aut. Maghiora din parinti Karol si
(D. de stare civila, ultimul domiciliu)
Juliana, cu domiciliul in Bucuresti Str. Stefan cel Mare
nr. 87. Lezan 1. Mai. -

18 - August 1954

Oraşul Sft. Gheorghe

Interogatoriul a inceput la ora 11 si min.

" s'a terminat " " 14 " "

Intrebare: cu ce te ocupai d-ta in anul
1949 - 1950. ?

Raspuns: In anul 1949 am fost activista
la judeteanul S.M.L. Srei Scanne cu sediul
in orasul Sft. Gheorghe.

Intrebare: Ce cunosti d-ta despre linia
dusmanescă introdusa de Luca Vorile in
viata politica a partului judet. Srei Scanne?

Raspuns: Inainte de a trece la expunerea
anumitor fapte introduse in viata politica
a partului judet. Srei Scanne trebuie sa
avem ca inca inainte de numirea
mea in biroul judetean S.M.L. a existat
aici o clasa promovata din Schuster local
si Seth Seza care propriu zis au monopolizat
munca biroului.

Mentionez ca Schuster local este
cunoscut cu Luca Vorile iar Seth Seza

Iscaitura,
Csibi Maria

Jrmare: este fost cu Luca Vorile.

Acesti doi ce ocupau în acel timp funcția de secretari ai comitetului județean înca dela începutul venirii mele m-au considerat ca dusman al lor în care s-au ocupat dela munca politică a județului.

Introdus în amu fost numit în funcția de responsabil a secției administrative mi s-a cerut să mă ocup de această muncă iar cu ocazia unei discuții pe care am avut cu Seth Geza, acesta mi-a spus ca obligația pe care o am eu în birou este să mă îngrijesc ca să fie în tot deauna morina la dispoziție.

În timpul activității mele Luca Vorile a venit de mai multe ori (aproape în fiecare săptămână) în localitate fără însă a veni vreo dată pe la poartă ci mergea direct la locuința pătelui său Seth Geza unde împreună cu Șebusler boval ducea lungi discuții.

În anul 1950 a fost organizată gospodăria Agricolă ^{colectivă} din com. Let iar înainte de inaugurarea acesteia în biroul județean P. M. R. s-a discutat problema ca cine ar urma să fie președintele deoarece Seth Geza contrar voinței Partidului s-a hotărât să numerească pe Ghișăburul Faza Vas Ștefan.

Întregele birou a fost înghețat ca acest chobur să fie președintele S. A. C. ului.

Atunci Seth Geza a afirmat în fața

localitatea,

Bibi Maria

104

Urmare: Miroului ca: vei intreba pe muma Vorile.
(este vorba de Luca Vorile).

Dupa aceasta Isth. Geza a vorbit cu
Luca Vorile in urma carui fapt chibzului
Fazakos Stefan a fost numit ca Srensbute
al S.A.C. din com. Let.

Vreau ca mai arat ca ulterior
dupa numirea acestui Chibzului ca Srensbute,
Fazakos Stefan a devenit unul din
investigatori rebeliei chibzului din com.
Let. pentru care fapt a si fost arestat.

In afara de acest fapt concret
pe care l-am aratat mai sus stiu ca
in urma liniei ortile partidului introdusa
de Luca Vorile in problema organizarii
S.A.C.ului au patruns o serie de elemente
dumnezeie, chibzului, in S.A.C.

Metodele de constrangeru prin care au
fost terorizati anumiti tovani muncitori
de a intra in S.A.C. au fost aplicate de
Isth. Geza, Varga Savil care au arestat si
maltratati pe unii tovani siplavosi pentru
a se inscrie in S.A.C.

O alta metoda introdusa de acestia
in organizarea S.A.C. a constatat in faptul
ca au trimis acasa din scoli sa-i convinga
parinti sa intre in S.A.C. atragindu-le atentia
ca, in caz ca vor parinti acestora, un
nu vor inscrie in S.A.C. vor fi eliminati
din scoli.

Dupa politica dumnezeie de organizarea
S.A.C. introdusa in acest judelet de Luca Vorile

Semnatura.

Orbi Maria

Urmare: prin partii lui Isth. Geza cu varga savril
 mai cunoscuti: Istvan Baudi, Nagy Francisc,
 Nagy Mihai care in prezent de gresita la circuita
 legiunilor C.F.L. oros. Atalin, Loren Ladislau
 lucreaza la D.A.C. Mt. pierpu, Simoni Bela, lucreaza
 la C.F.L., Maru Mihai, activist, Gall Eugen,
 Nibel Sionime, Kovaci Francisc, punctele unora
 cooperativelor, Szekely Marta, intreprindere 211 Jucic,
 Olach Jozsef, ununa cooperativelor, Matyas
 Gheorghe, Leter Gyula, activist, Veses Ludovic,
 membru A.R.L.U.L., Szekely Robert, punctele
 S.A.C. Arcus, Beni Szela, homet jenz.
 lucreaza la Cine, -

Isth. Geza cu Schuster leord a
 introdus si a plouit in comitetul județean
 L.M.L. pe Beesei Lavel part membru in
 "Parohia Pro-fiant maghior" Aradului si ulterior
 Prezidentul P.S.D. din județ care in anul
 1945-1946 duca propaganda impotriva L.C.R.
 in demnitate torarii si nu se inscrie in
 L.C.L. ci in L.S.D. intrucat acesta din urma
 este singurul care va da pamint torarilor.

In anul 1950. aceluși Beesei Lavel a
 fost trimis de catre Isth. Geza in com
 ghit-pilau pentru a organiza S.A.C. unde
 torarii muncitori ban demorset sprijinului;

"maiute ne-ai spus ca L.S.D. ne va da
 pamint si sa nu ne inscriem in L.C.L.
 Iov acuma tot Tu si sa ne inscriem
 pe peccem S.A.C." -

Acosta unu este declarata pe care o dau
 sustin si renuez dupa ce in posibil au citit curint
 cu curint, constatand ca coarpuca in total cu
 cele declarate de mine. -

Archieleșanu
 Aradului

Semnatura
 Bili Maria

105

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Condamnatul OSUGUR LUDOVIC, născut la 18 martie 1904, în com. Sărmoș - Cluj, fiul lui LUDOVIC și ANA, de profesiune prof. universitar, cu domiciliul în Tr. Mureș, Str. Sânt Francisc Nr. 2.-

20 august 1954

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 13.-

" s-a terminat la ora 15

Intrebare: Din ce partid politic ai făcut parte după 23 august 1944 ?

Răspuns: Am făcut parte din P.C.R. și U.P.M. (Uniunea Populară Maghiară).-

Intrebare: Ce funcții ai avut în cadrul U.P.M. ?

Răspuns: Am făcut parte dintr-un comitet, compus din 100 persoane, care avea ca scop discutarea problemelor U.P.M. și luarea hotărârii în anumite probleme.-

Intrebare: Cu cine ai avut legături în cursul activității tale politice din U.P.M. ?

Răspuns: Legături oficiale am avut cu KURKO GYARTAS, președintele U.P.M., BANYOI LADISLAU, vice președintele U.P.M. KOCSO ALEXANDRU, președintele U.P.M. din perioada 1948, IUHASZ LUDOVIG, ILEANA REV, TOCACSI LUDOVIC, CSACANY LUDOVIC, TICO FERDINAND și LAURENTIU, DEMETER IOAN, BALOD EDGAR și alți deputați. Toți cei arătați mai sus au făcut parte din comitetul executiv al U.P.M. în diferite perioade.-

Intrebare: Dela cine primea directive U.P.M. ?

Răspuns: U.P.M. primea directive direct dela VASILE LUCA, membru în secretariatul C.C. al P.C.R. Pe VASILE LUCA l-am întâlnit la 16 aprilie 1945, după care l-am mai întâlnit de câteva ori în mod oficial în calitate de rector al Universității Maghiare.-

Intrebare: Precizează data când l-ai cunoscut pe VASILE LUCA și ce legături ai avut cu el ?

Răspuns: Prima dată l-am cunoscut pe VASILE LUCA la 16 aprilie 1945, în prefectura Jud. Cluj, unde s-a discutat

.//.

reîntoarcerea Universității Române din Sibiu și înființarea Universității Maghiare. Cu această ocazie VASILE LUCA a subliniat că Universitatea Română va trebui să se reîntoarcă înapoi cât de curînd și să primească toate clădirile ce le-a avut, iar Universitatea Maghiară trebuie înființată, rămînînd să se găsească local.-

După acea dată l-am mai văzut de cîteva ori pe VASILE LUCA la unele ședințe ale partidului. În toamna anului 1945, am fost împreună cu VASILE LUCA într-o ședință convocată de primul ministru de pe atunci Dr. PETRU GROZA, în legătură cu organizarea Universității Maghiare din Cluj.-

În iarna anului 1946, cînd am comunicat că KIVOI IOSIF și alți membri ai Partidului Comunist Maghiar ar fi dispuși să vină la Cluj din Budapesta, ca să țină conferințe în cadrul Universității libere care au fost organizate pentru muncitorimea din Cluj.-

VASILE LUCA a răspuns că el nu se ocupă cu asemenea probleme și mi-a spus că dacă eu vreau pot să fac o cerere și să arăt acest lucru la Ministerul Propagandei. Nu am mai făcut această cerere, fiindcă mi-am dat seama că VASILE LUCA nu este de acord.-

L-am mai întîlnit pe VASILE LUCA în vara anului 1947, cînd împreună cu prof. KERNBACH MIHAIL am fost la VASILE LUCA pentru a-i cere bani pentru cele ale universității. VASILE LUCA a fost de acord și am primit bani.-

În toamna anului 1948, din nou l-am întîlnit cînd am fost la minister și i-am cerut suma de 5 milioane pentru universitatea maghiară din Cluj. VASILE LUCA m-a refuzat întrucît spunea că va trebui creiată în primul rînd industria grea și după aceea universitatea. Alte legături nu am avut cu VASILE LUCA și nici pe linie politică.-

Intrebare: Care a fost linia politică trasată de VASILE LUCA în cadrul U.P.M.?

Răspuns: Cunosc numai două, probleme concrete în legătură cu directivele date de VASILE LUCA pe linia U.P.M. și anume :

- Știu dela BOLOG EDGAR că în toamna anului 1945, cînd comitetul format din 100 persoane în cadrul U.P.M. a ținut un congres în Tr. Mureș. VASILE LUCA a venit la Tr. Mureș și a discutat problema numai a hotărîrii în legătură cu tratativele de pace. VASILE LUCA a discutat această problemă în Comitetul

Executiv al U.P.M. unde eu nu am luat parte personal și am auzit dela BOLOG EDGAR. După aceea s-a pus problema în cadrul Comitetului format din loc de persoane, unde s-au luat hotărâri în unanimitate, prin care se cerea ca frontiera între România și Ungaria, să fie așa cum a fost și înainte de Dictatul dela Viena.-

A doua problemă este că în vara anului 1947, când am auzit dela KURKO GYARTAS că între el și VASILE LUCA a fost o discuție referitor la cooperativele maghiare. VASILE LUCA a vrut ca centrul cooperativelor maghiare să fie dizolvat și toate cooperativele să fie organizate pe județe și dirijate de Ministerul Cooperativelor. Eu alte probleme nu cunosc referitor la linia trasată de VASILE LUCA în cadrul U.P.M.-

Intrebare: Care a fost rezultatul liniei politice date de VASILE LUCA ?

Răspuns: Cu ocazia alegerilor din toamna anului 1946, în cadrul U.P.M. au pătruns elemente burgheze, care au și fost aleși și propuși pe listele electorale ale U.P.M. La aceste alegeri U.P.M. a mers în alegeri separat de Blocul Partidelor Democratice. Dece nu știu. Nu am cunoștință cum au intrat în U.P.M. elemente burgheze și niciodată nu m-am interesat.-

Incepînd din perioada alegerilor, a fost permisă intrarea elementelor burgheze în U.P.M. și prin aceasta s-a format o unitate maghiară fără principiu cu asentimentul U.P.M. și cred așa - după cum rezultă că VASILE LUCA a fost de acord cu pătrunderea elementelor burgheze în U.P.M. În vara anului 1947, VASILE LUCA a scris un articol în ziar în care critica politica U.P.M. arătînd că U.P.M. apără și interesele burgheziei maghiare cu toate că așa după cum rezultă, el încă dela alegeri avea cunoștință despre acest lucru.-

Bu nu am discutat cu nimeni această problemă.-

Intrebare: Cine sunt persoanele prin care VASILE LUCA aplica linia sa în cadrul U.P.M. ?

Răspuns: Nu cunosc sigur însă cred că VASILE LUCA ținea legătura cu membrii comitetului executiv al U.P.M. Am auzit odată dela BOLOG EDGAR că în anul 1946, LUCA VASILE a vizitat la Alba Iulia pe episcopul ARON MANTON, nu mi-a spus scopul cred însă că în legătură cu alegerile, pentru că tocmai în preajma alegerilor era.-

Intrebare: Ce cunoști despre linia politică și măsurile practice întreprinse de VASILE LUCA în legătură cu creiarea de

gospodării agricole colective în secuime ?

Răspuns: Nu cunosc nimic în această privință.-

Intrebare: Cu cine ai discutat despre linia politică a lui VASILE LUCA și ce concluzie ai tras ?

Răspuns: Nu am discutat cu nimeni despre politica lui VASILE LUCA.-

Intrebare: Ce cunoști despre activitatea politică a lui VASILE LUCA în fruntea F.N.D. ?

Răspuns: Nu cunosc nimic.-

Intrebare: Care a fost raportul în U.P.M. față de partid ?

Răspuns: În afară de faptul că în U.P.M. eu pătruns și elemente burgheze, eu nu cunosc ca U.P.M. să nu fi fost pe linia justă a partidului.-

Intrebare: Ce mai ai de arătat privitor la VASILE LUCA ?

Răspuns: Nu mai am nimic de arătat.-

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal îl susțin și semnez.-

ss) CSOGOR LUDOVIG

Lt.Gudină T.

Proces-Verbal de interogatoriu

condamnatul CSÜGÜR LUSOVIC născut la 18 Martie
^{Arestat} 1904. în Com. Sormos Cluj, fiul lui Ludovic n. Ana
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
de profesie Prof. Universitar, cu domiciliul în
Tr. Dunerilor Str. Sint Françoise Nr. 2.

20 August. 1954.

Orașul Filova

Interogatoriul a început la ora 13 și min. 00
s'a terminat " " 15 " "

Intrebare: Sii eu partidul politic ai făcut
parte după 23 August 1944?

Răspuns: Am făcut parte din P.E.R.
și U.P.M. (Uniunea Populor Măgare).

Intrebare: Ce funcții ai avut în
cadrele U.P.M.?

Răspuns: Am făcut parte dintr-o comi-
tă compusă din 100 persoane care
avea ca scop ridicarea problemelor
U.P.M. și luarea hotărârii în anumite
probleme.

Intrebare: Cu cine ai avut legături
în cadrul organizației statale politice
din U.P.M.?

Răspuns: Legături oficiale am avut
cu KURKO GYARFAS președintele U.P.M.
BANYOI LADISLAU, vicepreședinte al U.P.M.
KOESO ALEXANDRU președintele U.P.M.

Îscălitura,

Grigore I. Ionescu

Urmare: din perioada 1948. IULIAN LUDOVIC
ILEANA REV, TOCARI LUDOVIC ESA CANY
LUDOVIC TICO FERDINAN si LAURENTIU
JEMETER IOAN BOLOJ EDGAR si alti
deputati Tari cei crutati mai sus au
fost parte din comitetul executiv
al U.P.M. in diferite perioade.

Intrebare: Dato este prima directie
U.P.M. ?

Raspuns: U.P.M. prima directie direct
data boile Luca mentionat in secretariatul
C.C. al P.E.R. Pe boile Luca l-au
instituit la 16 Aprilie 1945 dupa
care l-au mai instituit de catra
in mod oficial in calitate de rector
al Universitatii maghiare.

Intrebare: Preziseste este caid l-au
emoseut pe boile Luca si a ligatini
si crunt cu el. ?

Raspuns: Prima dato boiu emoseut
pe boile Luca la 16 Aprilie 1945 in
prezenta jud. Cluj, unde sa discu-
tal reintocarea Universitatii Romane
din Sibiu si in spiritul Universitatii
maghiare. Cu ocazia ocazie boile Luca
a subliniat ca Universitatea romana
va trebui sa se reintocoreasca in
caut de emoseut si a primelor
teste elodiale si l-au crunt, in
universitatii maghiare trebuia in
tota romania sa se gaseasca local.
Dupa ocazia dato boiu mai rugat de

Iscaitura,

Crăzaru

Urmare: către ori pe Ionel Luca Caragiale de
se dăruie de partidului. În toamna 1945
anului 1945 am fost implicat în Ionel
Luca într-o redacție convocată de primul
ministru de pe atunci Sr. Petru Groza în
legătură cu organizarea universității maghiare
din Cluj.

În toamna anului 1946 când am
comunicat că Rivoi Josif și alții membri
ai partidului comunist maghiar și pe
aproximativ în Cluj din Budapesta
să se țină conferințe în cadrul univer-
sității libere care au fost organizate
pentru numeroșii refugiați din Cluj.

Ionel Luca a răspuns că el nu se ocupă cu
creșterea problemei și mica grupă de lucru
cu care pot să fac o cercetare și să
creez ceva lucru la Institutul
propagandei. Nu am mai făcut cercetări
cercetare și nu am dat seama că
Ionel Luca nu este de acord.

La am mai întâlnit pe Ionel Luca
în vara anului 1947 când implicat
cu Prof. KERNBACH MIHAIL, am fost
la Ionel Luca pentru ai cere bani pentru
cele universități. Ionel Luca a fost
de acord și am primit banii.

În toamna anului 1948 din nou
l-am întâlnit când am fost la
ministru și i-am cerut suma de
milioane pentru universitatea maghiară

Semnătura,

Chirilă Ludovic

Urmare: din Cluj. Ponta Luca nu a refuzat
situația pentru că nu trebuia evitată în
primul rând industria grea și după
aceia urmărirea. Alți legații nu
au avut cu Ponta Luca și nici pe
linia politică:

Intrebare: Care a fost linia politică
trăsită de Ponta Luca în cadrul
U.P.M.?

Răspuns: Curioasă numai două probleme
concrete în legătură cu directivele date
de Ponta Luca pe linia U.P.M. și anume:

- În ziua de BOLOG EUGAR este în
Iosanna anulul 1945 când comite-
tul format din 100 persoane în
cadrul U.P.M. a trănit un congres
în Tr. Luceș - Ponta Luca a venit la
Tr. Luceș și a discutat problema
nucii hotărâri în legătură cu
tratatul de pace. Ponta Luca a
discutat această problemă în
comitetul executiv al U.P.M.
unde cu un an luat parte
persoanel n au auzit de BOLOG

EUGAR. după aceea sa pus
problema în cadrul comitetului.
Sunt dintre 100 persoane unde sa
fue hotărâri cu urmărirea
nu era deosebită menționa și în
Războiul și Ungaria și în
cum a fost și în viața de

Semnătura,

Crăciunescu

Urmare: Ciobitul ad. Inima

A doua problema este ca in vora anului
1947 cand am avut de la KURKO
GYARTAS ca sinte el si Ionile Luca a
fost o directie referitor la cooperatiunile
maghiare. Ionile Luca ca sint ca sint
cooperatiunile maghiare sa se dizolvat
si toate cooperatiunile sa se organiz-
ze pe juctete si dirizate de ministerul
cooperatiunilor. In alte probleme nu
amare purtator la linia tratati
de Ionile Luca in cadrul U.P.M.

Intrebare:

Cona sint rezultatul liniei
politice date de Ionile Luca?

Raspuns:

Ca deoia alegitor din toamna
anului 1946 in cadrul U.P.M. am
gastimus elemente bulgare ca si au si
fost alen si papuri pe listele electorale
de U.P.M. La aceste alegeri U.P.M.
a mers in alegeri separat de
blocul partidelor democratice.
Deci nu stiu - Nu am amesturat
cu eu sintut in U.P.M. elemente bulgare
si vicinatati nu mare interesat.

Incepand din perioada alegitor
a fost gornit sintores elementele bulgari
in U.P.M. si pusi peata sa format
o unitate maghiara sa sa principiu
cu aratimentul U.P.M. si erod alor drept

Semnatura,

Crangiu de oboroc

Urmare: cum rezultă că Ionel Luca a fost
de acord cu păturile obștinești
și în U.P.M. În vara anului 1947
Ionel Luca a scris un articol
în ziarul său critic (U.P.) față de
U.P.M. arătând că U.P.M. aparține
și însele organizației naționale
deosebite de cea de față. După cum rezultă
din cele date algei care enumerată
deși este luată în seamă.

Nu se poate discuta cu încredere
acum problema.

Intrebare: Cine sunt persoanele
pe care Ionel Luca optica din viața
sa în cadrul U.P.M.?

Răspuns: Nu cunosc nimeni în ceea ce privește
ce Ionel Luca ține legătura cu
membrii comitetului executiv
al U.P.M. Sau aș putea da numele
(Intrebare) EUGAR este în anul
1946 Luca Ionel și zărită de
Alfred Julius pe episcopul Arca
Mortou. Nu mi-a spus se pare că
în 1946 este în legătura cu algele
pentru că era tocmai în program
algelelor.

Intrebare: Ce enumeră despre linia
politica și necesitățile noastre în
privința de Ionel Luca în legătura cu
creșterea de gospodăria agricolă
eclectică în țară? ?

Semnătura,

Uroșodun din

Urmare: Răspuns: Nu amuse nimic în
această purtare.

Intrebare: Cu cine ai discutat
despre linia politică a lui Lucu
Voni și a cănelului alii lui?

Răspuns: Nu am discutat cu
nimic despre politica lui
Voni Lucu.

Intrebare: Ce cunoști despre
activitatea politică a lui Voni
Lucu în jurul F.N.D.?

Răspuns:

Nu amuse nimic.

Intrebare: Care a fost raportul
u P.M. făcut de partid.

Răspuns: În afară de faptul că
în u P.M. au găsit și elemente
benigne eu nu cunosc eu u P.M.
Și eu și în pe linia gntă cu
partidului.

Intrebare: Ce mai ai de
această purtare la Voni
Lucu?

Răspuns: Nu mai am nimic
de spus.

Știu că am citit curând
cu curând raportul pe care
l-a făcut el în ziua în care...

La întrebare:

Trăgând în...

Semnătura,

Crașor.

ORIGINALUL SCRIS DE MÂNĂ ¹¹³ SE AFLĂ ÎN
DOSARUL ORIGINAL AL LUI MAGDO ION.

Lr. MAJ:

[Signature]

DECLARAȚIE

Subsemnata MARGARETA CUDA, născută la 13 Decembrie 1912 la Szeghedin-R.P.Ungaria, fiica lui Simion Cuda și Maria, de profesiune croitoreasă, în prezent cu serviciul la Căminul de Zi M.C.I., fost căsătorită cu MAGDO ION, de naționalitate maghiară, de cetățenie română, cu domiciliul în București, str. Porumbaru Nr. 71, declar următoarele:

Am cunoscut pe fostul meu soț MAGDO ION în anul 1943 când am intrat în casa lor ca chiriașă, cu care am trăit până în anul 1950 când am divorțat. În timp ce eram soția lui MAGDO ION, la noi în casă veneau destul de rar cunoscuți sau prieteni de ai noștrii. Printre aceștia știu că a venit în casă la noi în anul 1944 sau 1945 VASILE LUCA.

Când VASILE LUCA a intrat la noi, soțul meu MAGDO ION m'a trimis imediat afară ca să fac o cafea.

Eu am eșit din cameră ducându-mă în bucătărie pentru a face cafeaua. În acest timp am văzut plimbându-se în fața casei trei civili. Știu că cei ce-l însoțeau pe VASILE LUCA au stat afară pe stradă și din când în când se uitau în curte în direcția locuinței noastre unde VASILE LUCA stătea de vorbă singur cu soțul meu MAGDO ION, de față nefiind nici o altă persoană. Eu n'am fost de față când aceștia doi au discutat, doar am dus cafeaua și am eșit afară, deoarece soțului meu nu-i plăcea să asist la discuțiile pe care le avea cu ori și cine chiar și cu mama sa, el fiind un om foarte secret.

În anul 1947 sau 1948 a venit la noi dela Brasov o femeie cu numele de SZASZU, cu care ocazie MAGDO ION mi-a spus să mă duc cu ea la VASILE LUCA pentru a-l ruga ca să intervie pentru soțul său care a fost pus într-o muncă cu un salariu mai mic la C.F.R. și vroia ca să-și bage fata ca funcționară la Ministerul de Finanțe.

114

Atunci am vorbit la U.F.D.R. cu ELISABETA LUCA, pe care am rugat-o să vorbească cu VASILE LUCA ca să ne primească la Ministerul de Finanțe. ELISABETA LUCA mi-a spus că va vorbi cu soțul ei, iar noi a doua zi dimineata la ora 9 să fim în fața Ministerului și când LUCA va veni să cerem la informații ca să fim primite în audiență și atunci vom fi primite. Pe baza indicațiilor date de ELISABETA LUCA m'am dus împreună cu această femeie la Ministerul de Finanțe unde am fost primite de către VASILE LUCA.

Când am intrat în Cabinetul lui VASILE LUCA, i-am spus acestuia că a venit din Brasov soția lui SZASZU și dacă o cunoaște. El mi-a spus că nu-și amintește de ea, însă eu am spus că a fost chiriașa lui MAGDO ION. In acelaș timp femeia din Brasov a scos din poșetă o fotografie arătând-o lui VASILE LUCA. Eu atunci m'am scuzat că trebuie să plec la serviciu și i-am lăsat singuri. Că ce au discutat nu știu, însă după aceea SZASZU mi-a spus, că VASILE LUCA i-a promis că va face ceva pentru soțul ei și mi-a mai spus că VASILE LUCA a luat fotografia spunându-i că o să-i trimeată fotografia la Brasov.

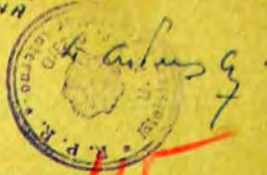
Eu nu știu dacă VASILE LUCA a făcut ce a promis, pentru că nu m'am mai întâlnit cu această femeie până în ziua de astăzi.

Eu am mai fost la VASILE LUCA în audiență și în 1949 împreună cu sora mea BILEVICZ ANA pentru a cere reducerea impozitului care a fost fixat pentru Atelierul de fotograf al cumnatului meu BILEVICZ HEINRICH din Sibiu. Si de data aceasta audiența la VASILE LUCA am obținut-o prin ELISABETA LUCA, căreia i-am spus și scopul pentru care vreau să vorbesc cu VASILE LUCA. In urma discuției cu VASILE LUCA nu am reușit ca impozitul cumnatului meu să fie scăzut.

La întrebarea dacă MAGDO ION a fost vreodată la VASILE LUCA, răspund că nu știu pentru că MAGDO ION niciodată nu mi-a spus că unde merge și ce face.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o semnez și o susțiu liber și nesilită de nimeni.

ss. Margareta Cuda

Proces-Verbal de interogator

Interogat (Martor) CULCER IOAN, născut 4. Aprilie 1906
în Cau. Jocu Reg. Diglisovra, fiul lui Iosif și
Teana, de profesie sefer cu ultimul domiciliu
în Buc. Str. Stejariștilor 29.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

18 August. 1954.

Localitatea București

Interogatoriul a început la ora 8 și 00 min.

„ s'a terminat la ora 11 și 00 min.

Intrebare: Cu ce tîrîi ocupați v-ați în perioada 1938-1940?

Răspuns: În perioada 1938-1940 am lucrat
ca sefer la firma generală din
Jostul Bd. Carol. În această perioadă
am lucrat în wagon toată timpul pe
numirea fostului subdirector al firmei
BIANU EUGEN. Totuși timp am mai lucrat
și pe numirea fostului sefer de firmă
VINTILĂ IONESCU

Intrebare: În această perioadă nu călătorești
lucrați pe numirea fostului sefer de
firmă VINTILĂ IONESCU?

Răspuns:

Am lucrat pe numirea lui Vintilă Ionescu
timp de șapte opt luni în această
perioadă exact nu mi-o amintesc. Totuși precizez
că am lucrat la vîntilă în

SEMNATURA,

Culcer

Urmare: Viutilo Javeriu la Girgii a fost invitat
 de Ion STEF din cadrul rigurantei. In ianuarie
 dus pana si portul Girgii, au intrat intru
 birou, sau plimbat putina pe ual iar dupa
 moartea a jumatate de ora au n plecat
 inapoi la Bucuresti -

La ce printru colaborarea ferentei de
Viutilo Javeriu la Panteleuau l-a
 facut fiind invitat odata de catre
ANTONESCU PRATI, altadata a fost invitat
 tot de ANTONESCU PRATI n' Ion PARIZIANU
 iar altadata a fost invitat de comisarul
TURCU NICOLAE care era secretorul lui
Viutilo Javeriu -

Cand eu i-am dus eu marina
 la Panteleuau de deu ori i-am
 lasat ger si fata spiritului din
Panteleuau n' pe ger sau dus pe podu-
rea Panteleuau inapoi dupa ce era
deu ore o niguro dat ca in
noir se afla n' PARIZIANU i-am dus
direct pana si podu Panteleuau
 i-am plimbat putina pe acela dupa
 care no am inapoi la Bucuresti
 fara sa se mai opre nu si va -

Intrebare: Cine o mai fac in noir
 ori l' ai dus la Panteleuau pe Viutilo
Javeriu invitat de Turcu Nicolae?

Raspuns: Nu mi odre aminti doce
 eu ceea ce mai fac in
noir a o tr persoana

Intrebare: Unde sau meat in noir

Urmare: Viutilo Javeru n' Turcu Nicolae?

Răspuns: Când am plecat în aceea
circulație la Puteana, Viutilo Javeru
sa urcat în vagon de la birou, iar pe
Turcu Nicolae l-am avut de acasă din
pe Horia în apropiere de farmacia Sr.
Sereni" din Bdul Jit Ferdinand.

Interogare: Si unde cumarti farmacia Sr.
Sereni?

Răspuns: Cumartea farmacia Sr. Sereni
pentru faptul că nu s'au dat la un doctor
de la farmacia Sr. Sereni, iar Sr. Sereni
era doctor al Ministerului de Interne
în aceea perioadă. Plus de toate de
mai mulți ani l-am dus pe Sr. Sereni cu
marșă până acasă.

Interogare:

Ce persoane ai luat ca marșă
în vagon cu Viutilo Javeru de la
Farmacia Sr. Sereni?

Răspuns: Nu am luat în vagon pe
nimic în afară de Sr. Sereni.

Aceto era un bărbat înalt, blond cu
părul cărunt.

Interogare:

Ce persoane cumarti că l'au vizitat
pe Viutilo Javeru?

Răspuns: Nu cumartea să l'fi vizitat
în vagon preodată acasă pe Viutilo
Javeru, însă cumartea că l'vizita

la birou mai multe persoane.

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către invinuit sau martor iar
ultima pagină și de către anchetator.

Urmare: a celor figurae la mai raliu n oare
 ostfel au rogut col vizto iun cu portã
 care auzauu sa luerezi in strãnitã
 nu iudivid care auca pe un obroz
 a patã ueogriã, ol cãmi rusene nu l
 emore. Il uai vizto nu doctor iult
 care sto pe str terbau kodã pe care l-au
 rogut ouu cõtivo lui pe lo podul
 terbau uodã iudã nu au stot cu el
 de vorbã. Il uai vizto nu arlitret
 care loevio in spãlã eozii lui iudã lo
 Jaueru in str Lãuõnei. Alte persoane nu mi
 uai ramintere.

Intãberi: Cum arõto persoana cu
 patã ueogriã pe obroz despu care
 ai declorat col vizto lo iudã pe
 hintã lo Jaueru?

Rãspuri: Da a persoana brunetã de staturã
 patã ueogriã, ouca a patã ueogriã pe obroz
 oua dupã ouu au arõtal. Iudã pe
 ouã pãlõrie. Lau rogut col discutau
 nu mi in soaptã ol lua de brãt eozid
 oozito erica diu iudã lui

Intãberi: Cum se numea acea persoana?

Rãspuri: Nu stiu ouu se numea

Intãberi: Ai uai rogut ne-odãto acea
 persoana?

Rãspuri: Acea persoana nu eu uai
 rogut o diu oozã pãcãdã n uci
 nu eu uai arzit iudã de ca-

Intãberi: Alte persoane cõnoãctare
 eu ceo despu eozã uerint a uai

Urmare: voieut fiind in relatie cu linia lo Javeren
sau Truce Nicolae?

Răspuns: Nu am mai văzut alte persoane
afară de teren.

Supra ce am avut curant cu
curant prezentul proces verbal
si am constatat ca el corespunde
in toata masura cu cele declarate de
mine si sustin si semnuez.

H. T. Ionescu

Curant

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către învinuit sau martor iar ultima pagină și de către anchetator.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul DEMETER IOAN, profesor universitar, născut la 6 Iulie 1908, în comuna Kirdeși Regiunea Cluj, din părinții Ioan și Margareta, cu ultimul domiciliu în Cluj str. Republicii nr.14.

2 Iunie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 9,30

" s'a terminat " 14,30.

Intrebare:

De când cunoști d-ta pe VASILE LUCA și ce relații a avut cu el?

Răspuns:

Am cunoscut personal pe VASILE LUCA la începutul anului 1945, la o ședință a Comitetului Executiv F.N.D. al Regiunii Cluj din care și eu făceam parte.- În afară de această ocazie l-am mai întâlnit pe VASILE LUCA la o ședință a Comitetului Executiv F.N.D. al Transilvaniei de Nord, de unde deasemenea făceam și eu parte și la alte ședințe ocazionale ținute în anii 1945-1946, la Organizația de Partid a Reg. Cluj și în cadrul Comitetului Central al U.P.M. unde eram și eu membru.-

Intrebare:

Ce directive v'a trasat VASILE LUCA în aceste ședințe?

Răspuns:

Atât directivele date de VASILE LUCA la aceste ședințe cât și din discuțiile pe care le-am avut cu el înainte de începerea ședințelor rezultă că VASILE LUCA susținea și încuraja aceeași linie naționalistă și de sprijinire a elementelor burgheze pe care înainte de eliberare o introdusesese în viața politică IACOB ALEXANDRU.- Astfel, în Ianuarie și Februarie 1945, deci înainte cu două luni dela reîncadrarea Transilvaniei de Nord la România, când populația maghiară din Transilvania trebuia pregătită pentru ruperea definitivă de Ungaria a Transilvaniei de Nord și reîncadrarea Ardealului de Nord la România, VASILE LUCA propaga separația Transilvaniei de Nord și organizarea ei autonomă din punct de vedere politic și administrativ.-

În baza directivelor date de VASILE LUCA, în luna Februarie 1945, organizația de partid din Cluj condusă de IACOB ALEXANDRU a convocat la o adunare pe toți secretarii de partid și pe prefecții din județele Transilvaniei de Nord, constituind un comitet executiv separat pentru această parte a țării.- Acest eveniment a provocat un val de șovinism atât în populația maghiară cât și română, fiind exploatat de reacțiunea din sânul ambelor naționalități.- Văzând pregătirile de autonomie de lungă durată reacțiunea maghiară lansa zvonuri că soarta Transilvaniei de Nord nu este hotărâtă și va putea să rămână autonomă până la tratatele de pace unde cu această ocazie va putea să rămână realipită Ungariei.- Tot în urma acestei pregătiri naționaliste "autonomiste" organizate de VASILE LUCA, reacțiunea maghiară propaga menținerea și strângerea legăturilor cu cercurile politice din Budapesta și ruperea completă a legăturilor cu P.C.R. și cu mișcările democratice din România.- Astfel, în urma acestei linii naționaliste trasate de VASILE LUCA, o serie de "comuniști" cu funcții importante în Partid cum a fost de exemplu IORDACHE LUDOVIC, CSOGOR LUDOVIC și alții, călătoreau des la Budapesta și țineau legături cu VASILE RAJK, NAGHI FRANCISC și alte elemente naționaliste dușmănoase.-

Pe de altă parte reacțiunea română a exploatat aceste directive naționaliste dușmănoase date de VASILE LUCA în sensul că, comuniștii împiedică anularea verdictului dela Viena și reincadrarea Transilvaniei la România, reușind să provoace o serie de manifestări reacționare șovine, naționaliste, contra Partidului și altor organizații democratice.- Astfel că atunci când comuniștii mergeau cu munca de lămurire în comunele populate de români erau întâmpinați de manifestări dușmănoase.- Fapt concret este cazul sângeros dela Hida, unde reacțiunea a reușit să provoace o ciocnire între muncitorii maghiari trimiși de IACOB ALEX. cu munca de lămurire și țărani români, în urma cărui fapt s'au produs chiar victime omorând mai mulți țărani români.- Aceste victime se datoresc politicii naționaliste introdusă de VASILE LUCA sub pretextul "autonomiei Transilvaniei" în urma cărui fapt a creiat nemulțumiri în rândul populației sărace, sprijinind politica naționalistă șovină a reacțiunii.-

Intrebare:

Care a fost activitatea dușmănoasă dusă de VASILE LUCA după reîncadrarea Ardealului la România?

Răspuns:

După reîncadrarea Transilvaniei de Nord la România, linia lui VASILE LUCA era că această reîncadrare nu este definitivă și că la tratatele de pace Transilvania va fi realipită Ungariei, sprijinind prin aceasta politica reacțiunii naționalist șovină din Transilvania și Ungaria.- Aceasta o știu dela IACOB ALEXANDRU, care în anii 1945-1946 a fost de mai multe ori la Budapesta unde se întâlnea cu NAGHI FRANCISC și RAJK VASILE și alți politicieni naționaliști maghiari.- Stiu din discuțiile pe care le-am avut cu IACOB ALEXANDRU că atunci când el se întorcea la Cluj dela Budapesta făcea propagandă naționalistă că Transilvania de Nord va rămâne la Ungaria cu ocazia tratatului de pace.- Când l-am întrebat dacă VASILE LUCA cunoaște poziția lui (IACOB), NAGHI FRANCISC și RAJK VASILE în problema Transilvaniei de Nord, IACOB ALEXANDRU mi-a răspuns că o cunoaște și este de acord cu această politică naționalistă, deoarece șoarta Transilvaniei nu este hotărâtă și se va rezolva la tratatele de pace.- Stiu că IACOB ALEXANDRU ținea legături cu NAGHI FRANCISC și RAJK VASILE cu asentimentul lui VASILE LUCA.- Stiu că bazat pe aceste legături politice VASILE LUCA a trimis pe IACOB ALEXANDRU la Budapesta pentru a interveni în chestiunea unui frate al său care a fost arestat pentru motivul că a fost ofițer în poliția hortistă și în calitatea acesteia persecuta și maltrata pe comuniști.- În urma acestei intervenții fratele lui VASILE LUCA a fost eliberat.- În anul 1946, cu ocazia alegerilor din Ungaria, VASILE LUCA a trimis la Budapesta pe KURKO GYARFAS, fost președinte al U.F.M. element naționalist și dușmănos, pe SIMO IULIU și alte câteva elemente naționaliste, pentru a lua parte la campania electorală din Ungaria.- După cum mi-a povestit KURKO GYARFAS și ceilalți în perioada aceea și în urma agitației șovine a Partidului Micilor Agrarieni condus de TILDI ZOLTAN și NAGHI FERENTZ în Ungaria era un val de șovinism pe tema Transilvaniei de Nord.- Ei au fost trimiși de VASILE LUCA cu scopul de a liniști păturile naționaliste din Ungaria în sensul că populația maghiară din Transilvania nu s'a rupt definitiv de Ungaria și că Transilvania de Nord va fi realipită Ungariei.- În cursul anului 1946, VASILE LUCA propaga ideea autonomiei secuești deși în acea perioadă condițiile politice nu erau

creiate pentru o regiune autonomă maghiară deoarece în județele secuești era încă foarte puternică influența reacțiunii, în special a reacțiunii clericale.- În această perioadă o autonomie națională ar fi întărit reacțiunea.- Stiu acest lucru chiar dela VASILE LUCA, care la o ședință ținută la sediul organizației de partid din Cluj din Piața Libertății unde s'au discutat problemele naționale, VASILE LUCA a spus în ședință că s'a pus pe ordinea de zi și se va analiza cât de curând și autonomia secuiască și în această privință a căzut de acord și cu TATARASCU și amândoi sunt pe aceeași linie în problema națională.-

La această ședință au fost de față în afară de mine și CSOGOR LUDOVIC, rectorul de atunci al Universității Maghiare, BALOGH EDGAR și KURKO GYARFAS, iar din partea organizației de partid din Cluj, IACOB ALEXANDRU și un alt activist, de al cărui nume nu-mi amintesc.- Peste o lună-două, KURKO GYARFAS a comunicat C.C.U.P.M. că a fost îndrumat de VASILE LUCA ca U.P.M.-ul să întocmească un proiect de lege pentru rezolvarea problemelor naționale și că acest proiect va fi prezentat C.C.al P.C.R. KURKO GYARFAS a primit directive dela VASILE LUCA în sensul ca proiectul să fie ca o pregătire a acestei autonomii și mi-a dat mie sarcina să convoc pe juriști și să întocmim proiectul în baza acestor directive.- Proiectul s'a făcut în acest sens și după aprobarea lui de C.C.U.P.M. a fost predat de către KURKO GYARFAS lui VASILE LUCA.- Incurajat de către VASILE LUCA, KURKO GYARFAS nu a așteptat directiva C.C.al P.M.R. și a publicat proiectul în ziarul "Vilagossag" organ al C.C.U.P.M. încurajând astfel tendințele șovine regionaliste.-

În anul 1947, reacțiunea maghiară din Transilvania s'a grupat în jurul episcopului romano-catolic MARTON ARON, care era reprezentantul principal al reacțiunii clericale și care ducea o politică de sabotare a măsurilor luate de guvern, atârând preoții să nu depună jurământ față de R.P.R., trimițând circulare și ținând cuvântări în acest spirit.-

În anul 1946-1947, știu că au fost câteva adunări clericale ținute sub mască religioasă în comuna Sumulen, fostul jud. Ciuc.- MARTON ARON în cuvântările sale prezenta noul regim ca ceva "grav" pentru popor, cu expresii biblice

"Imperiul Satanului" și agita populația contra regimului să nu se supună legilor țării.- În acest timp Partidul a mobilizat organizațiile sale pentru demascarea lui MARTON ARON și lămurirea populației dusă în eroare de acesta.- Chiar și noi intelectuali progresiști și profesorii universitari am fost mobilizați în toate satele secuești pentru a duce o acțiune de demascare a lui MARTON ARON.-

În această perioadă VASILE LUCA în loc să sprijine aceste acțiuni ale Partidului, el sprijinea activitatea dușmănoasă dusă de reacțiunea clericală în frunte cu MARTON ARON. Astfel, în anul 1947, VASILE LUCA a avut o întâlnire la București cu episcopul MARTON ARON pe care l-a primit chiar în locuința lui și pe care l-a asigurat că Partidul și guvernul poate să se înțeleagă cu el și nu-l stingherește în acțiunile lui clericale dușmănoase.- Acest lucru îl știu de la VENTZEL IOSIF, fost profesor universitar la Universitatea "Bolyai" din Cluj și care avea legături strânse cu MARTON ARON și era un exponent al activității dușmănoase a lui MARTON ARON.- Aflând de această întâlnire și cădere de acord dintre VASILE LUCA și episcopul MARTON ARON, VENTZEL IOSIF și ceilalți clericali au fost foarte bucuroși și duceau o propagandă dușmănoasă împotriva acțiunilor Partidului contra lui MARTON ARON, spunând că sunt acțiuni "stângiste".- VENTZEL IOSIF și alții au calificat această întâlnire și înțelegere ca un nou eveniment pentru populația maghiară din Transilvania, spunând că este primul caz în istoria recentă când cei doi mari fii ai "poporului maghiar" comunistul VASILE LUCA și episcopul MARTON ARON, și-au dat mâna.- Aflându-se de întrevvedere și înțelegerea dintre VASILE LUCA și MARTON ARON și în urma propagandei clericale care a exploatat acest eveniment, masele mobilizate de Partid în lupta contra acțiunii clericale s'au descurajat iar reacțiunea clericală s'a întărit.- Astfel este cunoscut faptul că în Transilvania foarte mulți preoți catolici au refuzat să depună jurământul față de regimul din R.P.R. și o serie de sate ni s'a semnalat pe linie org.U.P.M. că masele au început să "înceteze" activitatea de sprijinire a acestei organizații în lupta contra reacțiunii clericale.-

Întrebare:

Vorbește concret despre activitatea dușmănoasă a lui VASILE LUCA de sprijinire a burgheziei?

././.

Răspuns:

Stiu că VASILE LUCA sprijinea elementele capitaliste și speculante și ducea o politică de colaborare cu burghezia.- Astfel în cinstea zilei de 23 August 1946 s'a ținut o serbare și un banchet la fabrica "Dermata" din Cluj la care am participat și eu.- La această serbare VASILE LUCA s'a prezentat la masă împreună cu marele capitalist numit ANHAUH fost director la Dermata și cu IACOB ALEXANDRU și stătea la masă între ei.- Cu această ocazie VASILE LUCA a ținut o scurtă cuvântare în care întorcându-se înspre ANHAUH a spus că Partidul "dorește" să construiască socialismul în țară dar în construirea socialismului are nevoie de sprijinul capitaliștilor care spunea VASILE LUCA că sunt dotați cu multă "experiență" și de aceea trebuie să mergem mână în mână cu capitaliștii.- Totodată a spus că, capitaliștii trebuie să fie liniștiți că nu vor fi stingheriți în activitatea lor economică deoarece are nevoie de ei în construirea socialismului.- După cuvântarea lui VASILE LUCA a luat cuvântul și ANHAUH care și-a manifestat bucuria asupra celor spuse de VASILE LUCA, asigurându-l că ei (burghezia) va ajuta pe VASILE LUCA în construirea socialismului.- La acest banchet au luat parte și circa 200 muncitori care au fost foarte indignați că secretarul Partidului Comunist VASILE LUCA se prezintă în mijlocul lor împreună cu exploataatorul lor și că VASILE LUCA susține pe capitaliști contra cărora muncitorii luptau de mai multe decenii.- Am auzit observații și în sensul că atitudinea lui VASILE LUCA nu este întâmplătoare fiindcă chiar și secretarul Regionalei de Partid IACOB ALEXANDRU care era colaboratorul cel mai intim al lui VASILE LUCA și stătea la masă în dreapta acestuia, era el însuși acționar la "Dermata" și deci mare capitalist.-

În urma celor întâmplate la acest banchet muncitorii adunați pentru sărbătorirea eliberării lor, au plecat foarte decepționați și descurajați.-

În anul 1949 au fost arestați la Dir.Generală Comcar București 21 de funcționari superiori pentru activitate de sabotaj contra aprovizionare cu carne a populației.- Stiu că acești sabotori erau aproape toți foști comercianți și speculanți care au ajuns în aceste posturi mari cu ajutorul lui VASILE LUCA și recomandarea lui IACOB ALEXANDRU.- Stiu acest lucru deoarece în timpul cât IACOB ALEXANDRU funcționa la Cluj, acești sabotori și în special KERTESZ NICOLAE, un anume MUND și ceilalți, erau colaboratorii lui IACOB ALEXANDRU.- KERTESZ era conducătorul întreprin-

derii "Sanodrag" înființată de IACOB ALEXANDRU și de unde și el avea partea sa de proprietate prin fratele său IACOB ANDREI.- Acești sabotori după o cercetare de circa 8 luni au fost puși în libertate de TECHARI GEORGESCU deși s'a anunțat de mai multe ori la radio că este vorba de un mare sabotaj la Comcar.- Stiu că după eliberarea lor, sabotorii au fost primiți în audiență de VASILE LUCA și cărora le-a cerut scuze pentru arestarea lor, i-a reîncadrat în posturi mari dispunând totodată să le plătească salariul retroactiv pe tot timpul cât au fost arestați.- Aceasta o știu când KERTESZ NICOLAE se lăuda în fața cunoscuților săi dintre care îmi amintesc de av. HERMAN LUDOVIC din Cluj și numitul PRINTZ LALA și a mea.- Cu sprijinul lui VASILE LUCA a ajuns consilier la Ministerul de Finanțe iar pe urmă vice-președinte la Ministerul Cooperăției, av. SOLYMOS IVAN, un sabotor și absolut incapabil.- Acest SOLYMOS IVAN a fost numit și profesor universitar la Facultatea de Drept din Cluj unde eu eram decan, fiind recomandat de VASILE LUCA prin TOCACI LUDOVIC, fost ministru adjunct la Departamentul Naționalităților Conlocuitoare.- După un an și jumătate am cerut destituirea acestuia fiindcă sabota munca Facultății și nu a desfășurat nici o activitate.- Ori de câte ori îl avertizam TOCACI LUDOVIC îl scuza, că SOLYMOS este susținut de VASILE LUCA care îl menține în funcții înalte cu toate că și conducerea U.P.M. a intervenit des la VASILE LUCA pentru îndepărtarea lui având o serie de documente compromițătoare la trecutul și activitatea lui. Mai știu cazul lui LAZAR CONSTANTIN, fost primar la Cluj, social democrat de dreapta cunoscut filo-american și anticomunist, care cu intervenția lui IACOB ALEXANDRU și cu sprijinul lui VASILE LUCA a fost numit ca director general la Ministerul de Finanțe până în anul 1952, când a fost înlăturat.- Stiu acest lucru din faptul că LAZAR CONSTANTIN înainte de a fi fost numit la Ministerul Finanțelor locuia în Cluj și era în prietenie intimă cu IACOB.- După ce IACOB ALEXANDRU a fost numit ministru adjunct la Finanțe, LAZAR CONSTANTIN se lăuda în fața mea și a funcționarilor dela primărie că este chemat de IACOB ALEXANDRU și VASILE LUCA să ocupe un loc la Ministerul de Finanțe.- În ce privește activitatea anticomuniste și filo-americane a lui LAZAR CONSTANTIN, poate să dea relații concrete NEUMAN EUGEN, fost jurist consult la primăria Cluj care fiind responsabil de cadre al

125

org.de partid al primăriei, a strâns o serie de documente compromițătoare pe care le-a trimis la Ministerul de Finanțe.-

Intrebare:

Ai declarat tot ce știi despre activitatea dușmănoasă a lui VASILE LUCA?

Răspuns:

Da, am declarat tot ceea ce am știut despre activitatea naționalistă și de sprijinire a burgheziei, dusă de VASILE LUCA.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss. Demeter Ioan

ANCHETATOR:

LT. DE SECURITATE

Gh. Diță

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat ul Dumetru Ioan, prof. universitar, născut la
6 Iulie 1908, în com. Kirdeni Reg. Bluj; din părinți Ioan și
Margareta cu ultimul domiciliu în Blaj P. R. Republicii N. 14
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Azi 2 Iunie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și min. 30
„ s'a terminat „ „ 14 „ „ 50

Intrebare: de când cunoști d-ța pe Vorile
Iuca și ce relații ai avut cu el ?

Răspuns: Am cunoscut personal pe
Vorile Iuca la începutul anului 1945
la o reuniune a comitetului Executiv F.N.D.
al regiunii Bluj. din care și eu făceam
parte. În afara de ocazie aceea l-am
mai întâlnit pe Vorile Iuca la o reuniune
a comitetului executiv F.N.D al Spornikvami
de Nord de unde desigur făceam
și eu parte și la alte reuniuni ocazionale
ținute în anii 1945-1946 la organizația
de partid a Reg. Bluj. și în cadrul
comitetului Central al U.P.M. unde eram
și eu membru.

Intrebare: ce directive va ține Vorile
Iuca în aceste reuniuni ?

Răspuns: Atât directivele date de Vorile

Iscălitura,
Dumetru

Urmare: Luia la aceste sedinte cât si din
discutiile pe care li-am avut eu si înainte
de inceperea sedintelor rezulta ca
Vorile Luia sustine si incuraja acion
lucru nationaliste si de sprijinire a elementelor
burgheze pe care înainte de eliberare le
intoclisera in viata politica de catre
Iacob Alexandru. Intfel in Ianuarie si
Februarie 1945 deci inainta eu de
lucru de reîncaadrarea Transilvaniei de
Nord la Romania, cand populatia
Maghiara din Transilvania trebuia pregatita
pentru reparea de frontiera de Ungaria
a Transilvaniei de Nord si reîncaadrarea
provinciilor de Nord la Romania, Vorile Luia
pregata separarea Transilvaniei de Nord
si organizarea ei autonoma din
punct de vedere politic si administrativ.

In baza directivelor date de Vorile Luia
in luna Februarie 1945 organizatia de
Partid din Cluj condusa de Iacob Alexandru
a convocat la o adunare pe toti membrii
de partid si pe Prefectii din județele Transilvaniei
de Nord constituid un comitet executiv
separat pentru aceasta parte a țării. Acest
eveniment a provocat un val de
scurmire atat in populatia Maghiara cât
si romana fiind explatat de reactiunea
din ambele nationalități. Vezand
pregatirile de autonomie de lunga durata
reactiunea Maghiara lansa zvonuri ca
scara Transilvaniei de Nord nu este

localitate.

Memorij

Urmare: Hotarâta n' va putea s' râmână
 autonoma până la tratatele de Pace
 unde cu ocazia ocazie va putea s' râmână
 realitate ungari. S'at în una
 ocazie pugetini naționaliste "autonoma"
 organizate de Vorile Luca, reactiunea
 Maghiară pregătește menținerea și stângerea
 legăturilor cu cercurile politice din
 Budapesta și reparea completă a
 legăturilor cu P.C.R. și cu universitățile
 democratice din România. Astfel în una
 ocazie lui naționaliste Vorile Luca
 o serie de "comunisti" cu funcții
 importante în partid cum a fost de exemplu
 Iordache Iulian, Csăgăr Iulian și alții
 călătoreau des la Budapesta și în
 legătură cu Vorile Răiță Maghiar și
 alte elemente naționaliste din România.

Pe de altă parte reactiunea românească a expedit
 ocazie directive naționaliste din România
 date de Vorile Luca în sensul că, comunisti
 impoziția anularii Verdictului de la Viena
 și renunțarea la România, cum
 că pravece o serie manifestări reacționare
 sovietice, naționaliste contra Partidului și altor
 organizate democratice.. Astfel că atunci
 când comunisti mergeau cu munca de
 la muncă la comunități populare de România
 erau întâmpinați de manifestări din România.
 Foarte concret este cazul sângeros de la Hida
 unde reacțiunea a reușit să pravece ocazie
 între muncitori maghiari și muncitori de la Hida.

Semnătura:
 Hecet

Urmare: de hamurii si tararii romanii in urma
 corii fapt sa prabus chiar victime amara
 mai multi tararii romanii. Aceste victime ce datorare
 politicii nationaliste introduse de vorile fura sub pretextul
 „autonomiei Transilvaniei in urma corii fapt o criza
 nemulțumiri in randul Populatiei corii sprijinind
 politica nationalista corii a reactiunii.

Intrebare: Care a fost activitatea dusmanescă dusă de
 vorile fura după reîncașterea moldului la România?

Coșpus după reîncașterea Transilvaniei de Nord
 la România, linia lui vorile fura era că aceasta
 reîncașterea nu este definitivă și că la Societate de
 Pace Transilvanie va fi redipite ungară sprijinind
 prin aceasta politica reactiunii, Nationalista corii
 din Transilvania și Ungaria. Aceste a stii
 dela Iacob Alexandru care in ani 1945-1946
 a fost de mai multe ori la Budapesta unde
 se întâlnea cu Naghi Francisc și Rók Vorile
 și alții politicieni Nationalisti Maghiari.
 Stii din discuțiile pe care beam avut cu Iacob
 Alex. că atunci când el se întorcea la Cluj dela
 Budapesta facia propagandă Nationalista. că Transilvania
 de Nord va rămâne la Ungaria in cadrul Societate de Pace.
 Când ham intubat dela vorile fura uncoarte polita
 lui (Iacob) Naghi Francisc și Rók Vorile in problema
 Transilvaniei de Nord, Iacob Alexandru mi-a spus
 că a uncoarte și este de acord cu aceasta politica
 Nationalista deoarece soarta Transilvaniei
 nu este hotărâta și nu va rezulta la
 Societate de Pace. Stii că Iacob Alexandru fura
 legatură cu Naghi Francisc și Rók Vorile
 cu sentimentul lui vorile fura. Stii

Semnătura,
 Demetriu

Urmare: ca bazat pe aceste legaturi Politice
 Vorile lui a trimis la Iacob Abrambu
 la rudenita pentru a interveni in
 chestiunea unui pete al sau care
 fusese arestat pentru motivul ca a fost ofiter
 in Politica Hortista si in calitate
 aceasta persecuta si maltrata pe comunisti.
 In urma acestei interventii petele lui
 Vorile lui a fost eliberat. In anul
 1946 cu ocazia eliberarii din Ungaria
 Vorile lui a trimis la rudenita pe
 Kurka Ghiorghi fost membru al U.P.M.
 element nationalist si dusmanos, pe
 si-a trimis si alti cetivi elemente notorii
 pentru a lua parte la campania electorala
 din Ungaria. Dupa cum mi-a povestit
 Kurka Ghiorghi si ceilalti in perioada
 aceea si in urma agitatiei sovietice a
 Partidului Muncitor Sgaroscu condus de
 Szolai Zoltan si Nagy Ferenc in
 Ungaria era un val de revizun
 pe tema Sreunibraniei de Nord. Ei au
 fost trimisi de Vorile lui cu scopul
 de a birui parturile nationaliste din
 Ungaria in sensul ca Populatia Maghiara
 din Sreunibranie nu sa rugt definitiv
 de Ungaria si ca Sreunibranie de Nord
 va fi redipitata Ungariei. In urma anului
 1946 Vorile lui Propaga idia autonomiei
 nemest obis in acea perioada conditiile
 politice nu erau existe pentru o regre
 Autonomiei Maghiara deoarece in calitate

Semnatura
 Penela

Urmare: Se poate era inca parte puternica influenta
 reactiunii, in special a reactiunii clericale. In
 aceasta perioada a autonomiei nationale
 ar fi intarzit reactiunea. Stim acest lucru
 chiar de la Voule tuca care le a reduta
 Linute la rediul organizatie de Partid
 din Cluj din Piata Libertati unde s-au
 discutat problemele nationale, Voule tuca
 a spus in rediuta ca sa pus pe ordinea
 de zi si se va rezolva cat de curand
 si autonomia si in aceasta
 privinta a cazut de acord si cu Sotom
 si amundei sunt pe acision bris in
 problema nationale. La aceasta rediuta
 a fost de pta in opera de unu si
 lesăgăr Indelu tectare de stuc
 al universitati Maghiar Balogh Edgar
 si Kurka Ghiersei. In din partea
 organizatiei de Partid din Cluj, Jacob
 Alexandru si un alt activist de of
 comunist un-mi autese. Part
 a luca de la Kurka Ghiersei a
 comunicat c.e. U.P.M. ca a fost indrumat
 de Voule tuca ca U.P.M. să întocmească
 un proiect de lege pentru rezolvarea
 problemelor nationale si ca acest proiect
 va fi prezentat c.e. al P.C.R. - Kurka
 Ghiersei a primit directive de la Voule
 tuca in sensul ca proiectul să fie
 ca o pregătire a acestei autonomii si
 mi-a dat unie sarcina să convece pe
 fuzite si să întocmească proiectul in baza

Semnătura,

Hunetti

712P

Urmare: acestor directive. Proiectul se poate
in acest sens si dupa operarea lui
de C.C. U.P.M. a fost predat de catre
Kurka Ghispei lui Vorile Luca. Inuzat
de catre Vorile Luca, Kurka Ghispei nu
a ostentat directivele C.C. d. P.M.R. si a
publicat proiectul in ziarul „Viteazul”
organ d. C.C. U.P.M. incurajand astfel
tendintele sovine regionaliste. In anul
1947 reactiunea maghiara din Transilvania
sa grupat in jurul Episcopului Roman
Cotici Marten sau care era reprezentant
principal al reactiunii clericale si care duceau
a politica de solutii a monarhiei luate
de guvern statand pe cei si un deplina
zvoniment pe de R.P.R. invitand circulare
si tima evantai in acest spirit. In anul
1948-1947 stiu ca a put cativa adunari
hivicele toate sub marea religioasa in
com. Sumulda ptul Jud. Luce, Marten
sau in evantaiile sale prezente noue
regim ca ceva „grav” pentru Popor cu
expresi libere „Injurii totdeauna” si agita
populatia contra regimului si nu ce
singura legilor tari. In acest timp Partidul
a mobilizat organizatiile sale pentru
demorarea lui Marten sau si laurire
populatiei dusă in eracu de fete.
Chiar si cei intelectuali pregavisti si
profesori universitari au put mobilizat
in toate cetile scuse pentru a duce
a otiune de demorare a lui Marten sau

Semnatura
Kurka

Urmare: In aceasta perioada Vorile Luca in
 la sa spazine aceste actiuni ale partidului
 el spazina activitatea dusemanora
 dure de reactiune clericale in puncte
 cu Morten Hron. - Astfel in anul 1947
 Vorile Luca a avut o intalnire la sucurti
 cu episcopul Morten Hron pe care la
 primum chiar la bevința lui si pe care
 la angajat ca partidul si guvernul
 poate sa se intalaga cu el si un
 stingherita in actiunile lui clericale
 dusemanora. Acest lucru se stia
 dela Ventel Jorif bot prof la universitatea
 „Balgai” din cluj si care avea legatur
 stroune cu Morten Hron si era un
 exponent al activitatii dusemanora
 a lui Morten Hron. Afand de aceasta
 intalnire si cader de acord dintre
 Vorile Luca si episcopul Morten Hron
 Ventel Jorif si ecibeti clericali au
 fost parte lucrurosi si ducea o pusepuda
 dusemanora contra actiunilor best
 de partid contra lui Morten Hron spunand
 ca este actiuni „stingherita”. Ventel
 Jorif si alti a califiet aceasta
 intalnire si intalger ea un mare
 eveniment pentru Republica Maghiara
 din Transilvania spunand ca este
 primul caz in istoria recenta cand
 cei doi mari fi ai „Republicii Maghiara”
 la unu stul Vorile Luca si Episcopul
 Morten Hron si au dat mana. - Afandu.

Semnatura,
 Dumitru

130⁹

Urmare: de intarcedere si intalgerca dintr
voile luce si mortau nou si in urma
propagandii clericale care a expolat
oest evaniment morale mobilizati de
partid la lupte contra actiunii clericale
sau descurajat iar reactiune clericale
sa intarit. Astfel este demostat faptul
ca in transilvania foarte multi pastri
catolici au refuzat sa depune
juramintul fata de regimul din
R.P.R. si a serie de sote si sa
renunstat pe linie org. U.P.M. morale
au inceput sa "inceteze" activitatea
de sprijinire a eectiei organizate in
lupte contra reactiunii clericale.

Intrebare: Vorbeste concret despre activitatea
demonstrati a lu voile luce de sprijinire
a burgheziei?

Raspuns: Stiu ca voile luce sprijinesc
elementele capitaliste si speculante in ducea
a politica de colaborare cu burghezia.
Astfel in ziua zilei de 23 Aug. 1946
se tint o seroare si un banchet la
Fabrica de ciment din Cluj la care am
participat si eu. La aceasta seroare voile
luce sa prezentat la mori impune
cu morale capitaliste nuut Anghel
fort director la ciment si cu Iacob
Alexandru si starea la mori intru
ei. - la aceasta seroare voile luce
a tint o seroare cuvantare in care
intercand un moyn Anghel a spus

Schizatura
Anghel

Urmare: că partidul "dărești" să construiască
 socialismul în țară dar în construirea
 socialismului are nevoie de sprijinul
 capitaliștilor care spune Vorile Luca că
 sunt delati cu multa "experiență" și
 de aceea trebuie să mergem mare
 în mână cu capitaliști.. Pot adăuga
 spus că, capitaliști trebuie să fie liniștiți
 că nu vor fi stringenți în activitatea
 lor economică deoarece are nevoie de ei
 în construirea socialismului.. După
 convăntirea lui Vorile Luca se luă în vânt
 și Anban care via manifestat lucrurile
 grupă celor expuse de Vorile Luca organizându-l
 că ei (burghezia) va ajuta pe Vorile
 Luca în construirea socialismului.. La
 acest banchet a luat parte și cea 200
 muncitori care a fost foarte indignați
 că secretarul Partidului Comunist Vorile
 Luca se prezintă în mijlocul lor împreună
 cu exploatarea lor și că Vorile Luca
 susține pe capitaliști contra coră
 muncitori luptau de mai mult de ani.
 Am avut observații și în rumor că atitudinea
 lui Vorile Luca nu este întâmplătoare
 fiindcă chiar și secretarul Regional de Partid
 Zecchi Alexandru care era cel mai intim al lui Vorile Luca și stătea la
 mână în dreptă scărta era el însuși
 acționer la deșănata și deci mare capitalist.
 În urma celor întâmplate la acest banchet
 muncitori adunați pentru sarbătoria eliberării,

131¹¹

Urmare: au fost foarte deceptionati si dezamuzati. - In anul 1949 au fost creati la directiunea 5: reba lucrari muncesti: 21. de functiuni superioari pentru activitate de robotaj contra aprovizionarea cu carne a populatiei. - Stiu ca acesti robotari erau aproape toti. fosti comercianti si speculanti care au ajuns in aceste porturi mari cu ajutorul lui Vouile Luca si recomandarea lui Iacob Alexandru. Stiu acest lucru deoarece in timpul cat Iacob Alexandru functiona la Luj acesti robotari si in spicul Kertesz Nicole, un omu mare si acilati erau colchontii lui Iacob Alexandru. Kertesz era conducatorul intreprinderii „Sancosag” infiintata de Iacob Alexandru si de unde si el avea parte ca de proprietate prin sotia sau Iacob Andru. Acesti robotari dupa a cercetare de cea 8 luni au fost pusi in libertate de Iacob Ierghescu desi sa au unat de mai multe ori la radio ca este vorba de un mare robotaj la lucrari. Stiu ca dupa eliberarea lor robotari au fost pusi in ancheta de Vouile Luca si ciera la centrence pentru activitatea lor, ia reanchedet in porturi mari disparand tot ada sa le petronca reberul retroactiv pe tot timpul cat a fost arestat. Aceste o stiu cand Kertesz Nicole se lauda in foto cunoscutilor sai dintre care unii amintesc de Sr. Hermann Iudovic din

Semnatura:
Mencu

Urmare: Chuz si sunt Lala si a mea. Cu sprijinul
 lui Vorik Luca a ajuns consilier la ministerele
 de Finante iar pe urma vice presedinte
 la Ministerul Cooperatiei cu Solyms Ivan
 un schoter si absolut ineprobabil.
 Acest Solyms Ivan a fost numit si prof.
 universitar la Facultatea de drept din Chuz
 unde eu eram decan fiind recomandat
 de Vorik Luca prin Tacaici Iudovic este
 ministru adjunct la departamentul notariatiului
 cantonului. - După un an a ajuns
 am avut destituirea acestuia fiind
 schote munca Facultatii si nu a despuset
 nici o activitate. - Ori de câte ori il
 avertizam Tacaici Iudovic, il scuza
 ca Solyms Ivan este sustinut de Vorik
 Luca care il mentine in functia
 cu toate ca conducerea U.P.M. a intervenit
 din la Vorik Luca pentru indepartarea
 lui avand o serie de documente compromitatoare
 la trecutul si activitatea lui. - Mai din
 cazul lui Iozar Constantiu este primar
 la buget social democratic de drept
 cu vorant pe la buget si criticant.
 care cu interventia lui Iozar Alexandru
 si cu sprijinul lui Vorik Luca a fost
 numit ca director general la Ministerul
 de Finante până in anul 1952 cand
 a fost inlocuit. - Sti se ce lucru
 din faptul ca Iozar Constantiu inainta
 de a fi fost numit la Minist. Finantelor
 la care in Chuz, si era in puterea intinutului.

Urmare: După ce socol Alex. a fost scutit
 Ministerul adpunct la Finante, sozar
 Constantin se lăuda în fata mea și
 a funcționarilor dela Primarie că este
 chemat de Regele Alexandru și vorbă
 luca să ocupe un loc la Ministerul
 de Finante. În ce privity activitate
 anticomuniste și în fața amvonului a lui
 sozar Constantin parte că dea relati
 concrete Hayman Eugen fort jurnat consult
 la primarie lui care fiind resp. de
 cadru al org. de Partid al primariei
 a stărua a reșea de documente compromițătoare
 pe care flea trimis la Ministerul de
 Finante. -

Intelaru: Ai declarat tot ce ști după
 activitatea dismenore a lui vorbă luca?

Lospus: Da am declarat tot
 ceace am știut după activitatea
 naționaliste și de sprijinire a lunghezic
 ducă de vorbă luca.

După ce am citit prezentul
 proces verbal de interogatoriu eu vint
 eu eu vint și am constatat că corect
 în totul eu cel declarat de mine și
 curții și șerului. -

Revență

Archiatar
 Sr. de primarie
 H. Bita

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Condamnatul DEMETER IOAN, născut la 6 iulie 1908, în comuna Chirareș Regiunea Cluj, fiul lui Ioan și Margareta, de profesie profesor universitar, cu ultimul domiciliu în Cluj str. Republicii nr. 14.-

20 august 1954, Jilava.

Interogatoriul a început la ora 8,00

" s-a terminat " 13,00

Intrebare:

Ce funcții ai avut în conducerea U.P.M. (Uniunii Populare Maghiare)?

Răspuns:

În cadrul U.P.M. am funcția de jurist începând din 1945 până în vara 1946.- Din acest an nu am mai deținut nici o funcție în cadrul U.P.M. numai fiind ales la congresul din 1946 al U.P.M.-ului.-

Intrebare:

Cu cine ai avut legături pe linie politică în cursul activității d-tale din U.P.M.?

Răspuns:

În cadrul activității mele în cadrul U.P.M.-ului am avut legături cu KURKO GYARFAS, fost președintele U.P.M.-ului, BALOG EDGAR fost vice-președinte, MEZEI VASILE membru în comitetul executiv, SZEPESI ALEXANDRU, PZIKO LAURENTIU, TAKACS LUDOVIC, membrii în comitetul executiv, VASILE LUCA participând cu el la câteva ședințe, REVI ILBANA care se ocupa cu secția culturală din cadrul U.P.M.-

Intrebare:

De când îl cunoști pe VASILE LUCA și ce relații ai avut cu el?

Răspuns: Pe VASILE LUCA l-am cunoscut în primăvara anului 1945, la o ședință a F.N.D. din Cluj, eu făcând parte din comitetul executiv al F.N.D.-ului din Cluj.-

În afară de aceasta l-am mai întâlnit la câteva ședințe ale comitetului executiv U.P.M. ținute în prezența lui, precum și la o ședință ținută la org. de partid din Cluj în 1945 sau 1946.- Alte legături nu am avut cu VASILE LUCA.-

Intrebare:

Care a fost linia politică trasată de VASILE LUCA în

134

legătură cu U.P.M-ul?

Răspuns:

În baza unor directive date de VASILE LUCA la ședințele executive ale U.P.M-ului și apreciind în general activitatea politică a organizației lor F.N.D. și U.P.M. îndrumate de VASILE LUCA în perioada 1945-1947, pot să afirm că VASILE LUCA a susținut o linie politică naționalistă.-

Întrebare:

În ce s-a concretizat activitatea politică naționalistă govindată de VASILE LUCA?

Răspuns:

În februarie 1945, deci cu o lună înainte de reîncaadrarea Transilvaniei de Nord la România, s-a ținut la Cluj un congres special al delegațiilor de partid și F.N.D. creându-și o organizație specială regională F.N.D. pentru Transilvania de Nord. În această perioadă când populația maghiară trebuia să fie pregătită pentru reunirea cu România, prin această acțiune arătată mai sus, s-a creat o atmosferă autonomistă care a dus la provocarea de manifestări naționaliste din partea burgheziei șovine române și maghiare. Această acțiune a fost organizată de IACOB ALEXANDRU, secretar adjunct al organizației de partid Cluj și de către GOLBERGHER NICOLAE, delegat din partea C.C.P.C.R. îndrumați direct de VASILE LUCA. Eu nu am cunoștință directă de îndrumările date de LUCA VASILE, însă știu că organizatorii acestei acțiuni, adică IACOB ALEXANDRU și GOLBERGHER NICOLAE, țineau legătură direct cu VASILE LUCA și lucrau după directivele lui întrucât el se ocupa de problema națională.-

Această acțiune nu s-a putut îndeplini deoarece după circa 2-3 săptămâni, Ardealul de Nord a fost alipit României.-

La sfârșitul anului 1945 - începutul anului 1946 - la o ședință ținută la organizația de partid din Cluj la care a luat parte și membrii din conducerea U.P.M. printre care mă aflam și eu - sub conducerea lui VASILE LUCA și când conducerea U.P.M. au pus unele probleme naționale, VASILE LUCA ne-a arătat că problema națională va fi rezolvată mult mai larg printr-o autonomie a populației secuești și că în această privință a căzut de acord și cu TATARASCU care și acesta propovăduia naționalismul șovin.- Părerea mea este că în acea perioadă condițiile politice nu erau încă prielnice pentru o regiune autonomă maghiară, dat fiind că partidele burgheze reacționare activau și mai aveau baze în rîndul burgheziei maghiare și române.-

Cei prezenți la congres și-au manifestat bucuria, nevăzînd pericolul momentan al acestei soluții.- După cite îmi amintesc la

135

acea ședință a participat din partea organizației de partid din Cluj, IACOB ALEXANDRU, VAIDA VASILE, TROFIL VESCAN iar din partea U.P.M. KURKO GYARFAS, BALOG EDGAR, BANYOI VASILE și cred că și CSOGOR LUDOVIC. - Această problemă nu s-a mai discutat niciodată însă VASILE LUCA a pus aceeașă problemă sub altă formă mai ascunsă mai târziu în vara anului 1946 și anume:

În vara anului 1946, KURKO GYARFAS a anunțat într-o ședință a comitetului executiv al U.P.M.-ului că după directivele primite dela VASILE LUCA, trebuia întocmit (pregătit) pentru C.C. P.C.R. un proiect de lege pentru naționalități în care propunere ne putem apropia de o soluție autonomistă cu privire la regiunea secușieșă. -

În urma acestei comunicări primite dela VASILE LUCA prin KURKO GYARFAS, biroul juridic al U.P.M. condus de mine în colaborare cu comitetul executiv, am întocmit un proiect de lege. Acest proiect nu a putut să cuprindă toate directivele, fiind înainte de reforma constituției și regimului administrativ. Știu din auzite dela TAKACS LUDOVIC, sau BALOG EDGAR, că proiectul a fost publicat mai târziu în ziarul "Villagossag" fără să fi fost aprobat de C.C. al P.C.R. Proiectul a fost publicat la dispoziția lui KURKO GYARFAS cu asentimentul lui VASILE LUCA. Rezultatul acelei publicări a fost că a dat naștere la o neîncredere a populației maghiare față de politica partidului în problema națională, iar pe de altă parte a dat posibilitatea burgheziei naționaliste șovine să agite masele populare împotriva partidului. -

În preajma alegerilor din toamna anului 1946, într-o ședință a comitetului executiv U.P.M. ținută în prezența lui VASILE LUCA, s-a discutat participarea U.P.M. la alegerile Blocului Partidelor Democratice. - În această ședință VASILE LUCA a dat directiva ca U.P.M. să ia parte la alegeri printr-o listă separată de lista Blocului Partidelor Democratice motivînd că printr-o listă separată națională se pot obține voturile tuturor din rîndul populației maghiare, indiferent de clasa socială din care face parte. Prin aceasta VASILE LUCA propovăduia stingerea luptei de clasă iar pe de altă parte îndepărtarea U.P.M. de partid. - Știu dela BALOG EDGAR că mai târziu conducerea U.P.M. în special președintele KURKO GYARFAS, s-a situat pe o poziție opusă partidului în mai multe probleme naționale. -

Alegerile din 1946, au avut loc în spiritul directivelor date de VASILE LUCA printr-o listă maghiară separată unde au figurat elemente burgheze, străine de linia partidului, elemente cam

au fost propuse de KURKO GYARFAS și VASILE LUCA. Acest lucru l-am aflat dela BALOG EDGAR care atunci a fost responsabilul Biroului Electoral.- Ce s-a întâmplat mai târziu nu cunosc pentru că eu în vara anului 1946, am fost scos din conducerea U.P.M.-

Stiu din auzite dela BALOG EDGAR că în anul 1946, VASILE LUCA și KURKO GYARFAS au dus tratative cu episcopul catolic ARON MARTON, un reacționar, în vederea unei colaborări naționaliste, creînd astfel o unitate naționalistă fără conținut de clasă. Am auzit că în baza acestei colaborări U.P.M. a acceptat pe lista sa electorală câteva persoane de încredere ale episcopului MARTON ARON, ca de exemplu fostul deputat SZRENTMIKOSI, profesor la un liceu.-

Îmi aduc aminte că colaborarea dintre VASILE LUCA și MARTON ARON a fost larg comentată de elementele burgheze în sens naționalist, susținînd că comunistul VASILE LUCA și clericalul MARTON ARON și-au dat mîna.

După aceste întîlniri dintre VASILE LUCA și MARTON ARON, acesta din urmă a avut o atitudine agresivă față de R.P.R. și regimul actual țînînd discursuri dușmănoase sub masca religioasă prin care îndemna populația să nu se supună liniei politice a partidului.- Aceste acțiuni s-au întîmplat în comuna Sumuleu fostul județ Ciuc. În urma acestor acțiuni partidul a luat măsuri de demascarea lui MARTON ARON, trimițînd la sate profesori universitari

unde au participat și eu pentru demascarea lui MARTON ARON și pentru lămurirea opiniei publice duse în eroare de acesta.

În urma acestei acțiuni mulți preoți catolici au refuzat să depună jurămîntul față de R.P.R., iar unii membrii de partid auzînd de colaborarea lui VASILE LUCA cu MARTON ARON s-au descurajat și s-au simțit stingheriți în lupta lor contra reacțiunii clericale.- Acest lucru l-am putut constata în rîndul membrilor de partid însă nu pot să-mi aduc aminte dela cine am auzit.-

În anul 1945-1946, IACOB ALEXANDRU a fost de mai multe ori în Ungaria discutînd la Budapesta cu conducătorii partidului și regimului de atunci.- Nu-mi aduc aminte cine era la conducerea partidului în acea perioadă.- Întorcîndu-se în țară, IACOB ALEX. spunea membrilor de partid că după părerea conducătorilor de partid din Ungaria, problema Transilvaniei de Nord nu este încă rezolvată și că această problemă va fi pusă în discuție la tratatele de pace. Prin aceste știri IACOB ALEXANDRU a contribuit la nașterea unor zvonuri naționaliste șovine în legătură cu Transilvania de Nord.-

Călătoriile lui IACOB în Ungaria s-au făcut cu cunoștința lui VASILE LUCA pentru că odată chiar IACOB ALEXANDRU mi-a spus că cu ocazia unei vizite de ale sale dela Budapesta, el sau GOLBERGHER NICOLAE rugați de VASILE LUCA, au intervenit la VASILE RAJK pentru eliberarea fratelui lui VASILE LUCA fost polițist sub regimul hortist care a fost arestat de regimul democrat din Ungaria pentru activitatea lui anticomunistă.-

Stiu dela IORDAKI LUDOVIC că în anul 1945-1946, KURK GYARFAS președintele U.P.M. și alte câteva persoane din partid și U.P.M., au fost trimise de VASILE LUCA în Ungaria, pentru a participa la campania electorală din Ungaria. Într-o declarație anterioară eu am declarat că acești activiști ar fi fost trimiși în Ungaria pentru a demonstra în fața populației maghiare din Ungaria, că Transilvania de Nord nu va rămâne Românie și că populația maghiară își va menține legăturile cu Ungaria. Această părere a mea este o apreciere dat fiind că eu nu am fost martor direct la aceste evenimente.- În această privință pot da relații mai precise IORDAKI LUDOVIC care se află la un loc cu mine arestat.

Stiu că VASILE LUCA sprijinea elementele capitaliste și speculante și ducea o politică de colaborare cu burghezia.-

Astfel, în cinstea zilei de 23 august 1946, s-a ținut o serbare și un banchet la fabrica "Dermata" din Cluj la care am participat și eu.-

La această serbare VASILE LUCA s-a prezentat la masă împreună cu marele capitalist renumit ANHAUT, fost director la Dermata și cu IACOB ALEXANDRU stînd la masă între ei. Cu această ocazie VASILE LUCA a ținut o scurtă cuvîntare în care întorcîndu-se înspre ANHAUT, a spus: "partidul dorește să construiască socialismul în țară dar în construirea socialismului în această perioadă are nevoie de sprijinul capitaliștilor - care - spunea el (VASILE LUCA) sunt dotați cu multă experiență și de aceea trebuie să mergem mîna în mîna cu ei. Spunea că, capitaliștii trebuie să fie liniștiți că nu vor fi stingheriți în activitatea lor economică, fiind nevoie de ei în construcția socialismului.-

Luînd cuvîntul ANHAUT și-a manifestat bucuria față de cele spuse de VASILE LUCA asigurîndu-l că ei, burghezia, va ajuta pe VASILE LUCA în construirea socialismului.-

Prezența lui VASILE LUCA între ANHAUT care a fost un mare capitalist și a lui IACOB ALEXANDRU, tot fost capitalist, a produs nemulțumiri în rîndul muncitorilor care au participat la adunare.-

Privind legăturile lui VASILE LUCA cu elementele burgheze vreau să mai adaug că după cum am auzit dela avocatul HERMAN LUDOVIC și funcționarul PRINT LALA, VASILE LUCA a susținut după eliberare elementele capitaliste din conducerea Comcarului care fusese arestate pentru sabotaj și tot cu sprijinul lui a ajuns consilier la Ministerul de Finanțe iar pe urmă vice-președinte la Ministerul Cooperăției, av. SOLYMOS IVAN un om absolut incapabil.-

După punerea acestor persoane în libertate am auzit tot dela HERMAN că aceștia au fost în audiență la VASILE LUCA, că acesta le-a cerut scuze că au fost arestați pe nedrept și li s-a dat un salariu din urmă după care pe fiecare i-a dat în posturi de răspundere.-

Intrebare:

Care a fost rezultatul acestei linii politice date de VASILE LUCA?

Răspuns:

În urma liniei politice trasate de VASILE LUCA în anul 1947, conducerea U.P.M. în frunte cu KURKO GYARFAS s-a rupt de partid și astfel s-a întărit naționalismul șovin din Transilvania iar membrii de partid s-au descurajat și mulți dintre ei devenind împăciuitoriști. Momentan nu pot să dau exemple.-

Intrebare:

Cele relatate mai sus le cunoști direct sau indirect?

Răspuns:

Așa după cum am arătat unele probleme le-am cunoscut direct iar altele indirect și am arătat când am vorbit despre fiecare problemă, de unde cunosc.-

Intrebare:

D-ta personal ai primit directive dela VASILE LUCA?

Răspuns:

Personal nu am primit directive dela VASILE LUCA, fiindcă legătura dintre U.P.M. și VASILE LUCA o ținea KURKO GYARFAS și BANYAI VASILE.-

Intrebare:

Cine au fost persoanele prin care VASILE LUCA a aplicat linia sa?

Răspuns:

Persoana principală pe linie de partid a fost IACOB ALEX, iar pe linia U.P.M. KURKO GYARFAS și BANYAI VASILE, iar pe linie clericală a colaborat cu MARTON ARON. În majoritatea lor aceste elemen-

te sunt capitaliști, elemente șovine care au căutat să provoace în rândul populației maghiare și române din Ardealul de Nord naționalismul șovin. Acest lucru îl cunosc din cele ce de altfel am declarat mai sus.-

Intrebare:

Care a fost în acel timp linia partidului?

Răspuns:

Linia partidului în problema națională a fost de distrugerea rămășițelor fascismului, de a combate naționalismul și de a asigura o colaborare frățească între masele populare ale diferitelor naționalități conlocuitoare. Această linie nu a fost aplicată de VASILE LUCA membru în C.C. care răspundea de problema națională ci din contră așa după cum am arătat, el a căutat să introducă linia sa de separatism a Ardealului de Nord și să creeze o unitate neprincipială pe linie naționalistă.-

Intrebare:

Ce cunoști despre linia politică și măsurile practice introduse de VASILE LUCA în legătură cu creierea de gospodării colective în rândul secuimii?

Răspuns:

Nu cunosc nimic în această direcție întrucât în perioada când am început să ia ființă gospodăriile agricole colective, funcționam ca profesor și decan la Facultatea de Drept din Cluj.-

Intrebare:

Cu cine ai discutat d-ta despre linia politică a lui VASILE LUCA și ce concluzii ai tras?

Răspuns:

Bine la demascarea lui VASILE LUCA, eu nu am discutat cu nimeni despre politica dusă de VASILE LUCA pentru că nu mi-am dat seama de linia deviatoare și în mod greșit am (respectat linia lui), rectific, am crezut că el reprezintă Comitetul Central al P.M.R. După deviere nu am discutat ^{cu} nimeni din fosta conducere a U.P.M.-ului însă în ședințele de partid eu am luat atitudine față de linia deviatoare a lui VASILE LUCA.-

Intrebare:

Ce cunoști despre activitatea politică a lui VASILE LUCA în fruntea F.N.D.-ului?

Răspuns:

Nu cunosc nimic referitor la întrebarea pusă și nu am discutat cu nimeni despre acest lucru.-

Intrebare:

Ce cunoști despre poziția lui VASILE LUCA față de problema Ardealului?

Răspuns:

Mai recent am auzit de la BALOG EDGAR că după tratatul de pace de la Paris, VASILE LUCA ar fi declarat la o ședință a U.P.M. că hotărîrea ^{de la} Paris nu este cea mai justă prin realipirea Ardealului la România, însă în acel moment era cea mai justă.-

Intrebare:

Care a fost raportul U.P.M. față de partid?

Răspuns:

În perioada cînd eu am făcut parte din comitetul executiv al U.P.M. nu a existat o organizație de partid, nu știu însă cauzele. În perioada 1946-1947 U.P.M.s-a îndepărtat de partid avîndu-se o tendință de separatism prin KURKO GYARFAS, lucru pe care mi l-a spus BALOG EDGAR care în acea perioadă era vice-președinte al U.P.M.-

Intrebare:

Ce mai ai de arătat privitor la activitatea politică a lui VASILE LUCA?

Răspuns:

În afară de cele arătate mai sus, nu mai am nimic de arătat.-

ss. Demeter Ioan

ANCHETATOR
LOCOTENENT

T. Gudină

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat cauționatul JEMETER IOAN, născut 6 Iulie 1908 în Com. Chirăreni Jg. Cluj fiind în Jau în Mărgareta, de profesie Prof. Universitar cu ultimul domiciliu în Cluj Str. Republicii N:14.

20 August 1954.

Orașul Cluj -

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 00
" s'a terminat " " 13 " 00

Intrebare: Ce funcții ai avut în conducerea U.P.M. (Uniunii Populare Maghiare)?

Răspuns:

În cadrul U.P.M. am funcționa de jurist începând din 1945 până în vara 1946. Din acest an din am rămas secretar și în cadrul U.P.M. urmând fiind ales la congresul din 1946 al U.P.M. din Tulberei.

Tulberei:

Cu cine ai avut legături pe linie politică în cadrul organizației Ștate din U.P.M.?

Răspuns: În cadrul organizației mele în cadrul U.P.M.ului am avut legături cu KURKO GYARFAS fost președintele U.P.M.ului BÖLDG EDGAR fost vicepreședinte, MEECI VASILE membru în comitetul executiv, SEBESI ALEXANDRU, TICO LAURENTIU

Încălitura,

Jemeter

Urmare: TOCACHI LUDOVIC membri in Comitetul
executiv, VASILE LUCA participand cu el la
catorva sedinte, REVI ILEANA, care se ocupa cu
sect'a culturale din cadrul U.P.M.

Intrebare:

La ce ora il cunoaste pe VASILE LUCA
si ce relatii ai avut cu el?

Raspuns:

De VASILE LUCA l-am cunoscut in
primul ora anului 1945 la o sedinta a
F.M.S. din Cluj. In aceasta parte din
comitetul executiv al F.M.A. din Cluj.

In afara de acesta l-am mai intalnit
la catorva sedinte ale Comitetului executiv
U.P.M. tinute in prezenta lui, precum si
la o sedinta tinuta la org. de partid
din Cluj in 1945 sau 1946. Alti
legaturi nu am avut cu Ionel Luca.

Intrebare:

Care a fost linia politica tinuta
de Ionel Luca in legatura cu U.P.M.-ul?

Raspuns:

In baza unor informatii date de Ionel
Luca la sedintele executive ale U.P.M. lui si
apreciind in general activitatea politica
al organizatiilor F.M.S. si U.P.M. indu-
mate de Ionel Luca in perioada 1945
1947, put sa afirmam ca Ionel Luca
a sustinut o linie politica nationalista.

Intrebare: In ce se caracterizau activitatea
politica nationalista sau in date de
Ionel Luca?

Iscaitura,

Decebalu

2.

Urmare: Răspuns: În februarie 1945, cei ce a lăsat
înaintea de reînnoirea Transilvaniei de Nord
la Rovanca s-a trimis la Cluj un delegat
special al delegatilor de partid și F.N.I.
creându-se o organizație specială regională F.N.I.
pentru Transilvania de Nord. În acești peri-
oada când populația începuse să
fue pregătită pentru reunirea cu România,
mi s-a creștut activitatea mai sus. S-a
creiat o organizație Autonomă care
a dus la promovarea de manifestări
naționaliste din partea burgheziei și în
România și Ungaria. Acest activ a fost
organizația de JACOB ALEXANDR Secretar
adjuvnt al org de partid Cluj și de
câte GOLBERGER NICOLAE delegat
din partea C.C. P.E.R. îndrumat direct
de Ionel Luca. În un an eșuat
direct de îndrumările date de Luca
Ionel, însă aliu ca organizatori acestei
activități active Jacob Alexandru și Golberger
Nicolaie. Trebuie să știm direct cu Ionel
Luca și lucrarea după directivile din
instrucțiunile el se ocupa de problema
națională.

Această activitate nu s-a putut îndeplini
decoree după circa 2-3 săptămâni, Cădea-
dul de Nord a fost alipit Rovanca.

La sfârșitul anului 1945 - începutul
anului 1946 la o sedință ținută
la organizația de partid din Cluj

Semnătura,

Demetriu

Urmare: La care au luat parte n' nimeni din
conducerea U.P.M. - printu caru nu o aflam
n' eu - sub conducerea lui Ionel Luca,
n' caud conducerea U.P.M. cu pu rucel
politice nationale, Ionel Luca nu a
creatat co. palidina Nationala cu
si rezalvato mult vai lor printu
autorarii a populatiei locuiri n' sa
in acutu printu a cozit de acord
n' eu To Tooseu care n' acutu popo na-
dina Nationalismul forin. Parera mea
ati ca in acuta perioada conditile
politice nu erau prielice pentru a
regine autorarii maghiore, dat fiind
co. partidulo burghize reactiune actual
n' acuta orocau baze in cadrul burghize
maghiore n' Romania.

Cei prezenti la Congres si-au manifestat
buena, nerogand pericolul momentala
al acuti saluti. Supo ceterui au intene
lo acuta reditio a participat din
partea org de partid din Cluj, Iacob
Alexandru, Ionel Ionel TEOFI Vereau
sca din partea U.P.M. KURKO GYARTAS,
BOLOG EDGAR, BANYO VASILE n' acuta co
n' OSOGOR LUDOVIC - Acuta palidina nu
sa mai discutat niciodata ino Ionel
Luca a pus acuta ~~sa~~ palidina de
a alta forma nci acuta nci largim
in vora anului 1946. n' acuta:

In vora anului 1946 KURKO GYARTAS

Semnatura,

Remety

Urmare: a avut³ într-o sedință a Comitetului
executiv al U.P.M. din... după directivele 143
primite de la Biroul Lucea, trebuind să se
pregătească pentru C.C.P.R. nu poate de
lege pentru naționalitate în care propunem
ne putem opăși de o soluție autono-
mistă cu privire la regiunea Severină.
În urma acestei convieșți primite de la
Biroul Lucea prin KURKO GYARFAS, braul
judec. al U.P.M. îndus de mine în
colaborare cu Comitetul executiv, am
înlocuit un proiect de lege. Oport poate
nu se putea să cuprindă toate direc-
tivele, fiind înaintate de reforma constituției
și regiunii celei vestice. În ziua vizitei
de la TOCACI LUDOVIC sau BOLOG EGAR, că
proiectul a fost publicat aici târziu în
ziarul "VILAG OSSAG" și s-a făcut
aprobare de C.C.P.R. Proiectul a fost publicat
la dispoziția lui KURKO GYARFAS cu osenti-
mentul lui VASILE LUCA. Rezultatul acestei
publicări a fost că a dat naștere la
o neîncredere populară în maghiari, fapt
de politică partidului în problema
națională, și pe de altă parte a dat penibili-
tatea scrierilor naționaliste și în
afară morale populare împotriva partidului.

În meșma algeșilor din toamna
anului 1946 într-o sedință a Comitetului
executiv U.P.M. trinită în prezența lui
Biroul Lucea, să discutat participarea

Semnătura,

[Signature]

Urmare: UPM la obiectivul Blocului Partidelor
democratice. In acest sens, la Bonle
Lucas a dat directiva ca UPM sa
sia parte la obiectivul pîntra lista separata
de lista blocului Partidelor democratice
natiunale ca pîntra lista separata nati-
onale se pot obtine voturile tuturor
din raiul populatiei maghiare, indiferent
de clasa sociala din care face parte.
In acest sens Bonle Lucas propune
stingererea dreptului de clasa iar pe de
alta parte si depozitarea UPM de partid.
In ziua BOLOG EDGAR ca unii tineri
conducerea UPM si special pe rediabile
KURKO GYARFAS, s-a intrat pe ce partii
apuse partidului si mai multa problema
natiunale.

Obiectivul din 1946 care au avut loc in
spiritul directivelor date de Bonle Lucas
pîntra lista maghiara separata unde
au figurat elemente berghize. In ziua
de ziua partidului, elemente care au
fost propuse de KURKO GYARFAS si Bonle
Lucas. Acest lucru l-au oprit de la
BOLOG EDGAR care intina a fost responsabilul
biroului electoral. Ce s-a intimplat mai
tarziu nu cunoaste pentru ca in noua anului
1946 au fost scos din conducerea UPM.

In ziua auzit de la BOLOG EDGAR
ca in anul 1946 Bonle Lucas si
KURKO GYARFAS, au ^{dupa} tratat cu

Semnatura,

Remete

4-

Urmare: episcopul catolic Aron Morton
nu reataur in vederea unei colaborari
nationaliste, creind astfel o unitate nati-
onalista si o continuitate de clasa. Qui creze
ca in baza acestei colaborari U.S.M.
a acceptat pe lista sa electorala
catorva persoane de invidiu ale
episcopului Morton Aron ca de exemplu
fratul deputat SZENTMIKLOSI profesor
la un liceu.

Ini odne aminte ca colaborarea
dintre banii Luceo si Morton Aron a
fost larg comentata de elementele simple
in sens nationalist, sustinand ca
comunistii banii Luceo si elementul
Morton Aron si-a dat inainte.

Supra aceste intaliri dintre banii Luceo
si Morton Aron, acata din vreme ca
amintesc o atitudine agrarista fapta de
L.P.R. si regimul actual tinand discutiuni
despre masuri sub marca religioasa prin
care in demno populatie se va se supune
liniei politice a partidului. Acata acatarii
sa intampnat in Com. Semnele fetei
judet, Cui, Se urma acatarii partidul
a luat noii de demeritului
Morton Aron, tinand la Sate, profumii
si fetei profumii unde am participa
si pentru demeritului Morton Aron
si pentru luminarea opiniei publice
dusa in eroare de acata.

Semnatura,

Jennelly

Urmare:

În urma acelor activități multipartite
ceatai au refuzat să cedeze și au rămas
fidele de la P. și au rămas membri de partid
cu unid de colaborarea lui Verile
Lucu cu vorbărilor orau sau deservit
și sau multă stăruință în lupta lor
cauto noștrii clericali. Oest lucu
l-au putut caustala în rai dul
membriilor de partid însă au put să ni
oduc acivite dele cine au auzit.

În anul 1945-1946 Jacob Alexandru a
fost de mai multe ori în Ungaria dis-
cutând la Budapesta cu conducătorii
partidului și regimului de atunci. Marea
oduc acivite cine era la conducerea
partidului în acea. Întorcându-se în
țară Jacob Alexandru spunea membrilor
de partid că după părerea conducătorilor
de partid din Ungaria, problema Transilvaniei
de Nord nu este încă rezolvată și că
acerta problemă va fi pusă în discuție
la tratative de pace. În aceste țări
Jacob Alexandru a contribuit la născerea
nuei monumî nationaliste sovietice în
legătură cu Transilvania de Nord.

Colaborările lui Jacob în Ungaria sau
fost cu caracterul lui Verile Lucu
pentru că odată el și Jacob Alexandru
nu a spus că cu ocazia unei vizite
dele sale dele Budapesta el și
Golbezher Nicolae rugat de Verile

Semnătura,

Demetriu

Urmare: au intervenit la VASILE RAYK pentru eliberarea fratelui lui Leonida Luca fapt 145
partit si se regimul hertist care a fost
acertat regimul democratic din
Ungaria, pentru activitatea lui anti-
Comunisti.

Stiu de GORDACHI LUDOVIC ca in
anul 1945-1946 KURKO BARTAS preducute
2 PPM si alta cativa persoane din partid
si PPM. au fost trimise de Leonida Luca
in Ungaria pentru a participa la campania
electorala din Ungaria. Tutu declarati
anti comor cu care declarat ca aceti
activisti or si fost trimisi in Ungaria
pentru a demarata in fata populatiei
maghiara din Ungaria ca Transilvania
de Nord nu va ramane Romanica si
ca populatia maghiara in no menti
legitimata in Ungaria. Aceti oameni
meu este o experienta dat fiind ca
eu nu am fost mortor direct la
aceti evenimente. In aceti piri
put de relatii aici prietenilor
Ludovic care se afla la un loc cu
mine constat.

Stiu ca Leonida Luca sprijinea dintr-un
catalista si speculante si dintr-un
de colaborare cu burghezii.

Asfel in data zilei de 23 August
1946. In timpul a sebor si eu
bancet la fabrica Lemata din Cluj

Semnatura,

Remete

Urmare: boara ceu participat n' eu.

La ocazile fetei boara Luca Luca
prezentat la masa in primum cu vorba
capitalistului numit ANHANT numit
director la Servato n' eu Jacob
Alexandru fiind la masa intre ei.

Cu ocazile fetei boara Luca a trimis
o scrisoare curajului in care indreptandu-se
in spre ANHANT o spus, partidul dorita
sa constituie Socialismul in tot de
in constiinta Socialismul in ocazile pei-
cadd cu vorbii de gijgial capitalistului
con spus o d (boara Luca) sunt
latati cu multe experienta n' de ocazile
tribuni sa mergem maine in maine cu
ei. Spune o Capitalisti tribuni sa
fii libertati cu nu vor fi singuriti
in ocazile lor economice fiind
vorbii de ei in constiinta Socialismului.

Lucia curajului ANHANT n' a manifestat
bucuria fetei de elle spus de boara
Luca originandu-l cu ei boara,
nu ajuta pe boara Luca in constiinta
Socialismului.

Prezenta lui boara Luca intre ANHANT
ceu a fat nu voru Capitalist n' a lui
Jacob Alexandru tut fat Capitalist
a podus nemulțumiri in viciul
numitorilor care au participat la
oduzon:

Prin urmare legaturile lui boara Luca

Semnatura,

Remeta

Urmare: eu elementele secrete veniut ma
adaug ca dupa cum eu auzit de
ocrot HERMAN LUCOVIC si Juncti-
onul PRINȚ LAZA, Ionile Luca a
sustinut dupa eliberare elementele capi-
taliste din conducerea comitetului care
fura creatate pentru salutar si tot
eu sprijinul lui a ajuns la un nivel
la nivelul de finanta iar pe urma
s-a procedut la nivelul cooperati-
ei. Si mas sau nu eu absolut inco-
patil.

Dupa punerea acestor persoane in
libertate eu auzit tot de la Herman
ca acesta au fost in audienta la
Ionile Luca ed acesta lea creat
seize ca au fost creatate pe
nechest si li sa dat salariu din
urma dupa care pe fiecare li
dat portul de raspundere.

Intrebare: Care a fost rezultatul acestei
linii politice date de Ionile Luca?

Raspuns:

In urma liniei politice create de
Ionile Luca in anul 1947, conducerea
a PM in frunte cu KURKO GYARTAS
sa sept de partid si astfel sa urle
nacionalismul sau de tranzitie
iar membrii de partid sau descurajat
si multa dintre ei devenind inopertanti.
Inamintam un pat si sau exemplu.

Semnatura,

Herman

Urmare: Intrebare: Cile relatate mai sus le cunosti direct sau indirect?

Raspuns: Da dupa cum am aratat unele probleme le-am cunoscut direct sau altfel indirect si am aratat caid am vorbit despre fiecare problema de unde unora

Intrebare: Alto personal ai primit direct de la unii tuca?

Raspuns: Personal nu am primit direct de la unii tuca, fiindc legatura dintre U.P.M. unii tuca a ince KURKO GYARFAS si BANYAI VASILE.

Intrebare:

Cum au fost persoanele prin care unii tuca a aplicat linia sa?

Raspuns:

Persoana principală pe care de partid a fost Jacob Alexandru, iar pe linia U.P.M. KURKO GYARFAS si BANYAI VASILE, iar pe linia creștină a colaborat cu cartea Cron Leu moșnitătes lor aceste elemente sunt capitoliți elemente sovine care au căutat să promoveze în rândul populației maghiar și român din Ardealul de Nord naționalismul faim. Acest lucru îl cunosc din cele ce de altfel am deducat mai sus.

Intrebare: Care a fost în acel timp linia partidului?

Semnatura,

Reveler

Urmare: Răspuns: Linia partidului în politica
națională a fost de a distinge rașo nite
persoanelor, de a combate rășo avali nul
și de a organiza a colaborare fructuoasă
între membrele populației ale defunctelor
rășo avaliți: paulocentroni. Oată
linie nu a fost aplicată de Benke Luca
meu și ce care răspundea de proble-
ma națională și din contul de. după
cum am orătat el acătat și introducă
linie sa de separatiuni a ardcalului
de Nord și și creeza a unitate
republicană pe linie națională.

Intrebare: Ce auți despre linia politică
și măsuri le poartă introduce de Benke Luca
în legătura cu creșterea de gospodării
colective în rândul țării?

Răspuns: Nu amose nimic și oată
directivă întinse în perioada când
cu și ceput și oșpinti gospodării
agricole colective, funcționarii ce
preferă și de ce și de șeulitate de drept
și Oly.

Intrebare: Cu cum și discutat de
despre linia politică a lui Benke
Luca și ce concluzii și și și?

Răspuns: Până la demosecerea lui
Benke Luca cu nu cum discutat cu
nimic despre politică dusă de
Benke Luca pentru ce nu și-au
dat seama de linia direcțion

Semnătura,

Revelly

Urmare:

si in nead sunt cum (reputat limo
lui) oetipie l cum cregut co el repugnto
Comitetul Central al P.M.R. dupa
dunore nu cum discutat nimeni din
partea conducerei a U.P.M. nisa in sedintele
de partid cu cum luat atitudine facta
de linia deviatare a lui Vontu Luca.

Intrebare: Ce cumesti despu activi-
tatei politice a lui Vontu Luca in
grupul F.N.D. lui?

Raspuns: Nu cumose nimeni referitor
la intrebare pna si nu cum discutat
cu nimeni despu ceet luem.

Intrebare: Ce cumesti despu faptis lui
Vontu Luca facta de publicarea
Ordealului.

Raspuns: Mai recent cum avut culo
BOLOGA ENGAR co dupa tratatul de
pace dela Paris, Vontu Luca o fi
declarat la oteclinta a U.P.M. ca
in hotarorea dela Paris nu este
cum nici jnti pui realizarea ordea
lui la Romania, nisa in ceel
nument era cum nici jnti.

Intrebare:

Cum a fact raportul U.P.M. facta
de partid?

Raspuns: In perioada ceia d
cum cum facut parte din
comitetul executiv al U.P.M.
cum a exotat o organizati de partid

Semnatura,

[Signature]

Urmare: *nu stiu unde eazde. In perioada*
1946-1947 URM. Sa se deportat de MB
puted arazi dace o tendinta de
reparatiune pui BURKO GYARFAS
meu pe care mi lo spus BOLOG
AGAR care in ceea perioada ero
vice preedinte al URM.

Intrebare:

Ce mai ai de arditat
privit tot lo octinutea politici
a lui Ionel Luca?

Răspuns:

In afară de cele arditate mai
nu am mai are nimic de arditat.

Remetes

Semnatura,

Remetes

14P

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul DOBRIS GHEORGHE, de profesiune funcționar, născut în Corabia la 1 Noembrie 1914, fiul lui Gheorghe și al Virginiei, cu ultimul domiciliu în București Calea Victoriei nr.101.-

3 Iunie 1952, București.

Interogatoriul a început la ora 12

" s'a terminat " 24,30

Intrebare:

Arată dacă în timpul cât ai lucrat la Centrocoop, ai fost vreodată la VASILE LUCA?

Răspuns:

În perioada cât eu am lucrat la Centrocoop, am fost la VASILE LUCA de două ori.-

Intrebare:

Arată motivele pentru care ai fost la VASILE LUCA, cu mai cine și când ai fost ultima dată?

Răspuns:

În luna Aprilie 1951, am fost la VASILE LUCA cu STEFAN VOITEC, VASILE HULDUBAN, ALEXE NICOLAE, IVAN SOLYMOS, găsind la LUCA și pe VASS și COSTACHE PETRE dela C.C.al P.M.R. Am fost chemați în legătură cu organizarea stânelor cooperatiste înființate în acest an, în urma cărora s'au iscat grave nemulțumiri în rândurile țărănimii.-

Intrebare:

În urma cărui fapt s'au produs nemulțumiri în rândurile țărănimii și cum s'au manifestat aceste nemulțumiri?

Răspuns:

Înainte de înființarea stânelor cooperativelor rurale din unele regiuni ale țării, au contractat împreună cu sfaturile populare pășunile comunale obligându-se prin acest mod țărănimea să intre cu oile în cooperative deoarece în caz contrar din lipsă de pășuni țărănimea nu are unde să-și pască oile. Aceste acțiuni de contractarea pășunilor au adus grave nemulțumiri în rândurile țărănimii, nemulțumiri care în comuna Măică-

ss.Dobriș Gheorghe

nești-Putna a luat proporții de masă,ajungându-se până acolo că a fost devastat sediul Raionului de Partid.-

Deasemenea s'au mai creiat nemulțumiri și în unele regiuni din cauza condițiilor de împărțire a brânzei puse de cooperatie și care constau în: Cooperatia impunea pe producători să-i predea jumătate din producția de brânză iar țăranilor care intrau în cooperative li se lua din jumătatea pe care o primeau și cantitatea de brânză sau lapte pentru cota obligatorie.-

Intrebare:

Care a fost poziția pe care a luat-o VASILE LUCA și ceilalți față de această situație?

Răspuns:

Persoanele care au participat la VASILE LUCA nu au luat cuvântul,singur el ne-a arătat că instrucțiunile întocmite de Comitetul Executiv sunt birocrate și că ele n'au greșeli politice,cu toate că aceste instrucțiuni n'au fost întocmite în spiritul luptei de clasă în sensul că pe baza lor au fost primiți chiaburi în stâne creindu-li-se aceleași condițiuni ca și țăranimii sărace și mijlocașe.-

Față de măsurile de constrângere care au fost luate VASILE LUCA a spus că s'a dispus pe linia sfaturilor populare de a se anula toate contractările și pășuni ce au fost făcute rămânând valabile numai în locurile unde s'au constituit deja stâne.-

În legătură cu împărțirea între cooperatie și țăranime a brânzei,VASILE LUCA a spus că dela acea dată înainte de constituirea stânelor,să se afișeze la fiecare cooperativă cantitatea de brânză pe care o are de primit cooperatorii.-

Au fost de acord cu părerile lui VASILE LUCA,VOSS și COSTACHE PETRE dela C.C.care dealtfel acesta din urmă ne-a spus că neapărat să dăm dispozițiuni ca oile chiaburilor să fie primite în stâni.-

Intrebare:

Ancheta îți cere să arăți cu cine ai fost la VASILE LUCA a doua oară,când ai fost la el,cu cine,și cu ce scop?

Răspuns:

A doua oară am fost la LUCA în luna Martie 1952,la sfârșit împreună cu HULDUBAN VASILE și SZABO ADALBERT, pentru a da un raport de activitate în legătură cu situația achiziției de grâu.-

ss.Dobriș Gheorghe

Intrebare:

Arată discuțiile purtate cu această ocazie și ce a spus fiecare în parte?

Răspuns:

Subsemnatul am citit raportul pe care l-am întocmit și după aceea am asistat la cele ce se discutau. SZABO a dat 2-3 răspunsuri scurte, iar HULDUBAN VASILE a spus că organele locale nu ne dă concursul la achiziționarea grâului. Singurul care a vorbit a fost VASILE LUCA. El ne-a arătat că produsele achiziționate de cooperatie să fie distribuite numai prin cooperativele din mediul urban și să se angajeze achizitori cu salarii fixe - de garanție.-

În continuare a spus că nu e de acord cu comportarea lui SZABO, care în toate ocaziile pomenește de numele lui. Să se mute de la CARCIU MARIA, că nu este moral să stea acolo. Să țină seama de sfaturile pe care i le dă, deoarece el l-a susținut la deputație și că l-a scăpat din multe încurcături.-

La un moment dat VASILE LUCA s'a adresat lui HULDUBAN spunându-i că "el a suferit toată viața din cauza prietenilor. Că în ultimul timp a fost criticat foarte aspru de cele ce s'au petrecut la cooperatie și în special pentru nerealizarea planului de grâu și carne și că întotdeauna a luat apărarea comitetului executiv al Centrocoopului".-

Atunci HULDUBAN i-a arătat că organele locale nu ne dă concursul la achiziție. VASILE LUCA a răspuns cu un ton indiferent: "în zadar s'a făcut până jos prelucrarea scrisorii închise a C.C. dacă nu s'a îmbunătățit munca cu nimic".-

Venind în discuție numirea lui LUNGESCU ca vice președinte al C.S.A., LUCA a spus mirat: "cum de s'a făcut numirea aceasta și altele".-

Pela sfârșitul discuțiilor, VASILE LUCA ne-a spus că: "se va fixa răspunderile prin comisiile instituite de verificare a activității cooperativei și în special la achiziție".-

Acest proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt și el corespunde cu cele spuse de mine, îl semnez.-

șs. Dobriș Gheorghe

LT. DE SECURITATE

Anghel Marin

CM/5 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Johns Gheorghe de profesie funcionar n.cul.
in Carabia la 1 Noembrie 1946, fiul lui Gheorghe si al
 Virginiei, cu ultimul domiciliu in Buc. Calea Victoriei Nr 101

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

3 Iunie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 12 și min.
 „ s'a terminat la „ 24 și 30 „

Intrebare: Orde dacă intimpul cât ai lucrat la
Centrocop ai fost vre'o dată la Vasile Luca?

Răspuns: In perioada cât eu am lucrat la Centro-
cop am fost la Vasile Luca de două ori?

Intrebare: Orde motivele pentru care ai fost
la Vasile Luca, cu mai bine și când ai fost
ultima dată?

Răspuns: In luna Aprilie 1951, am fost la
Vasile Luca cu Stefan Voitec, Vasile Gheorghiu
Alexe Nicolae, Iren Solymos și sind la Luca
și pe Vas și Costache Petre de la C.C. AL P.M.R.

Am fost chemati in legatura cu organizarea
stărilor cooperatiste in fundate in acest an,
in urma cărora s'au iscat grave nemulțumiri in
rândurile țărănimii

Intrebare: In urma cărora s'au produs nemulțo-
mirii in rândurile țărănimii și cum s'au manifestat
aceste nemulțumiri?

Îscălitura,
 [Signature]

Urmare: Răspuns: Înainte de înființarea hănelor, cooperativele rurale din unele regiuni ale țării au contractat împreună cu sfaturile populare persoane comune obligându-se prin acest mod. Fără nimeni să intre cu oile în cooperative. Deoarece în caz contrar din lipsă de pășuni fără nimeni nu cred unde să-și păască oile. Aceste ~~ni~~ acțiuni de contractarea persoanelor au adus grave nemulțumiri în rândurile țărănimii, nemulțumiri care în Com. Măicineni - Putna - a luat proporții deosebite ajungându-se până ^{acela} să se fi derostat sediul Comitetului de Partid.

De asemenea s-au mai creat nemulțumiri și în unele regiuni din cauza condițiilor de împănare a hănelor și pune de cooperatie și care constau în: Cooperatia impunea pe producători să primească jumătate din producția de brânză - iar țărănimii care intrau în cooperative li se lua din jumătate pe care o primeau și cantitatea de brânză se lua pentru cota obligatorie.

Întrebare: Care a fost poziția pe care a luat-o Comitetul Local și ceilalți față de această situație

Răspuns: Persoanele care au participat la vesile locale nu au avut vorbă, singur el ne-a arătat că

Instrucțiunile întocmite de Comitetul Executiv sunt birocratice și căete n-au greșit politice, uitând că aceste instrucțiuni n-au fost întocmite în spiritul Luptei de clasă în sensul că pe baza lor au

fost primite chichuri în țară creându-se acele condiții ca și țărănimii țărăne și mijloace

Față de măsurile de constrângere care a fost luată Comitetul Local a spus că se dispune pe linia sfaturilor.

Îscălitura,

[Signature]

Urmare: Reputare de a se unula foste contradictorie
de pareri ce au fost făcute rămânând rela- 153
bile numai inocente în constituit de
stare

În legătură cu împărțirea între cooperative
și terenime a brânzei Vasile Luca după
ce de la ocazია înainte de constituirea
stărilor să se afișeze la fiecare cooperative
continetul de brânză pe care oare de primit
cooperatori.

Au fost de acord cu părinții lui Vasile Luca.
Nu în Costache Petre de la ce cere de altfel
aceste din urmă ne-a spus că neapărat să
dăm dispozițiuni pe oile chibșonilor
să fie primite instanți

Întrebare: anchetă îți cere să arăți în
unele din foste la Vasile Luca a doua oară
când ai fost la el cu cine și cu ce scop.

Răspuns: A doua oară a fost la Luca
în luna Martie 1952 împreună cu Fludde-
ben Vasile și Ișeba de la bord pentru a
de un raport de activitate în legătură cu
situația achiziției de grâu.

Întrebare: Arete discutate portele cu această
ocazie și ce a spus fiecare în parte?

Răspuns: Într-o anumită ocazie raportul
pe care l-am întocmit și după aceea am arătat
la ele ce se discutau. Ișeba a dat 2-3 răspun-
surte, iar Fluddeben Vasile se spunea că Orga-
nizele locale nu ne dă concursul la achiziționarea
grâului. Singurul care a vorbit a fost Vasile
Luca. E neapărat că produsele achiziționate

Iscălitura,

[Signature]

Urmare: de cooperatie să fie distribuite numai
prin cooperativele din mediul urban și să se
angajeze achizitori cu salarii fixe - de garanție -
În continuare a spus că nu e de acord cu comportarea
lui Ștebo, care în toate ocaziile pomeneste de
numelui lui. Să se mure de la Carciu Marin.
Că nu este merel și stea acolo - să-l înșelăm
de ~~directa~~ sfaturi pe care i le dă deorece el.
La susținerea deputăției - și că la scîpăt din
multe încercări.

La un moment dat Vesite Luce s'a adresat
lui Fludoban spunându-i că „el a suferit
toată viața din cauza prietenilor. Că în ultimul
timp a fost criticat foarte aspru de cele
ce s'a petrecut la cooperatie și în special
pentru comercializarea planului la grăuși
Cerne și că întodeuna ^{apăsătoare} a fost Comitetului
Executiv al centrului”.

Atunci când Fludoban s'a arătat că organele
Locale nu se dă concursul la achiziția Vesite
Luce a răspuns cu un ton indiferent: „ în Zoder
se făcuse pînă azi prelucrarea scrisorilor închise a C.C.
decă nu se îmbunătățit mence un nimic.”

Venind în discuție numirea lui Lengeseu ca vice
președinte al C.S.A. Luce a spus: „miret, cum
de se făcuse numirea aceste și stele”

Pe la sfîrșitul discuțiilor Vesite Luce ne-a spus
că: „ se re fixe răspundere prin comisiile instituite
de verificare a activității cooperativei și inspectat la
achiziții”

Acest proces verbal de interogatoriu depășește amplitudinea
cu care s'a realizat și corespunde la cele spuse de mine în termenii.

Ștebo
Anghel Harney

Iscălitura,
Ștebo

X
Strict Secret
Tr. Istogheri

154

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul DUDAS IOSIF, născut la 22 Septembrie 1912, în Târgu-Mureș, fiul lui IOSIF și ROZA, de profesie inginer mecanic, domiciliat în Budapesta.-

19 Mai 1952, București

Interogatoriul a început la ora 10.-

" s'a terminat " 13,10

Intrebare :

Unde te aflai în anul 1949 ?

Răspuns :

În anul 1949 mă găseam în lagărul de internare Budo-Del, încă din 1947 Iunie.- În acest lagăr am fost ținut la secret în arestul lagărului.-

Intrebare :

În 1949 ai părăsit vre'odată lagărul de internare Budo-Del ?

Răspuns :

Da, în cursul anului 1949, am părăsit lagărul de patru ori.-

Intrebare :

Precizează în timp când ai fost scos de fiecare dată, unde ai fost dus și în ce scop ?

Răspuns :

Din lagăr am fost scos în cursul anului 1949 în luna Ianuarie când am fost adus la Securitate pentru a fi anchetat.-

În luna Martie, am fost deasemeni luat din lagăr și dus de data aceasta într'un loc necunoscut de mine și unde am fost anchetat.-

Am mai fost scos din lagăr tot în cursul lunii Martie și ultima dată în Aprilie 1949.- În ultimele două cazuri fiind

ss/. DUDAS IOSIF

././.

155

anchetat tot la Securitate.-

Intrebare :

Describe în mod amănunțit unde ai fost dus în Martie 1949, prima dată și în ce scop ?

Răspuns :

În prima jumătate a lunii Martie 1949, am fost dus din lagăr într'un loc necunoscut mie,- fiind transportat în condițiuni neobișnuite până atunci, lucru ce l-am arătat în declarația anterioară pentru a fi anchetat.-

Intrebare :

Pe ce probleme ai fost anchetat în acel loc ?

Răspuns :

În locul acela necunoscut, am fost anchetat asupra activității mele politice din cadrul mișcării muncitorești din România.-

Intrebare :

Arată detaliat cum a început ancheta și cum s'a terminat ?

Răspuns Ancheta a început cu autobiografia mea, în care arătam împrejurările cum am ajuns să iau legătură cu U.T.C-ul, activitatea mea și persoanele cu care am fost în legătură.- Când am ajuns la numele lui....., arătând că era membru al C.C. - U.T.C., că era delegat ca instructor pe lângă Comitetul Regional al U.T.C. din Transilvania.-

După ce am spus tot ce am știut despre activitatea lui mi s'a cerut să răspund la întrebarea că în afară de cele arătate ce altă activitate a mai desfășurat.....

Deoarece eu nu am avut cunoștință despre vre-o altă activitate a lui....., mi s'a pus deschis întrebarea ce legături și activitate troțchistă cunosc că a avut el - la care am răspuns categoric că nu am cunoștință despre nici o legătură sau vre-un fel de activitate troțchistă din partea lui.....

Pe această temă s'a insistat timp de peste 24 ore, cerându-mi-se să declar că am cunoștință despre legăturile și activitatea troțchistă a lui

Deasemenea au mai insistat să arăt atitudinea lui naționalist șovină din perioada 1932-1933 când activam împreună

///.

ss/. DUDAS IOSIF

și 1936-1939 când am stat împreună închiși la Doftana.- 156

La toate aceste întrebări nu am putut răspunde în sensul scopului urmărit de anchetatori.-

Trecând mai departe la autobiografia mea și când am ajuns la numele lui VASILE LUCA, din nou au reînceput cu aceleași întrebări ca și în legătură cu....., insistând să le vorbesc despre activitatea troțchistă și naționalist șovină a lui VASILE LUCA.-

Desigur că nici despre VASILE LUCA nu am putut să declar nimic.-

Ancheta în legătură cu VASILE LUCA a durat o noapte întreagă și o jumătate de zi.-

Deasemenea mergând mai departe în autobiografia mea, am amintit de numele lui ANA PAUKER, la care am fost oprit și pus să declar tot ce știu în legătură cu activitatea desfășurată de dânsa.-

După ce am declarat tot ce am știut despre activitatea ei, au început să insiste asupra pretinsei ei activități troțkiste la care eu ^{am răspuns} /că dimpotrivă îi era știută în P.C.R., activitatea anti-troțkistă a ANEI PAUKER.-

Tot în cadrul acelei anchete mi s'a mai cerut să arăt aspecte din P.C.R., din epoca dinainte de Congresul al V-lea al Partidului, când erau curente fracționiste în sânul Partidului, precum și ce persoane am cunoscut, care erau preponderente în aceste curente fracționiste.-

Deoarece eu în acea perioadă nu eram în legătură nici cu U.T.M. și nici cu P.C.R., n'am putut da nici o lămurire și nici un amănunt, răspunzându-le că tot ce întreabă ei se găsește în rezoluția Congresului al V-lea al Partidului.-

După trei zile și trei nopți de anchetă, fără nici o întrerupere în afară de câte $\frac{1}{2}$ oră la intervale de 8 ore de anchetă, am terminat cu o clarificație autobiografică, care a fost luată în rezumat și nu conținea nimic în legătură cu ancheta făcută privitor la unii conducători ai P.M.R..-

După această anchetă am fost dus din nou la lagărul Budo-Del.-

ss/. DUDAS IOSIF

Intrebare :

In ce limbă ai fost anchetat ?

Răspuns :

Am fost întrebat în limba maghiară.-

Intrebare :

Cu ce accent vorbea anchetatorul ?

Răspuns :

Am desprins două voci, unul care vorbea mai mult și avea un accent străin, fără să pot preciza care era limba lui maternă, dar făcându-mi totuși impresia că accentul lui era evreesc.- Celălalt anchetator vorbea corect ungurește.-

Trebue însă să arăt că în cameră erau mai multe persoane, aceasta am putut să deduc din șoapte și mișcări, deoarece am fost tot timpul anchetei cu ochelari care-mi acopereau aproape toată fața.-

Intrebare :

Care a fost comportarea anchetatorilor față de D-ta ?

Răspuns :

Am fost în permanență terorizat, insultat și de câteva ori nu prea tare, am fost lovit în umăr.-

Intrebare :

Cu cine ai discutat în legătură cu această anchetă dintre cei arestați cu d-ta ?

Răspuns :

Nu am discutat absolut cu nimeni despre această anchetă deoarece mi s'a atras atenția în mod foarte serios că nu am voie să vorbesc despre acest lucru.-

Intrebare :

Cum ți s'a atras atenția asupra discrețiunii ce trebuia păstrată în legătură cu acea anchetă ?

Răspuns :

Când am semnat autobiografia mi s'a spus din partea aceluia care avea accent evreesc : "ai scăpat efort și că o să ne mai vedem, dar până atunci să nu scoti un cuvânt în legătură cu această anchetă, că voi răspunde pentru cea mai mică indiscreție, nu numai cu viața mea, dar și cu a familiei mele.- Eu am respectat acest angajament întocmai până la prima declarație făcută în acest sens aci.-

././.

ss/. DUDAS IOSIF

158

Intrebare :

Cum s'a procedat atunci când ai fost luat din lagărul Budo-Del și cine din personalul lagărului are cunoștință despre această eșire din lagăr ?

Răspuns :

Sunt două persoane cunoscute de mine care au cunoștință de această eșire din lagăr.- Unul este sentinela care face pază în culoarul arestului, care la reînțoarcerea mea a și observat că sunt foarte extenuat.- Al doilea este șeful arestului, care m'a predat și m'a luat în primire dela civilul de care am fost escortat dela biroul arestului până la mașină și la înapoiere dela mașină până la acel birou.-

Seful arestului după cât am putut să aflu îl chiamă IOSIF, iar numele sentinelei este PIȘTA.-

Acest Proces-Verbal de Interogatoriu, după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întrutotul cu cele declarate de mine, susțin și semnez nesilit de nimeni.-

ss/. DUDAS IOSIF

LT.MAJ.DE SECURITATE,

Anghel M.

SE/5 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Dobos Rosy, născut la 22 Sept 1912,
la Trg. Mureș, fiul lui Rosy și Doja, de
profesiă ing. mecanic, domiciliat la Budești
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

19 lei 195 2

Orașul Budești

Interogatoriul a început la ora 10 și min.
„ s'a terminat la „ 13 și 10 „

Intrebare : unde te afli ai anul 1949

Răspuns: În anul 1949 mă găseam la
legerea de internare Budo-Heil, încoace
1947, dinu. În acest legeri am fost bătut
la secret la creșterea legerului -

Intrebare: În 1949 ai vădit vreodată
legerea de internare Budo-Heil ?

Răspuns: Da, în cursul anului 1949 am
vădit legerea la petru or -

Intrebare: Prezintă ai timp când
ai fost scos de fiecare dată, unde ai fost
după ai ai e scos ?

Răspuns: În legeri am fost scos la
cursul anului 1949, în luna Januarie când
am fost adus la securitate pentru of' anchetă
În luna Martie am fost scos din legeri
din legeri și dus de stat această într'un
loc necunoscut de mine, și unde am fost anchetă

Iscălitura, Mihai Josif

Urmare: Au mai fost scoase din legea tot in
cursul acestei perioade si ultima data in
Aprilie 1964. - In ultimile doua cazuri
fiind anchetat tot la securitate

Intrebare: Deveni in mod oficial unde
si pot des in cartea 1964, prima data si in
a scop?

Raspuns: In prima jumatate a lunii
martie 1969, au fost din legea intrarea
la nevenisat uni. - fiind foarte sperat
in conditiuni nebl'sumite p'no alu ali-
luera ce l-au erolat in declaratiu cuterivoro-
pentru of' anchetat.

Intrebare: Pe ce probleme si pot anchetat
in acel loc?

Raspuns: In locul acelu nevenisat
au fost anchetat asupra activitatii mele
politice din cadrul mi'scarii tineretesti
din Romania. -

Intrebare: Dato debarbat cum o inceput
anete si cum s'o terminat?

Raspuns: Anete o inceput cu auto-
biografia mea, in care erotan imprijulit
cum au ajuns ro'iau legaturu la U.T.C.-ul,
activitatei mele si persoanele cu care au
fost in legaturu. - Cand au ajuns la
numele lui Neplu'eros Hles, erotan ca
ero membru al c.c. U.T.C., ca ero delegat
co instr'ctur pe lungi Comitetul Regional
al U.T.C. din Transilvania.

Dupa ce au spus tot ce au putut despre
activitatei lui mi-so cerut ro' raspunsul

Isca'litura,

Maria Zolnig

Urmare: Ce Donald Rueso dăruie o copie întregă
și o înmănată se fi -

Deosebit interes mă aștepta în
autobiografia mea cu privire la unchi
lui Alvin Parker la care am fost oprit și
peu să declar tot ce știu în legătură
cu activitatea de spionaj de război.

După ce am declarat tot ce am știut
despre activitatea ei, am început să învi-
stez o parte pretinsă și activități trachiste,
la care eu ^{cu răspuns} timp și răzbiții eroi și în
în P. C. K. activitatea anti trachistă e
Alvin Parker -

Tot în cadrul acestei anchete mi s-a
mai cerut să arăt aspecte din P. C. K.
din epoca timpurie de când erau
partidului când erau curente prochioste
în rândul partidului - precum și ce
persoane din cercul acesta erau prepu-
se în aceste curente prochioste -

Deoarece eu în acea perioadă nu eram
în legătură nici cu U. S. M. și nici cu P. C. K.
nu am putut da nici o contribuție și
nici un comentariu - Răspunzându-le că
tot ce știu eu se găsește în rezoluția
congresului al 1-lea al partidului -

După trei zile și trei nopți de anchetă
fără întrerupere în afară de câte 1/2 oră
la intervale de 8 ore de anchetă, am terminat
cu o declarație autobiografică care a fost luată
în rezumat și un contop în care în legătură
cu anchetă făcută privitor la unii cunoscuți

Iscălitura,

Alvin Parker

Urmare: a: P. N. K.

161
Într-o această anchetă am fost din
nou la general Quob-Hil.

Întrebare: În ce limbă ai fost anchetat?

Răspuns: Am fost anchetat în limba maghiară

Întrebare: Cu ce accent vorbeai anchetându-te?

Răspuns: Am vorbit în limba mea
care vorbea mai mult și oare un accent
străin în țară și pe vremea care era în limbă
lui maghiară, dar făcându-l în țară
înțeleg că accentul lui era vechi
Căci anchetându-te vorbeai vechi maghiară

Întrebare: Însă și atât că ai căutat că
mai multe persoane, această cu puțin și
de la 6 la 7 și în vârstă - deoarece
am fost tot timpul anchetat cu ochelari
care mi s-au apropiat foarte puțin.

Întrebare: Care a fost comportarea
anchetatorilor față de tine?

Răspuns: Am fost în permanență
într-o stare de teroare, în ultimul și de câteva
ori un pres tare am fost la un moment

Întrebare: Cu cine ai discutat în legătură
cu această anchetă dintre cei creștini cu tine?

Răspuns: Nu am discutat absolut cu
nimic legat de această anchetă, deoarece
mi s-a atras atenția în unele părți și
că nu am voie să vorbesc despre acest lucru

Întrebare: Cum ai atras atenția și
după discuțiile ce trebuie puse în
în legătură cu această anchetă?

Răspuns: Când am văzut că biograful

Iscălitura,

Mihai József

Dosar Nr.

14
162

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi, 4, luna Noembrie, anul una mie nouă sute cincizeci și trei

și Noi, Procuror S. Zeiger, constatăm că înaintea noastră
Anchetator penal

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește
Dăscălescu Aurelia, de ani 23, născut în com. Aita Seacă

domiciliat în București str. Andrei Saguna Nr. 20

de profesie casnică, că nu există între el și parte nicio dușmănie

că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile

care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din

codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

Eu am fost în comuna Aita Seacă atât în timpul ocupației horticiste cât și atunci când au intrat trupele eliberatoare române în com. Aita Seacă.--

Stiu că mai mulți cetățeni maghiari au tras asupra trupelor eliberatoare române în urma căruia s'au înregistrat morți dintre ostașii români. Conducătorul acestor bande a fost Incze Iuliu. Din această bandă au mai făcut parte Naghi Daniel, Naghi K. Victor, Naghi K. Ludovic, Naghi Iuliu, Mate Emeric și alții.--

Stiu că pentru aceste fapte, cei arătați mai sus, au fost cercetați în comuna Aita Seacă și trimiși în stare de arest la Sf. Gheorghe de unde peste o zi sau 2 s'au reîntors acasă fără ca să li se întâmple ceva.--

Aceștia când au sosit acasă, au spus că au fost puși în libertate la intervenția lui Vasile Luca care pe acel timp era ministru.--

Eu personal am auzit pe Incze Iuliu, de față fiind dupe câte îmi amintesc, și Bârsan Apolonia, când Incze Iuliu a spus că "degeaba or să facă românii ceva contra lor până când ei au omul lor în minister", referindu-se la Vasile Luca, până atunci nu li se vor putea face nimic.--

Mai arăt că atunci când au fost arestați acei locuitori maghiari, împreună cu ei au fost arestați și câțiva români, dar și aceștia au fost puși în libertate fiindcă era în interesul arestaților maghiari deoarece aceștia erau într'un număr mult mai mare.--

Intre arestații români era și Bârsan E. Ion care când a sosit acasă, a spus că au fost puși în libertate datorită intervențiilor ce s'au făcut pentru arestații maghiari, pe lângă

Procuror,

Anchetator penal,

///.

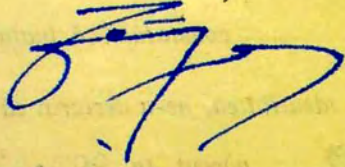
Martor,

Aurica Dăscălescu

Vasile Luca.- Acest lucru l-am mai auzit și dela Bârsan Apolonia care a așteptat în orașul Sf. Gheorghe până ce au fost puși în libertate deținuții, iar Incze Iuliu a spus lui Bârsan Apolonia că "vedeți, ați avut noroc cu mine".-

Alte amănunte în legătură cu punerea în libertate a deținuților din orașul Sf. Gheorghe, eu nu cunosc. Relații mai precise cine anume a intervenit pentru punerea în libertate a celor arestați, poate să dea Bârsan ^{M.} Ion, Bogdan Alexandru, Bârsan Apolonia, Hentel Iosif și alții ale căror nume nu mi le mai reamintesc.-

PROCUROR,

Mentin și semnez,
martoră

Aurea Băscăle

Aurea Băscăle

Dosar Nr.

10
112
163

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi, 4, luna Noembrie, anul una mie nouă sute cincizeci și trei

Not, Procuror S. Zeiger, Anchetator penal, constatăm că înaintea noastră

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește

Dăscălescu Constantin, de ani 27, născut în Tulcea

, domiciliat în București str. Andrei Saguna Nr. 20

garniturist la Uzinele M. Rakoși, de profesie, că nu există între el și parte nicio dușmănie

că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din

codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

În anul 1946 am făcut serviciul la postul de jandarmi din com. Bățanii Mari, iar în anul 1947 am fost la postul de jandarmi din com. Aita Seacă. Atât postul de jandarmi din com. Bățanii Mari cât și cel din Aita Seacă, au avut cunoștință despre faptele ce au comis unii cetățeni contra trupelor eliberatoare române. S'a știut cine au fost acei cari au tras în aceste trupe și cine dintre ei a omorât pe ostașii români. În anul 1947 cât timp eram la postul de jandarmi din Aita Seacă, a venit un ordin din partea legiunii de jandarmi sau din partea Trib. Poporului, precis nu știu, ca să fie arestați acei care au comis anumite fapte în comuna Aita Seacă. - Astfel au venit mandate în număr de circa 25, mandate ce erau eliberate de către Trib. Poporului din Cluj. Între cei arestați, au fost și 4 sau 5 români care erau învinuți că au ajutat gărzile lui Maniu, în acțiunile lor criminale, iar restul de mandate erau pentru acei locuitori maghiari cari au acționat și au atacat în mod mișelesc trupele eliberatoare române. -

Primele cercetări au fost făcute chiar în com. Aita Seacă, iar cu actele încheiate, cei arestați au fost trimiși la Sf. Gheorghe de unde peste o zi li s'au dat drumul. Când au sosit acasă, cei care au fost arestați, între care era și Incze Iuliu, au început să spună că au fost puși în libertate fiindcă au oameni care le susține cauza lor. Cei care eram la post, ne-am mai interesat cam cine anume ar fi putut să fie acela care în timp atât de rapid, să intervină pentru cei arestați ca să fie scoși de sub puterea unor mandate de arestare. -

Nu pot să precizez exact dela cine anume am auzit, însă s'a vorbit că intervenția a fost făcută de către fratele lui Vasile

Procuror,
Anchetator penal,

.H.

Martor,

ezicea lu

Luca, chiar prin Vasile Luca, fapt ce noi am considerat că este verosimil fiindcă chiar și în acel timp cât eram eu la postul de jandarmi din com. Bățanii Mari, Vasile Luca obișnuia să meargă în com. Valea Zărandului, unde organiza vânători, iar în această com. comună chiar fratele lui era primar. Precizez că nu sunt sigur că acesta era frate cu Vasile Luca sau numai rudă foarte apropiată, însă știu precis că Vasile Luca chiar acolo dormea și lua masa.-

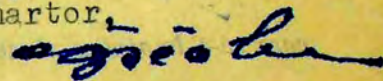
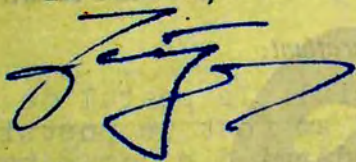
Cercetările ce s'au făcut în această cauză în comuna Aita Seacă, au fost efectuate de către plutonierul Serban. Acesta trebuie să fie la Miliția din Sf. Gheorghe, deoarece în anul 1952 cam în luna Ianuarie, era șeful biroului judiciar la acea Miliție.-

Mai arăt că relații în această problemă, ar putea să dea și maiorul Diaconescu Gheorghe, fostul șef al legiunei de jandarmi Sf. Gheorghe care în anul 1946 sau 1947 a venit în com. Bățanii Mari după cum știu, fiind trimis de prefect, ba mai mult, chiar prefectul județului a venit cu maiorul Diaconescu Gh. casă facă o împăciuire între români și unguri, lucru ce a fost susținut mai mult de către prefect. Numele prefectului nu-l știu fiindcă nu-l mai pot reține având un nume maghiar.-

Alte amănunte cu această problemă, eu nu cunosc.-

Mentin și semnez,
martor

PROCUROR,

164
113

D E C L A R A T I E

Subsemnatul DENES LADISLAU, născut la 17 Oct. 1900 în comuna Lemnea, Jud. Trei Scaune, fiul lui Iosif și Suzana, profesiunea învățător, cetățean român de naționalitate maghiară, domiciliul actual în comuna Lemnea, Raionul Tg. Săcuiesc, declar următoarele:

Intrebare

Când și în ce împrejurări ai satisfăcut stagiul militar ?

Răspuns

La 6 Februarie 1918 m'am încorporat la Divizia 24 Infanterie Honvezi. Divizia 24 Infanterie atunci era cazată la Făgăraș. Divizia ne-a trimis la Școala de Ofițeri în rezervă a Honvezilor din Cluj. La Școala de ofițeri am fost până la sfârșitul lunii Septembrie 1918. După ce am dat examenul de ofițer în rezervă am fost trimis înapoi la unitate cu gradul de Fruntaș. Cu ocazia revoluției din Octombrie am venit pe jos dela Făgăraș în Lemnea acasă. Deoarece Divizia s'a descompus, fiecare a mers unde a vrut.

Intrebare

Ce ai făcut după ce ai ajuns acasă în Lemnea ?

Răspuns

Aproximativ o lună am stat acasă la părinți, când s'a afișat în comună că cele 5 contingente cele mai tinere, sunt obligate să se prezinte la încorporare. Locul de prezentare a fost fixat la Cluj, în Cetatea Feleg. Prezentându-mă acolo am fost repartizat la Divizia Secuiască.

Intrebare

Cine au mai fost din comuna Lemnea, în Divizia Secuiască ?

Răspuns

BODO LADISLAU, MATYAS PETRU, RACZ JANOS, LUCACS JANOS, HOSSZU MIHAI (nu știu dacă trăiește sau unde poate fi găsit) LUKA LASZLO (după câte știu LUKA LASZLO nu a fost încorporat din Lemnea. În acel timp eu pe LUKA LASZLO încă nu l-am cunoscut, numai în armată am făcut cunoștință cu el,

165
144

mai bine zis în Divizia Secuiască.)

Intrebare

Înainte de plecarea la Cluj cu cine și ce ai discutat în legătură cu plecarea în Divizia Secuiască ?

Răspuns

Incorporarea mea s'a produs numai pe baza afișajului. Pentru organizare cu știrea mea, nimeni nu a fost, adică cu mine în acest sens nimeni nu a vorbit. Am călătorit împreună cu MATYAS PETER. Am coborât la Aiud unde am stat o zi la Văduva unchiului meu care căzuse pe front (la soția lui DENES JANOS care cu ani în urmă a murit).

Intrebare

Cine au fost comandanții Diviziei Secuiești ?

Răspuns

Comandantul Diviziei a fost un anume Colonel NAGY PAL și Colonelul KRATOCHFIL, de celălalt nume nu-mi amintesc. Imi amintesc de încă unul Sublocotenentul TUSA GAVRIL, nu știu unde este și nici de unde era.

Intrebare

Dar din comuna Lemnea a fost cineva ridicat ca Comandant ?

Răspuns

LUKA LASZLO a fost Sergent. A fost repartizat ca armurier. În afară de aceasta a fost omul de încredere al Companiei.

Intrebare

Cât timp ați stat la Cluj și unde ați plecat de acolo cu Divizia Secuiască ?

Răspuns

La Cluj am fost circa 20-25 zile, cât timp am stat acolo au decurs incorporările, echiparea, repartizarea și instrucție mai mică. După aceasta am fost duși cu compania în care eram și eu, la Ciucea.

Intrebare

La ce a fost folosită Compania voastră la Ciucea și în împrejurimi ?

Răspuns

Am fost folosiți pentru menținerea ordinii și pentru împiedicarea agitațiilor. Ne-au mai folosit la adunarea armamentului și a munițiilor.

166
115

Intrebare

Ce altă activitate a mai avut Compania aceea de Secui în care ai participat și Dta ?

Răspuns

Intr'o dimineată în zori am fost duși într'o comună. Nu am știut cu ce scop. Comuna a fost încercuită și anumite grupe sub conducerea ofițerilor și subofițerilor au intrat în comună unde au căutat armament. Când eu am ajuns în comună am văzut că într'o claie de tulei pe care au desfăcut-o, au găsit o pușcă militară și muniția respectivă. În acelaș timp a sosit acolo un ofițer din armata maghiară, de origină română și încă un ofițer, împreună cu care ofițerii noștri au discutat, în urma căreia compania a fost dusă înapoi la Ciucea. La Ciucea după câte îmi amintesc am stat 10-15 zile. De aci ne-au dus la Satu Mare. Lângă Satu Mare am fost cazați în niște barăci. Aici am făcut pază și ne-am pregătit pentru instrucția pe care au făcut-o cu noi. Dela Satu Mare ne-au dus la Nagykallo, spunându-ne că mergem să ne odihnim.

Aici a fost și LUKA LASZLO. Compania noastră în Nagykallo nu a avut nici un fel de misiune armată. Cu o ocazie ofițerii au organizat un bal, unde am fost trimis cu încă doi colegi de ai mei la un pantofar pentru a conduce pe fiica acestuia la bal. Până când fetele s'au îmbrăcat, gazda ne-a îmbiat cu vin. Eu m'am îmbătat cu vin, așa că tot timpul balului eu nu am fost în sală, ci am dormit pe o bancă în școală. A doua zi am auzit, că Secuii și băieții din Nagykallo s'au bătut. Bătăia însă nu a avut urmări serioase.

Dela Nagykallo ne-au dus la Satu Mare înapoi, deoarece la Nagykallo era mult vin și ostașii companiei se îmbătau foarte des, iar ofițerii nu puteau să imprime disciplina în rândurile lor.

Dela Satu Mare am fost trimis la Budapesta după haine și diferite provizii. Aici am stat câteva zile. La Budapesta în acest timp au avut loc manifestații în serie. Cu o ocazie când mergeam pe stradă, am văzut cum au distrus redacția unui ziar, aruncând pe fereastră mașinile de scris.

Noi am fost fără arme, și nu ne-am amestecat, ne-am văzut de treabă și pe drum am văzut cele descrise mai sus.

167
116

În timp ce căutam pe un cunoscut la Pesta, grupa mea a fost chemată urgent și dusă la Satu Mare, așa că eu am rămas singur și tot singur a trebui să mă reîntorc la Satu Mare.

Deoarece echipamentul în afară de haina ce era pe mine s'a pierdut au făcut un proces verbal și au vrut să mă trimeată în fața Consiliului de Război.

Între timp Divizia Secuiască a fost luată de Români și astfel acest lucru n'a mai avut loc.

Dela Satu Mare am fost duși la Tecső, unde la Podul Tisa am făcut serviciul de pază, apoi patrulare.

LUKA LASZLO a fost în Compania noastră la Satu Mare ca armurier Sergent, fiind om de încredere al Companiei. A fost cu noi și în Nagykallo. Imi aduc precis aminte, că un morar l-a rugat să-i repare motorul. LUCA însă nu a primit, spunând că trebuie demontat tot motorul și asta ar fi durat prea mult timp. După ce ne-am reîntors dela Nagykallo la Satu Mare, LUCA LASZLO a dispărut dela Companie. Odată m'am întâlnit prin oraș cu el și mi-a spus că lucrează ca lăcătuș mecanic, unde însă nu-mi amintesc. Dela Tecső ne-am retras. Drumul în retragere l-am făcut în parte pe tren, în parte pe jos. La retragere am trecut și prin Beregszasz. Retragerea se efectua noaptea. A doua zi dimineața au dat alarma și ne-au așezat pe poziție în afară de Beregszasz, pe o parte a liniei ferate. Mai târziu, din oraș s'au auzit împușcături. Când ne-au dus pe noi în oraș am auzit că între armata Roșie și unitățile Secuiești au avut loc o în-căerare mai mică și că armata Roșie s'a retras spre Mișcolț. Nu peste mult timp și noi am eșit din oraș luând direcția câmpului. Aici pe o moșie unitățile române ne-au atacat și ne-au distrus. Unitățile răzlețe desorientate, am plecat spre Nyrtas, unde după o zi toată Divizia a fost făcută prizonieră de către armata română. Așa îmi aduc aminte că la Nyirtak ne-au dezarmat și cu trenul ne-au dus la Brasov. Aici am stat prizonier până în Iulie 1919, când autoritățile române ne-au trimis acasă cu domiciliu obligatoriu în comuna noastră.

168
117

La început trebuia să ne prezentăm de 2 ori pe săptămână la Jandarmerie, iar mai târziu numai odată. Aceasta timp mai mult de un an. După aceasta prezentarea a încetat.

Menționez că în acel timp în totdeauna spuneau că Divizia Secuiască are misiunea de apărare a Ardealului, însă unii Comandanți au folosit-o în scopuri contrarevoluționare.

Prezenta declarație o susțiu și o semnez, nesilit de nimeni.

ss. Deneș Ladislau

14 Ianuarie 1953 Tg.Săcuiesc.

data in fata uoatit
azi 14-1-1953

Nyilatkozat.

Alulírott Deics László születtem 1900 év
okt. 17-én Lemhény község (Háromszék vm) Főszék
és Luránna fia vagyok. Foglalkozásom tanító,
továbbá állampolgár és magyar nemzetiségű vagyok.
Jelenlegi lakóhelyem Lemhény község, Kézdivásárhelyi
rajon az alábbiakat nyilatkozom.

Kérdés: Mikor és milyen körülmények között
teljesítette a katonai szolgálatait?

Felelet: 1918. Febr. 6-án bevonultam a 24.
havid arányosredhez. A 24. arányosred időre-
nűl Fogarason államiított. Az erred a kolozs-
vári havid tart. kintitólaba vezényelt. A kintitólaba
iskolában voltam egészen 1918 sept. végéig. Miu-
lán lettem a tart. kintitőlaba, mint címzetes
ővezető visszavezényelték az erredhez. Az oktobe-
ri forradalomkor Fogarast arányosredhez jöttem Lemhény-
be. Mivel az erred felbomlott mindezen miatt, a szerre
látott.

Kérdés: Mit csinált miután hazatért Lemhény-
be?

Felelet: Körülbelül egy hónapig művelni mel let-
szoktam, amikor falragaraton ki hírdették, hogy az 5
legfiatalabb korosztály katonaként bevonulni kö-
teles. Felmentem a katonaságra a Fellegvártan.

179
Itt jelenlétre hozták a nékel hadontályt.
Kérdés: Mik voltak még lemhényből a nékel
hadontályban?

Felelet: Doda László, Matyas Péter, Rác Fajos, Lu-
kás Fajos, Hosszi Mihály (nem tudom hogy í-e, vaer
hozzá hol tartozkodik) Lúka László. (Lúka László tudom
mason szerint nem lemhényből vonult be, ebben az időben
én Lúka Lászlót még nem ismerem, csak a határozatánál
ismerem meg, illetőleg csak a nékel hadontályban.)

Kérdés: A Kóroddra elmentel előtt kivel is mit
bent a nékel hadontályt való bevonással kapcsolat-
ban?

Felelet: Bevonásom előtt a folságon alappán
történt. Törömi Lászlóval sekeri nem jött, illető-
leg velém ilyen értelemben sekeri nem bent. Matyas
Péterrel utastunk együtt. Naggyenyedre tisztálthunk
és a háborúban elesett bátyám özvegyinél tartozkod-
tunk egy napig. (Deves Fiuminál, aki már ismét
erlött meg halt.)

Kérdés: Mik voltak a nékel hadontály paranc-
nokai?

Felelet: A hadontály parancsoka egy Nagy Pál
nevezetű ezredes volt és Kratochvil nevű ezredes a má-
sik nevére nem emlékszem. Emlékszem még egy Turó Gy-
bor nevű hadnagyra, nem tudom hogy hol van és azt
nem hozzávaló.

Kérdés: Hát lemhény közig. ből volt-e valaki
kiszárvó parancsnok?

Felelet: Lúka László parancsnok volt. Hát
Leqyvermester volt beosztva. Azon kívül még ad bizal-
Deves László

mi ember volt. 3.

171 125

Kérdés: Mennyi ideig voltak Kolozsváron és hova mentek a nyelvi hadakozás alatt onnan?

Felelet: Körülbelül 20-25 napig voltunk Kolozsváron. Míg ott tartózkodtunk folyt a bevétel - felvétel, bevitel és kisebb aratás történt. Aulán Csucsára vezényelték azt a maradványt, amelyikbe én is be voltam osztva.

Kérdés: Mire hármaslak fel a magyar maradvány Csucsán és a környéken?

Felelet: Műt. rendszertartó csoportokat a zavar. gások megfékezésére hármaslak fel. Bővebbi fejtegetést és leírásokat később öntök belé.

Kérdés: Milyen körülményre volt meg annak nyelvi maradvány, amelyikben maga is részt vett?

Felelet: Bővebbi feleletre kívittelés egy hora hajnalban. Nem tudom, hogy milyen céllal. A közeget rajonmunka körüli vételek és egyes ontások (rajon) alkalmilag és hirtelen vételeivel bemelelt a közeget és ott fejezve át a kintit. Mivel én a közeget bevittem láttam annint egy kintit már boglyát nyelvi hánytat és abból egy hatónépuskat és hármaslakó kintit találtam. Közben odavitték azt egy román maradvány, magyar hadseregbeli maradvány és egy másik kintit, akiket a mi kintjeink bemeletni kezdtek azután a maradványt továbbították és vitte a világra világra Csucsára.

Csucsán úgy emlékszem 10-15 napig tartózkodtunk. Onnan Szatmárnémeti nevű városába vittek. Szatmár mellett Gözfürt nevű település egy barokk. Dénes László

4
1724
látogatás voltunk elválasztva. Itt önkényes
kegyetlenül szolgálatot teljesítettünk és kisebb arányú-
kat hajtottak végre velünk.

Szalma-ri- Nagy - Kállós- vi- tely- azt
mondta, hogy pi- h- nö- be - Itt velünk volt Lupa
László is - Nagy Kállós- ban- má- ad- un- k- nem- mi- fe- le
szeg- ver- es- fo- la- da- tot- nem- vi- g- z- el- - A- hi- z- tet- ek- egy- at-
hal- om- mal- egy- b- ál- t- re- de- le- tet- ek - Engem 2 fát- ta- un- ni- al-
ell- ü- l- tet- ek- egy- or- iz- ma- dia- me- ter- he- z, hogy a le- á- ny- a- t-
re- se- ni- s- fel - a- b- ál- t- ba - Míg a le- á- ny- ok- ö- l- t- ö- z- tet- ek a
há- pi- ga- s- dy- bor- tal- hi- z- a- t- meg - A- bor- tal- a- t- ra- ny-
ta- ra- us- meg- hogy az egy- b- ál- t- la- s- a- g- al- a- t- a- b- ál- t- re- se-
be- nem- jár- ta- ra- be, ha- ne- m- az- is- ko- lá- ba- n- egy- pa- d- m-
al- ud- tá- ra - Ma- t- na- p- ta- l- l- o- t- ta- m, hogy a né- ke- ly- ek- is
a- na- ny- há- l- ó- i- le- ge- ny- ek- ö- s- z- re- ve- re- de- tet- ek. A- ve- re- de- s-
nek- az- on- ba- n- ko- mo- ly- abb- ál- do- ra- t- a- g- nem- volt.

Nagy Kállós- t- vi- sz- ta- vi- t- tet- ek- Szal- ma- ri- ra, mi-
vel- Nagy Kállós- bor- ta- r- má- vi- de- k- volt- a- má- s- od- le- ge- ny-
te- ge- to- kat- re- se- ge- s- te- de- t- is- nem- lu- d- tá- ra- a- hi- z- tet- ek
szeg- el- me- ni- ö- ket.

Szalma- ri- me- t- i- t- t- el- ru- ha- is- má- s- ut- a- n- p- ö- t-
t- as- né- l- li- má- ny- bi- z- ta- ri- s- a- g- ve- gy- ott- Bu- da- pe- ste-
re- de- k- - Itt- et- a- t- pár- na- pi- g- ta- l- l- o- th- od- ta- m - Bu-
da- pe- ste- n- eb- be- az- id- ő- te- n- sz- o- ra- to- s- s- ün- te- l- is- ek-
re- j- t- o- t- ta- k- le - Sz- ar- i- t- te- n- a- mi- n- t- az- ut- ca- n- me- n- t- un- k-
lá- t- ta- m, a- mi- n- t- egy- ik- us- s- a- g- ki- a- d- ó- hi- va- ta- la- t- fo- rm-
b- ol- ta- k - Az- i- r- ó- ge- se- ny- ek- az- ab- ta- k- o- ra- n- ki- do- b- ál- ta- k -
Mi- szeg- ver- nél- kü- l- volt- ta- m - Nem- is- a- va- t- t- o- t- ta- k
be- ni- s- László

Visszavonulásunk közben Beregnáron is át
vonultunk - Az átvonulás éjjel történt. Másnap
reggel tiadottok és egy vasúti kőltés oldalán
Beregnáron kívül ácsát foglaltatok valánk. Később
a városból nagygyos puszták haladtok. Milyen min.
ket a városba bevitték, hallottuk, hogy vörös és néhélz
csapatok között kisebb eretepeték jöttök de is a vörös
katonái eretep visszavonult Mithosé felé. Mi is kevés
idő múlva kivonultunk és a nyírseg felé vonultuk.
Ez egy sanyarú éjjelen a román csapatok meg-
futamadtak és néjjel vertek. A néjjel vert rötle-
gel felbomló mentünk Nyírseg felé, ahol
egy nap múlva az egyik hadon lódt a románok-
fogóságba ejtettek. Haz emeltem Nyírseg felé te-
nerelték és vonatom Prastóba hozták. Ez voltam
fogoly egészen 1919 júliusáig, amikor a román
hatóságok, mint közsegünetbe internáltak a leg-
bocsájoltak. Hetenként eleinte 2-ros, majd je-
dig egy-ros helyett a esendőösztö jelethetmi sőt
mút egy-rosig. Azután est a jelethetést megmin-
lették.

Eljegyztem: Abban az időben mindig azt hangz-
tallak, hogy a néhélz hadonfaly feladatq és delymel q
videlmé, azonban egyes parancsmotok felharmialtókq
ellenforradalmi célokra is.

Telen nyilathozatomat feuntarom és
aláíróm-tutai által min kényomítok.
Tg. Sácuer, 1953. I. 14. Dines Lantó

az nevezte
Wohlf.

175
Declarația originală
se află în dosarul
de justiție a lui
Eidlit, Zoltan

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul BIDLITZ ZOITAN, de profesie funcționar, născut la 2 Februarie 1912 în Satu Mare, fiul lui IGNATIE și FANI, cu ultimul domiciliu în București Str. Ivan Turgheniev No. 30.

29 Mai 1953 - București
Interogatoriul a început la ora 8.
" s'a terminat la ora 23.

Intrebare :

Când l-ai cunoscut pe LAZAROVICI LUPU și ce știi despre trecutul lui ?

Răspuns:

Pe LAZAROVICI LUPU l-am cunoscut în vara anului 1948 fiindu-mi prezentat de STANESCU CONSTANTIN, fostul director de cabinet al lui VASILE LUCA pe care l-am înlocuit eu. STANESCU mi-a spus că LAZAROVICI are treabă cu VASILE LUCA la care vine des.

În discuțiile pe care le-am avut cu LAZAROVICI, acesta mi-a spus că este originar din Moldova de unde a plecat în Israel pe când era tânăr prin anii 1920-1925 fiind sionist. Menționez că în acea vreme am plecat în Israel numai tineri sioniști entuziasmați întrucât se știa despre condițiile grele de viață pe care le au sioniștii în Israel fiind folosiți la secarea mlaștinilor unde era o mortalitate foarte mare din cauza malariei și a condițiilor grele de trai.

Mi-a mai spus că înainte de începerea celui de al doilea război mondial a luat legătură cu mișcarea muncitorească însă nu mi-a precizat în ce an a devenit membru de partid.

Intrebare :

Când l-a cunoscut VASILE LUCA pe LAZAROVICI LUPU și cu ce scop a venit acesta în R.P.R.?

Răspuns:

În discuțiile pe care le-am avut cu LAZAROVICI LUPU, acesta mi-a spus că l-a cunoscut pe VASILE LUCA în Israel cu

29/176

ocazia călătoriei pe care acesta a făcut-o în 1947 în Egipt și Israel, lucru ce a fost confirmat de VASILE LUCA care mi-a spus că l-a cunoscut pe LAZAROVICI în Israel și că acesta i-a făcut acolo anumite servicii fără să precizeze ce anume servicii i-a făcut.

În convorbirile pe care le-am avut cu BERCU FELDMAN președintele Comitetului Democrat Evreesc și cu LAZAROVICI LUPU aceștia mi-au spus că LAZAROVICI este trimis de Partidul Comunist din Israel cu misiunea ca prin tranzacții economice să procure fonduri pentru Partidul Comunist Israelian.

Ulterior mi-am dat seama că motivul invocat de BERCU FELDMAN și LAZAROVICI LUPU că acesta a venit în țară (R.P.R.) pentru a crea fonduri Partidului Comunist din Israel este un pretext pentru a ascunde adevăratul scop al venirii lui în țară.

Întrebare :

Ce te-a făcut să-ți dai seama că LAZAROVICI LUPU avea altă misiune în R.P.R. decât aceia pe care a arătat-o el.

Răspuns:

M'a făcut să-mi dau seama că LAZAROVICI LUPU ascunde adevăratul scop al venirii sale în R.P.R. o serie de fapte văzute de mine precum și legăturile strânse pe care le avea cu VASILE LUCA.

Întrebare :

Arată Dta faptele văzute de Dta din care susții că ți-ai dat seama că LAZAROVICI LUPU ascunde adevăratul scop al venirii sale în R.P.R. și în ce a constatat legăturile sale cu VASILE LUCA?

Răspuns:

În timp de 5 ani cât am lucrat la Ministerul de Finanțe singurul caz de a da ajutor unui partid muncitoresc străin în acest fel, este cazul LAZAROVICI. Chiar dacă se făcea o astfel de excepție, aceasta nu explică cu nimic legătura strânsă dintre LUCA și LAZAROVICI. Legătura putea să fie făcută exclusiv prin Ministerul Comerțului Exterior, LUCA cel mult ar fi putut face prezentarea lui LAZAROVICI la Ministerul respectiv, care aparținea de Sectorul condus de VASILE LUCA în calitate de vice-președinte al Consiliului de Miniștri. Menționez că VASILE LUCA nu a primit nici-o delegație sau reprezentant economic din nici-o țară decât în prezența reprezentanților Ministerului Comerțului Exterior.

40 177

Dacă totuși Partidul dar nu IUGA personal- ar fi avut interese speciale pentru a ajuta Partidul Comunist Israelian, puteau să fie create firme speciale de import-export în Israel cu cointeresarea camuflată a P.C. Israelian prin care toate tranzacțiile economice s'ar fi putut trece. LAZAROVICI LUPU s'a deplasat în țările de democrație populară cât și în țările apusene, după spusele sale tot pentru tranzacții comerciale. În acest scop din ordinul lui VASILE IUGA îi procuram valute (dolari) necesari cheltuielilor de călătorie de la Banca de Stat. În perioada 1948 toamna, până în vrea anului 1949 LAZAROVICI a făcut 6-7 călătorii în străinătate. Înainte de venirea mea la cabinet nu știu câte călătorii a făcut.

De fiecare dată când LAZAROVICI se înapoea din călătorii îmi telefona și îmi cerea să-l înștiințez pe VASILE IUGA despre aceasta spunându-mi că vrea să-l informeze pe VASILE IUGA despre impresiile lui din drumurile pe care le-a făcut. VASILE IUGA orice lucru ar fi avut îl primea imediat pe LAZAROVICI.

În intervalul cât LAZAROVICI stătea în București venea de câte 2-3 ori pe săptămână la VASILE IUGA, în specii înainte de a pleca în străinătate și după înapoier.

LAZAROVICI venea la Minister dimineața la ora 9 înainte de venirea lui VASILE IUGA și acesta imediat îl primea (în timp ce miniștrii diferitelor departamente cu greu puteau pătrunde la el).

În tot timpul cât stătea la VASILE IUGA nimeni nu avea voie să intre în cabinet. De câteva ori intrând în cabinet în timpul discuțiilor dintre ei l-am auzit pe LAZAROVICI transmîtându-i salutări lui VASILE IUGA din partea a diferiți oameni politici din țările de democrație populară, dintre care mi-a rămas în minte numele lui RAYK, deoarece denotă că LAZAROVICI făcea legătura între VASILE IUGA și alte elemente contrarevoluționare.

Știu că VASILE IUGA i-a făcut legătura lui LAZAROVICI LUPU cu SERGHEI NICOLAN, șeful S.S.I.-ului. De două - trei ori l-am văzut pe SERGHEI NICOLAN venind la VASILE IUGA când se afla prezent și LAZAROVICI și au discutat împreună.

LAZAROVICI deși era cetățean al statului Israel, avea domiciliul stabilit în București Str. Aviator Zorileanu No. 71 și de aici făcea toate deplasările sale în străinătate.

In timpul cât eu am fost la cabinet, LAZAROVICI cu ştirea mea, a fost o singură dată în Israel.

In toate călătoriile pe care le făcea, LAZAROVICI îşi lua cu el şi familia (soţia şi doi copii).

L-am întrebat pe LAZAROVICI dacă merge întotdeauna cu familia în călătorii şi totodată se plânge că copii lui sunt rahitici din cauza deplasărilor şi a lipsei de îngrijire care după spusele lui nu este posibilă în hoteluri, când are o locuinţă aşa bună în Bucureşti şi condiţii de alimentare foarte bune.

LAZAROVICI mi-a răspuns că pe soţia lui o foloseşte ca secretară pentru că ştie să bată la maşină.

Mi-a mai spus că pe drum în străinătate nu ştii niciodată ce se poate întâmpla, aşa că e mai bine să fii cu toată familia. Tot cu acea ocazie, LAZAROVICI mi-a spus că situaţia internaţională este nesigură, că ţările imperialiste apusene fac puternice pregătiri de război şi că în aceste ţări despre R.P.R. se vorbeşte cu duşmănie.

Menţionez că după un drum în străinătate, LAZAROVICI i-a adus cadou lui VASILE LUCA nişte unelte de pescuit speciale cu dispozitiv de scafandru pentru vânat peşte sub apă. Cadoul spunea el, a fost trimis lui VASILE LUCA din partea P.C. Israelian. Unelele respective purtau însă emblema fabricii Firelli din Italia şi mi-am dat seama că el nu fusese în Israel.

LAZAROVICI mi-a adus şi mie odată 3 cămăşi din Cehoslovacia pentru care nu a vurtă să-mi primească contravaloarea.

Încă un fapt care arată că scopul şederii lui în R.P.R. ca trimis al P.C. Israelian are numai un camuflaj, lucru ştiut şi de Ambasada Statului Israel, este următorul:

In vara anului 1948 mai mulţi conducători sionişti au fost arestaţi de organele Ministerului de Finanţe conduse de mine pentru fraude fiscale şi trafic de devize.

Organizaţiile sioniste prin avocatul MARCU COHIN şi consilierul economic al Ambasadei Israelului AGANY, au cerut eliberarea lor cu condiţia că vor despăgubi statul român. Cu ştirea lui VASILE LUCA am cerut un milion dolari, sumă care însă nu a fost acceptată de MARCU COHIN şi AGANY.

APP

LAZAROVICI care deși atunci nu prea mă cunoștea, totuși a venit la mine și mi-a spus că suma cerută de mine este posibil de încasat.

După câteva săptămâni însă, LAZAROVICI a venit la Ministerul de Finanțe și m'a chemat în cabinet la VASILE LUCA unde ne-a spus (mie și lui LUCA) că suma cerută de noi este prea mare și din această cauză are greutăți mari la Ambasadă, în special cu AGAMY, care vrea să oprească tranzacțiile lui în curs. Tot atunci ne-a spus că sioniștii nu vor plăti decât 500 mii dolari, sumă cu care VASILE LUCA a fost de acord.

Din aceasta se vede că LAZAROVICI avea legătură cu Ambasadă Israelului și conlucrea cu aceștia.

Că VASILE LUCA și LAZAROVICI discutau și alte probleme în afară de cele comerciale pentru creierea de fonduri pentru P.C. Israelian o dovedește și următorul fapt:

În timp ce am dus tratative cu AGAMY pentru eliberarea conducătorilor sioniști, acesta mi-a arătat că se duc tratative cu guvernul român pentru a se aproba plecări masive de evrei contra unor sume de bani și că nu știe de ce merge așa greu, tratativele. Mi-a spus că R.P.R. este singura țară de democrație populară cu care nu s'a făcut o astfel de înțelegere și îmi spunea că din celelalte țări de democrație populară - Ungaria și Cehoslovacia, majoritatea evreilor au plecat. Această discuție am avut-o fiind de față și GABOR GAVRIL care se înțelegea mai bine cu AGAMY, vorbind limba germană și ebraică.

Cele auzite dela AGAMY le-am adus la cunoștința lui VASILE LUCA care mi-a spus că R.P.R. nu este de acord cu astfel de chestiuni întrucât acesta este identic cu un comerț de sclavi. Totuși peste scurt timp au început plecări masive de evrei, lucru care nici ca problemă națională și nici ca problemă economică nu putea să se întâmple fără aprobarea lui VASILE LUCA care coordona aceste sectoare.

Înainte de acest eveniment, am vorbit cu BERCU FELDMAN și LAZAROVICI, cărora le-am spus că verișoara mea NEUMAN BIANCA vrea să plece în Israel și i-am întrebat cum se face acest lucru. Aceasta era în toamna anului 1948.

După discuțiile avute între mine și VASILE LUCA referitor la plecările de evrei, a venit la Cabinet LAZAROVICI LUPU care a sosit însă mult mai devreme decât VASILE LUCA.

././.

180

Așteptând pe LUCA, am discutat împreună vreo jumătate oră, când iar i-am vorbit despre plecarea verișoarei mele, însă LAZAROVICI nu mi-a răspuns nimica referitor la posibilitatea plecării ei.

LAZAROVICI a intrat apoi la VASILE LUCA, iar după ce a ieșit fără să-l mai întreb nimic, mi-a spus că în curând vor începe plecări masive de evrei așa că va putea pleca și verișoara mea. Deci se vede clar că această comunicare mi-a făcut-o în urma discuției avute cu LUCA și că împreună au căzut de acord în această privință.

În toamna anului 1949 după ce s'a înapoiat dintr'o călătorie pe care a făcut-o în Apus, LAZAROVICI nu a mai fost lăsat să plece din țară. Aceasta o știu deoarece a venit mereu la VASILE LUCA pentruca acesta să intervină să primească viza de ieșire din țară. Odată, am fost chemat de VASILE LUCA în cabinet unde se afla prezent și LAZAROVICI. Acesta m'a rugat pe mine de față fiind și VASILE LUCA să mă interesez la Ministerul Afacerilor Externe când primește vize de plecare, ceace am și făcut vorbind cu LENUTA GEORGESCU care mi-a dat un răspuns evaziv.

În acest timp, LAZAROVICI venea mereu la VASILE LUCA singur și de câteva ori însoțit de BERCU FELDMAN.

Din frânturile de discuții pe care le-am auzit, am constatat că toți trei erau nervoși în așteptarea unui înlocuitor pentru LAZAROVICI pentru ca acesta să poată pleca din țară. LAZAROVICI mi-a spus că în curând va pleca în Israel.

Între timp LAZAROVICI venea mereu la VASILE LUCA și așteptau înlocuitorul. VASILE LUCA mereu îl întreba pe LAZAROVICI când îi vine înlocuitorul, discutând foarte prietenos.

Într'o dimineață însă, în primăvara anului 1950, VASILE LUCA susește furios la Minister și mă cheamă în cabinet la el de față fiind și Lt.Maj.AFANASE SISEAN șeful pazei lui VASILE LUCA și îmi dă dispoziții să nu îl mai primesc pe LAZAROVICI în Minister pentrucă îl acostează pe coridor. Până atunci nu mi-a spus niciodată că nu-l primește pe LAZAROVICI și chiar înainte cu 2-3 zile au discutat foarte prietenos.

Menționez că LAZAROVICI avea acces permanent în Minister prin poarta principală unde intrau și miniștrii.

181

Până la acea dată așteptau ca totuși LAZAROVICI să plece prin schimbare cu un alt om, astfel neavând motiv să plece în Israel. Numai când a văzut că nu mai sosește înlocuitorul VASILE LUCA nu l-a mai primit pe LAZAROVICI.

Trebuia să aștepte un înlocuitor întrucât multe tranzacții erau în curs și era necesar să le predea cuiva, altfel nu ar fi putu pleca. Fiind bănuț de spionaj, orice intervenție a lui VASILE LUCA în favoarea lui LAZAROVICI ar fi demascată legăturile lor. Din acest considerent LAZAROVICI și LUCA m'au pus pe mine să vorbesc cu Ministerul Afacerilor Externe că văd totuși dacă nu s'au aplanat bănușele contra lui LAZAROVICI. Într'o discuție pe care ei au avut-o, l-am auzit pe LUCA spunând lui LAZAROVICI " eu nu pot să-ți fac nimic, trebuie să așteptăm". Din discuțiile lor am aflat că așteptau pe secretarul P.C.Israelian care urma să vină cu înlocuitorul lui LAZAROVICI, însă acesta nu venise până la arestarea mea.

Feste câțva timp în toamna anului 1950 LAZAROVICI a fost arestat de organele S.S.I.-ului, ceea ce am aflat dela BERCU FELDMAN care venise la VASILE LUCA. BERCU FELDMAN mi-a spus că arestarea lui LAZAROVICI se trage dela bănușala că în drumurile pe care le-a făcut ia spus că a furnizat informații unor puteri imperialiste.

VASILE LUCA mi-a spus că LAZAROVICI a făcut niște gafe mari însă nu mi-a spus că ar fi făcut spionaj. Nu mi-a precizat nici ce gafe a făcut LAZAROVICI.

La cca.5-6 luni după arestarea lui LAZAROVICI, prin luna Ianuarie- Februarie 1951 intrând în cabinet la VASILE LUCA, l-am auzit pe acesta vorbind la telefon cu TECHARI GEORGESCU despre LAZAROVICI. L-am auzit că amintea (se adresa) la telefon spunând "TEO" deci vorbea cu TECHARI GEORGESCU și i-a spus că LAZAROVICI nu este vinovat.

Inceputul convorbirii dintre ei nu l-am auzit. La cca. 2-3 luni după ce am auzit această convorbire între VASILE LUCA și TECHARI GEORGESCU mi-a telefonat BERCU FELDMAN și mi-a spus că se află la Spitalul " Central " unde l-a internat pe LAZAROVICI LUPU și pe soția acestuia, iar copii acestora i-a internat la un cămin al Comitetului Democrat Evreesc (C.D.E.).

A doua zi după ce mi-a telefonat, BERCU FELDMAN a venit la mine la Ministerul de Finanțe și mi-a povestit că soții LAZAROVICI au fost arestați fiind bănuși de spionaj, însă nu

s'a stabilit că ar fi vinovați. Mi-a spus că amândoi (LAZAROVICI și soția sa) au suferit șocuri [redacted] și că au nevoie de tratament. Mi-a spus că starea lui LAZAROVICI e mai gravă, soția lui însă se va însănătoși mai repede.

Tot atunci mi-a spus că în urma convorbirilor pe care le-a avut cu LAZAROVICI, și-a dat seama că dacă LAZAROVICI va ști că va fi primit de VASILE LUCA se va însănătoși mai repede. Tot atunci mi-a spus că cei doi (soții LAZAROVICI) au o situație gra din punct de vedere material și m'a rugat să-i comunic lui VASILE LUCA să fi ajute. Această convorbire am avut-o cu BERCU FELDMAN în cursul luni August 1951. Deoarece VASILE LUCA nu era la Minister în acea zi, a doua zi dimineața i-am comunicat lui VASILE LUCA cele ce mi-a spus BERCU FELDMAN. Cu acea ocazie, VASILE LUCA mi-a spus că îi pare rău că nu l-a primit pe LAZAROVICI înainte de a fi arestat. Mi-a mai spus că el a știut că LAZAROVICI este bolnav de nervi și a prevenit organele ancheta-toare să procedeze cu tact la anchetarea lui LAZAROVICI. Mi-a spus că aceasta suferea de melancolie și că aceasta este o boală gravă. Mi-a dat dispoziție ca atunci când o să scape să-i dau imediat ajutor. Totodată mi-a spus să-i comunic lui BERCU FELDMAN că îl va primi pe LAZAROVICI când se va însănătoși. La câteva zile după această convorbire a venit nevasta lui LAZAROVICI la mine fiind trimisă de BERCU FELDMAN și i-am dat 10.000 lei, cu care ocazie mi-a spus că peste scurt timp se va însănătoși și bărbatul ei.

După o săptămână, mi-a telefonat LAZAROVICI și mi-a spus că s'a însănătoșit și m'a rugat să-i comunic când va fi primit de VASILE LUCA. I-am spus lui VASILE LUCA cererea lui LAZAROVICI și acesta mi-a spus că îl va primi a doua zi. A doua zi LAZAROVICI a venit la VASILE LUCA, însă nu am asistat la discuția dintre ei (au discutat cca.un sfert de oră). După aceea VASILE LUCA m'a chemat și m'ea dat dispoziție să îi dau bani de cheltuielă lui LAZAROVICI până când LAZAROVICI va fi plecat în câmpul muncii fără să-mi precizeze suma. În urma dispoziției primite dela VASILE LUCA, în 2-3 rânduri i-am dat lui LAZAROVICI sume de bani, în total cca.50- 60.000 lei.

Intrebare :

Ce însărcinări ai primit dela VASILE LUCA în legătură cu LAZAROVICI ?

113

Răspuns:

În cursul anului 1949 VASILE LUCA mi-a dat dispoziții să intervin la Ministerul Industriei Metalurgiei și al Industriei Chimice, la Comerțul Exterior, la Ministerul Justiției și la Banca de Stat, pentru diferite înlesniri și scutiri de dispoziții legale în favoarea lui LAZAROVICI. Astfel la Ministerul Industriei Metalurgiei și Industriei Chimice, am intervenit chiar la Ministru pentru a-i înlesni lui LAZAROVICI exportul unui utilaj industrial și a unei instalații de tipografie. În această problemă a vorbit telefonic și VASILE LUCA.

La Ministerul Comerțului Exterior, am vorbit cu GOGU RADULESCU din ordinul lui VASILE LUCA și i-am comunicat să aprobe exportul pe credit a diferite mărfuri solicitate de LAZAROVICI, ceea ce nu era legal. În urma acestor exporturi pe credit pe care le-a făcut, LAZAROVICI a rămas dator statului român respectiv firmei "Export-Lemn" suma de 11.000.000 lei vechi contravaloarea unui export de cherestea. Înainte de a pleca de la Ministerul de Finanțe VASILE LUCA mi-a dat dispoziții să comunic în scris, Ministerului Comerțului Exterior să scadă din activul societății "Export-Lemn" suma de 11 milioane lei datorită de LAZAROVICI ca sumă ce nu se poate încasa dispoziție nelegală, deoarece Ministerul Comerțului Exterior ar fi putut încasa această sumă dacă LAZAROVICI ar fi dat precizări unde și prin ce metode se poate încasa această sumă.

Prin această operație LUCA și LAZAROVICI au creat un depozit de valută în străinătate.

În diferite rânduri am mai transmis din partea lui VASILE LUCA, dispoziții la Banca de Stat lui VIJOLIU AUREL și STROE MIHNEA pentru diferite înlesniri nelegale privind acoperirea exporturilor făcute de LAZAROVICI. Tiu minte că prima dată când i-am comunicat lui STROE MIHNEA dispoziția lui VASILE LUCA cu privire la acoperirea exportului făcut de LAZAROVICI, STROE MIHNEA a fost contrariat și m'a întrebat: "asta este dispoziția lui VASILE LUCA"? La răspunsul meu afirmativ STROE MIHNEA nu a mai făcut nici-o obiecție. Nu știu dacă a vorbit și cu VASILE LUCA, însă știu că a rezolvat problema respectivă.

În vara anului 1950, LAZAROVICI LUPU a fost arestat și condamnat la 2 ani închisoare pentru nepredare la termen legal de 10 zile a unei sume de 100 dolari. Am fost înștiințat telefonic de BERCU FELDMAN despre acest lucru, și m'a rugat să-l anunț pe VASILE LUCA despre acest lucru ceea ce am și făcut.

5/184

VASILE LUCA mi-a dat dispoziție să aranjez la Ministerul Industriei ca LAZAROVICI să fie scutit de pedeapsă și să fie pus în libertate. M'am prezentat la Ministrul Justiției NITULESCU căruia i-am transmis " rugămintea " lui VASILE LUCA. NITULESCU mi-a spus că va face acest lucru dacă fi va comunica TEOHARI GEORGESCU.

Eu i-am comunicat lui VASILE LUCA cele discutate cu NITULESCU, iar acesta în prezenta mea l-a chemat la telefon pe TEOHARI GEORGESCU căruia VASILE LUCA i-a spus să-i ceară lui NITULESCU să-l pună în libertate pe LAZAROVICI. După scurt timp LAZAROVICI LUPU a fost pus în libertate.

Menționez că această intervenție în favoarea lui LAZAROVICI VASILE LUCA a făcut-o după ce mi-a dat ordin să nu-l mai primesc pe acesta în Minister și scurt timp înainte de LAZAROVICI să fi fost arestat de organele S.S.I.-ului.

În Iulie-August 1951, după ce LAZAROVICI LUPU a fost pus în libertate, VASILE LUCA mi-a dat dispoziții ca să-l plasez pe LAZAROVICI în câmpul muncii, ceea ce am și făcut, intervenind la GERNICIGA DUMITRU în prezența lui LUCA VASILE. LAZAROVICI a fost angajat la " Centrococop " în calitate de director adjunct la " Direcția Comercială ".

Intrebare :

Ce alte însărcinări ai primit dela VASILE LUCA în legătură cu LAZAROVICI LUPU?

Răspuns :

După ce Lazarovici Lupu a fost pus în libertate, VASILE LUCA mi-a spus de față fiind și LAZAROVICI să aranjez ca acesta să primească buletinul de populație, însă nu am rezolvat această problemă deoarece mi-a fost frică fiindcă știam că LAZAROVICI este un om suspect.

Intrebare :

Ce știi Dta în legătură cu [REDACTED] LAZAROVICI LUPU în timpul cât a fost arestat de organele S.S.I.-ului?

Răspuns :

În luna Martie sau Aprilie 1950 la ultima intrevvedere pe care LAZAROVICI a avut-o cu VASILE LUCA în cabinetul acestuia, înainte ca LAZAROVICI să fie arestat de organele S.S.I.-ului, am fost chemat în cabinet când ei erau aproape de sfârșitul discuțiilor și l-am auzit pe VASILE LUCA spunând lui LAZAROVICI că nu îl mai poate primi la Minister, că a așteptat să-i vină

185

inlocuitorul, însă acesta nevenind nu îl mai poate ține așa și o să fie nevoie să dea curs lucrurilor, fără să precizeze despre ce lucruri este vorba.

VASILE LUCA i-a mai spus să nu aibă teamă că cercetările vor decurge în mod suportabil pentru el. În continuare i-a spus că a luat toate măsurile în acest sens și i-a recomandat lui LAZAROVICI ca în problema "bolii" de care suferă să se adreseze unui medic pe care i l-a indicat chiar atunci VASILE LUCA și al cărui nume nu mi-l amintesc, spunându-i lui LAZAROVICI să-i spună medicului că a fost trimis de VASILE LUCA. La întrebare dacă are nevoie de bani, însă LAZAROVICI i-a răspuns că are bani și momentan nu îi trebuie nimic. Tot atunci, în prezența mea i-a spus lui LAZAROVICI că orice are nevoie să-mi ceară mie și eu îi voi satisface cererile. După aceea LAZAROVICI a plecat.

La cea. o săptămână sau două, VASILE LUCA într-o dimineață a venit furios la Minister, m'a chemat la cabinetul său și în prezența Lt. Major SISMAN AFANASE, șeful pazei personale și a șefei de cabinet BOJITA ILEANA mia făcut scandal spunând că a fost acostat pe coridor de LAZAROVICI și mi-a spus că de ce îi dau voie să intre în Minister.

Făcând legătura cu ultima discuție dintre ei la care am asistat, când l-am auzit spunându-i lui LAZAROVICI că nu îl mai poate primi la Minister, mi-am dat seama că VASILE LUCA "jocă teatru" pentru a da impresia lui SISMAN AFANASE și BOJITEI ILEANA că este supărat pe LAZAROVICI LUPU și că acesta este un element a cărui prezență este mai mult decât nedorită.

Un alt caz din care a reieșit că VASILE LUCA a jucat teatru în legătură cu LAZAROVICI, a fost și următorul fapt: În scurt timp după ce VASILE LUCA nu l-a mai primit pe LAZAROVICI la Minister, acesta a fost arestat și condamnat 2 ani închisoare pentru că nu a predat în termen legal 100 dolari înscrși în pașaportul lui. Despre acest lucru mi-a telefonat BERCU FELDMAN.

Imediat ce i-am comunicat lui VASILE LUCA cele aflate de la BERCU FELDMAN, acesta a uitat imediat supărarea lui împotriva lui LAZAROVICI și mi-a dat dispoziție să interviu la Ministerul Justiției NITULESCU, ca să obțin eliberarea și grațierea lui LAZAROVICI.

Decarece ministru Justiție mi-a spus că nu îl pune în libertate pe LAZAROVICI fără aprobarea lui TECHARI GEORGESCU, VASILE LUCA în prezența mea i-a telefonat lui TECHARI GEORGESCU

și i-a arătat că LAZAROVICI a fost condamnat pentru o infracțiune la legea devizelor și că acest lucru nu este just și i-a cerut lui TEOHARI GEORGESCU să dea dispoziții ministrului Justiției să îl pună în libertate pe LAZAROVICI.

Nu știu ce i-a răspuns TEOHARI GEORGESCU, însă după o zi sau două, BERCU FELDMAN mi-a telefonat că LAZAROVICI a fost pus în libertate. Prin Septembrie sau Octombrie 1950, BERCU FELDMAN mi-a spus că LAZAROVICI a fost arestat de organele S.S.I.-ului fiind bănuit de spionaj, iar prin Ianuarie sau Februarie 1951 mi-a spus că a fost arestată și soția lui LAZAROVICI.

În Martie sau Aprilie 1951, BERCU FELDMAN mi-a telefonat că LAZAROVICI și soția sa au fost puși în libertate și se găsesse la Spitalul "Central" din cauză că în timpul anchetei au avut șocuri [redacted]. Mi-a spus că a vorbit cu LAZAROVICI și cu doctorul acestuia și ei i-au spus că LAZAROVICI se va "însănătoși" mai repede dacă va ști că va fi primit de VASILE LUCA.

Acest lucru l-am comunicat lui VASILE LUCA, care mi-a spus că îi este rușine de LAZAROVICI pentru că nu l-a mai primit înainte de a fi arestat și mi-a spus că-i comunic lui BERCU FELDMAN că îl va primi pe LAZAROVICI.

Tot atunci mi-a spus că el știa că LAZAROVICI este bolnav [redacted] și atras atenția organelor anchetatoare să îl ia mai ușor ca să nu îi revină boala.

A doua zi VASILE LUCA m'a chemat în cabinetul său și mi-a dat dispoziții să chem la telefon Spitalul Central, să vorbesc cu LAZAROVICI și să-l întreb dacă a aranjat cum trebuie problema cu medicul ca să nu iasă cu bucluc.

Am chemat la telefon Spitalul Central, însă LAZAROVICI nu a fost dat la telefon. A venit la telefon un medic care mi-a spus că LAZAROVICI va veni acasă în două-trei zile.

La cca. o săptămână după convorbirea telefonică cu Spitalul Central, mi-a telefonat LAZAROVICI de acasă de la el, mi-a spus că este sănătos și m'a întrebat când va fi primit de VASILE LUCA.

VASILE LUCA mi-a spus să îi comunic să vină a doua zi dimineața.

A doua zi dimineața când LAZAROVICI a venit, VASILE LUCA l-a primit imediat, iar la sfârșitul discuțiilor dintre ei care au durat cca. 20 minute, am fost chemat în cabinet, cu care ocazie l-am auzit pe VASILE LUCA spunând lui LAZAROVICI să

187 30

să aibă grije ca medicul să fie mulțumit și că el speră că totul se va liniști.

După aceea VASILE LUCA a scos din casa de bani din cabinetul său un teanc de bancnote a 1000 lei cca. 100 bucăți pe care i le-a dat lui LAZAROVICI spunându-i "acești bani, sunt pentru acoperirea cheluelilor pe care le-ai avut cu problema bolii, ca nu cumva să iasă vreun bucluc, că toată lumea să fie mulțumită și medicamentele să fie achitate.

LAZAROVICI i -a răspuns că a luat toate măsurile ca toată lumea să fie mulțumită și că în această privință nu va fi nici-o surpriză. Separat de banii pe care i-a primit de la VASILE LUCA, i-am mai dat și eu lui LAZAROVICI cca. 30.-400000 lei pentru cheltuelile sale personale tot în aceeași zi din fondul special. Acești bani i-am dat din ordinul lui VASILE LUCA.

Din faptele pe care le-am arătat mai sus mi-am dat seama că "nebunia" lui LAZAROVICI LUFU a fost o înscenare aranjată de VASILE LUCA și LAZAROVICI, cu scopul de a determina ancheta să închidă cercetările asupra lui LAZAROVICI pentru a nu fi descoperite adevăratele legături dintre ei.

Intrebare :

Ce persoane au contribuit la această înscenare ?

Răspuns:

La această înscenare a contribuit VASILE LUCA, LAZAROVICI LUFU, BERCU FELDMAN și medicul psihiatru recomandat de VASILE LUCA lui LAZAROVICI.

Intrebare :

Care a fost rolul D-tale în această problemă?

Răspuns:

În această problemă în afară de faptul că am avut cunoștință că această "nebunie" este un aranjament și în afară de faptul că la cererea lui VASILE LUCA i-am telefonat lui LAZAROVICI la Spitalul Central nu am mai avut nici-o contribuție.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine îl susțin și semnez.

Anchetator,
IE. MAJ. DE SECURITATE

ss. BIDȘITZ ZOLTAN

I. Nisulescu,

Bi

188

Declarația originală
se află în dosarul
de justiție al lui
Eidlitz

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul EIDLITZ ZOLTAN, de profesiune funcționar,
născut la 2 Februarie 1912 în Satu Mare, fiul lui IGNATIE și
FANI, cu ultimul domiciliu în București Str. Ivan Turgheniev
No.30.

11 Iunie 1953- București
Interogatoriul a început la ora 18.
" s'a terminat la ora 3,50.

Intrebare ;

La interogatoriul din 29 Mai 1953 Dta ai arătat amănunțit
combinația care a existat între VASILE LUCA și LAZAROVICI LUPU.
Arată Dta și participarea Dtale la această combinație.

Răspuns;

În combinația care a existat între VASILE LUCA și
LAZAROVICI nu am avut altă participare decât aceia pe care am
arătat-o în procesul verbal de interogatoriu din 29 Mai 1953.

Intrebare ;

Ancheta cunoaște că în această problemă ai fost mai
activ. Cum se explică că Dta nu spui totul?

Răspuns;

Am spus adevărul și nu mai am nimic de adăugat în
această problemă.

Intrebare ;

VASILE LUCA arată că Dta ai fost mai activ în problema
eliberării lui LAZAROVICI.

Răspuns;

Altă participare decât cea arătată în procesul verbal
de interogatoriu din 29 Mai a.c. nu am avut și nici nu am
cunoștință de alte fapte în legătură cu această problemă în
afară de cele arătate până în prezent.

././.

189 80

Intrebare :

Dar Dta ai luat parte și la eliberarea de sub arest a lui LAZAROVICI?

Răspuns:

Este adevărat că am luat parte la eliberarea lui LAZAROVICI însă numai la prima arestare a sa, când a fost arestat și condamnat 2 ani închisoare pentru deținerea de valută în mod ilegal, când am intervenit personal din ordinul lui VASILE LUCA la ministrul justiției NITULESCU.

La eliberarea sa dela S.S.I. nu am avut nici-o participare. Desere această eliberare am aflat dela BERCU FELDMAN care mi-a telefonat dela Spitalul Centrală că Lazarovici a fost eliberat și că se află internat la acel Spital.

Intrebare :

In legătură cu eliberarea lui LAZAROVICI de sub arest, VASILE LUCA în procesul verbal de interogatoriu din 20 Aprilie 1953 printre altele declară; " Certificatul cerut a fost scos și BIDLITZ știe de cine a fost eliberat". Vezi, aceasta este cu totul altfel de cum spui Dta ?

Răspuns:

Nu am cunoștință de certificatul care i s'a eliberat lui LAZAROVICI în scopul eliberării sale.

Mi-am dat seama că inebunirea sa este o inscenare cu scopul de a scăpa de sub anchetă din faptele pe care le-am arătat în procesul verbal de interogatoriu din 29 Mai 1953 și în special din asigurările pe care i le-a dat VASILE LUCA lui LAZAROVICI că cercetările vor decurge în mod suportabil pentru el, precum și din faptul că i-a recomandat un medic spunându-i să aibe grije de voala sa. In ce privește faptul că eu aș avea cunoștință despre certificatul eliberat lui LAZAROVICI, este posibil ca VASILE LUCA să mă fi confundat cu BERCU FELDMAN.

Intrebare :

Cum se numește medicul pe care VASILE LUCA i l-a recomandat lui LAZAROVICI?

Răspuns:

Nu îmi amintesc precis numele medicului, însă avea un nume românesc cu rezonanță străină ca; MIICOVICI, MINCOVICI sau SANIELEVICI.

190

Intrebare :

Dacă ți s'ar spune numele medicului ai putea să precizezi dacă este acolo pe care VASILE LUCA l-a recomandat lui LAZAROVICI?

Răspuns:

Da aş putea să precizez.

Intrebare :

Ancheta fiți arată următoarele nume ; ABRAMOVICI, MOSCOVICI, DEREVICI, DIMITRIEVICI, HAIMOVICI și CALMANOVICI. Care din ele a fost indicat lui LAZAROVICI de către VASILE LUCA?

Răspuns:

Din aceste nume, acela indicat de VASILE LUCA lui LAZAROVICI a fost ABRAMOVICI sau DEREVICI.

Intrebare :

Cum califici participarea D-tale la combinațiile dintre VASILE LUCA și LAZAROVICI?

Răspuns :

Participarea mea la această combinație prin intervențiile ilegale pe care le-am făcut din ordinul lui VASILE LUCA în favoarea lui LAZAROVICI pentru ca acesta să obțină în condițiuni avantajoase pentru el și în dauna statului, mărfuri pentru export, anularea datoriei sale de 11.000.000 lei către Export-Lemn, intervenție pe care am făcut-o la ministrul Justiției NITULESCU pentru punerea în libertate a lui LAZAROVICI, precum și faptul că i-am dat bani din fondul " Cheltueli Speciale" pentru cheltuelile sale personale deși mi-am dat seama că acesta este un element dușmănos și legăturile sale strânse cu VASILE LUCA sunt suspecte, este o crimă împotriva intereselor statului prin faptul că i-am ajutat în acțiunile lor împotriva intereselor statului în loc să duc aceste fapte la cunoștință organelor în drept.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că cele denționate în el corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

ss.EIDLITZ ZOITAN

291

Declarația originală
se află la dosarul
original de susținere a
lui Eidlitz Zoltan
H. Nagy

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul EIDLITZ ZOLTAN, de profesie funcționar născut la 2 Februarie 1912, în Satu Mare, fiul lui IGNATIE și FAHI, cu ultimul domiciliu în București Str. Ivan Turgheniev Nr. 30.-

16 Iunie 1953, București
Interogatoriul a început la ora 7
" s'a terminat la " 15,20. -

Intrebare:

Când LAZAROVICI IJPU pleca în străinătate dela cine primea însărcinări?

Răspuns:

Când LAZAROVICI IJPU pleca în străinătate primea însărcinări din partea lui VASILE LUCA.- Acest lucru l-am constatat din următoarele fapte: LAZAROVICI IJPU înainte de a pleca în străinătate venea de câte două trei ori pe săptămână la VASILE LUCA. Imediat ce se înapoi a, îmi telefona și mă întreba când vine LUCA la Minister în ziua respectivă spunându-mi că are de raportat lui VASILE LUCA despre anumite lucruri în legătură cu călătoria lui.-

Intrebare:

Ce însărcinări primea LAZAROVICI IJPU dela VASILE LUCA?

Răspuns:

Concret nu știu ce însărcinări primea LAZAROVICI IJPU dela VASILE LUCA, însă în multe ocazii am fost chemat în cabinet și am primit dispoziții dela VASILE LUCA să -l ajut pe LAZAROVICI să primească valută pentru drum și să intervin la Banca de Stat și la Ministerul Comerțului Exterior, în legătură cu diferite tranzacții de export ale lui LAZAROVICI.-

Cu aceste ocazii am auzit frânturi de discuții între ei din care reținea că VASILE LUCA îi dădea instrucțiuni și primea rapoarte dela LAZAROVICI când acesta se înapoi.-

ss/Eidlitz Zoltan.-

1920

In iarna anului 1948 - 1949 LAZAROVICI IUPU, după o călătorie pe care a făcut-o în Belgia, a venit la VASILE IUCA.-

Primind un telefon de la Președinția Consiliului de Miniștri prin care mi s'a comunicat că VASILE IUCA este așteptat pentru o ședință, am intrat în cabinet la VASILE IUCA să-l înștiințez despre acest lucru, cu care ocazie l-am auzit pe VASILE IUCA întrebându-l pe LAZAROVICI cum a fost primit în țara respectivă.-

In toamna anului 1948 când LAZAROVICI IUPU urma să plece în Ungaria, am fost chemat în cabinet de VASILE IUCA și mi-a dat dispoziții să urgentez primirea de valută necesară pentru călătoria lui LAZAROVICI.- Discuțiile dintre ei erau terminate, însă la plecare VASILE IUCA i-a spus lui LAZAROVICI să aibă grije de condițiile stabilite.- Nu știu despre ce condiții era vorba.-

In primăvara anului 1949, când LAZAROVICI s'a înapoiat din Wiena, fiind chemat în cabinet, l-am auzit pe VASILE IUCA spunând lui LAZAROVICI: "ți-am mai spus să verific informațiile". fără să precizeze despre ce informații era vorba.- Nu am avut posibilitatea să aud mai mult, deoarece întotdeauna eram chemat la terminarea discuțiilor dintre ei, iar în cazul când intram în cabinet, în timp ce vorbeau, se opreau din discuții, terminând numai fraza începută.-

Intr'o convorbire, pe care am avut-o cu LAZAROVICI, după ce se înapoiase din Cehoslovacia, acesta mi-a spus că acolo a avut mari greutăți, însă cuvântul lui IUCA și acolo l-a ajutat.-

Intrebare:

Ce greutăți a avut LAZAROVICI în Cehoslovacia și cum a fost ajutat de cuvântul lui VASILE IUCA?

Răspuns:

LAZAROVICI mi-a spus că în Cehoslovacia avea mereu greutăți; la început nici nu era primit de autorități (Minister sau organe economice) însă cuvântul lui VASILE IUCA și aici a fost hotărâtor.- Nu mi-a precizat cum a intervenit VASILE IUCA, dar m'a lăsat să înțeleg că a rezolvat aceste probleme la conducerea Partidului Cehoslovac.- Nu știu cum a intervenit VASILE IUCA în favoarea lui LAZAROVICI, însă cred că aceasta s'a făcut printr'o notă dată lui LAZAROVICI, sau prin transmiteri verbale către unul din secretarii Partidului din Cehoslovacia.-

ss/Eidlitz Zoltan.-

In orice caz VASILE LUCA nu a cerut la telefon niciodată Praga.- VASILE LUCA mai putea să intervină și la reprezentantul Cehoslovaciei în București LINHARDT pe care l-am văzut de două ori la VASILE LUCA în cursul anului 1948 și 1949.-

Intrebare:

Cu ce firme din străinătate a avut LAZAROVICI legături și din însărcinarea cui?

Răspuns:

Nu știu cu ce firme din străinătate a avut legături LAZAROVICI.- În toamna anului 1948 când LAZAROVICI a lipsit cca 6 săptămâni fiind plecat în străinătate, BERCU FELDMAN i-a ținut locul lui LAZAROVICI în afacerile pe care le avea acesta la București. Aceasta o știu dela LAZAROVICI care înainte de plecare mi-a spus că vor sosi pe vasul Transilvania portocale și sucuri de fructe pentru VASILE LUCA, iar BERCU FELDMAN care îi ținea locul, mă va înștiința despre sosirea transportului.- Lucru ce s'a și întâmplat, primind 4 lăzi cu portocale și o ladă cu 20 sticle sucuri de fructe pe care le-am adus dela Constanța prin Sovrom-Transport.- Din aceasta am dedus că BERCU FELDMAN cunoaște firmele străine cu care LAZAROVICI are legături.-

Intrebare:

Cum afirmi că nu ai cunoștință de firmele străine cu care LAZAROVICI avea legături când mai sus ai arătat că ai intervenit la Banca de Stat și la Ministerul Comerțului Exterior în legătură cu diferite tranzacții de export ale lui LAZAROVICI?

Răspuns:

Nu cunosc firmele din străinătate cu care LAZAROVICI avea legături, deoarece atunci când îmi dădea dispoziții să intervin în favoarea lui LAZAROVICI, VASILE LUCA îmi spunea să comunic lui GOGU RADULESCU, IJINGU STEFAN sau STROE MIHNEA să accepte condițiile lui LAZAROVICI în problema respectivă fără să-mi precizeze firmele cărora le era destinată marfa.-

Intrebare:

Cu cine dela Ministerul Comerțului Exterior a aranjat LAZAROVICI afacerile sale?

sa/Eidlitz Zoltan.-

32/194

Răspuns:

LAZAROVICI a aranjat afacerile sale cu GOGU RADULESCU, IUNGU STEFAN directorul Exportlemnului, cu Gyaly ZOLTAN consilier ministerial la Ministerul Comerțului Exterior

Intrebare:

Ai intervenit d-ta pentru ai procura pașaport lui LAZAROVICI?

Răspuns:

Nu am intervenit pentru procurarea de pașaport pentru LAZAROVICI și nici nu am cunoștință dacă a intervenit cineva în acest sens.-

Eu am intervenit o singură dată în toamna anului 1949 din ordinul lui VASILE LUCA, la LENUTA GEORGESCU de la Ministerul Afacerilor Externe căreia i-am telefonat dacă LAZAROVICI a primit viza de eșire.- LENUTA GEORGESCU mi-a răspuns că nu a primit.- Această convorbire telefonică am avut-o în prezența lui LAZAROVICI care se afla lângă mine.- Altă intervenție în legătură cu pașaportul lui LAZAROVICI nu am mai făcut.-

Intrebare:

Cu ce persoane venea LAZAROVICI la VASILE LUCA?

Răspuns:

LAZAROVICI IUPU în majoritatea cazurilor venea singur la VASILE LUCA. De mai multe ori a venit însoțit de BERCU FELDMAN.- În toamna anului 1948 LAZAROVICI a venit de două-trei ori împreună cu BERCU FELDMAN și SERBAN LEIBOVICI din conducerea C.D.E.-ului. -

Intrebare:

Cu ce alte persoane a venit LAZAROVICI IUPU la VASILE LUCA în afară de BERCU FELDMAN și SERBAN LEIBOVICI?

Răspuns:

Nu l-am văzut pe LAZAROVICI venind la VASILE LUCA însoțit de alte persoane în afară de cele arătate mai sus, însă în vara sau toamna anului 1949, am auzit o discuție între VASILE LUCA, LAZAROVICI și BERCU FELDMAN cu care ocazie în cursul discuției BERCU FELDMAN a pomenit de o întâlnire anterioară pe care au avut-o toți trei cu un reprezentant al Partidului Comunist Israelian al cărui nume nu mi-amintesc.

ss/Eidlitz Zoltan.-

//.

Intrebare:

Ce anturaj avea LAZAROVICI LUPU în București?

Răspuns:

În București, LAZAROVICI era prieten cu HERCU FELDMAN și știu că era în relații bune cu SERBAN LEIBOVICI și BACALU dela C.D.E. Cu BACALU nu l-am văzut niciodată împreună, însă din discuțiile pe care le-am avut cu LAZAROVICI, cât și cu BACALU separat am constatat că sunt în relații bune.-

Dintr-o convorbire avută cu SIELEER IOSIF funcționar la Controlul de Stat care locuia în aceeași casă cu LAZAROVICI în București Str. aviator Zorileanu Nr. 71, acesta mi-a spus că în aceeași casă cu el locuiește, un anume LAZAROVICI LUPU, despre care nu știu cu ce se ocupă, însă duce un traiu luxos și primește vizita unor oameni suspecti, pe care el însă nu îi cunoaște.-

Mi-a spus că despre aceste vizite a anunțat și Miliția bănuind că LAZAROVICI trăiește din afaceri necinstite. Aceste lucruri auzite dela SIELEER IOSIF i le-am adus la cunoștință și lui VASILE LUCA, însă acesta nu mi-a dat niciun răspuns.-

Intrebare:

Prin cine ținea legătura LAZAROVICI cu Statul Israel?

Răspuns:

În iarna anului 1948-1949 când am dus tratative cu MARCU COHIN și AGAMI, pentru eliberarea conducătorilor sioniști în schimbul unei sume de dolari, LAZAROVICI a venit de mai multe ori la VASILE LUCA și la mine spunându-ne că sioniștii nu pot da suma de 1.000.000 dolari cât am cerut noi, ci să acceptăm plata a 500.000 dolari, spunând că dacă noi nu acceptăm această sumă, el va avea greutăți din partea Legăției Israelului și în special din partea lui AGAMI. La intervenția lui LAZAROVICI, VASILE LUCA a acceptat propunerile sioniștilor.-

Din cele arătate mai sus, reese clar că LAZAROVICI ținea legătura cu legăția Israelului din București și că această legăție cunoștea că el lucrează cu VASILE LUCA deși acest lucru ar fi trebuit să fie secret dacă LAZAROVICI ar fi fost numai în trimis al Partidului Comunist Israelian.-

Un alt caz din care reese că LAZAROVICI era în legătură cu legăția Statului Israel este următorul:

ss/Bidlitz Zoltan.-

~~214~~ 196

În primăvara anului 1949, când LAZAROVICI a venit la Minister, după ce a eşit de la VASILE IUCA mi-a spus că în curând vor începe plecări masive de evrei.- Din aceste lucruri mi-am dat seama că era în strânsă legătură cu VASILE IUCA și că este cel puțin un intermediar între VASILE IUCA și legația Israelului.-

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este consemnate în el și corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss/Bidlitz Zoltan.-

Lt. Maj. de Securitate

I. Niculescu.-

Astfel i-am dat făină, grăsimi, țuică etc. Deasemenea i-am dat cauciucuri pentru mașină, piese de schimb, arme și muniții ca; pistoale mitraliere, puști, cartușe, și câteva lăzi cu grenade. Atât alimentele cât și armamentul mi-au fost cerute de SISMAN AFANASE șeful pazei personalului lui VASILE LUCA care îmi spunea că acesta are nevoie de aceste lucruri.

SISMAN AFANASE și STARK ALEXANDRU mi-au spus că VASILE LUCA s'a exprimat față de ei că se bucură când vine la Satu-Mare că nicăeri nu se simte așa bine ca la mine. Prin luna Aprilie sau Mai 1945 VASILE LUCA m'a rugat să trimit un camion la Kisvarda (Ungaria) ca să-l aduc în țară pe fratele său VARGA GABOR împreună cu familia și bagajul deoarece acesta era funcționar sau impiegat la căile ferate maghiare, lucru ce am și făcut. La venirea în țară, VARGA GABOR a plecat în județul Trei Scaune, rămânând la mine nevasta și trei copii ai săi timp de două săptămâni, după care au plecat și ei.-

Aceste relații apropiate între mine și VASILE LUCA au ținut până în Septembrie 1945 când am fost mutat la Oradea responsabilul cu cadrele Regionalei PCR. Când VASILE LUCA venea la Oradea era cazat de secretarul Regionalei LEONTIN SALAJAN și apoi de CERNICICA DUMITRU. La Oradea nu am avut cu VASILE LUCA decât relații în cadrul Regionalei P.C.R.-

La Oradea, VASILE LUCA a venit la mine acasă împreună cu LEONTIN SALAJAN o singură dată cu care ocazie a mulțumit soției mele pentru primirea ce i-a făcut-o cu ocazia călătoriilor la Satu-Mare.- În luna August 1947 am fost înștiințat de CERNICICA DUMITRU care devenise instructor al C.C. al P.M. ca să predau munca și să mă ocup cu alegerea unor delegați dintre social democrații din Oradea care să meargă la Congresul din București. Mi-a spus că aceasra este dispoziția lui VINTE ION responsabilul organizatoric al C.C. al P.M.R.

În ~~nume~~ acestei dispoziții am preda munca și am venit la București împreună cu 6 delegați. VINTE ION mi-a spus că mă ocup cu acești delegați în tot timpul Congresului, lucru ce am și făcut. La terminarea Congresului m am prezentat la VINTE ION, care ma îndrumat la RANGHET IOSIF responsabilul Cadrelor din C.C. al P.M.R. căruia i am expus situația mea. Acesta mi-a spus că el nu a dat nici-o dispoziție să viu la București. Mai dus la VINTE ION care ma trimis la ANUTA TOMA după multă târâgâneală. ANUTA TOMA mi-a spus că mai târziu am să fiu reparti-

././.

ss. Eidlitz Zoltan,

199

zat la muncă în cadrul Sectorului Financiar al Partidului. I-am cerut voie acestuia să merg la Oradea să-mi fac concediu până când are să-mi vie numirea. După o lună văzând că nu primesc nici-o înștiințare, am venit iar la București, însă nici de data aceasta nu am fost plasa în muncă. I-am povestit acest lucru lui LEONTIN SALAJAN care mi-a promis că se va interesa și el de situația mea. După 2-3 zile LEONTIN SALAJAN mi-a spus că a vorbit cu VASILE LUCA despre situația mea și că acesta i-a spus că se bucură să sunt liber deoarece mă va lua la Ministerul de Finanțe. La 12 Noembrie 1947 m'am prezentat la Ministerul de Finanțe la secretarul general ION D ION împreună cu CERNICIGA DUMITRU care și el a fost numit la Ministerul de Finanțe.-

Am scris în linia

Inconcluzie

Eu am fost numit consilier administrativ fără să mi se fixeze atribuțiuni precise. La câteva zile după numirea mea, l-am întâlnit pe sală pe VASILE LUCA, și l-am întrebat ce sarcini am eu la Ministerul de Finanțe deoarece nu mi sa precizat. VASILE LUCA mi-a spus să "miros" tot ce se petrece în Ministerul de Finanțe, și să-i raportez lui. Altceva în legătură cu atribuțiunile mele nu mi-a mai spus.-

În urma faptului că am fost luat de el la Ministerul de Finanțe în astfel de împrejurări, atașamentul meu față de el sa întărit. La Ministerul de Finanțe, eu am înființat un birou special de anchete și control pe lângă cabinetului lui VASILE LUCA. În cadrul acestei munci am săvârșit o serie de greșeli care au costat în ~~manopara~~ unor elemente capitaliste și a uneltelor lor.-

Astfel în luna Aprilie 1948 am pus în libertate pe un mare comerciant furnizor la livrări în contul armistițiului anume ERLICH care fusese arestat pentru faptul că a săvârșit mari fraude în dauna statului și a dat șperț generalului PRETORIAN fost șef al Marelui Stat Major. Acest individ a fost în cercetarea biroului special condus de mine, înainte de a termina cercetarea lui ERLICH, subdirectorul general al Poliției POP SIMION a cerut să-l pun pe acest individ la dispoziția M.A.I.- În loc să-l înaintez cu o adresă Poliției, după terminarea cercetărilor am vorbit la telefon cu un comisar dela Poliție dela cabinetul lui POP SIMION care mi-a spus că are nimic cu ERLICH. În urma acestei discuții, l-am pus în libertate pe ERLICH care imediat a fugit din țară împreună cu familia.-

./. ss. Eidlitz Zoltan,

In luna Mai 1949 organele biroului special au descoperi
că industriaşul GAIZER din Bucureşti a săvârşit o fraudă fisc
lă omiţând cecuri fără acoperire pentru plăţă impozitelor cu c
plicitatea casierului dela Administraţia Financiară IV-Roşu.

Au fost dresate acte de dare în judecată însă eu am
oprit acţiunea şi am căzut de acord cu reprezentanţii lui să
scap de urmărirea penale, dacă va achita amenda şi majorăril
datorate fiscului. În acest scop am făcut o adresă către Tri-
bunai în care am cerut ca GAIZER să nu fie trimis în Justiţie
In ruma acestei adrese acţiunea a fost închisă. Menţionez că
eu nu aveam calitatea să semnez o adresă pentru a opri acţi-
unea dela Parchet sau Tribunal, acest drept revenind unei
comisii speciale din cadrul Ministerului de Finanţe, eu săvâr
şit prin aceasta un lucru ilegal.-

In luna Aprilie şi Mai 1948 la Uzinele Textile Sft-Ghe-
orghe sa făcut o cercetare de către organele din biroul speci
ak condus de mine şi s'au descoperit mari fraude fiscale. Vino
vaţi de săvârşirea acestor fraude fiscale. erau; fostul direc
tor RATZ şi SCHNEIDER cotabil procuriss ai acestei fabrici. In
curusul cercetărilor sa stabilit că dela această fabrică au
primit cadourii sub formă de matriaje din partea lui SCHNEIDER
şi fratele lui VASILE LUCA, VARGA GABOR, precum şi o serie
de prieteni ai săi dintre care îmi amintez pe NAGY VICTOR
fostul prefect al Judeţenei Trei Scaune. Am luat dela procuro-
rul ROSMAN nota din care rezultă că VARGA GABOR şi NAGY VICTO
au primit cadouri şi i-am dat-o lui VASILE LUCA.-

Inainte ca organele anchetatoare să incheie actele de t
mitere în Justiţie, am dat dispoziţie impsectorilor LAZARESCU
şi PAUN că actele să fie incheiate în așa fel, încât să apa-
ră ca vinovat numai Dr. RATZ, iar SCHNEIDER să fie scos din
cauză.-L-am scos pe SCHNEIDER din această cauză în urma inter-
venţiei familiei lui VASILE LUCA şi în special a lui TOTH
GEZA şi SCHUSLER ELISABETA sora lui VASILE LUCA, cât şi la
intervanţia personală a lui VASILE LUCA, care în cursul lunii
ai într'o dimineaţă ma chemat în cabinet şi în prezenţa fra-
telui său TOTH GEZA mi-a spus că SCHNEIDER este un bun demo-
crat, un om capabil, şi că toate aceste cercetări este întrep-
tată împotriva sa (VASILE LUCA) şi a familiei sale, şi că a f
provocată de fostul secretar al judeţenei P.C.R. Sft. Gheorgh
ERDELY IOSIF.- //.

ss. Eidlitz Zoltan,

Aceasta afirmație a lui VASILE LUCA era neadevărată întrucât cercetarea la Uzinele Textile Sft. Gheorghe a fost pronită în ruma unei cercetări făcute la Centrala din București a acestei fabrici. În urma acestor fapte, inspectorul TAUTU VASILE care lucra în biroul special de anchete conducă de mine, împreună cu un avocat anume VASILESCU ALBU (WEISS) a reclamat la Parchetul General al R.P.R.

La Parchetul General R.P.R. am fost cercetat în cursul lunii Iulie 1948 de o comisie formată din procurorul ROMAN din partea Parchetului General și CERNICICA DUMITRU Directorul personalului din Ministerul de Finanțe delegat de VASILE LUCA în această scop. În această problemă a intervenit și VASILE LUCA personal.

Aceasta o știu din faptul că procurorul general al R.P.R. STERE a fost chemat de VASILE LUCA la cabinetul său. Nu știu cum a fost chemat și nici ce au discutat, însă ancheta a fost suspendată. În urma acestei anchete VASILE LUCA a convocat la vila sa de la Snagov o ședință a cadrelor de conducere a Ministerului de Finanțe la care au participat, MODORAN VASILE IACOB ALEXANDRU, CERNICICA DUMITRU, CRAIU ION, și toți directorii din Ministerul Finanțelor cu care ocazie VASILE LUCA m'a reabilitat în fața lor spunând că am fost ușurat în muncă și că a fost vorba de o acțiune provenită din dușmănie împotriva mea. Cu acea ocazie VASILE LUCA a tras atenția celor prezenți că noi cei de la Ministerul de Finanțe trebuie să păstrăm unitatea în rândurile noastre, și nu o să ne fie frică de nimic. Această ședință a durat cca. 10.20 minute după care eu am plecat la București.-

În urma acestei întâmplări relațiile dintre noi au devenit mai strânse. Cu această ocazie el a văzut în mine un om devotaț și lui care face orice pentru a-l apăra pe el și familia lui, iar eu i-am fost recunoscător că m'a salvat de urmările anchetei.- La cca. 2 luni după terminarea acestei probleme, directorul de cabinet al lui VASILE LUCA, STANESCU CONSTANTIN a fost numit într'un post la Ministerul Afacerilor Externe, iar în locul său am fost numit eu de către VASILE LUCA.-

În această nouă funcție am avut ocazie să cunosc mai bine atât pe VASILE LUCA cât și familia sa, relațiile dintre noi devenind tot mai strânse ocupându-mă la început cu rezolvarea problemelor familiei lui VASILE LUCA.-

Din cauză că am primit sesizări din partea unor prieteni ai mei despre scandalurile, bețiile și imoralităților săvârșite de familia lui VASILE LUCA, l-am sesizat ep el și am primit deslegare din partea lui că să stau de vorbă cu el și să pun capăt acestor lucruri.-

In acest scop am vorbit cu VARGA GABOR căruia i-am spus că se vorbește despre el că i-a cadouri dela chiabari și să nu mai dea ocazi să se vorbească astfel de lucruri despre el. Am vorbit cu TOTH GEORGE să nu se mai înbete și să nu mai facă scandaluri. Totodată am vorbit cu VASILE LUCA și i-am propus să-l mute pe TOTH ANDREI din Tg. Secuesc unde el era compromis.- Cu mutarea lui m'am ocupat chiar eu și am intervenit ca el să fie ales președinte al Gospodăriei Agricole Colective din Lemnia, cece sa și făcut.

Despre TOTH GEZA am aflat că are un anturaj nesănătos el însuși fiind antisemit am propus lui VASILE LUCA să-l mute într'un centru industrial, în urma cărui fapt a fost mutat la București. Cu aranjarea și mobilarea locuinței sale la București m'am ocupat tot eu. Deasemenea am vorbit cu frații lui VASILE LUCA și cu cumnatale sale ca în caz de au nevoie de cumpărături să-mi spună mie. Le-am făcut cumpărături ea; mobilă, stofă, de haine, ceasuri, radio etc. O parte din sumele cheltuite pentru familia sa, VASILE LUCA nu le-a restituit. Pentru o parte însă cca. 2-300000 lei VASILE LUCA mi-a semnat chitanțe iar bani eu fost cheltuiți din fondul "Cheltuiel Speciale".

Fond special
H

In urma acestor întâmplări VASILE LUCA convingându-se de devotamentul meu față de persoana lui a început să-mi dea o serie de însărcinări nejuste care erau împotriva liniei Partidului și guvernului și în dauna intereselor statului. Astfel în luna Septembrie sau Octombrie 1948 VASILE LUCA a primit în audiență pe BEJAN PETRE unul din conducătorii fostului, partid liberal și VICTOR NICOLAE secretar general al acestui partid. După cca. 15.20. minute dela venirea lor am fost chemat în cabinet de VASILE LUCA, care în prezența lor mi-a dat o serie de cereri de scutire de impozite ale acestora pe care el le aprobase spunându-mi să mă duc cu ele la Direcția respectivă pentru rezolvare. După plecarea lor l-am întrebat pe VASILE LUCA pentruce trebuie să le rezolvăm favorabil acele cereri.

VASILE LUCA mi-a răspuns că acestia sunt oameni înțelecatori și se putea conlucra cu ei. Tot în luna Septembrie sau Octombrie 1948 a venit de mai multe ori la VASILE LUCA

SZELL EUGEN ambasador al Ungariei la București. Acesta i-a prezentat lui VASILE LUCA o serie de cereri ale unor capitaliști maghiari care aveau întreprinderi în R.P.R. și prin care cereu scutire de taxe și impozite și diferite aprobări dela dăgile în vigoare la acea dată. - O parte din aceste cereri le-a aprobat VASILE LUCA personal, iar o parte mă le-a dat mie dat mie ca să le duc la Direcțiile respective de care aparțineau acele probleme. și să comunic directorilor să rezolve favorabil cererile. Dintre firmele pentru care SZELL a intervenit la VASILE LUCA îmi amintesc fabrica de bere "Haggeumaker" din Oradea și Banca de Păstrare și de Credit Maghiar din Orașul Stalin. Aceste intervenții mi-au rămas în minate deoarece i-au fost făcute după naționalizare. Stiu că Banca de Păstrare și Credit Maghiar din Orașul Stalin a fost exceptată dela naționalizarea (etajare) de către VASILE LUCA acordându-i-se dreptul să se lichideze singur. Am fost prezent la o discuție pe care VASILE LUCA a avut-o în cabinetul său cu SZELL EUGEN, cu câte ocazii VASILE LUCA i-a comunicat lui SZELL că este de acord că această Banca să se lichideze singură. În ziua în care am asistat la aceste discuții am fost chemat de VASILE LUCA, care mi-a dat mi multe cereri aduse pe SZELL cu care ocazii am auzit și discuția de mai sus. Discuțiile între cei doi au fost purtate în limba maghiară. -

Menționez că după demascarea lui RAJK, SZELL a fost rechemat și ulterior am aflat că ar fi fost și el arestat. Nu îmi amintesc de unde am aflat despre acest lucru. VASILE LUCA înfățișează bune relații și îl primea de câte ori venea pe SZELL EUGEN. L-am auzit pe SZELL EUGEN transmitându-i salutări din partea lui RAJK și totodată am văzut pe SZELL aducându-i lui VASILE LUCA un pachet din partea lui RAJK. Deasemeni în luna Ianuarie sau Februarie 1949 am fost trimis de VASILE LUCA la ambasada Maghiară, unde am primit un pachet dela SZELL, trimis de RAJK pentru VASILE LUCA. -

In toamna anului 1948 fostul fabricant de stoffe PETROFI din Govasna a fost dat afară dela Ministerul Agriculturii unde fusese plasat de VASILE LUCA în calitate de consilier tehnic în problema lânii. În urma acestui fapt, VASILE LUCA mi-a dat dispoziția să-l plasez în muncă, lucru ce l-am și făcut plasându-l la poteria de Stat din Sighișoara. L-am întrebat pe VASILE LUCA de ce se ocupă el de un exploatator. Acesta mi-a răspuns că PETROFI a fost un delinquant și nu a strâns avere pentru el.

Rajk

5

ceace nu este adevărat deoarece PETREȘU a avut o fabrică mare de stofe la Govasna care a fost naționalizată. Tot în toamna anului 1948, VASILE LUCA mi-a dat dispoziția să aranjez ca verișoară a lui cu numele IDA din comuna Bicșadul Oltului să primescă brevet pentru a-și redeschide restaurantul cu dreptul de a desface băuturi spirtoase. Tot pentru această verișoară a lui VASILE LUCA am aranjat să fie scutită de plată unor impozite datorate statului.-

Din aceste sarcini primite din partea lui VASILE LUCA și pe care eu le-am dus la îndeplinire, am constatat că VASILE LUCA avea o atitudine față de exploatatori contra liniilor partidului și contrar legilor Partidului, făcând să-i salveze pe aceștia de rigorile legilor și să-i încadreze în câmpul muncii în posturi cât mai bune.- Încăpând din toamna anului 1948 după cum am arătat în procesul verbal de interogatoriu din 29 mai 1953 am făcut o serie de intervenții ilegale în favoarea lui LAZAROVICI LUPU din ordinul lui VASILE LUCA.-

În urma furturilor care i s-au făcut lui LAZAROVICI statul român, a fost păgubit cu importante sume de bani. Astfel în Martie 1952 la plecarea lui VASILE LUCA din Ministerul de Finanțe, am primit o adresă de la GOGU RADULESCU din partea "Export-Lemnului" prin care se cere regularizarea creditului de 14 milioane lei acordat lui LAZAROVICI din dispoziția lui VASILE LUCA, sumă neachitată de LAZAROVICI care fusese un export de cherestea în străinătate în valoarea acestor sume și prin aceasta LAZAROVICI și VASILE LUCA au creat un depozit de valute în străinătate. Am prezentat lui VASILE LUCA această adresă după care am primit de la el aprobarea în scris să comunic "Export-lemnului" să scadă din activul său această sumă ca neîncapabilă, lucru ce am și făcut.-

În Martie 1949 a fost înființată Direcția Secretariatului iar eu am fost numit director, iar în Martie sau Aprilie 1950 am preluat și gestiunea fondului "Cheltuieli Speciale".-Până când eu am preluat gestiunea Cheltuieli Speciale VASILE LUCA mi-a achitat cheltuielile pe care le făceau pentru rudele sale. De la această dată nu mi-a achitat decât din când în când cheltuielile făcute pentru rudele sale, în majoritatea cazurilor fiind acoperite din fondul cheltuieli speciale. Astfel i-am dat câte 5000 lei lunar nepoatei sale SASKA GIZELA, căreia i-am cumpărat și diferite obiecte de îmbrăcăminte. Când ELIESA BETA LUCA a aflat că bani trimiși nepoatei sale sunt din bani

Libat

no fruct

cheltuieli
achitate din
fond special

245

Vânătura
Vânătării, mi-a spus mie să- nu -i mai trimit că va aran-
ja ea. I-am mai cumpărat nepotului său VARGA TIBERIU un ceas-
tun de haine și un ceas de mână pe care l-am acoperit din
fondul cheltuieli speciale. In afară de aceștia, aproape la
fiecare rudă a lui VASILE LUCA i-am cumpărat câte ceva cu
bani din fondul cheltuieli speciale. Despre acest lucru știe și
SIEMAN AFANASE care a fost prezent când VASILE LUCA a semnat
chitanțe de descărcare pentru astfel de cumpărături.-

Incepând din primăvara anului 1951 VASILE LUCA a
inceput să mă ia și pe mine la vânătoare, la început mai rar
iar din toamnă aproape în fiecare Duminică. Incepând din primă
vara anului 1950 cheltuielile de vânătoare le-au acoperit
din fondul cheltuieli speciale. După terminarea vânătorii,
VASILE LUCA ma întrebat de fiecare dată dacă am plătit gona-
cii și dacă sunt mulțumiții, iar când îi prezentam la "minis-
ter chitanțele cu cheltuielile făcute, îmi semna câte o chi-
tanță de descărcare. Deaseamă cartușele și diferitele obiecte
necesare pentru vânătoare și pescuit le-am plătit din fondul
cheltuieli speciale. Cheltuielile de vânătoare în cursul anilor
1950 și 1951 s'au ridicat la cca. 2 milioane lei.

In anul, 1950 VASILE LUCA a dat dispoziție lui
HALZNER LADISLAU șeful serviciului rezervațiunii din Direc-
ția Vânătorei să contruiască la Oituz în apropierea comunei
natale a lui VASILE LUCA o casă de vânătoare și o păstrăvă-
rie din fondul de investiții al Ministerului Silviculturii.-
Această construcție s'a terminat în toamna anului 1950.-
VASILE LUCA a vizitat casa de vânătoare și a constatat că dr-
umul ce duce până la casa de vânătoare este impracticabil
pentru mașinile de lux întrucât era un drum de exploatare
de pădure.- I-a dat dispoziții lui HOLZNER LADISLAU ca să
construiască un drum pentru mașini și întrucât HOLZNER i-a
spus că Ministerul Silviculturii nu mai are fonduri, VASILE
LUCA mi-a dat dispoziție să-i dau din fondul "cheltuieli
speciale" suma necesară construirii acelu drum.- I-am dat
lui HOLZNER LADISLAU în Ianuarie sau Februarie 1951, suma
de 200.000 lei pentru începerea lucrării și apoi i-am dat
câte 80.000 lei lunar până în luna Iunie 1951, când
drumul a fost terminat.- In total i-am dat pentru acest drum
suma de 720.000 lei.-

In primăvara sau vara anului 1950 a venit la
VASILE LUCA primarul orașului Cluj, VERES PAVEL.-

chelt. speciale

După 15-20 minute am fost chemat în cabinet de VASILE LUCA, care mi-a spus să-i dau lui VERES PAVEL 1.000.000 lei din fondul "cheltueli speciale", lucru ce am și făcut după ce VASILE LUCA mi-a semnat chitanța de descărcare.- Apoi cei doi în prezența mea au început să discute asupra modului de justificare din partea lui VERES PAVEL de proveniența sumei respective întrucât în anul 1950 exista planul de stat și orice sumă pentru interese publice au fost alocate centralizate și încadrate în planul general de stat.- Prin această VASILE LUCA, VERES PAVEL și eu, am acționat împotriva liniei guvernului și a intereselor generale ale țării, nesocotind planificarea investițiilor.-

g. b. sp.

Prin acoperirea din fondul "cheltueli speciale", a cheltuelilor personale ale sale, VASILE LUCA a săvârșit o defraudare a avutului public cu complicitatea mea, risipind avutul poporului într'un moment când în toată țara se ducea lupta pentru realizarea de economii în toate ramurile de activitate pentru a se mări fondurile necesare investițiilor.-

||

Faptul că am efectuat aceste cheltueli fără să mă împotrivesc, l-a făcut pe VASILE LUCA să capete o încredere tot mai mare în mine, iar legăturile dintre noi să devină mai strânse.-

ch. sp.

Din cheltuelile făcute pe care le-am arătat mai sus, am văzut fățărnicia lui VASILE LUCA care într'o broșură cerea tuturor oamenilor muncii să facă o economie cât mai mare cu "bănuțul poporului" în timp ce el risipea milioane de lei pentru satisfacerea plăcerilor și a intereselor sale personale.-

c-s.

În toamna anului 1949 într'o după masă pe la orele 18, a venit la Minister la VASILE LUCA fratele său TOTH GEZA.- L-am anunțat pe VASILE LUCA și acesta imediat l-a primit.- Deoarece știam că a venit în problema organizării unei gospodării agricole colective, am intrat și eu cu el în cabinet.- TOTH GEZA i-a spus lui VASILE LUCA, că județeanul P.M.R. - Trei Scaune al cărui secretar era el, a hotărât înființarea unei gospodării agricole colective în com. Toria, că au fixat și ziua inaugurării însă C.C. al P.M.R. este o contra înființării acestei gospodării.- VASILE LUCA s'a infuriat și l-a întrebat pe TOTH GEZA: "Cine vorbește în numele C.C.?"

ss/Eidlitz Zoltan.-

Nu-mi amintesc ce i-a răspuns TOTTH GEZA însă imediat VASILE LUCA a vorbit la telefon cu cineva dela C.C.- L-am auzit spunând la telefon că el cunoaște situația din com. Toria și că garantează el reușita acestei gospodării.- După această convorbire, telefonică i-a spus lui TOTTH GEZA că în ziua fixată va veni și el la inaugurare.- În continuare, VASILE LUCA a discutat cu TOTTH GEZA în prezența mea despre componența conducerii gospodării.- TOTTH GEZA i-a spus că în această gospodărie colectivă s'au înscris mulți "gospodari de frunte" pomenind numele unuia dintre ei pe care îl cunoștea și VASILE LUCA spunând că acela ar fi bine să fie în conducerea gospodăriei cu toate că unii oameni sunt contra.- VASILE LUCA i-a spus că în general în conducere e bine să fie gospodari de frunte că ei vor fi exemplu pentru ceilalți.-

La cca. o săptămână după aceasta, VASILE LUCA mi-a spus să iau 100.000 lei din fondul "cheltueli speciale" și să mergem la inaugurarea gospodăriei agricole colective din com. Toria.- Am fost la inaugurare și VASILE LUCA a donat gospodăriei cei 100.000 lei aduși de mine.-

Până la sfârșitul anului 1950, în județul Trei Scaune, au fost înființate 24 gospodării agricole colective, cu toate că C.C. al P.M.R. fixase ca să se înființeze 14 gospodării.- În aceste gospodării au intrat foarte mulți "gospodari de frunte".-

Astfel la gospodăria agricolă colectivă din com. Moacășo au intrat toți locuitorii afară de 4 familii.- VASILE LUCA era foarte mândru de faptul că fratele său TOTTH GEZA a reușit să organizeze atâtea gospodării colective.- În toamna anului 1950 sub influența "gospodarilor de frunte" și din cauza metodelor de constrângere care au fost folosite la înființarea gospodăriilor colective în județul Trei Scaune, au început să se destrame o serie de gospodării colective, iar în com. Micfolău unde era primar vărul său LUCA EUGEN au surd loc și dezordini.-

În urma acestor fapte C.C. al P.M.R. a trimis la fața locului pe SLOBODA ION și BONE LUDOVIC să cerceteze cauzele destrămării acestor gospodării.- Aceștia au stabilit că TOTTH GEZA, LUCA EUGEN și mai mulți activiști au călcat linia partidului la organizarea acestor gospodării folosind metode străine liniei partidului.-

ss/Midlitz Zoltan.-

VASILE LUCA a fost foarte supărat în urma acestei anchete spunându-mi că această anchetă s'a făcut pentru a-l compromite pe el.- Această discuție am avut-o cu el în Oct. sau Noembrie 1950 în mașină în drum spre Lemnia la vânătoare. Tot atunci VASILE LUCA mi-a spus să mă interesez despre trecutul lui SLOBODA ION, BONE LUDOVIC, POPA EMIL și RANGHET IOSIF și să-i comunic lui dacă aflu ceva.- Mi-a spus că aceștia au pornit ancheta în județul Trei Scaune și mi-a dat să înțeleg că vrea să se răzbune pe ei.-

Prin faptul că VASILE LUCA mi-a dat această în-sărcinare a dovedit încă odată că avea încredere nelimitată în mine.-

Intrebare:

Cum te-ai achitat de această sarcină primită dela VASILE LUCA?

Răspuns:

Decarece îi cunoșteam de mult timp pe cei indicați de VASILE LUCA și știam că nu pot găsi nimic compromițător în trecutul lor, nici nu m'am ocupat de ei.-

In afară de aceasta nici VASILE LUCA nu mi-a mai amintit nimic de această problemă întrucât după scurt timp dela această convorbire a avut loc o ședință de analiză la C.C. al P.M.R. asupra devierilor în organizarea gospodăriilor colective din județul Trei Scaune și din altă parte, după care C.C. al P.M.R. într'o broșură a infierat metodele de constrângere folosite la înființarea gospodăriilor colective în jud. Trei Scaune și în altă parte.-

După terminarea ședinței la C.C. al P.M.R., a doua zi după masă, intrând la VASILE LUCA în cabinet cu lucruri la rezolvat, l-am văzut că este supărat.- L-am întrebat ce are, iar el mi-a răspuns că a avut o ședință la C.C. și că s' a dovedit că "totuși frații săi au greșit" în organizarea gospodăriilor colective.-

Intrebare:

Ce alte însărcinări ai mai primit dela VASILE LUCA?

Răspuns:

In vara anului 1950 a venit în R.P.R. episcopul ortodox al celor două Americi VASILE MOLDOVANU originar din Târnava Mică.-

ss/Eidlitz Zoltan.-

Această noaptea de la VASILE LUCA, care mi-a spus că a luat masa cu el la patriarhul JUSTINIAN în locuința acestuia în cartierul Tei, însă nu mi-a spus ce au discutat.- După aceea, VASILE MOLDOVAN a vizitat o serie de biserici și mănăstiri din țară, toate aceste vizite ale lui fiind filmate din ordinul lui VASILE LUCA.-

Cheltuelile de filmare în loc să fie suportate de Patriarhie sau de Ministerul Cultelor în caz că ar fi fost necesară filmarea acestuia, VASILE LUCA mi-a dat dispoziție să achit societății Romfilm suma de lei 2 milioane și ceva din fondul "cheltueli speciale" lucru ce am și făcut.- Alte însărcinări din partea lui VASILE LUCA nu am mai avut în afară de cele arătate până în prezent.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

es/Eidlitz Zoltan.-

SEF DE BIROU
LT.MAJ.DE SECURITATE

Niculescu Ion.-

Declarația originală
se află în dosarul de
justiție a lui Eidlitz
Zoltan

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul EIDLITZ ZOLTAN, funcționar, născut la Satu-Mare în Februarie 1912, fiul lui IGNATIE și FANI, cu ultimul domiciliu în București Str. Ivan Turgheniev Nr.30.-

2 Septembrie 1953 București.-
Interogatoriul a început la ora 15
" s'a terminat la : 1

Intrebare:

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe DINU CONSTANTIN ?

Răspuns:

În primăvara anului 1948 am fost numit într-o comisie de administrația livrărilor care avea menirea să fixeze modul de lichidare a avansurilor primite de furnizori înainte de reforma monetară din 1947 dela administrația Livrărilor pentru diferite materiale și utilaje.-Din acea comisie făcea parte și DINU CONSTANTIN care în acea vreme era director general la administrația livrărilor cu care ocazie l-am cunoscut.-

Intrebare:

Ce cunoști din activitatea lui DINU CONSTANTIN înainte de 23 August 1944 ?

Răspuns:

Stiu că a fost inginer la C.F.R. altceva nu cunosc din activitatea lui înainte de 23 August 1944.-

Intrebare:

Ce cunoști din activitatea lui DINU CONSTANTIN după 23 August 1944 ?

Răspuns:

Până în Mai 1947 DINU CONSTANTIN a lucrat în Direcțională a C.F.R. când a fost numit ca director general la ad-

././.

ministrația livrărilor. Deși nu era membru de partid dar era cunoscut ca un specialist bun și bun organizator fapte pentru care a fost numit în acest post. La ședințele la care am luat parte eu el împreună am constatat că DINU nu a participat activ la discuțiile abținându-se de a-și arăta părerea. În câteva ocazii înainte de ședință a vorbit și cu mine căutând să mă influențeze în favoarea unor furnizori a căror cazuri venea să se dezbate, îmi aduc aminte că a intervenit în favoarea unui furnizor de butoase din Târgoviște arătând că acesta întotdeauna s'a ținut de prescripțiile contractelor și nu ar fi echitabil să-l lovim și pe respectivul știu că în acest sens a vorbit și cu alți membri ai comisiei.-

Am aflat de la DENSCHI LUDOVIC (actualmente maior la M.F.A.) de la Colonelul IONITA IOAN și de la funcționara PRETORIOR ambii foști funcționari la administrația livrărilor că DINU CONSTANTIN ar fi făcut multe afaceri și că ar fi sabotat activitatea administrației livrărilor fiind ajutat de IACOB ALEXANDRU.-

Mi-am amintit că DINU ar fi cumpărat niște vapoare de la armatorii greci păgubind statul cu sume importante, îmi amintesc de numele unui grec TZOVDIS care ar fi fugit din țară. Știu că respectivii au anunțat despre aceasta și Securitatea.-

În toamna anului 1948 DINU CONSTANTIN a fost arestat de către Securitate și a fost ținut sub anchetă mai mult de 2 ani. La începutul anchetei d-nul colonel DULGHERU m'a rugat să scot niște acte de la administrația livrărilor fără să-mi precizeze despre ce este vorba. Eu am cerut acestea de la NISTOR ALEXANDRU care în acea vreme era director comercial la administrația livrărilor, care în loc să-mi predea mie actele cerute le-a predat lui IACOB ALEXANDRU care a înștiințat imediat pe VASILE LUCA.-

VASILE LUCA m'a chemat și am fost tras la răspundere pentru ce am vrut să predau aceste acte, după care actele au fost reținute de IACOB ALEXANDRU până aproape la terminarea cercetărilor lui DINU CONSTANTIN când aceste documente au fost cerute de Securitate oficial.-

Înainte de terminarea cercetărilor lui DINU CONSTANTIN, VASILE LUCA mi-a spus că nu sa dovedit vinovăția acestuia și în curând va fi eliberat, totodată de față fiind IACOB ALEXANDRU, NISTOR ALEXANDRU și eu, LUCA VASILE a chemat

la telefon pe CHIVU STOICA spunând unde-1 DINU CONSTANTIN în curând va scăpa de cercetări și că este un inginer excelent. Inșă după ce DINU CONSTANTIN a fost eliberat a fost reținut la Ministerul de Finanțe la început ca director adjunct al direcției finanțării economice naționale, și pe urmă ca Director al acestei direcții.-

După ce DINU CONSTANTIN a fost eliberat am fost chemat de VASILE LUCA și IACOB ALEXANDRU și mi-a dat sarcină să am grije de DINU CONSTANTIN să se refacă și în acest sens să-l cazez la Predeal la Vila Ministerului de Finanțe, ori să am grije să aibe alimentație, corespunzătoare, iar cheltuielile respective să le acopăr din fondul cheltuieli speciale ceea ce am și făcut.-

Intr'o convorbire avută cu DINU CONSTANTIN după eliberare mi-a spus că nu mai dorește să ocupe un post de conducere dar totuși a primit funcția arătată mai sus, înșă au constatat că față de munca avută o atitudine parșivă, lăsând munca pe seama șefilor de sectoare ne controlând activitatea acestora.-

In acest sens mi-a vorbit și CRAIU ION după demiterea lui IACOB ALEXANDRU care mi-a spus că acum înțelege de ce DINU CONSTANTIN a fost numit ca director al finanțării economiei naționale că nu se pricepe la problemele de finanțare, că este inactiv și că numirea lui DINU a fost aranjată de IACOB ALEXANDRU, probabil din considerentul că a știut să tacă în timpul cercetărilor la Securitate.- Menționez că încă în anul 1948 am aflat de la SALAJAN ANA de la direcția cadrelor din Ministerul de Finanțe care în acea vreme a stat în aceiaș casă din str. Petre Poni Nr.7-9 că atât nevasta cât și copiii lui DINU au o atitudine reacționară.-

Întrebare:

Arată d-ta în ce a constat activitatea de sabotaj desfășurată de DINU atât la Administrația Livrărilor cât și la Ministerul de Finanțe?

Răspuns:

DINU CONSTANTIN în calitate de director general la administrația livrărilor a sabotat achiziționarea bunurilor necesare pentru desbăgubire de război, prin aceea că a schizitionat bunuri necorespunzătoare pentru care administrația livrărilor a plătit un preț mai mare decât valoarea lor. Totodată DINU a căutat să apere pe furnizori pentru a nu fi trași la răspundere și să nu plătească despăgubiri statului.-

fa pe urmatoare

Ca director al Finanțării Economiei Naționale, DINU CONSTANTIN a sabotat activitatea acestei direcții prin aceea că nu a depus a activitate corespunzătoare funcției ce o ocupa, lăsând munca pe seama subalternilor săi care erau conduși direct de CRAIUN ION și IACOB ALEXANDRU.-

Intrebare:

În ce împrejurări a fost pus DINU CONSTANTIN în libertate și cine a intervenit pentru el?

Răspuns:

Așa cum am arătat mai sus VASILE LUCA m'a oprit să nu predeau Securității actele cerute pentru clarificarea situației lui DINU CONSTANTIN ca peste un an și ceva tot VASILE LUCA să-mi ceară scoteală că de ce nu am trimis la Securitate actele cerute care să arate nevinovăția lui DINU, cu toate că el și vă aceasta au fost reținute de IACOB ALEXANDRU conform dispoziției dânsului.-Mentionez că actele au fost ținute de IACOB ALEXANDRU tot timpul până când au fost predate Securității care au fost amestecate și el ca complice în acțiunea de sabotaj desfășurată de DINU CONSTANTIN.-Deci se vede clar că IACOB ALEXANDRU dacă ar fi știut că aceste acte dovedesc nevinovăția lui DINU, nu ar fi pus pe VASILE LUCA să oprească predarea la Securitate și se poate presupune ca actele au suferit anumite transformări și numai după aceasta au fost predate Securității iar în urmă acestui fapt DINU CONSTANTIN a fost pus în libertate.-VASILE LUCA cu mult înainte de puere în libertate a lui DINU mi-a spus că DINU a fost găsit nevinovat și că în curând va fi pus în libertate față fiind IACOB ALEXANDRU și NISTOF ALEXANDRU.-Știu că VASILE LUCA a vorbit de mai multe ori cu TEOHARI GEORGESCU ușurând prin aceasta ancheta lui DINU CONSTANTIN, totodată a împiedicat obținerea motivului probatoriu pentru vinovăția acestuia.-

Intrebare:

Ce alte cunoștințe mai ai din activitatea lui DINU CONSTANTIN ?

Răspuns:

În afară de cele arătate mai sus alte cunoștințe nu mai am despre DINU CONSTANTIN.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că el corespunde în totul cu cele declarate de mine susțin și semnez nesilit de nimeni.-

ss. Bidlitz Zoltan

214

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Martorul FAUR GHEORGHE, născut la 2 martie 1892, în Arad, fiul lui NICOLAE și ANA, cu ultimul domiciliu în Arad, Bd.Lenin Nr.21.-

27 august 1954

Orașul Arad

Interogatoriul a început la ora 9.

" s-a terminat la ora 12,15'

Intrebare: Unde ai lucrat dta. în anii 1928 - 1931 ?

Raspuns: In anii 1928 - 1931 am lucrat la fabrica "ASTRA ROMINA" azi "FLAMURA ROSIE" - Arad.-

Intrebare: Ce activitate politică ai desfășurat dta. în acea perioadă ?

Răspuns: In acea perioadă am făcut parte din mișcarea muncitorească, activînd în celula de partid dela Fabrica "ASTRA ROMINA" Arad, iar apoi am fost și secretar al Comitetului de Partid județean Arad.-

Intrebare: Cine era în conducerea organizației de Partid Arad în perioada anilor 1928 - 1931 ?

Răspuns: în perioada de mai sus, în conducerea organizației de Partid din Arad, au fost : secretar VASUTA ADALBERT, dispărut, KALI IOAN, organizatoric, MATAISZ ILEANA, secretara M.O.P.R.-ului iar eu ca secretar al Blocului Muncitoresc Tărănesc.-

Menționez că pe lângă organizația de Partid de sub conducerea celor arătați mai sus, a mai existat paralel cu aceasta tot o organizație de Partid, "din care făceau parte : ULICI LAZAR, BORSI ALEXANDRU, BAK CAROL și CRISAN MIHAI.-

Intrebare: Ce relații au existat între aceste doua organizații de Partid existente în Arad ?

Răspuns: Aceste două organizații existente în Arad nu au avut unitate de vederi comună, întrucît grupul condus de ULICI LAZAR nu a recunoscut niciodată linia partidului și lupta împotriva organizației de partid existentă.-

Imi aduc aminte că în timpul acela grupa fracționistă de sub conducerea lui ULICI LAZAR, susținea față de muncitorii din fabrică și față de membrii organizației de partid că organizația

././.

lor este recunoscută atât de C.C. al P.C.R. cât și de Comintern.-

Intrebare: De cine era susținută organizația condusă de ULICI LAZAR ?

Răspuns: Nu știu de cine a fost susținut grupul fracționist condus de ULICI LAZAR.-

Intrebare: În perioada acestei lupte fracționiste cine a venit din partea C.C. al P.C.R. la organizația de partid din Arad ?

Răspuns: În primăvara anului 1930; când lupta fracționistă în sînul organizației de Partid din Arad, era în toi, a venit în localitate din partea C.C. al P.C.R. LUCA VASILE, al cărui nume l-am aflat numai după 23 august 1944. Acesta a venit la mine acasă împreună cu KALI IOAN și MATAISZ ELENA, cu care ocazie LUCA VASILE în prezența mea s-a interesat de mersul activității mișcării muncitorești după care KALI IOAN m-a rugat să părăsesc încăperea că au ceva de discutat.-

Atunci eu am ieșit afară și nu mai cunosc ce discuții sau instrucțiuni a dat VASILE LUCA în lipsa mea.-

Intrebare: LUCA VASILE când a venit la Arad a luat legătură și cu ULICI LAZAR ?

Răspuns: Nu cunosc dacă LUCA VASILE avea legături cu ULICI LAZAR, însă cred că avea cunoștință de existența grupului fracționist, condus de ULICI LAZAR, întrucît ori cine venea dela C.C. al P.C.R., era pus în cunoștință despre lupta fracționistă din Arad.-

Intrebare: Ce scop urmărea grupa fracționistă condusă de ULICI LAZAR ?

Răspuns: GRUPA fracționistă condusă de ULICI LAZAR, urmărea să pună mîna pe conducerea organizației de partid din Arad și să atragă muncitorimea de partea lor, pe care să-i folosească apoi ca mase de manevră în interesele lor personale.-

Intrebare: Cum a luat sfîrșit lupta fracționistă ?

Răspuns: Ba scurt timp după plecarea lui LUCA VASILE, la propunerea lui KALI IOAN, care fusese la ședința cu LUCA, s-a convocat o ședința comună la care a fost invitată și grupa fracționistă în frunte cu ULICI LAZAR în scopul de a ameliora pe cale pașnică situația existentă.-

Această ședință a fost convocată în scopul arătat mai sus, însă nu s-a putut ține întrucît încă înainte de anunțarea ordinii de zi, grupul lui ULICI a provocat o bătaie între CRISAN MIHAI și DAVID IOAN și astfel ședința nu s-a mai putut ține.-

După aceasta în septembrie 1930, printr-un buletin de fabrică Nr. 14-16 din 1 septembrie 1930, grupul fracționist al lui ULICI LAZAR a fost demascat, buletinul fiind difuzat printre membrii

de partid și muncitori.-

Intrebare: Unde anume s-a ținut ședința arătată mai sus ?

Răspuns: Acea ședință s-a ținut în groapa de nisip a fabricii de cărămizi a lui POLAK, la care a participat : DEAK IOAN, plecat în Ungaria, ULICI LAZAR, în prezent se găsește în Arad, BAK CAROL, de al cărui existență nu știu, DAVID IOAN, lucrează la A.R.T.E.X. - Arad, KALI IOAN, lucrează la SOVROMCONSTRUCTII - Arad, STEIN ZOLTAN, din Arad, CRISAN MIHAI, lucrează la "FLAMURA ROSIE" Arad, subsemnatul și alții.-

Dupa ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

MARTOR

ss) FAUR GHEORGHE

ANCHEATOR,
Lt.Maj.Gh.Dița

Proces-Verbal de interogatoriu

 martor Gaur George născut la 8. uorte 1898
în Arad, păl lui Nicolae și Ana cu
ultimul domiciliu în Arad, B-vd Lenin nr 21.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

27. August 1954

Orașul Arad

Interogatoriul a început la ora 9 și min.

„ s'a terminat „ „ 12 „ „ 15

Intrebare: Unde ai lucrat d-ta în anii
1928-1931 ?

Răspuns: În anii 1928-1931 am lucrat
la fabrica "Astra Lemina" Arad, azi "Flanura
Loni" Arad.

Intrebare: Ce activitate politica ai
desfășurat d-ta în acea perioadă ?

Răspuns: În acea perioadă am făcut
parte din mișcarea muncitorească, activând
în celula de partid dela fabrica "Astra
Lemina" Arad, iar apoi am fost și
secretar al comitetului de partid județean
Arad.

Intrebare: Cine era în conducerea
organizației de partid Arad în perioada
anilor 1928-1931. ?

Răspuns: În perioada de mai sus
în conducerea organizației de partid

Îscălitura,

George Gaur

Jr mare: din Arad au fost secretor,
Varuta Adalbert, director, Kali Jean,
organizatoric, Mataise Jeana secretara
M.O.P.ului, iar eu ca secretar al Blounei
Muncitorese Soranus.

Mentionez ca pe linia organizata
de partid de sub conducerea celor
aratati mai sus a mai existat posibil
cu aceste tot o organizatie de "partid"
din care faceau parte: Ulici Lazar,
Borci Alexandru, Bak Corol si
Berivan Mihai.

Intrebare: ce relatii au existat
intre aceste doua organizatii de partid
existente in Arad?

Raspuns: Aceste doua organizatii
existente in Arad nu au avut
unitate de vedere comuna intrucit
grupul condus de Ulici Lazar nu
a recunoscut nici odata linia partidului
in lupta impotriva organizatiei de partid
existente.

Imi aduc aminte ca in timpul
acele grupuri factuiste de sub conducerea
lui Ulici Lazar sustinea fata de
muncitarii din fabrica si fata de
membri organizatiei de partid ca
organizatia lor este recunoscuta atat
de c.e.al P.C.R. cit si de Comitetu.

Intrebare: de cine era sustinuta
organizatia condusa de Ulici Lazar?

Raspuns: In stin de cine a fost

Iscałitura,

Faur

Urmas: suntant grupul pactonist condus de Ulici Lazar.

Intrebare: In perioada acestei lupte pactoniste cine a venit din partea c.e. al P.C.R. la organizatia de partid din Arad?

Raspuns: In primavara anului 1930 cind lupta pactonista in cadrul organizatiei de partid din Arad era in toi a venit in localitate din partea c.e. al P.C.R. Luca Vorile al carui nume l-am aflat numai dupa 23 August 1944. Acesta a venit la mine acasa impreuna cu Kali Ioan si Mataise Elena, cu care scosie Luca Vorile in prezenta mea sa interesat de meritele activitatii noastre muncitoresti dupa care Kali Ioan ma rugat sa poronesc incapera motivand ca au ceva de discutat.

Atunci eu am sut afara si nu mai unore ce discuta sa au instructiuni a dot Vorile Luca in lipsa mea.

Intrebare: Luca Vorile cind a venit la Arad a luat legatura cu Ulici Lazar?

Raspuns: Nu unore daca Luca Vorile avea legatura cu Ulici Lazar, insa cred ca avea cunostinta de existenta grupului pactonist condus de Ulici Lazar intrucat eu si cine venea de la c.e. al P.C.R.

Semnatura.

Fary

Urmare: era pus in cunoastinta despre lupta
factiunista din Arad.

Intrebare: ce seq. urmarea grup
factiunista condusa de Ulici Lazar?

raspuns: Grupa factiunista condusa
de Ulici Lazar urmarea sa puna
mana pe conducerea organizatiei de
partid din Arad si sa atraga muntenimea
de partea lor pe care sai blevesca
apoi ca man de manevra in interesele
lor personale.

Intrebare: cum a luat sfirsit
lupta factiunista?

raspuns: La scurt timp dupa plecarea
lui Luca Verile, la propunerea lui Kati
Joan care fusese la putere cu Luca,
sa comence o sedinta comuna la care
a fost invitata si grupa factiunista
in frunte cu Ulici Lazar, in scopul de
a ameliora pe cale pacifica situatia
existenta.

Aceasta sedinta a fost convocata
in secol oratut mai sus, insa ia un
sa putut tine intrucit inca inainte
de amanarea ordnei de zi grupul lui
Ulici a provocat o litaie intre brisan
lihai si sorid Joan si astfel puterea
nu sa mai putut tine.

dupa aceasta in septembrie 1930
printr-un buletin de fabrica Nr. 14-16 din
1 sept 1930 grupul factiunist al lui
Ulici Lazar a fost demarcat, buletinul fiind

Semnatura,
Foian

Urmare: difuzat printre membri de partid si
muncitori.

Intrebare: Unde anume sa tiunt
solinta aratata mai sus?

Raspuns: Acea solinta sa tiunt
in gospodaria de mica a plucii de
Caramizi a lui Polat, la care a
participat: Deal. Jean, plecat in Ungaria,
Mici Lazor, se gasesc in Arad, Bok local,
de acare existenta un stiu, David Jean,
muncitori la A.R.T.E.X. Arad, Kati Jean,
muncitori la Servom Construct. Arad,
Stem Foltan, din Arad, birou Mici,
muncitori la 'Flamura Rosie' Arad,
sub semnatura si optii.

Dupa ce au citit prezentul
proces-verbal de interogatoriu euviat
cu euviat si am constatat ca
corespunde in totul cu cele declarate
de mine, si acesta si revin.

Archetator
si mijloc site

Mortor

Ferry

220

Ex. . .

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martorul GEIGER ARTUR, născut la 5 mai 1913, în Cernăuți, fiul lui Imre și Rachel, cu domiciliul în Timișoara Piața Plevnei nr.4.-

17 iulie 1954, Timișoara.

Interogatoriul a început la ora 9
" s-a terminat " 14

Intrebare:

Unde ai locuit d-ta între anii 1940-1941?

Răspuns:

Între anii 1940-1941, am locuit la Cernăuți.-

Intrebare:

Ce activiști de frunte ai P.C.R. ai cunoscut în acești ani la Cernăuți?

Răspuns:

În acea perioadă am cunoscut pe KATZ BERNHARDT zis MAIORCU, ZIGHELBOIM STRUL, LUCA VASILE și alții.-

Intrebare:

Cînd și cu ce ocazie l-ai cunoscut d-ta pe LUCA VASILE și ce relații ai avut cu el?

Răspuns:

Imediat după ce LUCA VASILE a fost eliberat din închisoarea Cernăuți, am făcut cunoștință cu el prin KATZ BERNHARDT, care l-a trimis pe LUCA VASILE să locuiască la noi, întrucît ei se cunoșteau mai dinainte.-

LUCA VASILE a stat la noi cîteva săptămîni pînă ce a primit o locuință proprie.-

Înainte de eliberarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, LUCA VASILE a fost arestat la frontieră în apropierea Cernăuțului, împreună cu ZIGHELBOIM și RUSNAC fiind condamnați la Cernăuți pentru încercare de trecerea frauduloasă a graniței cu o pedeapsă între 6 luni și 1 an.-

În ce privește relațiile mele cu LUCA VASILE, eu am fost în relații bune cu el cît și cu soția sa, vizitîndu-ne reciproc.- Soția lui LUCA mi-a spus că scurt timp înainte de eliberare a fost la Cernăuți pentru vorbitor cu LUCA VASILE.-

././.

Intrebare:

Dacă ai participat vreodată la vre-o ședință unde LUCA VASILE a luat și el cuvântul?

Răspuns:

În acea perioadă eu nu eram membru de partid, dar totuși am participat la o adunare a activului de partid și a direcțiilor de întreprinderi din orașul întreg, unde LUCA în calitatea sa de vice-președinte al Sovietului Orășenesc al orașului Cernăuți, a criticat mersul lucrărilor a mai multor întreprinderi.-

Intrebare:

Dacă îți aduci aminte ce anume a spus atunci LUCA VASILE în discursul său?

Răspuns:

Nu mai rețin ce anume a spus atunci LUCA VASILE în discursul pe care l-a ținut.-

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că el cuprinde în totul ceea ce am declarat, îl susțin și îl semnez.

ss. Geigor Anton

ANCHETATOR
LT. MAJOR

W. Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

 Marton Geiger Artur născut la 5 mai
1913 în Cernăuți, fiul lui Iosif și Rechel, cu
domiciliul în Timișoara Piața Plăveșii nr. 4. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

17. iulie 1954

Orașul Timișoara

Interogatoriul a început la ora 9 și min.

„ s'a terminat „ „ 14 „ „

Intrebare: Unde ai locuit d. ta între
anii 1940 - 1944?

Răspuns: Între anii 1940 - 1944 am
locuit la Cernăuți?

Intrebare: Ce activități de frunte
ai P. O. K. ai cunoscut în acești ani
la Cernăuți?

Răspuns: În aceea perioada am
cunoscut pe Katz Bernhardt și
Măiorescu, Zigalovic Stănil, Luca Șanile
și alții.

Intrebare: Câtor ai cunoscut
oameni ai cunoscut d. ta pe
Luca Șanile și ce relații ai avut cu
el?

Răspuns: Imediat după ce Luca
Șanile a fost eliberat din închisoarea
Cernăuți, am făcut cunoștință cu el

Iscălitura,
Geiger

Urmare: prin Katz Bernhardt, care l-a
trecut pe Duca Goile în locuința la
noi, întrucât ei se cunoșteau și
dintr-o vreme. —

Duca Goile a stat la noi câteva
zile și apoi s-a dus la
locuința proprie. —

Înainte de eliberarea Bucureștii
și Bucovinei de Novor, Duca Goile a
fost prezent la frontiera în apropierea
Cernăuților împreună cu Zigalbin
și Rusnea fiind credem noti la
Cernăuți pentru trezirea de
trezirea frământului a grădii
cu pedeșta în 6 hri și 1 an. —

În ce privire relațiile mele cu
Duca Goile, eu am fost în relații bune
cu el cât și cu soția sa, în trezirea me
reciproc. — Sabia lui Duca mi a pus
cu scut timp trezirea de eliberare
a fost la Cernăuți pentru vorbita cu
Duca Goile. —

Întrebare: Deci ei participat
trezirea la ora trezirea mele
Duca Goile alut și el trezirea?

Răspuns: În trezirea mele
eu am scut trezirea de partid, dar
totuși am participat la trezirea
a trezirea de partid și a trezirea
de trezirea mele trezirea mele
trezirea mele în calitatea de trezirea
trezirea mele trezirea mele.

Îscăltura.

Alger

Urmare: el oculur ceceventi a criticat
mesme deciziile a mei multu intre-
pinsteri. -

Intrebare: Daca iti adusi scinta
ce seune a quis atunci daca teile in
discursul sau?

Raspuns: Mu mei relui ce seune
a quis atunci daca teile in discursul
pe care l-a tiint. -

Imprese au celu prezentul
puso verbul si au constat ca el
cuprinde intuitul cece au delect
il unlu si il reunez. -

Declinat semnatura:

 Udehly Algeja

Semnatura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martora GEIGER LIDIA, născută la 10 martie 1915, în Rădăuți, fiica lui David și Sali, cu domiciliul în Timișoara Piața Plevnei nr.4.-

17 iulie 1954, Timișoara.

Interogatoriul a început la ora 17
" s-a terminat " 20

Intrebare:

Unde ai locuit d-ta în anii 1940-1941?

Răspuns:

Intre anii 1940-1941, am locuit în Cernăuți împreună cu actualul meu soț GEIGOR ARTUR.-

Intrebare:

Ce activiști de frunte ai P.C.R. ai cunoscut d-ta în acea perioadă la Cernăuți?

Răspuns:

În acea perioadă la Cernăuți am cunoscut pe ZIGHELBOIM STRUL, WEISSMAN AVRAM, GRUMBERG SARA și LUCA VASILE.-

Intrebare:

Cu ce ocazie l-ai cunoscut pe LUCA VASILE?

Răspuns:

În ziua de 28 iunie 1940, când armata sovietică a eliberat Basarabia și Bucovina de Nord, LUCA VASILE a fost eliberat și el împreună cu alții din închisoarea Cernăuți.-

În acea zi s-a ținut un meeting cu care ocazie am aflat de la diferite persoane de acolo că sunt câțiva oameni care au eșit din închisoare și care trebuiesc plasați la locuințele oamenilor.- Atunci am spus și eu că având spațiu locativ suficient sunt dispusă să primesc și eu pe cineva din acele persoane.-

Cu acea ocazie mi-a fost repartizat să locuiesc la mine și LUCA VASILE, pe care pînă atunci nu l-am cunoscut.-

Intrebare:

Cît timp a locuit LUCA VASILE la d-ta?

Răspuns:

LUCA VASILE a stat la mine cîteva săptămîni, după care a plecat la Moscova iar cînd s-a întors de acolo nu a mai venit să

225

locuiașcă la mine întrucît i s-a pregătit o altă locuință.-

Intrebare:

Ce funcții a avut LUCA VASILE la Cernăuți?

Răspuns:

LUCA VASILE a fost la Cernăuți, în funcția de vice-președinte al Sfatului Popular Orășenesc, unde a lucrat pînă la începutul războiului, dată de la care pînă în prezent nu l-am mai văzut.-

Intrebare:

D-ta ai participat vreodată la o ședință unde erau activiști ai partidului C.(b) al U.S. și activiști ai P.C.R. la Cernăuți?

Răspuns:

Eu am participat la cursurile unde învățam limba rusă și la alte ședințe publice, însă la astfel de ședințe restrînse unde erau numai activiști eu nu am fost întrucît nu eram membră a P.C.R. și nici a P.C.(b) al U.S.-

Intrebare:

Dar soțul d-tale GEIGOR ARTUR a fost la o astfel de ședință?

Răspuns:

Soțul meu GEIGOR ARTUR zis BUBI a participat la diferite ședințe largite ale activiștilor, însă nici el nu era membru de partid.-

Menționez că soțul meu nu a fost la nici o ședință unde să fi fost numai membrii de partid.-

Intrebare:

Dacă d-ta sau soțul d-tale v-ați întîlnit vreodată la vre-o ședință cu LUCA VASILE?

Răspuns:

Nu ne-am întîlnit niciodată cu LUCA VASILE la nici o ședință unde acesta să fi luat cuvîntul sau să fi condus ședința.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu, după ce l-am citit din cuvînt în cuvînt, îl semnez și îl susțin.-

ss.Geigor Lidia

ANCHETATOR
LT. MAJOR

W. Mahler

Proces-Verbal de interogatoriu

Maiores Geizer Lidia, născută la 10 martie 1915 în Rădăuți, fiica lui David și Sali, cu domiciliul în Trivirna Districtul Plevnei N. 4. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

17. iulie 1954.
Orașul Trivirna. -

Interogatoriul a început la ora 17 și min.
" s'a terminat " " 20 " "

Intrebare: Unde ai locuit d-ta în anii 1940-1941?

Răspuns: Într-un an 1940-1941 am locuit în Comunități, împreună cu actualul meu soț Geizer Arter. -

Intrebare: Ce activități de frunte ai P.C.R. ai desfășurat d-ta în aceeași perioadă la Comunități?

Răspuns: În aceeași perioadă la Comunități am colaborat pe lângă Leon Stul, Weizman Avner, Grubey Sara și Luca Șaile. -

Intrebare: Cu ce ocazie l-ai cunoscut pe Luca Șaile?

Răspuns: În ziua de 28 iunie 1940 când am fost restricționată de către Gărză și București de Nord, Luca Șaile a fost eliberat și el împreună

Iscălitura,

Geizer

Urmare: cu alții din închisoarea Cernăuți.

În seara și în timpul unui meeting cu care roșii au eflat de la diferite persoane de acolo că sunt câțiva rușeni care au ieșit din închisoare și care trebuie plantați la locurile rusecilor. - Atunci, am spus și eu că am avut motive locale suficiente pentru a dispune să-și pună și eu pe cineva din secole peștane. -

Ca seara aceea mi-a fost repartizat să lucrez în la mine și la casa băieților, pe care pășii atunci mi l-au cunoscut. -

Intrebare: Cât timp a lucrat la casa băieților de atunci?

Răspuns: La casa băieților a stat la mine câteva săptămâni, după care s-a plecat la muncă, iar când se întorsese de acolo mi-a venit să lucrez în la mine înlocuindu-l și să pregătesc o altă locuință. -

Intrebare: Ce funcții a avut la casa băieților de Cernăuți?

Răspuns: La casa băieților a fost la Cernăuți în funcția de reprezentant al școlii. Populul din vremea aceea a lucrat până la începutul războiului, dată de la care până în prezent mi l-au mai văzut. -

Intrebare: O-ta ai participat vreodată la o reducere a muncii sau

27

Urmare: activitatii si partidului C. (C). A. U. S.
si activitatii si P. C. R. la Curvature?

Răspuns: Eu am participat
la cursurile mele teoretice la
rura si la alte reviste publice, iar
la situl de reviste postare mele
sau mesaje activitatii eu nu am fost
intrebat sau eram membru a P. C. R.
si nici a P. C. (C) A. U. S.

Intrebare: Dar ratul d. Tale
Geiger Oster a fost la o situl de
sedinta?

Răspuns: Tatul meu Geiger
Oster zis Bubi a participat la diferite
sedinte laqite ale activitatii, iar
nici el nu era membru ale partid.

Mentionez ca ratul meu nu a fost
la nici-o sedinta mele si si fost
membru membru ale partid.

Intrebare: Duce d. Tu sau
ratul d. Tale valii intalnit mentati
la vasa sedinta cu d. Tu sau?

Răspuns: Nu ne-am intalnit
niciodata cu d. Tu sau la nici-o
sedinta mele acesta sa si fost
curantul sau sa si coadunat reviste.

Prezentul proces verbal de
intampinarea dupa ce s-a dat citit din
curant in curant il reamuz si il
misiu.

Orchestra
H. Noj. Anghel

Semnatura,

Geiger

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul GYORGY ALEXANDRU nascut la 26 Iulie 1919 in com. Miercurea Niraj, raionul Mures, fiul lui Alexandru si Iustina, de profesie pantofar cu domiciliul in Sft.Gheorghe, str. Petofi Alex. Nr.14.

6 Februarie 1953.

Or. Sft.Gheorghe.

Interogatoriul a inceput la ora 17 si 10 min.

" s,a terminat ~~ora~~ 17 si 55 "

Intrebare Daca ai avut ocazia sa cunosti personal pe fostul Ministru VASILE LUCA si in ce relatii erai cu el ?

Raspuns Da, am facut cunostiinta cu VASILE LUCA in primavara anului 1948 cand a venit intr,un control la sediul judetenei PMR in Sft.Gheorghe unde eu eram activist cu tesortul organizatoric.

Cu el m,am mai intalnit tot la sediu si in anul 1949. Nu as putea afirma ca am avut cu el relatii de nici o natura, intrucat la noi activistii de Partid se uita de sus.

Intrebare Ce cunosti din activitatea lui VASILE LUCA ?

Raspuns In vara anului 1950 stiu ca VASILE LUCA a venit la sediul judetenei PMR cu care ocazie a tinut o sedinta cu activul din Biroul a judetului Trei Scaune, unde s.a ridicat problema de VASILE LUCA ca unii activisti critica pe TOTH GEZA, VARGA GAVRIL, SUSLER CAROL, NAGY VICTOR si altii din posturile lor de conducere ce fac parte din familia LUCA, insa sa tina cont acestia ca cei care critica nu lovesc in VARGA TOTH GEZA si ceilalti ci lovesc in Partid respectiv in Comitetul Central al PMR din care el face parte. Dupa aceasta sedinta a urmat un banchet la sediul acestei judetene.

La banchet VASILE LUCA a spus lui TOTH GEZA, lui VARGA si lui SUSKER ca pot sa faca orice numai sa nu se expuna in vitrina.

Dupa aceasta TOTH GEZA mi-a spus mie ca VASILE LUCA (latzi baci) i-a spus lui ca activistii pot sa bea si sa traiasca cu femei numai sa nu le umble gura. Mai stiu ca VASILE LUCA Cand venea la vanat se oprea in Sft.Gheorgha si lua cu masina sa diferiti fosti exploatatori si dusmani ai regimului de democratie populara cu care mergea la vanat.

Acestia sunt CAVASNAY IOSIF chiabur, NAGY FRANCISC cu atelier de fotografiat, MALEK ERNEST cu atelier mare de tamplarie cu 10 lucratori.

De mentionat ca stiindu-se ca acestia nu merita sa aibe permis de port arma de vanatoare, eu am dispus ridicarea armelor, in calitate de secretar de plasa PMR prin organele militiei. Dupa doua sapta ani a venit VASILE LUCA & a vanat si afland ca acestia nu mai au arme, a dat ordin militiei sa li se dea armele inapoi.

Declar ca de cate ori venea la vanat si pecuit se inconw jura de elemente dusmanoase si reactionare fiind chiaburi mosieri expropriati si altii. Stiu aceasta fiindca la vanatoare cand venea tragea la mosierul BETZASI din Dalnic, HADNAGY din Dalnic la fel mosier, la chiaburii KAVASNAY din Anghelus si altii.

Intrebare

Cine mai cunoaste din activitatea dusmanoasa a lui VASILE LUCA ?

Raspuns

Din activitatea acestuia ar mai putea da declaratii sotia lui PTER IULIU, SZABATE MARIA, SZABO FRANCISC IOAN din Tg.Mures resp. cadre la Sfat Popular Regional, iar restul din Sft.Gheorghe.

Intrebare

Daca mai ai ceva de declarat ?

Raspuns

Altceva nu mai am fiindca nu am fost mult in anturajul acestuia.

Dupa ce am cetit procesul verbal de interogatoriu cuvant cu cuvant si am constatat ca contine numai cele declarate de mine il sustin si semnez.-

Anchetator
Lt.de Securitate
ss.Cisteanu he.

ss. Gyorgy Alexandru.

Pentru confirmare,

Proces-Verbal de interogator

Arestat Mortoul Gyorgy Alexandru u. la
26. Iulie 1919 in Craiova Niraj, kavirca cluj.
Luciu Alex. Alexandru si Justina de prof. paulajovs.
in dom. din Sf. Gheorghe St. Petru Alex. 14
B. Feb. 1953
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Orașul Sf. Gheorghe

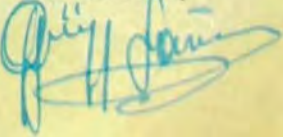
Interogatoriul a început la ora 14 și 10 min.
„ s'a terminat la „ 17 și 55 „

Intrebare: Dacă ai avut ocazia să te cunoști
personal cu fostul ministru Vasile Luca și
în ce relații erai tu cu el?

Rosp: Da am fost cunoscut cu Vasile Luca
in primavara anului 1948 cand a venit
in teren pentru la sedinta județului
PMR in Sf. Gheorghe unde eu eram activist
in comitetul organizatoric.
Cu el nu am mai intalnit tot la sedinta
si in anul 1949. - Nu as putea spune
si am avut cu el relatii de mica natura
intinse la unii activisti de partid ce
mergeau de sus.

Intreb: Ca cunosti din activitatea lui Vasile
Luca?

Rosp: Un vechi meu din 1950 stiu ca Vasile
Luca a venit la sedinta județului PMR
in scopul acesta a fost la sedinta cu

Semnătura,

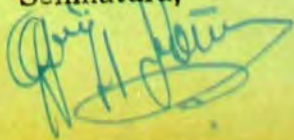
Urmare: Cu ocazia din Birou a judecarii
securitate, unde s-a ridicat problema de
unii activisti critici pe Tath Ghiza,
Vorga Gavril, Susler Corol, Nagy Victor.
Si altu din posturile de conducere ce fac
parte din familia Tucea, insa sa li sa
scut contra ca ei vor critica un
locuitor in Vorga, Tath Ghiza si ceilalti
si locuitorii in posturile respective in Comitetul
Centru al PCR. din care el face parte.
După aceasta ocazia a mers un buclat
la sediul scolar judecarii.

La buclat Vorile Tucea, a spus lui Tath
Ghiza, lui Vorga si lui Susler ca pot
sa facă orice numai sa nu se exprime
in vitium.

Dupa ocazia Tath Ghiza unia spus lui
la Vorile Tucea (Fotii soci) i a spus
lui ca activitate pot sa faca si sa traiesca
cu femei numai sa nu la multe gura
mai stiu ca Vorile Tucea cond ocazia
la votat, se apasa in sprijinul Ghizy
si duc la masina si a aparut forte
exploratori si din nou ai rez de demoa-
trep pop cu care merge la votat.
Acetia sunt Carosvaj Josif. Cluagur
Nagy +roucise, cu atelier de fotografii,
Avelok. Ernest cu atelier mare de
trouplon cu 10 lucratori.

De mentionat ca sturdure cu ocazia
un merit sa aibe permis de part

Semnatura,

231

Urmare: omnia de voluntate, cu omni dispas.

Indecora omnia; in calitate de scriitor
de plasa PMR prin organele unitatei.

Dupa 2 săptămâni la venit Vorle Luca
la Vorat si afland ca acestia nu mai
au orun, a dat ordin unitatei sa li
se dea orunale inapoi.

Dacilor - cu decate ori venia la Vorat
si prescurt se incogura nu mai cu
elemente dusurabile si reactiune fund
Chialoni, moneri expriati si alti -
Itu aceste fundca la voluntate cond
Veneu tragea la monerul Petrasz,
din Dalinc, Haduagj din Dalinc la
fel moner, la Chialoni Kocrosuagj din
Bucurestis si alti.

Yutub: Cum mai ca note din activitatea
dusurabila a lui Vorle Luca?

Rosp: Din activitatea acestora of mai
putea de declarati: scria lui Peter.

Yulin, Habate Maria, Staba + Reut.

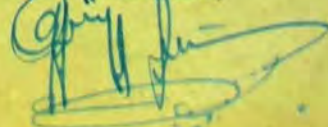
Yoon din Toj. Luv. Resp. Codre sp. Pap.
Regional: iar restul din spointu Juvif
Yutub. Daci mai ai ceva de declarat.

Rp. Alceve nu mai au fundca nu au fost
mult in daturu acestora.

Dupa ce au cetit procesul verbal
de interogatoru curant cu curant si au
constata ca continu nu mai e de declarate
de mine il sustin si seuncz.

Actul este
de securitate

Semnatura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martor GYORGY ALEXANDRU, născut la 26 iulie 1919, în comuna Miercurea Nirajului, fiul lui Alexandru și Justina, cu domiciliul în Sf. Gheorghe str. Pötöfi Sandor Nr. 14.-

19 august 1954, Sf. Gheorghe.

Interogatoriul a început la ora 11,00

" s-a terminat " 13,30

Intrebare:

Unde ați funcționat în anii 1947-1950?

Răspuns:

În anii 1947-1950 am fost responsabil organizatoric în Biroul Județenei P.M.R. Trei Scaune.-

Intrebare:

Ce cunoști despre linia politică dușmănoasă introdusă de VASILE LUCA în viața politică a fostului județ Trei Scaune?

Răspuns:

Poziția oportunistă de care a dat dovadă LUCA VASILE o dovedesc cu următoarele fapte:

Începînd cu vînătorile pe care le făcea în împrejurimile fostului județ Trei Scaune, LUCA VASILE s-a înconjurat numai de elemente exploatare, chiaburi și foști moșieri cum sunt:

Din orașul Sf. Gheorghe, NAGY FRANCISC fost membru al "Partidului cu Săgeți" (Nylas), MALEK ERNEST fost patron tîmplar și fost chiabur, KOVASZNAY IOSIF fost chiabur, moșier și mare reacționar.-

În comuna Ilieni a ținut legătură cu: FARAS IOSIF, chiabur, în prezent arestat pentru sabotaj și manifestări dușmănoase, familia chiaburului LOTE unde LUCA VASILE dormea și mîncea regulat.-

Din comuna Angheluș era în bune relații cu moșierul KOVASZNAY GABOR pe care îl vizita întotdeauna împreună cu VARGA GABOR.-

În comuna Dalnic era în relații de prietenie cu frații BETZASY foști moșieri, moșierul HODNAGY IULIU.-

Menționez că în anul 1949 după venirea mea dela școala de partid, am fost chemat de TOMI GEZA care mi-a spus textual: "Te vei duce în comuna Angheluș și vei organiza acolo o gospodărie agricolă colectivă".-

Intrebându-l ce metode să folosesc acesta mi-a răspuns "vei chema la Sfatul Popular pe KOVASZNAY GABOR, chiabur și îi spui ca să-și împartă pământul și să-l înscrie pe numele servitorilor ce i-a avut pînă în anul 1946 și să-i spui că de el ne vom îngriji noi".-

Atunci eu am obiectat și i-am spus lui TOTH GEZA că în momentul acesta noi nu ducem politică de lichidarea chiaburimii ci de îngrădirea acestora.-

Față de obiecțiile mele TOTH GEZA m-a înjurat de mamă și mi-a spus textual:"Dute acolo și execută instrucțiunile, deoarece aceste instrucțiuni au venit de la LUCA VASILE".-

Astfel fiind LUCA VASILE a introdus linia sa proprie dușmănoasă în problema colectivizării prin fratele său TOTH GEZA în fostul județ Trei Scaune.-

Eu m-am dus în comuna Angheluş unde am stat de vorbă cu chiaburul KOVASZNAY GABOR conform instrucțiunilor primite de la LUCA VASILE prin TOTH GEZA după care m-am reîntors la judeţeana P.M.R. predînd lista servitorilor lui KOVASZNAY "împroprietăriți" de acesta și care au intrat imediat în GAC cu pământul primit de la KOVASZNAY.-

Menționez că LUCA VASILE s-a ținut de promisiunea făcută lui KOVASZNAY GABOR în sensul că nu după mult timp chiaburul a fost numit ca specialist în problema agricolă în Ministerul Agriculturii.-

În ceea ce privește alte metode de "organizare" a GAC, a fost aceea că TOTH GEZA amenința pe țărani cu pistolul. Astfel fiind, vreau să arăt un caz concret cînd acesta cu ocazia organizării GAC din comuna Cernatul de Sus a strîns pe țărani la o adunare mare unde a prelucrat necesitatea și importanța GAC iar cînd a văzut că țărani nu înclină a se înscrie atunci TOTH GEZA a spus:"Că creiarea unei gospodării colective în acea comună este dorința lui LUCA VASILE, băstinaș din părțile acestea și dacă nu vreți o să vă arăt eu vouă că în pistolul meu se găsește cîte un glonț pentru fiecare.-

După aceasta s-a urcat imediat în mașină de unde a început să tragă cu pistolul cîteva focuri însă nu a fost rănit nimeni.-

Astfel de amenințări cu pistolul pentru ca oamenii să se înscrie în GAC. TOTH GEZA a mai folosit și în comuna Măeşa.-

În altă ordine de idei vreau să arăt că LUCA VASILE își avea oamenii săi introduși în toate posturile importante ale fostului județ Trei Scaune cum au fost:

VARGA GAVRILA, fost șeful Securității și frate cu LUCA VASILE, NAGY VICTOR fost prefect al județului și bun prieten cu VARGA GAVRILA, SZABO ALBERT fost președinte al comitetului județean P.S.D. și prieten bun cu VARGA GAVRILA și NAGY VICTOR, BIRO ALEXANDRU, fost responsabil administrativ al organizației județene P.C.R. înainte de unificare, MICLOS EMERIC fost primar al orașului Sf. Gheorghe iar înainte de aceasta a fost patron tâmplar cu mai mulți muncitori iar în timpul hortiștilor a fost președintele cooperativei "Furtuna" SCHUSLER CAROL, fost secretar județean P.M.R., cumnat cu LUCA VASILE, TOTH GEZA al doilea secretar, frate cu LUCA VASILE, KOVACI EUGEN, fost președintele Uniunii Cooperativelor.-

Aceștia toți au format o clică sau mai bine zis o fracțiune, lucru pe care îl dovedesc cu următoarele fapte:

Toți cei de mai sus ori de câte ori LUCA VASILE venea la Sf. Gheorghe se întruneau împreună cu acesta în locuința lui TOTH GEZA unde făceau chefuri și țineau adunări însă ceea ce s-a discutat la astfel de mese nu cunosc. Cert este că aceștia discutau problemele lor fracționiste despre care restul activului nu trebuia să știe.-

Toți aceștia au lucrat mână în mână și cu toate că ei au fost chemați să stabilească cine este chiabur pe teritoriul județului ei au organizat în așa fel situația încât în anul 1949 pe întreg teritoriul județului nu au fost ținuți în evidență decât 172 chiaburi, iar după demascarea lui LUCA VASILE pe teritoriul actual al raionului care este cu mult mai mic decât teritoriul fostului județ Trei Scaune, sunt aproape de 8 (opt) ori mai mulți chiaburi, adică în jurul cifrei de 800 familii chiaburești.-

În acest sens mai declar că cu ocazia alegerilor din 1948, VARGA GAVRILĂ călcând hotărârea Biroului Județean P.M.R. a trecut la arestarea preotului din comuna Bora Olt în scopul de a împiedica reușita alegerilor din acea comună.-

Intrucât din punct de vedere politic în acel timp prezența acestui preot a fost necesară în această comună, el a fost obligat să-l pună în libertate întrucât pentru rezolvarea acestui caz s-au luat măsuri imediat din partea C.C. al P.M.R.-

În vara anului 1950 a venit LUCA VASILE la Sf. Gheorghe unde nu a găsit pe nimeni din prietenii săi arătați mai sus, întrucât toți aceștia erau plecați pe teren împreună cu ceilalți activiști.-

Atunci SCHUSLER CAROL a chemat imediat la sediul județenei exclusiv numai pe oamenii lui LUCA VASILE împreună cu care au făcut un banchet în sediul partidului.-

La acest banchet au participat decât oamenii lui VASILE LUCA. Un alt caz care întărește faptul că a existat fracțiunea arătată mai sus, este acela că orișicine a îndrăznit să critice pe careva din aceștia era persecutat încontinuu dându-i-se apoi câte o sarcină pe care ori a îndeplinit-o ori nu niciodată nu erau mulțumiți fapt pentru care respectivul activist era sancționat.-

În mod concret pot să arăt că fostul instructor al județenei P.M.R. NEBEL DIONISIE l-a criticat pe TOTH GEZA pentru metodele folosite în organizarea GAC din Cernatul de Sus, și a cerut sancționarea lui pentru că a tras cu pistolul amenințând țărani.-

În urma acestui fapt NEBEL DIONISIE a fost sancționat în fața organizației de bază pentru că a fost la un bal în comuna Cernatul de Sus și că a mâncat acolo o friptură și a băut 1/2 kg vin, însă motivul a fost acela că nu trebuia să meargă la acel bal, întrucât acolo au fost și chiaburi.-

Dar în schimb TOTH GEZA și NAGY VICTOR nu au fost sancționați cu toate că s-au îmbătat în așa măsură încât au distrus mașina partidului iar reparația a fost obligați să o plătească toți activiștii, -reparația costînd 32,000 lei.-

În anul 1948, l-am demascat pe dr. H. SZÉKY ALEXANDRU pe care l-am cunoscut pe frontul ucrainean unde sub conducerea lui au fost împușcați 30 cetățeni pașnici ucraineni printre care au fost și copii, femei gravide, tineri și bătrîni. Acesta a fost arestat iar cercetarea lui a fost încredințată lui VARGA GAVRILA care a încercat să mușamalizeze pe acest criminal de război.-

Cu toate că VARGA GAVRILA, SZABO ALBERT și NAGY VICTOR au încercat să demonstreze că acesta nu este vinovat totuși nu au putut să-l scape întrucât arestatul a fost trimis la Reg. Stalin însă mai departe nu știu ce s-a întîmplat cu el.

Intrebare:

Cine mai cunoaște cele de mai sus?

Răspuns:

Despre cele de mai sus mai știe TEGLAS MIHAI, FRUNZO ANDREI, FAGYAS STEFAN, FAGYAS ANDREI care sunt toți în orașul Sf. Gheorghe și care au fugit împreună cu mine de pe front.-

Intrebare:

Ce urmări a avut politica dușmănoasă dusă de VASILE LUCA împreună cu ceilalți arătați mai sus de sprijinire a chiaburilor și introducerea lor în GAC?

Răspuns:

După părerea mea introducerea chiaburilor în posturile cheie și în GAC aceștia au urmărit sabotarea lentă a economiei naționale pentru a împiedica buna aprovizionare a oamenilor muncii dela orașe cu produse agricole, ca prin aceasta să creieze nemulțumiri muncitorilor față de regimul democrat popular și totodată să compromită linia politică a partidului în ce privește colectivizarea iar pe de altă parte au vrut să arunce țara noastră din nou în brațele capitaliștilor respectiv să restaureze capitalismul în țară.-

Prin aceste metode dușmănoase au creiat posibilități chiaburilor să organizeze rebeliunea din 1950 pentru a slăbi încrederea masselor muncitoare dela sate în regimul nostru democrat popular.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Gorgy Alexandru

ANCHETATORI

LT. MAJOR

Gh. Diță

LT. MAJOR

W. Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Mortor Gargy Alexandru, născut la 26. Iulie 1929 în com. Mărucea Lirajului, fiul lui Alexandru și Justina, cu domiciliul în Sf. George Str. Sătești Săndor nr. 14. -

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

19. August 1954

Orașul Sf. George

Interogatoriul a început la ora 11 și min.

s'a terminat „ „ 13 „ „ 30

Intrebare: Unde și punctant în anii 1947-1950. ?

Răspuns: În anii 1947-1950 am fost responsabil organizatoric în Biroul județean P.M.R. Srei Șcaune :-

Intrebare: Ce cunoștințe despre linia politică dusă în vorile Luca în viața politică a fostului județ. Srei Șcaune ?

Răspuns: Dozitia oportunitate de care a dat dovada Luca vorile a dovedesc cu umătsarele fapte:

Începînd cu vinătorile pe care le făcea în împrejurimile fostului județ Srei Șcaune, Luca vorile sa încurajat numai de elemente exploatare, chialui și furti moșieri cum amut.

și cione Sf. George, hegy Francisc

Isăntura

Urmare: fost membru al "Frontului cu Sageti"
(? Ny Las?), Malek Ernest, fost petru
Silyok si fost chibur, Kovasny Josif, fost
(chibur), moner, si mare reacionar.

In comuna Ghieni a avut legatura
cu: Faras Josif, Chibur, in prezent
arrestat pentru sabotaj si manifestari
dusmanoare, prietenii chiburului Late,
unde Luca vointa deuna si nuca
regulat. -

si in comuna Anghelus, era in
hane relatie cu monerul Kovasny Gabor,
pe care il vizita in tot deauna innuma
cu Varga Gabor.

In com. Salvia era in relatie de
prietenie cu frati Betzany Jost, moner,
monerul Hadnagy Julu, -

Mentionez ca in anul 1949 dupa
venirea mea de la scara de partid
am fost chemat de Gorb Seza care
m-a spus textual: "te vei duce in com.
Anghelus si vei organiza acolo o gospodarie
Agricola colectiva". -

Intrebindu-l cu metode si folosire
acerta m-a raspuns: "vei chema la
fratul Sepulcr pe Kovasny Gabor, chibur,
si ii spui ca sa-i inerte parintele
si sa-l inicie pe numele scriitorilor
ce sa avut pana in anul 1946 si
sai spui ca de el se vor inqizi
noi". -

Acum eu am chiectat si iam

Urmare: Spun lui Ioth Geza ca in momentul
 aceste noi nu ducem politica de lichidare
 Chichurian ci de ingradirea acestora.

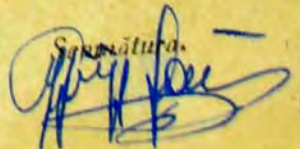
Fata de obiectele mele Ioth Geza
 m-a asigurata de mana in mana spus
 textual "sute acelu si execute
 instructiunile deoarece aceste instructiuni
 au venit de la Luca Vorile".

Atfel fiind Luca Vorile a introdus
 linia sa proprie de mananca in problema
 colectivizarii prin pater sau Ioth Geza
 in putul judetului si se scama.

Eu m-am dus in com. Anghelul unde
 am stat de vorba cu Chichurul Kovosny
 Solor conform instructiunilor primite de la
 Luca Vorile prin Ioth Geza dupa care
 m-am reintors la judetana S.A.C.
 pedind toate servitorii lui Kovosny
 "inoprietarii" de aceste si care au
 intrat imediat in S.A.C. ca primarul
 primit de la Kovosny.

Mentionez ca Luca Vorile sa
 trant de primarul pentru lui
 Kovosny Solor in sensul ca nu
 dupa mult timp Chichurul a fost
 numit ca specialist in problema Agri
 in Ministerul Agriculturii.

In ceea ce priveste alte metode de
 "organizare" a S.A.C. a fost aceea ca
 Ioth Geza ameninta pe tarani cu
 pitalul. Atfel fiind, veau sa avat
 un caz concret cind acesta cu sozia

Signatura

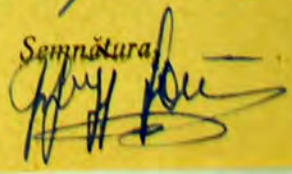
Urmare: organizorii S.A.C. din com. Bernatul
de sus a strins pe torani la o
adunare mare unde a prezentat necesitatea
si importanta S.A.C. iar cind a vazut
ca torani nu incheia o se inerie
atunci Ioth Geza a spus: "ca creiera
unei gospodari letite in acea comuna
este derinta lui Luca Vorik, hostinos
din partile acestia si "daca nu vreti"
sa va va orat eu voua ca in pistolul
meu se gasesc cite un sfante pentru
fiecare". -

dupa aceasta sa urcat imediat
in masina de unde a inceput
sa traiga cu pistolul citeva pumi
inaia un a fost ranit imeni. -

Artfel de amenintari cu pistolul
pentru ca sa veni sa se inerie
in S.A.C. Ioth Geza a mai falsit
si in comuna Maesa. -

In alta ordine de idei vreau sa
arat ca Luca Vorik in vreau sa veni
sai introduce in toate parturile importante
ale satului pistolul sau scame cum au
fost.

Verga Savrita, fost seful securitatii
si pat cu Luca Vorik, Boggy Victor
fost seful al politiei si luda pistolul
cu verga savrita, Sabe Albert fost
prezidentul al comitetului politian S.S.D. si
pistolul lui cu verga savrita si Boggy
Victor, Bira Alexandra fost seful.

Semnatura

Urmare: administratiei al org. politicei S.C.R. inainte de unificarea, Nicolae Zamfir pot primul al orasului Sft. George iar inainte de aceasta a fost petru Timofeiu cu mai multi unicatori iar in timpul Hrtisteb, a fost presedintele cooperativei Futura, Schuster Korol, fost secretar politian, P.M.R. cumnat cu Luca Vorile, Ioth Geza al doilea secretar, pate cu Luca Vorile, Kovaci Eugen, fost presedintele unii cooperativei.

Acestia testii au fost a elia sau mai bine zis a pactum bun pe care il daudesc cu unmatorele fapt:

Testii cei de mai sus ori de cte ori Luca Vorile venea la Sft. George se intruneau innuma cu scuta in locuinta lui Ioth Geza unde faceau chesui si tinau adunari in care se discuta la ordi de unu un cumon, - hert este ca acestia discutau problemele lor politice depe care restul activului nu trebuiau sa stie.

Testii acestia au luat mina in mina si in toate ca ei au fost chemot sa stabileasca cine este chialur pe teritoriul politian ei au organizot in ora fel pitalia incit in anul 1949 pe intreg teritoriul politian nu au fost tinuti in evidenta decat ste chialuri, iar dupa demorarea lui Luca Vorile pe teritoriul

Scritura

Urmare: actual al raionului cau este cu mult
mai mic decat teritoriul fostului judet
Irei. Saune sunt aproape de 8 (opt)
ori mai multu chialuri actia in juru
ei pri de 800 familii chidavesti.

In acest sens mai declar ca cu
ocazia alizerilor din 1948, vanga soviet
calcind hotarirea biroului județean
S.U.P. a trecut la oventura justului
din cam. Bora Alt in regul de a
inpedia venita alizerilor din acea
comuna.

Intrucit din punct de vedere politic
in acel timp prezenta acestui just a fost
necesara in aceste cazuri, el a fost
obligat sa il puna in libertate intrucat
putra rezolvarea acestui caz sa au
fost morosi imediat din partea c.e.
al S.U.P.

In vara anului 1950 a venit
Luca Vorile la sft. Gheorghe unde nu
a quit pe unu din prietii sai
aristoi mai sus intrucit toti acesti
erau plecati pe teren impune cu
cei laltii activisti.

Sturii Schuster Coral a chemat
imediat la robul județeani exclud
numai pe cameni lui Luca Vorile
impune cu care au facut un
banchet in sediu postului.

La acest banchet sau a postripot
decht cameni lui Vorile Luca.

Signature
[Handwritten signature]

Urmare: Un alt caz care interesează foarte mult este
 a existat pactuna orotata mai sus este
 acela ca ori si cine a indraznit sa
 critice pe cauza din aceasta era prezentat
 in continua dundu-in apoi este o noicina
 pe care ori a indreptate ori nu nici
 edeste nu erau multumiti fapt
 pentru care respectivul actiun era
 sanctionat.

In mod concret pot sa arat ca
 faptul instructor al prefecturii d. M. hebel
 discurie la criticat pe Seth Geza
 pentru untabile folosite in organizarea
 S. A. L. din "Lernatul de fus" si a
 ceent sanctionarea lui pentru ca
 a tras cu pistolul amenintand torani.

In urma acestui fapt hebel discurie
 a fost sanctionat in fata organizatiei
 de baza pentru ca a fost la un
 "bal" in care "Lernatul de fus" si
 ca a urinat acolo o piftura pe
 a pant ~~de~~ Lg. VII, in sa motivul
 invocat pentru sanctionarea acestuia
 a fost acela ca nu trebuia sa
 mearga la acel "bal" intrucat
 acolo au fost si chiburi.

Sar in schimb Seth Geza
 si Nagy Victor nu au fost sanctionati
 cu toate ca s-au intalnit in ora
 mosura incit au distrus mosura
 portului lor reparatia au fost
 obligati sa o plateasca toti actiun.

Signature
 [Signature]

Urmare: reparatia costand 32000 lei.

In anul 1948, l-am demorcat pe ex.
Hovoru Szekij Alexandru pe care l-am
cunoscut pe partul versinean unde
sub conducerea lui au fost supuse
20 cetateni romeni versineeni printre
care au fost copii fanei gravide tinari
si latrini. - Acenta a fost arestat iar
ceretarea lui a fost incredutata lui
Verga Govrita care a inceput sa
misanalizeze pe acest criminal
de razbai.

Am tratat ca Verga Govrit,
Seba Alheit si Boggy Victor au inceput
sa demonstreze ca acenta nu este vinovat
totusi nu au putut sa-l scape intrucat
aristatul a fost trimis la Sig. Polia
in sa mai departe un stiu ce sa
intimplat cu el.

Intrebare: Cine mai cunoaste celi de
mai sus ?

Coșpășu: Despre celi de mai sus
mai stie Seglas Mihai, Franzo Andrei,
Fogyas Stefan, Fogyas Andrei care
sunt totuși in arone sft. George si
care au fugit in prima cu luna depe
part.

Intrebare: Ce urmasi au avut
Petitca elinmemorari dusa de Voule Luca
in prima cu celi alti aratati mai sus de
spunimire a chieburilor si in traducere
lor in S.A.E. ?

Urmare: Loipum: După părerea mea introducerea
 chiburilor în porturile chine și în S.A.C.
 acesta au murmurat solitorii luptă
 a economiei naționale pentru a împiedica
 buna organizare a sașilor unchi
 dela nou cu produse agricole, ca prin
 aceasta să crească numărul și unchi
 pte de regimul democratic popular și
 tot solitorii să compunute linia politică
 a partidului în ce privește colectivizarea,
 iar pe de altă parte au vrut să
 oruce țara noastră din nou în
 mâinile capitaliștilor respectivi să
 restabilească capitalismul în țară.

Prin acțiune metodică de masă au
 crescut posibilitățile chiburilor să organizeze
 revoluția din 1950 pentru a stabili noul
 model de muncă dela pte în regimul
 nostru democratic popular.

După ce am celt prezentul
 proces-verbal de interogatoriu amintit
 cu amint și am constatat că conștient
 în totul cu cele de mai sus de unchi
 îl susțin și unchi.

Încheiat ori
 în mijlocul

Moșter
 [Signature]

St. maj. [Signature]

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martora GRUIA MARCELA, născută la 18 oct. 1898, în comuna Bados Regiunea Autonomă Maghiară, fiica lui Suzana, cu domiciliul în Timișoara³ str. Mihai Gașpar nr. 1 A.

1 septembrie 1954, Timișoara.-

Interogatoriul a început la ora 11,00

-"- s'a terminat -"- 13.00

Intrebare:

Dacă în perioada anilor 1928-1932 ați activat în mișcarea muncitorească?

Răspuns:

Da, am fost membru de partid în organizația P.C.R. din Timișoara.-

Intrebare:

Care era situația organizației de partid din Timișoara în acea perioadă?

Răspuns:

În cadrul organizației de partid din Timișoara, în perioada anilor 1928-1932, a existat organizația de partid condusă de KANTOV IOAN care mergea pe linia justă a partidului și paralel cu aceasta a mai existat o grupă fracționistă pe care o conducea BERGER ALADAR.-

Intrebare:

Ce urmărea grupa fracționistă condusă de BERGER ALADAR?

Răspuns:

BERGER ALADAR urmărea să submineze activitatea justă a partidului, să acapareze conducerea organizației de partid din Timișoara și să o ducă pe linia lor fracționistă.-

Intrebare:

Cine anume din C.C. al P.C.R. sprijinea grupa fracționistă condusă de BERGER ALADAR în Timișoara?

Răspuns:

Nu știu cine a sprijinit-o, însă LUCA VASILE ori de câte ori venea în Timișoara lua legătură cu BERGER ALADAR.-

Intrebare:

D-ta personal l-ai cunoscut pe LUCA VASILE în acea perioadă?

Răspuns:

Da, l-am cunoscut, întrucît LUCA VASILE participa la şedinţele organizaţiei de partid condusă de KANTOV IOAN, unde ne dădea instrucţiuni de felul cum trebuie să activăm şi să ducem lupta pentru demascarea fracţiunii lui BERGER ALADAR.-

Intrebare:

Cum explici d-ta faptul că LUCA VASILE participa la şedinţele organizaţiei de partid condusă de KANTOV şi ţinea legătură şi cu grupa fracţionistă condusă de BERGER?

Răspuns:

Acest fapt nu-l pot explica decît că LUCA VASILE fiind el însuşi un fracţionist, căuta să menţină fracţiune în partid pentru a slăbi unitatea partidului, deoarece pe de o parte ţinea legătură cu organizaţia care mergea pe linia justă a partidului, iar pe de altă parte sprijinea şi grupa fracţionistă a lui BERGER.-

Pot spune că LUCA VASILE ţinea legătură cu organizaţia de partid din Timişoara care mergea pe linia justă a P.C.R., numai cu scopul de a-şi ascunde activitatea lui fracţionistă.-

Menţionez că LUCA VASILE justifica legătura lui cu BERGER ALADAR, faţă de organizaţia de partid din care am făcut şi eu parte şi mergea pe linia justă a P.C.R., sub pretext că el cercetează activitatea fracţionistă a lui BERGER ALADAR şi a membrilor săi.-

Intrebare:

Cine mai poate da relaţii în această problemă?

Răspuns:

Mai cunoaşte SIMIN TEREZIA, KANTOV IOAN, UNTERSTEIN ANA, JARJAC IOAN, toţi din Timişoara.-

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.-

ss. Gruia Marcela

ANCHETATOR
LT. MAJOR

Gh. Diţă

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martava Gracia Marcela născută la 18 Oct. 1898 în com. Bados - Eș. Aut. Maghina, fec. lui Mosana cu domiciliul în Timisoara ^(Dr. te de stafe civilă, ultimul domiciliu) III. Mr. Libau Gaspar 2.1-A.

1- Septembrie 1954

Orașul Timisoara

Interogatoriul a început la ora 11 și min.

„ s'a terminat „ „ 13 „ „

Intrebare: saca în perioada anilor 1928-1932 ati activat în mișcarea muncitorească?

Răspuns: sa am fost membră de partid în organizatia P.C.R. din Timisoara.

Intrebare: care era situația organizației de partid din Timisoara în acea perioadă?

Răspuns: În cadrul organizației de partid din Timisoara în perioada anilor 1928-1932 a existat organizația de Partid condusă de Gantor Jean care mergea pe linia justă a partidului și posibil eu acicela a mai existat o grupă factionistă pe care o conducea Berger Aladar.

Intrebare: ce urmașea grupa factionistă condusă de Berger Aladar?

Răspuns: Berger Aladar urmașea sa submineze activitate justă a Partidului și acoperiți conducerea organizației de

Iscălitura,

Gracia Marcela

În mare: partidul din Simnicovora și să se ducă
pe linia lor pactonistă.

Întrebare: bine anume din C.C. al
P.C.L. gruparea grupă pactonistă condusă
de Berger Blador în Simnicovora?

Răspuns: Nu știu cine a spus asta,
însa Luca Vorile își de este și venea
în Simnicovora în legătură cu
Berger Blador.

Întrebare: și tu personal l-ai cunoscut
pe Luca Vorile în acea perioadă?

Răspuns: Da l-am cunoscut,
într-o dată Luca Vorile participa la
sedințele organizate de partid conduse
de Kantor Ivan unde ne dădea instrucțiuni
de felul cum trebuie să activăm și
să ducem lupta pentru demnitatea
pactonului lui Berger Blador.

Întrebare: le-am explicat și faptul
că Luca Vorile participa la sedințele
organizate de partid conduse de Kantor
și în urma legăturii și cu grupă pactonistă
condusă de Berger?

Răspuns: Acest fapt mulțumesc
explica decît că Luca Vorile fiind
el însuși un pactonist caute
să mențină pactonul în partid
pentru a doborî unitatea partidului.
Deoarece pe de o parte ținea legătură
cu organizația care mergea pe linia justă
a partidului iar pe de altă parte grupă
și grupă pactonistă a lui Berger.

Îscălitura,

Grupa Moardă

Urmare: Det spune ca Luca Vorle tima legatura cu organizatia de partid din Timisoara carea mergea pe linia justa a P.C.R. numai cu scopul de a organiza activitatea lui socialista.

Mentionez ca Luca Vorle justifica legatura lui cu Berger Alador, fca de organizatia de partid din care au facut si eu parte si mergea pe linia justa a P.C.R., sub pretext ca el exercitaza activitatea socialista a lui Berger Alador si a membrilor sai

Intrebare: bine mai poate da relatii in aceasta problema?

Raspuns: Mai cunosc Simina Serzeia, Kantor Ioan, Viterstein Ana, Jirjac Ioan toti din Timisoara.

dupa ce am avut prezentul proces verbal de interogatoriu eu int cu ei si am constatat ca corespunde in totul cu cele declarate de mine in cartea si reuuz.

Archetator:
Luiz 44 octo

Mortari:
Gruza Marcela

- Declar: In anul 1948 am fost arestat împreună cu alți 23 de locuitori din comuna Aita Seacă, bănuți fiind de crime de război. La data de 15 Martie 1948 am fost puși în libertate. Când am ajuns în comună, în fața primăriei, ne-a ținut o vorbire Szabo Ludovic care în acel timp era primarul comunei, că putem mulțumi punerea noastră în libertate, lui Vasile Luca, Toth Gheza și lui Kurko Ghiafaș. Cred că a spus și de Cziko Nandor. După Szabo Ludovic a vorbit și Szabo Stefan care ne-a arătat tot în sensul în care a vorbit și antevorbitorul Szabo Ludovic.-

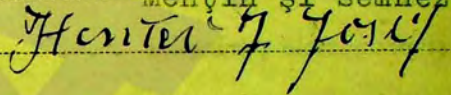
Când s'a ținut această vorbire din partea celor arătați mai sus, au fost prezenți toți care am scăpat dela închisoare cât și mulți dintre locuitorii care se adunaseră în fața primăriei.-

PROCUROR,

Procuror,
Anchetator penal,

Mentin și semnez,

I s'a citit, stărute și semnează

24
247219

Dosar Nr.

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi 9, luna Aprilie, anul una mie nouă sute cincizeci,

și patru

Not. Procuror S. ZEIGER, constatăm că înaintea noastră
~~Anchetator penal~~

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește

Dr. Horvath Nicolae, de ani 48, născut în com. Dalnic

Trei Scaune, domiciliat în Sft. Mures Piata Stalin nr. 6

de profesie conferențiar univ., că nu există între el și parte nicio dușmănie
că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile
care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din
codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni.

În anul 1947 am dat o declarație la Cabinetul de
Instrucție Trei Scaune despre activitatea ziaristică a numi-
tului Dr. Kovasznay Gavril. În această declarație am arătat
că Kovasznay Gavril a protestat redactorilor Laslo Zoltan,
Barothi și Koreh Francisc că aceștia să nu mai scrie articole
anti-sovietice și antisemite în ziarul "Szekely Nép" al cărui
director responsabil era invinuitul.-

Adevărul este însă că Kovasznay Gavril a scris
personal și a iscălit articole antisovietice scrise de alte
persoane care îndemna opinia publică pentru susținerea și con-
tinuarea războiului criminal contra U.R.S.S.-ului. În afară de
aceasta, a scris și a semnat o serie de articole ațîțătoare contra
populației române și antisemite.-

Ziarul "Szekely Nép" a apărut într-un tiraj de 25.000
exemplare zilnic.-

Motivul pentru care am dat o declarație în favoarea
Dr. Kovasznay Gavril este următorul:

În anul 1941 mi s-a înscenat un proces în care am fost
condamnat la muncă silnică pe viață de către Tribunalul Militar
Brașov pentru crimă de înaltă trădare, fiind acuzat că în calitate
de cetățean român a și fi furnizat informații militare statului
maghiar, despre armatele hitleriste și antonesciene, lucru ce nu era
adevărat.-

...//.

Procuror,

~~Anchetator penal~~

Martor,

În anul 1945, am cerut revizuirea procesului deoarece în acel timp eram președintele U.F.M. al orașului Sft. Gheorghe și mă găseam cu o sentință în vigoare prin care am fost condamnat la muncă silnică pe viață și mă așteptam că reacțiunea va folosi această sentință și în oricare minut să fiu încarcerat.-

Revizuirea procesului a fost bătăgănată mult timp, iar în anul 1946 eram propus deputat în Marea Adunare Națională și prefect al județului Trei Scaune.-

Eu în această perioadă am avut multe dificultăți cu frații lui Vasile Luca și anume Varga Gavrilă și Toth Geza - pe de altă parte aceștia au voit ca să ajungă deputat, social-democratul de dreapta Szabó Adalbert (Berți), iar prefect Nagy Victor - primii doi au aranjat cu fratele lor - Vasile Luca - ca sentința mea prin care fusesem condamnat la muncă silnică pe viață să fie menținută astfel în anul 1946 Tribunalul Militar din Brașov a menținut condamnarea mea la muncă silnică și am fost încarcerat ca să execut această pedeapsă.-

Ziarele de stînga au început să ceară punerea mea în libertate și în urma intervențiilor făcute de P.C.R., am fost pus în libertate și achitat.-

Cînd mi s-a cerut declarația la Cab. de Instrucție Trei-Scaune în care trebuia să arăt activitatea fascistă a dr. Kovasznay Gavril, am știut că acesta este susținut de către Vasile Luca prin Szabo Adalbert și ca să nu mai am din nou neplăceri cu aceștia am preferat ca să dau o declarație favorabilă numitului Kovasznay, deși acela nu oglindea adevărul.-

Mai tîrziu am auzit că pentru Dr. Kovasznay Gavril, a intervenit Vasile Luca și acesta a fost pus în libertate.-

Stăruie și semnează
marfor,

PROCUROR,

plănuia să scrie despre Trib. Militară Bony pentru a
dece diavole în calitate de cetățean român ~~și~~ așa făcând
informații militare statului maghiar despre armatele hitleriste și a
plănuia. Condamnarea a avut în legătură cu faptul că
în Ungaria, ~~1945~~ în anul 1945 am avut revizuirea procesului
decesului cu găstăni condamnat la muncă silnică pe viață.
Procesul a fost trăgându-se în anul 1946 erau purtătorii
deputat M.A.D. și prefect al județului Timișoara. Numele lui
cât frații acestuia Nona Gavrili, Tolu Giza au venit cu pă
deputat social-democratul de dreapta Hede Hosi (Adalbert) și
prefect Nagy Vilhel au aranjat ca ~~eu~~ părinte mea pe
care am fost condamnat la muncă silnică pe viață pe
menținute astfel în anul 1946 am fost încarcerat
părinte să veni o pedeapsă de muncă silnică pe
ziare de dețineră au început să clarificăm muncă în libe
tate și în urma intervențiilor făcute de P.C.R. am fost pu
în libertate și ~~în~~ achitat.

Când mi s-a ^{făcut} declarația la Cabinetul de Justiție. Cu am ști
că dacă vom ~~deveni~~ avea activitatea permisă a lui
Dr. Kuvinsky atunci vom avea din nou neplăceri cu cei
de mai sus care erau în relații intime cu cei alți Hede
Adalbert cu care Dr. Kuvinsky a stat în abia în aparte
ment.

Cei alți ei au avut cu părinte a pleasa pe Dr.
Kuvinsky de îndelate poporului Hede Adalbert a fost
intervenții în favoarea acestuia pe lângă Nona Hosi.

Hosi

201
24p

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul ~~HAVADTOI~~ ALEXANDRU, născut la 19 martie 1891 în com. Chiurus-Covasna, fiul lui GERO și VILMA, cu ultimul domiciliu în Covasna Piața Calvin nr.1.-

19 august 1954
Or. Tg. Secuiesc
Interogatoriul a început la ora 8,30
" s-a terminat la ora 14,5

--

Intrebare: Ce profesie ai ?

Răspuns: Sunt preot reformat în com. Covasna Raionul Tg. Secuiesc Reg. Autonomă Maghiară.-

Intrebare: Din ce categorie socială faci parte ?

Răspuns: Sunt chiabur.-

Intrebare: Cu ce persoane care au jucat un rol important în viața politică a țării ai avut legături ?

Răspuns: Am avut legături cu TOTH GHEZA frate cu LUCA VASILE, cu VASILE LUCA și cu GURKO GYARVAS.-

Intrebare: Ce legături au existat între d-ta și LUCA VASILE ?

Răspuns: În anul 1946 l-am cunoscut pe LUCA VASILE după ce eu am fost deputat în Parlament.- De atunci relațiile noastre au devenit din ce în ce mai prietenești.-

Datorită legăturilor noastre prietenești LUCA VASILE ori de câte ori venea la Vânătoare sau la pescuit în jurul comunei Covasna, totdeauna mă vizita, dormea la mine, unde lua și masa împreună cu mine.-

Intrebare: LUCA VASILE știa că ești chiabur ?

Răspuns: Da a știut că eu sunt chiabur.-

Intrebare: Ce discuții ai purtat cu LUCA VASILE când venea pe la d-ta ?

Răspuns: LUCA VASILE se informa de la mine despre starea de spirit a populației și despre întreaga situație a județului Trei Scaune.-

Intrebare: Cum l-ai informat pe LUCA VASILE ?

Răspuns : L-am informat pe VASILE LUCA că populația din județul Trei Scaune este nemulțumită.-

Intrebare: Dece se informa Luca Vasile tocmai dela d-ta și nu se ducea la instituțiile în drept ?

Răspuns: Se informa dela mine deoarece eram deputat și eram o persoană juridică.-

Intrebare: Cum ai ajuns d-ta deputat ?

Răspuns: Eu am fost propus ca candidat pentru deputat de U.P.M. de către KURKO GYARFAS cu care eram bun prieten.-

Intrebare : Cît timp ai fost deputat ?

Răspuns: Am fost deputat în parlament din 1946 și pînă în 1948.-

Intrebare: LUCA VASILE ți-a făcut vreun serviciu ?

Răspuns: LUCA VASILE a intervenit la o persoană cu muncă de răspundere din M.A.I. în anul 1948, al cărui nume nu-l cunosc, să mă primească în problema scoaterii unui pașaport fiului meu pentru a merge în Elveția la universitate.-

Intrebare: Personal a intervenit LUCA VASILE la acea persoană să te primească în legătură cu acel pașaport ?

Răspuns: Nu, a dat dispoziție să facă această intervenție, adică să de-atelefon numitul EIDLITZ secretarul său.-
Menționez că EIDLITZ a dat telefon și am fost primit de acea persoană și mi-a dat pașaport.-

Intrebare: Dă d-ta semnalmentele acelei persoane la care ai fost trimis de LUCA VASILE pentru a obține pașaport ?

Răspuns: Este un om înalt, plin, fața ovală, barba rade.-

Intrebare: În ce stradă ai fost la acea persoană ?

Răspuns: Nu știu.-

Intrebare: A plecat fiul d-tale cu acel pașaport ?

Răspuns: Da a plecat.-

Intrebare: Unde a plecat și unde se află în prezent ?

Răspuns: A plecat la Bassel în Elveția, a stat 4 ani și în februarie 1952 a plecat și s-a stabilit cu domiciliul în Canada.-

Intrebare: Cu ce se ocupă acolo și dacă corespunzi cu el ?

Răspuns: Acolo este preot și corespundez regulat cu el.-

Intrebare: Dacă ți-a scris vreodată că vrea să vină în RPR ?

Răspuns: Da a scis de mai multe ori.-

Intrebare: D-ta ce i-ai raspuns ?

Răspuns: In anul 1950-1951 după ce fiul meu a terminat universitatea la Basel m-a intrebat ce să facă, să vină acasă sau nu, la care eu i-am răspuns ca sa nu vină acasă intrucît el este fiu de popă și fiu de chiabur și datorita acestui fapt el fiind preot nu va avea niciun viitor.- I-am mai spus dacă totuși vrea să vină să nu vină fără pașaport.-

Intrebare: Ce vroiai să arăți prin cele exprimate in acea scrisoare pe care ai trimis-o fiului d-tale ?

Răspuns: I-am arătat fiului meu că aici in RPR dacă vine nu-l așteaptă decît foamete și mizerie.-

Intrebare: Cu + alte cuvinte d-ta ai defaimat regimul din RPR ?

Răspuns: Nu recunosc.-

Intrebare: Ai arătat mai sus că LUCA VASILE venea și te vizita acasă. Arată cu cine mai venea ?

Răspuns: LUCA VASILE de doua ori a fost la mine împreună cu soția lui și cu garda lui personală.-

Intrebare: Ancheta constată că d-ta ascunzi adevărul și-ți atrage atenția să declari tot ce cunoști despre LUCA VASILE și legăturile lui ?

Răspuns: Am spus tot ceea ce am știut.-

Intrebare: Despre organizarea G.A.C. ce cunoștințe ai ?

Răspuns: TOTTH GEZA frate cu LUCA VASILE a forțat țărani muncitori să intre in Gospodăria Agricolă Colectivă.-

Intrebare: De unde știi acest lucru și ce metode folosea TOTTH GEZA ?

Răspuns: Stiu dintr-o consfătuire pe care am avut-o cu preoții din fostul județ trei scaune, că TOTTH GEZA a forțat țărani să intre in GAC.-

Intrebare: Unde s-a ținut acea adunare cu preoții din fostul județ Trei scaune.?

Răspuns: Am ținut acea adunare cu toți preoții reformați in orașul Sft. Gheorhhe in casa bisericească lângă biserica reformată și la Tg. Secuiesc la Biroul Preoțesc tot lângă biserica reformată.-

Intrebare: Pentru care motiv s-a ținut acea adunare cu toți preoții din județ ?

Răspuns: Conform statutului bisericii reformate se ținea trimestrial o adunare cu toți preoții din județ unde se dădeau rapoarte despre munca noastră bisericească.-

223
251

Intrebare: LUCA VASILE a cunoscut pe fiul d-tale care se află in Canada ?

Răspuns: Da l-a cunoscut,.-

Intrebare: Cu ce ocazie și ce au discutat împreună ?

Răspuns: LUCA VASILE l-a cunoscut pe fiul meu ALEXANDRU HAVADTOI la mine in casă cu ocazia unei vizite.-

Am auzit cînd VASILE LUCA ii spunea fiului meu că dece nu vrea să meargă la studii in URSS la Moscova, la care fiul meu i-a răspuns că nu știe limba rusă și literatura protestantis- mului nu va găsi acolo.-

Menționez că VASILE LUCA a insistat foarte mult ca fiul meu să meargă să facă studiile la Moscova.-

Intrebare: Cum explici că LUCA VASILE "comunist" se im- păca bine cu d-ta chiabur ?

Răspuns : LUCA VASILE nu a fost dușmanul chiaburilor ci se împăca bine cu ei.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interoga- toriu cuvînt cu cuvînt și am constatat că corespunde in total cu cele declarate de mine, il susțin și semnez.-

ANCHEATOR
Lt.Maj.

MARTOR,
SS/ A HAVATOI

Gh. Diță

DM/3 ex.

252
224

Proces-Verbal de interogatoriu

Marțor. Hevadtői Alexandru, nascut la
19 Martie 1891, în com. Chirous-bovasua, fiul lui Geră
(D-te de stare civilă, ultimul domiciliu)
și Vilma, cu ultimul domiciliu în bovasua Săta Galvin
br. 1.

19 august 1954

Orașul Srg. Secușe

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 30

s'a terminat " " 14 " " 15

Intrebare: Ce profesioni ai ?

Răspuns: Sunt drect reformat în com.
bovasua, Săta Srg. Secușe, Srg. Autonomă
Maghiora.

Intrebare: Sînt ce categorii sociale
pe care poartă ?

Răspuns: Sînt chialur.

Intrebare: Ce ce persoan care au
făcut un rol ^{important} în viața politică a țării
ai avut legături ?

Răspuns: Am avut legătură cu
Săta Srg. frate cu Luca Vorile, cu Vorile
Luca și cu Leuca Gyarfos.

Intrebare: Ce legături au existat
între d-ta și Luca Vorile ?

Răspuns: În anul 1946 l-am cunoscut
pe Luca Vorile după ce eu am fost
deputat în Parlament. de atunci sînt în

Îscălitura,

A. Janarai.

Urmare: noastre au devenit din ce in ce mai
quiete.

patronii legaturilor noastre quiete
Luca Vanile ori de cîte ori venea la vizitare
sau la prezent în jurul comunei
bovarna tot deanna mă vizita, dormea
la mine, unde lua și masa împreună
cu mine.

Întrebare: Luca Vanile știa că
ești chibșur?

Răspuns: ea a știut că eu
sunt chibșur.

Întrebare: Ce discuții ai purtat cu
Luca Vanile când venea pe la d-ta?

Răspuns: Luca Vanile se informa
de la mine despre starea de spirit a
populației și despre întreaga situație
a județului Srei Secuine.

Întrebare: Cum l-ai informat pe
Luca Vanile?

Răspuns: L-am informat pe Vanile
Luca ca populația din județul Srei
Secuine este nemulțumită.

Întrebare: Cece se informa Luca
Vanile tocmai de la d-ta și nu se
ducea la instituțiile îndrept?

Răspuns: Se informa de la mine
deoarece eram deputat și eram o persoană
juridică.

Întrebare: Cum ai ajuns d-ta deputat?

Răspuns: Eu am fost propus ca
candidat pentru deputat de N.P.U. de către

Iscăitura,

L. Jovanović.

-5-
#253

Urmare: Kurka Gyorgy cu care eram bun prieten.

Intrebare: Cât timp ai fost deputat?

Raspuns: Am fost deputat in Parlament din 1946 si pina in 1948.

Intrebare: Luca Vorile traiește vreun serviciu?

Raspuns: Luca Vorile a intervenit la o penanță cu munca de raspunderi din M.A.I. in anul 1948, al carui nume mi l amintesc, și mi a promis ca în problema scaterii unui pasaport pentru mine pentru a merge în Elvetia la "universitate".

Intrebare: Secundu a intervenit Luca Vorile la acea persoană și ti a promis in legatura cu acel pasaport?

Raspuns: Nu... A dat dispozitie să se facă o cerere intervenție, adică să dea telefon numărului Eidlitz pentru a se vedea dacă se poate interveni, și mi a dat pasaport.

Intrebare: Sa d-ta remarcaștii acelei persoane la care ai fost trimis de Luca Vorile pentru a obține pasaport?

Raspuns: Este un om înalt, plin, față ovală, barbă roșie.

Intrebare: In ce strada ai fost la acea persoană?

Raspuns: Nu știu.

Intrebare: A fost primul d-tale în acel pasaport?

Semnătura.

Jana Roid.

Urmare: Rosopus: sa a plecat.

Intrebare: Unde a plecat si unde se afla in prezent?

Rosopus: A plecat la Basel in Elvetia, a stat 4 ani si in Februarie 1952 a plecat si sa stabilite cu domiciliul in Canada.

Intrebare: Cu ce se ocupa acum si daca corepondezi cu el?

Rosopus: Acum este prest si corepondez regulat cu el.

Intrebare: Pentru ce ai scris mesdate ca vreti sa vino in P.R.?

Rosopus: Sa a scris de mai multe ori.

Intrebare: O-ta este iai Rosopus?

Rosopus: In anul 1950-1951 dupa ce fiul meu a terminat Universitatea la Basel m-a intrebat ce sa fac sa vina acasa sau nu, la care eu iam raspuns ca sa nu vina acasa intrucit el este fiu de papa si fiu de chelner si datorita acestui fapt el fiind si prost nu va avea nici un viitor. - Jam mai spus de ce totun vrea sa vina sa nu vina fara paravot.

Intrebare: Ce vrei sa aveti prin cele exprimate in ceea ce scrie si care ai trimisa fiului d-tale?

Rosopus: Jam vorotot fiului meu ca aici in P.R. docti vine nul astrepta decit poartete si inzerie.

Semnatura,
S. Hanavkoid.

Urmare: Intrebare: Au alte cunute d-ta
as defăințat regiunea din P.P.R. ?

Răspuns: Nu recunosc. -

Intrebare: Si aratăți mai sus
ca Luca Varile venea și te vizita
acasa. Arată cu cine mai venea ?

Răspuns: Luca Varile de două
ori a fost la mine împreună cu soția
lui și cu gorda lui personală. -

Intrebare: Puteți conștientiza că
d-ta ascunzi advarul și te atrage
atenția sa de cău tot ce cunoști
despre Luca Varile și legăturile
lui ?

Răspuns: Am spus tot
ceace am știut. -

Intrebare: despre organizația
G.A.C. ce cunoștințe ai ?

Răspuns: Soth Zeza pată cu Luca
Varile a fostat terenii muncitorilor
cunți în Sospodaria Agriola Colectivă.

Intrebare: Ce unchi pot avea în
și ce metode folosea Soth Zeza ?

Răspuns: Știu, dintr-o conversație
pe care am avută cu președintele
forului județ Srei Seamu, că Soth Zeza
a fostat terenii săi între în
G.A.C. -

Intrebare: Unde ~~distruge~~ ocea
adunare cu președintele forului județ Srei
Seamu ?

Răspuns: Nu știu ocea adunare

Semnătura.
D. Lăunaruș.

Urmare: cu totii preoti reformati in oronul
St. Merghe in casa bisericasca
linga Biserica reformata in la Srg.
Securesc la Biroul Dretose tot
linga biserică reformata.

Intrebare: Dentre care moti
sa tiunt acea adunare cu totii
preoti din judet?

Raspuns: Conform statutului
bisericii reformate, se tiuca trimestrial
o adunare cu totii Dretii din judet
unde se didea rapoarte despre munca
noastra bisericeasca.

Intrebare: Luca Vorik a emigrant
pe pui d-tale care se afla in Canada?

Raspuns: Da la emigrant.

Intrebare: Bai ce ocazie
si ce au discutat si premai?

Raspuns: Luca Vorik la
emigrant pe pui meu Alexandru
Havadtai, la mine in casa cu ocazia
mei vizite.

Am avut cind Vorik Luca
si muna puii meu ea dice un
vea sa mearga la studii in
U. R. S. S. la Moscova la un pui
meu ia raspuns ca nu stie limba
rusa si literatura protestantismului
nu va poti acola.

Uitandu-se ca Vorik Luca a
invitat parte mult ca pui meu
sa mearga sa faca studii la Moscova.

Semnatura,
Havadtai. Havadtai

Urmare: Intrebare: Cum explica ca Luca
Voisile „compusa se impasa lui cu
d-ta Chialbur?

Raspuns: Luca Voisile nu a
fost durmasul Chialburilor ci se impasa
hina cu ei. -

Supa ce am cett prezentul preses-
verbal de interogatori cuvant cu cuvant
si am constatat ca compunde in
total cu cele declarate de mine si
sustin si acum? -

Arheton
si mij

Martor

A. Savadici

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul HOTINEANU ROMULUS, născut la 14 Septembrie 1890 la Iași, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu în București, Fundătura Negru Vodă Nr. 8.

12 Noembrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și - min.

" s'a terminat la " 13 și - "

Intrebare

Ce fel de procese de comuniști ști că s'au judecat în anul 1928 ?

Răspuns

In anul 1928 îmi amintesc că s'a judecat la Consiliul de Război București, la Corpul II Armată, un proces în care inculpații erau: BORIS STEFFANOV, LUCA IASZLO, BERNATH ZUSERMANN și alții despre care nu-mi aduc aminte.

In acest proces acuzarea a fost susținută de mine în calitate de Comisar Regal cu gradul de Maior Magistrat.

Procesul a fost important numai în ceea ce privește activitatea d-lui BORIS STEFFANOV, ceilalți având roluri sterse și nu s'au evidențiat cu nimica nici în proces și nici în dosarul încheiat.

Intrebare

Care a fost concret, atitudinea celor acuzați în acel proces ?

Răspuns

BORIS STEFFANOV în tot timpul procesului a avut o atitudine demnă și dârză, fără să nege că este un luptător comunist și a arătat că înțelege să continue în orice împrejurări lupta pentru victoria clasei muncitoare.

Dl. LUCA IASZLO coacuzat în acest proces a avut o atitudine mai puțin hotărâvă, nu s'a remarcat ca un luptător și susținător al clasei muncitoare și nici n'a recunoscut că este comunist. Prin felul său de comportare a atras o oarecare bunăvoință a judecătorilor și a D-lui Col. FILIP IOAN

257

președintele Consiliului de judecată.

Dl. BERNATH ZUKERMAN, deasemenea a avut o comportare docilă, nu s'a evidențiat cu nimic în proces, fiind apreciat de instanța de judecată ca un element puțin periculos pentru regimul și conducerea de atunci.

Toți ceilalți din acest proces ale căror nume nu mi-i mai amintesc au avut aceeași atitudine.

Cred că, dacă n'ar fi fost inculpat în acest dosar, Dl. BORIS STEFFANOV, procesul n'ar fi avut loc,

Intrebare

Care a fost tratamentul ce s'a acordat celor în cauză?

Răspuns

Procesul s'a judecat normal, fără nici un incident din partea acuzării sau a apărării. Sentința a fost mai severă în ce privește Dl. BORIS STEFFANOV, ceilalți coinculpați fiind condamnați la pedepse mai mici sau foarte mici, sau chiar achitați. Nu pot preciza exact sentința. Dl. BORIS STEFFANOV a făcut recurs care a fost admis și a fost rejudecat de aceeași instanță. Ceilalți condamnați s'au mulțumit cu sentința dată în prima instanță.

Intrebare

Când și cu cine ai discutat Dta despre acest proces ?

Răspuns

Dezbaterile în procesul BORIS STEFFANOV, LUCA LASZLO, BERNATH ZUKERMAN și ceilalți au avut loc mai multe zile.

Am vorbit în mod general și întâmplător cu Președintele Consiliului de judecată Colonel FILIP IOAN și cu unii din membrii completului de judecată din acest proces, despre personalitatea inculpaților și felul cum decurge, de depoziția unor martori, lucruri ce erau în curs în timpul procesului.

Cu alte persoane străine de proces sau cu autoritățile militare sau civile nu-mi amintesc să fi avut vre-o discuție în legătură cu acest proces.

Intrebare

Ancheta îți cere să arăți în mod concret dacă ai discutat și cu cine referitor la anumite persoane din acel proces ?

Răspuns

Am avut schimburi de vederi în ceea ce privește personalitatea și atitudinea d-lor BORIS STEFFANOV, LUCA LAZSLO, BERNADT ZUKERMAN, cu președintele completului de judecată și unii din judecători, precum și cu primul comisar regal șeful

Parchetului Militar.

Intrebare

Dacă Dta personal ai discutat cu vreunul din acuzații din acel proces ?

Răspuns

In afară de atribuțiunile mele ca procuror în acel proces, nu am discutat cu niciunul nimic în afară de proces.

Intrebare

Cine a luat legătură cu acuzații din acel proces.

Răspuns

Stiu că în timpul procesului am luat legătură cu acuzații apărarea, nu știu din cine se compunea, familiile și cunoștii lor. Convorbirile decurgeau în afara controlului Consiliului de Război sau a Parchetului Militar.

Intrebare

Dacă Dta ai luat vreodată legătura personal cu LUCA LASZLO ?

Răspuns

In afară de cadrul procesului, nici înainte și nici după proces n'am vorbit sau luat legătură cu LUCA LASZLO.

Intrebare

Despre cine ști că a luat legătură cu LUCA LASZLO ?

Răspuns

Eu nu știu cine a luat legătură cu LUCA LASZLO în timpul procesului, dintre persoanele cunoscute de mine din autorități nu am văzut să fi luat cineva legătură cu el, însă știu că în sală erau mulți comisari dela Siguranță și agenți care asigurau paza.

Intrebare

Cum s'a ajuns la hotărârea ce s'a luat în acest dosar?

Răspuns

Judecătorii au ținut seama de actele dosarului și instrucția scrisă făcută de desbaterile orale și de rechizitoriul ținut de mine în calitate de Comisar Regal.

Cred că în darea hotărârii judecătorii au fost influențați în special de rechizitoriul meu care a fost susținut de piesele administrate și părerea mea în fapt de încadrarea și motivarea în drept, atunci când am dat această hotărâre. Nu-mi amintesc ce hotărâre s'a dat.

Intrebare

Consideri că ai spus tot adevărul, sincer și cinstit în prezentul proces verbal de interogatoriu ?

Răspuns

Eu am spus totul sincer în prezentul proces verbal de interogatoriu.

Intrebare

Ancheta îți atrage atenția că va mai reveni asupra acestor probleme. Ce mai ai de adăugat la acest interogatoriu?

Răspuns

Decamdată nu mai am nimic de adăugat.

Prezentul proces verbal de interogatoriu fiindu-mi citit cuvânt cu cuvânt, corespunde celor declarate de mine pentru care semnez.

ss. Romulus Hotineanu

Mahler W.
Lt. DE SECURITATE

Mahler W.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Holincaru Raoulus, născut la 14 Septembrie 1890
 la Jani, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu
 în București, Fundația Neșu Uoala & P. - (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

la 12 Noiembrie 1952

Orașul București -

Interogatoriul a început la ora 9 și - min.

„ s'a terminat la „ 13 și - „

Intrebare: Ce fel de procese de comunisti sti ca
l'au judecat in anul 1928?

Răspuns: In anul 1928 mi amintesc ca s'a
judecat la Comitetul de Restricție București la Corpul
„ Amatori „, un proces în care încalcați erau:
Boris Ștefanov, duka dăselo, Bernath Zuserman
și alții deși case me-mi aduc aminte. -

In acest proces auzeșor a fost sustinută
de mine în calitate de Caminer Regal cu procedul
de Main Magistru. -

Procesul a fost important numai în ceea
priveste activitatea d-lui Boris Ștefanov, cinești
amând roluri steie și mi s'au evidențiat cu
minea aici în proces și aici în domeniul încheiat. -

Intrebare: Care a fost cauza atitudinii
celor oușgi în acel proces?

Răspuns: Boris Ștefanov în tot timpul
procesului a avut o atitudine ostilă și

Semnătura,

Rulu. Ștatimaru

Urmare: dăru, fiind în nepe că este un luptător
comunist și a oștit cu înțelepciune și conștiință
în orice împrejurări lupta pentru victorie clasei
muncitoare. -

D-l. duca dăru coștuzat în acest proces
a avut o atitudine mai puțin lăstăieșă, nu
s'a recuzat ca un luptător și martir al
clasei muncitoare și nici n'a recuzat că este
comunist. - Prin felul său de comportare a atras
o mare bunăvoință a judecătorilor și a d. lui
est. Filip Șor președintele Consiliului de judecată. -

D-l. Bernath Lukerman, deosebit
a avut o comportare docilă, nu s'a erolat
cu nimic în proces, fiind apreciat de instanța
de judecată ca un element puțin periculos
pentru regimul și conducerea de atunci. -

Totți ceilalți din acest proces ale
cărui nume nu mi s'a amintit nu
au avut aceeași atitudine. -

Cred că, dacă n'ar fi fost învinuit
în acest proces d-l. Boris Ștefanov, procesul
n'ar fi avut loc. -

Intrebare: Care a fost tratamentul
ce s'a acordat celor în cauză?

Răspuns: Procesul s'a judecat normal,
fără nici un incident din partea organelor
sau a episcopului. - Sentința a fost mai
severă în ce privește d-l. Boris Ștefanov,
ceialaltă coruptibil. fiind condamnat la
pedepse mai mici sau foarte mici, sau
cluse ușurate. - Nu pot preciza exact sentința. -

Semnătura,

Robt. Ștefanov

Urmare: D-l Boris Steffanov a făcut recurs
 care a fost admis și a fost rejudicat de
 aceeași instanță... Beialoli, complotanții,
 n-au mulțumit cu sentința dată în prima
 instanță. -

Intrebare: Când și cu cine și discutat
 d. te deose acest proces?

Răspuns: Desbaterile în procesul Boris
 Steffanov, duca Lászlo, Bernath Lukerman
 și ceilalți au avut loc mai multe zile. -

Cum vorbește în mod general și întâmplător
 cu președintele Camerului de judecată Calauel
 Filip Toan și cu unii din membrii completului
 lui de judecată din acest proces deose
 personalitatea inculpaților și felul cum
 decurge, de depozitia unor martori, lucruri
 ce erau în curs în timpul procesului. -

Cu alte persoane străine de proces
 sau cu autorități militare sau civile un-
 lui amintesc să fi avut vreo discuțione
 în legătură cu acest proces. -

Intrebare: Cinechic și care să sunt
 în mod concret dacă și discutat și cu
 cine referitor la anumite persoane din
 acel proces?

Răspuns: Am avut schimburi de vederi
 în ce privește personalitatea și atitudinea
 d. în Boris Steffanov, duca Lászlo, Bernath
 Lukerman, cu președintele completului de
 judecatori și unii din judecatori, precum
 și cu primul camion regal șeful Parchetului

Semnătura,

Rulu. Istușan

Urmare: Militar. -

Intrebare: Dacă d-ta personal ai discutat cu vreunul din securștii din secol șase?

Răspuns: În afara de atribuțiunile mele cu privire în secol șase, nu am discutat cu niciunul nimica în afara de șase. -

Intrebare: Cine a fost legătura cu securștii din secol șase?

Răspuns: Știu că în timpul primumului au fost legătura cu securștii apăsora, nu știu din cine se compunea, familiile și cunoscuții lor. - Comunitate de securștii în afara centrului Școlii de la Rostin sau a Parchetului Militar.

Intrebare: Dacă d-ta ai fost vreodată legătura personal cu dnea d-ștr?

Răspuns: În afara de cadul primumului, nici înainte și nici după șase nu am văzut și nu sunt legătura cu dnea d-ștr. -

Intrebare: După cine știu că a fost legătura cu dnea d-ștr?

Răspuns: Eu nu știu cine a fost legătura cu dnea d-ștr în timpul primumului. - Dintre persoanele cunoscute de mine din autorități nu am văzut să fi fost cineva legătura cu el, însă știu că în sala erau mulți comitari de la Siguranță și apăsori care au fost poze. -

Semnătura

Rol. Stănescu

Urmare: Yuliebon, cum s'a ajuns la histoierea ce s'a put în acest dom?

Răyenus, judecătoria au simt seama de actele deignului și instiusticia saia făcūta de debatare vole și de recluziōnii și sunt de mine în calitate de Comisiōn Repol -

Brevi ca în darea histoierea judecătoria au fost influentati în special de recluziōnii meu care a fost suficient de pūale administrate și pūalea mea în fapt de inactivitate și motiōnii în drept atunci cūne au dat seceatōi histoierea

Nu mi amintesc ce histoiere s'a dat

Yuliebon: Bani d'au cū ai spus tot pūalea, nuce și cūnt în prezentul pūale-vele de interogatoriū?

Răyenus: Eu am spus totul nuce în prezentul pūale-vele de interogatoriū.

Yuliebon: Aueheta itū atūge atētia cū va mi revēni asupra acestui pūale. Ce mi ai de adūngat la acest interogatoriū?

Răyenus: Deceam data mi mi au miine de adūngat.

Prezentul pūale-vele de interogatoriū fiindu mi cetit curēt cu curēt, eroqūmde celn de la oate de mine pentru cau seuey.

R. H. H. H. H. H.

dt de Recunoscere

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul HOTINEANU ROMULUS născut la 14 Septembrie 1890 la Iași, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu în București, în Fundătura Negru Vodă Nr. 8.

15 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 12 și - min.

" s'a terminat la " 13 și 45 "

Intrebare

In procesul verbal de interogatoriu din 12 Noembrie 1952 ancheta ți-a atras atenția că va mai reveni asupra problemelor despre care ai fost întrebat. Ce mai ai de adăugat la cele declarate ?

Răspuns

Imi mențin cele declarate iar altceva nu mai am de adăugat.

Intrebare

In afară de membrii completului de judecată cu cine ai mai discutat despre procesul BORIS STEFANOV, a cărui acuzare o susțineai ?

Răspuns

Am mai discutat cu avocații, cu primul procuror (comisar) regal și alții care se interesau de acest proces, pe care nu mi-i amintesc.

Intrebare

Când și unde ai luat Dta contadul cu acuzații BORIS STEFANOV, LUCA V. LASZLO, BERNATH ZUKERMAN și ceilalți ?

Răspuns

Am luat legătură cu ei înainte de judecată cu câteva zile la Grefa Consiliului de Război.

Intrebare

In afară de Grefa Consiliului de Război, unde ai mai luat legătură cu acuzații BORIS STEFANOV, LUCA LASZLO și ceilalți ?

Răspuns

N'am mai luat contact cu acuzații în altă parte.

Intrebare

Ce persoane cunoști Dta că au luat contact cu acuzații BORIS STEFANOV, LUCA LASZLO și ceilalți în timpul pregătirilor pentru proces ?

Răspuns

Stiu că au luat legătură familiile lor, avocații, un frate al lui LUCA LASZLO și alți cunoscuți ai acuzaților.

Intrebare

Dta personal ai luat legătură cu LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

Da, am luat.

Intrebare

Ce ai discutat cu LUCA V.LASZLO cu această ocazie ?

Răspuns

Am discutat cu el strict problemele legate de procesul său.

Intrebare

In ce au constat aceste probleme strict legate de proces ?

Răspuns

In ai da posibilitatea să studieze dosarul, să permit să i se aducă mâncare de acasă, să i se permită familiei să-l vadă.

Intrebare

Dacă LUCA V.LASZLO în discuțiile pe care le-ai purtat cu el, ți-a cerut să-i faci unele favoruri în rechizitoriul Dtale, în ceea ce privește calificarea faptelor sale în textele de lege ?

Răspuns

In rechizitoriul meu oral, cred că sau în urma cererii lui LUCA LASZLO, sau în urma intervenției avocatului său apărător, am fost mai ușor în ceea ce privește aplicarea faptelor sale încadrate în textele de lege.

Intrebare

Concret, poți arăta cine a intervenit pentru a expune acel rechizitoriu ușor în cazul lui LUCA LASZLO ?

265

Răspuns

Concret nu pot arăta cine anume a intervenit în cazul lui LUCA LASZLO, de am ținut acel rechizitoriu în cazul lui.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine pentru care semnez.

ss. Romulus Hotineanu

ANCHETATOR:
SIT DE SECURITATE
Moraru I.

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Hotinleanu Romulus născut la 14 Septembrie 1890
 la Fon, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu
 în București, Înfundătura Negru Vodă Nr. 8
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 12 și min.

„ s'a terminat la „ 13 și 45 „

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 12 Nov.
1952 anchetați a citat stentia că va mai reveni asupra
 problemelor despre care s'întrebat. Ce mai ai
 de adăugat la cele declarate?

Răspuns: Îmi mentin cele declarate, iar altceva
nu mai am de adăugat.

Intrebare: În afară de membrii completului de
judicată, cu cine și mai discutat despre procesul
Boris Stefanof, pe cărui ocupare o reținere-i?

Răspuns: Am mai discutat cu avocatii, cu
primul procuror (comisar) regel și alții care se
intereseau de acest proces, de care nu-mi-i amintesc.

Intrebare: Când și unde și luat d-te contactul
cu acuzatii Boris Stefanof, Luca V. Hasslo, Bernath
Zukerman și ceilalți?

Răspuns: Am luat legătura cu ei înainte de
judicată cu câteva zile la greșe biroulului de
Războiu.

Semnătura,

Rolu. Hotinleanu

Urmare: Intrebare: In afara de greșă consiliului de Război unde și mai luat legătura cu acuzatii Boris Stepanof, buca hoxlo și ceilalti?

Răspuns: H-am mai luat contact cu acuzatii în alta parte.

Intrebare: Ce persoane cunosti d-ta că au luat contact cu acuzatii Boris Stepanof, buca hoxlo și ceilalti în timpul pregătirii lor pentru proces?

Răspuns: Știu că a luat legătura familiile lor, avocatii, un frate a lui buca hoxlo și alti cunoscuti de si acuzatilor.

Intrebare: D-ta personal și luat legătura cu hoșile buca hoxlo?

Răspuns: Da, am luat.

Intrebare: Ce și discutat cu buca V. hoxlo cu această ocazie?

Răspuns: Am discutat cu el strict problemele legate de procesul său.

Intrebare: In ce au constatat aceste probleme strict legate de proces?

Răspuns: In si de posibilitatea să judece dosarul, să permit să i se educe mârșă de acuzii, să i se permită familiei să-l vadă.

Intrebare: Dacă buca V. hoxlo, în discutiile pe care le-ai purtat cu el, ti-a cerut să i faci unele precizări în rechizitoriul d-tale, în ceea ce privește calificarea faptelor sale în textele de lege?

Răspuns: In rechizitoriul ~~meu~~ oral, cred că sau în urma cererii lui buca hoxlo sau în urma intervențiilor avocatului său apărător, am fost mai ușor în ceea ce privește aplicarea faptelor sale încadrate în textele de

Semnătura,

Rob. Natușeanu

Urmare: de lege.

Intrebare: bunorut, poti arata cine a intervenit pentru exumarea aceluia care a redhizitoriu ursoe in cazul lui buce hoxlo?

Raspuns: bunorut nu pot arata cine anume a intervenit in cazul lui buce hoxlo, de am tinut aceluia redhizitoriu in cazul lui.

Prezentul proces-verbal l-am citit curvent cu curvent si convingunde este cu cele declarate de mine pentru care ramnez.

Auclitator:

Ill. De Securitate

[Signature]

[Signature]

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul HOTINEANU ROMULUS, născut la 14 Septembrie 1890 la Iași, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu în București, Fundătura Negru Vodă Nr. 8.

19 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și 45 min.

" s'a terminat la " 14 și 10 "

Intrebare

Cu care din organele Siguranței Generale ai avut legături în decursul activității Dtale de comisar regal ?

Răspuns

Am avut legături de serviciu cu VINTILA IONESCU, inspector general de Siguranță și EUGEN CRISTESCU director.

Intrebare

Când și cu ce ocazie ai luat legătură cu VINTILA IONESCU și EUGEN CRISTESCU ?

Răspuns

Prin anul 1928 am fost la Siguranță în diferite chestiuni de serviciu, unde am luat legătură cu inspectorul general VINTILA IONESCU. In anul 1933 am fost la Siguranța Generală la Directorul EUGEN CRISTESCU în afacerea "Skoda". In 1934 am fost iarăși la Siguranța Generală de am luat legătură cu EUGEN CRISTESCU și VINTILA IONESCU, pentru a-l lua pe CORNELIU ZELEA CODREANU.

Intrebare

In ce cazuri ai conlucrat cu organele Siguranței ?

Răspuns

In afară de cazurile de mai sus, am mai conlucrat în cazul generalului PRECUP și în cazul maiorului BAGULESCU.

Intrebare

Pentru cari elemente muncitorești au intervenit organele Siguranței Generale ?

Răspuns

In afară de cazul lui LUCA V.LASZLO nu mai cunosc alte cazuri când să fi intervenit organele Siguranței. Eu personal am intervenit însă la VINTILA IONESCU pentru a fi pusă în libertate LOTY FORIS care era reținută la Siguranța Generală, rugat fiind pentru această intervenție de avocatul SCHRAIER.

Intrebare

Când și în ce împrejurări au intervenit organele Siguranței generale în cazul lui LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

In prima zi de judecată a procesului BORIS STEFANOV, după terminarea ședinței a venit la Consiliul de Război VINTILA IONESCU, inspector general în Siguranță și m'a rugat să-i comunic Colonelului FILIP IOAN, președintele Consiliului de judecată că dorește să-l vadă pentru a-i comunica ceva din partea lui ROMULUS VOINESCU, directorul General al Siguranței Generale.

Aducând la cunoștință Colonelului FILIP IOAN această cerere a lui VINTILA IONESCU, l-am introdus pe acesta la FILIP IOAN, eu retrăgându-mă în Cabinetul meu.

X După circa 15-20 minute am fost chemat de colonelul FILIP IOAN, actualmente general, fiind de față și VINTILA IONESCU, spunându-mi textual: "Domnul Inspector General, în interesul Siguranței Generale, mi-a cerut să achit pe inculpatul LUCA V.LASZLO din procesul BORIS STEFANOV. Am vrut să știi și Dta pentru a-mi ușura această sarcină".

VINTILA IONESCU a mai stat câteva minute și apoi a plecat.

Ru am rămas cu Colonelul FILIP IOAN care mi-a mai spus: "Te-am chemat și pe Dta, pentrucă am vrut să am un martor, pentru a nu avea eventual neplăceri cu generalul comandant al Corpului de Armată.

In rechizitoriul oraf pe care l-am ținut în acest proces, am vorbit foarte puțin de LUCA V.LASZLO pentru a da posibilități judecătorilor să-l achite.

Intrebare

Cu cine ai mai discutat Dta despre acest caz ?

Răspuns

Eu personal nu am mai discutat cu nimeni despre cazul lui LUCA V.LASZLO.

Intrebare

Corespunde adevărului cele declarate de Dta în prezentul proces verbal ?

Răspuns

Cele declarate de mine în prezentul proces verbal corespunde adevărului.

Prezentul proces verbal de interogatoriu l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pentru care semnez.

ss. Rom.Hotineanu

ANCHETATOR:

SIT DE SECURITATE

Moraru I.

271

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe Hotineanu Romulus, născut la 14 Septembrie 1890
la Gari, fiul lui Mihai și Cleotilda, cu ultimul domiciliu
în București. Înfundătura Regru Bodai nr. 8
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

19 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și 45 min.
„ s'a terminat la „ 14 și 10 „

Intrebare: cu care din organele Siguranței Generale
ai avut legături în decursul activității d-tale de
comisar regal?

Răspuns: Am avut legături de serviciu cu Vintilă
Tomescu, inspector general de Siguranță și Eugen Cristescu
director.

Intrebare: Când și cu ce ocazie ai luat legătura cu
Vintilă Tomescu și Eugen Cristescu?

Răspuns: Prin anul 1928 am fost la Siguranță
în diferite chestiuni de serviciu, unde am luat legătura
cu inspectorul general Vintilă Tomescu. În anul 1933
am fost la Siguranța Generală la directorul Eugen
Cristescu în afacerea „Skoda”. În 1934 am fost iarăși
la Siguranța Generală și am luat legătura cu Eugen Cristescu
și Vintilă Tomescu, pentru a lua pe bombele Zebe bodosanu.

Intrebare: În ce cazuri ai colaborat cu organele
Siguranței?

Răspuns: În afare de cazurile de mai sus, am

Semnătura,

Rob. Hotineanu

Urmare: mai conlucrat în cazul generalului Precup și în cazul maiorului Băgulescu.

Întrebare: Pentru cari elemente muncitorești a intervenit organele Siguranței Generale?

Răspuns: În afară de cazul lui Luca V. Kaszlo, nu mai amare alte cazuri când să fi intervenit organele Siguranței. Cu personal, am intervenit însă la Vintilă Gonescu, pentru a fi pus în libertate hoty Foris, care era reținută la Siguranța Generală, rugat fiind pentru această intervenție de avocatul Schraier.

Întrebare: Când și în ce împrejurări au intervenit organele Siguranței Generale în cazul lui Luca V. Kaszlo?

Răspuns: În prima zi de judecată a procesului Boris Stefanof, după terminarea ședinței, a venit la Comitetul de Război Vintilă Gonescu, inspector general în Siguranță și mi s-a rugat să-i comunic colonelului Filip Ioan, președintele Comitetului de judecată că dorește să-l vadă pentru a-i comunica ceva din partea lui Romulus Voinescu, directorul general al Siguranței Generale.

Aducând la cunoștință colonelului Filip Ioan această cerere a lui Vintilă Gonescu, l-am introdus pe acesta la Filip Ioan, eu retrăgându-mă în cabinetul meu.

După circa 15-20 minute am fost chemat de colonelul Filip Ioan, actualmente general, fiind de fapt și Vintilă Gonescu, spunându-mi textul: General Inspector general, în interesul Siguranței Generale, mi s-a cerut să achit pe inculpatul Luca V. Kaszlo din procesul Boris Stefanof. Am vrut să știu și d-ta pentru a-mi

Semnătura,

Radu. Mattineanu

Urmare: usure acastă sarcină! -

Vintila Jovanu a mai stat câteva minute și apoi a plecat.

Eu am rămas cu colonelul Filip Ivan care mi-a mai spus: „Te-am chemat și pe d-ta, pentru că am vut să am un martor, pentru a nu avea eventual neplăceri cu generalul comandant al corpului de armată.

În rechizitoriul oral pe care l-am ținut în acest proces, am vorbit foarte puțin de tuca V. Kosslo pentru a da posibilitate judecătorilor să-l achite.

Întrebare: tu cine ai mai discutat d-ta despre acest caz?

Răspuns: Eu personal nu am mai discutat cu nimeni despre cazul lui tuca V. Kosslo.

Întrebare: Corespunde adevărului cele declarate de d-ta în prezentul proces-verbal?

Răspuns: Cele declarate de mine în prezentul proces-verbal corespunde adevărului.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu l-am citit curânt cu curânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pentru care semnez.

Amchetator:

Rob. Gattineanu

St. de Securitate

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul HOTINEANU ROMULUS, născut la 14 Septembrie 1890 la Iași, fiul lui Mihai și Matilda, cu ultimul domiciliu în București, în Fundătura Negru Vodă Nr. 8.
15 Ianuarie 1953
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și - min.
" s'a terminat la " 12 și - "

Intrebare

In calitatea D-tale de comisar regal, de cine țineai seama în întocmirea rechizitoriului în procesele comuniștilor care îți erau repartizate.

Răspuns

In întocmirea unui rechizitoriu în procesele unor comuniști ce mi-au fost repartizate, țineam seama de actele aflate la dosar, iar în rechizitoriul oral mai țineam seama și de unele recomandări din partea unor avocați ai apărării care îmi erau prieteni.

Intrebare

In afară de actele aflate la dosar și unele recomandări din partea avocaților apărării, de cine mai țineai seama în întocmirea unui rechizitoriu ?

Răspuns

In afară de aceste elemente nu mai țineam seama de nimeni.

Intrebare

Cine îți repartiza D-tale dosarele cu procesele comuniștilor ?

Răspuns

Repartizarea dosarelor cu procesele comuniștilor mi-o făcea primul comisar regal.

Intrebare

De unde veneau aceste dosare cu acte încheiate

comuniștilor și cine făcea prima instrucție inculpaților ?

Răspuns

Dosarele care le primeam pentru procesele comuniste veneau dela Prefectura Poliției Capitalei și dela Siguranța Generală a Statului, cari după primele cercetări le trimetea pentru instrucție la Consiliul de Război. După terminarea instrucției la Consiliul de Război, îmi erau repartizate mie, care întocmeam rechizitoriul de acuzare.

Intrebare

Dta luai legătură cu Prefectura Poliției Capitalei sau cu Siguranța Generală în problema persoanelor care erau implicate în proces ?

Răspuns

Nu am luat legătură niciodată cu instituțiile de mai sus în problema persoanelor din procese comuniste ale căror procese le susțineam. Am fost însă pe la Siguranța Generală în diferite problemele sau personale sau în legătură cu alte procese de dreapta pe care eu le susțineam.

Astfel, cu o ocazie am fost la VINTILA IONESCU pentru a interveni să fie pusă în libertate LOTY FORIS, odată am fost de am intervenit la EUGEN NEGULESCU director administrativ la Siguranța Generală, pentru a permite intrarea în țară a unui evreu român, iar la EUGEN CRISTESCU director la Siguranța Generală am intervenit să-mi elibereze un pașaport pentru Praga și să intervină la B.N.R. să mi se schimbe bani românești în Coroane cehe, necesare pentru călătoria ce o făceam în Cehoslovacia.

Intrebare

In afară de intervenția făcută la VINTILA IONESCU în cazul LOTY FORIS, ai mai fost pe la el, VINTILA IONESCU, la Siguranța Generală ?

Răspuns

Da am mai fost pe la el.

Intrebare.

In ce cazuri ai mai fost pe la VINTILA IONESCU la Siguranța Generală ?

Răspuns

Am mai fost în problema PRECUP și a diferitelor manifestațiuni studentești; în diferite ocazii eram numai în trecere și-l salutam.

Intrebare

In vizitele pe care i le făceai lui VINTILA IONESCU, sau celorlalte persoane dela Siguranța Generală pe care le-ai arătat, ai purtat discuții cu ei în ceea ce privește persoanele din procesele comuniste pe care le susțineai ?

Răspuns

Nu am purtat discuții cu nici o persoană dela Siguranța Generală în privința persoanelor din procesele comuniste pe care le-am susținut eu.

Intrebare

In ce cazuri ai fost solicitat de către Siguranța Generală sau Prefectura Poliției Capitalei, pentru a interveni în rezolvarea situației unor persoane din procesele comuniste pe care le-ai susținut ?

Răspuns

N'am fost solicitat niciodată de Siguranța Generală sau Prefectura Poliției Capitalei pentru a interveni în soluționarea sau aplicarea unor pedepse în procesele comuniste pe care le-am susținut eu.

Intrebare

Corespunde adevărului cele declarate de Dta. în prezentul proces verbal ?

Răspuns

Da corespunde adevărului cele declarate de mine.

Prezentul proces verbal de interogatoriu l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine pentru care semnez.

ANCHETATOR:
SIT DE SECURITATE
Moraru I.

ss. Romulus Hotineanu

Proces-Verbal de interogator

Arestat ml. Ghotimeanu Romulus, născut la 14 Septembrie 1890
la Sari, fiul lui Nikolai și Katilda, cu ultimul domiciliu
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
în București: Înfundatura Hegru Vodă Nr. 8

15 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și min.
„ s'a terminat la „ 12 și „

Intrebare: În calitate d-tale de comisar regal, de
cine ți-ai rămas în întocmirea rechizitoriului în
procesele comunistilor care ți erau repartizate?

Răspuns: În întocmirea unui rechizitoriu în
procesele unor comunisti și mi-au fost repartizate,
țineam seama de actele aflate la dosar, iar în
rechizitoriul oral mai ținam seama și de unele
recomandări din partea unor avocați și spărării,
cari îmi erau prieteni.

Intrebare: În afară de actele aflate la dosar și
unele recomandări din partea avocaților spărării, de
cine mai ți-ai rămas în întocmirea unui rechizitoriu?

Răspuns: În afară de aceste elemente nu mai
țineam seama de nimeni.

Intrebare: bine ți repartiza d-tale dosarele cu
procesele comunistilor?

Răspuns: Repartizarea dosarelor pentru procesele
comunistilor mi-o făcea primul comisar regal.

Semnătura,

Rom. Ghotimeanu

Urmare: Intrebare: De unde veneau aceste dosare cu acte incheiate, comunistailor si cine facea primele instructii inculpatilor?

Raspuns: Dosarele care le primeam pentru procese comuniste, veneau de la Prefectura Politiei capitalei si de la Siguranta Generala a Statului, cari dupa primele cercetari, le trimitea pentru instructii la biroul de Razboi. dupa terminarea instructiei la biroul de Razboi, imi erau repartizate mie, care intocmeam rechizitoriul de acuzare.

Intrebare: Dta lua-i legatura cu Prefectura Politiei capitalei sau cu Siguranta Generala in problema persoanelor cari erau implicate in procese?

Raspuns: Nu am avut legatura nici odata cu institutiile de mai sus in problema persoanelor din procesele comuniste a caror procese le sustineam. Am fost invata pe la Siguranta Generala in diferite probleme sau personale sau in legatura cu alte procese de dreapta pe care eu le sustineam.

Artfel, cu o ocazie am fost la Biroulă Jovan pentru a interveni să fie pusă în libertate toty Foris, odată am fost și am intervenit la Eugen Hegulescu, director administrativ la Siguranta Generala, pentru a permite intrarea în țară a unui evreu român, iar la Eugen Cristescu, director la Siguranta Generala, am intervenit să-mi elibereze un pasaport pentru Praga și să intervină la BNR să-mi se schime banii români în coroane ceh, necesare pentru călătorie și a făceam în telegrafica.

Intrebare: Cu opera de interventie făcută la Biroulă Jovan în cazul toty Foris, ai mai fost pe la el, Biroulă Jovan, la Siguranta Generala?

Semnătura,

Rub. Nuttueanu

Urmare: Răspuns: Da am mai fost jela el.

Întrebare: În ce cazuri ai mai fost jela. Vintilă
Jouveau la Siguranța Generală?

Răspuns: Am mai fost în problema Frenc, în
diferitelor manifestațiuni studentesti; în diferite ocazi
eram numsi în trecut și-l salutam.

Întrebare: În vizitele pe care i le făcea-i la Vintilă
Jouveau, sau celorlalte persoane dela Siguranța Generală
pe care le-ai arătat, ai purtat discuții cu ei în ceea
priveste persoanele din procesele comuniste pe care le
sustinea-i?

Răspuns: Nu am purtat discuții cu nici-o
persoană dela Siguranța Generală în privința perso-
nelor din procesele comuniste pe care le-am susținut
eu.

Întrebare: În ce cazuri ai fost solicitat de către
Siguranța Generală sau Prefectura Poliției Capitalei
pentru a interveni în rezolvarea situației unor
persoane din procesele comuniste pe care le-ai susținut?

Răspuns: Nu am fost solicitat nici odată de Siguranța
Generală sau Prefectura Poliției Capitalei pentru a
intervenii în soluționarea sau aplicarea unor pedepse
în procesele comuniste pe care le-am susținut eu.

Întrebare: Corespunde adevărului cele declarate
de d-ta în prezentul proces-verbal?

Răspuns: Da corespund adevărului cele
declarate de mine.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu l-am
citit curvânt cu păvânt și corespunde exact
cu cele declarate de mine pentru care amuz.

~~278~~
278

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martora ILYES VARVARA, născută la 11 Iulie 1897, în Brasov, fiica lui Albert și Elisabeta, cu domiciliul în Tg.Secuiesc, Curtea 27 Nr. 1.

15 Ianuarie 1953

Orașul Tg.Secuiesc

Interogatoriul a început la ora 19 și 15 min.

" s'a terminat la " 22 și 30 "

Intrebare

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe LUCA LASZLO ?

Răspuns

În anul 1919 când am locuit în Brasov, soțul meu ILYES IOSIF a lucrat împreună cu LUCA LASZLO la fabrica Schiell din Brasov. Prin soțul meu l-am cunoscut pe atunci pe LUCA LASZLO.

Intrebare

Când a luat legătură LUCA LASZLO cu mișcarea muncitorească ?

Răspuns

După câte știu LUCA LASZLO a luat legătură cu mișcarea muncitorească cu ocazia grevei din 1920.

Intrebare

Care a fost atitudinea lui LUCA LASZLO cu ocazia grevei din 1920 ?

Răspuns

În acel timp s'a purtat ca un om fără șira spinării, a ținut legătura cu SZÜCS DAVID Social democrat de dreapta și cu acesta se îmbăta și trăia o viață imorală.

Încă pe atunci am auzit dela ILYES IOSIF că LUCA LASZLO a petrecut la un banchet dat de fabricantul SCHILL GUSTI, unde s'a îmbătat și a dansat pe masă.

Intrebare

Ce rol de conducere a avut LUCA LASZLO în creierea Partidului din Brasov ?

Răspuns

Nu a desfășurat nici un fel de activitate în legătură cu creierea Partidului, ci a activat ca membru de conducere al grupului Sindical metalurgist.

Intrebare

Când și-a început LUCA LASZLO activitatea pe linie de Partid ?

Răspuns

LUCA LASZLO după creierea Partidului Comunist din România, a fost membru a unui corp de oameni de încredere organizat pe linie de Partid și format din 18 membrii, unde a activat ca membru la grupul metalurgist.

Eu nu știu când a fost primit LUCA LASZLO în Partid deoarece la acțiunile de Partid nu prea participam. LUCA LASZLO numai în difuzarea manifestelor din 1924 a participat când l-au și arestat.

Intrebare

Cu ocazia arestărilor în masă din Decembrie 1924, cine a mai fost arestat în afară de LUCA ?

Răspuns

Atunci au mai fost arestați SEKELY JANOS, KOTELES ILONA, PETRES REGHINA, ILYES IOSZEF, KLEM LUDOVIC, GYÖRKE ALEXANDRU, JAKAB JANOS.

Intrebare

Dta ai fost arestată cu ocazia acelei acțiuni ?

Răspuns

Eu personal cu acea ocazie, în Decembrie 1924, nu am fost arestată.

Intrebare

Ce ști Dta despre atitudinea celor arestați la Siguranța Brasov ?

Răspuns

Știu că KOTELES ILONA s'a purtat foarte frumos la Siguranță cu toate că avea numai 16 ani și a fost bătătură tare, și cu toate acestea nu a spus nimic.

Știu dela ILYES IOSIF, că LUCA LASZLO s'a purtat ca un laș la Siguranță și a trădat pe acei muncitori cărora le-a dat manifeste.

Mai târziu, când LUCA LASZLO a eșit din închisoare,

cu ocazia unei ședințe s'a ridicat problema trădării sale. Atunci el și-a recunoscut greșala și și-a făcut autocritică în fața Partidului.

Intrebare

Cine a fost de față la aceea ședință când s'a discutat trădarea lui LUCA ?

Răspuns

La aceea ședință au fost prezenți BASSA KAROLY (mort), ILYES IOSIF, FODOR ISTVAN (în 1950 fost în București la Ministerul Agriculturii) cred că a fost acolo și ABRAHAM BERNAT. Deși eu nu am fost de față la acea ședință, totuși am aflat dela ceilalți tovarăși despre cele discutate acolo.

Intrebare

După arestarea din 1924 când l-ai mai văzut pe LUCA LASZLO ?

Răspuns

Eu umblam în București la închisoarea Jilava la soțul meu, unde l-am văzut și pe LUCA LASZLO.

Intrebare

Ce ști despre atitudinea lui LUCA în închisoarea Jilava ?

Răspuns

Despre atitudinea lui din închisoare știu că și acolo a căutat să-și pună interesele sale personale, înaintea intereselor tovarășilor săi bolnavi. Atâta timp cât alții mâncau mămăligă rece, el primea regim, deoarece ținea sub influența sa pe BORIS STEFANOV, care i-a permis acest lucru.

Intrebare

Dar în Brasov când te-ai întâlnit cu el ?

Răspuns

După ce LUCA LASZLO a eșit din închisoare în 1928 a venit acasă la Brasov împreună cu ILYES IOSIF, unde ambii au ținut câte o cuvântare la o adunare a Sindicatelor. Acolo l-am văzut prima dată după ce a venit acasă din închisoare.

Intrebare

Când LUCA a venit acasă din închisoare, cine a fost secretarul Regiunii Brasov ?

276
271

Răspuns

Pe linie sindicală în calitate de președinte a lucrat ABRAHAM BERNAT, iar secretarul regiunii de Partid a fost CLOTAN ION.

Intrebare

Cine stătea în acel timp în Brasov pe linie de Partid ?

Răspuns

Cu toate că eu în acel timp eram deja în conducerea Partidului din Brasov, nu știu că cine putea să fie acolo în afară de cei localnici.

Intrebare

BERGER ALADAR a fost în 1928 la Brasov și în ce calitate ?

Răspuns

Nu știu că BERGER ALADAR să fi fost la Brasov în 1928 deoarece eu din 1926 nu l-am mai văzut, până în 1929 când ne-am dus la Timisoara la Congresul Sindicatelor Unificate unde l-am văzut ultima dată și nici de atunci nu l-am mai văzut.

Intrebare

După ce LUCA LASZLO a venit acasă din închisoare în 1928 cât timp a stat la Brasov și ce servicii ți-a cerut ?

Răspuns

După ce LUCA LASZLO a venit acasă la Brasov în 1928 nu a stat mult timp în Brasov, deoarece a fost dus la București la Comitetul Central. În acel timp pe mine nu m'a rugat nimic când a venit acasă.

Intrebare

Nu te-a rugat LUCA LASZLO să-i faci legătura cu BERGHER ALADAR care în acel timp venise la Brasov ?

Răspuns

Pe mine nu m'a rugat LUCA LASZLO ca să-i fac legătura cu BERGHER ALADAR, căci după câte știu BERGHER ALADAR din 1926 până în 1929 nu a fost în țară. Dacă totuși BERGHER ALADAR în acel timp a fost la Brasov, aceasta poate s'o spună KAHANA ERNEST, care este medic șef la Ministerul de Interne și KAHANA ROZALIA care deasemenea locuiește în București.

277
282

Intrebare

După 1928 când a mai venit LUCA LASZLO la Brasov și de ce ?

Răspuns

După anul 1928 LUCA LASZLO din nou a venit în Brasov în Martie 1929, unde a convocat conducerea Partidului la o ședință, la care a participat și LUCA LASZLO. La această ședință instructorul regiunii de Partid a fost CLOTAN ION, care a prelucrat sarcinile pentru pregătirea Congresului Sindicatelor Unitare. Deasemenea, tot la această ședință au fost desemnați delegații care mai târziu au fost aleși de Adunarea Sindicală. Delegații aleși au fost ILYES IOSIF, KISGYÖRGY TAMAS ILYES VARVARA și din partea Tineretului, AMBRUS ANDRAS. Deasemenea la Congres a fost trimis din partea Brasovului și LUCA LASZLO, care nu a fost ales de Adunarea Mare, deoarece LUCA atunci lucra în Bucuresti în ilegalitate.

Menționez că la ședința conducerii de Partid CLOTAN ION a spus că LUCA LASZLO trebuie să fie delegat al Brasovului la Congres, având în vedere că pe el vor să-l aleagă secretar general al Sindicatelor și nu poate fi trimis din altă parte deoarece lucrează ilegal în Bucuresti și nu figurează în altă parte. Cu aceasta toți am fost de acord.

Intrebare

Cum a decurs Congresul dela Timisoara și care a fost atitudinea lui LUCA LASZLO acolo ?

Răspuns

La Congresul din 1929 dela Timisoara, hotărârile au fost adoptate cu un entuziasm mare, însă în acelaș timp conducerea în frunte cu LUCA au făcut o provocare destul de mare prin aceea că au adus corpul neînsuflețit al lui FONAGY JANOS la Timisoara, l-au pus pe catafalc în sediul Sindicatelor Unitare și cei mai buni comuniști au fost puși lângă sicriu, în așa fel încât s'a dat posibilitatea Siguranței ca să cunoască cine sunt comuniștii participanți la Congres, deoarece oamenii Siguranței puteau să intre liberi în local.

In discursul său (LUCA LASZLO-N.T.) a arătat că este la remorca burgheziei prin aceea că trebuie cât mai mult să urgentăm munca în acord, însă politica Partidului era tocmai contrarie, adică împotriva muncii în acord.

După închiderea Congresului, din partea conducerii MÜLLER KAIMAN a cerut congresiștilor să rămână acolo la înmormântarea lui FONAGY JANOS, astfel majoritatea delegaților au rămas la înmormântare.

Înainte de înmormântare cu o oră când delegații au fost în căminul muncitoresc, armata a înconjurat sediul și ne-a atras atenția ca să predăm mortul și că nu ne aprobă să-l înmormântăm ca pe un mort al muncitorilor. Delegații adunați pentru înmormântare au luat poziție și au hotărât ca mortul să nu fie predat și au ridicat baricade la intrare și au cântat Internaționala, însă LUCA LASZLO în totdeauna era în spate în sediu, nu a fost în mijlocul masei. Muncitorii au rezistat atacului armatei și dintr'o dată focul s'a oprit. Atunci ILYES IOSIF a sărit din spate, iar nu peste mult s'a reîntors spunând că LUCA LASZLO a fluturat o batistă albă prin geam sau din pod și prin aceasta a predat lupta și pe muncitorii prezenți acolo, pe mâinile Siguranței.

Intrebare

Când LUCA LASZLO și ILIES IOSIF au venit acasă din închisoare au fost și pe la Siguranța Generală din București ?

Răspuns

Nu știu dacă LUCA și ILIES au fost duși la Siguranța Generală din București, însă știu că în Brasov i-au adus la Siguranță și de acolo i-au pus în libertate.

Intrebare

În acel timp când ABRAHAM BERNAT a fost conducătorul Partidului din Brasov, ce fel de sarcină mai importantă ți-a dat ?

Răspuns

Eu mereu am lucrat cu ABRAHAM BERNAT și toate sarcinile le-am dus la îndeplinire. În ceea ce privește cel de al IV-lea Congres al Partidului și în legătură cu acesta, nu am primit de la ABRAHAM BERNAT nici un fel de sarcină ca să anunț delegații pentru Congres.

Intrebare

Ce mai ai de adăugat la prezentul proces verbal?

Răspuns

Ajuns acasă dela Congresul dela Timisoara, conducerea Partidului s'a întrunit și a luat hotărârea că nu va participa la nici un fel de fracțiune, deoarece noi suntem afiliați la Internaționala III-a și rămânem acolo. Eu după Congresul dela Timisoara nu l-am mai văzut pe LUCA în Brasov, deoarece eu în 1931 am plecat la București, la Technica Comitetului Central unde cu ocazia unei conferințe Sindicale pe țară condusă de LUCA IASZLO și a cărei parte tehnică am aranjat-o eu, aci l-am văzut ultima dată.

De atunci până în 1944 nu l-am mai văzut.

Prezentul proces verbal îl semnez și îl susțiu, nesilită de nimeni.

ss. ILYES VARVARA

LT DE SECURITATE

Mahler W.

Proces-Verbal de interogator

~~_____~~ Ilyeș Borcea Tamu, născut în 1897 la
Julius II-în, Brașov, Alături în căsătorie cu _____
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
locului Înzdrăvirișului 27 și soției I. Tamu.

15 Ianuarie 1953
Orașul Trp. Secuier

Interogatoriul a început la ora 19 și 15 min.
„ s'a terminat la „ 21 și 30 „

Intrebare: Miră în mijlocul învârstărilor răzătoare
ismerte meș duka dărilor?

Felele: 1914 la miră Brașov la Tamu
sejora Ilyeș Josef együtt dărilor duka dărilor
u Brașov Schill György. — A sejora recent
meș ismertem meș amos dărilor duka
dărilor.

Întrebare: Miră reprezentat de duka dărilor
a muncii mozgolei?

Felele: Az eu învârstărilor miră duka
dărilor de reprezentat a muncii mozgolei
de 1920-er ităjk elălurei.

Întrebare: Miră reprezentat de duka dărilor
de 1920-er ităjk elălurei?

Felele: Altan az idăben elălurei
reprezentat, reprezentat dărilor u Șoș Joid
fele jobolăci. Social Demokratăci și ezekei
együtt reprezentat și egy imăciis elălurei

Semnătura,
Ilyeș Borcea

Urmare: elt. -

Meg amon iolejan Gheorghișta lăsată
lucy dusa doulă együtt miilettt ex
bucuresta kull Gurti győri tulajdonosol
alul augia le ita magot lucy az antal
tetejen táncolt. -

Kezdes: Miljen vezeti nevezet dusa
doular u Bionni poit nevezett megalapulo
rolau?

Felelett: Semilyen ardir nem rot nem
fejtett si a poit megalapulo laival kocsolatlan,
amr egyreimen karsnevezeti. vualau dolozott
maud a veros csoport vezetési. fogja. -

Kezdes: Mirol kezdte el dusa doulr a
poit vualau velt ollintat?

Felelett: Dusa doulr a Romani Ghoumista
Poit megalapulo itau fogja velt egy is
tagu poit bizalmi területet aral mind
nevezeti tag dolozott. a veros csoportal.

En nem tudom mirol lett dusa doulr
u vultau felveve, mivel a poit araloklan
nem igen vette si a renet. - dusa doulr
amr az 1934-es nevezesten velt renet aral
le is tartantatol. -

Kezdes: Mit buvat le dusan renet az
1934-es Decemter: táncol letulox tates aral
mivel?

Felelett: On le letter meq tartantatol
Kekely János, Kátelek Klau, Petrus Neghina, Gheorghișta
Gossy, Klem Vajos, György János, János János. -

Kezdes: Mago le velt e tartantatol aral

Semnatura,

Gheorghișta

Urmare: 13. skisraal kopantatun!

286

Felelett: En magam avat az elrolsumul
1924 decembaraban nem voltam letartottam.

Kerdes: Mit tud magam a letartottatuk
magatartasul a Bronn' szipmanian?

Felelett: Tudom hogy Koteles, Ghaus nagyon
nejen vellegett a szipmanian korsi orok 16
eves volt az nagyon megvetek, megrem mandott
meg semis. - Azt is tudom Gyej Goseftat hogy
duna karlo' gyova vellegett a szipmanian
az el kivulta szorot a munkorot amelgerer
ropceket solett. -

Kerdes: amirn duna karlo' ki jutt a
botantol, egy gyuki elrol movel fel vetodott
az arilora' mon kerdes, amirn o leinveit
lutojot az inkutikat gyoknolt a pott elott. -

Kerdes: Mit veltor jelen azau a gyulien
amirn duna amloint meg Teigyalkir?

Felelett: Azau a gyulien jelen veltor:
Bona Karoly (meg aalt), Gyej Goseft, Fodor Gstraun,
(Bukarant a Foldmuvelis ugi ministeumal volt 1920)
ont kisseu ott volt Abulianu Brauth is; - Halki an
nem voltam jelen azau a gyulien meg is meg
tudtam a toki elvtaitul az ottan megtegyolt
dolgorot. -

Kerdes: Az 1924 utam letartottatuk
utau mirn latta ujia duna karlo'?

Felelett: En jaitam Bukarantlan a
Enlevoi botantlan a fejeimhez is ottan
lattan duna karlo' is?

Kerdes: Mit tud a duna magatartasul

Semnatura,
Gyej Bona

Urmare: a Enilom bütönten?

Felelett; a bütönten valo mapstortawo
reperatatoron tudom ont long ottan is iye.
rozett sejt enderöt eläteisen holjezi setep
elstairise meuten. - adig amip morar
ettör a hideo pulikkät odig ö dietai kontett
rozett, meit bejriam ald rewlett, Boris
Stepanowett amey engadelferite ueri. -

Herdei: Hat Brontou mita Talälrozett
vella?

Felelett; Mintan dusa kauli 1928 tau ki
rewitt a bütöntöl Gyei Gonyel apitt jätt
long Brontou elöl eyz nagy Haknevezeti.
pyülesen minotretten benedett tartattal. -
ott lattan elövör amintan a bütöntöl
long jätt.

Herdei; Amint dusa kauli long jätt
a bütöntöl ki velt a tartományi titkai
Brontou?

Felelett; Haknevezeti vauvalou abulou
Brontou dolgozatt minot elöl is a tar-
tományi titkos pait vauvalou elölau kon-
vett. -

Herdei; Ki tartományi elölau oyi idöten
Brontou pait vauvalou?

Felelett; Halai en amir idejen moit leut
velpau a Brontou köit vezetörpöben neu
tudom ki lehelhetett ottan a helyjireu
jivül. -

Herdei; Bergei elölau velt-e 1928 tau
Brontou is mitjai minotretten?

Semnatura,

Gyei Bonose

Urmare: erot lakozunk most mi a mi-ik Jutei - 289
magyarokhoz Jutekhoz és a többi magyarral.

En a Temesvári Kereskedelmi Akadémia
nemzetközi Szakmai Bizottságának, most én 1931-
ben felmentem Bukarestben a part K.B.
Tehnikai és elgőzűi osztály elnöke
és országos Szakmai Bizottság elnöke
és a Szakmai Bizottság a tehnikai rész
én nemestem - Azóta 1944-ig nem talál-
kantom vele.

Jelen jégyzéköttyet eladom és
szakmai részét nem kérem vissza.

J. B. Borsó

Archelet
A. de securitate
Archelet

Archelet

Semnătura,

Amic
NW

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul IAKAB IOAN născut la 22 Iulie 1896 în com. Jimbor-Odorhei, fiul lui Ioan și Ana, cu domiciliul în Orașul Stalin str. Decebal Nr. 48.

27 Decembrie 1952

Orașul Stalin

Interogatoriul a început la ora 12 și - min.
" s'a terminat la " 14 și 30 "

Intrebare

In ce împrejurări s'au făcut căderile din Decembrie 1924 ?

Răspuns

In ziua de 11 Decembrie 1924 am ținut o ședință la mine sau la MELASZ VILHEIM cu ocazia lui 13 Decembrie. După aceasta la două zile, adică la 13 Decembrie am fost arestați: MELASZ VILHEIM, GYÖRKE ALEXANDRU, KLEM LUDOVIC și BALOGH KAROLY și alții de care nu-mi aduc aminte.

Când am fost aduși la Siguranță, acolo am găsit arestat pe IUKA LASZLO.

Intrebare

Cum s'a comportat LUCA LASZLO la cercetările dela Siguranță în 1924 ?

Răspuns

Când am fost dus la Siguranță am fost dus în biroul inspectorului general ZAHIU, unde era și LUCA LASZLO legat. Se spunea că LUCA LASZLO a fost bătut, însă nu se vedea nici o urmă de bătaie pe el, iar a doua zi noi am declarat greva foamei.

Atunci a venit la noi un comisar, al cărui nume nu mi-l mai amintesc, însă știu că în anul 1951 toamna a fost condamnat la Cluj în procesul ZAMFIR și alții, toți foști polițiști din Brasov, - care ne-a spus ca să nu fim proști și să mâncăm, deoarece LUCA LASZLO care era secretar de Regiune, mănâncă bine și merge unde vrea.

Noi cu toate acestea nu am mâncat.

In această perioadă primeam corespondență prin poștă dela Partid pentru a o trimite mai departe lui KÖBLÖS ELEK fost secretar general al Partidului Comunist din România. Scrisorile le trimeteam de obicei prin ILES BORCSA sau altcineva care venea după corespondență.

In anul 1951 am fost chemat împreună cu MELASZ VILHELM, ILES BORCSA, SCHMIDT IZSAK și alții la Cabinetul de Partid, unde s'au discutat chestiunile în legătură cu înființarea Partidului în Brasov.

Atunci eu mereu arătam că VASILE LUCA era și el pe aici, însă ILES BORCSA mi-a spus, ca să tac din gură pentru că eu nu știu că LUCA a fost acela care a trădat în 1924. Atunci m'am gândit că LUCA a știut atât adresa noastră, cât și adresa lui KÖBLÖS ELEK.

Intrebare

Ce acțiuni duse de VASILE LUCA îți mai sunt cunoscute ?

Răspuns

Stiu că VASILE LUCA în 1929 a fost delegatul nostru la Congresul Sindicatelor Unitare din Timisoara.

După Congres când am auzit că s'a tras în muncitori ne-am gândit ca nu cumva discursul lui LUCA să fi fost provocator și astfel să se petreacă ce s'a petrecut cu ocazia Congresului dela Timisoara.

Eu nu știu mai multe deoarece nu eram în conducere.

Prezentul proces verbal după ce a fost citit de mine îl semnez și susțiu liber și nesilit de nimeni.

ss. Iakab I.

LT DE SECURITATE

Mahler W.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Mitoul Yakob Goru, născut la 22. Iulie 1846
în com. Huber - Colochi, fiul lui Goru și Ana, cu domiciliul în Orașul Ialohi str. Decembal nr. 48. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

27. Decembrie 1952

Orașul Ialohi

Interogatoriul a început la ora 12 și - min.
„ s'a terminat la „ 14 și 30 „

Intrebare: Tu ce impresii ai sau faci cădente
din Decembrie 1924?

Răspuns: Tu ziua de 11 Decembrie 1924, am
ținut o recepție la mine sau la Melisă Hibelu
în ocazia lui 13 Decembrie - După venirea la
plouă zile, adică la 13 Decembrie am fost
arestat: Melisă Hibelu, György Kleaudu, Kleu
Sudoric și Balogh Karoly și alții de care nu
mi aduc aminte.

Căci am fost dus la Spumanța, unde
am găsit arestați pe duca Lăstă.

Intrebare: Cum a'a comportat duca Lăstă
la arestare de la Spumanța în 1924?

Răspuns: Căci am fost dus la Spumanța
am fost dus în biroul inspectorului Severin Lăstă
unde eu și duca Lăstă legat, - Te spun că duca
a fost bătut, ținea să se vedea încă o mână
de hârtie pe el, iar a plouă zi mi' am declarat

Semnătura,

Yakob

Urmare: cotelele Ustorie din Timișoara. -

293

Dupa cuprins cãntecului meu auzit cã a
trãs în suneturi ne-avea pãrãdit ca un
cãntec de ducã, rãi li' fãcã pãrã-
ditã, rãi cãntecul sã se petreceã cãntec rãi
petrecã cu oazã Cãntecului dala Timișoara.

Eu un rãi mai multe devoreã în
oazã în cãntecul.

Prezentul pãrãscã rãi dala ce a fãcã
cãntec de rãi rãi rãi rãi rãi rãi rãi rãi rãi
rãi rãi de rãi rãi.

Yakoly

Dr. de Securitate
I. M. I.

secundara originala
se găsește în dosarul
lui EidlitZ Zoltan de jus-
titie.
- 13 Magy 294

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul IONAS POMPILIU, născut la 16 August 1912 în Oradia-Bihor, fiul lui PETRU și AURELIA, de profesie contabil cu ultimul domiciliu în București str. Mihai Vodă nr.13 et.4

14 mai 1954

Localit. București.

Interogatoriul a început la ora 8,00
s-a terminat la ora 10,30

Intrebare: Când au început cercetarile împotriva întreprinderii textile Sft.Gheorghe de către biroul special ?

Răspuns: Cercetările împotriva întreprinderii textile Sft.Gheorghe au fost începute pe la sfârșitul lunii aprilie 1948.

Intrebare: Cum s-a ajuns la cercetarea acestei întreprinderi ?

Răspuns: Nu am cunoscut obiectivul precis, însă știu că cercetările au fost începute pe probleme fiscale. În acest scop s-a hotărât o verificare la fabrica textile Sft.Gheorghe, care a fost organizată și condusă de inspectorul TAUTU care s-a deplasat cu o echipă de patru sau șase controlori fiscali, însoțit fiind și de EIDLITZ ZOLTAN.-

După două sau trei zile EIDLITZ și inspectorul TAUTU s-au reîntors la București lăsând echipa să facă verificarea de fond la fabrică. În scopul documentării acestei verificări, s-a luat contact și cu centrala din București.-

Intrebare: Ce nereguli s-au stabilit la întreprinderea textile Sft.Gheorghe ?

Răspuns: Nereguli de natură fiscală pentru cari s-au încheiat acte de contravenție de cca. cinci sute-șase sute milioane lei.-

Intrebare: Cine s-a făcut vinovat de aceste fraude ?

Răspuns: De aceste fraude se făcea vinovat directorul general al întreprinderii cu numele de RATZ, consiliul de administrație, comitetul de cenzori și din cercetările întreprinse de TAUTU se face vinovat și SNEIDER SOLOMON care a fost technicianul întreprinderii.-

la începutul...
la începutul...
Măsurile s-au luat împotriva lui SNEIDER

Răspuns: Nu s-a luat nicio măsură ci împotriva EIDLITZ ZOLTAN a intervenit ca SNEIDER să fie scos din cauză.-

Întrebare: La cine a intervenit EIDLITZ, ca SNEIDER să fie scos din cauză ?

Răspuns: La început, în timpul cercetărilor, după ce inspectorul TAUTU a arătat și vinovăția lui SNEIDER, EIDLITZ ZOLTAN i-a spus lui TAUTU să-l scoată din cauză întrucât el este acela care a furnizat datele de neregulile constatate la întreprinderea textilă Sft. Gheorghe, știu că la câteva luni SNEIDER aștepta zile întregi în fața biroului lui EIDLITZ pentru a vorbi cu EIDLITZ, întrucât a fost bagat și el în acest proces. În conversațiile ce le-am avut cu SNEIDER, acesta mi-a spus că și el este implicat în procesul întreprinderii textile Sft. Gheorghe ce se găsește la Tribunal și că vrea să vorbească cu EIDLITZ pentru a interveni să fie scos din cauză. Știu că EIDLITZ s-a sbatut mult pentru SNEIDER pentru a fi scos din proces, vorbind în acest scop cu procurorul PETRE IONESCU și cu secretarul general LIHALÇA de la Ministerul Justiției.-

Întrebare: Cum se explica faptul că SNEIDER SOLOMON deși se face vinovat a fost scos din cauză ?

Răspuns: Singura explicație că SNEIDER a fost scos din cauză este aceea că s-a intervenit pentru el din partea lui EIDLITZ ZOLTAN.-

Întrebare: În urma cărui fapt a intervenit EIDLITZ ZOLTAN pentru a scăpa pe SNEIDER de la sancțiunea penală pentru fraudele comise ?

Răspuns: Nu știu care au fost considerentele pentru care a intervenit, însă mi amintesc că el (EIDLITZ) explica această intervenție pentru faptul că a primit de la SNEIDER note informative în legătură cu aceste fraude.-

Întrebare: Ce ai de arătat în legătură cu descinderea efectuată în locuința fostului director general al întreprinderii textile Sft. Gheorghe anume RATZ ?

Răspuns: Aflându-se de către EIDLITZ și TAUTU că RATZ în urma aceste anchete a fugit din țară, s-a hotărât să se facă o descindere la locuința lui RATZ.- Nu știu când s-a făcut această descindere însă de efectuarea ei am aflat la reîntoarcerea echipei care a făcut această descindere.- Din echipa făcea parte EIDLITZ ZOLTAN, TAUTU VASILE, MLADIN și încă o persoană al cărui nume nu-l rețin.- Știu că din casa lui RATZ s-au ridicat

295

mai multe obiecte ca: un lob pământesc, un album de timbre, câteva bibelouri și alte obiecte pe care EIDLITZ le-a însușit. La fel s-a ridicat o cutie de fotografii a lui RATZ.-

Intrebare: Cine a mai luat din obiectele găsite în locuința lui RATZ ?

Răspuns: Stiu dela Inspectorul TAUTU că din aceste obiecte ridicate din casa lui RATZ ar fi luat și CERNICICA DTRU.

Intrebare: Ce s-a făcut cu obiectele pe care EIDLITZ le-a ridicat din locuința lui RATZ) ?

Răspuns: Cu ocazia anchetei ordonată de Parchetul General, aceste obiecte s-au identificat în casa lui EIDLITZ, pe care la cererea procurorului AGHINI s-au depus la Tribunal, din care eu personal am dus la Parchet globul pământesc și niște obiecte. Precizez că odată cu identificarea lor, EIDLITZ a dispus să se facă procesul verbal de dare în custodie pe numele lui cu data ridicării lor.- Stiu că acest proces verbal l-a făcut MLADIN, de tașat la acel birou din garda financiară.-

Dupa ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cucuvânt și am constatat că întocmai corespunde cu cele declarate, susțin și semnez.-

ANCHETATOR
SLT.

SS/ IONAS POMPILIU

W.Nagy

DM/2 ex.

Nu a fost lătată la martor
lt. maj. *Uluțu* 296

Proces-Verbal de interogator

Invinuit (Martor) IONESCU MARIN născut la 22 iunie 1888 în
București fiul lui DIMITRU și ALEXANDRINA, fost agent de siguranță,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
căsătorit, cu ultimul domiciliu în București Str. Piatra mare nr. 8.

26 aprilie 1954

Localitatea Sibiu

Interogatoriul a început la ora 13 și — min.

„ s'a terminat la ora 14 și 40 min.

Intrebare: În perioade cât de ai funcționat în siguranță
din trecut ce persoane mai importante ^{mai} ai cunoscut
că activează în mișcarea muncitorească?

Răspuns:

În timpul cât am funcționat în în siguranță, ca
persoane mai importante, care au activat în mișcarea
muncitorească, mai cunosc pe: MIHAIL ROLER, NICOLAE
POPESCU-DOREANU, PAUKER ANA, LUCA LASLO (LUCA VASILE)
NICOLAE POPESCU-PUTURI și alții.

Intrebare:

Arată de ce în ce împrejurări ai cunoscut pe
LUCA LASLO (VASILE LUCA)?

Răspuns:

Prima dată l-am cunoscut pe Vasile Luca în
perioade anilor 1925-1928 pe când el frecventa sediul
sindicatelor Unitare din Str. Academiei.

Intrebare:

Arată de ce te cunosti cu privire la unitul

SEMNĂTURA,

M. Ionescu

Urmare: Luca Vasile?

Răspuns:

În legătură cu Vasile Luca declar că exact în anul 1928 (la interval de 2-3 săptămâni de la instalarea la putere a National Tărănistilor în care timp era șef la Corpul de detectivi) numitul VLADIMIREȘCU, subsemnatul și Constantinescu You au primit ordin verbal atât de la Vladimirescu cât și de la Bănculescu Traian, să-l luăm în filaj, pentru că el - după câte știnea Vladimirescu unde era de față și Bănculescu - va merge să încaseze bani pentru susținerea mișcării.

Scopul filajului era ca noi să indentificăm pe plătitor și locul unde se face plata.

După aceea am mers în Str. Cazarmilor unde Luca Vasile domiciliu și luându-l în supraveghere l-am văzut jolescând de-acasă având asupra sa o servietă strânsă sub puptoare. Filându-l în continuare cu această ocazie l-am văzut intrând într-o casă din jurul Străzii Antim, de unde după un timp de două ore l-am văzut ieșind cu servietă în altă formație adică desfăcută, de unde a plecat spre oraș, respectiv spre centrul orașului.

Pe parcurs, întrucât pentru mine și Constantinescu You ordinul fusese cam confuz, în sensul că mi mi se indicase ce să facem cu LUCA LASLO în caz că-l surprindem asupra faptului, iar noi am observat că servietă este oarecum mai desfăcută lăsându-ne impresie că posedă ceva în ea, am hotărât împreună cu Constantinescu You (știu despre el că domiciliu

SEMNATURA.

10/ You

297

Urmare: în Arad) să-l arestăm pe Luca Laslo (Luca Vasile)
după care să-l ducem la Siguranță fapt ce am
și făcut.

Astfel pe drum l-am domat (era zina înainte
de prânz) el s-a supus, după care l-am condus
la Siguranță unde introducându-l în biroul
lui Bănciulescu, unde a venit imediat și Vladimirescu
care fusese anunțat de Bănciulescu
prin telefon.

În fata noastră, Vladimirescu l-a întrebat
pe Luca Laslo astfel: „ce mai faci, cum o mai
duci cu activitatea, căci noi nu prea știm de
nimic despre otz?” la care Luca Laslo a
răspuns astfel: „văd că arestați și acum la
fel ca și mai înainte, desigur și în mai este
același” referindu-se la faptul că înainte fuseseră
la putere liberarii iar atunci erau național
tărăniști.

În acest timp Vladimirescu ne spusese
și lui Constantinescu că putem pleca, după
care noi ne-am dus în biroul Comisarilor unde
am schimbat câteva cuvinte în legătură cu
munca profesională cu comisarul Munteanu
Nicolaie.

După vreo oră, plecând din direcție în
trecură prin fața biroului lui Bănciulescu unde
fuseseră introdus Luca Laslo am întrebat pe
camerist dacă Vladimirescu se mai află în
biroul lui Bănciulescu, la care ne-a răspuns că
nu mai este. - Atunci l-am întrebat tot pe camerist
dacă și cu care am venit noi se mai află în

Semnătura,

M. J. J.

Urmare: Birou la Bănculescu la care cameristul
mi-a răspuns că acel domn cu care noi am venit
a plecat, respectiv a fost pus în libertate.

În al doilea rând prin anul 1933 vara
mi-a apărut din nou Luca Laslo în cadrul filajului;
ce-l efectuam asupra unui muncitor, somer (mi-l
cunoasc mamele). -

Acest muncitor în cursul unei zile a mers
pe malul lacului Herăstrău unde s-a întâlnit
cu o persoană (bărbat) care după câte am
observat de la o distanță prindea peste cu
mudite. - Atunci, eu am trimis pe unul din
însoțitorii mei anume CIUVĂȚ GHEORGHE (fost
condamnat prin anul 1945/46) pentru a vedea
dacă cunoaște persoana care prindea peste.

La întoarcere Ciuvăț Gheorghe mi-a spus
că mi-l cunoaște însă are o cicatrice pe
obrazul drept.

În care zi am văzut că Luca Laslo are asemenea
cicatrice, mi-am dat seama că el este și am
decis să abandonăm filarea muncitorului
somer și să luăm în filaj persoana care
prindea peste respectiv pe Luca Laslo.

Aceste după ce a terminat cu prinsul
pestei, după ce muncitorul somer îl părăsise,
a erit în șosea, în care ocazie am observat
că într-adevăr Luca Laslo este el-am
fost în supraveghere și am stabilit că
domiciliul său în apropiere de primărie sectorului
4 Rom.

După aceea am raportat prin nota

Semnătura,

m. J. J.

Urmare: refului echipei-filoj careera Stelian Ion
 aceste mi-a spus cu aceasta ocazie ca Luca Laslo
 este condamnat la 10 (zece) ani inchisoare in lipsa.

Dupa vreo luna de zile dela aceasta
 data Stelian Ion ^{ca} din ordinul lui Vintila
 Ionescu va trebui sa aresteze pe Luca Laslo.

In urma acestui fapt chiar a doua zi
 inainte de pranz, subsemnatul, impreuna cu Ciuvat
 Gherghe si Stelian Ion am mers la domiciliul
 lui Luca Laslo unde l-am gasit in pat, i-am
 facut o perchezitie, cu care ocazie am gasit
 la el acasa manifeste comuniste, diferite directive
 (circulari) ale P.R. catre membrii, dupa care Luca
 Laslo a fost condus la siguranta - Aci din
 ordinul lui Banculescu subnumitul a fost predat
 lui Munteanu Nicolae pentru cercetari. Dela
 aceasta data in urma cumar lui in lega-
 tura cu persoana lui Luca Laslo (Vasile Luca)

Intrebare:

Ati reletat mai dus ca in vara anului 1933
 ati abandonat din filaj pe Muncitorul Roman si
 a-ti preluat pe Luca Laslo; arata d-ta din al
 carui ordin ati preluat pe acesta in filaj?

Raspuns:

In ocazie faptului aratat mai dus declar ca
 nu am avut nici un ordin precis in legatura cu luarea
 in filaj a numitului Luca Laslo si nici nu am avut inte-
 de ca chere din defi de interes de el; acest lucru
 eu l-am facut din initiativa proprie in functie de
 orientarea mea pe teren in calitate de agent
 deoarece nu mai stiam nimic despre el de

Semnatura

[Signature]

Urmare: o perioada lunga de timp.

Alteora cu un mai sti nu se in legatura cu
Luce Laslo.

Dupa ce am citit prezentul proces-verbal
de interogatori cuvant cu cuvant si am constatat
ca el corespunde intru totul celor declarate
de mine, il sustin si-l semnez propriu.

M. J. J. J.

Semnatura,

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Morkova Ivanus Elena, nascuta la 01. Mai
1898 în Bucuresti, din parinti Georgescu Cioba
cu domiciliul în Bucuresti Sista Sciutei nr. 1.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15. August 1954
Oraşul Bucuresti

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 15
" s'a terminat " " 9 " " 30.

Intrebare: bind ati avut contact cu miscarea
unictoreasca?

Raspuns: Am avut legatura cu miscarea
unictoreasca in anul 1948.

In anul 1986 si mai bine in anul 1984
am activat împreună cu Luca Vorile care
venea si la noi acasă.

Intrebare: saca ati activat si pe
linie de M. D. P. ?

Raspuns: In anii 1985-1986 si 1987
am dus alimente din partea org. M. D. P.
la inchisarea plava si inchisura vacărești.

Intrebare: bine erau arestati si cu
cine ati avut legatura?

Raspuns: Erau arestati si condamnati
Vorile sodan, Ivanus Constantin, Marian
Nicolae si alti al caror nume nu mi
amintesc.

Iscałitura,

Ivanus Elena

Urmare: Intrebare: dacă printre cei arestați
erau și o persoană cu numele de
Heigl?

Țăpura: Am auzit de un anumit
Heigl din Timisoara însă nu știu
dacă era în acea perioadă la închisoarea
Jilava. Eu în tot cazul, nu am luat
legătura cu el nici odată.

În închisoarea Jilava țineam legătura
și prindem alimentele lui Șodan Vorile
și Ioanus Constantin și areștii lor
de la Sator. Bunor.

Intrebare: Dacă Luca Vorile era
arestat și încarcerat la Jilava?

Țăpura: Pe Luca Vorile nu l-am
văzut nici odată la Jilava în perioada
anilor 1985-1987 cînd țineam eu am
dus alimente deținuților politici și nici
nu am auzit că el și sî fi fost
arestat în acea perioadă.

Eu din anul 1985 cînd Ioanus
Constantin a fost condus în nu l-am
mai văzut pe Vorile Luca.

după 23. August 1944 l-am întâlnit
de două ori și am vorbit cu Luca
Vorile.

Acosta însă este declarat că pe
care o damă puțin și numai după
ce în probabil am cîntă cîntat cu ei.

Anchetator
Șăpura

Ioanus Elum

Iscălitura,

300.

VH

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

25 Martie 1953, com. Albești Raionul
Trusești
Interogatoriul a început la ora 8,00
" s'a terminat " 14,00.

Eu, Locotenent Major de Securitate LUPAN GAVRILA, am interogată în calitate de anchetator pe martorul:

IUSCA CONSTANTIN, născut în 1891 Februarie 14, în comuna Albești satul Măscăteni - Botoșani, cetățenia română, naționalitatea română, membru P.M.R. din 1945, în 1908 am făcut 3 clase școala de meserii în Comuna Trusești, de profesie plugar în satul Măscăteni, cu ultimul domiciliu în comuna Albești satul Măscăteni căsătorit cu NATALIA de 45 ani, domiciliată în satul Măscăteni, casnică, am 4 copii: STEFAN de ani 20 tractorist; DIONISIE de ani 17 plugar; MARIA de ani 15 elevă la școala pedagogică Iași și ELENA de 12 ani elevă școala elementară.-

Părinții mei n'au posedat nici un fel de avere.-

Am participat la alegerile din anii 1946, 1948, 1950 și 1952, ca alegător. Serviciul militar l-am făcut în armata română la Marina Militară contig. 1913, eliberat cu gradul de sergent mecanic.- Am fost în Turcia în anul 1913 ca militar, în U.R.S.S. în anul 1918 am participat la batalioanele revoluționare din Odessa.- În 1919 am fost judecat pentru crima de înaltă trădare și am fost condamnat la 8 ani temniță grea de Curtea Marțială Corpul III Armată Galați; în anul 1941 am fost internat 6 luni la lagărul Tg. Jiu.-

Intrebare:

Cu cine ai activat în mișcarea muncitorească până în anul 1944?

Răspuns:

Până în anul 1940 am activat cu CUCU TEODOR, cismar din Botoșani, ION RUSU cismar din Botoșani, GHITA VASILE IUSCA, cismar din Botoșani, care activau pe linie de tineret.-

ss. Iușcă Constantin

././.

Intrebare:

Ai arătat mai sus că ai fost condamnat la 8 ani temniță grea. Arată în ce închisoare ai executat pedeapsa?

Răspuns:

Am executat condamnarea de 8 ani temniță grea în închisorile: Ocnele Mari, Galați, Doftana, Aiud și Văcărești.

Intrebare:

Pe cine ai cunoscut în închisoarea Doftana?

Răspuns:

În închisoarea Doftana am cunoscut pe: CONSTANTIN HAGIU, SAUL OZIAS, PETREA SOLOVIOV, IANCU OLTEANU, MIHAI BUJOR, PETRE IONESCU, NEGOITA și alții.-

Intrebare:

Lui PETREA SOLOVIOV cu care ai fost închis la Doftana îi mai spunea și altfel?

Răspuns:

Da, lui PETREA SOLOVIOV îi mai spunea și SAMOIL.-

Intrebare:

Pentru ce a fost arestat PETREA SOLOVIOV (SAMOIL)?

Răspuns:

PETREA SOLOVIOV (SAMOIL) a fost arestat pentru activitate revoluționară pe care a desfășurat-o în Chișinău.-

Intrebare:

Cine au mai fost arestați odată cu PETREA SOLOVIOV (SAMOIL)?

Răspuns:

Au mai fost arestați odată cu PETREA SOLOVIOV următorii: MEYER IOSIF, NAHMAN NUTHAL pe care i-am văzut la închisoara Doftana.-

Intrebare:

Ce cunoști d-ta din activitatea lui SOLOVIOV PETREA?

Răspuns:

Nu cunosc concret ce activitate a desfășurat SOLOVIOV PETREA, însă știu că era un revoluționar care a activat în Basarabia.-

Intrebare:

În ce an ai stat împreună la închisoarea Doftana cu PETREA SOLOVIOV?

ss. Iușcă Constantin

Răspuns:

Am fost împreună la închisoarea Doftana, cu SOLOVIOV PETREA din anul 1922 când a fost adus acolo până în anul 1927, când am fost eliberat iar el a rămas acolo.-

Intrebare:

După ce ai fost eliberat din închisoarea Doftana te-ai mai întâlnit cu SOLOVIOV PETREA?

Răspuns:

După ce am fost eu eliberat din închisoarea Doftana, nu m'am mai întâlnit cu PETREA SOLOVIOV, până în anul 1944 luna Iulie, când l-am întâlnit la Botoșani.-

Intrebare:

Cu ce ocazie l-ai întâlnit la Botoșani în anul 1944 pe SOLOVIOV PETREA?

Răspuns:

După eliberarea orașului Botoșani de către Armata Sovietică, eu eram în conducerea organizației de Partid din acel oraș fiind președinte al comitetelor sătești.-

În timp ce mă aflam la Botoșani, a venit dela Moscova cu un avion PETREA SOLOVIOV, care era lt.colonel în armata sovietică.-

Cu acea ocazie s'a dat o masă la care au participat: dr.ZALZBERG, care în prezent se găsește la Ministerul Sănătății București, ZUTA ABRAMOVICI în prezent la Ministerul Informațiilor București, GOLDSLEIGHIER (decedat), CAROL ARBERGER, LUCHESTEIN IOSIF în prezent căpitan de securitate și COSTACHE BORDEIANU, director la Ministerul de Interne București.-

Intrebare:

Ce discuții ai avut cu PETREA SOLOVIOV, când l-ai întâlnit la Botoșani?

Răspuns:

Cu ocazia întâlnirii pe care am avut-o la Botoșani cu PETREA SOLOVIOV, m'a întrebat ce funcție ocup eu, la care i-am răspuns că sunt Președintele comitetelor sătești, iar el mi-a spus că în timpul războiului a fost comandantul partizanilor din Crimeia.-

ss.Iuşcă Constantin

././.

Intrebare:

Când ai început d-ta să lucrezi pe linie de Partid la Botoșani?

Răspuns:

Am început să lucrez pe linie de Partid la Botoșani din luna Aprilie 1944.-

Intrebare:

Cine era legătura d-tale pe linie de partid când ai început munca la Botoșani?

Răspuns:

Linia politică am primit-o din partea lui VASILE LUCA și ANA PAUKER, care au venit la Botoșani.-

Intrebare:

Ce discuții ai avut cu VASILE LUCA când l-ai întâlnit la Botoșani?

Răspuns:

VASILE LUCA când a venit la Botoșani mi-a spus că a auzit despre mine la Moscova dela SAMOIL și am discutat cu el în legătură cu munca pe care trebuia să o duc în rândurile țărănimii.-

Intrebare:

VASILE LUCA nu s'a întâlnit cu SOLOVIOV PETREA (SAMOIL) când a venit acesta la Botoșani?

Răspuns:

Când a venit la Botoșani PETREA SOLOVIOV, acesta a luat legătură cu VASILE LUCA însă nu știu ce au discutat.-

Despre discuțiile pe care le-a avut VASILE LUCA cu SAMOIL, ar putea da relații mai precise CAROL ARBERGHER (EMIL ARDELEANU) care domiciliază în București str. Oslo nr.8.-

Intrebare:

Ce nume conspirative avea PETREA SOLOVIOV?

Răspuns:

Nu știu dacă PETREA SOLOVIOV, avea nume conspirativ.

Intrebare:

Când a plecat PETREA SOLOVIOV în URSS?

Răspuns:

Nu știu când a plecat PETREA SOLOVIOV în URSS, deoarece în anul 1927 când am fost eu eliberat din închisoarea Doftana, el a rămas acolo.-

ss. Iușcă Constantin

Intrebare:

Ai declarat mai sus că VASILE LUCA și ANA PAUKER au trasat linia politică în anul 1944, când activați la Botoșani. Arată în ce consta în mod concret linia politică trasată de ANA PAUKER și VASILE LUCA?

Răspuns:

După venirea lui VASILE LUCA și ANA PAUKER, la Botoșani, în anul 1944, au pus în conducerea Partidului din această localitate pe cei mai mari bogătași ca: dr. ZALZBERG era fiul unui mare capitalist din Botoșani care avea magazinul de manufactură și alimentare, ZUTA AVRAMOVICI era din familia unui mare capitalist care avea magazin de ferărie, GOLDSLEIGHER era fiu de bancher și în general toți membrii din conducerea Org. de Partid Botoșani erau fii de exploatatori. Așa că nu poate fi vorba de o linie politică justă iar eu mi-am dat seama de atunci că trasau o linie naționalistă.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

ss. Iușcă Constantin

ANCHETATOR:

LT. MAJOR DE SECURITATE

Lupan Gavrilă

CM/5 ex.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOR

25 Martie 1954

Comuna Albești, Rai, Trusești
Orașul

Interogatoriul a început la ora 8 și - minute. Interogatoriul s'a terminat la ora 14 și - minute.

Eu, Locotenent Maj de securitate Lupan
am interogât în calitate de anchetator

1. Numele Iuscă (~~prezentat~~ martorul) 2. Prenumele Constantin

3. Anul, luna și ziua nașterii 1891 Februrie 14 4. Locul nașterii

Comuna Albești satul Măreșteni - Botosani

5. Cetățenia Română 6. Naționalitatea Română

7. Apartenența politică Membru P.M.R. din ce an 1945

8. Studii 1908, în Trusești a ct. reolă de meseri
(când, unde și ce școală a absolvit)

9. Profesia plugar 10. Ultimul loc de muncă și

funcția plugar în satul Măreșteni

11. Ultimul domiciliu Comuna Albești satul Măreșteni

12. Situația familială casătorit cu soție de ani 45

domiciliată în satul Măreșteni casnică, am 4 copii:
(soția, copiii, numele lor, vârsta lor, domiciliu și ocupația)

Styau, de ani 20 tractorist, Dionisie de ani 17

plugar, Maria de ani 16 eleva la reolă pedagogică

Gică Gasi și Elina de ani 12 eleva reolă eliment.

13. Origina socială parinti mei nu au posedat nici
(averea părinților până la 23 August

eu și nici ei)

14. Activitatea politică până în 1947 Membru P.C.R. am parti-
(în ce partide politice a fost.

cipat la alegerile din ani 1946 - 1948 - 1950

(Participare în alegeri)
și 1952, ca alegator

Semnătura,

Lupan

15. Decorații, distincții și premii guvernamentale *Nu am fost decernat*
(înainte și după 23 August 1944)

16. În ce armată a făcut serviciu, grad, funcție *Armata Română la
măscă militară contingent 1913 eliberat cu
gradul de sergent-mecanic.*

17. Dacă a fost prizonier *nu am fost prizonier.*
(unde și când)

18. Dacă a fost în străinătate, unde, când și în legătură cu ce *În Turcia
în anul 1913, ca militar, în U.R.S.S. în anul
1918 am participat în Batalioanele revoluționare
din est.*

19. Dacă a participat în bande, în organizații contra-revoluționare *nu am
participat.*

20. Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine și la ce pedepse a fost
condamnat *1919 pentru crime de înaltă trădare și am
fost condamnat la 8 ani temniță grea de către
Măgistrația Corpul III armată Galați, în anul
1941 am fost internat 6 luni la lagărul
Tg. Jiu.*

Întrebare: *Cu cine ai activat în urmarea mu-
citurilor până în anul 1944?*

Răspuns: *Până în anul 1940, am activat
cu Cucu Teodor, cunoscut din Botosani, Ion
Rusu, cunoscut din Botosani, Gheta Vasile
Jucă, cunoscut din Botosani, care activau pe
linia de tineret.*

Întrebare: *ai arătat unii sau ai ai fost
condamnat la 8 ani temniță grea. arată în
ce închisoare ai executat pedeapsa?*

Răspuns: *am executat condamnarea de
8 ani temniță grea în închisorile: celele
Mare, Galați, Doftana, Amd și Văcărești*

Semnătura,

Costin

Urmare: Intrebare: Pe cine ai cunoscut in inchisoarea Doftana?

306

Răspuns: In inchisoarea Doftana am cunoscut pe: Constantin Hagiu Saul Ozias, Petru Soloviov, Yaneu Oltanu, Mihai Buzor, Petru Jonescu, Negrita si alti.

Intrebare: Sui Petru Soloviov, cu care ai fost inchis la Doftana ii mai spune si altul?

Răspuns: Da. Lui Petru Soloviov ii mai spune si Samoil.

Intrebare: Pentru ce a fost arestat Petru Soloviov (Samoil)?

Răspuns: Petru Soloviov, (Samoil) a fost arestat pentru activitate revolutionara pe care a despusurat la Cliswan.

Intrebare: Cine au mai fost arestati odata cu Petru Soloviov (Samoil)?

Răspuns: Au mai fost arestati odata cu Petru Soloviov, unuatoii: Meyer Iosif, Nahman Hutahel pe care iam uzut la inchisoarea Doftana.

Intrebare: Ce cunosti Dto. din activitatea lui Soloviov Petrea?

Răspuns: Nu cunosc conent cu activitatea a defasurat Soloviov Petrea, insa stiu ca era un revolutionar care activa in Basarabia.

Intrebare: In ce an ai stat impreuna la inchisoarea Doftana, cu Petru Soloviov?

Răspuns: Am fost impreuna la inchisoarea Doftana, cu Soloviov Petrea din anul 1922 cand a fost adus acolo pana in anul

Semnatura,

Cartuz

Urinare: 1927, când am fost eu eliberat iar el a rămas acolo.

Întrebare: După ce ai fost eliberat din închisoarea Doftana te-ai mai întâlnit cu Soloviov Petrea?

Răspuns: După ce am fost eu, eliberat din închisoarea Doftana nu m-am mai întâlnit cu Petrea Soloviov, până în anul 1944, luna Iulie când l-am întâlnit la Botosani.

Întrebare: Cu ce ocazie l-ai întâlnit la Botosani, în anul 1944 pe Soloviov Petrea?

Răspuns După eliberarea orașului Botosani de către armata sovietică, eu eram în conducerea organizației de Partid din acel oraș fiind președinte al Comitetelor satelor.

În timp ce mă aflam la Botosani, a venit de la Moscova cu un avion Petrea Soloviov, care era Lt. Colonel în armata sovietică.

Cu acea ocazie sa dat o masă la care au participat Dr. Zalberg, care în prezent se găsește la Muzeul străutolu Buc. 21, la Abramovici, în prezent la muzeul Inf. armatelor Buc. Goldsleighter (decedat) Carol Arbergher, Luchestein Iosif, în prezent capitau de securitate și Costache Bordeniu, director la muzeul de Iuterie București.

Întrebare: Ce drepti ai avut cu Petrea Soloviov, când l-ai întâlnit la Botosani?

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Costin

307

Urmare: Răspuns: Cu ocazia întâlnirii pe care
am avut-o la Botosani cu Petre Soloviov,
mă întrebă ce funcție aveam eu, la care
iam răspuns că sunt Președintele Comite-
lilor Sătești, iar el mi-a spus că în
timpul războiului a fost comandantul
Partizanilor din Crimcea

Întrebare: Când ai început D-ta să lucre-
zi pe linie de Partid la Botosani?

Răspuns: Am început să lucrez pe linie
de Partid la Botosani din luna aprilie
1944.

Întrebare: Cine era legătura D-toli pe
linie de partid când ai început munca
la Botosani?

Răspuns: Sinea politică am primit-o din
partea lui Vasile Jucea și Ana Pauker,
care au venit la Botosani

Întrebare: Ce relații ai avut cu Vasile Jucea,
când l-ai întâlnit la Botosani?

Răspuns: Vasile Jucea, când a venit la
Botosani mi-a spus că a avut dintr-o mișcă
la emononă dela sarmoil și am discutat
cu el în legătură cu munca pe care trebuia
să o fac în rândurile țărănimii.

Întrebare: Vasile Jucea nu s-a întâlnit cu
Soloviov Petre (sarmoil) când a venit
acesta la Botosani?

Răspuns: Când a venit la Botosani
Petre Soloviov, acesta a luat legătura
cu Vasile Jucea, însă nu stiu ce a discu-

Semnătura,

Costin

Urmare: tat.

Despre directiile pe care le-a avut Vasile Jucea cu Samoil in putere da relatii mai precise Corol Arbergher (Emil Ardeleanu), care demoreaza in Bucuresti str Oslo nr 8.

Intrebare: Ce nume conspirative avea Petreo Soloviov?

Raspuns: Nu stiu daca Petreo Soloviov, avea nume conspirative.

Intrebare: Cand a plecat Petreo Soloviov in U.R.S.S.

Raspuns: Nu stiu cand a plecat Petreo Soloviov, in U.R.S.S. deoarece in anul 1927 cand am fost eu eliberat din inchisoarea Doflana, el a ramas acolo.

Intrebare: ai declarat mai sus, ca Vasile Jucea si Ana Pauker au trasat linia politica in anul 1944, cand actuali la Botosani. Anotati in ce context in mod concret linia politica trasata de Ana Pauker si Vasile Jucea?

Raspuns: Dupa venirea lui Vasile Jucea si Ana Pauker, la Botosani, in anul 1944 au pus in conducerea Partidului din aceasta localitate pe cei mai mari bogatosi ca: Dr. Zolberg. era fiul unui mare capitalist din Botosani care avea magazine de manufacturi si alimentare, Zvto avramovici era din familia unui mare capitalist care avea magazine de jeraie, Goldslegher era fiu de taucher si in general

Semnatura,

Costinay.

308

Urmare: toti membri din conducerea org. de pa-
rtid Botosani erau si de exploatare. Aseca
un peate si vorba de o linie politica justa
iar eu ineam dal seama de atunci ca
traseau o linie nationalista

Dupa ce am citit prezentul proces verbal
de interogatoriu si am constatat ca core-
spunde intru totul cu cele declarate de
mine si sustin si semnez

anotator
Lt. Maj. dr. sec.
G. Lupan

Martor
Costin

Procesul verbal în
Original se găsește la
dosarul de gîstire
al arestatului vizat
aurel

50P
I. May - Kayser

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul IVĂNCEANU VICTOR, de profesie funcționar,
născut în comuna Bascov - Argeș, la 30 Septembrie 1912, fiul lui
Gheorghe și Constanța, cu ultimul domiciliu în București Calea
Dorobanți nr. 36-40.-

12 Iulie 1952, București.-

Interogatoriul a început la ora 13,15

" s'a terminat " 16,50

Intrebare:

În perioada pregătitoare reformei bănești, circulația
monetară a crescut sau a scăzut?

Răspuns:

În această perioadă și în special în lunile Decembrie
1951 și Ianuarie 1952, circulația monetară a scăzut.-

Intrebare:

Arată dacă în urma scăderii circulației monetare, reforma
bănească a fost ajutată?

Răspuns:

În urma scăderii circulației monetare, reforma bănească
a suferit.-

Interesul reformei era ca numărul aflat pe piață să
fie așa cum a fost și în trimestrele anterioare, adică așa cum
s'a calculat în momentul când a fost hotărâtă reforma bănească.-

Intrebare:

D-ți cunoști factorii care au determinat scăderea cir-
culației monetare în perioada mai sus arătată?

Răspuns:

Da.-

Intrebare:

Care sunt acestea?

Răspuns:

Factorul important care a contribuit la scăderea circulației monetare a fost mărimea încasărilor la capitalul vînzarea marfurilor. Din cauza svonurilor de stabilizare, populația a căutat să-și plaseze numerarul pe care-l avea în câmpirarea de marfuri indiferent dacă avea sau nu avea nevoie de ele. Deci în această
as. Ivanceanu Victor

3/40

perioadă au fost vândute și mărfurile case până atunci nu erau căturate de consumatori.-

Un alt factor constă în ceea ce Ministerul de Finanțe în loc să oprească încasarea impozitului din contul organelor sale au stăruit în încasarea impozitelor iar populația deosebită a cîntat să-și plăseze numerarul plătindu-și impozitele.

Deosebită a contribuit într-o măsură importantă la scăderea circulației monedare și frînarea plăților în special în capitolele "aprovisionare", piese și materiale de sectorul partizular precum și nerealizarea într'un procent foarte mare a colectărilor.

Întrebare:

Arată care sunt persoanele care se fac vinovate pentru sciderea circulației monedare în perioada promulgare reformei bănești și pentru ce se face vinovați fiecare persoană în parte

Răspuns:

Persoanele care se fac vinovate sunt: fostul ministru adjunct IACOB ALIKANDRU care a impulsionat încasarea impozitelor.-

Fostul ministru al Finanelor IRGA VĂRILE care a făcut duceri masive în trimestrul IV 1951, la capitolele de plăți ale planului de casă; deosebită VĂRILE LUCA a făcut reduceri importante și la capitolele "Diverse autorități" unele intri unitățile exceptate.-

ARIEL VIJOLĂ se face vinovat pentru reducerile de plăți precum și pentru faptul că nu a aprobat circulara cu majorarea cotelor provizorii ce se dădeau până la aprobarea planului de casă.-

Fostul consilier RADULESCU, care a sabotat darea suplimentărilor în trim. IV/1951 și nu a stăruit în aprobarea circularii cu majorarea cotelor despre care am vorbit mai sus.-

PARUC BAIL, subsecretarul și PARVU VERGIL, care deosebită nu a stăruit pentru aprobarea cererilor de suplimentări și a circularii din Ianuarie cu privire la majorarea cotelor până la aprobarea planului de casă.-

Ministerul Comerțului Interior care nu a luat măsuri pentru blocarea a anumitor cantități de mărfuri vandabile și din contul a lăsat să fie cumpărate de elementele care au deținut bani.-

ca. Ivăncescu Victor

311

- 3 -

Centrocopul care se face vinovat ca și Ministerul Comerțului
lui Exterior precum și pentru nerealizarea planului la achiziții
și colectare.-

După ce am citit procesul verbal de interogatoriu cuvânt
cu cuvânt și am constatat că corespunde cu cele declarate de
mine, susțin și semnez propriu.-

ss. Ivăneanu Victor

IE. DE SECURITATE

Anghel Marin

CM/5 ez.

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martor, IZSAK SMERIK nascut la 26 Ianuarie 1901 in com. Valea Zalanului, fiul lui Iosif si Roza de profesie agricultor cu ultimul domiciliu in Valea Zalanului Nr.2.

6 Februarie 1953.

Or.Sft. Gheorghe.

Interogatoriul a inceput la ora 10 si 45 min.

" s,a terminat ore 12 si 55 "

Intrebare In ce limba doresti sa fii interogat ?

Raspuns Doresc sa fii interogat in limba maghiara iar procesul verbal de interogatoriu sa fie dresat in l. romana, intrucat cunosc si inteleg continutul.

Intrebare Daca ai avut ocazia sa faci cunostiinta personal cu fosti Ministru de Finante VASILE LUCA ?

Raspuns In vara anului 1947 am facut cunostiinta cu fostul Ministru de Finante VASILE LUCA cu ocazia unei vanatoare ce a fost organizata in com. noastra, de varul lui VASILE LUCA anume LUCA EUGEN.

Intrebare In ce relatii te gaseai cu acesta ?

Raspuns Numai cu ocazia de vanatoare am fost cu el de cca. 7 ori, alte relatii cu el nu am avut.

Intrebare Ce stii despre el ?

Raspuns Cunosc pe fostul Ministru de Finante VASILE LUCA din anul 1947, cu ocazia de vanatoare, in mai multe ori am participat cu el la diferite vanatoare, era intodeauna nervos si foarte dictatorial, in repetate ori injura daca nu-i convenea ceva la el.

In anul 1948 a trimis la mine varul lui VASILE LUCA anume LUCA EUGEN pe un curier si mi-a adus o scrisoare ca va sosi VASILE LUCA impreuna cu mai multi ministrii din strainatate si sa pregatesc o camera in locuinta mea. Eu imediat am si pregatit, si intr,o zi de sambata a venit VASILE LUCA cu sotia si RAYK VASILE cat si un alt individ strain, pe care de nume nu-l cunosc, au dormit la mine pana dimineata cand cu toti au plecat la vanatoare.

Cat timp erau cazati la mine intr,o camera separat erau paziti de ofiteri si sergenti sosit cu ei. De discutat nu au discutat cu nimeni iar ei intre ei au discutat in limba germana.

Am vazut ca intre VASILE LUCA si RAYK VASILE este o prietenie

tenie adanca si in mai multe ori il lua pe RAYK la
brat, iar cand a recomandat pe RAYK a spus ca este
prietenul lui de 18 ani.

Intrebare Cine mai poate da relatii ?

Raspuns VALERI ANTON muncitor in com. Mikfalau, KACIUN VASILE
din Zalau.

Intrebare Ce mai ai de declarat ?

Raspuns Nu mai am nimic.

Dupa ce am cetit cuvant cu cuvant procesul verbal de
interogatoriu si am constatat ca contine numai cele
declaratate de mine verbal il sustin si semnez.-

Anchetator
Lt. de Securitate,
ss. Cisteanu Ghe.

ss. Istak Emerik

Pentru conf. te,

Proces-Verbal de interogator

Arestat Morton Isaac Emerie măscut la 26 Januarie 1901
 în com. Valea Fălonului; fiului lui Janif și Raza, de profesie agricultor,
 cu ultimul domiciliu în Valea Fălonului nr. 2
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

6. Februarie 1953

Orașul Șt. Gheorghe

Interogatoriul a început la ora 10 și 45 min.
 „ s'a terminat la „ 12 și 45 „

Intrebare: În ce limbă dorește să fie interogată.

Răspuns: Dorește să fie interogată în limba maghiară
 iar Procesul Verbal de interogatoriu să fie scris în
 limba Română, întrucât știe să scrie în con-
 tinutul.

Intrebare: Cărei ai avut ocazia să faci
 cunoștință personal cu fostul ministru de Finanțe
Varile Luca

Răspuns: În vara anului 1947 am făcut cunoștință
 cu fostul ministru de Finanțe Varile Luca, cu ocazia
 unei vizite, care a fost organizată în comuna
 noastră, de către lui Varile Luca anume Luca
 Cuzer.

Intrebare: În ce relații te găseai cu ocazia

Răspuns: numoi cu ocazia de monitorare, am
 fost pe el cea de 7 ori, alte relații cu el nu
 am avut.

Intrebare: Ce știi despre el.

Semnătura,

Ioan Iure

Urmare: Razvan: Censura pe partul ministrului de Tur-
onta Varile dusa din anul 1947, cu ocazie
de vanatoare, in moi multe ori am participat
cu el la diferite vanatoare, ora intodeuna
nevoas si foarte distorsional, in repetate ori
injura ocazie: mi s-a spus ca ma la el,
In anul 1948, a trimis la mine vorba
lui dusa Varile, omul dusa Eugen pe un
revers, si mea dusa a decis ca va rasi:
Varile dusa injura cu moi multe minute
din straintate, si i-a prezentat a comere
in locuinta mea, Eu imediat am si
prezentat si i-a dusa de tombeta a venit
Varile dusa cu tatii si Razh Varile sot
si un alt individ strain, pe care oca
jurnalul meu s-a spus, au dormit la mine
jurnalul omneata rona de tatii am prezentat
la vanat,

cat timp, ora carati la mine intru
comere prezentat ora jertit de ofiteri
si sergenti, s-a spus ca ei - de discutat me
au discutat cu mine, iar ei intru ele
discutau in limba germana.

Om vanat cu intru Varile dusa si
Razh Varile este a prezentat adomni, si
in moi multe ori de dusa pe Razh la
brata, iar rona a recomandat pe Razh
a spus ca este prezentul lui de 18 ani.

Intrebari: Cine moi poate a relata?

Razvan: Valeri Outon muncitor, iar comere.
Mistolea, Hrosciu: Varile din com. Zalom.

Semnatura,

Isac Iure

Urmare: Intalare: @ noi ai de declarat.

315

Prägen: nu om nimic.

Suşi: re om retit servönt re servönt
Procesul verbal de interogatoriul si om constat-
at ca continu numor. re delectat de mine
verbal il ustis si sumer.

Isar Ince

Onchotator
det sig. Adellert

Semnătura,

316

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul JIANU MARIN, născut la 2 august 1913, fiul lui Gheorghe și Ioana, domiciliat în București Bd. Daciei nr. 38.-

26 februarie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 22,30

" s-a terminat " 24,10

Intrebare:

Arată anchetei ce cunoștințe mai ai despre măsurile sau dispozițiunile ilegale date de TECHARI GEORGESCU?

Răspuns:

În anul 1951 am fost chemat într-o zi în cabinetul lui TECHARI GEORGESCU, care mi-a spus următoarele:

"LUCA iarăși a dat de un bucluc cu frate-său mai mic".-
Întrebându-l că despre ce-i vorba, TECHARI GEORGESCU mi-a povestit că fratele lui VASILE LUCA a omorât un cetățean în comuna unde domiciliază.- Totodată mi-a spus că trebuie să salvăm obrazul lui LUCA VASILE și de aceea să-l băgăm la școala de grăniceri, ca să dispară pentru un timp din fața cetățenilor din comună și să se creadă că s-au luat măsuri.-

Eu am vorbit cu tov.gen. BOICO sau BURCA, spunându-le despre ce este vorba și l-am băgat pe acest criminal la școala de ofițeri de grăniceri.- Probabil că aici nu s-a simțit bine, deoarece după cîtva timp a spus să vrea să treacă la miliție.- Atunci VASILE LUCA a intervenit din nou pe lângă TECHARI GEORGESCU iar acesta mi-a dat dispoziție să-l bag pe fratele lui VASILE LUCA la școala de miliție, ca după vre-o lună de zile, să mă cheme din nou TECHARI GEORGESCU, spunându-mi să-i dau drumul din școală, deoarece LUCA VASILE i-a spus că satul îl cere pe fratele său să-l facă președintele sfatului popular din comună.- Am luat măsuri să plece acasă, ștergîndu-l din controalele școlii

Intrebare:

Dacă mai cunoști alte cazuri cînd VASILE LUCA a intervenit pe lângă TECHARI GEORGESCU în interesul familiei sale?

Răspuns:

Stiu că VASILE LUCA a intervenit în repetate rînduri la TECHARI GEORGESCU pentru menținerea în funcția de șef al

317

securității din Sf. Gheorghe a fratelui său maiorul VARGA, care pe lângă incapacitatea lui profesională, teroriza celelalte organe de partid și de stat în calitatea sa de frate al lui VASILE LUCA.- Tot acest maior VARGA a creiat cu forță gospodării agricole colective în regiunea respectivă, afirmând că el a lichidat lupta de clasă, intrucât a inclus în aceste gospodării colective și pe chiaburii și în cele din urmă datorită activității sale au izbucnit turburările grave în massă în acea regiune.- Deși tov.min.PINTILIE în repetate rânduri s-a plîns lui TEHARI GEORGESCU în contra acestui individ, TEHARI i-a răspuns: "Ce să-i fac, dacă VASILE LUCA îl vrea acolo?".

Tot în urma intervențiilor lui VASILE LUCA pe lângă TEHARI GEORGESCU, au fost mutați și chiar dați afară din miliție în mod arbitrar și samavolnic, 5-6 șefi de post de miliție din comuna de unde VASILE LUCA este, deoarece neamurile acestuia, sub pulpana lui VASILE LUCA făceau o serie de ilegalități în cîrdășie cu chiaburii, iar dacă șeful de post încerca să-și facă datoria, a fost imediat pîrît la VASILE LUCA, care a și luat măsurile necesare de ocrotirea intereselor neamurilor sale, intervenind la TEHARI GEORGESCU pentru scoaterea lor din funcție.-

Cășesc demn de relevat faptul că odată gen.CRISTESCU PAVEL, directorul general al miliției mi-a spus că în comuna lui VASILE LUCA se întîmplă un fenomen curios în sensul că, în timp ce chiaburii căutau să scape de pămînt, iar mijlocașii și țărani săraci intrau în colectiv, neamurile lui VASILE LUCA cumpărau pămînt dela chiaburi și aceasta o făceau fără forme legale.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu, după ce l-am citit din cuvînt în cuvînt și am constatat că corespunde întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

OFITER ANCHETATOR
CAPITAN

ss.Jianu Marin

Gh.Mezei

CM/2 ex.

62
318

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe Jianu Marin, născut la 2 August 1913, fiul
lui Gheorghe și Ioana, domiciliat în București, Bulav.
Dacia Nr. 38.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

26 Februarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 22 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 24 și 10 „

Intrebare: cheta anchetei ce cunoștințe mai ai despre
măsurile sau dispozițiile ilegale date de Teohari
Georgescu?

Răspuns:

În anul 1951 am fost chemat într' o zi în
cabinetul lui Teohari Georgescu, care mi-a spus următoarele:
„Luca iarăși a dat de un bucluc cu patelă sau mai
mic.” Întrebându-l că, despre ce-i vorba, Teohari
Georgescu mi-a povestit că patelă lui Luca, a omorât
un cetățean în camera unde domiciliază. Totodată
mi-a spus că trebuie să salvăm obrazul lui Luca
vorbe și de aceea să-l băgăm la școala de grăniceri,
ca să dispară pentru un timp din fața cetățenilor din
comună și să se creadă că s'au luat măsurii.

Eu am vorbit cu tov. gen. Brico sau Burcă
spunându-le despre ce este vorba și l'am băgat pe
acest criminal la școala de ofiteri de grăniceri.
Probabil că aici nu s'a simțit bine, deoarece după

Semnătura,

Urmare: cãtra timp, a spus cã vrea sã treacã la militie.

Astunci varle Luca a intervenit din nou pe lângã Teohari Florescu, iar acesta mi-a dat dispoziție sã-l bag pe fratele lui Luca la școlã de militie. L'am plasat la școlã de militie, ca dupã vre-o lunã de vla, sã mã cheme din nou Teohari Florescu, spunându-mi, sã-i dau drumul din școlã, deoarece Luca varle i-a spus cã satul îl cere pe fratele sãu, sã-l facã președintele școlii populare din comunã. Am luat mãini sã plec acasã, ștergându-l din controalele școlii.

Intrebare:

Dacã mai amãti alte cazuri când Varle Luca a intervenit pe lângã Teohari Florescu în interesul familiei sale?

Rãspuns:

Știu cã Varle Luca a intervenit în repetate rânduri la Teohari Florescu pentru menținerea în funcție de șef al securității din fct. Securitate a fratelui sãu maiorul Barga, care pe lângã incapacitatea lui profesionalã, terorizea celelalte organe de partid și de stat în realitatea se de parte a lui Varle Luca. Tot acest maior Barga a creștit cu forțã gospodãrii agricole colective în regiunea respectivã, afirmãnd cã el a lichidat lupta de clasã, întrucãt a inclus în aceste gospodãrii colective și pe clericul și în cele din urmă, datoritã activitãții sale au izbucnit și tulburãrile grave în masã în aceea regiune. Ser' tot. min. Gentile în repetate rânduri s'a plãns lui Teohari Florescu în contra acestui individ. Teohari i-a rãspuns: „ce sã-i fac, dacã Varle Luca îl vrea acolo?”

Semnãtura,

M. Jianu

Urmare:

Tot în urma intervențiilor lui Vasile Luca pe lângă
Teohari Gheorghiu, au fost mutați și chiar dați afară din
militie în mod arbitrar și namavolnic 5-6 șefi de
post de miliție din comuna de unde este Vasile Luca,
deoarece meamurile acestuia, sub impulsul lui Vasile
Luca făceau o serie de ilegalități în cârăbură cu
chiaburii, iar dacă seful de post încerca să -și facă
datoria, a fost imediat părat la Vasile Luca, care a
și luat măsurile necesare de ocrotire a intereselor meamur-
ilor sale, intervenind la Teohari Gheorghiu pentru scoaterea
lor din funcție.

Găsesc de asemenea de relevat faptul că odată cu
existența Canal, directorul general al miliției mi - a spus
că în comuna lui Vasile Luca se întâmplă un fenomen
curios în sensul că, în timp ce chiaburii cântau să
peste de pământ, iar mijloacii și țărani răzaci intrau
în colectiv, meamurile lui Vasile Luca cumpărau pământ
de la chiaburi și aceasta o făceau fără forme
legale.

Prezentul proces verbal de interogatoriu, după
ce l'am citit din cuvănt în cuvănt și am constatat că,
corespunde întocmai cu cele declarate de mine, îl
mărturisesc și semnez.

Ofiter anchetator

Căpitan de rezervă

Luca

Myraiu

Iscălitura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul KEDVES IOSIF, născut la 13 Martie 1899 în comuna Ciuc-Bălan, fiul lui Ion și Rozalia, domiciliat în Petroșani str. Alex.Tahanov Nr. 49.

21 Decembrie 1952

Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 15 și 30 min.
" s'a terminat la " 17 și - "

Intrebare

Când și în ce împrejurări l-ai văzut pe VASILE LUCA ?

Răspuns

Pe VASILE LUCA l-am văzut în luna Iulie 1929 cu ocazia unei conferințe ce s'a ținut pe Dealul Deja Mică în Petroșani.

Intrebare

Cine a mai luat parte la această conferință ?

Răspuns

La această conferință au mai luat parte următorii: KEREKES BELA, SENTES IGNAT, COVACI DIONISIE, CICHI IOAN, CIOFLICA SOLOMON, VLAD SIMION și delegați dela minele Petrila, Lonea, Vulcan și Lupeni pe care nu știu cum fi chiamă.

Intrebare

Ce s'a discutat la această conferință și ce instrucțiuni a dat VASILE LUCA ?

Răspuns

La această conferință, VASILE LUCA care conducea această conferință a spus să strângem toți șomerii și să trecem la manifestări de stradă și totodată să îndemnăm muncitorii să treacă la greve pentru mărirea salariilor și să fie șomerii primiți înapoi la lucru.

Intrebare

Cât timp a durat această conferință și unde a fost găzduit VASILE LUCA ?

Răspuns

Această conferință a durat cam 2 ore, după care VASILE LUCA a stat trei nopți la COVACI DIONISIE, LUCA PAMPIL

32i

- 2 -

și VLAD SIMION după care a plecat și nu l-am mai văzut.

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt cu cuvânt și am văzut că corespunde întocmai cu cele declarate de mine, susțiu și semnez.

ss. Kedves Ioska

ANCHETATOR
LT MAJ DE SECURITATE

Năstase I.

Proces-Verbal de interogator

Martorul Kedves Josif născut la 13 Iunie
1899 în comuna Cine-Bălan, fiul lui Ion și Rozalia
domiciliat în Petroșani Str. Alex. Tabanov nr. 49
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

21 Decembrie 1952

Orașul Petroșani

Interogatoriul a început la ora 15 și 30 min.

„ s'a terminat la „ 17 și „

Intrebare: Când și în ce împrejurare l-ai văzut
pe Vasile Luca.

Răspuns. Pe Vasile Luca l-am văzut
în luna Iulie 1929, cu ocazia unei conferințe
ce s-a ținut pe dealul Deza mică în Petroșani.

Intrebare. Cine a mai luat parte la
această conferință?

Răspuns. La această conferință a mai
luat parte următorii: Kerechis Bela, Sentes
Penat, Conaci Dionisie, Cichi Ion, Cioflică
Solomon, Vlad Simion, și delegați de la
minile Petrița, Ionea, Vulcan și Lupeni,
pe care nu-i știu cum și-i cheamă.

Intrebare. Ce s-a discutat la această
conferință și ce instrucțiuni a dat
Vasile Luca.

Răspuns. La această conferință Vasile Luca
care conducea această conferință, a spus

Semnătura,

Kedves Josif

Urmare: să strângem toți șomerii și să trecem
la manifestări de stradă, și totodată
să indemnăm muncitorii să treacă la
greve pentru mărirea salariilor, și să
fie șomerii primiți înapoi la lucru.

Întrebare. Cât timp a durat această
conferință, și unde a fost găzduit
Varile diica.

Răspuns. Această conferință a durat
cam 2 ore, după care diica Varile a
stat trei nopți la Coveci Dionisie,
diica Rămpil și Vlad Simion, după care
a plecat și în lan mai răzuit.

După ce am citit prezentul proce-
verbal curant cu curant, și am văzut
că corespunde în toată măsura cu cele declarate
de mine susțin și semnez.

Anchetator
Hlig el Din

Heines Joska

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul KORPARICH EDUARD, născut în anul 1893, în comuna Mostar - Jugoslavia, fiul lui Anton și Elena, de profesie funcționar, cu ultimul domiciliu în Tg. Mureș str. Munkacs nr. 26.-

21 august 1954, Ocnale Mari.

Interogatoriul a început la ora 7,30

" s-a terminat " 14,00

Intrebare:

1944? Ce funcții ai deținut d-ta în cadrul U.P.M. după 23 august

Răspuns:

În cadrul U.P.M. am fost președintele centralei cooperativelor maghiare din Transilvania, funcție pe care am deținut-o de la 23 august 1944, până la 13 mai 1948, când am dat demisia.-

Intrebare:

În ce împrejurări ai devenit d-ta președintele acestei centrale cooperatiste?

Răspuns:

Înainte de 23 august 1944, eu am fost președinte al cooperativelor din Transilvania de Nord sub ocupația hortică.-

După eliberare, când U.P.M. a început să organizeze aceste cooperative, am fost cerut de către organizația locală U.P.M. Tg. Mureș, să rămân ca președinte al centralei și să conduc organizațiile cooperatiste din Ardeal.-

Intrebare:

Care a fost linia politică după care au fost conduse aceste organizații cooperatiste maghiare?

Răspuns:

După 23 august 1944, eu am avut părerea ca organizațiile cooperatiste maghiare, să fie conduse din punct de vedere politic, de un organ care avea legături politice cu guvernul.-

Această părere am expus-o lui KURKO GYARFAS care a acceptat propunerea mea, cu care ocazie acesta mi-a arătat că eu voi răspunde pe linia cooperatistei de organizarea acestora, arătându-mi totodată că el (KURKO) va îndruma din punct de vedere politic aceste organizații, deci linia politică a organizațiilor cooperatiste maghiare, a fost trasată de KURKO.-

KURKO a trasat linia, ca in cadrul acestor organizatii cooperatiste, sa intre numai elemente de nationalitate maghiara si acestea sa fie independente fata de Incoop.-

Deasemeni, cu ocazia infiintării acestor organizatii cooperatiste, KURKO a trasat linia ca in componenta acestora sa intre si chiaburii, mesierii si alte elemente exploatare.-

Intrebare:

Care era linia politica a Partidului in aceasta problema si cum a fost ea aplicata de catre organele U.P.M.?

Raspuns:

KURKO GYARFAS s-a manifestat categoric impotriva liniei partidului in problema cooperatiei, sustinind cu tarie linia politica trasata de el asa cum am aratat-o mai sus si nu si-a schimbat aceasta linie absolut cu nimic, pina in momentul cind a fost schimbat in vara anului 1947.-

Deși Partidul avea linia ca organizatiile cooperatiste maghiare sa intre in federalele judetene ale Incoop-ului si prin aceste federale urma ca cooperativele maghiare sa fie aprovizionate si sa li se dea credite, totusi KURKO s-a impotrivit acestei linii juste, mentinandu-se astfel si pe mai departe cooperative romine si maghiare in Ardeal.-

Intrebare:

Ce rezultat a avut mentinerea acestei linii politice?

Raspuns:

Trasarea si mentinerea acestei linii politice in cadrul cooperatiei, a mentinut si pe mai departe vrajba nationala intre maghiari si romini, in loc, ca urmindu-se linia trasata de partid, cooperatia sa contribuie la stingerea vrajbei nationaliste sovine.

Intrebare:

Cu cine avea KURKO GYARFAS legaturi politice in acea perioada in afara de organele centrale ale U.P.M.?

Raspuns:

Stiu ca KURKO GYARFAS avea legaturi politice superioare cu LUCA VASILE din partea F.N.D. si cu BANYAI VASILE.-

Intrebare:

Ce cunoasti d-ta despre legaturile politice ce au existat intre LUCA VASILE si KURKO GYARFAS?

Raspuns:

Intrucit eu nu am facut parte din organele politice centrale ale U.P.M. nu am avut ocazia sa constat ce legaturi au existat intre ei.-

Stiu numai atat că KURKO ținea legătură cu LUCA VASILE.-

Intrebare:

De unde știi d-ta acest lucru?

Răspuns:

Stiu acest lucru din discuțiile care se purtau atunci între membrii din conducerea cooperatției maghiare, care erau membri ai U.P.M. și care în diferite probleme arătau că aceasta este părerea și a d-lui LUCA.-

Deasemeni și în cadrul opiniei publice în masele maghiare se discuta că LUCA VASILE este acela care trasează linia politică în problemele populației maghiare.-

Intrebare:

Dacă LUCA VASILE era acela care trasa linia politică în sinul U.P.M. și în acest sens avea legături și cu KURKO, atunci cum se explică totuși că în cadrul maselor maghiare, KURKO a dus o politică potrivnică liniei partidului?

Răspuns:

Această problemă eu mi-o explic sub două aspecte:

În primul rând este posibil ca discursurile ținute de LUCA în această privință să fi fost numai pentru a arăta publicului linia Partidului, însă în realitate prin legăturile ce le-a avut cu KURKO, să fi avut în problemele arătate de mine acelaș punct de vedere, tolerând activitatea acestuia.-

În al doilea rând poate să fie posibil și faptul că LUCA a avut răbdare cu KURKO lăsându-l să înțeleagă singur prin diferite dificultăți că linia lui este greșită și că trebuie să-și schimbe atitudinea.-

Intrebare:

D-ta ai discutat personal vreodată cu LUCA VASILE?

Răspuns:

Nu l-am cunoscut personal pe LUCA VASILE. L-am auzit numai o singură dată vorbind la Tg. Mureș despre probleme generale iar din felul cum vorbea părea ca un om care este foarte mulțumit că are putere, adică vrea să arate că el este cea mai importantă persoană și că este atotștiutor. Nu-mi reamintesc concret ce anume a arătat el.-

Intrebare:

Ce cunoști d-ta despre felul cum a fost trasată linia politică în problema Ardealului?

Răspuns:

Formula U.P.M. în această problemă știu că a fost aceea

ca întreg Ardealul să fie al românilor. În legătură cu acest fapt se spunea că acest program a fost influențat de LUCA VASILE, însă nu știu nimic concret în această privință.-

Intrebare:

Care a fost raportul U.P.M. față de Partid?

Răspuns

În conducerea U.P.M. au existat două tabere, una care se supunea total liniei Partidului, iar alta reprezentată prin KURKO susținea linia independenței U.P.M. deci independență față de partid.-

Faptul că LUCA VASILE a cunoscut aceste intenții ale lui KURKO, este evident, însă nu știu și nici nu am auzit pe nimeni ca LUCA VASILE să fi susținut pe KURKO în această privință.-

Intrebare:

Ai discutat cu cineva vreodată despre legăturile lui LUCA VASILE cu KURKO GYARFAS?

Răspuns:

Nu am discutat cu nimeni, însă de multe ori mă miram și nu puteam să-mi explic pe ce bază KURKO duce o politică în contra liniei politice generale a Partidului.-

De multe ori am întrebat pe KURKO dacă mergem mai departe pe baza liniei trasată de el, sau să schimbăm această linie. Intotdeauna mi-a spus să rămânem cu programul vechi.-

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvînt în cuvînt și am constatat că el corespunde întru totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Korparich Eduard

ANȘETATOR
LOCOTENENT

Gh. Pușcoci

CM/3 ex.

327

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Kooparich Eduard nascut in anul 1893 in
com. Mostar - Jugoslavia, fiul lui Anton si Elena de
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
profesie functionar in ultimul domiciliu in Tr. Mures St. Muncaci 26.

21 august 1954.
Oraşul Ocnele Mari

Interogatoriul a inceput la ora 7 și 30 min.
„ s'a terminat la ora 14 și — min.

Intrebare: Ce functii ai detinut d-ta in cadrul U.P.M.
dupa 23 August 1944?

Raspuns:

In cadrul U.P.M. am fost presedintele centra-
lei cooperativelor maghiare din Transilvania, functie
pe care am detinut-o de la 23 August 1944, pina in
la 13 mai 1948, cind am dat dimisie.

Intrebare:

In ce imprejurari ai devenit d-ta presedin-
tele acestei centrale cooperativiste?

Raspuns:

Inainte de 23 August 1944, eu am fost
presedinte al cooperativelor din Transilvania
de nord sub ocupatia horthista.

Dupa eliberare, cand U.P.M. au inceput
sa organizeze aceste cooperative, am fost cerut
de catre organizatia locala U.P.M. Tr. Mures
sa raman ca presedinte al centralei si sa

Semnătura,

Kooparich Edu

Urmare: conduc organizatiile cooperatiste din Ardeal.

Intrebare:

Care a fost linia Politică după care au fost conduse aceste organizații cooperatiste maghiare?

Răspuns:

După 23 August 1944 eu am avut părerea ca organizațiile cooperatiste maghiare, să fie conduse din punct de vedere politic, de un organ care are legătură politică cu guvernul.

Această părere am spusă lui Thurka Ghiorghis, care a acceptat propunerea mea, cu care nație acesta mi-a arătat că eu voi răspunde pe linia cooperatistă de organizarea acestora, arătându-mi tot adăta că el (Thurka) va indica din punct de vedere politic aceste organizații, deci linia politică a organizațiilor cooperatiste maghiare, a fost trasată de Thurka.

Thurka a trasat linia, ca în cadrul acestor organizații cooperatiste, să existe numai elemente de naționalitate maghiară, și acestea să fie independente față de Incaop.

De asemenea, cu nația înființării acestor organizații cooperatiste, Thurka a trasat linia ca în componența acestora să existe și chiaburii, moșierii și alte elemente exploatare.

Intrebare:

Care era linia politică a Partidului în această problemă și cum a fost ea aplicată de către organele U. R. M.?

Răspuns: Thurka Ghiorghis sa manifestat

Semnătura,

Ioan Popescu

Urmare: categoric impotriva liniei Partidului in problema cooperatiei, sustinand cu tarie linia politica hotarata de el asa cum am avut ocazia mai sus, si nu s-a schimbat aceasta linie absolut in nimic, pana in momentul cand a fost schimbat in vara anului 1947.

Deci Partidul avea linia ca organizatiile cooperatiste maghiare sa intre la federalele judetane ale Inceputului, si prin aceste federale urma ca cooperatiile maghiare sa fie aprovizionate si sa li se dea credite, totus Thurka s-a impotrivit acestei linii juste, mentinandu-se astfel si pe mai departe cooperative romane si maghiare in ardor.

Intrebare:

Ce rezultat a avut mentinerea acestei linii politice?

Raspuns:

- Tranzarea si mentinerea acestei linii politice in cadrul cooperatiei, a mentinut si pe mai departe vrazba nationala intre maghiari si romani, in loc, ca urmandu-se linia trasata de Partid, cooperatiile sa contribuie la stingerea vrazbei nationaliste romine.

Intrebare:

Cu cine avea Thurka Ghiorfas legaturi politice in cea perioada in afara de organele centrale ale U.R.M.?

Raspuns:

Elu cu Thurka Ghiorfas avea legaturi politice superioare cu lucd Sante din partea F.N.D si cu Beanyai Vasile -

Semnatura,

Parpariu Ede

Urmare:

Intrebare

De cunosti d-le despre legaturile politice ce au existat intre luca Vasile si Shorka Ghiorghis?

Raspuns:

Intucioi eu nu am facut parte din organele politice centrale ale U.P.M., nu am avut ocazia sa constat ce legaturi au existat intre ei.

Stiu numai oprit ca Shorka tinea legatura cu luca Vasile.

Intrebare:

De unde sti d-le acest lucru?

Raspuns:

Stiu acest lucru din discutile care se purtau atunci intre membrii din conducerea cooperatiei maghiare, care erau membri ai U.P.M. si care mi discuteau problemele aratau ca aceasta este parerea si a d-lei luca.

Asasemeni si in cadrul opiniei publice in masa maghiare se discuta ca luca Vasile este acela care traverseaza linia politica in problemele populatiei maghiare.

Intrebare:

Saca luca Vasile era acela care trasa linia politica in sensul U.P.M. si in rest stius area legaturi de ce Shorka, atunci cum a explicat totul ca in cadrul maselor maghiare, Shorka a dus o politica potrivnica liniei partidului?

Raspuns:

Aceasta problema eu mi-a explicat sub o anumita aspecte.

In primul rand este posibil ca

Semnatura,

Popoviciu Ede

Urmare: discursurile linole de luca in aceasta privinta sa fi fost numai pentru a arata publicului linia Partidului, insai in realitate prin legaturile ce le-a avut cu Kurka, sa fi avut in problemele aritate de mine aceleasi puncte de vedere, tolerand activitatea acestuia -

In al doilea rand poate sa fie posibil si faptul ca luca a avut o schimbare cu Kurka lasandu-l sa inteleaga singur prin diferitele dificultati ca linia lui este greșita si ca trebuie sa si schimbe orientarea,

Intrebare:

De ai discutat personal vreo data cu luca lasite ?

Raspuns:

Nu l-am cunoscut personal pe luca lasite. L-am auzit numai o singura data vorbind la ir. Mures, despre probleme generale, idr din felul cum vorbea pareca ca un om care este foarte multumit ca are putere, adica vrea sa arate ca el este cea mai importanta persoana si ca este absolutul. Nu mi reamintesc concret ce amme a aratat el.

Intrebare:

Ce cunosti dta despre felul cum a fost trasata linia politica in problema ardealului?

Raspuns:

Formula U.P.M. in aceasta problema stii ca a fost ceea ce integ ardealul sa fie al romanilor. Cu legatura cu acest fapt de obicei ca acest program a fost influentat de luca lasite - insa nu stiu nimic

Semnatura,

Kurmanis Edu

Urmare: concluzii in aceasta privinta -

Intrebare:

Care a fost raportul U.P.M. fata de Partid?

Raspuns:

du conducerea U.P.M. a existat odata
Tobere, una care se supunea total liniei
Partidului, iar alta reprezentata prin Thurka
sustinea linia independentei U.P.M. deci
independenta fata de Partid.

Faptul ca Luca Vasile a conasut aceste
intenti ale lui Thurka, este evident, insa nu
nu stiu si nici nu am auzit pe nimeni ca
Luca Vasile sa fi sustinut pe Thurka in aceasta
privinta.

Intrebare:

Oi discutat cu cineva vreodata despre
legiturile lui Luca Vasile cu Thurka Ghimpe?

Raspuns:

Nu am discutat cu nimeni, mai de
multe ma miram si nu puteam sa-mi explic
pe ce baza Thurka duce o politica in contra
liniei politice generale a Partidului.

de multe ori am intebat pe Thurka
daca mergeu mai departe pe baza liniei
trasata de el sau sa schimbam aceasta
linie. Intotdeauna mi-a spus ca ramaneam
cu programul vechi.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal din urant in urant si am constatat
ca el raspunde intu totul in cele decla-
rate de mine el sustin si semneza -

Semnatura -

Semnatura,

Prospariu Ede

DECLARAȚIE

Subsemnatul Kovacs Ferenc domiciliat în Sf.Gheorghe declar următoarele în legătură cu o întâmplare din 1948.

Din August 1948, ca secretar organizatoric al Comitetului județean P.M.R. din Trei Scaune, am înlocuit pe Schünler Karoly secretarul județean care a fost în concediu.

În acest timp, într-o zi de Joi Olah Jorsef secretar de plasă din Tg.Secuesc mi-a comunicat telefonic că comisarul de poliție Tot Endre a omorât în bățai într-o cărciumă pe un om care a fost președintele sau secretarul local al Organizației micilor meseriași.

În cercul micilor meseriași acest președinte numit Szöke s'a bucurat de un mare prestigiu și știrea uciderii sale a stârnit o mare indignare, tovarășul Olah m'a întrebat ce să facă iar eu i-am răspuns să aștepte puțin până ce mă sfătuiesc cu comandamentul județean al poliției și apoi o să-i telefonez.

Comandantul de atunci al miliției și ceilalți membri ai biroului au fost de părere că Toth Endre trebuie arestat ca opinia publică să vadă că chiar dacă este fratele tov.Luca nu are voie să omoare în bățai oamenii.

Astfel comandantul de miliție Stefănescu a dat instrucțiuni pentru arestare iar eu l-am însărcinat pe tovarășul Olah să pregătească un dosar despre întreaga chestiune și să-l trimită.

Acest dosar l-am și primit care conținea mai mult de 20 declarații dela țărani din satele din împrejurimi care arătau faptele teroriste ale lui Toth Endre. Dealtfel Toth Endre se îmbăta mereu și pe acest om l-a omorât în cărciumă în stare de beție.

Între timp a venit acasă Vineri seara tovarășul Schünler și el a găsit ca juste măsurile luate. Întretimp tov. Luca a mers Sâmbătă la Varga Gabor la Sf.Gheorghe și m'a chemat pe mine și

tov.Schünler la el, noi nici n'am putut saluta deabinelea și a început să spună că pentru un fascist ticăles l-am arestat pe Toth Endre "care când organele de securitate și cele anchetatoare ale statului m'au chinuit și bătut pe mine a făcut cineva ceva în interesul meu" și a găsit ca nejustă arestarea. Ne-a dat instrucțiunea să avem grijă ca la înmormântare să nu fie o manifestație anticomunistă.

Noi am organizat în așa fel ca să nu fie mulți la înmormântare și acolo să nu fie cuvântări cecece nici n'a fost..

Vreau să menționez că meseriasul ucis n'a fost fascist cu toate că nu se poate spune că a fost revoluționar, a fost un mic burghez din oraș, membru al partidului social democrat meșter tâmplar, și eu am avut părerea că tov.Luca a fost rău informat de frații săi pe care îi asculta și părerea noastră nu a luat-o în seamă.

Pe Toth Endre l-a mutat în altă parte la miliție și apoi a ajuns din nou la Sf.Gheorghe la o școală de partid de 3 luni și acum e președintele gospodăriei colective din Semlenyi.

Despre această chestiune poate da informații mai detaliate tov. Olah Jozsef.

Sf.Gheorghe 27.V.1952

Kovacs Ferenc

Acest dosar l-am primit care conținea
mai mult de la declarații dela țaranii din
satele din împrejurimi care arătau faptele teroriste
ale lui Toth Endre. De altfel Toth Endre se îmbăta
mereu și pe acest om l-a omorât în cărciumă
în stare de betie.

Între timp a venit acasă vineri seara tovarășul
Schimlner și el a găsit ca juste măsurile luate.
Între timp tov. Luca a mers sâmbătă la Varga
Găbur la Sf. Gheorghe și m'a chemat pe mine
și tov. Schimlner la el, noi ~~nu~~ ^{de fapt} n'am ^{putut} să
~~ideabinele~~ și a început să spună că pentru un fascist trădător
l-am arestat pe Toth Endre „care ~~scand~~ organele de securitate
și cele anchetatoare ^{ale statului} ~~nu~~ ^{m. un} chemat și batut ^{pe mine} la fost cineva ^{în interesul} ~~pentru~~ ^{messe}”
și a găsit ca nejustă arestarea. Ne-a dat instrucțiunea
să avem grijă să la înmormântare să nu fie o
manifestație anti-comunistă.

Noi am organizat în areș fel ca să nu fie multe
în înmormântare și acolo să nu fie curioșii ceace n'au fost.

Vreau să menționez că ~~nu~~ meseriașul ucis m'a
fost fascist cu toate că nu se poate spune că a fost
revolutionar, a fost un mic burghez din oraș, membru al
partidului social democrat ^{național} (tâmplar) - și eu
am avut părerea că tov. Luca a fost rău informat
de frații săi pe care li asculte și părerea noastră
nu a luat-o în seamă.

Pe Toth Endre l-au mutat în altă
parte la militie și apoi a ^{ajuns} ~~devenit~~ din
nou la Sf. Gheorghe la o școală de partid de

3
Ami n' acum e președintele gospodăriei
colective din Semlényi. 334

Despre această chestiune poate da informații
mai detaliate tov. Oláh József.

Sf. Gheorghe 27 v. 1952

Kovács Ferenc

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul KURKO GYARFAS, născut în anul 1909, în comuna Sintdominic - Ciuc, fiul lui Alexandru și Iuliana, de profesie lăcătuș, cu ultimul domiciliu în Cluj str. Orby Ianos nr. 22.--

23 august 1954, Aiud.

Interogatoriul a început la ora 8.

" s-a terminat " 10.

Intrebare:

Ce funcții politice ai deținut d-ta după 23 august 1944?

Răspuns:

După 23 august 1944, am deținut funcția de președinte al U.P.M. până în toamna anului 1947, când am fost schimbat din această funcție rămânând membru al Biroului Politic al acestei organizații și deputat.--

Intrebare:

Cu cine ai avut legături pe linie politică în această perioadă?

Răspuns:

Pe linie politică în această perioadă am avut legături cu LUCA VASILE în calitate de secretar general al F.N.D. și membru al Biroului Politic al P.C.R.--

Intrebare:

Când ai cunoscut pe LUCA VASILE și ce relații ai avut cu acesta?

Răspuns:

Pe LUCA VASILE l-am văzut prima dată prin anii 1926-1927 când mergea cu escortă la tribunalul din Brașov. Personal l-am cunoscut în anul 1944, toamna, imediat după sosirea trupelor sovietice, cu care ocazie mergând la București i-am raportat verbal și în scris, crimele comise de către gărzile maniste în secuire în spatele frontului.--

Intrebare:

Mai sus ați arătat că pe linie politică ați avut legături cu LUCA VASILE.--

Arată d-ta concret care a fost linia politică trasată de LUCA VASILE în cadrul U.P.M.?

Răspuns:

Linia politică a lui VASILE LUCA pe care a introdus-o în cadrul U.P.M., ca tata populației maghiare-așa cum i se spunea atunci, era aceea de a împinge masele muncitoare ale populației maghiare în brațele reacțiunii.--

Întrebare:

În discuții ai arătat că ai mijlocit o întâlnire între LUCA VASILE și episcopul catolic MARTON ARON. Cînd și ce motive a determinat această întâlnire?

Răspuns:

În urma discuțiilor avute de către mine cu MARTON ARON, acesta arăta că nu are nici un semn de dovadă a prieteniei romino-maghiare.--

Această declarație a lui MARTON ARON am expus-o lui LUCA VASILE și în urma acestui fapt, LUCA a acceptat să stea de vorbă cu MARTON ARON.--

Împreună cu LUCA am fost într-o seară plecînd din Cluj, la MARTON ARON seară, cu care ocazie aceștia au discutat diferite probleme legate de politica partidului și religie. În aceste discuții LUCA îi arăta lui MARTON că el a creat U.P.M. și că el este conducătorul populației maghiare din Ardeal, că tatăl lor.--

Nu s-au înțeles asupra nici unei probleme discutate fiind numai în contradictoriu.--

Această întâlnire a avut loc aproximativ în anul 1946. Discuțiile au durat circa două pre, iar eu am fost prezent și eu am luat parte la aceste discuții, numai recomandîndu-l pe LUCA lui MARTON.--

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvînt în cuvînt și am constatat că el corespunde intrucotul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.--

ss. Kurko Gyarfás

ANCHETATOR
LOCOTENENT

Gh. Pușcoci

CM/3 ex

Proces-Verbal de interogator

Arestat ^{al} KURKO GYORPAS născut în anul 1909 în com.
~~323~~ Botomeac - Ciuc. fiul lui Alexandro și Juliana, de profesie
 locuitor, cu ultimul domiciliu în Cluj str. Orăș. Șosos Nr. 32.
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

20 august 1954.

Orașul Cluj.

Interogatoriul a început la ora 8. și 00 min.

„ s'a terminat la ora 10. și 00 min.

Intrebare: De funcții politice ai deținut de după
23 August 1944?

Răspuns:

După 23 August 1944 am deținut funcția
de președinte al U.P.M. până în toamna anului
1947, când am fost schimbat din această funcție
rămânând membru al biroului politic al acestei
organizații și deputat.

Intrebare:

Cu cine ai avut legături pe linie politică
în această perioadă?

Răspuns:

Pe linie politică în această perioadă am
avut legături cu Luca Sarile în calitate de secretar
general al F.N.O și membru al biroului politic
al P.C.R.

Intrebare:

Când ai cooperat pe linia Sarile și ce

Semnătura,

Kurko Gyorgy

Urmare: relatii ai avut cu acesta

Raspuns:

De Luca Vasile l-am vazut prima data prin anii 1926-1927, cand mergea cu escorta la tribunalul din Brasov - Personal l-am cunoscut in anul 1944 laamna' imediat dupa sarirea trupelor sovietice, cu care ocazie mergand la Bucuresti i-am raportat verbal si in scris, crimele comise de catre gandarmeria in secunime in spatetele frontului.

Intrebare:

mai sus ati aratat ca pe linie politica ati avut legaturi cu Luca Vasile.

Aratai st' concret care a fost linia politica trasata de Luca Vasile in cadrul U.P.M.?

Raspuns:

Linia politica a lui Vasile luca pe care a intradusa in cadrul U.P.M. ca lala populatiei maghiare era cum i se spunea atunci, era aceea de a impinge masele muncitoare ale populatiei maghiare in bratele reactiunii -

Intrebare:

In discutii ai aratat ca ai mijlocit o instalare intre Luca Vasile si episcopul catolic Marton Aron. Cand, si ce motive * determinat aceasta aceasta instalare?

Raspuns:

In urma ~~discutiilor~~ avute de cote mine cu Marton Aron, acesta arata ca nu are niciun deurm de dovada a prieteniei romano-maghiare -

Aceasta declaratie a lui Marton Aron are expusa lui Luca Vasile si in urma

Semnatura,

Kunde Gyöngyösi

Urmare: acestor fapt Luca a acceptat sa stea cu
vorba cu Marton Aron.

Imprevua cu Luca am fost inta seara
plecand din Cluj, la Marton Aron acasa, cu
care razie seastia au discutat diferite probleme
legate de politica partidului si religie. Au
fost discuti Luca ii arata lui Marton, ca el
a uriat i.P.M. si ca el este conducatorul
populatii maghiare din Ardeal, ca tatăl lor.

In sau inteles asupra raziunii probleme
discutiile fiind numai in contradictorie.

Aceasta intalnire a avut loc aproximativ
in anul 1946. discutiile au durat circa doua
ore, iar eu am fost prezent si nu am avut
parte la restul discutiilor, numai recomandand
ye Luca lui Marton.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal din urmasii in urmasii si am constatat
ca el corespunde totu totul in cele declarate
de mine il sustin si sunez.

Anchetator
si

Semnatura =

Chubsoyondis

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat al Kweiller Avram, născut la 8 Oct 1903
în București, fiul lui Solomon și Riva, de profesie funcționar ex
actualul domiciliu în București, st. Robert de Leurs 19

12 Ianuarie 1954

Orașul :

Interogatoriul a început la ora 14³⁰ și min. -
s'a terminat " " 15⁴⁰ " "

Intrebare: Unde se găsește în prezent părinte Stale?

Răspuns Total și mama mea se găsește în prezent
în Israel fiind plecați în anul 1949.
Detaliat și ce împrejurări au plecat părinte
Stale în Israel?

Răspuns. Părinți mei au plecat în Israel în
în noiembrie 1949 în urma intervenției făcute
de mine la fratele Mariei fost în acel timp
ministru adjunct al apărării interne. ce
mi dat aviz favorabil. Regazul meu.
deosebit. Fratele Mariei mi-a mai
aprobă plecarea în Israel a cumnatului
meu Rubin Erlich, care urma să fie jude-
cat pt. mișcări cu articole scrise la Glos-
tești în prezent se găsește în Israel.

Supra am citit prezentul proces verbal
având în vedere s. au stabilit să răspundă la
declarația mea astfel s. s. s. s.

ANCH. PRIM.
LE DE SECURITATE
MUREȘAN LEON

Iscălitura,
Kweiller

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul KISGYORGY TAMAS, născut la 21 decembrie 1900, în comuna Behiu Raionul Sf. Gheorghe, fiul lui Ludovic și Maria, cu domiciliul în Sf. Gheorghe str. Ady Endre nr. 34.-

19 august 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 8.

" s-a terminat " 14.

Intrebare:

Unde te aflai d-ta în anii 1923-1925?

Răspuns:

Între anii 1923-1925 am fost în orașul Brașov, unde am lucrat la HEJA ALADOR, apoi la fabrica de mobile ZAHARIAS.-

Intrebare:

În timp cât ai fost în Brașov ai avut legături cu mișcarea muncitorească?

Răspuns:

Eu am avut legături cu mișcarea muncitorească încă din anul 1920, când am participat la greva generală. Legături mai strânse cu mișcarea am avut din anul 1923 cu sindicatul lemnarilor.-

Intrebare:

Care sunt foștii fruntași comuniști din Brașov din acel timp pe care d-ta i-ai cunoscut personal?

Răspuns:

În acel timp am cunoscut pe KAHANA ROZALIA, ABRAHAM BERNATH și soția sa SONIA, ILIES IOSIF și soția sa BARCSA, MELASZ WILHELM, LUCA LASZLO și alții.-

Intrebare:

Când l-ai cunoscut pe LUCA LASZLO?

Răspuns:

Eu am făcut cunoștință personală cu el atunci când a fost ieșit prima dată din închisoare, însă nu pot preciza anul.-

Intrebare:

Ce cunoști din activitatea lui LUCA LASZLO din trecut?

Răspuns:

Despre LUCA LASZLO sau mai bine zis despre activitatea lui din trecut nu cunosc aproape nimic întrucât nu am lucrat cu

el niciodată, însă știu că în 1931 a venit la organizația din Brașov un activist anume "KOPACZ" care ne-a spus că LUCA IASZLO a făcut parte dintr-o fracțiune fiind chiar conducătorul acesteia

Eu am aflat despre acest lucru numai dela acest activist care ne-a mai spus că pentru aceasta LUCA a fost sancționat cu trimiterea la munca de jos.-

Menționez că în timpul luptelor fracționiste organizația din Brașov nu s-a alăturat nici uneia din fracțiuni, fapt care a dus la situația că organizația din Brașov deși a stat de vorbă cu diferiți curieri ai partidului, dar nu a dat nici un raport acestora pînă la clarificarea situației din C.C. al P.C.R., rămî-
nînd astfel pînă la încetarea luptei fracționiste izolată de conducerea centrală.-

Intrebare:

Cînd ai început să ai legături mai strînse cu LUCA VASILE?

Răspuns:

Legături mai strînse cu LUCA IASZLO (VASILE) am început să am din anul 1945.-

Intrebare:

Ce cunoști despre politica dușmănoasă introdusă de LUCA VASILE în viața politică a fostului jud. Trei Scaune?

Răspuns:

Primul lucru care m-a frapat pe mine a fost în anul 1945 cînd la o mare adunare din or. Sf. Gheorghe, fiind prezent și LUCA VASILE eu am ținut un discurs în care am arătat că "armatele sovietice ne-au arătat calea și posibilitățile pentru unirea proletariatului din toate țările". Am încheiat apoi discursul meu spunînd că lupta noastră nu se va opri pînă întregul proletariat din lume nu se va uni și am strigat lozinca "Proletari din toate țările unițiți".-

După adunare LUCA VASILE m-a chemat la o parte și mi-a atras atenția că încă nu trebuie să vorbim despre unitatea proletariatului, întrucît aceasta nu este pe linia partidului.-

LUCA VASILE de atunci a mai venit de foarte multe ori în localitate unde a făcut nenumărate promisiuni populației de aici, promisiuni care erau vădite că pot fi îndeplinite în acel moment, fapt care a creat ulterior nemulțumiri în masele populației.-

Astfel, a promis LUCA VASILE în anul 1949, în comuna Turia cu ocazia inaugurării G.A.C. și în alte ocazii.-

Deși a trecut de atunci mai mult timp, acest lucru nu s-a putut realiza și datorită promisiunii lui LUCA VASILE dușmanul de clasă l-a folosit pentru scopurile lor împotriva regimului.-

În nenumărate ori, LUCA VASILE ori de câte ori era vorba despre chiaburii din fostul jud. Trei Scaune, spunea că aici în secuime nu sunt chiaburi ci "buni gospodari". Această linie dușmănoasă a lui LUCA VASILE a fost apoi aplicată mai ales în anul 1950 cu ocazia organizării GAC-urilor din județ, întrucît au fost introduși în GAC o serie de chiaburi, de către fratele lui LUCA VASILE, TOTH GEZA, care în prealabil discuta fie personal fie prin telefon cu LUCA VASILE, apoi chiaburii erau puși chiar în conducerea GAC.-

Menționez că LUCA VASILE ori de câte ori venea în județ niciodată nu stătea de vorbă cu oamenii săraci, ci întotdeauna era împreună cu fel de fel de foști moșieri și chiaburi dușmani ai clasei muncitoare și ai regimului nostru.-Astfel, ținea mereu legătura cu chiaburul IZSAK EMERIC din comuna Valea Zelăului, cu chiaburul KOVASZNAV IOSIF din orașul Sf. Gheorghe, care acum lucrează la Intreprinderea de Construcții din Sf. Gheorghe.-

Cu ocazia organizării GAC-urilor fratele lui LUCA VASILE, TOTH GEZA care era secretar la județeană P.M.R., conform liniei trasate de LUCA VASILE a folosit metode de constrîngere față de țărani pentru a se înscrie în GAC. Astfel țărani erau luați noaptea din pat și duși la Sfatul Popular, unde aceștia au fost maltratați ca să se înscrie în GAC-uri.-

Țărani mijlocași în special erau înjurați și puși cu fața la perete să se gîndească și să intre în GAC.-

Menționez că LUCA VASILE cunoștea metodele folosite pentru constrîngerea țăranilor mijlocași să intre în GAC.- Despre aceasta mi-a spus chiar TOTH GEZA că LUCA VASILE cunoaște aceste metode.-

Datorită liniei date de LUCA VASILE de introducerea chiaburilor în GAC, s-a putut ajunge acolo că în 1950 acești chiaburi au avut posibilitatea să organizeze rebeliunea, atrăgînd de partea lor și pe acei țărani cinstiți care au intrat în GAC, nu din convingere ci fiind forțați.- Cînd eu în calitate de președinte al Sfatului Popular Provizoriu al jud. am anunțat pe TOTH GEZA și SCHUSLER CAROL că au loc rebeliunile chiaburești, ei nu au luat nici o măsură, motivînd că au instrucțiuni să nu plece acolo pe teren.-

Au fost multe cazuri cînd LUCA VASILE ne-a interzis ca să prelucrăm cu țărani de aici noile metode de a prelucra pămîntul, motivînd că gospodarii de aici știu și fără noi cum să-și muncească pămîntul și nu trebuie să stăm pe capul lor.-

Menționez că NAGY VICTOR, VARGA GAVRIL, SZABO ALBERT și alții, au format un grup cu caracter fracționist care a căutat să zădărnicească hotărârile partidului și ei luau hotărâri între ei pe care impuneau subalternilor pentru aplicarea acestora.-

Un astfel de caz concret este cazul chiaburilor KOVASZNAY IOSIF și MALEK FERENCZ, care deși nu aveau dreptul să aibe autorizație de port arme, totuși ei au hotărât între ei ca acestora să li se dea o astfel de autorizație.-

Deasemenea au folosit și introdus în comitetul județean P.M.R. pe preotul BECSEI PAVEL, care a fost președintele P.S.D. în județ și făcea propagandă împotriva P.C.R.-

Totodată acești fracționiști au luptat împotriva secretarului județean ERDELY IOSIF care mergea pe linia partidului și nu era de acord cu acțiunile lor. Astfel fiind, NAGY VICTOR, VARGA GAVRIL și ceilalți au reușit cu ajutorul lui LUCA VASILE să înlăture pe ERDELY din județ și au adus în locul lui pe SCHUSLER CAROL care apoi a devenit cumnatul lui LUCA VASILE.-

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că este întocmit conform celor declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Kisgyorgy Tamas

ANCHETATOR
LT. MAJOR

W. Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

~~Martone~~ Martone Kisgyörgy Tornós, si. Daceni
1900 în comun Belin, Par. Sf. Gheorghe, fiul lui
Alexandru si Maria, cu sem. în Sf. Gheorghe str. Aoly
Casele nr. 34. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

19. August 195 4

Orașul Bucuresti

Interogatoriul a început la ora 8 și min.

„ s'a terminat „ „ 14 „ „

Intrebare: Unde te aflai d. ta în anii

1923 - 1925?

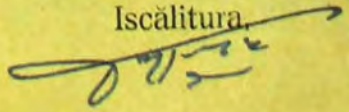
Răspuns: Într-un anii 1923 - 1925 am
fost în orașul Brașov, unde am lucrat
la Teja Aladar, apoi la fabrica de unelte
Zaharias.

Intrebare: În timpul cât ai fost
în Brașov ai avut legături cu seii
caca 'reventorarii'?

Răspuns: Eu am avut legături
cu unii seii reventorarii: în anii din
anul 1920 când am participat
la greve generale - legături seii
străine cu seii seii am avut din
anul 1923 cu sindicatul lucrătorilor.

Intrebare: Care sunt fostii partizani
comunisti din Brașov din acel timp
pe care d. ta i ai cunoscut personal?

Iscălitura

Urmas: Köypuus: În acel timp au
cunoscut pe Kahanu Kozalin,
Abraham Benath și pe soția sa Sonia,
Ilyei Janj și soția sa Barca, Melarj
Fillelu, Duca Lăzăr și alții. -

Tuticban: Căuți li ai cunoscut
pe duca Lăzăr?

Köypuus: Cu am făcut cunoș-
tință personală cu el atunci când
a fost ieșit din închis-
orie, însă nu pot preciza anul. -

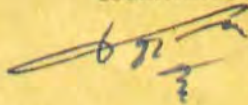
Tuticban: Ce cunoști din activi-
tatea lui duca Lăzăr din trecut?

Köypuus: După duca Lăzăr
pe unii bine și după activitatea
lui din trecut nu cunosc aproape
niciun instrument nu am lucrat
cu el niciodată, însă știu că
în 1931 a venit la organizarea din
Buzovna sau activist cunoscut, Kozac
care ne-a spus că duca Lăzăr a făcut
parte dintr-o fracțiune fiind alina
conducătorul acesteia. -

Cu am aflat după oarec
lucru murmur de la oarec activist
care ne-a spus că pentru
oarec lucru a fost reținut în
trimiterea la muncă de for. -

Menționez că în timpul lupte-
lor fracționare organizată din Buzovna
nu se cunosc nici unuia din
fracțiuni, fapt care nu este la

Iscălitura,

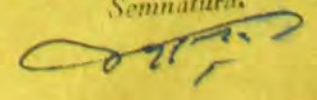
Urmare: situatia ca organizatiile din Romania
clari a stat de vinta cu de firi. Cuvaci
si portidului, dar nu a stat niciun
raport acestia pana la clarificarea
situatii. din P. C. al R.P.R., punandu-se
ofera pana la incetarea legii fac.
Tionile izolat de coevoluciei
'centrale' -

Yutoban: Căci o încep
re o legatură cu o stare cu
'Luca Voile'?

Răspuns: Legatură cu o stare
cu Luca Voile (Voile) sau încep (si
sau din anul 1945. -

Yutoban: Ce este de lege
politica desuvenora introducerea de
Luca Voile în viața politică a fostului
Județ Teisane?

Răspuns: Primele lucruri care au
fost pe vremea a fost în anul 1945
când la o masă aniversară din oraș
Șt. Gheorghe - fiind prezent și Luca
Voile - se au făcut un discurs
în care au arătat că „omniule sovie-
tice ne-au arătat călele pentru ni-
posibilitățile pentru curirea proletaria-
tului din toate țările. - Au încheiat
apoi discursul meu spunând că
legile noastre nu se va opri până
într-unul proletarietului din lumea
se va uni și au strigat lozincă
'Proletari din toate țările uniți-vă'

Semnatura

Urmas:

după achiziția Ducei Voile nu a
alocut la o parte și mi-a atras atenția
că încă nu trebuie să vorbim despre
unitatea proletariatului, întorcând
scorta nu este pe linia partidului.

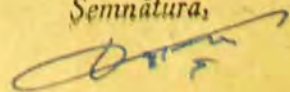
Duce Voile de atunci a reușit
scut de frate multe ori în localitate
unde a făcut necesitate procurării
populației de aici, procurării care
erau vădită că se pot fi îndepli-
rite în acel moment, fapt care
a creșt eldun necesității în
noua populație.

Atfel a pisenis Duce Voile în
anul 1948 în cadrul Tării cu ocazia
începerii G. A. C. și în alte ocazii.

Dei a trecut de atunci mai mult
timp decât lucru nu se putut realiza
și doctrița procurării lui Duce Voile
desmarne de clasa l-a folosit
pentru scopurile lor singurim regi-
mului.

În memorie și Duce Voile,
ori de cile ori eu vorb despre cliabeni
din fostul județ Treiscaune, spunem
că aici în securie nu sunt cliabeni
ci, beini ganyoleni. - Aceasta linie
desmarne și lui Duce Voile a
fost opri aplicată mai ales în anul
1950 cu ocazia organizării G. A. C. unde
din județ, întorc au fost introdusi
în G. A. C. și reie de cliabeni, de către

Semnătura,

Urmare: fratelui lui duca Vauile, Totk Geyz, care în prealabil dicenta fie persoanel fie prin telefon cu duca Vauile, epri chiobani sau prin chise în conducerea G.A.C. -

Mentionez că duca Vauile ori de câte ori venea în județ sciciodată un stătea de vorbă cu murcii răcaei, și înțel deauna era înșpăcunsi cu fel de fel de forți murcii și chiobani dusurani și clăni înșpăcunsi și a regiunului nostru. - Astfel duca marea legătura cu chiobani Hysak Emeric din comuna Dolca Zălăuului, cu chiobani Korozsuri Gouf din comuna Sf. Gheorghe care oțeau lucruri la întreprinderea de construcții din Sf. Gheorghe. -

Cu ocazia organizării G.A.C. mult fratelui lui duca Vauile, Totk Geyz care era secretar la județarea P.M.R., compun liici: teroate de duca Vauile a folo-rit metru de castrăușare fati de tăvani pentru a se înșpăcunsi în G.A.C. - Astfel tăvani cuu luti moptea din pot și din la Sf. Gheorghe, unde aceti au fost multu. tot ca să se înșpăcunsi în G.A.C. -

Tăvani mijlori în special erau înșpăcunsi și prin cu fati la puce, și se înșpăcunsi și să înșpăcunsi în G.A.C. -

Mentionez că duca Vauile cumoștea

Semnatura

Urmare: metodele folosite pentru coor-
dınarea tărării în anglicani și
în G.A.C.

Dezine accente mi-a spus chiar
Totu Geyz că duca țării cere mla accente
naționale. -

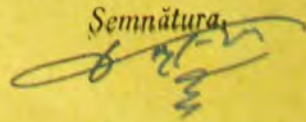
Detalii: liniei date de ducă țării
de introducere cliobunilor în G.A.C.
sa putut ajunge acolo ca în 1950
accente cliobunilor au avut posibilitatea
să rezolveze rebeliunea, alinaș
de puterea lor și pe acei țării
civilități care au intrat în G.A.C. sau
din cămășare și fiind forțată. -

Căci au în calitate de președinte
al statului Populor țării și județului
au avut pe Totu Geyz și Schisler
Carl ca au loc ~~la~~ rebeliunile
cliobunilor, și au au fost miș-
cările, motivând ca au țării
țării să nu plece acolo pe țării. -

Au fost multe cazuri când
duca țării nu a țării ca să prelu-
săm cu țării de aici, unele metode
de preluca pășăntul, motivând
ca țării de aici și și
fără mișcări și și mișcările
pășăntul și nu trebuie să țării
pe copul lor. -

Menționez că Nagy Hektor,
Varga Gyula, Szabo Albert și alții au
făcut un grup cu caracter foc.

Semnătura

Urmare: tinut coe au circuitat sa jinda
 miciana listonimile partidului si ei
 luau listonim: intre ei pe care le
 impuneau subaltemul pentru opli-
 carea acestora . -

Un astfel de caz cauzat este cazul
 chibuzului Komszoni Goni si Balok
 Facerez coe den au avau dreptul
 ni aile autorizatie de post-arme talui
 ei au listonit intre ei ca acestora
 ni li se den r astfel de autorizatie . -

Deosebirea au folosit ni intrabus
 in Comitetul Judetean D.M.R. pe presedintele
 Besei Pavel coe a fost presedintele
 PSD in judet si ficas propopandei
 impertin P.P.R. -

Totodata: acesti fractiionisti
 au leptat impertin secretarului
 Judetean Grobley Goni coe mergea
 pe linia partidului si au sa de
 acord cu actiunile lor . - Astfel
 frimor Nagy Viche, Vasqu Gavril si
 Ceislalti au venit cu ajutorul
 lui duca Vasile sa intaltime pe Grobley
 din judet si au actus in locul lui
 pe Schurder Carol coe opri a venit
 acestul lui duca Vasile . -

Dupa ce au citit prezentul proces-
 verbal si au constatat ca este intrunit
 conform celor declarate de mine si
 multii si ramnez . -

St. Nagy Anchetat

Semnatura
 [Handwritten signature]

20
348

Dosar Nr.

INTEROGATOR

Interogator luat inculpat ului KOVASZNAY GAVRIL astăzi 11
luna Martie anul 1954 a cărui identitate s'a stabilit prin Buletinul Populației Nr.
eliberat de

INTREBARI:

RASPUNSURI:

KOVASZNAY GAVRIL

- Numele și Pronumele KOVASZNAY GAVRIL
- Supra-nume sau pseudonim
- Numele și pronumele părinților Iosif și Varvara
- Anul, luna, ziua nașterii 1887- 14 Aprilie
- Locul nașterii Angheeruş Jud. Trei Scaune
- Domiciliul Sft. Gheorghe Piața Libertății 8
- Cetățenia română
- Apartenența socială sau ocupația avocat
- Starea civilă (căsătorit, necăsătorit, nr. copiilor)
- Averele ce posedă
- Averele soției
- Situația militară Reg. Infant. Austro-Ungar
- C. M. căruia aparține în prezent C.M. Raionul Sft. Gheorghe
- Antecedente penale (instanța, faptul, data)
- Apărător
- Pregătire școlară Universitatea dela Budapesta
- Ocupația și averea părinților
- Ești învinuit pentru faptul că:

...//...

- Declarat:

Eu am fost directorul responsabil al ziarului "Szekely Nép" din Sft.Gheorghe începînd din anul 1942, pînă în anul 1944 - 23 August. -

Ziarul "Szekely Nép" a apărut zilnic într-un tiraj de peste 10.000 numere. În general ziarul se ocupa cu problemele locuitorilor maghiari din secuime, însă pe lângă aceste articole, au apărut zilnic articole care îndemnau opinia publică pentru susținerea și continuarea războiului împotriva URSS.-ului. În afară de acestea, mai apăreau și articole cu caracter rasial.-

Ziarul de mai sus, oglînda întregă politică a guvernelor reacționare și fasciste maghiare care se schimbau în perioada anilor 1942-1944.-

Eu personal am scris cea.6-8 articole între care unele erau cu caracter antisemit. Nu recunosc însă că a-și fi scris articole cu caracter antisovietic. Articolul sub titlul "Localitatea Balneară Előpatak" în oglînda bestialității românești și a iscusinței scuești, a fost scris de către mine și semnat. Articolul "Unitatea maghiară la venirea sfîntului duh" și articolul "Ne-am regăsit pe noi însine", cred că au fost trimise de către organele de propagandă (mai precis dela secția de propagandă din Budapesta) și numai semnăturile au fost puse de mine. Nu recunosc că aceste articole să fi fost creația mea. Eu nu m'am opus faptului că articolul să nu apară sub semnătura mea, fiindcă eu eram de acord cu poliitica acelor guverne care erau pe acea vreme la conducerea Ungariei hortysto-fasciste. Eu aveam posibilitatea să nu semnez asemenea articole și chiar după apariție puteam să cer printr-un alt articol să desmint că acestea îmi aparțin mie, însă acest lucru nu l-am făcut pe considerentele arătate mai sus.-

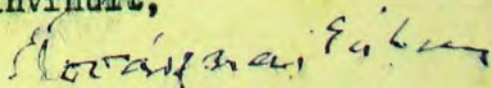

Eu am mai fost cercetat pentru acest fapt, am fost și arestat de Parchetul Curții Cluj, însă am scăpat prin următoarele împrejurări:

Procuror,
I s'a citit, stăruie și semnează
Anchetator pe *În*, anul 1947, pe baza J.C.M., am fost considerat crimin de război și am fost arestat de către Parchetul Curții Cluj. Soția mea pentru a mă scăpa de judecată s'a adresat numitului Szabo Adalbert care era Președintele Partidului Social-Democrat al Jud. Trei Scaune, pe care l-a rugat să facă vreo intervenție pentruca să fiu pus în libertate. Szabo Adalbert a luat legătura cu Vasile Luca, care în acel timp era ministru. Acesta cred că a vorbit cu fostul ministru Teohari Georgescu care a dat dispozițiuni la Parchetul Curții Cluj ca să fiu pus imediat în libertate, așa încît eu n-am stat arestat mai mult decît 15.zile. După ce am ieșit din închisoare am făcut o scrisoare de mulțumire lui Vasile Luca în care i-am mulțumit de sprijinul pe care mi l-a acordat. Această scrisoare a fost predată de către Szabo Adalbert care după ce a venit dela Vasile Luca, mi-a spus că Vasile Luca s'a bucurat și era mulțumit că i-am trimis această scrisoare.-

Eu dela acea dată n-am mai fost cercetat pentru activitatea mea din trecut.-

Stăruie și semnează
invinuit,

Procuror,

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul, LASCAR SARAGA, avocat, domiciliat în str. Sfinții Apostoli nr.23.-

Intrebat fiind ce cunoștințe am despre tov.VASILE LUCA și în special, dacă a apelat în ilegalitate - cândva - la mine, spre a-i prileji vre-o întâlnire în locuința mea cu cineva sau a-i primi în depozit o servietă,

Arăt:

In general nu-mi amintesc precis dacă și cum l-am cunoscut personal pe tov.V.LUCA înainte de 23 August 1944. Este însă probabil ca să fi avut și dânsul - ca numeroși alți ilegalisti - contact cu mine, în epoca ilegalității.-

Intr'adevăr se cunoaște că sunt cel mai vechi apărător muncitoresc (munca mea în această direcție a început dela procesul grevel generale din 1920) și că am fost foarte des solicitat de cei care aveau în Partid sarcina de a îngriji apărarea în procese, lupta pentru regimul politic în închisori și pentru amnistie. In aceste sectoare eu am fost cu deosebire activ și des frecventat și solicitat să activez.-

Cert e că - dacă îmi strâng amintirile din acea epocă de învălmășeală și la vârsta mea actuală de peste 60 de ani - mi-i foarte greu să-mi amintesc de oamenii din trecut, cu care n'am avut contact des, fiindu-mi lesne să-mi amintesc de cei cu care l-am avut, precum: I.CHISINEVSCHI, POPESCU-DOREANU, PATRASCANU, VINEA, etc.-

Din cei - care arestați fiind - n'am ocupat de ei, pare a fi mai de grabă (vorbind de tov.de origină maghiară) IMRE ALADAR; poate că, însă, după arestările dela Congresul Sindicatelor Unitare din Timișoara, să fi avut ocazia să mă ocup și de V.LUCA.-

In ce privește sprijinul ce l-am dat mișcării în ilegalitate pe linia găzduirii pentru unele activități conspirative - aceasta a fost (de câte ori) pentru Biroul Juridic al MOPR-ului, de câteva ori pentru uniunile din sectorul evreesc. Aceasta pot afirma cu precizie - și cred că memoria nu mă înșeală.-

Am avut (acum, scriind, îmi amintesc) și 1-2 ședințe, la mine acasă (se făceau cu rotație) pentru Cercul de Studii Marxiste, început cu ARADI (la mine n'a mai conșărut). Așa că - afară dacă ar fi într'adevăr un lapsus de memorie - pot afirma cu certitudine că V.LUCA n'a apelat la mine spre a-i prileji (prin 1928-1929, cum sunt întărebat) vre-o întâlnire cu cineva, mai puțin încă să-mi fi lăsat o servietă în păstrare, etc. N'ar fi fost deloc exclus - dacă un activist al Partidului - mi-ar fi cerut asemenea servicii, ca să mă pun imediat la dispoziție. Este cert că ași fi făcut-o imediat așa cum - la început fără acordul meu, apoi cu acordul meu - am primit, un timp, la mine acasă (prin Poștă) corespondență și material conspirativ, din străinătate pentru Biroul Juridic al MOPR-ului.-

Imi mai amintesc că la un moment dat (cred prin 1923) am găzduit vre-o 1-3 zile pe avocatul ROSVANY, care vroia să se mute la București și să facem (împreună) un birou avocațial - și am avut din această cauză o descindere a Siguranței, ROSVANY renunțând apoi. Ulterior, prin 1939-1944, având legături de Partid pe MIREL, VINEA, LICA ABRAMOVICI-CHIRITA, am avut ședințe frecvente la mine acasă. În epoca Sindicatelor Unitare mă frecventa des POPESCU-DOREANU. Dar, încăodată - afară dacă n'a fost un contact întâmplător (de aceea nu-mi amintesc) nu cred să fi fost V.LUCA la mine acasă, pentru a-mi cere pentru Partid serviciile despre care sunt întărebat.-

După 23 August 1944 (anume: între 1944-1947)- având eu sarcinile de secretar general al Federației Comunităților Evrești și de Președinte al Casei Centrale a Asigurărilor Avocaților - am fost de vre-o 2-3 ori în audiență la V.LUCA, la Secretariatul C.C.al Partidului, discutând cu el problemele sectorului evreesc și, odată am fost invitat la C.C., la o ședință la care a participat întăreg activul de Partid care lucra în sectorul evreesc. Era o desbatere care a decis de linia ce o purta tov.LICA ABRAMOVICI-CHIRITA în viața evreiască - și, ca Secretar General al Comunităților, s'a decis (nu știu de cine) să fiu convocat și eu. Ședința o prezidase tov.V.LUCA. În genere, cam până în 1946, venind la el în audiență, tov.LUCA m'a primit cât se poate de bine. Brusc însă - pela 1946, din motive ce nici azi nu le știu - am aflat că și-a făcut o "părere rea" despre mine. Ca să precizez, mi s'a comunicat

de fostul ministru PATRASCANU - cam prin toamna 1947, înainte de a fi desemnat Președinte al Casei Centrale a Avocaților - că "cineva m'a lucrat la LUCA" (dându-mi a înțelege că avocații LEIBOVICI SERBAN, I.BACAL) și că acesta este pornit contra mea. Uimit și indignat pentru că eu m'am prevalat și mă consider total îndreptățit să mă prevalez de munca mea de zeci și zeci de ani în slujba clasei muncitoare și a Partidului - am făcut câteva încercări să stau de vorbă cu V.LUCA, ca să aflu de unde vine intriga și ce e la mijloc. Tov.LUCA era atunci secretar al Partidului și cred că nu mă înșel că avea în control activitatea din sectorul evreesc. Ori, eu mai funcționam atunci ca Secretar General al Federației Comunităților Evrești (unde duceam linia Partidului; vezi spre ex., când am semnat - în numele populației evrești - Memoriul către șefii marilor puteri, cerând guvernul PETRE GROZA) și consideram absolut necesar să lămuresc cazul cu LUCA. Orice încercare - atunci; ulterior, când l-am căutat la Min.de Finanțe; ulterior când i-am trimis vorbă cu soția lui, pe care am întâlnit-o de două ori la ședințele Uniunii Scriitorilor, fiind amândoi membrii acelei organizații scriitorești - orice încercare de a mă primi, a eșuat. Nici măcar nu mi-a lăsat răspuns - spre ex.: la șefii de cabinet, la Finanțe - dacă vrea sau nu să mă primească. Asta în 1937 fine an - 1948 început și (prin soția lui) prin 1950.-

In rezumat: contact direct, activ, cu V.LUCA n'am avut. Poate sporadic. De aceea nu-mi amintesc. Bineînțeles nici pentru faptele concrete că i-am dat cândva prilej să se vadă în locuința mea cu cineva, că m'a rugat să-i păstrez o servietă, etc.- deși nu le-ași fi refuzat (din contră), dar nu cred deloc să se fi întâmplat n'ași fi refuzat, pentru că - deși n'am fost, nu sunt membru de partid - niciodată n'ași fi ezitat să servesc Partidul. Deseori, militanți importanți ai Partidului m'au vizitat: prin 1923, ANA PAUKER, cu fostul ei soț ing.PAUKER ca să împrumut ceva bani Partidului, DOREANU în epoca Sindicatelor Unitare și Blocului M.T.(când am și candidat), PATRASCANU (pentru MOPR), VINEA-MIREL-CHIRITA (pentru sectorul evreesc).-

Cât despre fiul meu - plecat din țară pentru studii în 1937, tocmai în zilele când V.LUCA începuse să mă desconsider și avea o "părere rea" (?) despre mine - fiul meu n'a avut niciodată nici un fel de contact cu LUCA, de altfel cu nimeni din mișcare, decât cu legătura lui de Partid LICA ABRAMOVICI, CHIRITA, prin care a intrat în Formațiile Patriotice, fiind - în zilele lui

- 4 -

23 August - curier - motociclist al tov. BODNARAS și organizatorul - conducătorul echipei din Formații denumit "Detășamentul Transnistrian".-

Gata să mai dau lămuriri dacă va fi necesar, semnez.

ss. Iascăr Saraga

20. II. 1952.-

20.11.92
Date în fața noastră,
lu. di. sec.

Declarație

Subsemnatul Lăcaras, Iaraga, avocat, dom.
str. Sf. Apostoli № 23,

întrebat fiind ce cunoștințe am despre tov.
Varile Luca și, în special, dacă a aflat în
illegalitate - cândva - la mine, pe a-i prieteni sau
întâlniri în locuința mea cu cineva sau a-i
furni în defozit o servietă,
arat:

În general nu-mi amintesc precis dacă și cum
l-au cunoscut personal pe tov. V. Luca înainte de 23 Aug. 944.
Este însă probabil că să fi avut și lângul - ca numerosi
altri ilegaliști - contact cu mine, în epoca ilegalității.
Nihil adevăr, se cunoaște că sunt cel mai vechiu aparator
munitoare (munca mea în această direcție a început
de la procesul presei generale din 1920) și că am fost foarte
des solicitat de cei cari aveau, în varții, sarcina de a
încipi apărarea în procese, lupta pentru repunerea publică
în indivizi și pentru amnistie. În aceste sferă luam

fort cu descoperire activă și des prezentat și olicitat
să activez.

Cert e că - dacă îmi străng amintirile
din acea epocă de învâlmășeală și la urânta mea
actuală de parte bo de ani - mi-i foarte greu să mi
amintesc de oamenii din trecut, cu care n'au avut
contact des, fiindu-mi mai lesne să mi amintesc
de cei cu care n'au avut, precum: 7. Chiriacușchi,
Popuș - Sorocanu, Gătrascanu, Vinea, etc.

Din cei - care' arestați fiind - n'au avut
de ei parte și mai de parte (varianță de tov. de opinie
Maghină) Truse Alekhar; poate că, însă, după arestarile
de la Corpul Sindicatelor Unitar din Timișoara, să fi
avut ocazia să mă oau și de V. Luca.

În ce priveste sprijinul ce n'au dat mișcării
în ilegalitate și linia săpăturii pentru velle activități
conspirative - aceasta e fost (de câte ori) pentru
biroul Juridic al Moprolului, de câteva ori pentru
muncile din sectorul lozelei. Aceasta pot afirma
cu precizie - și cred că memoria nu mă înșală.
Am avut (ocuri, scriind, îmi amintesc) și 1-2
sedințe, la mine exact (se făceau cu solatie) pentru
Cercul de studii marxiste, început cu Aradi (la mine
n'a mai conferat). Ma că - așeri dacă ar fi

Inti'adevazi un lapsus de memorie - pot afirma cu
 certitudine ca V. Luca n'a apelat la mine spre ai
 Milei (prin 1928-1929, cum sunt intrebati) neo
 intal n'a cu cineva, mai putin ma sa mi fi laset
 o servietă in jacheta etc. Nu ar fi fost de loc
 exclus - deca un activant al Partidului - mi-ar
 fi cerut asemenea servicii, ca sa ma pun imediat la
 dispozitie. Este cert ca mi fi facut - o imediat, asa
 cum - la inqut fara acordul meu, apoi cu acordul
 meu - au primit, un timp, la mine acasa (prin bote)
 corespondenta si material conspirativ, din strainatate,
 pentru biroul Juridic al Popului.

Mi mai amintesc ca la un moment
 dat (cred prin 1923) am sardinit neo 1-3 zile pe avocatul
 Rorvany, care voia sa se mute la Univesita si sa
 facem (in preuna) un birou avocatial - ii am avut
 din aceasta cauza o discutare a Ligantei, Rorvany
 renuntand apoi. Ulterior, prin 1939-1944, avand
 legaturi de partid pe nivel, vinea aici abramovici-
 chintă, au avut sedinte frecvente la mine
 acasa. In epoca hudiaklor Unitate ma frecventa de
 foarte des. Dar, inca data, - afasa deca n'a
 fost un contact intamplator (deacea cu mi amintesc)
 nu cred sa fi fost V. Luca la mine acasa, pentru
 o mi are putin Partul serviciile depe care mult

închelat.

Deja 23 Sept 1944 (anume: între 1944-1947) - având eu sarcinile de secretar general al Federației Comunităților Evreiești și de Președinte al Cărei Central a Asiguranței Asociaților - am fost de vreo 2-3 ori în audiență la V. Luca, la Secțiunea C. C. al Partidului, discutând cu el problemele de tot felul evreiesc și, odată am fost invitat la C. C., la o reuniune la care a participat între altele și activul de Partid care lucra în sectorul evreiesc. Era o dezbateri care a dus de limbă ce o purta dom. Nică Abramovici - Chirita în viala evreiescă - și, ca secretar al Comunităților, l'ă duis (cu stiu de cine) să fie convocată și eu. Le-am dat o președare tot V. Luca. Mă gândeam, cum până în 1946, - venind la el în audiență - tot Luca m'a primit cât la poartă de fier. După aceea - pe la 1946, din motive ce nici azi nu le știu - am aflat că și-a făcut o "făcere rea" despre mine. Ca să precizez, mi s'a comunicat de fostul ministru bătrânesc - cum fui toamna 1947, înainte de a fi desemnat Președintele al Cărei Central a Asociaților - că "cineva m'a laurat la Luca" (dându-mi a înțeleg că avocatii Leboria - Leban, J. Ancal) și că acesta este fostul centru meu. Mă simțeam indignat - pentru că eu m'am prezentat și nu mă consider total

6 (vezi verso)

358

V. Luca, m'au avut. Poate sporadic. De aceea
nu-mi amintesc. Din nefericire, nici putina fafale
ancrete: ca i-am dat candva pitei sa u rade
in locuinta mea cu cinera, ca nu s-a rugat sa-i
faptul o servieta etc. - dar nu le-ai fi refuzat
(din contra), dar nu cred de loc sa se fi intamplat.
Dar i-ai refuzat, putina - dar n'au fost, nu sunt
membri de partid - niciodata n'ei si epat sa
sever partidul. Deseori, militanti importanti
ai Partidului n'au vizitat: prin 1923, Ma Pavel
cu fratul ei tot imp. Pavel ca sa imprumut ceva bani
partidului; dar am in epoca studiilor lui
si floarea M. T. (cand au si candidat), betragam
(o. logu) vinea-lirel-Chinita (f. central Lucei).

Cat despre fiul meu - peat din toa putina
studii in 1937, totu-mi in zilele cand V. Luca ince-
puse a ma descurdeza si a avea "oparere de" (!)
sepe mine - fiul meu n'a avut niciodata nici
un fel de contact cu Luca, de altfel cu mine din
miscare, de cat ce legatura lui de Partid Luca
Abiamnici-Chinita, prin care a intrat in formatiile
Fabrice, fiind - in zilele lui de depart - curier-
motosist al tor. Dadares si organizatorul-conducator
torul echipei din formatiile denumit "Detasamentul
Transnistrian". Gata sa mai dau lamuriri dar
va fi necesar, saunet
Lasca / adell 20.11.92

Indețatit să mă ferălesc de munca mea de ieri
și să se auză în șlebură dăruți muncătoare în a
Partidului - am făcut câteva încercări să
fac de vorbă cu V. Luca, ca să află de unde
vine izbînda și ce o la mîncare. Tot Luca era
atunci lector al Partidului și cred că nu mă
întel că avea în control activitatea din țară
lucru. Mi, eu mai funcționam atunci ca lector
General al Federației Com. Evreii (unde duceam
linia Partidului; vezi, spe ex, când am scris
- în numele populației evreiești - memoriul către
sefi marelui puteri, cerând guvernul pehe (poza)
~~și~~ - și consideram absolut necesar să lămurim
ceul cu Luca. Oric în afară - atunci; ulterior,
când l-am căutat la lin. Finante; ulterior,
când i-am trimis vorbă cu Iotia lui, pe care am
întalnit-o de 2 ori la sediile Uniunii Scriitorilor,
fiind amândoi membri ai acelei organizații literare.
- orice în afară de a mă primi, a eruat. Nici
măcar nu mi-a lăsat răspuns - spe ex: la
sefi de Cabinet, la Finante - de că vea sau nu
să mă primească. Nota în 1937 finean - 1948 început
și (prin Iotia lui) prin 1940.

În reșumat: contact direct, activ, cu

01128

F. G. ...

Originalul de mână se găsește la dos. arestatului Lazarovici Lupu

356

29.09.1954
M. C. Dolescu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Astăzi, 13 Martie 1953. Orașul București.-
Interogatoriul a început la ora ..9.. Interogatoriul s'a terminat la ora 13.

Eu, Lt.Major ARAMA ION, am interogat în calitate de anchetator pe arestatul : LAZAROVICI LUPU, născut la 28 Octombrie 1912, în Bârlad, apatrit, de naționalitate evreu, membru al P.C.Israelian, din 1939, studii: Scoala Sperioară de Comerț, abs. în anul 1932, de profesie funcționar, ultimul loc de muncă : ~~CONTRO~~COP, la Tipografie - Contabil, ultimul domiciliu în București, Str. Popa Rusu Nr.15, căsătorit cu AURICA, născută HIRSCHFELD, în anul 1921, lucrează la un cămin de copii, are doi copii, MARCEL în vârstă de 5 ani și LEN în vârstă de 3 ani. Origina socială : mama a lucrat la fabrică de ciorapi. A fost crescut de bunici - moașă și funcționar, membru în P.C.Israelian. In 1945 a candidat pe lista P.C.I. candidat în alegeri comunale Waad Hachela - Haifa.- A fost în Israel stabilit din anul 1930 ; Jugoslavia în anul 1948 cca. 6 săptămâni în drum spre R.P.R.; Bulgaria cca. 3 săptămâni în 1948 ; R.P.U., R.P. Polonă, R.P.Cehoslovacia ; Austria ; Franța ; Belgia, delegat al P.C.I. Nu a fost judecat sau condamnat.-

Intrebare:

Dta. ești născut în R.P.R. Când ai părăsit țara, pentru care motiv și unde te-ai stabilit ?

Răspuns:

Am declarat că sunt născut în România în orașul Bârlad. Am părăsit țara în anul 1933, întrucât nu aveam de lucru și m'am dus să caut de lucru. M'am stabilit în Palestina, orașul Haifa.-

Intrebare:

Arată concret împrejurările în care ai părăsit România și te-ai stabilit în străinătate ?

Răspuns:

Înainte de a pleca, mai bine zis în vederea plecării, am intrat și lucrat cca. două săptămâni într'un colectiv de muncă a grupării Haşomer - Hatzair. Plecarea a fost organizată de grupare, eu părăsind țara cu pașaport colectiv. Mama. care a plecat odată cu mine a mers ca turistă.-

Intrebare:

Arată cu ce te-ai ocupat din momentul în care te-ai stabilit în Israel și până la venirea Dtale. în R.P.R. ?

Răspuns:

La data când am ajuns în Israel, m'am angajat ca muncitor manual la Construirea de șosele în localitatea Petahtiva lângă Tel - Aviv.-

După foarte scurt timp m'am angajat la culturile de oranje - tot ca muncitor manual în aceeași localitate.-

În 1934, am plecat la Haifa, unde am lucrat puțin timp ca muncitor manual zilier în port. După câteva zile, am găsit de lucru ca vânzător în diferite magazine, îndeletnicire pe care am avut-o până prin 1936, după care am fost contabil și casier la diverse firme comerciale.-

Ultimul angajament l-am avut în anul 1945 ca, casier la firma SPINNEY - S din Haifa.-

Din 1945 - 1946, am lucrat ca funcționar administrativ în resortul economic al P.C.Israelian.-

Intrebare:

Arată cum motivul și împrejurările venirii Dtale. în R.P.R.- ?

Răspuns:

Astăzi 21 Martie 1953, declar următoarele :

- În 1947 când a început construirea căii ferate dela Sama - Sarajevo în Jugoslavia, a plecat și din Palestina o brigadă sau două de tineret, care să muncească la această lucrare.-

Ca conducător al tineretului din brigada palestiniană a plecat ELIOSA KOJANSCHI.-

Plecarea brigăzii în cap cu KOJANSCHI, a fost anunțată în presa din Palestina, care anunța totodată că KOJANSCHI, din Jugoslavia va pleca în toate țările din Europa :Cehoslovacia, România, Ungaria, Polonia, Bulgaria.-

Plecarea s'a produs în aceeași zi sau chiar cu o zi înaintea anunțării în presă.-

Imbarcarea pe vapor s'a făcut în portul Haifa.-

Sosirea în Jugoslavia a fost deasemeni anunțată în presa din Palestina, comunicarea din presă vorbind despre meetingul care a avut loc și la care a vorbit KOJANSCHI, etc.

Ulterior se anunța în presa din Palestina sosirea lui KOJANSCHI în Bulgaria, Ungaria și celelalte țări. Se arăta în presă desăre meetingurile la care participa KOJANSCHI în fiecare din aceste țări și ce spunea în cuvântarea sa, etc.-

Ulterior când eu am venit în R.P.R. într'o discuție pe care am avut-o cu VASILICHI GHEORGHE, acesta mi-a spus că în timp ce se afla în Jugoslavia, KOJANSCHI s'a adresat cred printr'o telegramă lui BETKA VASILICHI, cerându-i să intervină să i se trimită viza la Belgrad pentru intrarea în România.-

Soțul ei, VASILICHI GHEORGHE, a predat-o cuiva la C.C. de unde s'au făcut toate formalitățile, rămânând ca aprobarea comisiei să fie obținută în termenul de o lună.-

KOJANSCHI nu a putut să aștepte atât de mult, din care cauză a plecat în celelalte țări.-

Fac mențiunea că ELIOSA KOJANSCHI era însoțit de încă o membră a C.C. al P.C.Palestinian, numită RUTH LIUBICI.-

Scopul deplasării făcută de KOJANSCHI și însoțitoarea sa, în țările susarătate, a fost de a se populariza P.C.P. și obținerea de ajutor material pentru P.C.P.-

Aceste chestiuni le-am cunoscut dela însuși KOJANSCHI și dela MIKUNIS.-

Voiajul a fost făcut în Bulgaria, Polonia, Ungaria și nu știu sigur dacă și în Cehoslovacia.-

KOJANSCHI ajuns în fiecare din aceste țări, se prezenta la C.C. al P.C. și arătând situația grea a P.C.P. cerea un ajutor bănesc.-

La toate țările la care a apelat, a rămas să i se dea un răspuns peste câteva săptămâni.-

În Polonia i s'a spus categoric data când să se prezinte pentru a primi răspunsul. Era un termen de câteva săptămâni.-

~~35P~~
35P

Până la primirea acestor răspunsuri KOJANSCHI și RUTH LIUBICI au revenit în Palestina.-

La reîntoarcerea sa KOJANSCHI a ținut meetinguri în toate orașele mai mari din Palestina, meetinguri la care a vorbit descriind tot ce a văzut în țările pe care le vizitase. ELIOSA KOJANSCHI mi-a spus că va pleca peste cca. 3 luni în al doilea voiaj, pentru a primi răspunsurile ce-i fusese promise.-

Din motive pe care eu nu le cunosc, s'a amânat plecarea lui KOJANSCHI în cel de al doilea voiaj.-

În această perioadă de timp, au început să se prezinte la KOJANSCHI diferiți negustori, care să dea sugestii și să facă propuneri pentru diverse afaceri comerciale, care să se facă între Palestina și țările pe care KOJANSCHI le vizitase.-

Fac arătarea că în această perioadă eu mă aflam în Haifa, unde locuiam, iar KOJANSCHI se afla în Tel Aviv, unde a locuit întotdeauna.-

Intrucât KOJANSCHI vizita foarte des Haifa, a început să-mi vorbească și să mă întrebe ce părere am eu despre eventualitatea faptului de a pleca în țările democratice pentru a lua eu rezultatul ce-l aștepta, după cum am arătat, de la Partidele Comuniste, cărora se adresase cu ocazia voiajului și să mă îngrijesc de posibilitățile ca ajutorul primit să ajungă în Palestina.-

După aceste discuții, pe care le-a avut KOJANSCHI cu mine, la câteva zile DRUKMAN ELIAU din Haifa, mi-a transmis că trebuie să reorganizez Lepad-ul (presa și propaganda).-

Am plecat imediat la Tel Aviv, unde am luat contact cu MIKUNIS, care a întărit cele ce-mi comunicase DRUKMAN cu privire la Lepad, iar în sectorul economic, imediat ce voi termina reorganizarea în Tel Aviv, așa cum am făcut-o în Haifa, să mă pregătesc de plecare în țările ce fuseseră vizitate de ELIOSA KOJANSCHI.-

Aceasta a însemnat în fapt că în timp ce opinia publică cunoștea că ELIOSA KOJANSCKI va pleca în al doilea voiaj în țările democratice, s'a hotărât ca nu ELIOSA, ci eu să fac voiajul respectiv.-

Câteva zile după discuția mea cu MIKUNIS, a venit la mine ^{la} LEPAC în Tel Aviv, KOJANSCHI și mi-a spus următoarele :

"Diseară vei fi la mine acasă unde vor fi mai mulți înși cu care vei discuta o problemă comercială"

Eu l-am întrebat despre ce este vorba.-

ELIOSA mi-a răspuns atunci că s'au prezentat la el câțiva negustori, foști reprezentanți ai diverselor firme și întreprinderi în special din Polonia și Cehoslovacia, care au spus că vor să deschidă un birou de agentură și comision la Tel Aviv și Haifa dacă va fi nevoie.-

Propunerea lor a fost ca noi să le aducem exclusivitatea în plasarea produselor din țările democratice pentru Palestina, iar profiturile să ne rămână nouă, ei lucrând ca salariați specialiști - o altă soluție fiind acela de a stabili un procent mic pentru ei, restul profitului revenindu-ne.-

ELIOSA KOJANSCHI mi-a vorbit despre atitudinea pe care el a păstrat-o față de negustorii care s'au prezentat la el, căroră nu le-a dat vre-un răspuns lăsându-le în general impresia că chestiunea nu-l interesează.-

Seara mergând la întâlnirea la care m'a trimis KOJANSCHI, după ce mai întâi m'am plimbat în fața casei și am văzut pe niște bărbați care au intrat în casă la KOJANSCHI, am intrat și eu și acolo un tânăr, originar tot din Polonia, cel care-i convocase pe negustori (nu-i cunosc numele tânărului) a deschis discuția.-

Tânărul adresându-se negustorilor le-a spus că toate propunerile pe care le-au să mi le spue mie.-

Propunerile s'au făcut așa cum fuseseră formulate de fiecare negustor în parte, atunci când se prezentase lui ELIOSA.-

Fac mențiunea că acum, ELIOSA nu era prezent în camera în care se ținea consfătuirea, el nevoind să se arate că și-a schimbat atitudinea și că l-ar interesa chestiunea. ELIOSA era în schimb într'o cameră vecină, de unde asculta discuțiile.-

Eu am urmărit să cunosc dela negustorii care făceau propunerile, tehnica operațiunilor comerciale, cine va suporta cheltuielile pentru organizarea birourilor de agentură și comision, (import-export) și cine sunt actualii reprezentanți sau agenți care lucrează cu firmele cunoscute de cei care făceau propunerile.-

Deasemenea mă mai interesa să aflu cum ar putea fi înlăturați actualii reprezentanți de firme și înlocuiți cu aceștia care făceau propunerile de a lucra cu noi.-

Dela unii am primit chiar în această consfătuire unele date și chiar nume, restul rămânând ca cei cu propunerile să se intereseze apoi să mi le dea.-

Negustorii participanți la consfătuire, au tatonat să afle dacă eu am mai lucrat, dacă cunosc meseria și dacă am deja relații stabilite cu țările democratice.-

Răspunsul meu a fost că eu nu mă bizui pe relații comerciale cu țările democratice, ci vreau să fac afaceri în general și cu piața internă a Palestinei.-

Acest răspuns l-am dat pe baza directivei ce primisem dela KOJANSCHI.-

În fapt negustorii au plecat dela această consfătuire fără a ști ceva dela mine, în sensul că dacă am relațiile stabilite cu țările democratice, dacă voi putea să realizez exclusivitatea propusă de ei, dacă plec în străinătate sau nu.-

În schimb eu mi-am scos material dela ei, preparativ necesar pentru plecarea mea în țările democratice.-

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt cu cuvânt și am constatat că el corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțiu și semnez.-

C 1128

~~F. G. ...~~
P. ...

Originalul de mână se găsește
la Dos. arestatului LAZAROVICI LUFU

H. C. Johansen

29.09.984

362

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Arestatul LAZAROVICI LUFU, născut în Bârlad la 28 Octombrie 1912, fiul lui LAZAR și GOLDA, de profesie funcționar, cu ultimul domiciliu în București Str. Popa Rusu Nr.15.-

Astăzi, 24 Martie 1953

Orașul București.-

Interogatoriul a început la ora 8,45'

" s'a terminat la ora 14 45

Intrebare:

Continuă-ți declarația cu privire la scopul, împrejurările și felul în care ai venit în R.P.R. ?

Răspuns:

Mai întâi am de complectat la depoziția anterioară, un mic amănunt și anume : ELIOSA KOJANSCHI mi-a povestit după primul său voiaj făcut în țările democratice, că atunci, cu ocazia primului voiaj, când s'a aflat la Belgrad, s'a adresat Legației României pentru viza de intrare în România. Legația a făcut formalitățile, iar el în acelaș timp a telegrafiat C.C. al P.C.R. în acelaș scop. Mi-a mai spus că a primit o telegramă răspuns, în care i se comunica timpul cât va trebui să aștepte până la primirea vizei. Nu mi-a spus și nu știu de la cine a primit acea telegramă răspuns.-

Revin asupra afirmației din declarația anterioară, la faptul de a-mi fi spus DRUKMAN să plec la Tel Aviv, să fac reorganizarea Lepac-ului.-

Corect este că singur am făcut acest lucru.-

Faptul că am vorbit de el s'a datorat confuziei făcută de mine, întrucât eu am stat de vorbă în acea perioadă cu DRUKMAN, discutând despre muncile ce le îndeplineam.-

Intrebare:

Ai vorbit anterior despre BETKA și GHEORGHE VASILICHI.

Răspuns:

A fost tot o confuzie a mea care are la bază faptul

.//.

că după venirea mea în România , am cunoscut personal pe BETHA și GH. VASILICHI.-

Intrebare:

Continuă-ți declarația față de prima întrebare ce ți-a fost pusă ?

Răspuns:

Câtva timp după această consfătuire, a sosit în Palestina Comisia Interparlamentară Română, care se deplasa la Congresul dela Cairo.-

Mă aflu în Tel Aviv, când a venit la mine un cetățean (numele lui nu-l știu) din C.C. al P.C.P. care mi-a comunicat că în seara aceleși zile sosește în Tel Aviv Comisia Interparlamentară română în frunte cu VASILE LUCA.-

Asupra sosirii acestei comisiuni, pare-mi-se că a fost un articol publicat în gazeta KOL-NAAM, însă după sosirea Comisiunii. Stirea însă a fost atât de răspândită, încât se știa despre această sosire în toată Palestina.-

Când Comisiunea a sosit în Tel Aviv, eu cu ELIOSA KOJANSCHI m'am prezentat la hotel (numele hotelului nu-mi amintesc) și ELIOSA KOJANSCHI în discuția cu VASILE LUCA, a pus nu știu ce anume probleme, întrucât vorbeau rusește, limbă pe care eu nu o știu vorbi.-

ELIOSA mi-a spus că i-a pus lui VASILE LUCA problema de a primi un ajutor material pentru P.C-P. și problema chestiunilor comerciale.-

Discuția mea cu VASILE LUCA s'a referit nu la chestiuni importante.-

L-am întrebat dacă poate că are nevoie de ceva, dacă are nevoie de un tâlmaci, îi stau la dispoziție, etc.-

Intrebare:

Cine au mai fost prezenți la această discuție cu VASILE LUCA ?

Răspuns:

În hal-ul hotelului unde a avut loc discuția era multă lume, majoritatea din delegația română, care era foarte numeroasă, însă discuția s'a făcut între cei trei, cum am arătat.-

Intrebare:

Alte persoane nu ai cunoscut atunci ?

Răspuns:

Nu.-

Intrebare:

Continuă declarația ?

Răspuns:

Ulterior, când Comisia Interparlamentară Română, a revenit din Egipt, a avut loc o altă ședință la acelaș hotel, ședință la care eu nu am participat, dar despre care mi-a spus ulterior ELIOSA, care mi-a spus că a avut loc ședința și el, ELIOSA, este satisfăcut de rezultatul ei, fără a-mi spune ce anume s'a discutat.-

Eu am sosit în ultimul moment, când intrând în camera în care erau ELIOSA KOJANSCHI și VA SILE LUCA, ELIOSA i-a spus lui VASILE LUCA, că ceea ce spune el și ceea ce spun eu în sectorul economic este la fel de autorizat.-

Nu am prins din discuțiile lor nimic altceva. Împreună cu ELIOSA am părăsit camera lui VASILE LUCA.-

Intrebare:

Anterior ai spus că nu ai înțeles ce a vorbit ELIOSA cu V. LUCA, întrucât susnumiții au vorbit în limba rusă, limbă pe care Dta. nu o cunoști.-

Acum în ce limbă au discutat de ai putut să înțelegi și Dta. ?

Răspuns:

ELIOSA KOJANSCHI vorbea cu VASILE LUCA și de astă dată tot în limba rusă, însă fraza despre care am arătat mai sus, mi-a tradus-o în ebraică, iar eu am repetat-o în românește, pentru a o verifica în prezența lui VASILE LUCA.-

Intrebare:

Continuă declarația ?

Răspuns:

Discuția s'a terminat așa cum am arătat mai sus, rămânând însă să mai discutăm în aceeași zi, după ce vom fi mers fiecare la masă, sau în dimineața zilei următoare.-

În dimineața zilei următoare, am discutat eu cu VASILE LUCA, vorbind românește, ELIOSA KOJANSCHI care era și el prezent, nu vorbea nimic.-

La urmă după ce am terminat de discutat cu VASILE LUCA, au discutat și între ei (VASILE LUCA și ELIOSA KOJANSCHI) vorbind rusește.-

Intrebare:

Arată tot ce ai discutat Dta. cu VASILE LUCA ?

Răspuns:

Eu i.am spus lui VASILE LUCA, că vrem să înființăm un birou de agentură și comision, ca schimburile comerciale dintre Palestina și România, să se facă numai prin noi, că anumite mărfuri de care România avea nevoie în acea vreme, din țările din Apus, noi le putem procura și trimite în România, etc.-

VASILE LUCA mi-a spus că el nu este de specialitate, însă când am să vii în România, să mă prezint la Ministerul Comerțului Exterior, și la Societățile Comerciale din România, cu care să tratez ce mă interesează.-

Intrebare:

Continuă declarația.

Răspuns:

Discuțiile au trecut asupea chestiunilor politice.-
Eu am vorbit românește spunându-i lui VASILE LUCA despre situația politică din Palestina.-

I-am prezentat problema economică, apoi problema naționalităților.-

Intrebare:

Arată concret ce i-ai spus Dta., ce ți-a spus sau răspuns VASILE LUCA și ce a vorbit fiecare din cei prezenți la această ședință ?

Răspuns:

Ce am arătat până aici despre chestiunile cu VASILE LUCA. Nu sunt adevărate. Ce am arătat este o legendă pe care am stabilit-o eu cu ELIOSA KOJANSCHI, încă atunci când ne aflam în Palestina și când aveau loc întâlnirile noastre cu VASILE LUCA. Scopul construirii acestei legende, a fost atunci de a putea ascunde față de membrii C.C. ai P.C.P. și alți membrii ai P.C.P. ceea ce noi discutăm și aranjăm cu VASILE LUCA. Bineînțeles această chestiune am făcut-o pentru cei care nu erau indicați să cunoască adevăratele lucruri. Adevărul este următorul :

In una din zile s'a prezentat la mine la LEPA în Tel Aviv, un membru al C.C. al P.C.P. numit BERL, care mi-a comunicat că a sosit în țară Comisia Interparlamentară condusă de VASILE LUCA, și îmi dă ca sarcină să fiu legătura de partid și când vor veni la Tel Aviv să stabilesc

imediat legătura cu VASILE LUCA. In acest scop am primit o scrisoare oficială cu antett-ul P.C.P.-ului ca la prezentarea mea lui VASILE LUCA să-mi servească.-

Cred, tot în aceeași zi, sau în ziua următoare, a venit ELIOSA KOJANSCHI la mine (spre seară) și mi-a comunicat că Comisiunea a sosit, el știe la ce hotel s'a instalat și să merg cu el acolo.-

Împreună cu KOJANSCHI m'am deplasat la hotel (a cărui nume nu-mi amintesc). Când noi am ajuns la hotel, tocmai sosise și Comisiunea Română.-

Am intrat în hall-ul hotelului, iar ELIOSA KOJANSCHI a așteptat în fața hotelului.-

Am întrebat cine este VASILE LUCA și VASILE LUCA era chiar lângă persoana căreia mă adresasem.-

Am înmânat lui VASILE LUCA scrisoarea pe care o aveam la mine.-

A citit, a pus-o în buzunar și am început să discutăm lucruri obișnuite, c'an primul contact de cunoștință.-

Între timp a venit și ELIOSA iar eu ca unul ce-l cunoșteam deja pe VASILE LUCA, i-am prezentat.-

ELIOSA a început să vorbească cu VASILE LUCA rusește. Ne aflam în fața scărilor care conduceau sus la camere, dar vorbea foarte slab această limbă.-

Deasemenea VASILE LUCA îmi adresa tot ce-i avea de spus lui ELIOSA, spunându-mi în românește, iar eu traduceam în ebraică pentru ELIOSA.-

Primele fraze tălmăcite au fost că VASILE LUCA cunoaște limba rusă, dar nu o vorbește așa bine.-

ELIOSA KOJANSCHI mi-a spus să-i comunic (traduc) lui VASILE LUCA, că îl roagă să ne primească să discutăm anumite probleme.-

VASILE LUCA a dat răspunsul și a rămas hotărât că întrucât acum sunt oboșiți depe drum, să venim în dimineața zilei următoare.-

Cred că ne-am despărțit chiar în acel loc, eu cu ELIOSA KOJANSCHI plecând. Totuși nu sunt absolut sigur de acest lucru. Nu știu dacă nu cumva l-am condus pe VASILE LUCA până la camera sa. Oricum alte chestiuni nu s'au discutat și în principiu a rămas stabilit că în ziua următoare, de dimineață să intrăm în fozul problemelor ce ne interesau.-

In dimineata zilei urmatoare a avut loc prima sedinta la care am participat :

- VASILE LUCA
- LAZAROVICI LUFU (adică eu).-
- KOJANSCHI ELIOSA.-

Nu-mi amintesc dacă la această sedinta a participat și soția lui VASILE LUCA.-

La această sedinta ELIOSA KOJANSCHI a făcut o expunere politică a greutăților și luptelor pe care le duce P.C.P. față de celelalte organizații politice din Palestina și regimul politic de acolo.-

In mod special s'a ocupat de politica lui HASOMER - HATZAIR.-

Fac arătarea că VASILE LUCA a venit în Palestina pe acelaș vapor cu (GINGI) COHIN delegatul lui HASOMER HATZAIR care a fost din partea organizației în România.-

La acest punct KOJANSCHI a tras concluzii în urma discuțiilor cu privire la HASOMER HATZAIR, că VASILE LUCA a fost influențat la anumite puncte de acest COHIN.-

Daceia KOJANSCHI s'a gândit fără să spună lui VASILE LUCA , că la această discuție trebuie să fie adus MAER VILNER, care să lămurească problema cu HASOMER HATZAIR.-

In ziua urmatoare a avut loc a doua sedinta tot la hotel și tot în camera lui LUCA VASILE, sedinta la care a venit și MAER VILNER, mai fiind prezentă și ELISABETA LUCA.-

Trebuie să arăt că în vederea acestei sedințe ELIOSA KOJANSCHI mi-a comunicat programul : MAER VILNER va discuta problema politică, în special problema lui HASOMER HATZAIR : ELIOSA KOJANSCHI va discuta greutățile P.C.P. din punct de vedere economic, iar eu să fac expunerea asupra programului în chestiunile comerciale care să asigure posibilitățile materiale pentru P.C.P.-

Desfășurarea sedinței :

- MAER VILNER începe discuția și toate punctele slabe în care noi am considerat pe baza discuției anterioare cu LUCA VASILE că VASILE LUCA nu s'a orientat just, MAER VILNER le discută lichidând cu punctul de vedere avut de VASILE LUCA în ziua anterioară.'

Al doilea a luat cuvântul ELIOSA KOJANSCHI, făcând expunerea greutăților materiale, pe care noi le avem

și a sacrificiilor pe care trebuie să le facă fiecare membru al P.C.P. și care totuși nu poate să acopere decât o mică parte a necesităților P.C.P.-

Pentru partea tehnică a operațiunilor care să ducă la rezolvarea situației economice a P.C.P. KOJANSCHI mi-a dat mie cuvântul spunând că eu sunt acela care mă ocup de problema economică și chiar că ceea ce spune el (KOJANSCHI) și ceea ce spun eu este la fel de autorizat.-

Eu luând cuvântul am făcut expunerea arătând sacrificiile pe care le fac membrii P.C.P. greutățile P.C.P. în această privință și nevoile crescânde (față de evenimentele în curs) care nu mai pot fi acoperite de P.C.P. decât într'o extrem de redusă măsură de unde concluzia asupra necesității de a întreprinde ceva nou.-

I-am spus că avem deja sau vrem să înființăm un birou de agentură și comision și că am dori ca relațiile comerciale dintre România și Palestina să se facă și cu noi pentru a putea asigura profituri.-

Răspunsul lui VASILE LUCA a fost să mă adresez societăților comerciale din România, iar când voi fi în România (unde spusesem că vreau să merg), să mă adresez tot la respectivele societăți comerciale. A adăugat că dacă momentan putem procura ceva porumb să trimitem în România e foarte bine.-

Cu aceasta s'a terminat cea de a doua ședință cu VASILE LUCA.-

Intrebare:

Arată concret punctele discutate în această ședință cu privire la programul politic - în legătură cu HASOMER HATZAIR.-

Răspuns:

Nu pot da răspuns la această întrebare, pentru că nu-mi aduc aminte.-

Imi amintesc doar ca o concluzie a problemei că VASILE LUCA a spus că P.C.P. să caute să găsească o platformă comună de acțiune cu HASOMER HATZAIR, pentru a nu-și zădărnici unul altuia acțiunile și a nu împărți, a nu fărâmița forțele care trebuiesc opuse regimului politic din Palestina.-

Intrebare:

Arată concret ce s'a stabilit în vederea venirii Dtale. în România ?

././.

Răspuns:

Refuz să fac declarația.-

Intrebare:

Dece refuzi să faci declarație?-

Răspuns:

Dușmanul întrebă, așa că eu nu-i răspund.-

Intrebare:

Secretele cui le aperi și față de cine ? Dta. te afli arestat, trebuie să înțelegi acest lucru și trebuie să mai înțelegi că secretele despre care nu vrei să declari, sunt cunoscute de Securitate, altminteri nu te-ar fi arestat.

Răspuns:

Cer să fiu dus în fața Judecății Poporului.✚

Intrebare:

Pentru ce să fii judecat ?

Răspuns:

Pe baza declarației ce am dat-o.✚

Intrebare:

Dar Dta. știi doar că ancheta nu s'a terminat. Cererea de a fi judecat îți va fi satisfăcută oricum, dar mai întâi trebuie să răspunzi la toate întrebările anchetei și să mărturisești întreaga activitate pe care ai desfășurat-o împotriva R.P.R.

Răspuns:

-

Intrebare:

Dece taci ?

Răspuns:

-

Intrebare:

Dta. ai mai refuzat să răspunzi la anchetă, iar când ai vorbit ai construit legende în loc să declari adevărul.-

Această comportare a Dtale. nu este tolerată de anchetă și te vei convinge ca și în ocaziile precedente că faci încercări inutile.-

Prin aceste încercări nufaci altceva decât să te demaști singur. Ai refuzat chiar să semnezi procesele verbale de interogatoriu în care ți s'a consemnat prima depoziție.-

Poziția aceasta pe care ai adopta-o față de anchetă,

este tipică la spioni, care nu sunt suficient de inteligenți și nu pricep din primul moment al arestării că totul pentru ei este pierdut, că o atitudine corectă față de anchetă le poate ușura întrucâtva situația.-

Răspuns:

Nu semnez și numai declar nimic.-

Ancheta se întrerupe la orele 22.- 25 Martie 1953,
Ancheta este reluată la orele 8.-

Intrebare:

Ancheta fiți cere să declarați ce s'a stabilit la cea de a doua ședință cu VASILE LUCA și ceilalți în vederea venirii Dtale. în România.-

C 1128

~~F. Ghigiu~~
RUS

Originalul de mână se găsește
la Dos. arestatului LAZAROVICI LUPU.

H. C. Solomon

29.09.44.

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====
Arestatul LAZAROVICI LUPU, născut în Bârlad la 28
Octombrie 1912, fiul lui LAZAR și GOLDA, de profesie
funcționar, cu ultimul domiciliu în București Str. Popa
Rusu Nr.15.-

31 Martie 1953

Orașul București.-

Interogatoriul a început la ora 17,15'
" s'a terminat la ora 22.00

Intrebare:

Arată împrejurările care au dus la venirea D-tale. în
România ?

Răspuns:

În anul 1947 pe când mă aflam la Haifa, ELIOSA
KOJANSCHI care vizita orașul și care s'a întâlnit cu mine,
mi-a propus dacă n'ar fi bine să încep să mă pregătesc pen-
tru un voiaj în țările democratice și natural inclusiv
România.-

După un interval de câteva zile, am plecat la Tel Aviv
în munca curentă pe care o prestam și găsind în munca mea
anumite lucruri de transformat, forțat de împrejurări s'a
hotărât ca să rămân în Tel Aviv în mod permanent, până voi
termina cu această reorganizare, este vorba de reorganizarea
lepac-ului (agitație, presă și propagandă) resort al P.C.P.

În timpul desfășurării acestei munci ELIOSA KOJANSCHI
care se ocupa cu sectorul economic, m'a informat că mai mulți
indivizi s'au prezentat la el cu diverse propuneri pentru a
face ca relațiile economice dintre Israel și țările democra-
tice să fie preluate de noi și în care scop să organizăm
birouri de agentură și comision și reprezentanțe la care
ei să fie cointeresați, sau salariați ca oameni de branșe.-

ELIOSA KOJANSCHI care în realitate se ocupa cu acest
resort al P.C.P. nu putea să facă o asemenea chestiune în
mod deschis (care să angajeze Partidul), nu le-a dat nici un

././.

răspuns și nici o atenție, ca ulterior să-mi comunice mie despre cele discutate cu ei și să studiez propunerea făcută de ei și analiza dacă această propunere poate da vre-un rezultat. De aici a pornit ideea în general că ar fi bine ca să plec în țările democratice și să văd ce fel de posibilități comerciale există între aceste țări și Israel.-

Menționez că astfel de propuneri KOJANSCHI a primit din partea mai multor indivizi. Acest fapt s'a datorat că KOJANSCHI făcuse un voiaj în aceste țări, lucru care s'a publicat în presă.-

In baza celor discutate de mine cu ELIOSA KOJANSCHI, am procedat la următoarele :

- M'am întâlnit cu acei negustori, m'am interesat ce reprezentanțe au avut ei înainte și cu cine au lucrat, dacă este nevoie de coptat cont curent la bancă, cum se fac acreditive și în principal cum se face exclusivitatea în aceste relații comerciale.-

După ce am primit toate aceste date, eram pus în curent de felul cum se organizează un astfel de birou, date pe care i le-am dat lui ELIOSA KOJANSCHI, iar eu am continuat munca ce o aveam.-

După circa cinci luni de zile, primesc viza de a pleca în Jugoslavia, unde după o ședere de 2-3 săptămâni, și în a căror interval m'am prezentat la Legația Română din Belgrad, cerându-le viza pentru România, am primit viza de a intra în România.-

Intrebare:

Vorbește Dta. despre comisia interparlamentară românp care a fost în Israel ?

Răspuns:

In cursul anului 1947, pe când mă aflam în Tel Aviv, Comisia interparlamentară română care era în tranzit prin Israel spre Cairo, s'a oprit câteva zile la Tel Aviv. In legătură cu această comisiune am de arătat următoarele :

- ELIOSA KOJANSCHI s'a interesat în ce stadiu stau relațiunile comerciale între România și Israel și dacă s'ar putea face relații comerciale între aceste două țări.-

Răspunsul pe care el l-a primit și pe care mi l-a dat mie, a fost ca să mă prezint societăților comerciale din

- 3 -

România și împreună cu ei care se ocupă cu resortul acesta voi vedea la față locul care sunt posibilitățile pentru a face relații comerciale între România și Israel. Tin să menționez că în aceeași perioadă de timp, România nu dăduse exclusivitate la nimeni ci făcea afaceri izolate, sau spontan, fără să aibe pe cineva pe piața Israelului care să se ocupe în mod special cu plasarea produselor românești.-

Intrebare:

Dta. personal ai luat contact cu comisia interparlamentară română ?

Răspuns:

Eu împreună cu ELIOSA KOJANSCHI m'am întâlnit cu Comisia interparlamentară română, care era condusă de VASILE LUCA unde ne-am interesat de cele ce am menționat mai sus.-

Intrebare:

Arată Dta. unde a avut loc prima întâlnire cu acea Comisiune și cum a decurs aceasta ?

Răspuns:

Intâlnirea pe care am avut-o, a fost la un hotel în Tel Aviv, unde am pus întrebări la chestiunile susarătate și am primit răspunsurile pe care deasemenea le-am consemnat mai sus.-

Intrebare:

Căror persoane anume din comisiune te-ai prezentat Dta. și în ce calitate ?

Răspuns:

Nu pot da nici un răspuns la această întrebare, pentru că nu are nici o legătură cu împrejurările în care eu am venit în România și nici Comisia Interparlamentară nu are vre-o legătură cu împrejurările venirii mele în România.

Intrebare:

Dta. trebuie să înțelegi că ești obligat să răspunzi în mod corect, declarând adevărul la toate întrebările ceți sunt puse de anchetă.-

Căror persoane anume din Comisiunea Interparlamentară Română te-ai prezentat în timp ce aceasta se afla în Palestina și în ce calitate ai făcut acest lucru ?

Răspuns:

Eu ce am avut de declarat am declarat.-

Intrebare:

Acest răspuns al Dta. nu este corect și deaceia

.//.

ți se atrage atenția încă odată că ești dator să răspunzi corect la întrebări și să declari adevărul. Cui din Comisiune te-ai prezentat și în ce calitate.-

Răspuns:

-
Azi 1 Aprilie 1953, orele 21,20'

Intrebare:

Te-ai hotărât să faci declarații ? Sunt aproape 30 de ore decât Dta. ai refuzat să mai răspunzi la anchetă. Răspunde.

Răspuns:

Doresc să fac o declarație fără a mi se pune nici un fel de întrebare.-

Intrebare:

Te-ai hotărât să declari totul încât consideri că nu va fi nevoie de nici o întrebare ?

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martora LÖVI IOANA, născută la 6 Decembrie 1901 în Bekeseseba-R.P.Ungaria, fiica lui Ignat și Elena, fără profesie, cu domiciliul în București, str. Antin Nr. 26.

la Februarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și - min.
" s'a terminat la " 15 și 35 "

Intrebare

Care sunt adresele la care ați locuit în perioada anilor 1937-1942 ?

Răspuns

Eu am locuit în str. Antin Nr. 10 din anul 1933 până în vara anului 1940, de aci ne-am mutat în Splaiul Unirii Nr. 42 unde am locuit timp de un an și jumătate până la 1 Septembrie 1941 când n'am mutat cu fetița cea mică MARGARETA în str. Romulus Nr. 75 etajul 3, într'o cameră mică, unde am stat până în Decembrie 1944 când a venit soțul meu din lagărul Tg.Jiu, când ne-am mutat în str. Antin Nr. 26 unde locuim și în prezent.

Intrebare

Din cine se compunea familia D-tale când ați locuit în str. Antin Nr. 10 ?

Răspuns

Familia mea când am locuit în str. Antin Nr. 10 se compunea din LÖVI EUGEN -soțul meu- eu și două fete nume ELENA și MARGARETA.

În timp ce locuim în str. Antin Nr. 10 camera două era mereu închiriată la diferiți subchiriași printre care locuie periodic la noi și MARGARETA SCHUB, iar din anul 1938 a stat în aceeași cameră cu fiica mea ELENA însă nu știu precis până când, cred însă că după ce s'a eliberat dela închisoarea Văcărești unde a executat o pedeapsă de trei luni și-a luat locuința în altă parte însă nu știu unde s'a mutat, deși ni-o spus atunci adresa

că unde s'a mutat.

Intrebare

Când și luat contact cu mișcarea muncitorească și prin cine ?

Răspuns

Eu am luat contact cu mișcarea muncitorească prin MARGARETA SCHÖN când aceasta s'a mutat la noi, la care veneau anumite persoane din mișcare cum sunt: LOUIF ARDELEANU, GHEORGHINA ARDELEANU, soția lui ILICA VASILE, ILICA VASILE, OFELIA MAROLE, SLOBODA IOAN, ADAM MICOLOS și soția sa ELIA, GHEORGHE STOICA și mai multe persoane.

Intrebare

În ce a constatat activitatea D-tale pe linia mișcării muncitorești ?

Răspuns

Activitatea mea pentru mișcarea muncitorească în acea perioadă a constatat în aceea că, atunci când SCHÖN MARGARETA mi-a solicitat să fac de mâncare pentru deținuții dela Văcărești, îmi dădeau bani pentru care am făcut mâncare, în anul 1936 am fost trimisă la Timisoara la procesul lui SCHÖN MARCU ca martoră, însă nu am făcut nimic pentru că procesul nu a avut loc. Când SCHÖN MARCU a fost în trecere la Văcărești, am fost trimisă acolo de MARGARETA SCHÖN cu un colet pentru soțul său, iar când n'am dus acolo nu am putut sta de vorbă cu el, ci am dat numai pachetul.

În afară de aceasta când veneau pachete dela Doftana cu diferite jucării, trotinere pentru copii și pantofi de rafie de damă împletite și sandale de panză cu talpă de piele, pe care am ajutat lui MARGARETA SCHÖN să le vândă, iar din banii rezultați se cumpărau alte materiale pe care le trimiteau la Doftana.

Ultimul colet care nu a fost complet vândut a fost confiscat de agentul de Siguranță GUSE care a făcut la noi o percheziție și știind că s'a dat ordin că nu mai este voie să primim astfel de colete a arestat-o și pe MARGARETA SCHÖN, care a dovedit că coletul a venit cu factură legală și astfel a fost eliberată.

Din materialele care veneau dela Doftana am vândut anumite lucruri și anume pantofi de rafie de

377

dană, însă nu știu câte perechi au vândut deoarece erau multe și toate trebuiau vândute.

Intrebare

Ați arătat mai sus că la MARGARETA SCHÖN venea de mai multe ori și VASILE LUCA. Arată dacă VASILE LUCA a avut întâlniri în casa Dole și cu cine oare ?

Răspuns

Eu nu știu că VASILE LUCA să se fi întâlnit vreodată cu cineva în casa mea, știu doar atât că eu l-am văzut pe VASILE LUCA numai o singură dată când a venit la mine și s'a așezat pe scaun în camera mea și a întrebat de MARGARETA SCHÖN, despre care nu știu dacă a fost acasă sau trebuia să vină sau poate a avut vreun client cu care era ocupată în camera de alături, deoarece ea se ocupa pe atunci cu broderia.

S'ar putea ca altădată LUCA VASILE să fi avut întâlniri în casa mea cu cineva și eu să nu fi fost acasă, pentru că MARGARETA SCHÖN de multe ori mă trimetea în diferite locuri, sau să plece în alte interese personale.

Intrebare

Vi se arată patru fotografii, arătați pe care din aceste patru persoane le cunoașteți ?

Răspuns

Persoana din fotografie Nr. 3 îmi pare cunoscută, însă nu pot să precizez că unde și când am văzut-o. Mi se pare că am văzut-o în trecutul apropiat, însă nu pot să reconstitui că cine este.

S'ar putea să seamene cu vreun cunoscut al meu, însă nu sunt sigură dacă persoana din această fotografie este cunoscută de mine.

Prezentul proces verbal după ce l-am citit și văzând că corespunde întocmai celor declarate de mine și seamănă liberă și nesilită de nimeni.

os. Ioana Lăvi

LT DE SECURITATE

Mahler W.

Proces-Verbal de interogator

^{Arrestat} Martora Ion Ioana, născută la 6. Dec. 1901
în Bekeseraba - R.P. Ungaria, fiica lui Ignat și Elena, fără
profesiune, cu dom. în București st. Autiu N. 26. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

10. Februarie 1953.

Orașul București. -

Interogatoriul a început la ora 14 și - min.
„ s'a terminat la „ 15 și 35 „

Intrebare: Care sunt adresele la care ati locuit
în perioada anilor 1937-1943?

Răspuns: Eu am locuit în st. Autiu N. 10
din anul 1933 până în vara anului 1940, -
de aci ne-am mutat în splaiul Unirii N. 42
unde am locuit timp de un an și jumătate
adică până la 1 Septembrie 1941 când
m'am mutat cu fetta cea mică Margareta
în st. Romulus N. 75 etajul 3 într-o cameră
mică, unde am stat până în Noiembrie
1944 când a venit tatăl meu din lagărul
Tupai Jim, când ne-am mutat în st.
Autiu N. 26 unde locuim și în prezent. -

Intrebare: Din cine se compunea familia
at-tăc când ati locuit în st. Autiu N. 10?

Răspuns: Familia mea când locuiam
în st. Autiu N. 10 se compunea din
Ion Eugen - tatăl meu - , și două fete

Semnătura,

Ioana Ion

Urmare: nume Elena și Margareta. —

În timpul ce locuiau în str. Antim 4, io camera a doua era meșteșugărie la defecți, sublinieri printre care locuisă periodic la noi și Margareta Schou, iar din anul 1938 a stat în aceeași cameră cu fiica mea Elena însă nu știu precis până când, ved însă că după ce sa eliberat dela închirierea încăierii mele a executat o pedespră de trei luni și a avut locuință în altă parte însă nu știu unde și a mutat, apoi mi-a spus atunci adinea că mele și a mutat. —

Gutieroaie: Când eti luat contact cu mireasa nuntațoare și prin cine?

Răspuns: Eu am luat contact cu mireasa nuntațoare și prin Margareta Schou când aceasta și a mutat la noi, la care veneau anumite persoane din mireasa cum sunt: Ionel Andeleanu, Gheorghe Andeleanu, soția lui duca Hănc, duca Hănc, Ophelia Manole, Floarea Ion, Adam Niclos și soția sa Ella, Gheorghe Stăca, și mai multe persoane. —

Gutieroaie: Tu ce a contactat actiuitatea d. tale pe linia mireasii nuntațoare?

Răspuns: Actiuitatea mea pentru mireasa nuntațoare în aceea perioadă a contactat în aceea că atunci când Schou Margareta mi-a solicitat să fac de mijloc pentru detinutii dela închiriere și mi dădeau bani pentru care am făcut

Semnătura,

Ioana Ioni

Urmare: maicane, în anul 1936 am fost trimisă ^{377P}
la Timișoara la părintele lui Șchiou Mareu
ca maică, însă nu am fost trimisă
pentru că părintele nu a avut loc. - Când
Șchiou Mareu a fost în trecut la Hăcișiești
am fost trimisă acolo de Margareta Șchiou
cu un colet pentru pălăria sa, dar când
m'am dus acolo nu am putut sta de
vorbi cu el și am dat numai pachetul. -

Eu apoi de accorta cănd veneau pachete
de la Doftana cu diferite jucării, trăsneturi pentru
copii și pantofi de papie de damă, pistolete
și revolvere de păuză și talpă de piele,
pe care am opritat lui Margareta Șchiou
ră le vândă, și din bani rezultati m'ocupă-
rau alte materiale pe care le trimiteam la Doftana.

Ultimul colet care mi a fost confiscat
când a fost confiscat de agentul de
Sigananță Gure care a făcut la noi o percheziție,
și știind că s'a dat ordin să nu mai
cete voie să primim astfel de colete a
scutit și pe Margareta Șchiou, care
se dovedit că coletul a venit cu factură
legală și astfel a fost eliberată. -

Din materialele care veneau de la Doftana
eu am vândut anumite lucruri și am
pantofi de papie de damă și din câte
pecechi am vândut deoarece eram multe
și toate trebuiau vândute. -

Întrebare: Oți știut noi sau că
la Margareta Șchiou venea de noi multe ori

Semnătura,

Ioane Ioni

Urmare: ^{si} Fanile Luca. - Nota daca Fanile Luca
a avut intalnire in camera d-tale si cu
cine auze?

Raspuns, Eu nu stiu ca Fanile Luca
si se fi intalnit maritului cu cineva in cam
mea, stiu doar atat ca el l-au vizitat
pe Fanile Luca unuori a rugat d-tale
cand a venit la mine si sa prezat pe
seam in camera mea si a intalnit de
Marpeta Selion, depe care nu stiu daca
a fost mare sau trebuia sa vina sau
poate a avut unu client cu care era
ocupata in camera de statin, depe
ca se ocupa pe stiner cu broderia. -

Si putea cu alta data Luca Fanile
sa fi avut intalnire in cam mea cu
cineva si eu sa nu fi fost acolo, pentruca
Marpeta Selion de multe ori mi trimetea
in diferite locuri, sau au plecat in alte
interese personale. -

Intrebare, Si re amata patru foto-
profi amata pe care din aceste
permane le am foste. -

1

2

3

4

Semnatura,

Joana Livi

Urmare: Răspuns: Prima din fotografiile nr. 3. sunt 380
pore emonente, iar nu pot să precizez că
unde și când au văzut-o. - Mi se pare
că au văzut-o în trecut oprobriat
iară nu pot să recunosc că cine este.

Se putea să nu mi se aminte cu oarecui
de mine, iară nu sunt sigură dacă per-
sona din secunda fotografie este emonentă
de mine. -

Prezentul proces verbal după ce l'am
citit și văzând că conține întru
cele declarate de mine și semnez
acea și veritate de mine. -

Ioana Iovi

Au declarat

de mine

[Signature]

64
381

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestată LUGA ELIZABETA, sionistă, născută la 1 Ianuarie 1909, în comuna Balotina Bălți - U.R.S.S. din părinții Ilie și Zina, cu ultimul domiciliu în București str. Romniceanu nr.22.-

24 Aprilie 1953, București.
Interogatoriul a început la ora 19,30
" s'a terminat " 24,15.

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 6 Aprilie 1953, ai declarat că în anul 1947 când ai fost în Palestina ai fost primiți în Portul Haifa de un grup de cetățeni printre care erau sionistul ARON COHEN și LAZAROVICI LEIB.- De cine a fost pregătită această primire în Portul Haifa?

Răspuns:

Știu că ANGHEL DASCALU conducător al organizației sioniste "Miqnar" și care era secretar al delegației parlamentare române, a prevenit organizația sionistă "Miqnar" din Palestina despre trecerea delegației prin Palestina și oprirea ei acolo.- Știu aceasta, deoarecece vorbind cu DASCALU ANGHEL înainte de a ajunge în Palestina, el mi-a spus că delegația va fi întâmpinată și de un reprezentant al organizației sioniste "Miqnar", fapt ce s'a și întâmplat.- Ajunși în Portul Haifa-Palestina, am fost primiți de mai mulți reprezentanți printre care și reprezentantul organizației sioniste "Miqnar" în persoana lui ARON COHEN.-

Intrebare:

Cum a ajuns ANGHEL DASCALU ca secretar al delegației parlamentare române?

Răspuns:

Sionistul ANGHEL DASCALU a fost numit secretar al delegației parlamentare române cu ajutorul lui VASILE LUGA, care avea o atitudine de sprijinire a organizațiilor sioniste.
ca. Luga Elizabeta

382 ~~65~~

Spun acest lucru bazat și pe considerentul că VASILE LUCA, fiind pe atunci secretar general al P.E.D. și responsabil față de C.C.de munca cu organizațiile evreiești îl cunoștea bine pe sionistul DASCALU ANGHIEL, ca conducător sionist și deputat din partea organizației sioniste "Migmar" și avea legături strâns cu el.-

Intrebare:

Ce anume a urmărit ANGHIEL DASCALU prin organizarea întâlnirii delegației parlamentare române cu reprezentanții organizațiilor sioniste din Palestina?

Răspuns:

După câte știu eu ANGHIEL DASCALU a profitat de această călătorie a delegației parlamentare române prin Palestina și a organizat întâlnirea reprezentanților sioniști cu VASILE LUCA, care răspundea față de C.C.de munca cu organizațiile evreiești cu scopul de a-l lega pe VASILE LUCA mai strâns de mișcarea sionistă.-

Intrebare:

Si-a atins acest scop DASCALU?

Răspuns:

Da și-a atins scopul, deoarece într'adevăr reprezentanții diferitelor organizații sioniste au lăsat legături cu VASILE LUCA.- Astfel printre reprezentanții organizațiilor sioniste veniți să întâmpine delegația au fost și conducătorul organizației sioniste "Migmar" ARON COHEN precum și LAZAROVICI ISIB cu care VASILE LUCA a stabilit legături mai strâns chiar din prima seară la sosirea delegației în Palestina.- Aceștia, adică ARON COHEN și LAZAROVICI ISIB nu au mai părăsit delegația tot timpul cât au stat în Palestina, purtând discuții mai mult cu VASILE LUCA.- Au fost printre inițiatorii discuției ce a avut loc în camera de hotel a lui VASILE LUCA la Ierusalim.- În acea discuție ARON COHEN a ridicat problema emigrării invocând necesitatea unei creșteri rapide a populației evreiești în Palestina.- VASILE LUCA și-a manifestat tot interesul față de această discuție, luând înțelegere cu acești reprezentanți ce la întoarcere dela Cairo să organizeze o comisie și să discute pe larg problemele ridicate pentru a găsi o modalitate practică de înțelegere.-

ca. Elisabeta Luca

La întoarcere din Cairo discuția nemei putând avea loc deoarece era stare de asediu și nu puteam intra în oraș, ARON COHEN a venit la gară în întâmpinarea delegației și ne-a dus de am găzduit la o colonie.- Cu această ocazie VASILE LUCA a luat înțelegere cu ARON COHEN ca acesta să vină în țară, fapt ce s'a și întâmplat în toamna anului 1947, când ARON COHEN cu sprijinul lui VASILE LUCA a venit în România.-

Intrebare:

Ce urmări au avut legăturile lui VASILE LUCA cu reprezentanții organizațiilor sioniste din Palestina?

Răspuns:

Ca urmare a vizitei sale în Palestina și a legăturii cu reprezentanții sioniști, la întoarcerea sa din Palestina VASILE LUCA a devenit un adept al emigrației sioniștilor din România în Palestina.-

Intrebare:

Care este adevăratul scop al venirii lui ARON COHEN în țară?

Răspuns:

După câte știu eu din cele ce mi-a spus VASILE LUCA, ARON COHEN a venit în țară pentru ca VASILE LUCA să-i facă legătura cu sovieticii și eventual să plece în URSS. Știu că VASILE LUCA a încercat să-i facă legătură cu sovieticii dar nu a reușit, sovieticii au refuzat să stea de vorbă cu ARON COHEN.- Deasemenea cred că a venit ARON COHEN în țară pentru a urgenda cu sprijinul lui VASILE LUCA emigrarea sioniștilor din România în Palestina, așa după cum luseră înțelegere în Palestina.-

Intrebare:

Cât timp a stat ARON COHEN în țară și ce activitate a dus?

Răspuns:

Nu știu cât timp a stat ARON COHEN în țară și nici ce activitate a dus. Știu numai atâtă că atunci când ARON COHEN a venit în țară a luat legătură cu VASILE LUCA și acesta mi-a spus despre sosirea lui ARON COHEN, manifestând un interes deosebit.-

Deasemenea scurt timp după aceasta venind într-o zi la masă l-am găsit pe ARON COHEN împreună cu VASILE LUCA acasă.- Nu știu ce anume au discutat, însă ARON COHEN era foarte abătut și de atunci nu l-am mai văzut. Dela ultima

384 67

convorbire cu VASILE LUCA in legătură cu intervenția pe lângă sovieticii în favoarea lui ARON COHEN, nu am mai auzit de ARON COHEN.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

sa. Luca Elisabeta

ANCHETATOR:
LT. DE SECURITATE

Gh. Diță

Ca/5 ex.

C.N.S.A.

385 68

Proces-Verbal de interogator

Arestat a Elisabeta Luca, Ziarișta, născută la 1. Iunie 1909, în Com. Solotina - Part. U.R.S.S. din parinti în Zina, (Date de stare civilă, ultimul domiciliu) cu ultimul domiciliu în București Str. Rămnicului 22

6. Aprilie 1953
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 19 și 30 min.
„ s'a terminat la ora 24 și 15 min.

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 6. Aprilie 1953 ati declarat ca in anul 1947 cand ati fost in Palestina ati fost primiti in Portul Haifa - Palestina, de un grup de cetateni printre care erau nevistul sau bobou si Lazarovici fiu. De cine se sunt pregatita aceasta primire in Portul Haifa?

Răspuns: Știu că Anghel Dascalu conducător al organizației sioniste „Mismar” și care era secretar al delegației parlamentare Române, a prevenit organizația sionistă „Mismar” din Palestina despre trecerea delegației prin Palestina și opirea ei acolo. Știu aceasta deoarece vorbind cu Dascalu Anghel înainte de a ajunge în Palestina, el mi-a spus că delegația va fi întâmpinată și de un reprezentant al (al) organizației sioniste „Mismar” fapt ce s'a și întâmplat. Ajunși în Portul

Semnătura, Educ

Urmare: Haifa - Palestina, au fost primiti de
mai multi reprezentanti printre care si
reprezentantul organizatiei sioniste, Mismar,
in persoana lui Isaac Cohen.

Intrebare: cum a ajuns Arghel Dascălu
ca secretar al delegatiei parlamentare
Romane?

Răspuns: Sionistul Arghel Dascălu
a fost numit secretar al delegatiei parlamentare
Romane cu ajutorul lui Vasile Luca care
avea o atitudine de sprijinire a organizatiilor
sioniste. Spun acest lucru bazata si pe
considerentul ca, Vasile Luca fiind pe atunci
secretar gen. F. N. D. si responsabil fata de C. C.
de munca cu organizatiile evreiesti il curtea
bine pe sionistul Dascălu Arghel ca, conducator
sionist si deputat din partea organizatiei
sioniste „Mismar” si avea legaturi stranse
cu el.

Intrebare: ce anume urmărit Arghel
Dascălu prin organizarea intalnirii delegatiei
parlamentare Romane cu reprezentanti organizatiilor
sioniste din Palestina?

Răspuns: După câte știu eu Arghel
Dascălu a profitat de aceasta colatură a
delegatiei Parlamentare Romane prin Palestina,
si sa organizeze intalnirea reprezentantilor
sionisti cu Vasile Luca, care raspundea fata
de C. C. de munca cu organizatiile evreiesti
cu scopul de al lega pe Vasile Luca mai
strans de rușcarea sionista.

Semnătura,

Eluc

Urmare: Intelare: Si-a atins acest scop. Descălu? 49

Răspuns: Sa si-a atins scopul deoarece intradevar reprezentanti diferitelor organizatii sioniste au luat legătura cu Vanile Luca. Astfel printre reprezentanti organizatiilor sioniste suntii sa întâmpine delegatia au fost si conducătorii organizatii sioniste „Mismar” sau boheu precum si pazarii sioniste cu care Vanile Luca a stabilit legaturi mai stranse chiar din prima sara la sosirea delegatiei in Palestina. - Acestia adica Nou boheu si pazarii sioniste nu au mai parant delegatia tot timpul cat au statat in Palestina putand discuti mai mult cu Vanile Luca. Au fost printre initiatorii discutiei ce a avut loc in camera de hotel a lui Vanile Luca la Ierusalim. - In acea discutie Nou boheu a ridicat problema emigrării invocand necesitatea unei emigrări rapide a populatiei evreiesti in Palestina. Vanile Luca si-a manifestat tot interesul fata de aceasta discutie luand intilnire cu acesti reprezentanti ca la întoarcere dela Cairo sa organizeze o comisie si sa discute pe larg problemele ridicate pentru a gasi o modalitate practica de intilnire. La întoarcere din Cairo discutia nu mai putand avea loc deoarece era stare de ordine si nu puteam intra in oraș, Nou boheu a venit la gara in întâmpinarea delegatiei si ne-a dus de aici gazduit la

Semnătura, *E. Luca*

7
Urmare:

o coloniie. In aceasta ocazie Vasile Luca a luat intelegere cu Noua Bohem ca aceasta sa vina in tara fapt ce sa si intamplat in toamna anului 1947 cand Noua Bohem este sprijinul lui Vasile Luca a venit in Romania.

Intrebare: Ce urmasi au avut legaturile lui Vasile Luca cu reprezentantii organizatiilor siociste din Palestina?

Raspuns: In urma vizitelor sale in Palestina si a legaturii cu reprezentantii siocisti, la intoarcerea sa din Palestina Vasile Luca a devenit un adept al emigrării siocistilor din Romania in Palestina.

Intrebare: Care este adevaratul scop al venirii lui Noua Bohem in tara?

Raspuns: După câte știu eu din cele ce mi-a spus Vasile Luca, Noua Bohem a venit in tara pentru ca Vasile Luca săi facă legătura cu sovieticii și eventual să plece în U.R.S.S. Știu că Vasile Luca a încercat săi facă legătura cu sovieticii dar nu a reușit, sovieticii au refuzat săi stea de vorba cu Noua Bohem.

De asemenea cred că a venit Noua Bohem in tara pentru a urgenta cu sprijinul lui Vasile Luca emigrarea siocistilor din Romania in Palestina asa după cum marșă intelegere in Palestina.

Intrebare: Cât timp a stat Noua Bohem

Semnătura,

Edus

Urmare: in tara n'ce activitate a dus? 70
387
Raspuns: Nu stiu cat timp a stat prou
bohen in tara si nici ce activitate a
dus. Stiu numai atata ca atunci cand
prou bohen a venit in tara a had
legatura cu Vasile pica si acesta mi-a
spus despre sorcea lui prou bohen
manifestand un interes deosebit.
Deosebite sunt timp dupa aceasta
venind inta zi acasa la masa la un
gast pe prou bohen impreuna cu Vasile
pica acasa. Nu stiu ce anume a discutat, jura
prou bohen era foarte abilitat si de atunci
nu l-am mai vazut. Sela ultima
convorbire cu Vasile pica in legatura
cu interventia lui pe langa sovietici
in favoarea lui prou bohen nu am
mai auzit de prou bohen.
După ce am citit prezentul proces verbal
de interogatoriu eu sunt eu eu
si am constatat ca corespunde in
total cu cele declarate de mine, il
sustin si recunosc. — Eluc

Arhivat
si de urmasi
G. B. B.

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestata ELISABETA LUCA, născută la 1 ianuarie 1909, în Balotînța - Bălți - URSS, fiica lui Ilie și Zina, cu ultimul domiciliu în București str. Romniceanu nr.22.-

7 august 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 9,00

" s-a terminat " 11,15

Intrebare:

Ti se prezintă un exemplar al ziarului "Mișmar" nr. 1120 din 6 aprilie 1947, care pe prima pagină în partea dreaptă cuprinde fotografierea unui număr de trei persoane.-

Cine sunt aceste persoane?

Răspuns:

În partea dreaptă a ziarului "Mișmar" nr.1120 care mi-a fost prezentat în anchetă se află fotografierea următoarelor persoane pe care le enumăr din dreapta spre stînga: primul este numitul ARON COHEN, cetățean din Palestina, al doilea subsemnata, iar al treilea este VASILE LUCA.-

Intrebare:

Cînd și cu ce ocazie a fost luată această fotografie?

Răspuns:

Acastă fotografie a fost luată în luna aprilie 1947, în timp ce ne aflam în trecere prin Palestina în drum spre Egipt.-

Mai tîrziu tot în anul 1947, știu că ARON COHEN a venit în țară și a luat legătură cu VASILE LUCA.-

Despre legăturile lui VASILE LUCA cu ARON COHEN le-am declarat amănunțit în mai multe procese verbale de interogatoriu, anterioare.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvînt cu cuvînt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

LT.MAJOR

Gh. Diță

ss. Elisabeta Luca

389

Proces-Verbal de interogator

Arestata Elisabeta Luca născută la 1 Ianuarie 1909
în Bolotina - Bălți - U.R.S.S. fiica lui Ilie și fina cu
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
ultimul domiciliu în București str. Banniceanu nr. 26.

7 - August 1954
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și min.
„ s'a terminat la ora 11 și 15 min.

Intrebare: Se prezintă un exemplar al ziarului
„Lisuar” nr. 1180 din 6 Aprilie 1947 care pe prima
pagina în partea dreaptă cuprinde o fotografie
cu trei persoane.

bine sunt aceste persoane?

Răspuns: În partea dreaptă a ziarului „Lisuar”
nr. 1180 care mi-a fost prezentat în anchetă se
afă fotografia următoarelor persoane pe
care le enumerăm din dreapta spre stînga:

Primul este numitul Avou Cohen, cetățean
din Palestina, al doilea este subnumita, iar
al treilea este Varile Luca.

Intrebare: bind și eu ce ocazie a fost
luată această fotografie?

Răspuns: Această fotografie a fost luată
în luna Aprilie 1947 în timp ce ne aflam în
trecere prin Palestina în drum spre Egipt.

Mai târziu tot în anul 1947 știu că

Semnătura, Luca

Urmare: Aron boben a venit in zona si a luat legatura cu Vorile Luca.

Surse legaturile lui Vorile Luca cu Aron boben le-am declarat amovant in mai multe procese verbale de interogatoriu anterior.

Surse ce au edit prezentul proces verbal de interogatoriu evincat cu evincat si au constatat ca corespunde in total cu cele declarate de mine, il restitu si revin.

Anchetator.

Long. In cite

Anchetata Educa

Semnatura,

PROCES VERBAL DE IDENTIFICARE

=====

București, 1954, august 25.

Interogatoriul a început la ora 17,30

" s-a terminat " 20,00

Eu, lt. PUSCOCI GHEORGHE, anchetator prim, am procedat la identificare și am interogat în calitate de arestată pe LUCA ELISABETA, născută la 1 ianuarie 1909, în comuna Balotina Bălți - URSS, cu ultimul domiciliu în str. Romniceanu nr. 22 București, naționalitatea evreică, cetățenia română, membră P.C.R. apoi P.M.R., studii 4 clase medii, de profesie scriitoare, ziaristă, fără avere, origina socială mic burgheză. Arestată în anul 1934 de către Siguranța din Cernăuți, pentru activitate comunistă ilegală și condamnată în lipsă la 5 ani închisoare.-

DECLARAȚIA DE IDENTIFICARE.

Intrebare:

Vi se prezintă un număr de trei fotografii. Pe cine cunoașteți dintre aceste persoane?

Răspuns:

Dintre fotografiile ce mi se prezintă de anchetă, cunosc persoana din fotografia nr.1 și 3, care este una și aceeași persoană cu numele de ARON COHEN.-

Intrebare:

Cînd și în ce împrejurări ai cunoscut d-ta pe acesta?

Răspuns:

Pe ARON COHEN l-am cunoscut în aprilie 1947, în portul Haifa, cu ocazia călătoriei delegației parlamentare romîne, care a participat la conferința interparlamentară din Cairo. Nu știu exact în ce calitate ARON COHEN a venit să întîmpine delegația romînă. COHEN a însoțit delegația dela Haifa la Telaviv iar a doua zi ne-a însoțit în cadrul vizitării orașului cu care ocazie l-am cunoscut mai bine întrucît el ne-a dat diferite explicații. În aceeași zi am plecat la Ierusalim și nu țin minte dacă ARON COHEN ne-a însoțit sau a rămas în Telaviv.-

La Cairo am stat circa 10-12 zile după care ne-am reîntors la Telaviv.-

Neputînd intra în oraș deoarece era stare de asediu,

ARON COHEN ne-a așteptat la gară și ne-a condus într-o colonie cu mașina.-

Această colonie era compusă din emigranți evrei, români și bulgari. Aci am fost găzduiți o noapte și dimineța am plecat înapoi spre Haifa. În acea noapte eu împreună cu LUCA VASILE am dormit în locuința lui ARON COHEN.-

După ce am plecat din această colonie ARON COHEN ne-a însoțit pînă la Haifa. Cu această ocazie el și-a luat rămas bun de la noi spunînd că merge la serviciu și ne-a dat un alt însoțitor pe care nu-l cunosc, ce ne-a însoțit pînă la plecarea noastră cu vaporul.-

Intrebare:

Arată d-ta concret ce discuții a avut LUCA VASILE cu ARON COHEN cu aceste ocazii?

Răspuns:

Nu-mi amintesc de nici o discuție între LUCA VASILE și ARON COHEN.-

Nu țin minte dacă în colonia unde am stat sau cu ocazia cînd ne-am luat rămas bun la Haifa, ARON COHEN mi-a spus textual: "Cred că în curînd voi veni în țară".- Acest lucru mi l-a spus de față cu LUCA VASILE și cînd mi-a spus s-a uitat în așa fel la LUCA încît părea că deja stabilise în prealabil acest lucru.-

Intrebare:

Cînd și unde l-ați mai întîlnit pe ARON COHEN?

Răspuns:

Tot în cursul anului 1947, știu că ARON COHEN a venit în țară. Am aflat acest lucru de la LUCA VASILE după sosirea lui COHEN însă nu știu precis dacă l-am întîlnit sau nu cu această ocazie.-

Este probabil ca LUCA VASILE să-mi fi spus scopul pentru care COHEN a venit în țară, însă în această privință eu nu-mi amintesc decît faptul că ARON COHEN vroia ca LUCA VASILE să-i facă legătura și cu sovieticii, eventual chiar să plece în URSS.-

Imi reamintesc deasemeni că LUCA mi-a spus că sovieticii au refuzat să stea de vorbă cu COHEN.-

Alte discuții cu LUCA despre COHEN nu am mai avut și nu cunosc alte legături între COHEN și LUCA, cu ocazia venirii sale în țară și deasemeni nu știu cît acesta a stat în țară și unde a locuit.-

După ce am citit prezentul proces verbal de identificare, susțin și semnez.-

ss. Elisabeta Luca

LOCOTENENT Gh. Pușcoci

3927

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

PROCES-VERBAL DE IDENTIFICARE

Comuna BUCUREȘTI anul 1954 luna august ziua 25

Interogatorul a început la ora 17³⁰

" s'a terminat " " "

Eu, L. Puscaei Gh. anchetator prim
(gradul, numele, prenumele și funcția)

am procedat la identificare și am interogat în calitate de arestată pe
(martor sau drestat)

1. Numele și prenumele LUCA ELISABETA
2. Data nașterii 1. Ianuarie 1909
3. Locul nașterii Com. Balotina Bălți URSS.
4. Domiciliul actual ultimul domiciliu Str. Domniceanu Nr. 22. Buc
5. Naționalitatea și cetățenia evreică - cetăț. română -
6. Apartenența politică (în trecut și prezent) - P. C. R., P. M. I.
7. Studii (școli teoretice, speciale, etc.) 4 cls. medii -
8. Ocupațiunea scriitoare, pianistă -
(întreprinderea sau instituția și funcția)
9. Starea materială - fără avere
10. Origina socială - mic burgheză -
(ocupațiunea părinților și starea lor materială)

11. Dacă a fost arestat, judecat, condamnat, etc. da în anul 1934 de către
(când, de către cine)

Sig. din Lencuți pentru activitate comunistă ilegală - și
condamnată în lipsă la 5 ani închisoare -
și pentru ce).

Observație: Fiecare pagină a procesului verbal să iscălește de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Luca

3P3

1. 2. 3.

Declarația de identificare

Intrebarea: Vi se prezintă un număr de trei fotografii:
De cine cunoașteți dintre aceste persoane?

Răspuns:

Dintre fotografiile ce mi se prezintă de anchetă
cunosc persoana din fotografia nr. 1 și 3, care este
una și aceeași persoană cu numele de ARON COHEN

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai cunoscut-o
pe acesta?

Răspuns:

Pe ARON COHEN l-am cunoscut în aprilie 1947
în portul HAIFA, cu ocazia călătoriei delegației parlamentare
române, care a participat la conferința interparlamentară
din CAIRO. Nu știu exact în ce calitate ARON COHEN
a venit să întâmpine delegația română. COHEN a însoțit
delegația de la HAIFA la TELAVIV iar o dată și ne-a
însoțit în cadrul vizitării orașului cu care ocazie l-am
cunoscut mai bine. Istoricul el ne-a dat diferite
explicații. În aceeași zi am plecat la IERUSALEM și
nu mi-a mai trecut prin minte dacă ARON COHEN ne-a însoțit sau a

Educo

Urmare: _____

a rămas în TELAVIV.

La CAIRO am stat circa 10-12 zile după care ne-am reîntors la TELAVIV.

- Deputând într-o ocaz deosebită era stare de asediu, ALON COHEN ne-a așteptat la gară și ne-a condus într-o colonie cu mașina.

Această colonie era compusă din emigranți evrei, români și bulgari. Aici am fost găzduți o noapte și dimineața am plecat înapoi spre ^{HAIFA} TELAVIV. În acea noapte eu împreună cu lucrașii am dormit în locuința lui ALON COHEN.

După ce am plecat din această colonie ALON COHEN ne-a însoțit până la HAIFA. Cu această ocazie el și-a luat rămas bun de la noi spunând că merge la serviciu, și ne-a dat un alt însoțitor pe care nu-l cunoșteam, ce ne-a însoțit până la plecarea noastră cu vaporul.

Încheiere:

Arată că concert se discută a avut

Iscălitura

Edue

Urmare: LUCA VASILE cu ARON COHEN in aceste arazi?

3P4

Răspuns:

= Nu mi amintesc de nici o discuție între
LUCA VASILE și ARON COHEN.

Nu tin minte dacă în colonia unde am
stat sau cu ocazia când ne-am luat rămas
bun ~~la~~ HAIFA, ARON COHEN mi-a spus teribil:

"Cred că în curând voi veni în țară".

Acest lucru mi l-a spus de fapt cu
LUCA VASILE și când mi-a spus sta uitat în așa
fel la Luca încât părea că deja stabilise
in prealabil acest lucru.

Interbare:

Când și unde l-ați mai întâlnit
pe ARON COHEN?

Răspuns:

Faptul unuia anului 1947, știu că ARON
COHEN a venit în țară. Am aflat acest lucru
de la Luca Vasile după sosirea lui COHEN, însă
nu știu precis dacă l-am întâlnit sau nu cu
această ocazie.

Este probabil că Luca Vasile s-a
fi spus scapal pentru care COHEN a venit
în țară, însă în această privință eu nu mi
amintesc decât faptul că ARON COHEN voia
ca Luca Vasile să-i facă legătura și cu
sovieticii, eventual chiar să plece în URSS.

Și mi reamintesc de asemenea că Luca
mi-a spus că sovieticii au refuzat să stea de
vorba cu Cohen.

Alte simțiri cu Luca despre Cohen.

Semnătura,

Elie

Urmare: nu am mai avut, si nu cunosc alte legi-
tori inbe Ceneu si Luca cu ocazia venirii
sale in tara - si deasemeni nu stiu cat neste
a stat in tara si unde a locuit -

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal de identificare si am constatat ca
el corespunde intru totul cu cele declarate
de mine si sustin si semnez -

Semnatura:
Educa

Semnatura,

395

Ex. . . .

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata ELISABETA LUCA, născută la 1 Ianuarie 1909, în comuna Balotina - URSS, fiica lui Ilie și Zina, de profesie ziaristă, cu ultimul domiciliu în București str. Romniceanu nr.22.-

. 27 Martie 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 10,00

" s'a terminat " 13,00

Intrebare:

Ce persoane cu numele de SCHOR ai cunoscut d-ta?

Răspuns:

Prin anii 1927-1928, am cunoscut o familie SCHOR originară din comuna Cubani fost jud. Bălți, care avea un fiu anume BERCU SCHOR. Pe acesta din anii 1927-1928 nu l-am revăzut decât în anul 1948, când acesta a venit la mine la UFDR unde lucram cerându-mi să intervin pe lângă Ministerul Sănătății ca ginerele său al cărui nume nu-l cunosc, să fie numit în București și nu în provincie unde urma să fie trimis.-

Eu am refuzat să-l servesc și de atunci nu l-am mai văzut niciodată.-

Am mai cunoscut o persoană cu numele de SCHOR care cred că era de profesie inginer despre care știu că era de origină basarabean.-

Intrebare:

Ai cunoscut personal această persoană?

Răspuns:

Da, am cunoscut personal pe acest SCHOR despre care cred că este inginer, nu pot preciza acest lucru.-

Intrebare:

Precizează d-ta semnalmentele acestuia?

Răspuns:

Intrucât pe acest om, după câte îmi amintesc l-am văzut o singură dată în anul 1935 la Cernăuți, nu pot preciza amănunțit semnalmentele acestuia însă în măsura în care îmi reamintesc le arăt astfel:

.//.

- Statură aproape mică, robust, fața ovală, nasul lung, mustață și barbă rase.-

Intrebare:

Când și cu ce ocazii ai cunoscut pe acest SCHOR?

Răspuns:

În luna Noiembrie sau Decembrie 1935, sau poate să fi fost chiar Ianuarie 1936, când eu eram deja membră a P.C.R.-Am primit însărcinarea - cred dela LENUTA TUDORACHE - ca să mă prezint la o întâlnire conspirativă cu acest SCHOR, pe care urma să-l recunosc după o parolă stabilită.-

Cu ocazia acestei întâlniri l-am cunoscut personal pe numitul SCHOR.-

Intrebare:

Întâlnirea despre care vorbești era pe linie de partid?

Răspuns:

Da, era pe linie de partid.-

Intrebare:

Unde a fost fixat locul de întâlnire între d-ta și numitul SCHOR?

Răspuns:

Nu-mi amintesc locul întâlnirii însă cred că ne-am întâlnit pe un pod.-

Intrebare:

Care a fost parola de recunoaștere?

Răspuns:

Nu-mi reamintesc parola de recunoaștere avută la acea întâlnire.-

Intrebare:

Ce sarcină ai primit dela LENUTA TUDORACHE în legătură cu numitul SCHOR?

Răspuns:

Vreau să precizez că nu îmi amintesc exact dacă sarcina ce mi-a fost dată de a mă întâlni cu acest SCHOR, am primit-o dela LENUTA TUDORACHE ce era instructoarea C.C.al P.C.R.și care în acel timp se găsea la Cernăuți, sau dela legătura mea superioară al cărui nume nu îmi amintesc.-

Legată de sarcina întâlnirii cu SCHOR, a trebuit să-i comunic acestuia din partea partidului, hotărârea de excludere a sa din partid.- Menționez că nu-mi amintesc precis dacă era vorba de excluderea sa sau suspendarea de a activa pe linia partidului.-

M'am întâlnit cu SCHOR la locul și data fixată comunicându-i hotărârea partidului.-

Intrebare:

Ce a stat la baza excluderii sau suspendării acestuia din partid?

Răspuns:

După câte îmi amintesc numitul SCHOR a întreprins acțiuni pe cont propriu peste capul partidului.-

Intrebare:

Ce fel de acțiuni a întreprins SCHOR?

Răspuns:

Îmi amintesc că acesta tipărise și difuzase sub semnătura sa o serie de manifeste contrare liniei partidului.-Alte acțiuni întreprinse în contra liniei partidului eu nu îmi amintesc ca SCHOR să fi săvârșit.-

Intrebare:

Ce discuții ai purtat cu SCHOR cu ocazia întâlnirii despre care ai vorbit mai sus?

Răspuns:

După ce i-am comunicat hotărârea partidului, el mi-a spus că se va supune și că îi pare bine că această comunicare vine printr'un om ca mine. Alte discuții nu am mai avut cu el.-

Intrebare:

Cum explici d-ta poziția lui SCHOR față de comunicarea ce i-ai transmis-o?

Răspuns:

Din câte îmi amintesc am înțeles că prin cuvintele acestea vrea să mă măgulească.-

Intrebare:

Ancheta îți cere să ~~precizezi~~ ^{precizezi} ce urmărea SCHOR prin aceste cuvinte?

Răspuns:

Nu pot preciza ce a urmărit SCHOR prin atitudinea sa ce a avut-o în momentul când a aflat hotărârea partidului întrucât alte discuții nici atunci și nici ulterior nu am mai avut cu acesta.- De atunci nu l-am mai văzut vreodată.-

Intrebare:

Ai mai auzit ceva despre el după acea dată?

Răspuns:

În anul 1939, când eu mă aflam la Paris, am întâlnit în casa numitei ANUTA CIOPLIC pe numita ETY SCHOR.- După un timp am aflat tot dela ANUTA CIOPLIC că această ETY SCHOR se află la Paris împreună cu un frate al său SCHOR care fusese membru al PCR și fusese exclus.- Atunci mi-am dat seama că era vorba despre acel

398

SCHOR căruia eu îi comunicasem excluderea din partid și că în acest an 1939 se afla la Paris.- Aceasta s'a petrecut în prima jumătate a anului 1939, în primăvară.-

Intrebare:

De când se afla numitul SCHOR la Paris și până când a stat el acolo după ce ați aflat dela ANUTA GEOPLIC despre acest lucru?

Răspuns:

De când se afla la Paris nu știu.-

IN anul 1948 când am revăzut-o pe ANUTA GEOPLIC tot la Paris, mi-a spus că ETY SCHOR cu fratele ei se mai află la Paris. Nu știu dacă în acest interval 1939-1948, numitul SCHOR a părăsit Parisul sau nu.-

Intrebare:

Cine mai cunoaște din persoanele care astăzi se află în țară, cece ai declarat d-ta mai sus?

Răspuns:

Persoanele care pot cunoaște cele arătate de mine mai sus, sunt:

- LENUTA TUDORACHE care lucrează la C.C.al P.M.R., SUSIU SCHERF (PETRE LUCIU), dela M.A.E., BUICAN ALEXANDRU, care lucrează la "Comitetul Pentru Răspândirea Stiinței și Culturii".-

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvânt în cuvânt și am constatat că el corespunde întrutotul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss.Luca Elisabeta

ANCHETATOR:
LOCOTENENT MAJOR

W.Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogator

Arestat Elisobeta Luca născută la 1 Ianuarie 1909
 în Com. Bobotina URSS. fiica lui Stic și fiina de moșnie
 răzuită în ultimul domiciliu în București. St. Domnicanu 22.
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

la 27 martie 1954.

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și 00 min.

„ s'a terminat la „ 13 și - „

Intrebare: De persoane cu numele de Sehor și unas-
cut Sta?

Răspuns:

- Din anii 1927-1928 am cunoscut a familie
 Sehor originară din Com. Dobani fost jud. Bălți, care
 avea un fiu nume Berce Sehor. De restul din
 anii 1927-1928 nu l-am revăzut decât în anul 1948
 când acesta a venit la mine la U.F.D.R. unde lucram
 cerându-mi să intervieu pe lângă Ministerul Muncii
 ca ginerele său al căru nume nel cunosce, să
 fie mutat în București și me în provincie unde
 urma să fie trimis -

Eu am refuzat să l servesc și de atunci
 eu l-am mai văzut nicăieri.

Am mai cunoscut a persoanei cu numele
 de Sehor care ned că eu de profesie inginer
 despre care știu că eu de origine baraba-
 beam -

Semnătura, Educ

Urmare:

Intrebare:

- Si unsoat personal oarecui persoana?

Raspuns:

- Da am unsoat personal pe rest Schor despre care cred ca este inginer, nu pot prezenta restului.

Intrebare:

- Prezenta d-vo semnulmentele restului?

Raspuns:

- Intocmai pe rest am, dupa cate imi amintesc l-am vazut o singura data in anul 1935 la Comiteti. Nu pot prezenta amanuntit semnulmentele restului, insa in masura in care imi reamintesc el arata astfel:

- statura aproape mica, robust, fata ovala, nasul lung, mustata si barba rase.

Intrebare:

- Cand si in ce raxie ai unsoat pe rest Schor?

Raspuns:

- In luna noiembrie sau decembrie 1935 sau poate sa fi fost chiar ianuarie 1936, cand eu eram deja membru a P.C.R. am primit insarcinarea - vedea de la reventa Tudorache - ca sa mai prezint la o intalnire conspirativa cu rest Schor, pe care urma sa-l reunesc dupa a parolei stabilite.

Cu raxia restului intalnirii l-am unsoat personal pe numitul Schor.

Intrebare: detalierea despre care vorbesti?

Semnatura,

Edue

Urmare: era pe linie de partid?

Răspuns:

Ja, era pe linie de partid.

Întrebare:

- Unde a fost fixat locul de instalare iste
d^{no} și numitul Schor.?

Răspuns:

- Nu mi amintesc locul instalării însă
cred că se-au instalat pe un pod.

Întrebare:

- Care a fost parola de recunoaștere?

Răspuns:

- Nu mi recunosc parola de recunoaștere
amintită la cea instalare.

Întrebare:

- Ce sarcină ai primit dela Leunta
Tudorache în legătură cu numitul Schor.?

Răspuns:

- Vreau să precizez că nu mi amintesc
exact dacă tocmai ce mi-a fost dată de a mă
instala cu rest Schor, am primit-o dela
Leunta Tudorache ce era instructorul c.c.
al P.C.R. și care în acel timp se găsea la
Cernăuți, sau dela legătura mea
superioară al cărei nume nu mi amintesc.

Legată de sarcina instalării cu Schor,
a trebuit să-i comunic restuia din partea
partidului, hotărârea de excludere a sa
din partid. Menționez că nu mi amintesc precis
dacă era vorba de excluderea sa sau
suspendarea de a activa pe linia partidului -
li-am instalat cu Schor la locul și data

Semnătura: *Edue*

- 4 -

Urmare: Scizi comunicându-i hatarărea partidului -
Intrebare:

- Ce a stat la baza excluderii sau suspendării restului din partid?

Răspuns:

- După câte îmi amintesc summitul Schor a întreprins acțiuni pe cost propriu peste capul partidului.

Intrebare:

- Ce fel de acțiuni a întreprins Schor?

Răspuns:

- Îmi amintesc că acesta tipărise și difuzare sub semnătura sa a unei de manifestare costare liniei partidului. Alte acțiuni întreprinse în costul liniei partidului eu nu îmi amintesc ca Schor să fi săvârșit.

Intrebare:

Ce discuții ai purtat cu Schor cu privire instalării desme care ai vorbit mai sus?

Răspuns:

- După ce eram comunicat hatarărea partidului, el urma prin ce se va supune și că îi pare bine că această comunicare vine printre eu ca mine. Alte discuții nu am mai avut cu el.

Intrebare:

Cum explici de poziția lui Schor față de comunicarea ce i ai transmis-o?

Răspuns:

- După câte îmi amintesc am înțeles că prin existența restului vrea să mă măgulească -

Intrebare:

Încă o dată ce să prezentezi

Semnătura,

Elue

Urmare: ce urmarea Schor pînă restul curviste?

Răspuns:

- Nu pot prezenta ce a urmat Schor pînă atît de tîrziu ca ce a avut în momentul cînd a oprit hateriarea partidului intrucît alte discuții nici atunci și nici ulterior nu am mai avut ce restă. De atunci nu ham mai voșut nescuta

Întrebare:

Ai mai auzit una despre el după cea dată?

Răspuns:

- În anul 1939 cînd eu mă aflam la Paris, și am răstănit în casa numitei Anuța Ceoplic pe numita Etty Schor. După un timp am oprit tot dela Anuța Ceoplic, și recostă Etty Schor se afla la Paris împreună cu un frate al său Schor care fusese membru al P.C.R. și fusese exchis. Atunci mi-am dat seama că era vorba despre rel Schor cîmă eu îi comunicasem excluderea din partid - și că în rest anul 1939 se afla la Paris - Aceasta sta petecut în prima jumătate a anului 1939. în primumară-

Întrebare:

De cînd se afla numitul Schor la Paris și pînă cînd a stot el rola după ce oti oprit dela Anuța Ceoplic despre rest hame?

Răspuns:

- De cînd se afla la Paris nu știu. În anul 1948 cînd am revășut la pe Anuța Ceoplic tot la Paris, mi-a spus că

Semnătura

Luc

Urmare: Ety Schor - cu fratele ei se mai afla la Paris - Nu stiu daca in acest interval 1939-1948 numitul Schor a povărit Gansul sau nu -

Intrebare:

- Cine mai cunoaste din persoanele care astăzi se afla in țară ce a ce ai declarat de mai sus?

Răspuns:

- Persoanele care pot cunoaste cele arătate de mine mai sus sunt:

Leunta Tudorache care lucrează la C.C. al I.M.R. Susiu Schor (Petre Suciu) de la M.I.E., Bucan Alexandru care lucrează la "Comitetul pentru răspândirea științei și Culturii"

Șobi ce are citit prețul proces verbal din urmărit și urmărit și am constatat că el corespunde într-un fel cu cele declarate de mine și susțin în senuef-

Atestator:
H. Popa
M. M. M.

Semnătura - Educ
Educ

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====
Arestata LUCA ELISABETA, născută în anul 1909, în comuna Balotina - Bălți - URSS, fiica lui Ilie și Zina, căsătorită, cu ultimul domiciliu în București, str. Romniceanu nr. 22.-

25 august 1954, București.

Interogatoriul a început la ora 9

" s-a terminat " 14

Intrebare:

În cursul interogatoriului zilei de azi, ai arătat că, cu ocazia întoarcerii delegației parlamentare române de la Cairo, după ce ARON COHEN și-a luat rămas bun, delegația a fost însoțită în continuare pînă în portul Haifa de un tînăr.-

Cine este această persoană?

Răspuns:

Pînă în momentul cînd COHEN ARON a delegat această persoană să ne însoțească în continuare nu l-am văzut niciodată.-

Este posibil să-mi fi spus cum se numește dar am uitat. Această persoană a fost cu noi tot timpul pînă în momentul plecării cu vaporul.-

Intrebare:

Ce semnalmente avea această persoană?

Răspuns:

Acesta era un tînăr de circa 25-26 ani, înalt, brunet, cu trăsături bărbătești regulate, părul puțin ivolburat.-

Intrebare:

L-ați mai văzut undeva?

Răspuns:

De atunci nu l-am mai întîlnit niciodată.-

Intrebare:

Cu ocazia întoarcerii în țară cu ce persoane din Palestina ați venit împreună?

Răspuns:

După cîte știu eu cînd am venit în țară cu noi nu a mai venit nici o persoană din Palestina.-

Intrebare:

In afară de ARON COHEN ce persoane pe care le-ați cunoscut în Palestina au mai venit ulterior în țară?

Răspuns:

In afară de LAZAROVICI LUPU pe care l-am cunoscut în Palestina, nu am cunoștință să mai fi venit și vre-o altă persoană.

Intrebare:

Cu ocazia vizitării Palestinei sau ulterior în țară, ai cunoscut vre-o persoană cu numele de ARONOVICI?

Răspuns:

Nu am cunoscut nici în Palestina și nici în țară o persoană cu acest nume.-

Intrebare:

După întoarcerea dvs. în țară ce persoane pe care le-ați cunoscut în Palestina în afară de COHEN, v-a vizitat la domiciliu?

Răspuns:

Am arătat că nici de COHEN ARON nu sunt sigură dacă a fost la noi acasă. In afară de el știu precis că nu ne-a vizitat nici o altă persoană.-

Intrebare:

LUCA VASILE declară că în anul 1947, v-a vizitat la domiciliu și chiar l-ați găzduit câteva zile o persoană pe care ați cunoscut-o în Palestina, înalt, brunet, vînta între 30-35 ani, pe care d-ta l-ai cunoscut în Palestina și cu care chiar erai și prieten?

Răspuns:

Repet că la noi acasă nu am găzduit nici o persoană pe care să fi cunoscut-o în Palestina. Ceeace declară LUCA nu corespunde adevărului.-

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvînt în cuvînt și am constatat că el corespunde întrutotul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Luca Elisabeta

ANCHETATOR
LOCOTENENT

Gh. Pușcoci

CM/3 ex.

Urmare: inalt, bronzat, cu ticsoteni borbotești regulate,
păvil puțin înalburat.

Întrebare:

Le-ai mai văzut undeva?

Răspuns:

- De atunci nu l-am mai întâlnit nicio dată.

Întrebare:

Cu ocazia înțarcerii în țară ce persoane din Palestina ai venit împreună?

Răspuns:

După câte știu eu, când am venit în țară eu nu am mai venit nicio persoană din Palestina.

Întrebare:

- În afară de AMON COHEN ce persoane pe care le-ai cunoscut în Palestina au mai venit ulterior în țară?

Răspuns:

În afară de LAZAROVICI după pe care l-am cunoscut în Palestina, nu am cunoscută să mai fi venit și vre-o altă persoană.

Întrebare:

Cu ocazia vizitării Palestinei sau ulterior în țară, ai cunoscut vre-o persoană cu numele de AMONOVICI?

Răspuns:

Nu am cunoscut nici în Palestina și nici în țară o persoană cu acest nume.

Întrebare:

După înțarcerea în țară ce persoane

Semnătura,

Ednei

405

Urmare: pe care ati cunoscut in Palestina - in ofara
de Cohen - va vizitat la domiciliu - ?

Răspuns:

Am arătat că nici de COHEN ARON nu sunt
sigură dacă a fost la noi acasă. În ofara
de al său preciz că nu ne-a vizitat nici o altă
persoană.

Întrebare:

Luca Vasilie declară că în anul 1947
va vizita la domiciliu și chiar la să găzduie
câteva zile o persoană pe care ati cunoscut
in Palestina, înalt, brunet vârsta între 30-35 ani
pe care ati cunoscut în Palestina și cu
care chiar erai și prieten?

Răspuns:

Repet că la noi acasă nu am găzduit
nici o persoană pe care să fi cunoscută în
Palestina. De ce declară Luca nu corespun-
de adevărului.

După ce am citit prezentul proces
verbal din urmă în urmă și am constatat că
el corespunde într-un total în cele declarate de
mine și susțin și sunef -

Declinator:

L. Vasilie

Semnătura:

Edue

Semnătura,

406

Proces-Verbal de interogator

Arestat a LUCA ELISABETA născută în anul 1909 în
 com. Balakina - Bălți URSS - fiica lui Ilie și Zina, căsătorită
 cu ultimul domiciliu în București str. Tomniceanu 22
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

26 august 1954.

Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 8 și 30 min.

„ s'a terminat la ora 9 și 30 min.

Intrebare: Ancheta îi prezintă o fotografie. Cine
 sunt persoanele din această fotografie și unde a
 fost luată...?

Răspuns:

La fotografia ce mi este prezentată de
 ancheta recunosc pe buca Vasile și tânărul cetățean
 palestinian, care se-a mutat în ultima zi de
 seducție în Palestina la întoarcerea din Cairo și
 despre care am vorbit în interogatoriul din 25 august 1954.

Supra cum arată fotografia, pare a fi luată
 în portul HAIFA cu ocazia sosirii delegației în port.
 - Încă reamintesc precizare deoarece buca
 Vasile poartă un binoclu pe care a dat și
 eu l-am pierdut la TELAVIV și deci în niciun
 caz fotografia nu putea fi luată la
 însoțire. Acest lucru confirmă și faptul că
 reamintesc persoana a făcut parte din grupul
 care a întâmpinat delegația rămânând cu

Semnătura,

Luca

Urmare: razia sosirii noastre in portul HAIFA, insa eu nu il tin minte decat in momentul cand ne-a insotit la plecarea.

Vreau sa mai prezint ca aceasta persoana cunosca h. rusi deoarece am am caintat ruseste si deasemenea mai cunosca si h. romina, fapt constatat de mine in timpul cand delegatia se afla deza in vapor cu razia plecarii, cand acesta a venit si mi-a prezentat satia sa.

Duclabare:

Duclaba iti prezinta Nr. 1120 din 6 aprilie 1947. al jianlui "MISMAR" care apare in Palestina. Pe pagina 4: in dreapta sunt doua fotografii.

Cine sunt persoanele din a doua fotografie.?

Ruospun:

du a doua fotografie ilustrate pe pagina 4: al jianlui MISMAR Nr. 1120 din 6 aprilie 1947, sunt urmatoarele persoane:

De la stanga spre dreapta, recunosc pe ochel tanar despre care am declarat mai sus, aici este una si orias persoana, reputatul roman preatul GABA GALACTION si hai membrii ai delegatiei bulgare. du medalionul de sus deputata bulgara STELA BLAGOVA, si in al doilea medalion, deputatul bulgar NIKOLAI NICEV.

Dupa ce am citit prezentul proces verbal lui avaut in coavint si am constatat ca el corespunde intru totul cu cele declarate de sus.

Dimitrie
L. L. L.

Semnatura, Luca

407

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

archivă

spune nici că
a a fost în
da națională;
nici după activ.
de revoluțio-
nare ale Div. Sec.
luca un l-a răput
cât după ce a fost
spuneri.

Martorul LUKACS IANOS, născut la 4 Iunie 1898 în comuna Lemnea, Județul Trei Scaune, cu domiciliul actual în comuna Lemnea, Raionul Tg.Săcuiesc.

15 Ianuarie 1953

Orașul Tg.Secuiesc

Interogatoriul a început la ora 16 și 40 min.

" s'a terminat la " 18 și - "

Intrebare

Când a luat ființă Garda Națională în comuna Lemnea?

Răspuns

Pe la sfârșitul anului 1917 a luat ființă în comuna noastră Lemnea, Garda Națională.

Intrebare

Cum a luat ființă la voi Garda Națională ?

Răspuns

În comuna noastră Garda Națională a fost organizată de NEMETH PETER, care a fost Plotonier Major în armata maghiară, la o unitate de Călărași. Că pe ce bază a organizat NEMETH PETER această Gardă Națională, eu nu știu. Stiu atâta că noi tinerii în acel timp ne-am prezentat voluntar în Garda Națională.

Intrebare

Ce misiune avea acea Gardă Națională ?

Răspuns

Garda Națională avea misiunea să aibe grije de ordinea și de liniștea comunei.

Intrebare

Cine a mai fost împreună cu Dta în acea Gardă Națională ?

Răspuns

Eu numai de KOVACS MIKLOS îmi aduc aminte că și el a fost, însă el nu mai trăiește. În Garda Națională eu

.//.

numai o singură dată am făcut serviciu, deoarece după aceea m'am încorporat în Divizia Secuiască la Cluj.

Intrebare

Cum a luat ființă Divizia Secuiască ?

Răspuns

Eu nu-mi aduc aminte precis că pe ce bază ne-am dus în Divizia Secuiască, îmi aduc aminte numai atât că ne-am încorporat la Cluj. În Divizia Secuiască din comuna Lemnea au fost mulți. Acolo erau SOOS LAZAR, SOOS GERGELY, IZZO JANOS.

Stiu că și LUCA LASZLO a fost membru al Diviziei Secuiești, însă menționez că nu a fost împreună cu mine în acelaș loc, ci eu atunci l-am văzut când am ajuns prizonier la Brasov. Acolo l-am văzut cu gradul de Sergent.

Intrebare

Cât timp ați rămas la Cluj și pe unde ați mers după aceea ?

Răspuns

La Cluj am fost un scurt timp, iar după aceea ne-au dus la Satu Mare, unde nu știu sigur până când am stat. Imi aduc aminte că în toamna anului 1918 eu am ajuns deja acasă, iar după aceea imediat m'am încorporat în armata română.

Intrebare

La ce a fost folosită Compania din care făceai parte ?

Răspuns

Compania noastră nu a fost băgată în lupte. Eu personal am fost ordonanța Căpitanului MURANY JANOS și nu am participat niciodată la vre-o luptă.

Dela Satu Mare am mers mai departe pe jos spre Budapesta, iar la Nyir Mada am căzut prizonier la Români. După aceea ne-au adus ca prizonieri la Brasov, unde circa 3-4 săptămâni a fost împreună cu noi și LUCA LASZLO, care într'o noapte a dispărut și nu l-am mai văzut până după 1944.

Prezentul proces verbal îl susțiu și îl semnez nesilit de nimeni.

ss. Lukacs Ianos

IT DE SECURITATE
Mahler W.

409

Proces-Verbal de interogator

Arrestat Mantoni Lukács János, născut la 1899 - la
Junius 4-én, deumbeny közsejben, Háromszék megye,
pisulegi; korhelyem deumbeny közsej, Kai 1. sz. Secuier.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15 Januar 1953.
Orașul Trp. Secuier.

Interogatoriul a început la ora 16 și 40 min.
„ s'a terminat la „ 18 și „

Intrebare: Mihrn alabult meg deumbeny
közsejben a Nemzeti örség?

Felelett: 1917 végen meg alabult közsejben
deumbenyben a Nemzeti örség.

Keidei: Hogy alabult meg magyarul
a Nemzeti örség?

Felelett: A Nemzeti örséget nálunk a
közsejben megnevente Nemeth Péter,
amely kurtatójmentes volt a magyar
hadsejben. - Hogy miher az alapján
nevente meg Nemeth Péter, ont a Nemzeti
örséget ont én nem tudom. - Amegit
tuolok hogy mi fiatalok amir idejeu
örséget alabult ben ettan a Nemzeti
örsében.

Keidei: Mi volt a feladataja euora
Nemzeti örséguel?

Felelett: A Nemzeti örséguel az velta

Semnătura,

Lukács János

Urmare: feladatya hogy vizsgáljon a rendie és
o erendie a salutan. -

Kerdes: Kik voltak magokkal ellen a
Neuzeti: siriglan?

Felelet: En em Kovacs Miklosra emlékszem
hogy ott volt az o uoi nem el. -

Itten a Neuzeti: Siriglan en erol egynek
teljenittem mlyalatott mit nyugton be
volunkban Holozsraia a berej hadontalya. -

Kerdes: Hogy lehetezett a berej hadontaly.

Felelet: En nem emlékszem pontosan
hogy minek az okaijan mentur a berej-
hadontalya erol amijia em bekem
hogy Holozsraia valamikor be. - @ berej-
hadontalyban kem helytal ma is vellei;-
ott voltak: Soos dozas, fros Gergely, Hjo János;-

Tudom hogy ama donli is tagja volt
a berej hadontalya, de megjegyzem
nem volt egy helyen velem hanem en
erol amn lattan itet amira Bronston
foglyan veltur. - Ott lattan mind
frankozetia rousal. -

Kerdes: Mennyi ideig maradtak
Holozsraia in mece mentes az itai?

Felelet: Holozsraia rendi ideig
veltur, in utana so vittel frakura
venetiben; shal nem tudom pontosan
mennyi mar veltur ottan, em emlek-
nem hogy ipit onen en uoi hogy
nemltem in utan nyugton be vo-
lunkban a romian hadseregben. -

Semnatura,

Lukacs János

411

D E C L A R A T I E
=====

Subsemnatul CONSTANTIN MANDEA din Sibiu str. Kosuth Nr.42, angajat civil în MFA declar următoarele:

Am fost grefier de ședință la Trib. Militar Sibiu, la datele de 15 aprilie și 13 mai 1949, când s-a judecat cauza Dos.Nr.298/1949 privitoare pe INCZE GYULA și alții șapte.

La data de 15 aprilie 1949 s-a amînat cauza pentru a fi citați martori acuzări lipsă. BOGDAN SIMION și BARDUT FERDINAND și tot la aceeași dată au fost lăsați în libertate deoarece trebuiau arestați la îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 236 C.J.M. (a se vedea cererea dela fila 313 dosar).

La data de 13 mai 1949 când s-a soluționat cauza prin sentința Nr.419, nu știu dacă acuzați au fost prezenți s-au nu și nici martorii pentru care se amînase cauza nu au mai fost ascultați.

În legătură cu soluționarea acestei cauze știu că s-au făcut multe demersuri pentru ca aceștia să se prezinte la judecată, așa se explică faptul că nici nu au venit de îndată cum au fost citați de Tribunal și au venit numai în ziua judecării și atunci când s-a amînat procesul au și fost puși în libertate.

Am bănuț încă de atunci și am convingerea și azi că la soluționarea acestei cauze au fost ceva intervenții.

Mai știu că acești acuzați au venit cu o mașină împreună cu un deputat din partea U.P.M. și cu aceeași mașină au plecat înapoi la Sf. Gheorghe, după terminarea procesului.

Nu știu ce se va fi discutat de către Președinte cu acest deputat, și nici nu cunosc numele deputatului.

Dosarul privind pe acești inculpați a fost amînat de mai multe ori și a fost consultat și de către MAN Dir. Justiției Militare încă dela data de 23.III.1949, așa după cum reese din dovada dela fila 261 din dosar.

Cred că cele mai bune informații asupra soluționării acestei cauze se pot lua dela fostul Președinte Maior CIUREA PETRE a cărui adresă se poate lua dela Miliția orașului Stalin și dela căpitan GMMAN ION care au soluționat procesul.

- 2 -

Alte chestiuni nu cunosc în această cauză.
Drept pentru care dau prezenta.

ss/CTIN MANDEA

11 noembrie 1953

~~79~~
412

413 78

Declarație

Subsemnatul Constantin Mandea din Sibiu Str. Karul.
Nr. 42, angajat civil în M.F.A., declar următoarele:-

Am fost Grefier de pedintă la Trib. Militar Sibiu, la
datele de 15 Aprilie și 13 Mai 1949, când s'a judecat cauza
Dop. S. 298/949 privitoare pe Incze Gyula și alții papte.-

La data de 15 Aprilie 1949 s'a amânat cauza pentru a
fi citati martori acuzați lipși:- Bogdan Simion și Bărdut
Ferdinand, și tot la aceeași dată au fost lăsați în libertate
deoarece trebuiau arestați la îndeplinirea formalităților prevăzute
de art 236 C.J.M. (o vedeți cererea dela fila 313 dosar) -

La data de 13 Mai 1949 când s'a soluționat cauza prin
sentința S. 419, nu știu dacă acuzați au fost prezenți sau
nu și nici martorii pentru care se amânase cauza nu au mai
fost ascultați.-

În legătură cu soluționarea acestei cauze știu că
s'au făcut multe demersuri pentruca aceștia să se prezinte
la judecată, oară se explică faptul că nici nu au venit
de îndată cum au fost citati de Tribunal și au venit numai
în ziua judecării și atunci când s'a omânat procesul au
și fost puși în libertate.-

Am tănuit încă de atunci și am convingerea și astăzi
că la soluționarea acestei cauze au fost ceva intervenții-

Știu că acești acuzați au venit cu a mașină
împună cu un deputat din partea U.P.M. și cu aceeași
mașină au plecat înapoi la Sf. Gheorghe, după terminarea
procesului.-

Su știu se se va fi discutat de către Presedinte cu
acest deputat. - și nici nu cunoașc numele deputatului

Deoarece privind pe acești inculpați a fost omânat
de mai multe ori și a fost consultat și de către M.A.N.
Dir. justiției Militare încă dela data de 23. III 1949, oară
după cum reiese din dosarul dela fila 261 din dosar.

Știu că cele mai bune informații asupra soluționării
acestei cauze se pot lua dela fostul Presedinte Maior Ciarcă
Petre a cărui adresă se poate lua dela Kilitia Oraș. Statia.

Maior rez. Posăre Teodor din Sibiu nu cunoașc strada și
și dela Capitan Găman Ion, care au soluționat procesul.

Alte chestiuni nu unesc în această cauză -
După fundu par dau prezenta -

Constantin Mandea
11. Dec. 1953

414

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MARGULIS SAMUEL, născut la 1 August 1885 în comuna Găești-Dâmbovița, de profesie tapiter, căsătorit, cu 2 copii, cu ultimul domiciliu în București, Calea Serban Vodă Nr. 33.

19 Noembrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora...9. și...min.
" s'a terminat la " ...11 și... "

Intrebare

Când ai luat contact cu mișcarea muncitorească ?

Răspuns

Cu mișcarea muncitorească am luat contact în anul 1919 când au început să ia ființă Sindicatele de lucrători și secțiunile Partidului Social-Democrat, eu aflându-mă la Ploesti în calitate de redactor al gazetei secțiunii PSD "Lupta Socialistă" ce apărea săptămânal la Ploesti.

Intrebare

Arată unde ai activat și în ce calitate, în mișcarea muncitorească ?

Răspuns

În anii 1919-1920 am activat la Ploesti în calitate de secretar al Secțiunii P.S.D. și redactor al Gazetei "Lupta Socialistă". Din 1920 până în 1922 am fost arestat. În anul 1923 am reluat activitatea în Sindicatele de lucrători la București, ținând diferite conferințe și colaborând la presa sindicală. În anul 1925-1926 am fost cooptat în Comitetul Central al M.O.P.R-ului în calitate de casier, unde am funcționat până în anul 1928 când am fost exclus din P.C.R., din Sindicat și înlăturat de la conducerea M.O.P.R-ului. În anul 1931 am fost reprimat să iau legătură și să activez în Sindicatele de Meseriași unde am activat până în anul 1938 când Sindicatele au fost desființate.

.//.

Intrebare

Cu ce persoane ai activat și ai avut legături în mișcarea muncitorească ?

Răspuns

La Ploesti am activat împreună cu DUNAREANU, STROESCU, ALEXANDRU DOBROGEANU-GHEREA, MANESCU, MARIAN și alții. La Bucuresti, la Sindicate am activat cu MIRESCU, BURCA, PATRUTESCU, la M.O.P.R. cu RIBA VASILESCU, MENDELOVICI, LOTTY FORIS și AVRAMESCU, iar la Ploesti cu HEINRICH STEINBERG, SOLOMON SEIM, GHITA CRISTESCU, VASILESCU VASIA, până în 1926. Din 1927 am avut legături pe linia mișcării muncitorești și cu DORY GOLSTEIN, VASILE LUCA, MARCEL PAUKER, TRANDAFIRESCU, PETRESCU ANGHEL, CRACIUN și alții, cu care am avut legături până la excludere.

Intrebare

Cu ce persoane din mișcarea muncitorească ai mai avut legături, după ce ai fost exclus în 1928 și în ce au constatat aceste legături ?

Răspuns

După excluderea mea, din 1928, am avut legături ocazionale, în afara mișcării muncitorești cu RIBA VASILESCU, MIHAIL CIOBANU, SANDU LIEBLICH, BERNARD LEBLICH, DAVID AVRAMESCU, PATRASCANU, STELIAN NITULESCU, SCHREIER, PAUL MOSGOVICI și alții. Menționez că cu DORY GOLSTEIN, VASILE LUCA, MARCEL PAUKER și ceilalți din conducerea Partidului nu am mai avut nici un fel de legături.

Intrebare

În ce împrejurări ai fost exclus din Partid ?

Răspuns

În anul 1928, după Congresul al IV al P.C.R. am avut o întrevvedere cu DORY GOLSTEIN și VASILE LUCA care făceau parte din Comitetul Central nou ales la Congres.

Ei mi-au expus noua linie tactică a Partidului care consta într'o permanentă acțiune de agitație printre muncitori.

Eu cunoscând starea de desorganizare în care se gădea atunci Partidul, adică că Partidul nu are forțe suficiente pentru o acțiune adâncă în mase, m'am pronunțat împotriva acestei tactici, punctul meu de vedere fiind ca mai întâi să se treacă la munca de organizare și apoi la acțiuni mai largi.

Pentru vederile ce le-am avut atunci în această privință, eu am fost exclus din Partid, ca oportunist de dreapta.

Intrebare

Ce cunoști în legătură cu Congresul al IV-lea al P.C.R. din 1928 ?

Răspuns

În anul 1927-28 Secțiunea Partidului din București din care făceau parte CONSTANTIN HAGIU, STERNBERG, MIHAIL CIOBANU, RIBA VASILESCU, DAVID AVRAMESCU, LOTTY FORIS, POPESCU DOREANU, ILIE DUMITRU și alții, constatând complectă pasivitate a conducerii Partidului, au inițiat întocmirea unui memoriu către Comintern, care a fost redactat de către STERNBERG, CIOBANU, DOREANU și eu, în care s'a arătat situația Partidului în acel moment, cerându-se intervenția Internaționalei. Eu împreună cu AVRAMESCU am primit misiunea, din partea secțiunii București a Partidului, de a merge la Berlin și eventual la Moscova, pentru a depune memoriul, ceea ce am și făcut. În urma acestuia Internaționala s'a sesizat și după 3-4 luni, adică în vara anului 1928, a trimis un delegat, anume PETRESCO, la București, care prin SABINA LEVENSON, a luat contact cu mine. Delegatul Internaționalei mi-a cerut și l-am pus în contact cu diferite persoane din mișcare spre a se informa asupra situației, aceștia au fost STERNBERG, FORIS, SAIM și alții. În același timp am fost însărcinat de către delegatul Internaționalei să aduc la cunoștință secțiunilor din țară ale Partidului, convocarea Congresului și totodată să se desemneze delegații, iar eu să organizez trimiterea delegațiilor la Congres. În acest scop eu am fost în orașele: Ploesti, Galați și Iași, iar în Ardeal a fost AVRAMESCU. După circa o lună, delegatul Internaționalei a venit din nou și a luat legătura cu mine și mi-a dat bani pentru deplasarea delegațiilor, după care eu și AVRAMESCU am împărțit bani la delegați și au fost îndrumați la o adresă în Iași, anume BIBI BRAUNSTEIN, de unde au fost îndrumați mai departe. Atât la plecare, cât și la întoarcerea de la Congres nu a fost nici o cădere printre delegați. Altă activitate nu am mai avut în legătură cu Congresul.

Intrebare

Cine au fost delegații la Congresul al IV-lea al P.C.R. din 1928 ?

Răspuns

Dintre persoanele din mișcare care au luat parte

417

la Congres am cunoscut pe următorii: AVRAMESCU, FORIS și SOLOMON SEIM din Bucuresti, SECHTER dela Galați, DORY GOLSTEIN dela Iași, AVRAMESCU dela Ploesti și LUCA VASILE dela Brasov.

Intrebare

Cine a făcut parte din C.C. al Partidului după Congresul al IV-lea din 1928 ?

Răspuns

După Congresul al IV-lea al Partidului am cunoscut că fac parte din secretariatul C.C. al P.C.R. DORY GOLSTEIN, VASILE LUCA și MARCEL PAUKER.

Intrebare

Ce legături ai avut cu conducerea Partidului după Congresul al IV-lea al Partidului și cât au durat aceste legături ?

Răspuns

In afară de întrevvedereea avută cu DORY GOLSTEIN și LUCA VASILE, cu care ocazie am fost exclus din Partid, nu am mai avut nici un fel de legături cu conducerea Partidului și nici activitate pe linie de Partid.

Intrebare

Arată când ai intrat în slujba Siguranței ?

Răspuns

In anul 1924-1925 cu prilejul arestării lui BORIS STEFANOV am fost și eu arestat, cu care ocazie mi s'a propus să fiu informatorul Siguranței ceea ce am acceptat, după care am fost pus în libertate.

Intrebare

De către cine ai fost recrutat și care a fost modul de legătură cu Siguranța ?

Răspuns

Am fost recrutat de către inspectorul general de Siguranță VLADIMIRESCU din Siguranța Generală, cu care după aceea, săptămânal mergeam la el acasă, unde făceam un raport verbal cu privire la tot ce cunoșteam în legătură cu mișcarea muncitorească. Această legătură cu VLADIMIRESCU a durat până în anul 1929 sau 1930, când el a plecat dela Direcția Generală a Siguranței. VLADIMIRESCU avea locuința pe str. Palade prin str. Romană aproape de Calea Moșilor, unde eu mergeam singur, iar atunci când nu mă prezentam la timp trimetea pe fiul său sau soția sa la mine, sub formă de clienți și câteodată trimetea agenți cu invitație de a mă prezenta la Siguranța Gene-

rală, însă eu știam că trebuie să merg la el acasă. După plecarea lui VLADIMIRESCU am luat legătură cu inspectorul general VINTILA IONESCU, care a trimis după mine pe comisarul ANTONESCU PRAFCU, cerându-mi pe mai departe colaborarea cu Siguranța pe care am avut-o cu VLADIMIRESCU, ceea ce eu am acceptat. Cu VINTILA IONESCU am ținut legătura personal, făcându-i rapoarte verbale asupra situației din mișcarea muncitorească, în care scop mă întâlneam cu el la locuința comisarului ANTONESCU-PRAFCU care până în anul 1934 a fost pe str. Vasile Lascăr în apropiere de strada Viitor și apoi pe str. Spătarului în apropiere de str. Aureliu. Întâlnirile erau săptămânale, mergând eu singur la PRAFCU acasă, care-i dădea telefon lui VINTILA IONESCU că am sosit, după care VINTILA IONESCU venea și stăteam de vorbă, iar în caz că nu mă prezentam la timp sau avea nevoie de mine, trimetea la mine, la atelier, pe ANTONESCU PRAFCU și mă chema.

Această legătură a durat până în anul 1938 când VINTILA IONESCU a fost scos la pensie. Din 1938 n'am mai avut legături cu nimeni de la Siguranța Generală, însă am mai continuat să dau informații din mișcare chestorului PARIZIANU din P.P.C. cu care intrasem în legătură în anul 1931 prin fiul inspectorului general VLADIMIRESCU, anume CONSTANTIN VLADIMIRESCU.

Intrebare

In ce au constat legăturile ce le-ai avut cu Siguranța Generală ?

Răspuns

Legăturile cu Siguranța Generală prin cei arătați mai sus, au constat în furnizarea de informații privind activitatea în general a mișcării muncitorești, adică din Partid, M.O.P.R., Sindicatele Unitare și Blocul Muncitoresc Tărănesc. Deasemenea atunci când obțineam vre-o publicație ilegală, ca manifeste, broșuri, buletine, le predam Siguranței Generale prin cei cu care aveam legături.

Intrebare

Ce ai dat Siguranței în legătură cu Congresul al IV-lăa al Partidului din 1928 ?

Răspuns

In legătură cu pregătirea Congresului al IV-lea al P.C.R. din 1928, n'am dat nimic Siguranței, însă după

Congres am dat inspectorului general VLADIMIRESCU o broșură care cuprindea rezoluțiile Congresului al IV-lea al P.C.R. din 1928.

Intrebare

De unde ai avut această rezoluție a Congresului al IV-lea ?

Răspuns

După câte îmi amintesc rezoluția Congresului al IV-lea al P.C.R. am primit-o dela STERNBERG cu care în acel timp aveam legătură mai strânse amicale, deoarece și el era exclus din Partid. Menționez că atunci când am primit rezoluția și am predat-o la Siguranță, eu eram exclus din Partid și nu mai aveam legături mai apropiate decât cu STERNBERG care și el fusese exclus din Partid.

Intrebare

Ai mai luat înapoi rezoluția Congresului al IV-lea dela Siguranța Generală ?

Răspuns

Rezoluția Congresului IV ce am dat-o lui VIADIMIRESCU a rămas la Siguranță, deoarece nimeni nu m'a mai întrebat și nici nu mi-a mai cerut-o, dealtfel în această perioadă nu mai aveam legături pe linie de Partid cu nimeni, fiind exclus din Partid.

Intrebare

La o întrebare anterioară ai arătat că ai avut legături cu DORY GOLSTEIN, VASILE LUCA și alții pe linia mișcării muncitorești. Arată amănunțit toate cunoștințele și legăturile ce ai avut cu VASILE LUCA pe linia mișcării muncitorești?

Răspuns

Pe linia mișcării muncitorești, organizatoric, cu VASILE LUCA n'am avut decât o singură întrevvedere la care a fost de față și DORY GOLSTEIN, cu care ocazie eu am fost exclus din Partid, așa cum am arătat mai sus. Alte legături pe linie Sindicală, M.O.P.R. sau B.M.Ț. nu am avut cu VASILE LUCA niciodată.

Intrebare

Alte legături ai mai avut cu VASILE LUCA ?

Răspuns

După excluderea mea din Partid, prin anii 1929-1930 m'am întâlnit de vre-o 2-3 ori cu VASILE LUCA pe stradă, îmi aduc aminte că odată a fost în Piața Naționali, cu

care ocazie am discutat chestiuni fără importanță, în afara mișcării muncitorești. Menționez că aceste întâlniri cu VASILE LUCA au fost întâmplătoare, iar discuțiile au fost asupra diferitelor chestiuni pur personale și familiare, care durau circa 10 minute. Alte legături cu VASILE LUCA nu am avut, neavând ocaziuni să vii în contact cu el. Deasemenea nu am cunoștință în ceea ce privește activitatea sa în mișcarea muncitorească. Imi amintesc că la Congresul Sindicatelor Unitare dela Timisoara, se vorbea că este și VASILE LUCA sau PAUKER acolo, însă eu n'am văzut pe nici unul din ei și că aceștia erau însărcinați cu conducerea Congresului, din partea C.C. al PCR.

Intrebare

În perioada cât ai lucrat în slujba Siguranței ce persoane ai cunoscut sau ai auzit vreodată că sunt agenți informatori ai Siguranței ?

Răspuns

În mod precis n'am cunoscut nici o persoană din mișcarea muncitorească care să fie agent informator al Siguranței. Am auzit însă, din mișcare, că ar fi fost agenți informatori ai Siguranței următorii: STERNBERG, LOBEANU, PETRESCU GHEMPET, OANEA, GHEORGHE ILIE și ALEXANDRU MIHAILEANU, care au fost demascați de către mișcare și unii dintre ei excluși din Partid. Alte persoane din mișcarea muncitorească care să fi fost agenți informatori ai Siguranței nu mai cunosc.

Intrebare

Ancheta te întreabă dacă ai fost sincer și dacă mai ai ceva de adăugat cu privire la cele ce ai fost întrebat ?

Răspuns

Am fost sincer, nu am ce să ascund, altceva nu-mi mai amintesc și am declarat totul ce am știut.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu, cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, susțiu și semnez, liber și nesilit de nimeni.

ss. S. Margules

SIT DE SECURITATE

Rus Teodor

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul, Margulis Samuel, născut la 1 August 1885,
în Com. Giesti - Jambrova, de profesie profesor, căsătorit
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu doi copii, cu ultimul domiciliu în București, Calea Serbilor Văde 33,

19 Noiembrie 1952

Orașul București:-

Interogatoriul a început la ora 9 și min.
„ s'a terminat la „ 15 și „

Intrebare: Când ai luat contact cu mișcarea munc-
ărească?

Răspuns

Cu mișcarea muncărească am luat contact în
anul 1919, când au început să se fiinte sindicalize
de lucrătorii și secțiunile Partidului Social-Democrat, eu
aflându-mă la Ploști, în calitate de redactor al gazetei
secțiunii "P.S.D. Lupta Socialistă" ce apărea săptămânal
la Ploști.

Intrebare

Unde ai activat și în ce calitate, în mișcarea
muncărească?

Răspuns

În anii 1919-1920 am activat la Ploști, în calitate
de secretar al secțiunii "P.S.D. și redactor al gazetei
"Lupta Socialistă". În 1920 până în 1922 am fost
arestat. În anul 1923 am reluat activitatea în Sindicatul
de lucrători la București, făcând diferite conferințe și

Semnătura,

J. Margulis

Urmare: colaborand la presa sindicala. In anul 1925-1926
am fost cooptat in Comitetul Central al M.O.P.R. unde
in calitate de corier, unde am functionat pina in
anul 1928 cind am fost exclus din P.C.R., din
sindicat si inlaturat dela conducerea M.O.P.R. In
anul 1929 am fost reprimit si in legatura si in
activitate in Sindicatul de Meserieri, unde am activat pina
in anul 1938 cind sindicatul au fost desfiintat. -

Intrebare

Ca se persoane ai activat si ai avut legatura in
miscarea muncitoreasca? _____

Raspuns

La Partea am activat impreuna cu Gheorgheanu,
Steser, Alexandru Solingeanu-Gheza, Klausen, Chiriac
si alții. La Bucuresti, la Sindicat am activat cu Mircea,
Bunce, Patrușanu, la M.O.P.R. cu Riba Vorilcom, Ghendi-
lovici, Lotz, Favis si Anamescu, in la Partid cu
Henrich Steinberg, Solomon Seim, Ghita Cristescu
Vasilescu Vania, pina in 1926. Din 1927 am avut lega-
tura pe linia miscarii muncitoresti si cu Georg Golstein,
Vasile Luca, Marcel Pauker, Treadafirescu, Petrescu
Anghel, Orăscu si alții, cu care am avut legatura pina
la excludere. _____

Intrebare

Ca se persoane din miscarea muncitoreasca ai mai
avut legatura, dupa ce ai fost exclus in 1928 si in
ce au constatat aceste legaturi? _____

Raspuns

Dupa excluderea mea, din 1928, am avut legatura
occasionala, in afara miscarii muncitoresti, cu Riba Vorilcom,
Alhail Cobanu, Sandu Lieblich, Bernard Lieblich,

Semnatura,

Guargules

Urmare: David Surameanu, Patriscau, Albean Tutulescu
Schreier, Paul Clivocanu si alti. Mentionez ca in Iug
Golstein, Vanil Luca, Marcel Pauker si ceilalti din
conducerea Partidului nu au mai avut nici un fel
de legitime. —————

Intrebare

In ce imprejurari ai fost exclus din Partid? —

Raspuns

In anul 1928, dupa Congresul al IV-lea al P.C.R. am
avut o intalnere cu Iug Golstein si Vanil Luca care fi-
ceau parte din Comitetul Central nou ales la Congres.

Ei mi-au expus noua linie tactica a Partidului care
consta intr-o permanenta actiune de agitatie printre muncarii.

Eu cunoascind starea de dezorganizare in care se gasesc
atunci Partidul, adica ca Partidul nu are foste sufi-
cient pentru o actiune adanca in masa, mi-am pronuntat
impotriva acestei tactici, punctul meu de vedere fiind
ca mai intai sa se faca la muncii de organizare si
apoi actiuni mai largi. Pentru vederea ce li-am avut
atunci in aceasta privinta, eu am fost exclus din
Partid, ca oportunist de dreapta. —————

Intrebare

Ce cunosti in legatura cu Congresul al IV-lea al
P.C.R. din 1928? —————

Raspuns

In anul 1927-28 sectiunea Partidului din Bucuresti din
care faciam parte Constantin Hagiu, Seruberg, Mihail
Cirobanu, Riba Vasilescu, David Surameanu, Lotty Toiu,
Popescu Iordanu, Gheorghe Surutiu si alti, constatand complex
puziositatea a conducerii Partidului, au incercat intr-un
anul membrarii citi Comitetului, care a fost redactat

Semnatura,

Marquies

Urmare: de citea Sterenberg, Cobanu Iacobu si eu, in
care sa aistat situatia Partidului in acel moment,
cerandu-se interventia Internationalei. Eu impreuna cu
Bramurescu am primit misiunea din partea sectiunii
Bucuresti a Partidului, de a merge la Berlin si eventual
la discosa, pentru a depune memoriu, ceea ce au si
ficut. In urma acestuia Internationalei s'a reagat si
dupa 3-4 luni, adica in vara anului 1928, a trimis un
delegat, anume Petreco, la Bucuresti, care prin Sabina
Levenson, a luat contact cu mine. Delegatul Internationalei
m'a scut si l'am pus in contact cu diferiti persoane din
miseria mea a sa informeze asupra situatii, acestia au
fost Sterenberg, Fois, Saim si alii. In același timp au
fost insiirari, de citea delegatul Internationalei s'a adus
la cunoastere sectiunii din tara ale Partidului, convocarea
Congresului si solocata si se desemneze delegatii, in eu sa
organizaz trimiterii delegatilor la Congres. In acest scop
eu am fost in contact: Plesti, Golbi si Fois, in eu
pedesal a fost Bramurescu. După circa o luna, delegatul
Internationalei a venit din nou si a luat legatura cu mine
si m'a dat bani pentru diplomele delegatilor, dupa care
eu si Bramurescu am imprimit bani la delegati si au fost
instrumati la o adresa in Fois, anume la Bibi Brau-
stein de unde au fost instrumati mai departe. Atit
la plecare cat si la intrarea dela Congres nu a fost nici-o
cadere printre delegati. Marea activitate nu am mai avut
in legatura cu Congresul.

Intrebare

Cine au fost delegatii la Congresul al 11-lea al P. C. R. din 1928.

Raspuns

Unuie persoane din mijloc care au luat parte la Congres

Semnatura,

J. Margules

3
Urmare: am amonunt pe unii: Anamescu, Fauris si Filimon
Seim din Bucuresti, Sechler dela Galati, Iosif Galstini dela
Iasi, Anamescu dela Ploesti si Luca Vanile dela Buzau. —

Intrebare

Cine a facut parte din C. C. al Partidului dupa Congre-
sul al 10ta din 1928? —

Raspuns

Dupa Congresul al 10ta al Partidului am amonunt ca
fue parte din secretariatul C. C. al P. C. R. Iosif Galstini,
Vanile Luca si Marcel Paules. —

Intrebare

Ce legaturi ai avut cu conducerea Partidului dupa
Congresul al 10ta al Partidului si cit au durat aceste
legaturi? —

Raspuns

In afara de intruderile avute cu Iosif Galstini si
Luca Vanile, cu care ocazii am fost exclus din Partid,
nu am mai avut nici un fel de legaturi cu conducerea
Partidului si nici activitati pe linia de Partid. —

Intrebare

Unde cand ai intrat in slujba Sigurantei? —

Raspuns

In anul 1924-1925 cu prilejul arestarii lui Boris
Stepanov, am fost si eu arestat cu care ocazii mi s'a
propus sa fiu informatul Sigurantei ca ce am acceptat,
dupa care am fost pus in libertate. —

Intrebare

De cite cite ai fost recrutat si cum a fost modul
de legatura cu Siguranta? —

Raspuns

Am fost recrutat de cite inspectarul general de

Semnatura,

Genargules

Urmare: Sigurenti, Vladimiru din Sigurenta Generala, cu
care dupa aceea, sistematic mergeam la el acasa,
unde faceam un raport verbal cu privire la tot ce
cunosteam in legatura cu miscarile nemurtoresca, toate
legaturile cu Vladimiru a durat pina in anul 1929 sau 1930
cind el a plecat dela Directia Generala a Sigurentei, Vladimiru
venea acasa locuind pe Str. Palade prin Str. Romanu aproape
de Calza Clonilor, unde eu mergeam singur, in atunci cind
me mai prezentam la timp trimester pe fiul sau sotia sa
la casa, sub firma de clienti si citadela turistice agenti in
instructiile de a ma prezenta la Sigurenta Generala in seara
sa treburile si merg la el acasa. Dupa plecarea lui Vladimiru
am lucrat legatura cu inspectorul general Vitila-Gurescu, care
a trimis dupa mine pe comisarul Antonescu Profcu, cerindu-
mi pe mai departe colaborarea cu Sigurenta pe care am avut-o
cu Vladimiru, ceea ce am acceptat. Cu Vitila-Gurescu
am lucrat legatura personal, facindu-i rapoarte verbale asupra
situatiei din miscarile nemurtoresca, in care scop ma intalnisem
cu el la locuinta Comisarului Antonescu Profcu care pina in
anul 1934 a fost pe Str. Vasil Lascu in apropiere de Str.
Vitor si apoi pe Str. Spiriteului in apropiere de Str. Aurelia. Instructiile
nu erau sistematice, mergand eu singur la Profcu acasa
care-i dadea telefonul lui Vitila-Gurescu ce am scris, dupa
care Vitila-Gurescu venea si stihau de vorba, iar in caz ca
nu ma prezentam la timp sau aveam nevoie de casa, trimitea
la casa, la abluie, pe Antonescu Profcu si ma chema.
Legatura cu Vitila-Gurescu a durat pina in anul 1938 cind
Vitila-Gurescu a fost scos la pensie. Din 1938
si am mai avut legatura cu unii dela Sigurenta Generala,
insa am mai continuat sa dau informatii din miscarile chestiunilor
Bargianu din I. P. C. cu care intinsem in legatura in anul

Semnatura,

Marquies

424

Urmare: 1931 prin fiul inspectului general Vladimirov,
anume Constantin Vladimirov.

Intrebare

In ce au constatat legistii ce ai avut cu Siguranta
Generala?

Raspuns

Legistii cu Siguranta Generala prin ei ariditati
mei meo, au constatat in urma de informatii privind
activitatea in general a miscarii nomencluriste, adica
din Partid, C.C.P.R., Sindicatul Unitar si Blocul Alu-
cun-Tarouren. De asemenea atunci cand obtineam un-o publi-
cati ilegale ca manifeste, brosiuri, bulletine, le predam Sigurantei
Generale prin ei cu care aveam legaturi.

Intrebare

Ce ai dat Sigurantei in legatura cu Congresul al IV-lea
al Partidului din 1928?

Raspuns

In legatura cu pregatirea Congresului al IV-lea al P.C.R.
din 1928, nu am dat nimic Sigurantei, insa dupa Congres
am dat inspectului general Vladimirov o brosiura
care cuprindea rezolutiile Congresului al IV-lea al P.C.R. din
1928?

Intrebare

In unde ai avut aceste rezolutii a Congresului al IV-lea?

Raspuns

Dupa cite mi-au amintit rezolutiile Congresului al IV-lea al
P.C.R. am primit-o de la Stenberg cu care in acel timp
aveam legaturi mai stranse amicale, deoarece si el era exclus
din Partid. Chiar atunci cand am primit rezolutiile si am
predat-o la Siguranta, eu eram exclus din Partid si nu mai aveam
legaturi mai apropiate decat cu Stenberg care si el fusese exclus din

Semnatura,

Guargules

Urmare: Partid.

Intrebare

Si mai sunt inapoi rezolutiile Congresului IV, dela Scurtu Generali? —

Raspuns

Rezolutiile Congresului IV ce au dat-o lui Vladimirescu a ramas la Scurtu, dintr-o vreme nu se mai intrebti si nici nu mi-a cerut-o, dealtfel in aceste-perioada eu mai aveam legaturile pe linia de Partid cu unimeni, fiind exclus din Partid. —

Intrebare

La o intrebti anterioara ai aratat ca ai avut legaturile la Jozef Golstein, Vasile Luca si aliti pe linia muncirii municipale, arata amamintit toate circumstantele si legaturile ce ai avut cu Vasile Luca pe linia muncirii municipale? —

Raspuns

Pe linia muncirii municipale, organizativa, cu Vasile Luca si am avut deit o singura intrebtiere la care a fost de fata si Jozef Golstein, cu care oezie eu am fost exclus din Partid, am cum am aratat mai sus. Alti legaturile pe linia sindicale, M.O.P.R. sau B.M.T., nu am avut cu Vasile Luca municipale. —

Intrebare

Alti legaturile ai mai avut cu Vasile Luca? —

Raspuns

Dupa excluderea mea din Partid, prin anii 1929-1930, mi-am intilnit de nes-o doua-ori ai cu Vasile Luca pe strada, mi-a adus aminte ca o data a fost in Piata Libertatii, cu care oezie am discutet chestiuni fara importanta, in afara muncirii municipale. Mentionez ca aceste intilniri cu Vasile Luca au fost intimplatoare, in discutile au fost ampre diferite chesti.

Semnatura,

Jucargules

5
Urmasare: ⁴²⁵ unii prii personale si familiare, care dureau circa 10 minute.
Alte legaturi cu Varile duse nu au avut, neavand ocazia
si vii in contact cu el. Se pare ca nu au cunoscut in ce
priveste activitatea sa in miscarea numitului. Au amintit
ca la Congresul Sindicatelor Antice de Tranzit, se vorbea
ca este si Varile duse nu s-au putut apleca, insa eu n-am
vazut pe niciunul din ei, si ca activitatea era insusita cu
conducerea Congresului, din partea C. C. al T. C. R.

Intrebare

In perioada cit ai lucrat in slujba figurantilor ce perso-
ne ai cunoscut sau ai auzit vorbindu-se ca sunt agenti
informativi ai figurantilor?

Raspuns

In mod precis, n-am cunoscut nici o persoana din
miscarea numitului care sa fi agent-informativ al
figurantilor. Au auzit insa din miscarea, ca au fost agenti
informativi ai figurantilor urmatorii: Sterenberg, Lobcau,
Petrescu Ghempet, Oanea, Gheorghe Ilie si Alexandru
Albăntanu, care au fost demarcati de catre miscarea si
unii dintre ei exclusiv din Partid. Alte persoane din miscarea
numitului care sa fi fost agenti informativi ai figurantilor
nu mai cunosc.

Intrebare

Incet la interviu daci ai fost sincer si daci mai ai
ceva de adaugat cu privire la cele ce ai fost interbat?

Raspuns

Au fost sincer, nu am ce sa adaug, altceva nu mi
mai amintesc si au declarat totul ce am stiut.

Supra se au citit prezentul proces-verbal de interviu,
curvant cu curvant si au constatat ca conchind in totul cu
cele declarate de mine, motiv si senzug, liber si vesit al urmasilor.

incalzitor

Mod. 185

Semnatura,

Guargules

428

Ex. Nr...

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul MATYUS ADALBERT născut la 2 iunie 1906 în Arad, fiul lui MARTAN și ROZALIA, cu domiciliu în Arad str. Oesko Terezia nr.18.

28 august 1954 - Arad -

Interogatoriul a început la ora 7.30
" s-a terminat la ora 12.15

Intrebare: Unde te aflai d-ta între anii 1928-1931?

Răspuns: În anii 1928-1929 am fost militar în termen la București, iar după venirea mea de la armată am stat tot timpul la Arad.

Intrebare: Cu ce te-ai ocupat după venirea d-tale din armată?

Răspuns: După reîntoarcerea mea din armată, la Arad am început să-mi continui meseria de cositor, iar între timp pe linie politică am reluat legăturile pe care le-am avut în Arad cu P.C.R.

Intrebare: Cine era în conducerea organizației de partid în Arad pe vremea aceea?

Răspuns: În conducerea organizației de partid din Arad pe vremea aceea erau MATAISZ ILEANA, VASUTA ADALBERT și KALI IOAN.

Intrebare: Care era situația organizației de partid din Arad pe vremea aceea?

Răspuns: În perioada anilor 1929-1930 în sânul organizației de partid din Arad a existat o ruptură.

Organizația de partid pe care noi o consideram că era pe linia partidului era condusă de cei arătați mai sus din care făceam și eu parte, iar cealaltă care s-a rupt de la linia partidului a fost grupul fracționist a lui Ulici LAZAR.

Intrebare: Cum s-a produs fracționarea organizației de partid din Arad?

Răspuns: Această ruptură, sau mai bine zis luptă fracționistă a luat ființă întrucât ULICI LAZAR vroia să acapareze conducerea organizației de partid din Arad, iar pe de altă parte erau contradicții și pe linia ideologică.

Intrebare: Cine erau susținătorii grupului fracționist a lui ULICI LAZAR?

Răspuns: Eu ca simplu membru de partid ce am fost pe vremea aceea nu știu precis acest lucru însă cred că grupul fracționist a lui ULICI LAZAR a fost susținut de sus din C.C. al P.C.R.

Intrebare: Cine anume din C.C. al P.C.R. cunoști d-ta ca a susținut grupul fracționist a lui ULICI LAZAR?

Răspuns: Știu că ULICI LAZAR a avut în timpul acela legături cu LUCA VASILE care venea la Arad din partea C.C. al P.C.R.

Faptul că LUCA VASILE susținea grupă fracționistă a lui ULICI LAZAR constă în aceea că acesta când venea la Arad participa la ședințele fracțiunii lui ULICI LAZAR cărora le dădea și instrucțiuni de felul cum trebuie să activeze.

Au fost cazuri când LUCA VASILE ne dădea și nouă aceleași instrucțiuni pe care le dădea și fracțiunii condusă de ULICI LAZAR.

Intrebare: Care sunt acele instrucțiuni date de LUCA VASILE atât uneia cât și celeilalte organizații?

Răspuns: LUCA VASILE a dat instrucțiuni ambelor organizații ca să atragă pe membrii sindicatelor de partea lor.

Intrebare: LUCA VASILE va vorbit vreodată de existența luptei fracționiste în sanul partidului?

Răspuns: Eu am participat împreună cu LUCA VASILE de vreo două ori sau trei ori la ședințe atunci când venea la Arad, dar nu-mi aduc aminte să fi vorbit despre existența luptei fracționiste în sânul partidului. Dar după plecarea lui LUCA VASILE dela una din aceste ședințe imi aduc aminte că comitetul de partid de aici a ajuns la concluzia că LUCA VASILE nu este pe linia partidului.

428

Intrebare: Când LUCA VASILE venea la Arad cu cine lua prima dată legătura?

Răspuns: Nu cunosc cu cine lua prima dată legătura însă știu că odată când a venit la Arad a luat legătura cu STERN ZOLTAN și cu mine, cu acea ocazie s-a discutat numai probleme în legătură cu activitatea M.O.P.R.-ului.

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că cele declarate de mine sunt trecute întocmai îl susțin și semnez.

ANCHETATOR

LT. MAJOR

V. Mahler

ss/MATYUS ADALBERT

GI/ 3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Martone Matyas Adalbert, născut
 la 2 iunie 1906 în Arad, fiul lui Marton și Rozalia,
 cu domiciliul în Arad str. Oskar Iosefia nr. 18. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

28 august 1954

Orașul Arad

Interogatoriul a început la ora 7 și min. 30
 „ s'a terminat „ „ 12 „ „ 45

Intrebare: Unde te aflai d-ta între anii
 1928 - 1931?

Răspuns: În anii 1928 - 1929 am
 fost militar în Trupele la București,
 iar după venirea mea de la armată
 am stat tot timpul la Arad. -

Intrebare: Cu ce te-ai ocupat
 după venirea d-tale din armată?

Răspuns: După reîntoarcerea
 mea din armată, la Arad am
 început să-mi continui meseria
 de cîntor, iar în unele timp pe linie
 politică am reușit să obțin
 pe care le-am avut în Arad cu
 P.C.R. -

Intrebare: Cîce rol ai jucat
 în organizația de partid în Arad
 pe vremea aceea?

Iscălitura,

Martone Matyas Adalbert

Întrebare:

Răspuns: În conducerea organizației de partid din Arad pe vremea aceea erau Motaiș, Gheorghiu, Șanțu Adalbert și Kilișan. —

Întrebare: Care era situația organizației de partid din Arad pe vremea aceea?

Răspuns: În perioada anilor 1929-1930 în vremea organizației de partid din Arad a existat o ruptură. —

Organizația de partid pe care noi o cunoșteamă că era pe lângă partidului era condusă de cei cinstiți mei rus din care făceam și eu parte, iar cealaltă care s'a rupt de la linia partidului a I.C.R. a fost grupul fracționist a lui Ulici Doga. —

Întrebare: Cum se producea funcționarea organizației de partid din Arad?

Răspuns: Această ruptură, sau mai bine zis lupta fracționistă a luat ființă întrucât Ulici Doga nu și ocupase conștiința organizației de partid din Arad, iar pe cealaltă parte erau cauzele și pe linia ideologică. —

Întrebare: Cine erau membrii grupului fracționist a lui Ulici Doga?

Răspuns: Eu ca simplu

Îscălitura,

Șanțu Adalbert

Urmare: membru de partid ce are fost pe vremea aceea nu stiu aprecis ceest lucru tura ceol ca grupul fractiunist a lui Ulic. Dozari a fost sustinut de sus din C. C. si P. C. R. -

Intrebare: Cine accepta din C. C. si P. C. R. aceasta? De la ce a sustinut grupul fractiunist a lui Ulic. Dozari?

Raspuns: Stiu ca Ulic. Dozari a avut in timpul acelo legaturii cu doua frate care venes la ducol din partea C. C. si P. C. R.

Faptul ca doua frate sustinut grupa fractiunisti a lui Ulic. Dozari cantu in aceea ca accepta contu venes la ducol participa la sedintele fractiunii lui Ulic. Dozari cantu pe care le dadas si instructiuni de felul celui trebuie sa activeze -

Am fost cazuri cantu doua frate ne dadas si unora acelas instructiuni pe care le dadas si fractiunii caentura de Ulic. Dozari -

Intrebare: Care sunt aceli instructiuni date de doua frate atat unora cat si celeilalte organizatii?

Raspuns: Dupa frate a fost instructiuni acelas organizatii ca sa atraga pe membrii rindicatura de partia lor -

Intrebare: Dupa frate ca vult

Semnatura:
Mihail D. Doloban

Urmas: Menclata de existenta leptoni fraction-
iste in rane partidului?

Raspuns: Cu am participat im-
prensia cu doua variante de vreo doua
sau trei ori la redactia sturii care
venea la Acad, dar nu mi aduc
aminte sa fi vrut sa se existe
leptoni fractioniste in rane partidu-
lui. - Dar dupa plecarea lui doua
variante de la secret din acele redactii
mei aduc aminte ca comitetul
de partid de aici a ajuns la
concluzia ca doua variante nu este
pe linia partidului. -

Intrebare: Cateva doua variante
venea la Acad cu cine au primit
data legitima?

Raspuns: Nu cunosc cu
cine au primit data legitima, insa
stiu ca data care a venit la
Acad a fost legitima cu stema
Zptan si cu mine cu care ocazie
nu discutat nimeni problema in
legatura cu activitatea M.O.P.R.
ului. -

Dupa ce am cati prezentul
proces verbal si am constatat ca ale
decretele ce mine sunt trecute
intocmai il revin si il sustin. -
Se incheie

Arhivator
H. Surjan
U. Volobuz

Liviu D. Dobolob

Semnatura

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul MATYAS GRIGORE, nascut la 10 Februarie 1910 in com. Mereni, raionul Tg. Secuiesc, fiul lui Iosif si Iuliana, de profesie agricultor taran sarac, cu ultimul domiciliu in Sft. Gheorghe, str. Adi Endre Nr. 2.

5 Februarie 1953.

Or. Sft. Gheorghe .

Interogatoriul a inceput la ora 13 si 30 min.

" s, a terminat la ora 15 si 30 "

Intrebare In ce limba doriti sa fiti interogat ?

Raspuns Doresc sa fiu interogat in limba maghiara iar procesul verbal de interogatoriu sa fie intocmit in limba romana intrucat cunosc si inteleg continutul.

Intrebare Daca ai avut ocazia sa faci cunostiinta personal cu fostul Ministru de Finante VASILE LUCA ?

Raspuns In vara anului 1950 ma aflam cu familia la locuinta lui TOTH GEZA frate cu VASILE LUCA, cu care aveam relatii de prietenie, intre timp a sosit si VASILE LUCA cu familia lui si cu NAGY VICTOR si SZABO ADALBERT cu care am petrecut un timp de o ora.

Intrebare In ce relatii te aflai cu acesta ?

Raspuns Cu TOTH GEZA am avut relatii de prietenie, am facut vizete la locuinta lui, cu ceilalti nu am avut nimic.

Intrebare Ce stii despre el ?

Raspuns Imediat dupa sosirea lui VASILE LUCA cu care am inceput sa discut asupra excluderii din Partid a chiaburului KOVACS LAZAR din com. Mereni, Raionul Tg. Secuiesc, care prin interventia lui VASILE LUCA a fost reprimit din nou in Partid. Spunand lui ca cum se poate sa fie un astfel de element in Partid care a jefuit comuna in timpul hortist cand el a fost primarul comunei si a fost un mare geambas de vite LUCA VASILE mi-a spus ca acest individ este cel mai cinstit si curajos om din comuna, care a ajutat armata sovietica prin faptul ca a dat doi cai la armata sovietica in 1944. INSA VASILE LUCA nu a verificat acest fapt ca cai erau furati dela cetatenii ucrainieni care erau transportati de trupele hitleriste.

In urma discutiei VASILE LUCA v^uta sa ma convinga ca nu am dreptate si sustinea ca chiaburul KOVACS LAZAR este un element cinstit si devotat casa aiba efect discutia lui

432

dandu-ne exemplul " ca in Italia sub dominatia lui Mussolini, toata lumea era fascista, iar in prezent avem un milion si douasute de mii comunisti " prin aceasta VASILE LUCA mi-a dat de inteles ca din fascisti s-a nascut comunisti chiar si a afirmat aceasta. Un alt exemplu care mi-a dat a fost ca a aratat cu degetul si spunand ca daca degetul este infectat si medicii nu-l pot vindeca trebuie taiat iar daca il vindeca poate sa devina un deget sanatos si de folos cu aceasta a vrut sa ma convinga ca chiaburul poate sa devina un element cinstit si devotat reginului.

Intrebare Cine mai poate sa dea relatii despre el ?

Raspuns . Nu cunosc pe altcineva care ar putea sa dea relatii, intrucat el venea si trecea numai prin Sft. Gheorghe.

Intrebare Ce mai ai de declarat ?

Raspuns Mai declar ca fratele lui VASILE LUCA anume TOTH GEZA care era secretar judetean cu problema agrara, era un element lipsit complet de linia ^Partidului, era foarte dictatorial si prin interventia lui au fost introdusi in GAC-uri cum este cazul la GAC-ul don com. Leti unde a introdus 18 chiaburi in GAC chiar presedintele FAZAKAS IOSIF a fost chiabur si inca intr.o serie de gospodarii au fost introdusi chiaburi sub pretextul ca sunt buni gospodari.

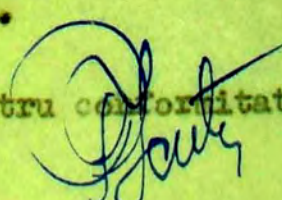
Deasemeni mai declar ca prin interventia lui TOTH GEZA si cumnatul sau SUSLER CAROL care a fost prim-secretar al PMR a fost introdus in scoala de Partid fratele lor anume TOTH ENDRE, care era cunoscut ca criminal de intregul judet Trei Scaune. Cand am intrebat ca cine raspunde pentru acest fapt mi-au raspuns ambii ca ei.

Dupa ce am citit cuvant cu cuvant procesul verbal de interogatoriu si am constatat ca contine numai tcele declarate de mine verbal il sustin si semnez..

Anchetator
ss. Slt. Szas Adalbert.

ss. Matyas Bligoro.

Pentru conformitate,

Proces-Verbal de interogator

Arestat hortorul Matyas Gligore nascut la 10 Februarie 1910. in
 com. Merezii - Ros. J. locuitor fiind parint si functionar de profesie agricultor
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 teren vorac, cu ultimul domiciliu in Ht. George St. Col. Eudre No 2 ai.

5. februarie 1953
 Oraşul Ht. George.

Interogatoriul a început la ora 13. și 30 min.
 „ s'a terminat la „ 15 și 30 „

Intrebare: In ce limba vorbii va si interogati.

Răspuns: Voresc și sunt interogată în limba maghiară iar
 Procesul Verbal de interogatori va fi dresat în limba română
 întrucât nu vorc și înțeleg continutul.

Intrebare: Căci ai avut ocazia să faci cunoștință personal
 cu fostul ministru de Finanțe Valile Luca.

Răspuns: În vara anului 1950, mă aflam cu familia
 la locuința lui Toth Gero. Joste cu Valile Luca,
 cu care aveam relații de prietenie, întrunim a
 sădit și Valile Luca cu familia lui, și cu ei
 Vayz Vector și Gyula Adalbert, cu care am petrecut
 un timp de o oră.

Intrebare: In ce relații te găsești cu acesta.

Răspuns: Cu Toth Gero am avut relații de
 prietenie, am făcut vizite la locuința lui, și
 ei lați nu am avut. Joste stăner mimi

Intrebare: Ce ști despre el.

Răspuns: Immediat după război lui Valile Luca

Semnătura,

Matyas Gergely

Urmare: eu care am inceput să discut, asupra exclu-
derii din Partida al chelunului Honores Leros din
comuna Hereni-Roi. Tg. Jucuieni, care prin intervenția
lui Varile Luca a fost reprimat din nou în Partida, pen-
mă lui că cum poate să fie un astfel de ele-
ment în Partida, care a făcut comuna
în timpul Hortobist când el a fost primul
comune; și a fost un mare gâzgar de
vite. Săia Varile mia șis că oest
individ este cel mai cinstit și curajos
om în comună, care a ajutat ornat
societate, prin faptul că a dat doi cai
la ornat societate în 1944. Turi Varile
Luca. nu a reșit oest fapt, că cai erau
furați de la cetățeni Ucrainenii cai erau
tranzportat de trupele Hitleriste.

În urma discuției, Varile Luca spune
că mai bunășă, că nu om drept
și sustine ca chelunul Honores Leros este
un element cinstit, și devotat ca să aivo
efect discuția lui, dându-și seful "Că în
Italia sub dominația lui Mussolini, toate
lumea era furiș, iar în prezent avem
un milion și două sute de mii de
comuniști; prin aceasta Varile Luca mia dat
de intele că din furiști sau măreșt kom-
unisti, chiar și a afirmat oveste.

Un alt seful care mia dat a fost.
a arătat degetul și gurașă, că ocoi
degetul este infectat și medici nuli poate
vindea treburile toată, iar ocoi le vindea-

Onchelata.
St. Ișon Dobolul

Semnătura,

Matyas gerges

434

Urmare: poate să devină un obiect iostor și
de felul, cu ocazia, metoda a avut să
mă convingă, că, chialurul poate să
devină un element scutit și oclustat
regimului.

Intrebare: Cine mai poate să dea relații depe
el.

Răspuns: Oși cunoaște pe altcineva care ar putea
să dea relații, întrucât el vinea și trecea numai
prin ft. ghera.

Intrebare: Ce mai ai de declarat.

Răspuns: Mai declar, ca fetele lui Voile
daca venim Tot gero, care era secret
protecion cu problema ougura, era un
element lipsit complet de linia Portidului,
era fetea declotorial, și prin intervenția
lui, au fost introduse a serie de chialuri
în G.A.L. un cum ate cazul lo. G.A.L. din
comu. Săți unde a introdus 18. chialuri
în G.A.L. chialur preedintele Ferohos Jorif a
fost chialur, și înso. intro. serie de jorodori
au fost introduse chialuri, sub pretextul că
sunt lumen jorodori.

deasemeni mai declar, că prin intervenția
lui Tot gero, și cumnatul sau Suzler local
care a fost prin secret el. P.M.R. a fost
introdus în scola de portid fetele lor, omu
Tot gero, care era cunoscând ca criminal,
de intregul proces. Treiscaune. Când om
intrebat să cine răspunde pentru ce
fost nu răspunde omu. să ai.

Semnătura,

Matias Gergel

435

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Martorul MAXIM MIHAI, nascut la 15 iulie 1910, în Lupeni, fiul lui PAVEL și AGNETA, cu domiciliul în orașul Lupeni, Str. Dacilor Nr.13.-

24 august 1954

Orașul Lupeni

Interogatoriul a inceput la ora 9⁴⁵

" s-a terminat la ora 12⁵⁰

Intrebare: Unde ai lucrat dta. între anii 1928 - 1930 ?

Răspuns: Intre anii 1928 - 1930, am lucrat în muna "ILEANA" din Lupeni, unde în 1929, august, am participat și eu în calitate de lucrător cu ziua la greva ce a avut loc.-

Intrebare: Arată dta. amănunțit cum a fost organizată greva din august 1929 dela Lupeni ?

Răspuns: Cu o zi înainte de izbucnirea grevei dela minele de cărbuni din Lupeni, a avut loc o ședința la Sindicat, unde au participat toți bărbații de încredere ai muncitorilor precum și președintele sindicatului MUNTEANU, numele mic nu-l cunosc.-

Stiu despre acea ședința, intrucit tocmai atunci mă duceam sa cumpar bilete la cinematograf, care era în sala sindicatului și atunci auzind galagie am intrat și eu în sala.-

Atunci am auzit cum la acea ședința muncitorii revoltați de creșterea normelor și scăderea salariilor, cereau oprirea lucrului pentru a trece la grevă.-

Tot atunci am auzit că MUNTEANU care era președintele sindicatului a fost împotriva grevei, spunând că încă nu este timpul să facem grevă, la care toți cei prezenți au strigat că greva totuși va avea loc, începând de a doua zi.-

Mai mult nu am auzit ce s-a discutat acolo, pentrucă cum nu eram barbat de încredere am fost rugat să părăsesc sala de ședință.-

A doua zi dela această ședința, dimineața, când ne-am dus la lucru, oamenii s-au adunat grupuri, grupuri și au hotărât ca nimeni să nu coboare în mină și să începem greva.-

Atunci noi care lucram la mina ILEANA, toți pînă la unul ne-am coborât la mina STEFAN, unde oamenii deasemenea - influențați de lucrătorii dela mina ILEANA, au ieșit din muna și s-au alăturat

greviștilor dela mina ILEANA.-

Apoi s-au alăturat grevei și muncitorii dela "CAROLINA", "VICTORIA", "ELLA" și altele.-

Intrebare: Ce fel de lozinci s-au strigat in timpul grevei?

Raspuns: Eu nu știu să se fi strigat ceva lozinci, insa atunci cind a venit MUNTEANU, impreuna cu prefectul ROZVANY dela Deva și au cerut muncitorilor sa parăsească uzina electrica pe care au ocupat-o, atunci muncitorii au strigat că : "Vrem pîine și salar mai bun".-

Altceva nu am auzit să se fi strigat.-

Intrebare: Ai aratat mai sus ca ai intrat intimplator in sala de ședințe a sindicatului cu o zi înainte, unde se discuta despre grevă. Arată dta. cine au participat la acea ședința ?

Raspuns: In afară de președintele sindicatului MUNTEANU și un muncitor TOPOR, care atunci lucra la mina "ILEANA" pe alții nu i-am reținut, cari mai erau acolo.-

Intrebare: Atunci arată dta. cari sunt acei barbați de încredere dela diferite mine pe care i-ai cunoscut pe timpul acela?

Raspuns: Eu nu am cunoscut barbații de încredere dela diferite mine, intrucit eram tinar și nu prea țineam legătura cu ei.-

Intrebare: Nuți amintești de nici un barbat de încredere care era pe timpul grevei reprezentant al muncitorilor ?

Raspuns: Mi-am amintit de GLORICSICO GEZA, care era la mina ILEANA, care in prezent este pensionar. A mai rost unul HRAMEI ION, care in prezent este decedat.-

Intrebare: Daca cunoști că înainte de izbucnirea grevei a venit cineva dela C.C. al P.C.R. ?

Raspuns: Nu cunosc așa ceva și nici n-am auzit să fi venit cineva la noi din partea C.C. al P.C.R.-

Intrebare: Cine ar putea cunoaște precis ?

Răspuns: Precis poate ști PATILENIT IOAN, care locuiește în Lupeni str. Căgălniceanu Nr.20 și KURUTZ IULIU, tot din Lupeni str. Aurel Vlaicu Nr.6, cari aveau legătură cu P.C.R.

Intrebare: Cît timp a durat greva din august 1929 ?

Răspuns: După cîte îmi amintesc greva din August 1929, a durat trei zile.-

Intrebare: Cum a luat sfîrșit greva ?

Răspuns: In prima zi a grevei a venit MUNTEANU cu prefectul din Deva și au cerut muncitorilor să parăsească uzina electrică, însă muncitorii nu au cedat lupta, ci au continuat să

437

rămână în uzină.-

A doua zi au adus la mină ceva armată și eu somat din nou pe muncitori să reia lucrul, iar a treia zi noapte a început măcelul prin atacul mișelesc al armatei.-

După ce am citit prezentul proces verbal și am constatat că cele declarate de mine sunt consemnate întocmai, pentru care semnez.-

ss) MAXIM MIHAI

ANCHETATOR

Lt.Maj.Mahler V.

Proces-Verbal de interogatoriu

 Martonel Maxim Lulian; născut la
15 Iulie 1910, în Dănești, fiul lui Pavel și Agneta,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu domiciliu în orașul Dănești str. Docilei Nr. 13

24 august 1954

Orașul Dănești. —

Interogatoriul a început la ora 9 și min. 45
" s'a terminat " " 12 " " 50

Intrebare: Unde și lucrast d. ta între
anii 1928-1930?

Răspuns: Între anii 1928-1930 am
lucrat în mine "Gleana" din Dănești.
În luna august 1929 am participat
și eu în calitate de lucrător cu zina
la greve ce a avut loc. —

Intrebare: Ceată d. ta anii
muntii cum a fost organizată
greva din August 1929 dela Dănești?

Răspuns: Cu o zi înainte de
începutul grevei dela mine de
cărbuni din Dănești, a avut loc o
pedinte la sindicat unde eu
participat. Toți bărbații de încredere
și membrilor precum și preș-
edintele sindicatului. Munteanu,
unde nu m. l. cum am. — Maxim Dănești

Urmare:

Stia deapoi ceea ce s-a petrecut în-
tre noi tocmai atunci când de-
ceam să facem cumpărături la
cincizeci de lei ca și în sala mu-
dicatului în atunci auzindu-se gălă-
gie sau țâțâit nici în sala. -

Atunci am auzit cum la
aceea se vorbea în vorbă de
toti de vestirea noastră în ră-
dăce răsună la cerșor și spirea
lucului pentru a ține la gura. -

Tot atunci am auzit că
lucrul care era prezentat
într-unul a fost împotrivă
grăbi și înșurubă că încă nu este
timpul să facem grăbi, la care
toti cei prezenti au strigat că
grăbi totuși va avea loc începând
de a doua zi. -

Am văzut cum am auzit ce
se discută acolo pentru că
nu eram bărbat de încredere am
fost rugat să pășim sala de re-
clama. -

O zi de la aceea pe-
clama dimineață când ne-am
dus la lucru, oamenii nu au avut
grupuri, grupuri și au stat
ca și cum să nu coborâm în sala
și să începem grăbi. -

Atunci noi care lucram la
muncă. Ileana și totuși la muncă

Iscălitura,

Maxim Măheș

Urmare: ne-am coborât la mine „Sleson”
 unde s-au cucerit decemnevece - în flu-
 cutăți de leccantoni dela mine
 „Sleson” - au ieșit din mine și
 s-au obținut grănitilor dela mine
 „Sleson” -

Opor s-au obținut greș și
 muncitorii dela „Craialim”, Victoria
 „Ella” și altele -

Întrebare: Ce fel de lozinci s-au
 stigit în timpul greșii?

Răspuns: Cu un stiu să se fi
 stigit cam lozinci, însă atunci când
 s-a venit muncitorii împreună cu
 prefectul Rozvanș dela Dera și au
 ceat muncitorilor să părăsască
 regiun electivă pe care au vechit și,
 atunci muncitorii au stigit că
 „nu se părăsi și s-ală mine bun” -

Altece nu au ceșit să se fi
 stigit -

Întrebare: Ai cîntat mai sus
 că ai întut întâmplător în sala
 de sedințe a sindicatului cu
 și înainte, unde se discută de greș
 greș - Cîntă d. ta cine au parti-
 cipat la seșea sedinței?

Răspuns: În afara se procedin-
 tele sindicatului Muncitorii și au
 muncitorii Topor care atunci lucra
 la mine „Sleson” pe alții nu au
 participat cari mai erau scolar -

Semnătura

Marin Stihai

Urmas: Intrebare: Oluzii autot. st. ta
cui sunt acci bachelati de tucce.
dece dela diferite scine pe care
i-si cumarant pe timpul acela?

Raspuns: Cu mica cumarant
bachelati de tucceare dela diferitele
scine in luvat caam tawia si in
peca tuccean legitima cu ei. -

Intrebare: Nu ti amintesti de
mici in bachelat de tucceare care
era pe timpul zarii reprezentant
al muncitorilor?

Raspuns: Mi-am amintit
de Glonieska Geza care era la unia
"Ileana" care in prezent este pen-
sionar. - A mai fost unul Ileana
Ion care in prezent este decedat. -

Intrebare: Dacia cumanti cu
tuccele de izbucnirea giciei a
venit cirea dela C. C. al P.C.R.?

Raspuns: Nu cumore au cam
si mici n-au auzit sa si ocunt
cirea la un din partea C. C. al P.C.R. -

Intrebare: Ciera cu partea
cumorante precis?

Raspuns: Precis parte sti
Patilemit Goan care locuiesc in
Lujeni st. Cozileuicorum n. 20 si K. K. K. K.
Tulin tot din Lujeni st. Aurel Vlaicu
n. 6, cari avean legitima cu P.C.R.

Intrebare: Cat timp a dunt
gran din deuzent 1929? Maria Mihai

nu sa batul la masina.
pt. Lt. maj. Mähler W.
H. Jandoy C.
24.09.94.

Proces-Verbal de interogator

441

 Martorul Mihăilescu Alexandru, născut
la 21 iunie 1902, în Cocobia, județ Iași, cu do-
miciu în București, str. Lăscărescu Nr. 3. —
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

13. August 1953

Orașul București. —

Interogatoriul a început la ora 9 și 00 min.

„ s'a terminat la ora 13 și 15 min.

Intrebare: La interogatoriile anterioare ati de-
scris ca ati lucrat la Spitalul de Tubercule în timpul ile-
galității vizitând la domiciliu pe unii pacienți
de la Spitalul Euzeril. Ați cunoscut cine este
pacientul Euzeril sau nu?

Răspuns: Da, Euzeril sau nu
sunt laboratorul de cercetări medicale
de la Spitalul „Călărași” din București;
eu director de secție la Institutul de
oncologie.

Intrebare: Ați cunoscut pe cineva
care a lucrat în Spitalul de Tubercule și care
se numea Euzeril?

Răspuns: Da, Euzeril sau nu
sunt un medic oncolog și din când în
când merge la dispoziția pacienților
din oncologie la Spitalul de Tubercule.

Semnătura,

Alexandru

Urmare: ntr. Părintele Lucian, pentru ocrotirea
pedinle de politici și simbolice. —

În această cără se veni de
mai multe ori și dnea Șoile care
participa la pedinle în legătură cu
pres. simbolice. — Fecund în car
Dⁿ-lui Saveler Eucuroil, dnea Șoile
l-a ocrotit pe seata mecum și
pe sții ocrotim. — Deoarece
Saveler Eucuroil îl cunosc sub
numele lui avocant de Șoile dnea,
mecum și ocrotim ocrotim în
mirece. —

Mentionez că în această lo-
cunță dnea Șoile mecum seia dife-
rite manifestate pe care le cunoșca
în limba română. —

Introducere: Dⁿ Saveler Eucuroil și
pentru a ocroti sine dnea Șoile la
el ocrot, și dacă el participă la
unor pedinle ce se țineau acolo?

Răspuns: Saveler Eucuroil
și dnea Șoile ai dnea Șoile sine ocrot
în legătură cu mircarea mecum, tocmai,
dacă nu și cunosc ce se facea un
ocrot. —

Și putem să fi oțot sau
cunosc în legătură cu ce se facea
un ocrot de la poli ca care mecum
ne trăsura din revolta Interntională
Comunistă din limba franceză. —

Semnătura,

Amela

Urmas: Intrebare: Cive mai are cunoastinta
despre faptul ca duca Traile frecventa
casa lui Sander Eusevici?

Raspuns: Tot in aceea locuinta
notata, duca Traile mai venea si la
Nicolae Popescu - Putur si Popa Vasile

Intrebare: Cu ce perioada frecventa
duca Traile casa lui Sander Eusevici?

Raspuns: Duce Traile frecventa
casa lui Sander Eusevici in timpul
scolarii sale in intre anii 1929 - 1932.

Mentionez ca in casa Dn Sander
Eusevici venea aproape zilnic Zilber,
Patiscau, Burenca, Sava Constante
care in aceea perioada duceau lupta
pentru crearea unui grup Trotkist
in P.C.R. - Sander participa la discutiile
acestui grup si era de acord
cu discutile acestora. -

Cu cunosca sunt lucru interesant
notat cand m-am dus la Sander
ca la un moment ce puca casa lui la
dispozitia miscarii noastre sau amintit
la o discutie de a lui, data la
care au fost cu Zilber si cu con-
flint. -

Tragutul pmes valde deupa
ce l-am cunoscut curind cu curand
si am constatat ca cooperante cele
decedente de mine si remez si il
mentii. -

archetator
H. M. Popescu

Semnatura
Alina

443

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MIU STEFAN, născut la 1 Martie 1899 în comuna Vâlcani, Regiunea Timisoara, fiul lui Ion și Maria, fost funcționar public, cu ultimul domiciliu în Bucuresti, str. Pr. Bidoianu Nr. 6.

27 Noembrie 1952

Orașul Bucuresti

Interogatoriul a început la ora..9..și...min.
" s'a terminat la " ..15..și..50.. "

Intrebare

Când și în ce împrejurări ai intrat în Direcția Generală a Siguranței Bucuresti ?

Răspuns

Am fost încadrat în Direcția Generală a Siguranței Bucuresti în anul 1924, pe bază de examen.

Intrebare

Ce funcții ai avut și până când ai funcționat în Direcția Generală a Siguranței ?

Răspuns

La Siguranța Generală am funcționat în calitate de translator dela numire și până în August 1928 când am plecat militar. In Noembrie 1929 am fost numit din nou în Siguranța Generală în funcția de subșef de birou cl.II la Serviciul Presei și Translatorilor, apoi avansat șef de birou, șef de Secție și în cele din urmă, în Noembrie 1942 am fost înaintat în funcția de șef de serviciu la acelaș Serviciu de Presă, unde am funcționat până în Iunie 1945 când am fost comprimat.

Intrebare

Cu ce te ocupai efectiv în funcțiile ce ai deținut?

Răspuns

Funcțiunile efectiv îndeplinite au fost acelea de translator pentru traducerea diferitelor lucrări ca:ziare, corespondență, texte în limbi străine rezultate din corpuri delictive, interpret, ori de câte ori a fost nevoie, la cercetări pe lângă organele anchetatoare sau în alte ocaziuni,

când o persoană nu cunoștea limba română, în asemenea cazuri fiind la dispoziția oricărui serviciu din Direcția Generală a Siguranței.

Intrebare

Pentru ce limbi ai fost translator și interpret ?

Răspuns

Interpret și translator am fost pentru limbile ungară și germană.

Intrebare

Până când ai funcționat ca interpret ?

Răspuns

În calitate de interpret efectiv am fost folosit până în anul 1934 când am fost avansat ca șef al Serviciului de Presă.

Intrebare

De către cine din Direcția Generală a Siguranței ai fost folosit ca interpret și în ce scop ?

Răspuns

Dela Brigada III, mai târziu grupa II, am fost folosit ca interpret, la cercetarea diferitelor persoane care nu cunoșteau limba română, de către MUNTEANU NICOLAE, SION ION, GHERGHIESCU ION și alți comisari, care se ocupau cu cercetările diferiților arestați străini. În această calitate de interpret mai eram folosit și de celelalte servicii sau de către organele de conducere ale Siguranței ca VLADIMIRESCU, VINTILA IONESCU și alții.

Intrebare

Ce persoane mai de seamă din mișcarea muncitorească cunoști, la cercetarea cărora ai luat parte în calitate de interpret ?

Răspuns

Nu-mi amintesc numele persoanelor din mișcarea muncitorească la anchetarea cărora am luat parte în calitate de interpret.

Intrebare

Ce însărcinări speciale ai îndeplinit în calitate de interpret, pe timpul cât ai funcționat la Direcția Generală a Siguranței ?

445

Răspuns

În anul 1934 am primit ca însărcinare din partea lui VINTILA IONESCU, fost inspector general, de a ține legătura cu informatorul SABADOS LUDOVIC, de naționalitate maghiară, de la care primeam informații verbale sau scrise privind mișcarea muncitorească, pe care le transmiteam lui VINTILA IONESCU. Legătura cu SABADOS a durat până în anul 1938.

În anul 1925 prin luna Februarie sau Martie am primit însărcinarea din partea lui VLADIMIRESCU sau altcineva, de a merge la Jilava, împreună cu maiorul PRUTEANU de la Consiliul de Război sau alt ofițer magistrat, pentru a face oficiu de interpret în vederea cercetării lui VASILE LUCA care se afla arestat în închisoarea Jilava. Am fost la închisoarea Jilava, am fost de față când ofițerul anchetator a luat contact cu VASILE LUCA, însă care n'a putut fi cercetat, deoarece se afla în greva foamei de câteva săptămâni și nu putea vorbi. De data aceasta s'a renunțat la interogarea lui VASILE LUCA, iar cu altă ocaziune eu n'am mai fost chemat pentru a merge la închisoarea Jilava să i se ia interogatoriu.

Intrebare

În ce alte împrejurări ai mai venit în contact cu VASILE LUCA ?

Răspuns

În afară de contactul ce am avut cu VASILE LUCA în Februarie sau Martie 1925 la închisoarea Jilava, despre care am vorbit mai sus, alt contact, legături sau cunoștințe despre VASILE LUCA nu am avut.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu, cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, susțiu și semnez, liber și nesilit de nimeni.

ss. Stefan Miu

SLT DE SECURITATE

Rus Teodor

Proces-Verbal de interogator

Arestat el, Mic Stefan, nascut la 1 Martie 1899 in
Com. Valcaui - Regiunea Transilvania, fiul lui Ion si Maria, fost
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
funcționar public, cu ultimul domiciliu in Buc., St. Pr. Pictoriau Nr. 6.

27 Noiembrie 1952

Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 9 și - min.
 „ s'a terminat la „ 15 și 50 „

Intrebare: Când și în ce împrejurări ai intrat în Direcția Generală a Siguranței București?

Răspuns

Au fost încadrat în Direcția Generală a Siguranței București în anul 1924, pe baza de examen.

Intrebare

Pe funcții ai avut și până când ai funcționat în Direcția Generală a Siguranței?

Răspuns

La Siguranța Generală am funcționat în calitate de traducător, dela numirea și până în August 1928 când am plecat militar. În Decembrie 1929 am fost numit din nou în Siguranța Generală în funcție de subșef de birou al II la serviciul Birou și Traducătorilor, apoi am avut șef de birou, șef de secție și în cele din urmă, în Noembrie ~~1941~~ 1942 am fost înaintat în funcția de șef de serviciu la același serviciu de Presă, unde am funcționat până în Iunie 1945 când am fost comprimat.

Semnătura,

Stefan Mic

Urmare: Intrebare

Cu ce te ocupai efectiv în funcțiile ce ai deținut?

Răspuns

Funcțiunile efectiv îndeplinite au fost acela de traducător pentru traducerea diferitelor lucrări ca: grice, engleză, etc. în străna uzulată din corpul de birou, interpret, oricând ori a fost necesar, la cererile pe lângă organele anchetare sau în alte ocazii, când o persoană nu cunoștea limba română, în asemenea cazuri fiind la dispoziția oricărui serviciu din Direcția Generală a Siguranței.

Intrebare

Pentru ce limbi ai fost traducător și interpret?

Răspuns

Interpret și traducător am fost pentru limbile ugară și germană.

Intrebare

Până când ai funcționat ca interpret?

Răspuns

În calitate de interpret efectiv am fost folosit până anul 1934 când am fost arestat ca ref al serviciului de birou.

Intrebare

De câte ori din Direcția Generală a Siguranței ai fost folosit ca interpret și în scop?

Răspuns

De la Brigada III, mai târziu grupa II, am fost folosit ca interpret, la cercetarea diferitelor persoane care nu cunoștea limba română, de către Chumbeanu Nicolae, Ion Ion, Gherghieru Ion și alți comitari care se ocupau cu cercetarea diferitelor arestați străini. În aceste calitate de interpret mai eram folosit și de al-

Semnătura
Stefan Iu

12.
Urmare: lalte servicii sau de către organul de conducere al
Figuranți ca Vladimirescu, Vătilă-Gușeriu și alții. —

Intrebare

Ce persoane mai de seamă din mișcarea unicească
cunoscută, la cercetarea cărora ai luat parte în calitate
de interpret?

Răspuns

Mi-am amintit numai persoanele din mișcarea unicească,
la anchetarea cărora am luat parte în calitate
de interpret.

Intrebare

Ce însușiri speciale ai îndeplinit, în calitate de inter-
pret, pe timpul cât ai funcționat la Secția Generală a
Figuranți?

Răspuns

În anul 1934 am primit ca însușiri din partea lui
Vătilă-Gușeriu, fost inspector general, de a ține legătura
cu informatorul Sabadoș, Ludovic, de naționalitate magha-
ră, dela care primeam informații verbale nu scrisă privind
mișcarea unicească pe care le transmiteam lui Vătilă-
Gușeriu. Legătura cu Sabadoș a durat până în anul 1938.

În anul 1925 prin luna Februarie sau Martie am primit
însușirile din partea lui Vladimirescu nu altceva,
de a merge la Gilova, împreună cu maiorul Puteanu
dela Comitetul de Rezistență sau alt ofițer magistrat, pentru a
face oficiu de interpret în vederea cercetării lui Vătilă
Luca care se afla arestat în închisoarea Gilova. Am
fost la închisoarea Gilova, am fost de fapt când ofi-
țerul anchetator a luat contact cu Vătilă Luca, însă cum
nu a putut fi cercetat, deoarece se afla în greva faimei
de câteva săptămâni și nu putea vorbi. La data arestării

Semnătura

Stefan Luca

Urmare: sa reamintit la interogarea lui Vasile Luca, in ce
alta ocaziune eu eram mai fost chemat pentru a merge la
inchirama filon si in interogatori.

Intrebare

In ce alte infractiuni ai mai venit in contact cu
Vasile Luca?

Răspuns

In afara de contactul ce am avut cu Vasile Luca
in Felmerii sau Martie 1925 la inchirama filon,
dupa care am vorbit mai sus, alt contact, legi-
sur sau cumastute dupa Vasile Luca nu am avut.

Dupa ce am citit prezentul proces-verbal de intera-
gatori, amintit cu suvint si am constatat cu recunoscere in
titul ce este declarat de mine, surtut si renunz, liber
si merit de mine.

Archetator,
S. R. Teodor,

Stefan Iuc

Semnatura,

Dosar Nr. 399/1952

6
448 143

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi 10, luna Decembrie, anul una mie nouă sute cincizeci și trei

Noi, Procuror S. ZEIGER, constatăm că înaintea noastră

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește MOLDOVEANU CONSTANTIN MITICA, de ani 33, născut în Buzău

domiciliat în Buc. str. Cobălcescu nr. 44 Raionul Gheorghe Gheorghiu-Dej

de profesie ofițer activ, că nu există între el și parte nicio dușmănie că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

In anul 1949 am fost asesor (combatant) la Tribunalul Militar din Sibiu. Mi-aduc aminte precis de cauza privitoare pe invinuiții Incze Iuliu, Nagy Victor și Nagy Dănilă. Aceștia au fost trimiși în judecată pentru crimele pe care le-au săvârșit în toamna anului 1944, omorând pe mai mulți ostași din trupele eliberatoare. Eu am fost asesor numit de Regiune în completul care judeca această cauză. Stiu că crimele comise de către cei arătați mai sus, au fost complet dovedite.-

Imi amintesc că unul dintre invinuiți și anume Incze Iuliu, în timpul procesului era foarte obrasnic. Am considerat acest curaj faptului că s'a svonit că Incze Iuliu ar fi rudă cu Vasile Luca, lucru ce a fost confirmat chiar de Președintele Ciurea Petre.-

In această cauză, s'au făcut mai multe intervenții. Printre cei care au intervenit și au fost prezenți chiar în ziua judecării era și fostul deputat din Marea Adunare Națională, anume Toth, despre care s'a știut că este frate cu Vasile Luca.

Cred că Toth a discutat înainte de darea sentinței cu președintele Ciurea.-

Mi-aduc precis aminte când am intrat în camera de deliberare, președintele Ciurea Petre, ne-a spus că deși faptele sunt dovedite, nu putem da altă soluție decât cea de achitare, deoarece invinuiții sunt rude cu Vasile Luca. Astfel sub această presiune, contrar probelor aflate la dosar, cât și contrar convingerilor noastre, s'a pronunțat sentința de achitare.-

Procuror, Susține și semnează.-

Martor,

~~Anchetator penal~~

M. Moldoveanu

44P

Nu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul MÜLLER KOLOMAN, născut la 3 Ianuarie 1891 în Timisoara, fiul lui Filip și Terezia, decedați, de profesie tâmplar, cu ultimul domiciliu în Timisoara II, str Drăgășani Nr. 8.

14 Decembrie 1952

Orașul Timisoara

Interogatoriul a început la ora 10 și 30 min.
" s'a terminat la " 15 și 15 "

Intrebare

Cine a făcut parte din Comisia de organizare a Congresului Sindicatelor Unitare din Timisoara în anul 1929?

Răspuns

Din Comisia de organizare a Congresului au făcut parte membrii Consiliului Sindicatelor Unitare, care era compus din toți președinții și secretarii Uniunilor Sindicatelor ca: DAN STEFAN din partea Lemnarilor, și KOMITTES ; din partea cismarilor a fost NAGY GEZA; din partea angajaților CANDEL, a fost din partea croitorilor MATAIS PETRU, și VOSTINAR din partea tipografilor din Arad; IMRE ALADAR ca secretar din Bucuresti și eu ca președinte.

Intrebare

In afară de Consiliu cine a mai luat parte la organizarea Congresului ?

Răspuns

N'a mai luat parte nimeni.

Intrebare

Dacă s'a ținut vre-o conferință înaintea Congresului ?

Răspuns

Da s'a ținut la Timisoara.

Intrebare

Cine a luat parte la această conferință și de cine a fost organizată ?

././.

Răspuns

Conferința a fost organizată de mine și au luat parte la ea membrii Consiliului Sindicatelor Unitare și VASILE LUCA.

Intrebare

In ce calitate a luat parte VASILE LUCA la această Conferință ?

Răspuns

VASILE LUCA a luat parte ca secretar al Sindicatelor Unitare din Brașov, fiind introdus de mine în conferință.

Intrebare

Ce s'a discutat în cadrul acestei conferințe ?

Răspuns

S'a discutat ordinea de zi a Congresului, cine face referatele, s'a discutat asupra rezoluțiilor Congresului și s'a ales prezidiul de conducere a Congresului compus din mine, VASILE LUCA, GROFU și alții 2 de cari nu-mi aduc aminte și secretarii Congresului.

Intrebare

In ce scop s'a ținut această Conferință preliminară?

Răspuns

S'a ținut în scopul ca lucrările Congresului să decurgă în condițiuni cât mai bune.

Intrebare

Care a fost atitudinea lui VASILE LUCA la această Conferință ?

Răspuns

VASILE LUCA a făcut parte din Comisia care a făcut propunerile Congresului pentru noul Consiliu al Sindicatelor Unitare, ce trebuia ales de Congres.

Intrebare

Dacă în timpul Congresului VASILE LUCA a luat parte activă la lucrările Congresului și în ce calitate ?

Răspuns

Da, a luat parte în calitate de membru al prezidiului Congresului.

Intrebare

Care a fost atitudinea lui VASILE LUCA în timpul desfășurării Congresului ?

Răspuns

Atitudinea lui VASILE LUCA a fost corectă în timpul Congresului.

Intrebare

Ce Consiliu a fost ales de Congres ?

Răspuns

În Consiliul de conducere al Sindicatelor Unitare a fost ales ca președinte GROFU, ca secretar general VASILE LUCA, ca președinte al Comisiei de Control am fost ales eu, iar restul au fost aleși după lista de propuneri făcută de LUCA V. și de cări nu-mi amintesc cum îi chema.

Intrebare

Ce s'a întâmplat după terminarea Congresului ?

Răspuns

Lucrările Congresului terminându-se înainte de masă, o parte dintre congresiști au plecat acasă, iar o parte au rămas, deoarece după masă urma să sosească în Timisoara dela Arad, corpul neînsuflețit al lui FONAGY, care murise în închisoarea Doftana.

Intrebare

De cine a fost adus corpul neînsuflețit al lui FONAGY dela Arad la Timisoara ?

Răspuns

A fost adus de POPESCU DOREANU.

Intrebare

Cum s'au desfășurat pregătirile de înmormântare a lui FONAGY ?

Răspuns

Pregătirile de înmormântare ale lui FONAGY le-am organizat eu împreună cu o parte din Consiliul de conducere ca GROFU, V. LUCA, POPESCU DOREANU și alții. Astfel corpul a fost pus în sala mare a Căminului Muncitoresc din Timisoara și s'a organizat paza de 4 tov. din conducere. În dimineața următoare s'a făcut intervenție la soc. de înmormântare din Timisoara ca să înmormânteze corpul neînsuflețit al lui FONAGY, însă aceasta a refuzat, astfel că am intervenit la primarul general al Timisoarei care era g-ralul DOMASNEANU, care mi-a promis

că se va aranja și se va putea face înmormântare.

Pela orele 14 am fost anunțat de KREPS IOSIF că, căminul muncitoresc este înconjurat de armată și poliție.

În acest timp, cât eu am lipsit dela cămin, s'au făcut unele lozinci de către BAGA și d-na ROZSAI, dintre care unele au fost provocatoare, care urmau să fie duse de muncitorii participanți la înmormântare.

După ce am ajuns la cămin, în fața porții la intrarea căminului erau adunați delegații aflați în cămin, printre ei am văzut în față pe V.LUCA și FLOREA ANA, iar din partea autorităților era procurorul general SECEREANU, prefectul poliției CRENIAN și comandantul grănicerilor Cpt.RENOIU, cari mi-au spus că autoritățile cer corpul lui FONAGY. La refuzul nostru, procurorul SECEREANU a dat ordin Cpt.RENOIU să-și facă datoria, care la somațiile lui de predare a corpului lui FONAGY, muncitorii au răspuns prin intonarea Internaționalei. După aceste somări autoritățile au trecut la atacarea căminului.

Cei aflați în fața porții căminului, au închis imediat porțile, iar eu și câțiva tov. am rămas pe afară și cari am fost maltratați și arestați imediat.

La Poliție au fost aduși pe urmă și ceilalți dela cămin, unde am fost bătuti cu toții. Dela poliție am fost duși la Parchet, unde a început instrucția penală.

În timpul instrucției am primit știrea de afară că autoritățile nu vor face proces cu noi, ci vor să dissolve și Sindicatele Unitare.

Atunci am organizat acolo în închisoare, să declare toți care vor fi întrebați de V.LUCA, că el este un simplu om fără importanță, aceasta cu scopul ca el să fie pus în libertate și să organizeze lupta împotriva hotărâii Tribunalului de a disolva Sindicatele Unitare. Într'o sedință în închisoare V.LUCA a primit toate instrucțiunile de felul cum va trebui să organizeze lupta.

După ce a fost pus în libertate V.LUCA, nu am mai auzit nimica despre V.LUCA, deoarece el după ce a fost pus în libertate n'a făcut nimica pentru a duce lupta împotriva disolvării Sindicatelor Unitare, așa după cum primise instrucțiuni.

Intrebare

De cine ați mai fost cercetați în afară de organele Tribunalului ?

Răspuns

În afară de organele Tribunalului nu am mai fost cercetați de nimeni.

Intrebare

Dacă ați fost bătuti în timpul instrucției ?

Răspuns

În timpul instrucției nu am fost bătuti ci numai la Poliție de către grăniceri.

Intrebare

De cine a fost eliberat VASILE IUCA și cine au mai fost eliberați odată cu el ?

Răspuns

A fost eliberat de judecătorul de instrucție și odată cu el au fost eliberați și DOREANU, GROFU și alții.

Intrebare

Dacă a fost în proces implicat și chestiunea cu lozincile ce au fost redactate de BAGA și ROZSAI ?

Răspuns

Nu știu precis dacă a fost implicată în proces și chestiunea lozincilor.

Intrebare

Când au fost arestați și membrii Consiliului la Cămin, cu ocazia înmormântării lui FONAGY, cine a propus ca membrii Consiliului să rămână la înmormântare ?

Răspuns

Nu cred să fi propus cineva acest lucru, deoarece se știa de înmormântare și înainte se luase hotărârea ca înmormântarea să se facă la Timisoara.

Intrebare

Cine din membrii Consiliului au mai rămas implicați în proces ?

Răspuns

Din Consiliu n'a fost nimeni numai eu, iar din ceilalți au fost STROMINGER IOSIF din Bucuresti, KREBS din Timisoara și alții.

Intrebare

Cine a luat parte la proces ?

Răspuns

Stiu că apărători au fost PATRASCANU și Dr.BURGER iar în sală nu-mi amintesc cine să fi fost.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact celor declarate de mine.

ss. Müller Koloman

SIT DE SECURITATE

Moraru I.

455

Proces-Verbal de interogator

Interogatul MÜLLER KOLOMAN, născut 3.7.1891 în Timisoara
Arrestat fiul lui Filip și Terezia, decedat, de profesie templar, cu
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
ultimul domiciliu în Timisoara II. Str. Drăgășani Nr. 8.

14 Decembrie 1952

Orașul Timisoara

Interogatoriul a inceput la ora 10 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 15 și 15 „

Intrebare: bine a făcut parte din comisie de organizare
a congresului Sindicatelor Unite din Timisoara în
anul 1929 ?

Răspuns: Din comisie de organizare a congresului
a făcut parte membrii Consiliului Sindicatelor Unite
care era compus din toti presedinti și secretari Unimilor
Sindicatelor ca: Dan Hefan din partea tencușilor și cămășii;
din partea cismarilor a fost Nagy Geza; din partea
angajatilor bondel a fost din partea croitorilor hatois
Petri; și Kostinar din partea tipografilor din Arad; Imre
Olodar ca secretar din Bucuresti și eu ca presedinte.

Intrebare: În afara de Consiliu cine s'a mai luat
parte la organizarea congresului ?

Răspuns: N'a mai luat parte nimeni.

Intrebare: Dacă s'a ținut vre-o conferință înainte
congresului ?

Răspuns: Da s'a ținut la Timisoara.

Intrebare: bine a luat parte la această conferință și

Semnătura
Muller

Urmare: de cine a fost organizată?

Răspuns: Conferința a fost organizată de mine și au luat parte la ea membrii Consiliului Sindicatatelor Unite din HASILE LUCA.

Întrebare: În ce calitate a luat parte HASILE LUCA la această conferință?

Răspuns: VASILE LUCA a luat parte ca secretar al Sindicatului Unitar din Orsova, fiind introdus de mine în conferință.

Întrebare: Ce s-a discutat în cadrul acestei conferințe?

Răspuns: S-a discutat rolurile de zi a Congresului, cine face referatele, s-a discutat asupra rezoluțiilor Congresului și s-a ales prezidiul de conducere a Congresului compus din mine, Vasile Luca; Grupul și alții 2 de sesiuni - mi s'au amintit și secretarii Congresului.

Întrebare: În ce scop s-a ținut această conferință preliminară?

Răspuns: S-a ținut în scopul de lucrări Congresului să deurgă în condiții cât mai bune.

Întrebare: Care a fost atitudinea lui Vasile Luca la această conferință?

Răspuns: Vasile Luca a făcut parte din comisia care a făcut propunerile Congresului pentru noul Consiliu al Sindicatelor Unite, ce trebuia ales de Congres.

Întrebare: Dacă în timpul Congresului Vasile Luca a luat parte activă la lucrările Congresului și în ce calitate?

Răspuns: Da a luat parte în calitate de membru al prezidiului Congresului.

Întrebare: Care a fost atitudinea lui Vasile Luca în timpul desfășurării Congresului?

Răspuns: Atitudinea lui Vasile Luca a fost corectă în timpul

Semnătura

Milob

Urmare: Congresului.

456

Intrebare: Ce comitet a fost ales de Congres?

Raspuns: In comitetul de conducere al Sindicatelor Unitare a fost ales ca presedinte Gropu; ca secretar general Karik hucc; ca presedinte al comisiei de control am fost ales eu iar restul au fost alei dupa lista de propuneri facuta de hucc & si de care nu-mi amintesc cum se cheama.

Intrebare: Ce s-a intamplat dupa terminarea Congresului?

Raspuns: lucrurile Congresului terminandu-se inainte de masa, o parte dintre congresisti au plecat acasa, iar o parte au ramas deoarece dupa masa urma sa se desfasoare in Timisoara dela Arad, corpul neinsuselit a lui Fouagy, care murise in inchisoare sloptona.

Intrebare: De cine a fost adus corpul neinsuselit al lui Fouagy dela Arad la Timisoara?

Raspuns: A fost adus de Popescu Sorocanu.

Intrebare: Cum s-a desfasurat prezantarile de innumaratare a lui Fouagy?

Raspuns: Prezantarile de innumaratare a lui Fouagy le-am organizat eu impreuna cu o parte din comitetul de conducere ca Gropu; V. hucc; Popescu Sorocanu si altii. Astfel corpul a fost pus in sala mare a Caminului huncitoresc din Timisoara, si s-a organizat prazn de 4 tov. din conducere. In dimineata urmatoare s-a facut interventia noc. de innumaratare din Timisoara ca sa se innumaratare corpul neinsuselit a lui Fouagy, care s-a refuzat, astfel ca am intervenit la primarul general al Timisoarei ca sa se g. valul

Semnatura,

Mikulicz

Urmare: Domășneanu, care mi-a promis să se ve
aranga și să se pună pe înmormântare.

Dele cele 44 am fost enunțat de Kress Jozsef
că comitetul muncitorilor este încorporat de
armată și politic.

În scurt timp, cât eu am lăsat dele cămin,
s-au făcut unele lozinci de către Boga și d-na
Rozsai, dintre care unele au fost provocatoare, și
urmasi să fie duși de muncitorii participanți la
înmormântare.

După ce am ajuns la cămin, în fața porții la intrare
căminului erau adunați delegați aflați în cămin;
printre ei am văzut în fața pe H. Luce și Flores Anu,
iar din partea autorităților era procurorul general
Secreanu; prefectul poliției Brenian și comandantul
grănicerilor cpt. Renoiu, care mi-au spus că
autoritățile cer corpul lui Fouagy. La refuzul nostru,
procurorul Secreanu a dat ordin cpt. Renoiu să ni
facă datorie, care la românilor lui de pedere și corpului
lui Fouagy, muncitorii au rămas prin interese
Internationale. După aceste români autoritățile
au trecut la atecarea căminului.

Bei aflați în fața porții căminului, au închis
imediat porțile iar eu și câțiva tov. am rămas pe
afară și aici am fost maltratați și arestați imediat.

La politic au fost aduși pe urmasi și ceilalti dela
cămin, unde am fost bătuti cu toții. Dele politic au
fost duși la parchet unde s-a început instrucție
penală.

În timpul instrucției am primit dora de
afară că autoritățile nu vor face numai proces eu voi

Semnătura,

Müllerby

Urmare: si vor se dizolve si Sindicatul Unitar.

1457

Atunci am organizat acolo in inchisoare, sa
declare toti cari vor fi intru bati de V. Luca ca el este un
simplu om fara importanta, aceasta cu scopul ca
el sa fie pus in libertate si sa organizeze lupta impotriva
hotarârii Tribunalului de a dizolve Sindicatul Unitar.
Intr-o pedinta in inchisoare V. Luca a primit toate
instruciunile, de felul cum va trebui sa organizeze
lupta.

Dupa ce s-a fost pus in libertate V. Luca, nu am mai
auzit nimic despre V. Luca, deoarece el dupa ce s-a fost
pus in libertate nu s-a facut nimic pentru a duce lupta
impotriva dizolvirii Sindicatelor Unitare, era dupa
cum primise instructiuni.

Intrebare: De cine ati mai fost cercetati in afara de
organele Tribunalului?

Raspuns: In afara de organele Tribunalului, nu am
mai fost cercetati de nimeni.

Intrebare: Daco ati fost batuti in timpul instructiei?

Raspuns: In timpul instructiei nu am fost
batuti ci numai la politie de catre granicieri.

Intrebare: De cine s-a fost eliberat V. Luca si cine
au mai fost eliberati odata cu el?

Raspuns: A fost eliberat de judecatorul de instructie
si odata cu el au fost eliberati si Doranu, Grefu si alti.

Intrebare: Daca a fost in proces implicat si
chestiunea cu lozincile ce au fost redactate de soze si
Rozsai?

Raspuns: Nu stiu precis daco a fost implicat in
proces si chestiunea lozincilor.

Intrebare: Cand a fost arestat si membrii Comitetului

Semnatura,

Muller

Urmare: la cămin, cu ocazia înmormântării lui Tomszy,
cine a propus ca membrii Comitetului să rămână la
înmormântare?

Răspuns: Au cred să fi propus cineva acest lucru,
deoarece se știe de înmormântare și însuși se luase hotărârea
ca înmormântarea să se facă la Timișoara.

Întrebare: bine din membrii Comitetului au mai
rămases implicati în proces?

Răspuns: Din Comitet nu a fost nimeni numit la,
ier dintre ~~deputați~~ au fost Strominger Goni, din București,
Krebs din Timișoara și alții.

Întrebare: bine au fost parte la proces?

Răspuns: Știu că apărători au fost Pătrășcanu
și Dr. Burger, iar în calitate de mișcătoare cine să fi
fost.

Prezentul proces-verbal l-am citit și văd că
conține și corespunde exact celor declarate de
mine. -

Mihaila,

Anchetator R.
St. de Securitate
1947

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MUNTEANU T.NICOLAE, născut la 8 Ianuarie 1878, în comuna Podul Iloaiei, Regiunea Iași, fiul lui Teodor și Sevastia, cu ultimul domiciliu în București, str. Radu dela Afumați Nr. 1.

12 Ianuarie 1953
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și... min.
" s'a terminat la " 44 și - "

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 24 Noiembrie 1952 ai declarat că n'ai cercetat niciodată pe LUCA V.LASZLO. Această declarație corespunde adevărului ?

Răspuns

Da, corespunde adevărului.

Intrebare

Dta ai primit dela cineva din cadrul Siguranței Generale, sarcini să te ocupi de cazul lui LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

În afară de subinspectorul BANCIULESCU, nu mi-a dat sarcini nimeni din cadrul Siguranței Generale.

Intrebare

Ce sarcini ai primit Dta dela BANCIULESCU, privind cazul lui LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

În anul 1928, luna Octombrie, am primit sarcina dela BANCIULESCU să-l caut pe LUCA V.LASZLO care venise dela Brașov la București și să-l aduc la Direcție.

Intrebare

Cum ai îndeplinit Dta această misiune ?

45P

Răspuns

Eu am dat delegație agenților STEFANESCU GHEORGHE și CONSTANTINESCU ION să-l caute pe LUCA și să-l aducă la Direcție.

Intrebare

S'au mai întâmpnat cazuri asemănătoare cu LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

Nu mai cunosc cazuri asemănătoare privind cazul lui LUCA V.LASZLO.

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 24 Noiembrie 1952 Dta ai afirmat că LUCA V.LASZLO a fost eliberat în 1928 de către Prefectura Poliției Capitalei la telefonul dat personal de GAVRIL MARINESCU. Dela cine ai știut acest lucru ?

Răspuns

Acest lucru mi l-a spus BANCIULESCU și anume, că VINTILA IONESCU a primit telefon dela Prefectul Poliției Capitalei care era Generalul NICOLEANU și nu cum am declarat în procesul verbal de interogatoriu din 24 Noiembrie 1952. În urma acestui telefon VINTILA IONESCU i-a dat ordin lui DURGHIU, care era comisar de serviciu, să-l pună pe LUCA V.LASZLO în libertate.

Intrebare

Ce a avut Prefectura Poliției Capitalei cu LUCA V.LASZLO ?

Răspuns

Nu știu ce legături a avut P.P.C-ul cu LUCA, însă din cele ce-mi spusese BANCIULESCU era clar, că LUCA era informatorul Prefecturii Poliției Capitalei. Mie BANCIULESCU mi-a spus, că el știe acest lucru dela VINTILA IONESCU căruia îi telefonase Prefectul NICOLEANU. Acest lucru se răspândise și printre ceilalți agenți din cadrul Siguranței.

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 24 Noiembrie 1952 ai declarat, că LUCA V.LASZLO a fost arestat la 6 August 1928, iar în prezentul proces verbal ai declarat că a fost arestat în luna Octombrie 1928. Care este adevărul ?

460

- 3 -

Răspuns

Adevărul este că LUCA a fost arestat în luna Octombrie și nu în August așa cum am declarat în procesul verbal din 24 Noembrie 1952.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pentru care semnez.

ss. Munteanu T.Nicolae

SLT DE SECURITATE

Moraru I.

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul. Munteanu T. Nicolae născut la 8 Ianuarie 1878
 în comuna Bodul Sloaiei, Regimesa Jari, fiul lui Teodor și Serastia
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 cu ultimul domiciliu în București str. Radu dela Afumatei Nr. 1

12 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și _____ min.
 „ s'a terminat la „ 14 și _____ „

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 24 Nov. 1952
ai declarat că n'ai cercetat nici odată pe huca V. Haszlo.
Această declarație corespunde adevărului?

Răspuns: Oa, corespunde adevărului.

Intrebare: Ota ai primit dela cineva din cadrul
Sigurantei generale, sarcini să te ocupi de cazul lui huca
V. Haszlo?

Răspuns: În afară de subinspectorul Bănculescu, am
mi-a dat sarcini nimem, din cadrul Sigurantei g-rale.

Intrebare: Te sarcini ai primit d-ta de Bănculescu,
privind cazul lui huca V. Haszlo?

Răspuns: În anul 1928 luna Octombrie am
primit sarcine dela Bănculescu să-l caut pe huca
V. Haszlo, care venise dela orășor la București, și să-l
aduc la Direcție.

Intrebare: Cum ai îndeplinit d-ta această
misune?

Răspuns: Eu am dat delegație agentilor

Semnătura,

N. I. Munteanu

Urmare: Ștefanescu Gheorghe și Constantin Șon
să-l caute pe Luca și să-l aducă la direcție.

Întrebare: S-a mai întâmplat cazuri asemă-
nătoare cu Luca V. Loszlo?

Răspuns: Nu mai amore cazuri asemănătoare
privind cazul lui Luca V. Loszlo.

Întrebare: În procesul verbal de interogatoriu
din 24 Nov. 1952 d-ta și afirmat că Luca V. Loszlo a
fost eliberat în 1928 de către Prefectura Politiei Capitalei,
la telefonul dat personal de Gavril Șerbanescu. Să
cine și știut acest lucru?

Răspuns: Acest lucru mi l-a spus Bănciulescu
și anume că Vintilă Șonescu a primit telefon de la
Prefectul Politiei Capitalei care era generalul Nicoleanu
și nu cum am declarat în procesul verbal de interoge-
toriu din 24 Nov. 1952. În urma acestui telefon,
Vintilă Șonescu i-a dat ordin lui Gurgău, care era
comisar de serviciu, să-l pună pe Luca V. Loszlo în
libertate.

Întrebare: Ce a avut Prefectura Politiei Capitalei
cu Luca V. Loszlo?

Răspuns: Nu știu ce legături a avut P.P.C.-ul cu
Luca, însă din cele răspunse de Bănciulescu era clar
că Luca era informatorul Prefecturii Politiei Capitalei.
Mie Bănciulescu mi-a spus că el știe scut lucru
de la Vintilă Șonescu căruia îi telefonase Prefectul
Nicoleanu. Acest lucru se răspunde și în printre
ceilalți agenți din cadrul Siguranței.

Întrebare: În procesul verbal de interogatoriu din
24 Nov. 1952 și declarat că Luca V. Loszlo a fost arestat
la 6 August 1928, iar în prezentul proces-verbal și

Semnătura,

S. G. Șerbanescu

Urmare: si declarat ca a fost arestat in luna Octombrie
1928. Care este adevarul? 462

Raspuns: Adevarul este ca huca a fost arestat in
luna Octombrie si nu in August asa cum am declarat
in procesul verbal din 24 Nov. 1952.

Prezentul proces verbal l-am citit curvant
cu curvant si corespunde exact cu all declarate de
mine, pentru care semnez.

Anchetator:

N. G. Ionescu m. -

Semnatura,

463

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MUNTEANU TH. NICOLAE, născut la 8 Ianuarie 1878, în Podul Iloaiei - Iași, fiul lui Teodor și Sevastia, de profesie fost polițist, cu ultimul domiciliu în București str. Radu dela Afumați nr.1.-

14 Martie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 11,40
" s'a terminat " 14,25

Intrebare:

Il cunoști pe BANCIULESCU TEODOR?

Răspuns:

Da, cunosc că BANCIULESCU TEODOR a fost subinspector general la Direcția Generală a Siguranței.-

Intrebare:

Unde își avea BANCIULESCU TEODOR biroul său?

Răspuns:

Biroul său era în fostul Bd. Pache, unde era sediul Siguranței Generale, intrarea din spate, clădirea din fața porții, la parter. Cum intrai pe ușa clădirii într'un antreu, era prima ușă pe dreapta.- Aici își avea biroul său, care era mobilat cu un birou de lemn care avea rulon de se închidea, deasupra și scaune.- Deasemenea avea diferite tablouri pe perete.-

Intrebare:

Describe amănunțit semnalmentele lui BANCIULESCU TEODOR?

Răspuns:

BANCIULESCU avea înălțimea cam 1,70 m., părul castaniu dat peste cap, fruntea înaltă, ochii căprui, nasul rectiliu, mustață tunsă, obrazul oval, era veșnic roșu la față, era paralizat de un picior și umbla cu baston, era corpulent, avea burtă.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss. Munteanu Th. Nicolae

ANCHELTATOR:
I.T. DE SECURITATE
Moraru Ion

464

Proces-Verbal de interogator

Arestat huncțeanu I. Nicolae, născut 8 Februarie 1878
în Podul Hoaiiei, - Foni, fiul lui Teodor și Serastia, de
 profesorie fost politist, cu ultimul domiciliu în București,
 Str. Radu de la Afumați Nr. 1 14 chartie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și 40 min.
 „ s'a terminat la ora 14 și 25 min.

Intrebare: Știți ceva de Bănciulescu Teodor?

Răspuns: Da, știu că Bănciulescu Teodor a
fost subinspector general la Direcția Generală a
Șiguranței.

Intrebare: Unde în vremea Bănciulescu Teodor
biroul său?

Răspuns: Biroul său era în fostul Bd. Poache,
unde era sediul Șiguranței Generale, intrarea din spate,
clădirea din fete portii, la parter. Cum intrai pe
ușa clădirii într-un scutur, era prima ușa pe dreapta.
Aici în vremea biroul său, care era mobilat cu un
birou din lemn care avea rulou de se înclină,
deasupra și scaune. Scrumieră cu două difuzoare
tablouri pe perete.

Intrebare: Știți ceva despre activitatea
lui Bănciulescu Teodor?

Răspuns: Bănciulescu avea înălțimea cam 1,70m;
părul castaniu dat peste cap, fruntea înaltă; ochii

Semnătura)

N. I. Huncțeanu

Urmare : căpuni; nasul rectiliniu; mustata tunsă;
obrazul oval, era vesnic roșu la față; era paralizat
de un picior și umbla cu baston, era corpulent, avea hantă.

Prezentul proces-verbal l-am citit surzant
cu surzant și corecțiunile întru totul celor
declarați de însuși.

Anchetator
Lt. Moraru Ion

N. I. Ibrănuș

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MUNTEANU TH. NICOLAE, născut în anul 1878, în comuna Podul Iloaiei - Iași, fiul lui Teodor și Sebastia, cu ultimul domiciliu în București str. Radu dela Afumați nr. 1.-

23 Septembrie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 20,30

" s'a terminat " 23,15

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 20 Ianuarie 1953, ai declarat că în luna Octombrie 1929, în urma ordinului primit de la subinspectorul general de siguranță BANCIULESCU TEODOR, ai dat instrucțiuni agentului CONSTANTINESCU ION și STEFANESCU GHEORGHE să-l aducă pe LUCA IASZLO la Siguranța Generală.-

Ancheta îți prezintă un proces verbal de percheziție și o notă de depunere din 6 Octombrie 1929, privind pe LUCA IASZLO.

Aceste acte se referă la cazul relatat de d-ta?

Răspuns:

Da, exact, actele ce mi se prezintă de anchetă se referă la reținerea lui LUCA VASILE alias LUCA IASZLO, întâmplată în luna Octombrie 1929 și relatată de mine în interogatoriul din 20 Ianuarie 1953.-

Intrebare:

Din aceste acte rezultă că atât reținerea cât și punerea în libertate a lui LUCA VASILE s'a întâmplat în ziua de 6 Oct. 1929, totuși dintr'un referat semnat de d-ta precum și din mențiunea făcută de d-ta pe contrapagina unui alt act - ambele aceste acte fiindu-ți prezentate de anchetă - rezultă că reținerea și punerea în libertate a lui VASILE LUCA s'ar fi întâmplat în ziua de 8 Octombrie 1929.-

Cum se explică această contradicție între datele menționate din actele ce ți-au fost prezentate de anchetă?

Răspuns:

Această contradicție se explică prin faptul că după ce LUCA LASZLO a fost pus în libertate în ziua de 6 Oct. 1929, din ordinul lui VINTILA IONESCU, fapt care mi-a fost relatat de BANCIULESCU TEODOR, în ziua de 8 Oct. 1-am întreat cum să scad actul referitor la această problemă, la care BANCIULESCU mi-a spus să întocmesc un referat în sensul că LUCA LASZLO și-a luat angajamentul să plece singur la Brașov în urma cărui fapt a fost pus în libertate. - Eu întocmind acest referat în ziua de 8 Oct. 1929 pentru a scădea astfel hârtiile din greșeală am menționat că aducerea lui VASILE LUCA la Siguranța Generală, respectiv punerea lui în libertate în aceeași zi s'ar fi întâmplat tot în ziua de 8, lucru care este inexact întrucât precum rezultă fără nici o îndoială din actele ce mi-au fost prezentate de anchetă, acest lucru s'a întâmplat în ziua de 6 Oct. 1929. -

Intrebare:

Cum s'a făcut punerea în libertate a lui VASILE LUCA în ziua de 6 Octombrie 1929, direct sau prin trimitere la urmă prin însoțitor sau intermediul vreunei alte unități?

Răspuns:

Punerea în libertate a lui VASILE LUCA s'a făcut direct dela Siguranța Generală, fără însoțitor, sau eventual trimis la urmă printr'o altă unitate. -

Intrebare:

Pe ce se bazează această afirmație a d-tale?

Răspuns:

Această afirmație o bazez în primul rând pe mențiunea făcută pe nota de depunere de către comisarul de serviciu DURCHIU PETRE din care rezultă clar că punerea în libertate a lui VASILE LUCA în ziua de 6 Oct. 1929, s'a făcut direct dela Siguranță, fără nici o altă formalitate, deci nici prin trimitere la urmă cu însoțitor și nici prin intermediul unei alte unități cum ar fi de exemplu P.P.C. -

Afară de aceasta îmi mai bazez afirmația și pe spusele lui BANCIULESCU TEODOR, care mi-a relatat că VASILE LUCA a fost pus în libertate direct de VINTILA IONESCU. -

Intrebare:

Când a venit VINTILA IONESCU dela Iași la București și când a preluat el conducerea brigăzilor centrale din Siguranța Generală?

Răspuns:

Precum îmi aduc aminte, VINTILA IONESCU a venit în Direcțiunea Generală a Siguranței în București, cam în cursul anului 1928, în timp ce directorul general al Siguranței era ROMULUS VAISESCU iar șeful brigăzilor centrale era VLADIMIRESCU DUMITRU.-

La început VINTILA IONESCU a fost numit ca șef al serviciului personalului în Direcțiunea Generală a Siguranței, iar ulterior în cursul anului 1929, a fost numit ca inspector al brigăzilor centrale.-

Intrebare:

În timp ce VINTILA IONESCU a fost șeful personalului, VINTILA IONESCU avea întâmplător sau ocazional vre-o legătură cu munca informativă sau operativă a Siguranței Generale?

Răspuns:

Cred că nu avea întrucât în mod normal nu avea legătură cu brigăzile centrale.-

După ce am citit prezentul proces verbal din cuvânt în cuvânt și am constatat că el corespunde întru totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez nesilit de nimeni.-

ss. Munteanu Th. Nicolae

ANCHETATOR:
CAPITAN DE SECURITATE

Gh. Mezei

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat ul Munteanu Th. Nicolae născut în anul 1878
 în Com. Podul Stăriei Yasi fiul lui Teodor și Sebestia
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 cu ultimul domiciliu în București Sk. Rodu dela Afumați H.I.

Azi 23 Septembrie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 20 și min. 30
 „ s'a terminat „ „ 23 „ „ 15

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 20
 Ianuarie 1953 ai declarat că în luna Octombrie 1929 în
 urma ordinului primit de la subinspectorul general de Siguranță
 Bănculescu Teodor ai dat indicațiuni agenților Constantin
 Rescu Tău și Stănescu George să-l aducă pe
 Luca Lazza la Siguranța Generală.

Acheta îți prezintă un proces-verbal de
 percheziție și o notă de depunere din 6 Octombrie 1929
 privind pe Luca Lazza.

Oceste acte se referă la cazul relatat de d-ta?

Răspuns:

Da, exact actele ce mi se prezintă de acheta
 se referă la reținerea lui Luca Vasile alias Luca Lazza
 întâmpnată în luna Octombrie 1929 și relatată de mine
 în interogatoriul din 20 Ianuarie 1953.

Intrebare

Șin aceste acte rezultă că atât reținerea
 cât și punerea în libertate a lui Luca Vasile s'a întâmplat

Îscălitura,

[Signature]

Înmărire: în ziua de 6 Octombrie 1929, totuși dintr-un referat
semnat de d. Ia precum și din mențiunea făcută de d. Ia
pe contrașpagina unui alt act - ombea aceste acte fiindu-
prezentate de anchetă - rezultă că reținerea și
punerea în libertate a lui Vasile Luca s-or fi întâmplat
în ziua de 8 Octombrie 1929.

Cum se explică această contradicție
între datele menționate din actele ce li-au fost
prezentate de anchetă - ?

Răspuns:

- Această contradicție se explică prin
faptul că după ce Luca haszla a fost pus în
libertate în ziua de 6 Octombrie 1929 din ordinul lui
Vintilă Jonescu fapt care mi-a fost relatat de
Bănculescu Teodor, în ziua de 8 Octombrie eram
întrebat cum să scad actul referitor la această
problemă, la care Bănculescu mi-a spus să întocmesc
un referat în sensul că Luca haszla și-a luat
angajamentul să plece singur la Brașov în urma
cărui fapt a fost pus în libertate. În întocmind
acest referat în ziua de 8 Octombrie 1929 pentru a
scadea astfel hărtiile din greșeli am menționat că
aducerea lui Vasile Luca la Siguranța generală
respectiv punerea lui în libertate în aceeași zi
s-or fi întâmplat tot în ziua de 8, lucru care
este inexact întrucât precum rezultă fără nevoie
înolăsioli din actele ce mi-au fost prezentate de
anchetă acest lucru s-a întâmplat în ziua de
6 Octombrie 1929.

Întrebare:

- Cum s-a făcut punerea în libertate a lui
Vasile Luca în ziua de 6 Octombrie 1929, direct sau

Îscălitura,

N. I. Ionescu

46P

-2-

Urmare: prin limitare la urmă prin insolitor sau intermediul
unei vreunei alte unități?

Răspuns:

- Înurea în libertate a lui Vasile Luca s-a
locut direct de la siguranța generală, fără insolitor,
sau eventual trimis la urmă printr-o altă unitate.

Interbare:

Pe ce se bazează această afirmație de o
dumătate?

Răspuns:

Această afirmație a boțez în primul rând se
menționează în nota de dejurare de către
comisariatul de Securitate Securitate Libere din care rezultă
clar că punerea în libertate a lui Vasile Luca în ziua
de 6 Octombrie 1929 s-a făcut direct de la siguranța
generală fără nicio altă formație, deci nici prin
trimisire la urmă cu însoțitor și nici prin intermediul
altei unități cum or fi de exemplu P. F. C.

Ofițer de această imi mai boțez afirmația
și pe spusele lui Bănușescu Teodor care mă relatează
că a Vasile Luca a fost pus în libertate direct de
Vintilă Ionescu.

Interbare:

Când a venit Vintilă Ionescu de la Iași
la București și când a preluat el conducerea
brigăzilor centrale din siguranța generală?

Răspuns:

- Precum imi aduc aminte Vintilă Ionescu
a venit în direcțiunea generală a siguranței în
București cam în cursul anului 1928 în timp ce
directorul general al siguranței era Homulus Vasilescu
iar șeful brigăzilor centrale era Vladimirescu Ștefan.

Semnătura
N. H. Ionescu

Urmare: la început Vintilă Ionescu a fost numit ca șef
al serviciului personalului în direcțiunea generală
a siguranței, iar ulterior în cursul anului 1929 a
fost numit ca inspector al brigăzilor centrale.

Interogare:

În timp ce Vintilă Ionescu a fost șeful perso-
nalului, Vintilă Ionescu avea înălțămător sau oca-
zional vrea legătură cu munca informativă sau
operativă a siguranței generale?

Răspuns:

-Cred că nu avea înălțămător în mod normal
nu avea legătură cu brigăzile centrale

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal lui am văzut și am văzut și am constatat că el
corespunde întregul cu cele declarate de mine
pe susțin și semnez rezolvit de mine

Șeful anchetator

opt de securitate.

Semnatura.

N. I. Ionescu.

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau
martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

470 156

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MUNTEANU TH.NICOLAE, născut la 8 Ianuarie 1878 în comuna Podul Iloaiei, Regiunea Iași, fiul lui Teodor și Sevastia, cu ultimul domiciliu în București, str. Radu dela Afumați Nr. 1.

20 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și 10 min.
" s'a terminat la " 14 și - "

Intrebare

Ce funcție ai avut în cadrul Bigăzii a III_a din cadrul Siguranței Generale ?

Răspuns

În cadrul Bigăzii a III-a din Siguranța Generală, care se ocupa cu urmărirea mișcării muncitorești, am avut funcția de secretar de Chestură, având ca șefi pe subinspectorul BANCIULESCU și inspectorul general VINTILA IONESCU. Ca subalterni erau comisarii șefi, comisarii, comisarii ajutoți și dedectivii.

Intrebare

În cadrul muncii Dtale la Siguranța Generală, ce elemente mai de seamă ai cunoscut din mișcarea muncitorească ?

Răspuns

În cadrul muncii mele am cunoscut următoarele elemente din mișcarea muncitorească: MARCEL PAUKER, ANA PAUKER, HEINRICH STERNBERG și soția sa SARA, LUPU GOLDSTEIN și soția sa REBECA, ZUKERMAN ISRAEL, ABRAHAM BERNATH, LOTY FORIS, PAVEL TCACENCO, BUHNOVSCHI, POPESCU DOREANU, LUCA LASZLO, MARGULIS SAMOILA, HAIJA LIFSIT și alții.

Intrebare

Cum ai cunoscut aceste elemente ?

Răspuns

Majoritatea din cei arătați i-am cunoscut din ares-

././.

471 #57

tările și cercetările pe care le-am făcut eu, iar pe LUCA LASZLO și HAIA LIFSIT i-am cunoscut numai din scriptele serviciului, deoarece eu nu i-am cercetat.

Intrebare

Ge cunoști Dta despre cine l-a cercetat pe LUCA LASZLO când era adus la Siguranța Generală ?

Răspuns

Cred că îl cerceta BANCIULESCU și mai precis știu că l-a cercetat comisarul șef TURCU NICOLAE.

Intrebare

Ce cunoști Dta despre atitudinea lui LUCA LASZLO la Siguranță ?

Răspuns

Din spusele lui TURCU NICOLAE știu că i-ar fi dat lui prin 1932 cu ocazia unei dețineri la Siguranță, unele informații despre Comitetul Central.

Intrebare

Arată ce discuții ai avut cu BANCIULESCU despre LUCA LASZLO ?

Răspuns

N'am avut niciodată discuții cu BANCIULESCU despre LUCA LASZLO.

Intrebare

Ce instrucțiuni ai primit dela BANCIULESCU cu privire la LUCA LASZLO ?

Răspuns

Dela BANCIULESCU am primit instrucțiuni, de a-l ține în supraveghere pe LUCA LASZLO când venea la București și de a-l semnală la serviciile de Siguranță din localitățile unde se deplasa el.

Intrebare

In afară de aceste instrucțiuni, ce alte instrucțiuni speciale ai primit dela BANCIULESCU referitor la LUCA LASZLO ?

Răspuns

In luna Octombrie 1929 am primit instrucțiuni dela BANCIULESCU pentru a-l căuta pe LUCA LASZLO și a-l duce la Siguranță, deoarece era semnalat că se afla în București.

In urma acestor instrucțiuni am dat delegație agenților CONSTANTINESCU ION și STEFANESCU GHEORGHE să-l caute pe LUCA și să-l aducă la Direcție.

Fiind găsit de agenți, LUCA LASZLO a fost predat comisarului de serviciu DURGHIU PETRE.

In timpul cât LUCA LASZLO a fost adus la Direcție, eu mă aflam la masă. După ce m'am întors la serviciu, am aflat că LUCA LASZLO a fost pus în libertate.

Auzind acest lucru m'am dus la subinspectorul general BANCIULESCU pentru a-l întreba ce fac cu hârtia privitoare la LUCA deoarece el a fost pus în libertate. Atunci BANCIULESCU mi-a spus să fac mențiunea pe contra pagină, că LUCA LASZLO a fost pus în libertate deoarece el și-a luat angajamentul de a pleca singur din Brasov. Tot cu această ocazie BANCIULESCU mi-a mai spus, că LUCA a fost pus în libertate din ordinul lui IONESCU VINTILA.

Intrebare

Pentru ce trebuia adus LUCA LASZLO la Siguranța Generală ?

Răspuns

A fost adus la Siguranța Generală pentru a afla scopul pentru care el a venit la București.

Intrebare

Mai cunoști cazuri asemănătoare când a fost adus LUCA LASZLO la Siguranța Generală ?

Răspuns

Da, îmi amintesc că a mai fost adus și prin luna August 1929, însă nu cunosc cine s'a ocupat de acest caz și cum a fost soluționat ?

Intrebare

Dta ai stat de vorbă cu LUCA LASZLO când a fost adus la Siguranță ?

Răspuns

Nu am stat de vorbă cu el.

Intrebare

Cum explici Dta mențiunea pe care ai făcut-o pe contra pagina hârtiei, pe care i-o adusesesi lui BANCIULESCU?

Răspuns

Eu am făcut acea mențiune, deoarece așa mi-a fost dictată de subinspectorul general BANCIULESCU.

473

~~189~~

- 4 -

Intrebare

Ce mai cunoști Dta despre LUCA LASZLO ?

Răspuns

Nu mai cunosc nimic despre LUCA LASZLO.

Intrebare

Cu ce persoane din cadrul Siguranței Generale ai mai discutat despre LUCA LASZLO ?

Răspuns

Despre LUCA LASZLO am mai discutat cu comisarul GHERGHIESCU.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde exact cu cele declarate de mine, pentru care semnez.

ss. N.Th.Munteanu

ANCHETATOR:
SIT DE SECURITATE

Moraru I.

474 160

Proces-Verbal de interogator

Arestat el duntleamă Th. Nicolae, născut la 8 Ianuarie
1878, în comuna Podul Floarei, Regiunea Jasi, fiul lui Teodor
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
și Soravia, cu ultimul domiciliu în București, Nr. Radu dela Rămăniți, Nr. 1.

20 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și 10 min.
„ s'a terminat la „ 14 și „

Intrebare: ce funcție și avut în cadrul Brigăzii a III-a
din cadrul Siguranței Generale?

Răspuns: În cadrul Brigăzii a III-a din Siguranța
Generală, care se ocupa cu urmărirea mișcării muncitorești,
am avut funcția de secretar de chestură, având ca
sefi pe subinspectorul Bănciulescu și inspectorul general
Hintilă Jonescu. Ca subalterni erau comisarii sefi,
comisarii, comisarii ajutoari și detectivii.

Intrebare: În cadrul muncii d-tale la Siguranța
Generală, ce elemente noi de seamă și cunoscut din
mișcarea muncitorească?

Răspuns: În cadrul muncii mele am cunoscut
următoarele elemente din mișcarea muncitorească:
harel Pauker, Ana Pauker, Heinrich Sternberg și soția
sa Sara, Lupu Goldstein și soția sa Rebeca, Zukerman
Yzrael, Abraham Bernath, Loty Foris, Pavel Teacenco,
Bukhouschi, Popescu Ioană, Luca Hoșto, Hargulis
Samoilă, Haia Hipsit și alții.

Semnătura,

V. I. I. I. I.

Urmare: Intrebare: Cum ai cunoscut aceste elemente
(arătate pe vremea)?

Răspuns: Majoritatea din cei arătați i-am cunoscut
din arestările și cercetările pe care le-am făcut eu, iar
pe luca Herzlo și Haia Kiprit i-am cunoscut numai
din scriptele serviciului; deoarece eu nu i-am cercetat.

Intrebare: Ce cunoști d-ta despre cine îl cerceta
pe luca Herzlo când era adus la Siguranța Generală?

Răspuns: Cred că îl cerceta Bănciulescu, și mai
precis știu că l-a cercetat comisarul șef Turcu Nicolae.

Intrebare: Ce cunoști d-ta despre atitudinea lui
luca Herzlo la Siguranță?

Răspuns: Din spusele lui Turcu Nicolae, știu că i-ar
fi dat lui prim 1932, cu ocazia unei detineri la Siguranță,
unele informații despre comitetul central.

Intrebare: Arată ce discuții ai avut cu Bănciulescu
despre luca Herzlo?

Răspuns: M-am avut nici odată discuții cu
Bănciulescu despre luca Herzlo.

Intrebare: Ce instrucțiuni ai primit dela
Bănciulescu cu privire la luca Herzlo?

Răspuns: Dels Bănciulescu am primit
instrucțiuni, de a-l ține în supraveghere pe luca
Herzlo când venea la Brașov, și de a-l denunța
la serviciile de siguranță din localitățile unde se
deplasa el.

Intrebare: În afară de aceste instrucțiuni, ce
alte instrucțiuni speciale ai primit dela Bănciulescu
referitor la luca Herzlo?

Răspuns: În luna Octombrie 1939, am primit
instrucțiuni dela Bănciulescu pentru să căutăm pe luca

Semnătura,

X. v. Iancu

Urmare: horoșo și el aduce la Siguranță, deoarece era 16+
semnalat că se afla în București. 478

În urma acestor instrucțiuni, am dat delegației
agentei Constantin Șou și Ștefan Gheorghe să-l
caute pe hucă și să-l aducă la direcție.

Fiind găsit de agenti, hucă horoșo a fost predat
comisarului de serviciu Marghina Petru.

În timpul cât hucă horoșo a fost adus la direcție,
eu mă afluam la mersă. După ce mi-am întors la
serviciu, am aflat că hucă horoșo a fost pus în
libertate.

Înzind acest lucru, mi-am dus la subinspectorul
general Bănculescu pentru a-l întreba ce fac cu hucă
privitoare la hucă, deoarece el a fost pus în libertate.

Atunci Bănculescu mi-a spus să fac mențiunea
pe contul pagină, că hucă horoșo a fost pus în libertate
deoarece el și-a luat angajamentul de a pleca singur
din țară. Tot în această ocazie Bănculescu mi-a
mai spus că hucă a fost pus în libertate din ordinul
lui ~~Ștefan~~ Vintilă.

Întrebare: Pentru ce trebuia adus hucă horoșo
la Siguranța Generală?

Răspuns: A fost adus la Siguranța Generală
pentru a afla numele pentru care el a venit
la București.

Întrebare: Hai cunoști cazuri esențiale
când a fost adus hucă horoșo la Siguranța
Generală?

Răspuns: Da, îmi amintesc că a mai fost
adus și prin luna August 1929, însă nu cunosc
cine se ocupat de acest caz și cum a fost

Semnătura,

N. G. Ștefan

Urmare: soluționat.

Întrebare: D-ta ai stat de vorbă cu huce
horzlo când a fost adus la Siguranță?

Răspuns: Nu am stat de vorbă cu el.

Întrebare: Cum explici d-ta mențiunea pe care
ai făcut-o pe contra pagină hârtiei pe care i-o
adusesse-ți lui Bănciulescu?

Răspuns: Eu am făcut aceeași mențiune
deoarece era mi-a fost dictată de subinspectorul
general Bănciulescu.

Întrebare: Ce mai știi d-ta despre huce
horzlo?

Răspuns: Nu mai știu nimic despre
huce horzlo.

Întrebare: Cu ce persoane din cadrul Siguranței
generale ai mai discutat despre huce horzlo?

Răspuns: Despre huce horzlo am mai
discutat cu comisarul Gherghiercu.

Prezentul proces-verbal l-am citit curînt
pe curînt și corespunde exact cu cele declarate
de mine, pentru care semnez.

Anchetator:

H. de Securitate
Horoșan

N. 47. Securitate R.M.

Semnătura,

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martora NAGY ANNA, născută la 16 Aprilie 1898, în Tg.Mureș, fica lui Ioan și Maria, cu domiciliul în orașul Tg.Mureș str.Grâului nr.5.-

4 Octombrie 1953, Tg.Mureș.

Interogatoriul a început la ora 11,00

" s'a terminat " 12,30

Intrebare:

Cu cine ești căsătorită și unde ați locuit între anii 1927-1930?

Răspuns:

Sunt căsătorită din anul 1919 cu NAGY PAUL, de profesiune zidar.-

Intre anii 1927 și 1930 am locuit în repetate rânduri în București și Tg.Mureș. In vara anului 1927 și 1928 am locuit în București, iar când s'a terminat sezonul de vară ne-am reîntors la Tg.Mureș. In vara anului 1930 neam mutat din nou la București, unde am stat până în anul 1936, când din nou ne-am reîntors la Tg.Mureș.-

Intrebare:

La ce adrese ați stat în București?

Răspuns:

In anul 1927-1928 am stat în str.Puțul lui Zamfir, iar în anul 1930 am stat în str.Aviator Protopopescu.-

Intrebare:

Ce persoane mai importante din mișcarea muncitorească a frecventat locuința d-tale din București?

Răspuns:

Locuințele mele din București, au fost frecventate în ilegalitate de către BERNARD ANDREI, IACOBVICI EUGEN, IACOBVICI ANDREI, FUCHS SIMION și soția, RADO ELENA, ABRAHAM CATALIN, SIMO GYULA și VASILE LUCA.-

Intrebare:

Cu cine se întâlnea VASILE LUCA în locuința d-tale?

477
763

Răspuns:

VASILE LUCA venea de mai multe ori la noi cu FUCHS SIMION.-Prima dată VASILE LUCA a fost la noi împreună cu IACOBOVICI EUGEN în toamna anului 1928.-Aici a fost o singură dată, însă în locuința mea din str.Aviator Protopopescu a fost de vre-o 4-5 ori.- A venit odată cu două persoane necunoscute mie, a stat cu ei de vorbă circa 30 de minute însă eu nu am asistat la ceea ce au discutat pentru că VASILE LUCA mi-a făcut semn ca să părăsesc camera.-

Intrebare:

Ce alte persoane necunoscute de d-ta au mai fost în locuința d-tale?

Răspuns:

În afară de aceste două persoane despre care am arătat mai sus, alte persoane străine pe care eu să nu le cunosc n'au mai fost.-

Intrebare:

Describe d-ta semnalmentele celor două persoane care au fost atunci la d-ta cu VASILE LUCA?

Răspuns:

Una din persoanele acelea două era de statură mică, gras, cu nasul mare puțin încârligat, era îmbrăcat într'un palton gris cu guler de blană gris, cu șapcă de blană gris și purta o servietă.- După figură mi s'a părut cât și după accentul voci, că este evreu.-

Al doilea era mai înalt puțin ca VASILE LUCA, fața slabă cu umerii obrazilor căzuți înăuntru, fața palidă, era îmbrăcat tot cu palton gros și cu pălărie în cap.- Când a intrat gulerul era ridicat în sus încât era acoperită jumătate din față și avea și acesta o servietă.- Aceasta a fost în iarna anului 1930.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt și concordă cu cele declarate de mine, îl semnez liber și nesilit de nimeni.-

ss. Nagy Anna

ANCHETATOR:

LT. MAJOR DE SECURITATE

W. Mahler

CM/3 ex.

478

164

Proces-Verbal de interogatoriu

~~Arestat~~ Martora Nagy Anna, născută la 16 aprilie 1893 în
Taigu Luceș, fiica lui Ioan și Maria, cu domiciliul în
crașul Taigu Luceș nr. Grăului N. 5. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

4. Octombrie 1953

Orașul Taigu Luceș. -

Interogatoriul a început la ora 11 și min. -
" s'a terminat " " 12 " " 30

Intrebare: Cu cine eți căsătorită și unde eți locuit între anii 1927 și 1930?

Răspuns: Sunt căsătorită din anul 1919 cu Nagy Paul de profesie zidar. -

Intrebari: Intre anii 1927 și 1930 am locuit în repetute rânduri în București și Taigu Luceș. - În vara anului 1927 și 1928 am locuit în București, iar când s'a terminat sezonul de vară ne-am reîntors la Taigu Luceș. - În vara anului 1930 ne-am mutat din nou la București unde am stat până în anul 1936 când din nou ne-am reîntors la Taigu Luceș. -

Intrebari: La ce adresa eți stat în București?

Răspuns: În anul 1927-1928 am stat în str. Pușul lui Zamfir iar în anul 1930 am stat în str. Aviator Protopopescu. -

Intrebari: Ce persoane mai importante din mișcarea muncitorească a făcut parte din numărul de tale din București?

Îscălitura, Nagy Anna.

Urmare: Răpnuș: Arminălușelii din Asueni au
fost frecvenți în legalitate de către, Bernadț
Aedrei, Iacob Brici Eugen, Iacob Brici Anodrei,
Fuchs Simion și sârbii, Radu Bleu, Abrolau
Catalin, Siner Gyula și Fântoș ducă.-

Yutheban: Cu cine se întâlneau Fântoș
duca în locuința d. tate?

Răpnuș, Fântoș ducă venea de mari multe
ori la noi cu Fuchs Simion. - Prima dată: Fântoș
duca a fost la noi împreună cu Iacob Brici Eugen
în toamna anului 1927, totuși a fost o singură
dată, într-o locuință mea din st. Cișină
Protopopescu a fost de vîr 4-5 ori. - A venit o dată
cu două persoane necunoscute mie, a stat cu ei
de vîrbi circa 30 de minute și s-a dus
ajutat la ceas și discutat puțin: Fântoș ducă
mi-a făcut semn ca să pînșesc acuma. -

Yutheban: Cu alte persoane necunoscute de
d. tate și a mai fost în locuința d. tate?

Răpnuș: În epoca de aceluși două
persoane de care eu am auzit mai sus
alte persoane străine pe care eu nu le
cunosc sau nu știu. -

Yutheban: Descie d. tate personalmente
cele două persoane sau au fost atunci la d. tate
cu Fântoș ducă?

Răpnuș: Una din persoanele cele două
era de statură mică, gras, cu nămile mare puțin
încăligat, era îmbrăcat într-un pultră gri și guler de blană și
un șorț de blană și în mînă o revietă. - După
șirului mi s'a părut că și după accentul voci
ca să este evreu. -

Iscălitura, Noaptea, Arma.

479 #15

Urmare: Al doilea era unii unalt pulii cu foile
daca, fata slata, cu unuini abrogien coquli inamutu,
fata psicola, cu untröest tot cu pultau qii si cu
noilaine in cogs. - Cäsur a intret gu leut cu
nolicat in nes tucit era acopen toj jünoitute diu
fata si orea si oesta r revictor. -

Accente a fort in iolua am lui 1920. -

Prezentul pures verbal de interog Inim delysi
ce l'au catit curant cu curant si conendo
intocuri cu cele declarate de suine it
ceuney lile si uertit de unuini. -

Nagy Anna,

Archetatr
si supj ole Securitate

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul NAGY PAUL, născut la 29 Iunie 1891, în Tg. Mureș, fiul lui Ianoș și Iudita, de profesie zidar, cu domiciliul în Tg. Mureș str. Grâului nr. 5.-

4 Octombrie 1953, Tg. Mureș.

Interogatoriul a început la ora 9,00

" s'a terminat " 10,15

Intrebare:

Unde ai locuit d-ta între anii 1927-1930?

Răspuns:

Între anii 1927 și 1930, am fost cu domiciliul în următoarele locuri: În anul 1927 și 1928 am locuit în București, în 1929 n'am fost în București pentru că m'am mutat la Tg. Mureș unde am stat un an, iar în anul 1930 din nou m'am mutat la București.-

Intrebare:

La ce adrese ați stat în București?

Răspuns:

În București am stat la următoarele adrese: în 1927 în str. Puțul lui Zamfir 35, această stradă este situată în capătul tramvaiului 5 din București în apropiere de Lacul Floreasca, în anul 1928 de asemenea am locuit în aceeași stradă la nr. 38. În anul 1930 am locuit în str. Aleea Aviator Protopopescu nr. 11.-

Intrebare:

Ce persoane mai importante din mișcarea muncitorească ai găzduit sau ți-au frecventat aceste locuințe unde ai stat în București?

Răspuns:

La aceste adrese au frecventat locuința mea: FUCHS SIMION, IACOBVICI EUGEN și VASILE LUCA.- În anul 1930 a venit pela mine și BERNARD ANDREI.-

Intrebare:

VASILE LUCA cu ce scop venea în locuința d-tale?

Răspuns:

VASILE LUCA mi-a fost prezentat de către IACOBOVICI EUGEN care l-a adus în casa mea.-VASILE LUCA venea la mine cu scopul de a se întâlni pe linie de partid cu IACOBOVICI și cu FUCHS SIMION.-

Vizitele pe care VASILE LUCA le făcea în casa mea s'au repetat în mai multe rânduri, însă în prezența mea s'a întâlnit numai cu acești doi.-

Intrebare:

Dar în lipsa d-tale de acasă VASILE LUCA venea în locuința d-tale?

Răspuns:

Stiu dela soția mea ANA că VASILE LUCA și în lipsa mea a venit în locuința mea din București odată însoțit de două persoane și odată cu o singură persoană.-

Menționez că nu știu cine sunt acele persoane cu care VASILE LUCA în lipsa mea a venit în locuința mea din str. Puțul lui Zamfir și Aleea Aviator Protopopescu, aceasta în anul 1930.-

Prezentul proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt îl semnez liber și nesilit de nimeni.-

ss.Nagy Paul

ANCHETATOR:

LT.MAJOR DE SECURITATE

W.Mahler

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Marton Nagy Paul, născut la 24 Iunie 1891,
în Târgu Mureș, Hans és Juditka fia, de profesie zidar cu
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
domiciliul în Târgu Mureș. str. Grăndui N. 5.-

4. Octombrie 1953

Orașul Târgu Mureș.-

Interogatoriul a început la ora 9 și min. -
" s'a terminat " " 10 " " 15.-

Intrebare: Unde ai locuit de la începutul anilor 1927-1930?

Răspuns: Între anii 1927 și 1930 am fost cu domiciliul în comuna Bănești. În anul 1927 și 1928 am locuit în Bănești, din 1929 n'am fost în Bănești pentru că m'am mutat la Târgu Mureș, unde am stat un an, iar în anul 1930 din nou m'am mutat în Bănești.-

Intrebare: La ce adresa ai stat în Bănești?

Răspuns: În Bănești am stat la următoarea adresă: în 1927 în str. Putul lui Zamfir "acastă" strada este situată în capătul tramvaiului 5 din Bănești în apropiere de locul Floresca. În anul 1928 deosebit am locuit în orașul Strada nr. 38.- În anul 1930 am locuit în str. Alcea Anator Protopopescu nr. 11.-

Intrebare: Ce persoane mai importante din comuna Bănești ai cunoscut sau

Îscălitura,
Nagy Paul

Urmare: U-au frecventat aceste locuinte unde a
stat în Bucuresti?

Răzvan: La aceste adrese au frecventat
locuinta mea: Fuchs Simion, Jacoboni Eugen
și Fante duca - în anul 1930 a venit pe la mine și
Bernad Avohet.

Yutiebou: Fante duca cu ce scop venea
în locuinta d. tle?

Răzvan: Fante duca mi-a fost prezentat
de către Jacoboni Eugen care l'a adus în casa
mea. - Fante duca venea la mine cu scopul de a
se întâlni pe linia de partide cu Jacoboni și
cu Fuchs Simion. -

Yutiebou pe care Fante duca le făcea în
casa mea sau repetat în mari multe rânduri,
învi în prezenta mea să întâlnească persoane cu
acești obși. -

Yutiebou: Doi în lipsa d. tle de acasă
Fante duca venea în locuinta d. tle?

Răzvan: Știu odată satia mea Alina că
Fante duca și în lipsa mea a venit în locuinta
mea din Bucuresti odată săratit de două
persoane și odată cu o singură persoană. -

Mentionez că nu știu cine sunt cele
persoane cu care venea Fante duca în lipsa mea
în locuinta mea din str. Putul lui Eramfir. - și
Olga Anaton Pintygeru, sicanta în anul 1930. -

Prezentul parer verbal de înregistrare
de către mine ca în curvintă cu curvintă
semnez liter și venită de mine. -

Anchetator
St. moji de securitate
F. Mihail. -

Kagy Parel
Iscălitura,

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
PROCURATURA

GENERALA A R.P.R. - Dir.2 S.III Anchetă Penale

Dosar Nr. 399/1952

483

169

DECLARAȚIE DE MARTOR

Astăzi, 19 Decembrie, anul una mie nouă sute cincizeci și trei

Not, Procuror S.ZEIGER, constatăm că înaintea noastră Anchetator penal

s'a prezentat martorul chemat, și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește

NAGY VICTOR, de ani 52, născut în București

domiciliat în București - Str.Intr.Bis.Albă 53

de profesie consilier la Centrocop și director, că nu există între el și parte nicio dușmănie

că nu a suferit nicio pagubă în urma infracțiunii și că nu se află în niciunul din cazurile

care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul, în conformitate cu art. 147 din

codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

Mi-aduc aminte că în anul 1949, am fost oprit de către numitul TOTH GHEZA, care în acel timp era deputat în Marea Adunare Națională și care m'a rugat să-l însoțesc până la Sibiu unde va avea loc un proces la Tribunalul Militar, în legătură cu anumite fapte ce s'au comis în Com.Aita Seacă, însă obiectul procesului nu mi-a spus exact. Cât îmi aduc aminte în această cauză era implicat unul cu numele de OVARY AKOS, fost plutonier la Poliția din Sft.Gheor. ghe. Mi-aduc aminte că acesta era învinuit că a participat la jafurile ce au comis gărzile lui Maniuși că și el ar fi bătut pe mai mulți cetățeni paznici. De ceilalți învinuiți nu-mi aduc aminte că cine erau.

Când ne-am urcat în mașină ca să mergem la Sibiu, TOTH GHEZA mi-a spus că el a primit delegație din partea lui VASILE LUCA, să intervină pentru învinuiți, pe lângă Tribunalul Militar din Sibiu. Stiu că imediat după ce am sosit în Sibiu, TOTH GHEZA a luat legătură cu președintele completului de judecată, căruia i-a spus că are delegație din partea lui VASILE LUCA, pentru a participa la această sedință, pentru a verifica mersul dezbaterilor și totodată soluția pe care o va pronunța Tribunalul, să nu fie alta decât ceea ce dorește VASILE LUCA și pentru care el a primit delegație.

Intre altele TOTH GHEZA, a spus președintelui că la acest proces trebuie să sosească și un ofițer cu un grad superior, interesându-se dacă acest ofițer a sosit sau nu fiindcă și acesta trebuia să sosească (ca un trimis), ca un delegat a lui VASILE LUCA, punându-se o bază foarte mare pentru soluționarea acestei cauze.

Procuror,
Anchetator penal,

E. S. I. P. 150/9 - L. 2 - 2451

Martor,

Nagy Victor

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martor NAGY IOSIF nascut la 2 februarie 1913 in comuna Racarul de Jos, raionul Rujea, Regiunea Stalin, fiul lui Nicolae si Iuliana, de profesie comerciant, cu ultimul domiciliu in Sft. Gheorghe str. Tudor Vladimirescu Nr.24.-

5 Februarie 1953.

Or. Sft. Gheorghe.

Interogatoriul a inceput la ora 11 si min.

" s, a terminat la ora 12 si 45 "

- Intrebare In ce limba doresti sa fii interogat ?
- Raspuns Doresc sa fiu interogat in limba maghiara iar procesul verbal de interogatoriu sa se intocmeasca in l. romana intrucat cunosc si aceasta limba.
- Intrebare Daca ai avut ocazie sa faci cunostiinta personal cu fostul Ministru de Finante VASILE LUCA ?
- Raspuns In anul 1947 a, am cunoscut mai deaproape cu fostul Ministru de Finante VASILE LUCA care s, a deplasat in com. Mikfalau de cateva ori la vanat sau pescuit cu care ocazie am participat si eu de cca. 3 ori la vanat, domiciliu in acel timp in com. Mikfalau.
- Intrebare In ce relatii te gaseai cu acesta ?
- Raspuns Relatii am avut cu el numai de vanatoare si participam cu el numai la vanat, alte relatii cu el nu am avut.
- Intrebare Ce stii despre el ?
- Raspuns In anul 1948 in timpul verii au venit in com. Mikfalau fostul ministru de finante VASILE LUCA impreuna cu sotia lui si RAYK VASILE fostul Ministru de Externe al R.P. Ungare cu inca un individ din Ungaria, fiind zi de Sambata dupa masa. Intalnirea a fost la locuinta numitului LUKA BOLDEZROS varul lui VASILE LUCA in com. Mikfalau, dupa cca doua ore toti am plecat in com. Valea Zalanului unde a organizat vanatoarea VASILE LUCA si RAYK VASILE, au fost cazati la chiaburul ISZAK EBERIC care fiind pregatit anterior.
- Duminica dimineata la orele 6 am pornit la vanatoare, pe drum VASILE LUCA era in permanent laolalta si discutau in limba straina, dupa cum am inteles in limba germana, erau in relatii foarte bune, fapt ce am putut sa constat, nici nu foloseau cuvantul de tovaras si numai chema pe nume unul pe altul.

Intrebare Cine mai poate da relatii despre el ?

Raspuns KARACSONY LADISLAU, comuna Zalau, KARACSONY VICENTIU
Valea Zalanului, ISZAK EMERIK Valea Zalanului, SAS
PAVEL comuna Bixad.

Intrebare Ce mai ai de declarat ?

Raspuns Altceva nu mai am.

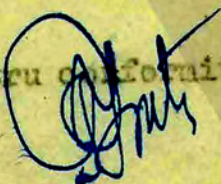
Dupa ce am citit cuvant cu cuvant procesul verbal de
interogatoriu si am constatat ca contine numai cele
declaratate de mine verbal il sustin si semnez.-

Anchetator

ss. Nagy Iosif

ss Slt. Szas Adalbert

Pentru conformitate,

486

Proces-Verbal de interogator

Arestat Marton Nagy Gyula născut la 2. februarie 1913, în comuna
 Rocarul de jos Raionul Rizea Reginea Halin, județ Mureș (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 omă de profesie comerciant, cu ultima domiciliu în Ht. George Str. Tudor Vlad-
imirescu nr 24.

5. Februarie 1953

Orașul Ht. George

Interogatoriul a început la ora 11 și — min.
 „ s'a terminat la „ 12 și 45 „

Intrebare: În ce limbă dorești să fi interogot.

Răspuns: Să se să fie interogot în limba maghiară,
 iar Procesul Verbal de interogatori să fie dăruit în limba
 Română intrucât cunosc și în limbile continute.

Intrebare: Dacă ai avut ocazia să fii cunastintă per-
 sonal cu fostul director de Finanțe Vasile Luca.

Răspuns: În anul 1947 m-am cunoscut mai deaparte
 cu fostul director de Finanțe Vasile Luca, care sa deplasa
 în comuna Licfăltiu de câteva ori la vânat sau pescuit,
 cu care ocazia om participă și eu de cea 3 ori la
 vânat, domiciliom în ocol timp în comuna Licfăltiu.

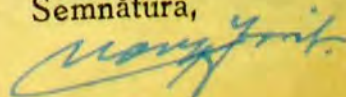
Intrebare: În ce relații te găseai cu acesta.

Răspuns: Relații om avut cu el numor de vânătoare,
 și participam cu el la vânat, alte relații cu el nu
 om avut.

Intrebare: Ce ști despre el.

Răspuns: În anul 1948, în timpul noii, am venit
 în comuna Licfăltiu, fostul director de Finanțe Vasile Luca

Semnătura,

Urmare: impreuna cu sotia lui si Ragh Varile fostul
ministru de Extern al R. P. Ungar, ce inca un
pianina din Ungaria, find si de tom hata defamato-
mitalino a fost la locuinta muntelui, duha zel-
desros, vor alui: Varile hoco in comuna hief-
olau, dupa ce. de 2 ore, toti om plecat in
comuna Valea Zolomului unde sa organizat
vânătore, Varile hoco in Ragh Varile ce
fost caroti la Chivlierul Terich Emeric,
care find pregotit anterior.

Seaminceo deinceato la oule G. in
pernit la vântore, se deun Varile hoco
si Ragh Varile orou inermoment la o
lalto, si olivertou murori in luntio
straine, dupa cum om juteles in luntio
germano - orou in relatii forte bune,
fost ce om putet sa constat, nici nu
folores ceumontul de comar, si murichero
pe murle unul se altul.

Mitrelone: Cine mori parte de relatii: depe el.
Rogus: Korosroy kadishou comuna Zolom,
Korosroy: Vicentiu Valea Zolomului; Terich
Emeric, Valea Zolomului; Les Pavel comuna
Bivad.

Mitrelone: Ce mori ai de declarot.
Rogus: altceva nu mori om.
dupa ce om putet ceumont ce ceumont, Proximal Verbal
de indragotou si om constatot ca contine murori ale
declarote de mine verbal il sustin si remer.

Ambedales
et presp. Adalbert.

Semnatura,

Magyar